

Mbunga: Bible for 1 Corinthians, 1 John, 1 Peter, 1 Thessalonians, 1 Timothy, 2 Corinthians, 2 John, 2 Peter, 2 Thessalonians, 2 Timothy, 3 John, Acts, Colossians, Ephesians, Galatians, Hebrews, James, John, Jude, Luke, Mark, Matthew, Philemon, Philippians, Revelation, Romans, Titus
Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>."

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original. No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Matthew

1

¹Kihitabu kya ukolu wa Yesu Kilisito mwana wa Daudi, mwana wa Iblahimu. ²Iblahimu awelili tati wa Isaka, na Isaka tati wa Yakobo, na Yakobo tati wa Yuda na walongo ghaki. ³Yuda awelili tati wa Pelesi na Sela kwa Tamali, Pelesi tati wa Hezeloni, na Hezeloni tatiwa Lamu. ⁴Lamu awelili tati wa Aminadabu, Aminadabu tati wa Nashoni, na Nashoni tati wa Salimoni. ⁵Salimoni awelili tati wa Boazi kwa Lahabu, Boazi tati wa Obedi kwa Lusi, Obedi tati wa Yese, ⁶Yese awelili tati wa nkosi Daudi. Daudi awelili tati wa Sulemani kwa mhumbu wa Ulia. ⁷Sulemani awelili tati wa Lehoboamu, Lehoboamu tati wa Abiya, Abiya tati wa Asa. ⁸Asa awelili tati wa Yehoshafati, Yehoshafati tati wa Yolamu, na Yolamu tati wa Uzia. ⁹Uzia awelili tati wa Yothamu, Yothamu tati wa Ahazi, Ahazi tati wa Hezekia. ¹⁰Hezekia awelili tati wa Manase, Manase tati wa Amoni na Amoni tati wa Yosia. ¹¹Yosia awelili tati wa Yekonia na wahaja ghaki lipindi lya kutolwa kuyenda ku Babeli. ¹²Na badili gha kutolwa kuyenda ku Babeli, Yekonia awelili tati wa Shatieli, Shatieli awelili mbuyi wa Zelubabeli. ¹³Zelubabeli awelili awelili tati wa Abiudi, Abiuditati wa Eliakimu, na Eliakimu tati wa Azoli. ¹⁴Azoli awelili tati wa Zadoki, Zadoki tati wa Akimu, na Akimu tati wa Eliudi. ¹⁵Eliudi awelili tati wa Elieza, Elieza tati wa Matani na Matani tati wa Yakobo. ¹⁶Yakobo awelili tati wa Yusufu mngwana wa Maliamu, mweni kuwela kupitila mweni Yesu awelekili, mweni kukemwa Kilisito. ¹⁷Viwelekwa vyogha kuhuma Iblahimu mbaka Daudi viwelili viwelekwa ikumi na njechi, kuhuma Daudi mbaka kutolwa kuyenda kubabeli viwelekwa ikumi na njechi, na kuhuma kutolwa kuyenda ku Babeli mbaka Kilisito viwelekwa ikumi na njechi. ¹⁸Kuwelekwa kwa Yesu Kilisito kuwelili kwa ndambu hai. Nyongu ghaki, Maliamu, aposilwi na Yusufu, ila pambila gha weni konganika, awonikanili yiwa kana ndumbu kwa uwesa wa Mpumulo wa Sapanga. ¹⁹Mlumi ghaki Yusufu, awelili mundu mweni haki alemili kumpughanyisa lipala lipala. Akalamula kupyata uposu hau kwa kifisu. ²⁰Paawelili akiliwachila kunani gha mighalu hai, Mtumikila wa kundumba wa Bambu akamuhumila kundotu, akilonga, "Yusufu mwana wa Daudi, ukotoho kutila kumtola Maliamu handa muhumbu ghaku, kwaikiva ndumbu yaaweli naye ni kwa uwesa wa Mpumulo wa Sapanga. ²¹Atejiwpola mwana mlumi na wenga utemkema lihina lyaki Yesu, kwaikiva atewalokola wandu ghaki na sambu syau." ²²Hagha hyogha yahumilile kutimiliswa kila kilongelilwi na Bambu kwa njila gha mlota, akilonga, ²³"Uloli bikila atetola ndumbu na kulela mwana mlumi, na watemkema lihina lyaki Imanueli"-ingumaanisa, "Sapanga pamonga na twenga." ²⁴Yusufu ayimukili kuhuma mlwonu na kughola handa mtumikila wa Bambu amlongilile na akamtola handa mhumbu ghaki. ²⁵Hata nagma awonjili naye ng'ogha mbaka paaiwopolile mwana mlumi na akamkema lihina lyaki Yesu.

2

¹Baadili gha Yesu kuwelekwa ku Betelehemu gha Uyahudi kmachuwa gha nkosi Helode, wandu wasoma kuhuma kumashaliki gha kutali wakahika Yelusalemu wakilonga, ²"Kakugha hayu mweni kuweleka nkosi wa Wayahudi? Tulolile ndondwa ghaki kuhuma mashaliki hinu twenga tuhika kumtundamila." ³Lipindi nkosi Helode pakayoghanila hagha aliholile nesu, na Yelusalemu hyogha pamonga namweni. ⁴Helode akawakonganisa wakulu wa watambika wogha na wayandika wa wandu, namweni akawakonya, "Kilisito atewelekwa kugha?" ⁵Wakamlongela, "Kubetelehemu gha Uyahudi, kwaikiva havi ndiwa iyandikilwi na mlota, ⁶Nawenga Betelehemu, kumlima wa Yuda, kwa msokombi ng'oha paghati gha vilongosi wa Yuda, kwaikiva kuhuma kwa wenga atehika kilongosi atewahunga wandu ghangu Izilaili." ⁷Hinu Helode akawakema wala wasoma kwa kufisa na kuwakonya ni lipindi ghani nesu nesu ndondwa iwelili iwoneka. ⁸Akawalaghila ku Betelehemu, akilonga, "Myendi kwa kulolesa mkamhakuli mwana mweni kuwelekwa. Lipindi pantemlola, mniyegheli habali ili hilahila na nenga niwesi kuhika na kumtundamila." ⁹Badili gha kuwela wamyoghanila nkosi, wayendelelile na mwanja ghau, na ndondwa hila wawelili wakiilola masaliki iwelili ikiwalongola mbaka paigholoka kunani gha mahala pala mwana mweni kuwelekwa aiwelili. ¹⁰Lipindi pawailolile ndondwa, wahekelelile kwa luheku lukulu nesu. ¹¹Wakayingila mkyumba na kumlola mwana mweni kuwelekwa na Maliamu nyongu ghaki. Wakamtundamilila na kumkwinila. Wakawopola ngoku zyau na kumpegha hupo zya zahabu, ufumba na manemane. ¹²Sapanga awakanisili kundotu yiwa wakotoho kuhuyila kwa Helode, Hinu, wakahuya kumlima wau kupitila njila ghangi. ¹³Badili gha kuwela wahuka, mtumikila wa Bambu akamuhumila Yusufu kundotu na kumlongela, "Uyinuki, na umtoli mwana pamonga na nyongo ghaki na mtuwili ku Msili. Mhighali haku mbaka panitewalongela, kwaikiva Helode atemhakula mwana ili amyalamisi. ¹⁴Uhiku hau Yusufu akayimuka na kumtola mwana na nyongo ghaki na kutuilila ku Misili. ¹⁵Alikalili haku mbaka Helode paahovile. Hai itimilisili kila Bambu akilongile kupitila mlota, "Kuhuma ku Misili nimkema mwana ghangu." ¹⁶Hinu Helode, pailolile yiwa kapughanywa na wandu wasoma, akahyoma nesu. Akalaghila kukomwa kwa wana wogha walumi weni kuwela ku Betelehemu na wogha kumahala pala weni kuwela na lipindi lya machuva maivili na pahi ghaki kukovekelana na lipindi awelili kahighilisa kala kuhuma kwa wandu wala wasoma. ¹⁷Haku ndiwa kukawela kutimila kwa lila lilando lyeni kulongelwa na mlota Yelemia, ¹⁸Lilowi liyoghanilika Lamah, kililo na malumbililo makulu, Laheli akiwalilila wana ghaki, na akanili kutaywa moyu, kwaikiva wahuka kala." ¹⁹Helode paahovile, hinu mtumikila wa Bambu akamuhumila Yusufu kundotu haku Misili na kulongela, ²⁰"Uyimuki na umtoli mwana na nyongo ghaki, na myendi kumlima wa Izilaeli kwaikiva wala weni kuwela wakihakula ukomu wa mwana wahova kala." ²¹Yusufu akayimuka, akamtola mwana pamonga na nyongo ghaki, na wakahika kumlima wa Izilaili. ²²Ila pakayoghanila yiwa Alikelau awelili akilongosa ku Yuda mahala kwa tati ghaki Helode, atilili kuyenda haku. Badili gha

Sapanga kumkanila kundotu, akahuka kuyenda kumbwani wa Galilaya,²³ na ayendili kulikala kumlima weni kukemwa Nazaleti. Hai itimilisili kila kila kiwelili kilongwa kala kwa njila gha walota, yiwa atekemwa Mnazaleti.

3

¹Kumachuwa ghala Yohana Mbatisa ahikili akitangasa kumwitu gha Yuda akilonga,² "Mleki sambi kwaikiva unkosi wa kundumba wa pabehi." ³Kwaikiva hayu ndiwa mweni kulongelegelelwa na mlota Isaya akilonga, "Lilowi lya mundu mweni kughuta kuhuma mluvagha; 'myandali njila gha Bambu, mnyoloshi njila zyaki.'" ⁴Hinaa Yohana awelili kavala mapuku gha ngamia na mkanda wa ngozi mkibulubulilo kyaki. Mulyo ghaki uwelili nziye na bhuche gha mwitu. ⁵Hinu Yelusalemu, Yuda yogha, na kumahala kogha kweni kutindila lweni Yoludani wakayenda kwa mweni. ⁶Wawelili wakibatiswa na mweni kumlweni Yoludani kunu wakileka sambi zyau. ⁷Ila paawawonile watangala wa mafalisayu na masadukayu wakihiha kwa mweni kubatiswa, akawalongela, "Mwenga kiweleka kya njoka weni sumu ghani kawakanisa muwesi kuwela kutali na mahakilo yeni kuhika?" ⁸Mleli matungula yeni kuwaghola mleki sambi. ⁹Na mkotoho kuliwachila na kulongelana paghati gha mwenga, "Tuvile na Iblahimu handa tati wa wenga." Kwaikiva ninguwalongela yiwa Sapanga anguwesa kumuyinulila Iblahimu wana hata kuhuma kumaganga hacha. ¹⁰Lihuka liyandalwa kala kuvikwa kumikegha gha mibiki. Hinu kila libiki lilela ng'ogha matungula maha lingudumulwa na kutaghwa kulyoto. ¹¹Ninguwabatisa kwa masi kwaikiva gha kuleka sambi. Ila hayu mweni kuhika badili gha nenga ni mkulu kupiti nenga na nenga nipalilwi ng'ogha hata kupapa vilat vyaki. Mweni atewabatisa kwa Mpumulo wa Sapanga na kwa lyoto. ¹²Na luselu lwaki likala kumawoku ghaki kughulula mbandi ghaki na kukungula nganu ghaki kungoku ghaki. Ila atelungusa yala makapi kwa lyoto lyeni kuwesa ng'ogha kujimika. ¹³Hinu Yesu akahika kuhuma ku Galilaya mbaka lweni Yoludani kubatiswa na Yohana. ¹⁴Ila Yohana apalili kumkanisa akilonga, "Nenga ningupala nibatiswi na wenga, na wenga unguhika kwa nenga?" ¹⁵Yesu akayanga akalonga, "Ujumili iweli nagha hinaa, kwaikiva ndiwa ingutupala kutimilisa haki hyogha," Hinu kuulongo Yohana akamlekesela igholwi nagha. ¹⁶Badili gha kuwela kabatiswa kala, bwitu Yesu akahubhuka kumasi, na uloli, Kundumba kukagubutuka kwa mweni. Na akamlola Mpumulo wa Sapanga akihuluka kwa mlandanu wa ngunda na kuhulukila kunani ghaki. ¹⁷Uloli, lilowi likahumila kuhuma kundumba likilonga, "Hayu ni mwana ghangu mpalwa. nihekeleswa nesu na mweni."

4

¹Hinu Yesu alongosilwi na Mpumulo mbaka kulivagha ili ayeswi na lihyukana. ²Paawelili kawopa mulyo kwa lipindi lya machuwa ialobaini pamuhi na uhiku akolilwi na njala. ³Myesa akahika na kumlongela, "Ikiva wenga ni Mwana wa Sapanga, uyalaghili maganga hacha yaweli libumunda." ⁴Ila Yesu amyangili na kumlongela, "Iyandikwa, 'Mundu atelama ng'ogha kwa libumunda weka yaki, ila kwa kila lilando lyeni kuhuma kumlomo wa Sapanga.'" ⁵Hinu lihyukana likamyegha kummbwani uyandalwa kwaikiva gha Sapanga na kumvika mahala pakunani nesu kulighuta lya Sapanga, ⁶na kumlongela, "Ikiva wenga ni Mwana wa Sapanga, ujumbi pahi, kwaikiva iyandikwa, 'Atelaghila watumikila ghaki wa kundumba wahiki wakudaki,' na, 'watekuyinula kwa mawoku ghau, ili ukotoho kulikwala maghulu ghako kuliganga.'" ⁷Yesu akamlongela, "Kangi iyandikwa, 'Ukotoho kumuyesa Bambu Sapanga wa wenga,'" ⁸Hinu, lihyukanaakamtola na kumyegha mbandi gha kunani nesu akamlangiha unkosi wogha wa mlimawogha na unaisa wogha. ⁹Akamlongela, "Nitekupegha hindu vyogha havi paukinitundamila na kuniyupa." ¹⁰Hinu Yesu akamlongela, "Uyendi zyako uhuki panenga, Lihyukana! Kwaikiva iyandikwa, 'Ungupalwa umtundamila Bambu Sapanga ghako, na umumikili mweni weka yaki.'" ¹¹Hinu lihyukana likamleka, na uloli, watumikila wa kundumba wa Sapanga wakahika wakamtumikila. ¹²Hinu Yesu pakayoghanila yiwa Yohana kakamulwa, akahuka mbaka ku Galilaya. ¹³Ahukili ku Nazaleti akayenda na kulikala ku Kapelinaumu, yeni kuwela mmbalimbali wa bahali gha Galilaya, kumimbaka gha mimbwani gha Zabuloni na Nafutali. ¹⁴¹⁵¹⁶Hai ihumilili kutimilisa kila kilongelilwi na mlota Isaya, "Kumlima wa Zabuloni na mlima wa Nafutali, kuyendela kubahali, ng'wambo gha Yorudani, Galilaya gha wandu wammaya ng'ogha Sapanga! Wandu walikalili mlwisa waulola mhana mkulu, na wala weni kuwela walikala kumahala na kisisi kya kihu, kunani ghau mhana uwalangasila." ¹⁷Kuhumila lipindi hali Yesu akatumbula kutangasa Habali Maha na kulonga, "Mleki sambi, kwaikiva unkosi wa kundumba wapabei." ¹⁸Paawelili akityanga mmbaimbali gha bahali gha Galilaya, awawonili walongo waivili, Simoni mwenikuwela akikemwa Petelo, na Andelea mhaja ghaki, wakitegha nyafu mbahali, kwaikiva wawelili walopola wa homba. ¹⁹Yesu akawalongela, "Mhiki mnikovekeli, nitewaghola kuwela walopola wa wandu." ²⁰Ilipindi lilalila wakaleka nyafu na kumkovekela. ²¹Na Yesu paawelili akiyendelela kuhuka pala akawalola walongo waivili waghangi, Yakobo mwana wa Zebedayo, na Yohana mhaja ghaki. Wawelili kuwato pamonga na Zebedayo tati ghau akisona nyafu zyau. Akawakema, ²²na lipindi lilalila wakaleka wato na tati ghau na wakamkovekela. ²³Yesu atyangili na kuleka mbandi mayaghani kuhikila Galilaya hyogha, akivula kumaghuta gha kukonganikila Wayahudi, akitangasa Habali Maha gha unkosi, na akilamisa kila ndambu gha kulwala na mavina paghati gha wandu. ²⁴Habali zyaki zkalandala ku Silia hyogha, na wandu wakawayegha kwa mweni wala wandu wogha wawelili wakivina, wakiwela na mavina wekaweka na maumifu, wenikuwela na mahoka, na weni ulwala wa KIFafa na weni kupola vikongonu. Yesu awalamisili. ²⁵Lipinga likulunga lya wandu likamkovekela kuhuma ku Galilaya, na Dekapoli, na Yelusalemu na Uyahud na kuhuma kung'wambu gha Yoludani.

¹Yesu paalolile lipinga, akahuka na kuyenda Kulitombi. Paawelili kalikala pahi, wavulwa ghaki wakahka kwa mweni. ²Akagubutula mlomu ghaki na akawavula, akilonga, ³"Wahighilwa weni kuwela wangali kindu wa mpumulo kwaikiva unkosi wa kundumba ni waweni. ⁴Wahighilwa weni kuwela na unyengemalo, kwaikiva watetaywa moyu. ⁵Wahighilwa weni unyalinyali, kwaikiva hagma watelihi mlima. ⁶Wahighilwa weni njala na kuyumilila kwa haki, kwaikiva weni wateyukutiswa. ⁷Wahighilwa wala weni luhungu kwaikiva weni watepokela luhungu. ⁸Wahighilwa weni moyu maha kwaikiva weni watemlola Sapanga. ⁹Wahighilwa waghohesa ndulumu, kwaikiva weni watekemwa wana wa Sapanga. ¹⁰Wihighilwa wala weni kuhakilwa kwaikiva gha haki, kwaikiva unkosi wa kundumba ni wa weni. ¹¹Mhhighilwa mwenga weni kuwela wandu watewalighu na kuwahakila, au kulonga kila ndambu gha uhakata kwa mwenga kwa uhwangi kwaikiva gha nenga. ¹²Mhekeleli na kuhina, kwaikiva hupo gha mwenga ni ngulu kunani kundumba. Kwaikiva havi ndiwa wanduwawahakilile walota walamil pambila gha mwenga. ¹³Mwenga ni munyu gha mlimawogha. Ila paikawela munyu uyalamisa umunyu ghaki, itewesa ghuli kugholeka munyu chakaka kang'i? Katu itewesa ng'ogha kuwela maha kwa kindu kighangi chochosi kang'i, ila ni kutaghwa panje na kutimbangwa na maghulu gha wandu. ¹⁴Mwenga ni mhana wa mlimawogha. Mlima weni kuchengwa kunani gha litombi uwesa ng'ogha kufiswa. ¹⁵Hata wandu wangukosa ng'ogha limbamba na kuvika pahi gha kibeza, ila kweni mesa, na lyeni linglangasa wogha weni kuwela mghati gha kyumba. ¹⁶Uleki mhana wa mwenga ulangasi kuulongolo gha wandu kwa njila yenikuwela, wayaloli matendu gha mwenga gha maha na kumkwilika Bambu wa mwenga mweni kuwela kundumba. ¹⁷Mkotoho kuliwachila yiwa nihika kuyaghamila selia hata walota. Nihika ng'ogha kuteyaghamilaila kutimilisa. ¹⁸Kwa chakaka ninguwalongela yiwa mbaka kundumba na mlimawogha vyogha viyendi kwahela yodi imonga hata nukuta imonga gha laghililo litehumiswa kuselia maka pala kila kindu pakitewela kitimilwa kala. ¹⁹Hinu yeyosi mweni kutenyula amuli isokombi paghati gha amuli hazi na kuwavula waghangi kughola nagma atekemwa msokombi kuunkosi wa kudumba. Ila yeyosi mweni kukola na kuvula atekemwa mkulu kuunkosi wa kundumba. ²⁰Kwaikiva ninguwalongela yiwa haki gha mwenga paiwela ng'ogha ngulu kupiti gha wayandika na Mafalisayu, kwa njila yoyosi hila mteyingila ng'ogha kuunkosi wa kundumba. ²¹Myoghanila ilongilwi haku dahili yiwa, "Ukotoho kukoma" na 'yeyosi mweni kukoma kakuhatali gha kulamulwa.' ²²Ila ninguwalongela yeyosi mweni kumhyomela mlongo ghaki atewela kuhatali gha kulamulwa. Na yeyosi mweni kumlongela mlongo ghaki yiwa, 'Wenga kwamundu wa maha ng'ogha!' atewela kuhatali gha njenga kaya. Na yeyosi mweni kulonga, 'Wenga kwa ndyungi! atewela kuhatali gha lyoto lya kujehanamu. ²³Hinu handa unguyegha litambiku lyaku kuluhanja lweni kuchengwa kwa maganga na kunu ungukumwiki yiwa mlangu ghako kana mghalu wowowski na wenga, ²⁴ulileki litambiku hali kuulongolo gha lihanja, na hinu uyendi. Kajumilai naye hayu mlangu ghako, na hinu uhiki kuyegha hali litambiku lyako. ²⁵Ujumilani na msitaki ghako kwa kuloposela, ukiwela pamonga naye kunjila kuyendela kuulamulo, kihyetu na hagma msitaki ghako anguwesa kukuleka kumawoku gha mlamula, na mlamula akuleki kumawoku gha watovangondu, na wenga utetaghwa mlighuta lya wawopwa. ²⁶Ukwinili ninguwalongela, katu utevikwa ng'ogha pekesu mbaka uweli uhipa sendi gha mwihu gha mapesa ghala ungupalwa kuhipa. ²⁷Myoghanila ilongwa yiwa, 'Ukotoho kughola ngongola.' ²⁸Ila nenga ninguwalongela yoyosi mweni kumlola mdala kwa luhujulu hayu kaghola kala ngongola na hayu mdala. ²⁹Na paikawela lisu lyako lya kuliyila lingukuyambusa ulikwali, ulitupuli na ulitagli kutali na wenga. Kwaikiva ni mbaha kikongonu kimonga kuhigha ghako kiyalamiki kupiti mhigha wogha kutaghwa kulyoto. ³⁰Napaikawela liwoku lyako lya kulume lingukuyambusa ulikwali, ulidumuli na kulitaghila kutali na wenga. Kwaikiva ni mbaha kikongonu kimonga kuhigha ghako kiyalamiki kupiti mhigha wogha kutaghwa kulyoto. ³¹Iyandikwa hilahila, yeyosi mweni kumuwinga mhumbu ghaki, na ampehi lihamba lya mlekanu. ³²Ila nenga ninguwalongela, yeyosi mweni kumleka mhumbu ghaki, ila weka kwaikiva gha ngongola, angumghola kuwela mngongola. Na yeyosi mweni kumposa badili gha kupeghwa lihamba lya kulekana hayu angughola ungongola. ³³Kangi, myoghanila ilongilwi kwa wala wa dahili, 'Mkotoho kulapa kwa uhwangi, ila myeghi vilapo vya mwenga kwa Bambu.' ³⁴Ila nenga ninguwalongela, mkotoho kulapa hata mayaghani, ama kwa kundumba, kwaikiva ni ukwilikihi wa Sapanga; ³⁵wala kwa mlimawogha, kwaikiva ni mahala pakuvika kikalilo kya kukobeka lyayo ghaki, ama kwa Yelusalemu, kwaikiva ni mlima wa nkosi mkulu. ³⁶Hata ukotoho kulapa kwa mutu ghako, kwaikiva wenga uwesa ng'ogha kughola hwila imonga kuwela mbuleti au nditu. ³⁷Ila milando gha mwenga iweli, 'Hina, hina, ng'ogha, ng'ogha.' Kwaikiva yeni kupiti hagma yanguma kwa yula mhakata. ³⁸Myoghanila ilongwa yiwa, 'lisu kwa lisu, na lino kwa lino.' Ila nenga ninguwalongela, mkotoho kusindana na mundu mhakata; ila mundu pakakutova lishavu lya kuliyila umghalambulile na lighangi hilahila. ⁴⁰Na paikawela yeyosi angupala kuyenda na wenga kuulamulo na akakupoka lihabiti lyako, umlekeleli na mghololi ghako hilahila. ⁴¹Na yeyosi mweni kukulasimisa kuyenda na wenga maili imonga, uyendi na mweni maili imbili. ⁴²Kwa yeyosi mweni kukuluwa umpeghi, na ukotoho kumhyeta yeyosi mweni kupala kukukopa. ⁴³Myoghanila ilongwa, 'Umpali mundu wa pabei ghako, na umhyomeli mhakata ghako. ⁴⁴Ila nenga ninguwalongela, muwapali wahakata wa mwenga, muwayupili wala weni kuwahyomelesa, ⁴⁵ili muwesi kuwela wana wa Tati wa mwenga mweni kuwela kundumba. kwaikiva angughola lijuwa liwalangasili wandu wahakata na wandu maha, na anguwatonyela mvula wahakata na wandu maha. ⁴⁶Ikiva munguwapala wala weni kuwapala mwenga, mngupokela hupo liki? Kwani wakungula usulu wangughola ng'ogha nagma? ⁴⁷Napaikawela mnguwapambusa walongu wa mwenga weka yaki mngupokela liki kupiti waghangi? Ghuli!, wandu wa mlimawogha wangughola ng'ogha nagma? ⁴⁸Hinu mngupalwa kuwela mtimila, handa Tati wa mwenga mweni kuwela kundumba vila kawela katimila.

¹Uyangali kukotoho kughola matendu gha haki kuulongolo gha wandu ili ujilangihi, kihyetu na hali utepokela ng'ogha hupo kuhuma kwa Tati mweni kuwela kundumba. ²Hinu paupegheha ukotoho kutova lipembi na kulitutumula mweni handa wambindingu vila waighola kumaghuta gha kukonganila Wayahudi na kunjila, ili wandu wawesi kuwayinula. Chakaka ninguwalongela, weni wapokela kala hupo ghau. ³Ila wenga paupegheha, liwoku lyako lya sotu likotoho kumanya kila kingugholwa na liwoku lya kuliyila, ⁴ili hupo ghako ihumiswi kwa kifisu. Ndiwa Tati ghako mweni kuwona ghala gha mkifisu atekupatila hupo ghako. ⁵Na pawwela unguyupa, ukotoho kuwela handa wambindingu, kwaikiva wangupala kugholoka na kuyupa kumalighuta gha kukonganikila Wayahudi na njila zya kumaghuta wekaweka, ili wandu wapati kuwalola. Chakaka ninguwalongela, wapokela kala hupo ghau. ⁶Ila wenga, paupyu, uyingili mkyumba. Uwopi mlyangu, na uyupi kwa Tati ghako mweni kuwela mkifisu. Ndiwa Tati ghako mweni kuwona mkifisu atekupatila hupo ghako. ⁷Na pawwela ukayupa, ukotoho kuhuyila huyila milando ivile ng'ogha na fwaida handa wandu wa milima ghanghi vila waigholile, kwaikiva wanguliwachila yiwa wateyoghanilwa kwaikiva gha milando ghau mitangala wanguilongela. ⁸Kwa nagha, ukotoho kuwela handa weni, Kwaikiva Tati ghako angumanya kila ungukipala hata pambila ukali kumyupa. ⁹Hinu uyupi nagha: Tati mweni kuwela kundumba, ulikwikisi lihina lyako. ¹⁰Unkosi ghako uhiki, mapalo ghako yagholeki haku kumlimawogha handa haku kundumba. ¹¹Utupatili lelo libumunda lya twenga lya kila lelo. ¹²Utulekeseli lideni lyetu, handa tenga vila tunguwalekesela wala tunguwela na lideni nau. ¹³Na ukotoho kutuyegha kumayeso, ila utuviki kutali na yula mahakata. ¹⁴Ikiva mtewalekesela wandu mahakata ghau, Tati ghako mweni kuwela kundumba hila hila atewalekesela mwenga. ¹⁵Ila paikawela muwalekesela ng'ogha mahakata ghau, hata Tati wa mwenga atewalekesela ng'ogha mahakata gha mwenga. ¹⁶Kupiti hyogha, pawwela uwopa mulyo, ukotoho kuwoneso wuso gha kunyengemala handa wambindingu vila waigholile, kwaikiva wanguwoneso wuso unyengemala ili wandu wamanyi yiwa wawopa. Chakaka ningukulongela, wapokela kala hupo ghau. ¹⁷Ila wenga, pawwela uwopa, upakali mahuta mutu ghako na uwofuli wuso ghako. ¹⁸Hinu itekuwoneso ng'ogha kuulongolo gha wandu yiwa uwopa, ila itewoneka hela kwa Tati ghako mweni kuwela mkifisu. Na tati ghako mweni kulola mkifisu, atekupegheha hupo ghako. ¹⁹Ukotoho kuivikila ngoku ghako mweni haku kumlimawogha, kweni kuwela nondu na kutu wangukuloghanya, kweni kuwela wihi wangu wangubomola na kuhija. ²⁰Badili ghaki, jivikili ngoku ghako mweni kundumba, kweni kuwela nondu na kutu viwesa ng'ogha kukuloghanya, na kweni kuwela wihi wawesa ng'ogha kubomola na kuhija. ²¹Kwaikiva ngoku ghako kula iwela, ndiwa na moyu ghako kula utewela hilahila. ²²Lisu ni limbamba lwa mhigha. kwa nagha, ikiva lisu lyako ni likomu, mhigha wogha utememeswa na mhana. ²³Ila paikawela lisu lyako ni likomu ng'ogha, mhigha ghako wogha umema lwisa totolo. Kwa nagha, ikiva mhana weni kuwela mghati mwa wenga ni lwisa nesu, ni lwisa ngulu kwa ukulu ghani! ²⁴Kwahela hata mmonga mweni kuwesa kuwatumikila mabambu waivili, kwaikiva atemhyomela mmonga na kumpala mghangi, au paikawela ng'ogha nagha atejitola kwa mmonga na kumpughanya mghangi. Muwesa ng'ogha kumtumikila Sapanga na hindu. ²⁵Kwa nagha ningukulongela yiwa ukotoho kuwela na holu kulongela kulama kwa wenga, yiwa utelyegha niki au utenywegha niki, au kulongeleta mhigha ghako, utevala niki. Ghuli! Kulama ng'ogha kukulu kupiti mulyo na mhigha kupiti nguu? ²⁶Uloli wambongu weni kuwela kunani. Wangutukutula ng'ogha na hilahila wangubena ng'ogha na wangukungula ng'ogha na kuvika mngoku, ila Tati wa mwenga wa kundumba anguwapegha mulyo. Ghuli mwenga ng'ogha wa samani kupiti weni? ²⁷Na ni ghani paghati gha mwenga kwa kuighasa anguwesa kuyongesa kindu kuukomu wa ngalilu ghaki? ²⁸Na kwakanyi mnguwela na holu kulongela nguu? Mliwachili kwa maua kumatawa, vila yangukula. Yangughola ng'ogha lihengu na yanguwesa ng'ogha kuivalisa. ²⁹Nambila ninguwalongela, hata Sulemani kuukwikilahi ghaki wogha kavaliswa ng'ogha handa amonga gha hagh. ³⁰Ikiva Sapanga anguvalisa manyahi kumatawa, yakiva yangulikala lichuwa limonga na kilau ghaki yangutaghwa kulyoto, ghuli ni kwa ukulu ghani atewavalisa mwenga, mwenga weni ukwinila msokombi? ³¹Kwa nagha mkotoho kuwela na holu na kulonga, 'Ghuli tutelyegha niki?' au 'Ghuli tutenywegha niki?' au 'Ghuli tutevala nguu liki?' ³²Kwaikiva milima inguhakula mighalu hai, na Tati wa mwenga wa kundumba angumanya yiwa mngupala hagh. ³³Ila mtumbulo mahakuli unkosi ghaki na haki ghaki na hagh hyogha yatepegheha kwa wenga. ³⁴Kwa nagha, ukotoho kulola holu kwaikiva gha kilau, kwaikiva kilau itejighola yeni. Kila lichuwa lingutosa kuwela na uhakata ghaki lyeni.

¹Ukotoho kulamula, ili nawe ukotoho kulamulwa. ²Kwa ulamulo hau unguughola, na wenga utelamulwa. Na kwa kipimilo kila ungukitumila na wenga hilahila utepimilwa haki haki. ³Na kwa kyani ungulola kipandi kya libiki kyeni kuwela mlisu lya mlongo ghako, ila ungumanya ng'ogha kipandi cha mhimbati kyeni kuwela mlisu lya wenga? ⁴Unguwesa ghuli kulonga kwa mlongo ghako, ulindili nikuhumisi kipandi kyeni kuwela mlisu lyako, naikiva kipandi kya mhimbati kiwela mghati mwa lisu lyako? ⁵Mbindingu wenga; utumbuli kuhumisa mhimbati weni kuwela mlisu lyako, na ndiwa utewesa kulola maha na kukihumisa kipandi cha libiki kyeni kuwela mlisu lya mlongo ghako. ⁶Ukotoho kuwapegha ghalu kyeni kuwela kimbuteti, na ukotoho kuwataghila nguluwi lulu kuulongolo gha weni. Kihyetu na hagh watekiyalamisa na kuvitimbanga kwa maghulu, na kangi watekuhyukila wenga na kukulalula vipandi vipandi. ⁷Uluwi na wenga utepegheha. Uhakuli na wenga utepokela. Ubisi hodi, na wenga utewoposelwa. ⁸Kwa yeyosi mweni kuluwa, angupokela. Na kwa yeyosi mweni mweni kubisa hodi, atewoposelwa. ⁹Au kuvile na mundu paghati gha mwenga mweni kuwela mwana ghaki kamluwa kipandi lya libumunda atempegheha liganga? ¹⁰Au ikiva atemluwa homba, na mweni atempegheha njoka? ¹¹Kwa nagha, ikiva mwenga weni kuwela wahakata mngumanya kuwapegha wana wa mwenga hupo maha, ghuli! Ni kwa

ukulu ghani Tati mweni kuwela kundumba atewapegha vindu maha wala weni kumlowa mweni? ¹²Kwaikiva gha nagma, paupala kugholelwa kindu chochosi na wandu waghangi, na wenga hilahila utepalwa kuwagholela nagma nagma weni. kwaikiva hai ni selia na walota. ¹³Myingili kwa kupitila mlyango ukombala, kwaikiva ligeti na lipana na njila ni pana yenikulongosa kweni uyalamiso, na kuvile na wandu watangala weni kupitila njila hai. ¹⁴Mlyangu ni ukombala, njila ikombala ni njila yenikulongosa kweni ukomu na ni mayaghani weni kuwesa kuilola. ¹⁵Mlikali mihu na walota wa uhwangi, wenikuhika kunu wavala ngozi gha kondolu, ila chakaka ni ghalu mwitu wakalipa. ¹⁶Kwa matughula ghau mtewamanya. Ghuli wandu wanguwesa kubena matungula kulibiki lya mihomi, au mtini kumbeyu gha mbaluti? ¹⁷Kwaikiva gha nagma, kila libiki lya maha litelela matungula gha maha, ila libiki lihakata lingulela matungula mahakata. ¹⁸Libiki lya maha linguwesa ng'ogha kulela matungula mahakata, hata libiki lihakata liwesa ng'ogha kulela matungula maha. ¹⁹Kila libiki lyeni kulela ng'ogha matungula maha litedumulwa na kudangwa kulyoto. ²⁰Hinu kwa nagma, utewamanya kukovekelana na matungula ghau. ²¹Ng'ogha kila mundu mweni kunongela nenga, 'Bambu, Bambu,' ateyingila kuunkosi wa kundumba, ila ni yula weka mweni kughola mapalo gha Tati ghangu mweni kuwela kundumba. ²²Wandu watangala watenilongela lichuwa lila, 'Bambu, Bambu, tughola ng'ogha ulota kwa lihina lyako, tuhumisa ng'ogha mahoka kwa lihina lyako, na kwa lihina lyako tugholiile matendu matangala makulu?' ²³Ndiwa nitewalongela lipala, 'niwamanyile ng'ogha mwenga! Mhuki kwa nenga, mwenga weni kughola mahakata!' ²⁴Kwa nagma, kila mmonga mweni kuyoghanila milando ghangu na kuyitikila atelandana na mundu mweni luhala mweni kuchenga lighuta lyaki kunani gha mghomba. ²⁵Ndonya ikatonya, mafulilu yakahika, na liyegha likahika na likatova lighuta hali, ila iwesa ng'ogha kuguwa pahi, kwaikiva iwelili ichengwa kunani gha mghomba. ²⁶Ila kila mundu mweni kuyoghanila lilando lyangu na akotoho kuliyitikila, atelandaniswa na mundu msihisihi mweni kuchenga lighuta lyaki kunani gha mhangha. ²⁷Ndonya ikahika, mafuliko yakahika, na liyegha likahika na kutova lighuta hali. Na likaguwa, na uyalamiso ghaki ukatimila. ²⁸Likahika lipindi livile Yesu pakayomola kulongela milando hai, konganiko likakangaswa nesu na mavulo ghaki, ²⁹kwaikiva avulile handa mundu mweni ulongosi, na ng'ogha handa wayandika ghau.

8

¹Lipindi Yesu paahulukili pahi kuhuma kulitombi, lipinga likulunga likamkovekela. ²Uloli, mkalawa akahika na kutundama kuulongolo ghaki, akalonga, "Bambu, ikiva uliyandala, unguwesa kunighola niweli maha." ³Yesu akalangiha liwoko lyaki na kumyavisa, akalonga, "Niliyandala kala. Uweli maha." Bahala akagholulwa ukalawa ghaki. ⁴Yesu akamlongela, "Uloli yiwa ukotoho kulonga kwa mundu yeyosi. Ukoli njila ghako, na ujilangihi mweni kwa mtambika na upeghi litambiko lila Musa alaghilili, kwaikiva gha uhighiliso kwa weni." ⁵Lipindi Yesu pakahika ku Kapelnaumu, Jemedali akahika kwa mweni na kumkonya ⁶akilonga, "Bambu, mtumikila ghangu kawonja ukaya kapola na mhigha ungutama nesu." ⁷Yesu akamlongela, Nitehika na kumlamisa. ⁸Jemedali akayanga na kumlongela, "Bambu, nenga ng'ogha wa samani hata uhiki na kuyingila mghati gha dali lyangu, ulongi lilando hela na mtumikila ghangu atelamiswa. ⁹Kwaikiva nenga hilahila ni mundu mweni ulongosi, na niwela na watovangondo weni kuwela pahi ghangu. Panitelonga kwa hayu "uyendi, 'na anguyenda, na kwa mghangi 'Uhiki' na mweni anguhika na kwa mtumikila ghangu, 'Ghola nagma,' na mweni angughola nagma." ¹⁰Lipindi Yesu pakayoghanila hagma, alikangasilwi nesu na kuwalongela wala wawelili wakimkovekela, "Chakaka ninguwalongela, Nipatiti ng'ogha kulola mundu mweni ukwinila handa hayu ku Izilaeli. ¹¹Ninguwalongela, watangala watehika kuhuma kumasaliki na magalibi, watelikala kumesa imonga na Ablahamu, Isaka na Yakobo kuunkosi wa kundumba. ¹²Ila wana wa unkosi watetaghwa kulwisa lya panje, kuvile kutewela na kulila na kuhyagha malino." ¹³Yesu akamlongela Jemedali, "Uyendi! handa vila ukwinila kala, na igholeki nagma kwa wenga." Na mtumikila alamsilwi kulipindi lilalila. ¹⁴Lipindi Yesu paahikili kulighuta lya Petelo, amwonile nyongo mkwahano ghaki na Petelo kawonja akiva mvina wa kulwala. ¹⁵Yesu akamyavisa liwoko lyaki, na kulwala ghaki kukamleka. hinu akayinuka akatumbula kumtumikila. ¹⁶Na pahika lumihi, wandu wakamyeghela Yesu wandu watangala weni kukolwa na mahoka. Akawawinga mahoka na wala weni kuwela wavina akawalamisa. ¹⁷Kwa nagma yakawela yatimila yala yalongelwa kala na Isaya mlota, "Hayu mweni atolili mavina gha twenga na apapili kulwala gha twenga." ¹⁸Hinu Yesu pakalilola lipinga limtindila, akawapegha milando gha kuyenda mbandi ghanghi gha Bahali gha Galilaya. ¹⁹Hinu myandika akahika kwaki na kumlongela, "Mvula, nitekukovekela poposi paunguyenda," ²⁰Yesu akamlongela, "Ghalu mwitu wavile na mbangu, na mbongu wa kunani wavile na vijaka, ila Mwana wa Adamu kahela mahala pakuwonjesa mutu ghaki." ²¹Mvulwa mghangi akamlongela, "Bambu, unilekeseli huti niyendi kumsika Tati ghangu." ²²Ila Yesu akamlongela, "Unikovekeli, na uwaleki wahovili wasiki wahovili wayau" ²³Yesu pakayingila kuwato, wavulwa ghaki wakamkovekela kuwato. ²⁴Uloli, likayinuka liyegha likulu kunani gha bahali, kikaghola hata wato igubikwi na mawimbi. Ila Yesu awelili kawonja. ²⁵Wavulwa wakahika kwa mweni na kumlongela wakilonga, "Bambu, utulokoli twenga, tunguhova!" ²⁶Yesu akawalongela, "kwa kyani mngutila, mwenga weni ukwinila msokombi?" Ndia akayimuka na kukemela liyegha na bahali. Hinu kukawela na kuponga kukulu, ²⁷walumi wakakolwa na mkangaso wakalonga, "Hayu mundu ni mundu liki, yiwa hata mahoka na bahali vingumyitikila mweni?" ²⁸Lipindi Yesu paawelili kahika kumbandi ghanghi wa mlima wa Magadala, walumi waivili weni kulongoswa na mahoka wakakongana na mweni. Wawelili wakihumila kumamambi na wawelili wakighola mkologhanyu nesu, ikaghola mbaka isindikani mweni kuwela na mwanja apiyi njila hila. ²⁹Uloli, watovili lilowi na kulonga, "Tuvile na niki kya kughola kwa wenga, Mwana wa Sapanga? Uhika haku kutuhakila pambila gha lipinga kuhika?" ³⁰Hinaa lipinga likulunga lya ghuluwi liwelili likihunga, pawelili ng'ogha kutali nesu na pala wawelili, ³¹mahoka wayendelelile kumlalamikila Yesu na kulonga, "Ikiva utetulaghila kuhuka, tuyeghi kulipinga lya ghuluwi," ³²Yesu

akawalongela, "Myendi" Mahoka wakamuhuka na kuyenda kwa ghuluwi. Na uloli, lipinga lyogha likahuluka kuhuma kulitombi kuyendela kubahali na lyogha likahovila mbahali.³³ Walumi wenikuwela wakihunga ghuluwi watuwili mbilo. Na pawayendili kumbwani wakalongela kila kindu, nesu nesu kila kihumila kwa walumi wakolilwi na mahoka.³⁴ Uloli mbwani wogha ukahika kukonganika na Yesu. Pawamlolile, wamluwili ahuki kumbwani ghau.

9

¹Yesu akayingila kuwato, akahubhuka na akahika kumlima awelili angulikala.² Uloli, wakamyeghela mundu mweni kupola kawonjeswa kulihinda. pakalola ukwinila ghau, Yesu akamlongela mundu mweni kupola, "Mwana ghangu, uweli na luheku, sambu syako silekeselwa."³ Uloli, amonga gha wavula wa selia wakalongelana weni kwa weni, "Hayu mundu angulighu" ⁴Yesu akamanya mawachilo ghau na kulonga, "Kwa kyani mnguwachila mahakata kumioyu gha mwenga?" ⁵Niki kiwela kiyuyughu kulonga, 'Sambu syako silekeselwa' au kulonga, 'ugholoki na utyangi?' ⁶Ila mmanyi yiwa Mwana wa Adamu kana uwesu wa kulekesela sambu...'" hinu akalongela kwa yula mweni kupola, "Ugholoki, utoli ligodolu lyako, na uyendi ukaya ghako." ⁷Ndiwa yula mundu akagholoka na kuhuka kuyenda ukaya ghaki. ⁸Makonganilo pawawonile hagma, walikangasili na kumuyinula Sapanga, avile kawapegha uwesa hau wandu. ⁹Na Yesu paawelili akityanga kuhuma pala, amlolile mundu avile akikemwa kwa lihina Iya Matayo, avile kalikala mahala kwa wakungula usulu. Na mweni akamlongela, "Nikovekeli nenga" na mweni akagholoka na kumkovekela.¹⁰ Na yula paatamili ili alyeghi mulyo mghati mwa lighuta, wakahika wakungula usulu watangala na wandu wahakata wakakonganika kumulyo pamonga na Yesu na wavulwa ghaki. ¹¹Ndiwa Mafalisayu pawailolile nagma, wakawalongela wavulwa, "Kwa kyani mvula wa mwenga angulyegha pamonga na wakungula usulu na wandu wahakata?"¹² Yesu pakayoghanila hagma, na mweni akalonga, Wandu weni kuvina ng'ogha wangumpala ng'ogha mganga, ila wala wenikuwela wavina. ¹³Mngupalwa myendi mkaivuli ingumaanisa niki, "Ningupala luhungu na ng'ogha zabihu" Kwaikiva nihikili, ng'ogha kwa mweni haki kuleka sambu, ila kwa weni sambu. ¹⁴Ndiwa wavulwa wa Yohana wakahika kwa mweni na kulongela, "Kwa kyani twenga na Mafalisayu tunguwopa mulyo, ila wavulwa ghako wanguwopa ng'ogha mulyo?" ¹⁵Yesu akawalongela, ghuli wakovekela mhambu wa uposo wanguwesa kuwela na unyengemalo lipindi Bambu wa mhambu pakawela pamonga na weni? Ila machuwa yanguhika pavile Bambu wa mhambu atetilwa kuhuma kwa weni, na ndiwa watewopa mulyo.¹⁶ Kwahela mundu mwenikuvika kipandi kya nguu hyonu kunguu gha dahile, kidabwada kitebaluka kuhuma kunguu na mbaluko mkulu utehumila.¹⁷ Kwahela wandu wenikuvika uyimbi hyonu kukyombu kya uyimbi wa dahile, paikawela wakaghola, ngozi itebaluka, uyimbi utemwahika na ngosi iteyalamika. Badili ghaki, wanguvika uyimbi mhyonu kungozi hyonu na vyogha vitewela maha.¹⁸ Lipindi Yesu paawelili akiwalongela mighalu hai, uloli, afisa akahika akagondama kuulongolo ghaki. Na mweni akalonga, "Mhinja ghangu kahova hinaa, ila uhiki na uviki liwoku lyako kunani ghaki na mweni atelama kangi. ¹⁹Ndiwa Yesu akagholoka na kumkovekela na wavulwa ghaki hilahila. ²⁰Uloli, mdala awelili na uvina wa lighovela kwa lipindi Iya machuva ikumi na ivili, akahika pabehi na Yesu akayavisa mbandi gha luvniku Iya nguu ghaki. ²¹Kwaikiva alongili, "Paikawela niyavisa nguu ghaki, na nenga nitepokela kulama." ²²Yesu akahyuka na kumlola na kumlongela. ²³Na Yesu paahikili kulighuta Iya afisa, na mweni awawonili watova mbembi na lipinga Iya wandu liwelili likitova lilowi. ²⁴Namweni akalonga, "Mhuki haku, kwaikiva biti kahova ng'ogha, ila kawonja. Ila weni wahekili na kumpughanya." ²⁵Na wala wandu pawahumiswa panji, na mweni akayingila mkyumba na kumkola liwoku na mhinja akayimuka. ²⁶Na habali hazi zikalandala kumbwani wogha. ²⁷Ndiwa Yesu paawelili akityanga kuhuma pala, walumi waivili wangali mihu wakamkovekela. Wayendelelili kutova lilowi wakilonga, "Tunguluwa utuwoneli luhungu, Mwana wa Daudi." ²⁸Lipindi Yesu pakahika kulighuta, wala wangalimihu wakahika kwa mweni. Yesu akawalongela, "Mngukwinila yiwa ninguwesa kughola?" Na weni wakamlongela "Hina, Bambu." ²⁹Ndiwa Yesu akayavisa mihu ghau na kulonga, "Na igholeki nagma kwa mwenga handa ukwinila wa mwenga vila uwela." ³⁰Na mihu ghau ikawoposoka. Ndiwa Yesu akavika mkasu akawalongela na kulonga, Mloli mundu yeyosi akotoho kumanya habali gha mghalu hau." ³¹Ila wandu hagma waivili wakahika na kutangasa habali hazi kumahala kogha gha mbwani. ³²Ndiwa wala walumi waivili pawawelili wakiyenda zyau, Uloli, mundu mmonga angali kulonga mwenikukolwa na mahoka akayeghwa kwa Yesu. ³³Na mahoka pawamuhuka, yula mundu angalikulonga akatumbula kulonga. Lipinga likalikangasa na kulongela, "Hai iwoneka ng'ogha kuizilaeli. ³⁴Ila Mafalisayu wawelili wakilonga, "Kwa wakulu wa mahoka, anguwinga mahoka." ³⁵Yesu akayenda kumbwani wogha na vimbwani. Na mweni akayendelela kuvula kumaghuta gha kukonganikila Wayahudi, akitangasa Habali Maha gha unkosi, na kulamisa mavina gha wekaweka na ulepelelu wa njila zyogha. ³⁶Lipindi pakalola lipinga, na mweni awawoneli luhungu, kwaikiva waghasikili na kutenyuka moyu. Wawelili handa kondolu wenikuwela ng'ogha na mhungaji. ³⁷Na mweni akawalongela wavulwa ghaki, "Mabeno yatangala, ila waghola lihengu ni mayaghani. ³⁸Hinu mumluwi njenje Bambu wa mabeno, ili yiwa alahili waghola lihengu kumabeno ghaki."

10

¹Yesu akawakema wavulwa ghaki ikumi na ivili pamonga na kuwapegha uweso kunani gha mahoka wahakata, kuwakemela na kuwawinga na kulamisa mavina wekaweka ndambu zyogha zya kulwala.² Mhina gha wandumindumi ikimi na ivili na hagma. La mtumbulo Simeoni (avile hilahila angukemwa Petelo), na andelea mhaja ghaki, Yakobo mwana wa Zebedayo, na Yohana mhaja ghaki: ³Filipo, na Bartelemayo, Thomaso, na Matayo mkungula usulu, Yakobo mwana wa Alfayo, na Tadeo, ⁴Simoni mkananayo, na Yuda iskaliote, avile amhyukili.⁵ Hagma ikimi na ivili Yesu awalaghlili. Na

mweni awalongilile akilonga, "Mkotoho kuyenda kumahala wangukikala wandu wammanya ng'ogha Sapanga na mkotoho kuyingila mimbwani gha wasamalia. ⁶Badili ghaki, myendi kwa kondolu wayaghamilile wa lighuta Iya Izilaeli. ⁷Na pamyenda, mtangasi na kulonga, unkosi wa kundumba wapabehi. ⁸Mlamisi wavina, mhinduli wahovili, mghululi weni ukalawa na muwingi mahoka. Mpokela yaghi yaghi, muwapeghi yaghi yaghi. ⁹Mkotoho kutola sahabu, alimasi au saba kumihaku gha mwenga. ¹⁰Mkotoho kutola mhaku kumwanja gha mwenga, au nguu zya nyongesa, vilatu au hyatu, kwaikiva mghola lihengu angupalwa apeghehi mulyo. ¹¹Mmbwani wowosi au kimbwani mteyingila, muhakuli yula mweni kuwesa kuwatanga na mlikali pala mpaka pamtehuka. ¹²Pamyangila kulighuta mjambusi, ¹³ikiva lighuta linguwonesha mkonganiko, upongu wa mwenga uhighali pala, ila paikawela lighuta liwonesha ng'ogha mkongano kwa mwenga, upongu wa mwenga uhuki na mwenga maweni. ¹⁴Na kwa wala wenikuwapokela ng'ogha mwenga na kuyoghanila milando gha mwenga, lipindi pamuhuka kulighuta au mmbwani hau, mjiipiyati malihu gha lwayu kumahala pala. ¹⁵Chakaka ninguwalongela, itewela gha kufumilila mimbwani gha Sodoma na Gomola lichuwa Iya kulamuwa kupiti mlima hau. ¹⁶Uloli ninguwalongela handa kondolu paghati gha ghalu wa kumanyaghi, kwa naha iweni na umanyi handa njokana wanyalinyali handa ngunda. ¹⁷Muweli mihi na wandu, watewayegha kunjenga kaya, na watewatova kumighuta gha kukonganikila Wayahudi, ¹⁸Na mteyeghwa kuulongolo gha wakulu na wankosi kwaikiva gha nenga, handa uhighilisu kwa weni na kwa milimahyogha. ¹⁹Lipindi pawatewasitaki, mkotoho kuwela na holu yiwa niki au mtewayanga, kwaikiva kindu kya kulongela mtepeghwa kwa lipindi hali. ²⁰Kwaikiva ng'ogha mwenga mteelongela, ila mpumulo wa tati wa mwenga ndiwa atelongela. ²¹Mlango atemyimukila mlango ghaki kumkoma, na tati kwa mwana ghaki, Wana wateyimuka kwa walela ghau, na kuwayambusila kihu. ²²Na mwenga mtehyomelwa na kila mundu kwaikiva gha lihina lyangu. Ila yeyosi atefumilila mpaka kumwihu mundu hayu atelokolwa. ²³Lipindi wanguwahakila kummbwani hau, mtuilili kummbwani wa kuulongolo, kwa chakaka ninguwalongela, mteyenda ng'ogha kumimbwani hyogha gha Izilaili pambila gha Mwana wa Adamu kuhika. ²⁴Mvulwa ng'ogha mkulu kupiti mvula ghaki, hila hila muhusutu mwenikuwela kunani gha bambu ghaki. ²⁵Ingukwila kwa mvulwa aweli handa mvula ghaki, na mtumikila handa bambu ghaki. paikawela wamkema Bambu wa lighuta Belizabuli, ni kwa ukulu ghani kupiti watewapughanya wa lighuta Iyaki. ²⁶Hinu mkotoho kuwatila weni, kwaikiva kwahela mghalu uvile utegubutulwa ng'ogha, na kwahela lijihighili livile litemanyikana ng'ogha. ²⁷Kila ninguwalongela mlwisa, mkilongeli kumhana, na kila mkiyoghanila kwa upyeku kumapulukilo gha mwenga, mkitangasi mkiwela kunani gha lighuta. ²⁸Mkotoho kuwatila wala wavile wangukoma mhigha ila wawela ng'ogha na uweso wa kukoma mpumulo. Badili ghaki, mumtili yula mweni kuwesa kuyalamisa mhigha na mpumulo kula kumamambi. ²⁹Ghuli kasuku waivili wanguwuswa ng'ogha kwa sendi mayaghani? Hata naha kwahela mweni kuwesa kuguwa pahi pambila gha Tati wa mwenga kumanya. ³⁰Ila hata isabu gha hwila zya mwenga zivalwangwa. ³¹Mkotoho kuwela na holu, kwaikiva mngupala nesu kupiti kasuku watangala. ³²Hinu kwa naha kila yula atenijumila kuulongolo gha wandu, na nenga hila hila nitemjumila kuulongolo gha Tati ghangu mwenikuwela kundumba. ³³Ila hayu atenikanila kuulongolo gha wandu na nenga hila hila nitemkanila kuulongolo gha Tati ghangu mwenikuwela kundumba. ³⁴Mkotoho kuliwachila yiwa nihika kuyegha upongu kumlimawogha. nihika ng'ogha kuyegha upongu, ila lipanga. ³⁵Kwaikiva nihikili kumvika mundu angingamani na tati ghaki, na biti kwa nyongu ghaki, na mkwahanu kwa nyongu mkwahano ghaki. ³⁶Mhakata wa mundu atewela wa kukaya ghaki. ³⁷Hayu mweni kumpala tati au nyongu nesu kupiti nenga hayu wa maha ng'ogha kwa nenga. Na hayu mweni kumpala mhongolo au biti kupiti nenga hayu kamaha ng'ogha kwa nenga. ³⁸Yula avile atepapa ng'ogha lipingika na kunikovekela nenga kamaha ng'ogha. ³⁹Hayu atehakula kulama atekuyalamisa. Ila hayu ateyalamisa ukomu ghaki kwaikiva gha nenga atepokela. ⁴⁰Yula atewakema ukaya atewela kangema nenga ukaya ghaki, na yula mweni kungema nenga atewela kamkema yula mweni kunilaghila nenga. ⁴¹Na yula mweni kumkema mlota kwaikivani mlota atepokela hupom gha ulota. Na yula atemkema mweni haki kwaikiva ni mundu wa haki atepokela hupo gha mundu wa haki. ⁴²Yeyosi atempegha mmonga wa wanung'una hagha, hata kikombi kya masi gha kunywegha gha pongili, kwaikiva mweni ni mvulwa, chakaka ninguwalongela, hayu kawesa ng'ogha kusindwa kupokela hupo ghaki

11

¹Ikiva badili gha Yesu kumalila kuwalongela wavulwa ghaki ikumi na ivili ahukili pala kuyenda kuvula na kutangasa kumimbwani ghau, ²na Yohana akiva mgelesa pakayoghanila akiwela kunani gha matendu gha Kilisito, ayeghili ujumbi kupitila waviwa ghaki, ³na wakamkonya, "Wenga ni yula tumlindilile, au kuvile nga mghangi tuvile tungupalwa kumlindila?" ⁴Yesu akayanga na kulonga kwa weni, "Myendi mkamlongeli Yohana yala mnguyalola na yala mnguyayoghanila. ⁵Wandu wangali kulola wangukikala, walemafu wa maghulu wanguyanga, weni ukalawa wangughululika, wandu weni kuyoghanila ng'ogha wanguyoghanila kangi wandu wahovili wanguhindulwa kupokela ukomu, na wandu weni kulepelelwa wanguatangasilwa Habali Maha. ⁶Na kahighilwa yula kawela ng'ogha na holu kunani gha uwela ghangu. ⁷Lipindi wandu hagha pawahukili, Yesu atumbulili kulonga na lipinga kumlongelela Yohana, "Ni kyani myendili kulola kuluvagha- mdengi ukihukumulwa na liyegha? ⁸Ila niki myendili kulola- mundu avalili nguu maha? Chakaka, wala wenikuwala nguu maheli wangukikala kumighuta gha wankosi. ⁹Ila mhukili kulola niki- Mlota? Ndiwa, ninguwalongela, na kupiti Mlota. ¹⁰Hayu ndilwa yula ayandikilwi, 'Uloli, ningumlaghila mjumbi ghangu kuulongolo gha wuso ghako, avile ateyandala njila ghako kuulongolo ghako. ¹¹Nenga ninguwalongela chakaka, paghati gha wenikuwelekwa na wadala kwahela mwenikuwela mkulu kuoit Yohana Mbatisa. Ila mwenikuwela mngung'una kunkosi wa kundumba ni mkulu kupiti mweni. ¹²Kuhuma machuva gha Yohana Mbatisa mbaka hinaa, unkosi wa kundumba ni

wa makakala, na wandu weni makakala, wanguutola kwa makakala.¹³ Kwaikiva walota na selia, wawelili wakihumisa ulota mbaka kwa Yohana.¹⁴ Na handa muliyandala kujumila, hayu ni Eliya, yula ahika.¹⁵ Mwenikuwela na mapulukilo gha kuyoghanilila na ayughanili.¹⁶ Nikilandanisi na kyani kiweleka haki? Ni mlandanu wa wana wenikuhina mahala gha kusoku, wenikulikala na kukonyana,¹⁷ na kulongela, 'Tuwa tovili lindenda na mhana ng'ogha. Tulumbilili, na mhina ng'ogha.¹⁸ Kwaikiva Yohana ahikili akileka kulyegha libumunda au kunywegha uyimbi, na wakawela wangulonga, 'Kana lihoka.'¹⁹ Mwana wa Adamu ahikili akilyegha na kuywegha na kulonga. 'Uloli, ni mundu mweni kulyegha na walowela, ghanja wa wakungula usulu na weni sambili' Ila luhala lunguhiliswa kwa matendu ghaki.²⁰ Yesu atumbulili kukemela mimbwani ivile amonga gha matendu ghaki gha kukangasa yagholekili, kwaikiva wawelili waweka ng'ogha sambili,²¹ Chondi wenga, Kolazini, Chondi Betisaida! Handa mighalu mikulunga ingaligholeka ku Tilo na Sidoni yala yagholekili haku, wangiwiwela waleka kala sambili hahile kwa kuvala magunila na kujipakala malifu.²² Ila itewela ufumilifu kwa Tilo na Sidoni lichuwa lya ulamulo kupiti kwa wenga.²³ Wenga, Kapelinaumu, unguliwachila uteyinulwa mbaka kundumba? Ng'ogha utehuluswa mbaka pahi kumambi. Handa kwa Sodoma kungaligholeka matendu makulu, handa yaigholilwe kwa wenga, ingaliwela mbaka lelo.²⁴ Ila ningulongela kwa wenga yiwa itewela yuyughu kwa mlima wa Sodoma kugholoka lichuwa lya ulamulo kupiti wenga.²⁵ Kulipindi hali Yesu ailongile, "Ningukuyinula wenga, Tati, Bambu wa kundumba na mlima, kwaikiva uwafisili mighalu hai weni luhala na umanyi, na kuyagubutula kwa wenikuwela ng'ogha na malangu, handa wana wanung'una.²⁶ Tati kwaikiva ikupalile nagma kumihu ghaki.²⁷ Mighalu hyogha ipeghilwi kwa nenga kuhuma kwa Tati. Na kwahela mweni kummanya Mwana ila Tati weka yaki, na kwahela mwenikummanya Tati ila Mwana weka yaki, na yeyosi avile Mwana kana luhujulu lwa kumugubutulila.²⁸ Muhiki kwa nenga, mwenga wogha wenikughasika na wenikuhinyikilwa na mighighu mitopa, na nenga nitewapumulisa.²⁹ Mjiviki nila ghangu na mjivuli kuhuma kwa nenga, kwaikiva nenga ni mnyenyekelela na mnyalinyali wa moyu na na mtepokela mbumulilo gha nafusi zya mwenga.³⁰ Kwaikiva nila ghangu ni pyeku na mighighu ghangu ni myuyughu.

12

¹Lipindi hali Yesu ayendili lichuwa lya sabato kupitila kumitawa. Wavulwa ghaki wawelili na njala na wakatumbula kutenyula mihoji na kulyegha.² Ila Mafalisayu pawalolile hagma, wakamlongela Yesu, "Uloli wavulwa ghaki wangutenyula selia wangughola yapalilwi ng'ogha lichuwa lya Sabato."³ Ila Yesu akawalongela, "Msoma ng'ogha vila Daudi aigholile, lipindi paawelili na njala, pamonga na wandu awelili nau?"⁴ Vila kayingila mghati mwa lighuta lya Sapanga na kulyegha mibumunda gha mawoneso, ivile angupalwa ng'ogha kulyegha na wala kawela nau, ila ilekeselwa kwa watambika?⁵ Mwambila kisoma kuselia, yiwa kulichuwa lya Sabato Watambika mghati gha lighuta lya Sapanga wanguitaya ndaka Sabato, ila wanguwela ng'ogha na uhakata?⁶ Ila ningulongela kwa mwenga yiwa mwenikuwela mkulu kupiti lighuta lya Sapanga kabaha.⁷ Handa mngalimanya hai ingumaanisa niki; ningupala luhungu na ng'ogha sabihu; mngaliwalamula ng'ogha wenikuwela ng'ogha na mahakata,⁸ Kwaikiva Mwana wa Adamu ndiwa Bambu wa Sabato."⁹ Hinu Yesu akahuka pala akayenda kulighuta lya kukonganikila Wayahudi lya weni.¹⁰ Uloli kuwelili na mundu mwenikupola liwoku. Mafalisayu wakamkonya Yesu, wakilonga. "Ghuli, nimaha kulamisa lichuwa lya Sabato?" Ili yiwa wawesi kumsitaki kwa kughola sambili.¹¹ Yesu akawalongela, "Ghani paghati gha mwenga, avile pakawela na kondolu mmonga, na hayu kondolu akawela kadubukila mghati gha lihumba lichuwa lya Sabato, atemkola ng'ogha na kumuhumisa panje kwa makakala?"¹² Ghuli, ni niki kyeni kuwela maha, nesu kwaikiva ng'ogha kupiti kondolu! Kwa nagma ni maha kughola gha maha lichuwa lya Sabato."¹³ Hinu Yesu akamlongela yula mundu, "Ulangihi liwoku lyako" Akalinyoloshia, na ukawela mkomu, handa hula mghangi.¹⁴ Ila Mafalisayu wakahuma panji na kuchenga njila gha kumyalamisa wayendili panje kuchenga kihyetu kyaki. Wawelili wakihakula njila gha kumkoma.¹⁵ Yesu pakamanya hali ahukili pala. Wandu watangala wakamkovekela, na akawalamisa wogha.¹⁶ Awalaghilili wakotoho kumghola amanyiki kwa waghangi,¹⁷ Yiwa itimili hila chakaka, iwelili ikilongwa na mlota Isaya, akilonga,¹⁸ 18 Uloli, mtumikila ghangu nimuhaghulile, mpalwa ghangu, kuhayu nafusi ghangu ihekeleswa. Nitevika mpumulo ghangu kunani ghaki, na atetangasa ulamulo kwa milima.¹⁹ Ateghasika ng'ogha wala kulila kwa makakala; wala yeyosi kuyoghanila lilowi lyaki mnjila.²⁰ Atelitenyula ng'ogha liteti lichubulwa; atejimisa ng'ogha undambi wowosi weni kuhumisa lihu, mbaka paateyegha ulamulo ikasinda.²¹ Na milima watewela na makakala kupitila lihina lyaki.²² Mundu mtenu angalimihu na angali kulonga, mweni kukolwa na mahoka ayeghilwi kuulongo gha Yesu. Akamlamisa, pamonga na kuwonisa yiwa mundu angalikulonga alongile na kulola.²³ Lipinga lyogha lilikangasili na kulonga, "Anguwesa mundu hayu kuwela Mwana wa Daudi?"²⁴ Ila lipindi Mafalisayu pawayoghanila mkangaso hau, wakalonga, "Hayu mundu anguhumisa ng'ogha mahoka kwa makakala ghaki mweni ila kwa makakala gha Belizebuli, mkulu wa mahoka."²⁵ Ila Yesu amanyile mawachilo ghau na kuwalongela, "Kila unkosi weni kulekanika weni unguyalamika, na kila mmbwani au lighuta lyeni kulekanika lyeni litegholoka ng'ogha."²⁶ Paikawela Lihyakana, litemuhumisa lihyakana, hinu angulingingama kunafusi ghaki mweni.²⁷ Ni kwa ukulu ghani unkosi ghaki utegoloka? Na handa ninguhumisa mahoka kwa makakala gha Belizebuli, watumikila wa mwenga watehumisa kwa njila ghani? Kwaikiva gha hali watewela walamula wa mwenga.²⁸ Na paikawela ninguhumisa mahoka kwa makakala gha Mpumulo wa Sapanga, hinu unkosi wa Sapanga uhika kwa mwenga.²⁹ Na mundu ateyingila ghuli kulighuta lya mweni makakala na kuhija, bila kumuwopa mweni makakala huti? Ndiwa atumbuli kuhija hindu kuhuma mghati gha lighuta.³⁰ Yeyosi mwenikuwela ng'ogha na nenga kakihyetu na nenga, na yula mweni kukungula ng'ogha pamonga na nenga hayu angulandala.³¹ Kwa nagma ningulonga kwa mwenga, yiwa kila sambili na malighu wandu watelekeselwa, ila kumlighu Mpumulo wa Sapanga watelekeselwa ng'ogha.³² Na yeyosi mweni

kulonga lilando kihyetu kya Mwana wa Adamu, hali atelekeselwa. Ila yeyosi mweni kulonga kihyetu na Mpumulo wa Sapanga, hayu atelekeselwa ng'ogha, kumlimawogha hau, na hata hula utehika.³³ Au agholi libiki kuwela maheli na litungula lyaki maheli, au uylamisi libiki lya litungula lyaki, kwaikiva libiki lingumanyika kwa litungula lyaki.³⁴ Mwenga kiwelekwa kya njoka, mwenga ni wahakata, mnguwa ghuhi kulonga milando maha? Kwaikiva mlomo ungulonga kuhuma kungoku gha yala yawela mmoyu.³⁵ Mundu maha kungoku maha gha moyu ghaki yanguhuma gha maha, na mundu mhakata kuhuma kungoku ihakata gha moyu ghaki, inguhumisa kihakata.³⁶ Ninguwalongela yiwa kulichuwa lya ulamulo wandu watehumisa mavalangu gha kila lilando liwela ng'ogha lya maha wakalilongela.³⁷ Kwaikiva kwa milando ghako utevalangililwa haki na kwa milando ghako utelamulwa.³⁸ Hinu amonga gha wayandika na Mafalisayu wakamyanga Yesu wakilonga, "Mvula, tungalipala kulola vilangihi kuhuma kwa wenga."³⁹ Ila Yesu awayangili na kulonga, "Kiwelekwa kihakata na kya ngongola kinguhakula kilangihi. Ila kwahela kilangihi itehumiswa kwa weni ila kila kilangihi kya Yona mlota.⁴⁰ Handa vila mlota Yona vila kawela mghati gha mtima wa homba mkulunga kwa machuwa maitatu pamuhi na uhiku, havi ndiwa Mwana wa Adamu atewela mghati mwa moyu wa mlima kwa machuwa maitatu pamuhi na uhiku.⁴¹ Wandu wa Ninawi wategholoka kuulongolo gha ulamulo pamonga na kiwelekwa kya wandu hagma na watekilamula. Kwaikiva walekili sambu kwa kutangasa kwa Yona, na uloli, mundu mtenu mkulu kupiti Yona kabaha.⁴² Malikiya wa kusini ateyinuka kweni ulamulo pamonga na wandu wa kiwelekwa haki na kukilamula. Ahikili kuhuma kumwihu gha mlimawogha kuhika kuyoghanila luhala lwa Selemani, na uloli, mundu mtenu mkulu kupiti Selemani kabaha.⁴³ Lipindi lihoka lihakata palimuhuka mundu, linguyenda mahala pawela ng'ogha na masi akihakula kupumulila, ila kapalola ng'ogha.⁴⁴ Hinu angulonga, 'Nitehuya kulighuta lyangu nihukili.' Paahuya angulilola lila lighuta liwofulwa na liyandalwa maha.⁴⁵ Hinu anguhuya na kuwayegha waghangu mpumulo wahakata isaba weni kuwela wahakata kupiti mweni, wanguhika kulikala wogha pala. Na ndyangilu ghaki gha kumwihu inguwela ihakata kupiti hila gha mtumbulo. Hinu ndiwa itewela kwa kiwelekwa haki kihakata.⁴⁶ Lipindi Yesu paawelili akilongela na lipinga uloli, nyongo ghaki na walongo ghaki waghokili panji, wakihakula kulongela na mweni.⁴⁷ Mundu mmonga akamlongela, "Uloli nyongo ghako na walongo ghako waghokila panji, wanguhakulakulongela na wenga."⁴⁸ Ila Yesu ayangili na kumlongela yula ampwghili habali, "Nyongo ghangu ni ghani? Na walongo ghangu ni akina ghani?"⁴⁹ Na mweni akalangiha liwoko lyaki kwa wavulwa na kulongela, "Uloli, hagma ni nyongo na walongo ghangu!"⁵⁰ Kwaikiva yeyosi mweni kughola mapalo gha Tati ghangu mwenikuwela kundumba, mundu hayu ndiwa mlangu ghangu, mhacha ghangu na nyongo ghangu."

13

¹Kulichuwa hali Yesu ahukili ukaya na kulikala mmbali gha bahali.² Lipinga likulunga likakonganika kwa kumtindila, akayingila mghati gha wato na kulikala mghati ghaki. Lipinga lyogha likagholoka mmbali gha bahali.³ Hinu Yesu akalonga milando itangala kwa mlandano, akilonga, Uloli, mkulila ayendili kukulila.⁴ Paawelili akikulila amonga gha mbeyu ziguwili mmbali gha njila na mbongu wakahika na kuzilyegha.⁵ Mbeyu ghanghi ziguwili kunani gha mghomba, kuvile zipatili ng'ogha lutupi lya kukwila. Bwitu zikamela kwaikiva lutupi luwelili ng'ogha litangala.⁶ Ila lijuwa palihomoka zihomilwi kwaikiva ziweleli ng'ogha na mkegha, na ziyumili.⁷ Mbeyu zighanghi ziguwili paghati gha mibiki yeni mihomi. Mibiki yeni mihomi ikayenda kunani ikatindila.⁸ Mbeyu zighanghi ziguwili pahi kulutupi maha na kumela mbeyu, zighanu mianja imia imonga kupiti, zighanghi isitini na zighanghi iselasini.⁹ Mwenikuwela na mapulukilo na ayughanili.¹⁰ Wavulwa wahikili na kumlongela Yesu, "Kwa kyani ungulongela na makongano kwa milandano?"¹¹ Yesu akawayanga na kuwalongela, "Mwenga mpendelelwa kumanya kifisu kya unkosi wa kundumba, ila weni wapeghilwi ng'ogha."¹² Ila yeyosi mwenikuwela nachu, kwa hayu ateyongeswa kupiti, na atepokela hupo ngulu. Ila yula mweni kuwela ng'ogha nachu atepokwa.¹³ Hinu ningulongela na weni kwa milandano kwaikiva pamonga na yiwa wangulola, wakotoho kulola chakaka. Na pamonga na yiwa wanguyoghanila wakotoho kuyoghanila ili wakotoho kumanya.¹⁴ Ulota wa Isaya utimila kwa weni, hula wenikulonga, "Pamyoghanila myoghanili, ila kwa njila yeyosi mtemanya ng'ogha; lipindi pamlola muwesi kulola, ila kwa njila yeyosi hila mkotoho kumanya."¹⁵ Na mioyu gha wandu hagma iwela lwisa, ni yuyughu ng'ogha kuyoghanila, na wagubika mihu ghau, ili wakotoho kulola kwa mihu ghau, au kuyoghanila kwa mapulukilo ghau, au kumanya kwa mioyu ghau, wakawesa kunihyukila kanga, na ningaliwalamisa,¹⁶ Ila mihu gha mwenga ihighilwa, kwaikiva yangulola, na mapulukilo gha mwenga kwaikiva yanguyughanila.¹⁷ Chakaka ninguwalongela walota watangala na wandu wenihaki wawelili na luhujulu lwa kuyalola mighalu hila mnguilola, na wawesili ng'ogha kuilola. Wpalile kuyughanila mighalu hila mnguiyoghanila, waiyoghanila ng'ogha.¹⁸ Hinaa myughanili mlandanu wa mkulila.¹⁹ Lipindi lolosi paanguyughanila lilando lya nkosi na akotoho limanya, ndiwa mhakata anguhika na kulitola lila likulilwi mghati gha moyu ghaki. Hai ni mbeyu hila ikulilwi mmbali gha njila.²⁰ Yula mweni kupalwa kumighomba ni yula mweni kuyoghanila lilando na kulipokela njenji kwa luheku.²¹ Kambila kahela mkegha mghati ghaki, ila anguvumilila kwa lipindi lihupi. Lipindi lung'ai au mahakilo payahumila kwaikiva gha lilando angulikwala mbwitu.²² Mweni kukulilwa paghati gha ibiki gha mihomi, hayu ni yula mwenikulioghanila lilando ila maghasu gha mlima wogha na uhwangi wa unaisa vingulitindila lila lilando likoto kulela matungula.²³ Mwenikukulilwa kulutupi maha, hayu ni yula mweni kuyughanila lilando na kulimanya. Hayu ni yula mweni kulela monga kupiti mianja imia, ghanghi isitini, ngangi iselasini.²⁴ Yesu awapeghili mlandano mghanghi. Akilonga, "Unkosi wa kundumba ungulandaniswa na mundu mweni kukulila mbeyu maha kulitawa lyaki. Ila²⁵ wandu pawasinzila, mhakata ghaki akahika hilahila akakulila magugu paghati gha nganu na hinu akayenda zyaki.²⁶ Kuulongolo nganu paimela na kuhumisa masau ghaki, ndiwa magugu yakahumila hilahila.²⁷ Na watumikila wa mweni litawa wakahika wakamlongela, 'Bambu, ukulilili ng'ogha mbeyu maha kulitawa lyako? hinaa iwela ghuli liwoneka na magugu?

²⁸Akawalongela, Mhakata kaghola hali.' Watumikila wakamlongela, "Kwa nagha ungupala tuyendi tukayaputuli?"²⁹Mweni litawa akilongela, 'Ng'ogha, lipindi mnguputula magugu mteputula pamonga na nganu. ³⁰Myaleki yakuli pamonga mbaka lipindi lya mabeno. Lipindi lya mabeno nitelongela kwa wenikubena, 'Mtumbulo muyatupuli magugu na muyawopi malundila malundila na kunyanya, ila mkunguli nganu kungoku ghangu.'"³¹Hinu Yesu akawapegha mlandanu mghangi. Akalonga, "Unkosi wa kundumba ungulandana na mbeyu gha haladali ivile mundu aitolili na kuikulila kulitawa lyaki. ³²Mbeyu hai kwa uchakaka ni nzokombi kupiti mbeyu zighangi zyogha. Ila paimela inguwela ngulu kupiti mimela hyogha gha kulitawa, inguwela libiki, inguwesesa mbongu wa kunani kuhika na kuchenga vijaka kumaputula ghaki." "³³Akawalongela mlandanu mghangi kangi. "Unkosi wa kundumba ni handa simika hila itolwa na mdala na kuhanganya kwa vipimu viitatu kwa ukowa mbaka vitutumuki. ³⁴Hagha hyogha Yesu ayalongile kukonganilo kwa milandano. Na kaleka ng'ogha milandanu kukulongeleta chochosi kwa weni. ³⁵Hai iwelili yiwa kila kilongelwa kala kupitila kwa mlota kiwesi kutimila, pala pailongile, "Nitefumbula mlomu ghangu kumilandanu. Nitelongela mighalu hila iwelili ifiswa kuhuma mighomba gha mlimawogha." "³⁶Hinu Yesu awalekili makongano na kuyenda ukaya. Wavulwa ghaki wamyendelili na kulongela, "Tughalambulili mlandanu wa magugu gha mlitawa." "³⁷Yesu akawalongela na kulonga, "Mweni kukulila mbeyu maha ni Mwana wa Adamu. ³⁸Litawa ni mlimawogha; na mbeyu maha, hagha ni wana wa unkosi. Magugu ni wana wa yula mhakata, na mhakata mweni kuzikulila ni Lihyukana. ³⁹Na mabeno ni mwihu wa mlimawogha, na wenikubena ni watumikila wa kundumba wa Sapanga. ⁴⁰Handa vila magugu yangukungulwa na kunyanywa lyoto, havi ndiwa itewela mwihu wa mlimawogha. ⁴¹Mwana wa Adamu ateyegha mtumikila ghaki, na kukungula kuhuma kunkosi ghaki mighalu hila iyambusilile sambu na wala wenikughola mahakata. ⁴²Watewatagha wogha kulitatanulu lya lyoto, kuvile kutewela na kililo na kuhyagha malino. ⁴³Ndiwa wandu weni haki wateng'anyima handa lijuwa kuunkosi wa Tati ghau. Hayu mwenikuwela na mapulukilo gha kuyughanlila na ayughanili. ⁴⁴Unkosi wa kundumba ni handa ngoku yeni kufiswa kulitawa. Mundu akailola na kuifisa. Kuluheku lwaki akayenda kuwusa vyosi kawela navyu, na kuhemela litawa. ⁴⁵Kangi, unkosi wa kundumba ungulandana na mundu menikughola biasala mweni kuhakula lulu yeni samani. ⁴⁶Lipindi paailolile hila yeni samani, ayendili akawusa kila kindu kawela nachu na akaihemela. ⁴⁷Unkosi wa kundumba ni handa nyafu yenikuwela mghati gha bahali, na yiwa ingukungula viumbi vya wekaweka. ⁴⁸Paimema walopola wakakwegha kuufuku. Hinu wakalikala pahi wakakungula vindu maha mghati gha vyombu, ila viwela ng'ogha na samani vidangilwi kutali. ⁴⁹Itewela nagha kumwihu gha mlimawogha. Watumikila wa kundumba wa Sapanga watehika na kuwabaghula wandu wahakata kuhuma paghati gha weni haki. ⁵⁰Na kuwatagha mghati gha litanulu lya lyoto, kuvile kutewela na malumbililo na kuhyagha malino. ⁵¹Mmanga mighalu hyogha hai? Wavulwa wakamyanga, "Ndiwa." "⁵²Hinu Yesu akawalongela, "Kila myandika avile kawela mvulwa wa unkosi angulandana na mweni lighuta mwenikutola kulighuta lyaki vindu vihyonu na vihakala." "⁵³Ikawela Yesu pakayomola milandanu hyogha hai, akahuka kumahala pala. ⁵⁴Hinu Yesu akahika kummbwani ghaki na akawavula wandu kumaghuta gha kukonganikila Wayahudi. Kumwihu ghaki ni yiwa walikangasili na kulongela, "Ni kugha mundu hayu paapatile luhala hai na makangaso hagha? ⁵⁵Mundu hayu ng'ogha mwana wa selemala? Maliamu ng'ogha nyongo ghaki? Na walongu ghaki ng'ogha Yakobo, Yusufu, Simoni na Yuda? ⁵⁶Na wahacha ghaki tuwela nau baha? Hinu mundu hayu kapokela kugha mighalu hai hyogha?" "⁵⁷Awahyomesili. Ila Yesu awalongelili, "Mlota kalepelela ng'ogha kuwela na utundamilu ila ukaya weka. ⁵⁸Na kawesa ng'ogha kughola makangaso matangala kwaikiva wawelili ng'ogha na ukwinila nayu.

14

¹Kwa lipindi hali, Helodi ayoghanilile Habali kulongeleta Yesu. ²Akawalongela watumikila ghaki, "Hayu ni Yohana Mbatisa kahinduka kuhuma ku kihu. Kwa nagha makakala hagha yawela kunani ghaki." "³Kwaikiva Helode awelili kamkamula Yohana akamuwopa na kumtagha mgelesa kwaikiva gha Helodia, mhumbu wa Filipu mhaja ghaki. ⁴Kwaikiva Yohana amlongelili, Ng'ogha maha kumtola mweni kuwela mhumbu ghaki." "⁵Helode angalimkoma ila awatilili wandu kwaikiva wamlolile Yohana kuwela mlota. ⁶Ila lipindi lya kuwelekwa Helode paihikili biti wa Helode ahinili paghati gha wandu na kumhekelesa Helode. ⁷Kukuyanga kila alaghilili kwa kilapo yiwa atempegha chochosi ateluwa. ⁸Badili gha kusauliwa na nyongo ghaki, alongile, "Nipeghi nenga baha kukombi mutu wa Yohana Mbatisa." "⁹Nkosi awelili na unyengemalu kwa kuluwa kwa biti, ila kwaikiva gha kilapo kyaki, kwaikiva gha wogha weni kuwela kumulyo pamonga na mweni alamulili yiwa ingupalwa igholeki. ¹⁰Akalaghila Yohana ayeghwi kuhuma mgelesa, ¹¹ili adumulwi mutu ghaki na ukayeghwa kunani gha lisinila na akapeghwa biti na akakiyegha kwa nyongu ghaki. ¹²Hinu wavulwa ghaki wakahika kuutola hula mhigha na kuusika, badili gha hali wakayenda kumlongela Yesu. ¹³Na mweni Yesu pakayoghanila hagha, akijilekanisa kumahala pala akakwela mghati gha wato akayenda kumahala kwa weka. Lipindi mkongano pawamanyile kula kawela, wakamkovekela kwa maghulu kuhuma mmbwani. ¹⁴Hinu Yesu akahika kuulongolo ghau akalola lipinga likulunga. Akawawonela luhungu na kulamisa mavina ghau. ¹⁵Lumihi paihika, wavulwa wakahika kwa mweni na kulongela, "Haku ni mahala paluvagha, na lichuva liyenda kala. Wahuyisi makongano ili wayendi kuvimbwani wakahemeli mulyo kwaikiva gha weni. ¹⁶Ila Yesu akawalongela, "Wavile ng'ogha na lukani lwa kuyenda zyaau. Muwapehi mwenga mulyo" "¹⁷Wakamlongela, "Baha tuvile na mibumunda miitano na homba waivili weka," "¹⁸Yesu akalonga "Muiyeghi kwa nenga." "¹⁹Hinu Yesu akalaghila makongano kulikala pahi gha manyahi. Akatola mibumunda miitano na homba waivili. Akalola kunani kundumba, akahighila na kumetula mibumunda na kuwapegha wavulwa. Wavulwa wakawapegha makongano. ²⁰Wakalyegha wogha na kuyukwite. Hinu wakavikungula vipandi vyogha vya mulyo na kumemesa vibega

ikumi na ivili. ²¹Wala walyeghili wawachililwi kuwela utangala wa walumi ielufu mhano wakileka kuvalanga wadala na wana. ²²Bwitu akawalaghila wavulwa wayingili mghati gha wato, lipindi hali mweni akawataula makongano wayendi zyou. ²³Badili gha kuwataula makongano kuyenda zyou, akakwela kunani kulitombi kuluwa weka yaki. Lipindi paiwela lumihi awelili haku weka yaki. ²⁴Ila hinaa watu paiwela paghati gha bahali ikiyumbila kwaikiva gha mawimbi, kwaikiva liyegha liwelili litopehu. ²⁵Kuuhiku gha zamu gha inne Yesu awahikilili pabehi, akityanga kunani gha masi. ²⁶Lipindi wavulwa ghaki pawamlolile akityanga kunani gha bahali, watilili na kulonga, "Ni ligelawima," na kutova lilolwi kwa makakala kunu wakitila. ²⁷Yesu akawalongela lianja limonga, akilonga, "Muipeghe moyu! ni nenga! mkotoho kutila." ²⁸Petelo amyangili kwa kulonga, "Bambu, handa niwenga, nilaghili nihiki kwa wenga kunani gha masi." ²⁹Yesu akalongela, "Uhiki." Hinu Petelo akahuma mghati gha wato na akatyanga kunani gha masi kuyenda kwa Yesu. ³⁰Ila Petelo paalolile mawimbi, atilile, na kutumbula kudidimila mmasi, akakema kwa lilowi na kulongela, "Bambu, nilokoli!" ³¹Kwa kuloposela Yesu akalangiha liwoko lyaki akamuyinula Petelo, na kumlongela, "Wenga mweni ukwinila msokombi, kwa kyani uwelili na holu?" ³²Ndiwa Yesu na Petelo wkayingila kuwato, liyegha likaleka kuwumba. ³³Wavulwa muwato wakamtundamila Yesu na kulongela, "Chakaka wenga ni Mwana wa Sapanga." ³⁴Na pawahubuka kala, wakahika kumlima wa Genesaleti. ³⁵Na wandu kumahala pala pawammanyile Yesu, wayeghili ujumbi kila mahala gha mmbali, na kuyegha kila mwenikuwela mvina. ³⁶Wamluwili yiwa wawesi kuyavisa luvinko lwa nguu ghaki, na watangala walamisilwi.

15

¹Ndiwa Mafalisayu na wayandika wakahika kwa Yesu kuhuma ku Yelusalemu. Na kulongela, ²"Kwa kyani wavulwa wangungingama mapokelo gha wagogolo? Kwaikiva wanguwofola ng'ogha mawoko ghau pawangulyegha mulyo." ³Yesu akawayanga na kuwalongela, "Mwenga- kwa kyani mngungingama selia gha Bambu kwaikiva gha mapokelo gha mwenga?" Kwaikiva Sapanga alongile, Mutundamili tati ghako na nyongo ghako; na 'Mweni kulonga uhakata kwa tati ghaki na nyongo ghaki, chakaka atehova,' ⁵Ila mwenga mngulonga, 'Kila mwenikumlongela tati ghaki na nyongo ghaki, "' Kila mtanga uvile angalipokela kuhuma kwa nenga hinaa ni hupo kuhuma kwa Sapanga,'" ⁶"Mundu hayu kana lukani ng'ogha lwa kumtundamila tati ghaki. Kunjila hai mlitenyula lilando lya Sapanga kwaikiva gha mapokelo gha mwenga baha." ⁷Mwenga wambindingu, ni maha handa Isaya vila kalota kunani gha mwenga paailongile, ⁸Wandu hagma wangunitundamila nenga kwa milomu ghau, ila mioyu ghau iwela kutali na nenga. ⁹Wanguniyupa yaghi yaghi, kwaikiva wanguvula wavulo yenikuwela malaghilo gha wandu." ¹⁰Ndiwa akawakema makongano na kuwalongela, "Myughanili na mmanyi- ¹¹Kwahela kindu kyeni kuyingila kumlomu mwa mundu na kughola ndaka. Ila, kila kyeni kuhuma kumlomu, haki ndiwa kyei kumghola mundu kuwela ndaka." ¹²Ndiwa wavulwa wakamuyendela na kulonga na Yesu, "Ghuli, Ungumanya Mafalisayu pawaliyoghanila lila lilando wahyomili nesu?" ¹³Yesu awayangile na kulonga, "Kila mmela uvile tati ghangu kautkulila ng'ogha utetupulwa. ¹⁴Muwaleki weka, weni ni vilongosi wangali kulola. Handa mundu angalikulola atemulongosa angalikulola myaki, wogha waivili wateguwila mulyumba." ¹⁵Petelo akayanga na kumlongela Yesu, "Tulongeli mlandanu hau, ¹⁶Yesu akayanga, "Na mwenga hilahila mwambila kumanya?" ¹⁷Mwenga mlola ng'ogha yiwa kila kyeni kuyingila kumlomu kinguyingila mumtima na kuyenda kuchou?" ¹⁸Ila vindu vyogha vyenikuhuma kumlomu vinguhuma mghati gha moyu. ¹⁹Ndiwa vindu vyenikumtaya mundu ndaka. Kwaikiva kumoyu kunguhuma mawachilo mahakata, ukoma wandu, ungongola, udukisi, wihi, uhighiliswa wa uhwangi, na malighu. ²⁰Hagma hyogha ndiwa mihalu yeni kumtaya mundu ndaka. Ila kulyegha kwa kukotoho kuwofula mawoku kungumghola ng'ogha mundu kuwoneka ndaka. ²¹Ndiwa Yesu akahuka kumahala pala na akajivika weka kuyendela mbandi zya Tilo na Sidoni. ²²Ulohi akahika mdala mkanani kuhuma mbandi hazi. Akatova lilowi akilonga, "Niwoneli luhungu, Bambu, Mwana wa Daudi; biti ghangu angughaswa nesu na lihoka, ²³"Ila Yesu kamyanga ng'ogha lilando. Wavulwa ghaki wakahika wakamluwa, wakilonga, "Muhumisi ayendi zyaki, kwaikiva angututovela lilowi." ²⁴Yesu awayangili na kulonga, "Nilaghilwa ng'ogha kwa mundu yeyosi ila kwa kondolu wayaghamikili wa lighuta lya Izilaeli." ²⁵Ila akahika na kugondama kuulongo ghaki, akilonga, "Bambu nitangi." ²⁶Amyangili na kulonga, "Ng'ogha maha kutola mulyo wa wana na kuwadangila ghalu." ²⁷Akalonga, hata nagma ghalu wanung'una wangulyegha mulyo weni kuguwa mmesa gha Bambu wau." ²⁸Ndiwa Yesu akayanga na akilonga, "Mdala, ukwinila ghako ni mkulu. Na igholeki kwa wenga handa vila ungupal." na biti ghaki awelili kalamiswa kulipindi lila. ²⁹Yesu ahukili kumahala pala na kuyenda pabehi na bahali gha Galilaya. Hinu akayenda kunani gha mitombi na kulikala haku. ³⁰Lipinga likulunga likahika kwa mweni. Na kumyeghela walemafu, wangali kulola, wangali kulonga, na walemafu waghanga wa wekaweka, wenikuwela wavina. Wawavikili kumaghulu gha Yesu na akawalamisa. ³¹Na makongano wakalikangasa pawalolile wanalikulonga wakilonga, na walemafu wakilamiswa, viweti wakityanga, na wangali kulola wakilola. Wamynilile Sapanga wa Izilaeli. ³²Yesu akawakema wavulwa ghaki na kulongela, "Niawonela luhungu konganiko, kwaikiva wawela na nenga kwa lipindi lya machuwa itatu walyegha ng'ogha chochosi. Nitewataula ng'ogha wayendi ukaya wakiva walyegha ng'ogha, wakotoho wakahyunga mnjila." ³³Wavulwa ghaki wakamlongela, "Ni kugha tunguwesa kupokela mibumunda gha kukwila haku kumanyahi kughola lipinga likulunga handa nagma likayukwite?" ³⁴Yesu akawalongela, "Mvili na mibumunda mininga?" Wakalonga, "Isaba, na himba wanung'una mayaghani." ³⁵Yesu akawalaghila lipinga litami pahi. ³⁶Aitolile hila mibumunda isaba na homba, na badili gha kushukwile, akaimetula na kuwapegha wavulwa. Wavulwa wakawapegha lipinga. ³⁷Wandu wogha wakalyegha na kukwila. Na wakakungula mahighalo gha vipandi vya mulyo vihighalile vipandi vipandi, vimemili vibeba isaba. ³⁸wogha walyeghili wawelili walumi ielufu inne ukileka wadala na wana. ³⁹Hinu Yesu akalitaula lipinga wayendi zyou na akayingila mghati gha wato na kuyenda kumahala gha Magadani.

¹Mafalisayu na Masadukayu wakamuhikila na kumyesa Yesu awalangihi kilakihi kila kinguhuma kunani. ²Ila Yesu awayangili na kuwalongela yiwa, Ikiva ni lumihi mngulonga yiwa kuchia na mahindu, kwaikiva kunani ni kungeli. ³Na malawila mngulonga, 'Lelo kuchia ng'ogha maha kwaikiva kunani kuwela kwa langi gha ngeli na mahindu yagubika kunani kogha.' Mngumanya kuwela na mwanja pakunani kuwoneka havi, ila muwesa ng'ogha kuwela na mwanja kwa kulola kilangihi kya lipindi. ⁴Kiwelekwa kihakata na kya ungongola kinguhakula kilangihi, ila kwahela kilangihi chochosi kiteyeghwa, ila kila kya Yona. Hinu Yesu akawaleka na kuyenda zyaki. ⁵Wavulwa wakahika mbando gha ivili, ila wawelili waliwasuwa kutola mibumunda. ⁶Yesu akawalongela, "Mlikali mihu na simika gha Mafalisayu na Masadukay." ⁷Wavulwa wakakonyana weni kwa weni na kulongela, "Ni kwaikiva titila ng'ogha mibumunda." ⁸Yesu amanyili hali na kulonga, "Mwenga weni ukwinila msokombi, kwa kyani muliwachila nagha na kulongelana paghati gha mwenga yiwa ni kwa kyani mpapili ng'ogha mibumunda?" ⁹Ghuli mwambila kumanya wala kukumbwike hila mibumunda mihitano kwa wandu ielufu itano, na vijeja vininga mvikungulile? ¹⁰Au mibumunda isaba kwa wandu ielufu nne, na ni vijeja vininga mtolili? ¹¹Iwela ghuli hata mkotoho kumanya yiwa niwelili nilonga ng'ogha na mwenga kulongelela mibumunda? Mjiviki maha na mjiviki kutali na simika gha Mafalisayu na Masadukayu." ¹²Hinu wakamanya yiwa awelili kawalongela ng'ogha kulikala mihu kwa habali gha mibumunda yeni simika, ila kulikala mihu na mavulo gha Mafalisayu na Masadukayu. ¹³Lipindi Yesu paahikili kumahala gha Kaisalia gha Filipi, akawakonya wavulwa ghaki, akilonga, "Wandu wangulonga yiwa Mwana wa Mundu ni ghani?" ¹⁴Wakalonga, "Waghangi wangulonga yiwa ni Yohana Mbatisa; waghangi, Eliya; na waghangi Yelemia, au mmonga wa walota. ¹⁵Akawalongela, hinu mwenga mngulonga yiwa nenga na ghani? ¹⁶Akiyanga Simoni Petelo akalonga, "Wenga ni Kilisito Mwana wa Sapanga mwenikuwela mkomu." ¹⁷Yesu akamuyanga na kumlongela, "Uhigilwa wenga, Simoni Bar Yona, kwaikiva mwahi na liwoundu likugubutulila ng'ogha hali, ila tati ghangu mwenikuwela kundumba. ¹⁸Na nenga hilahila ningukulongela yiwa wenga ni Petelo na kunani gha mghomba hau nitelichenga lipinga lya wamkwini Kilisito. Milyangu gha kumambi itelisinda ng'ogha. ¹⁹Nitekupegha wenga funguu zya unkosi wa kundumba. Chochosi utekiwopa kumlama kitewela kiwopwa kundumba, na chochosi utekiwoposola kumlama kitewela kiwoposolwa kundumba." ²⁰Hinu Yesu akawalongela wavulwa wakotoho kumlongela mundu yeyosi yiwa mweni awelili ni Kilisito. ²¹Kuhuma lipindi lila Yesu atumbulile kuwalongela wavulwa yiwa ni lasima ayendi Yelusalemu, kuhakilwa kwa mighalu itangala kumawoku gha wagogolo na wakulu wa watambika na wayandika, kukomwa na kuhindulwa lichuwa lya itatu. ²²Hinu Petelo akamtola Yesu mmbali na kumkalipila, kwa kulongela, "Mghalu hau na uweli kutali na wenga, Bambu, hali likotoho kuhumila kwa wenga. ²³Ila Yesu akahyuka na kumlongela Petelo, "Uhuyi kuyetu kwa nenga lihyukana! Wenga ni kingingamu kwa nenga, kwaikiva wenga ungulolesha ng'ogha mighalu gha Sapanga, ila mighalu gha wandu." ²⁴Hinu Yesu akawalongela wavulwa ghaki, "Paikawela mundu yeyosi kapala kunikovekela nenga, ni lasima alikani mweni, atoli lipingika lyaki, na anikovekeli. ²⁵Kwaikiva mweni kupala ukomu ghaki ateuyalamisa, na kwa yeyosi mwenikuyalamisa ukomu ghaki kwaikiva gha nenga ateulokola. ²⁶Ghuli! Hupu ghani atepokela mundu pakapokela mlima wogha ila akayalamisa ukomu ghaki? Ghuli! Ni niki atetola mundu kukupeghana nan ukomu ghaki? ²⁷Kwaikiva Mwana wa Adamu atehika kuukwilikihi wa Tati ghaki na watumikila ghaki wa kundumba. Na mweni atemhipa kila mundu kukovekelana na matendu ghaki. ²⁸Chakaka ninguwalongela kuvile na amonga gha mwenga mwenga mgholoka baha wateyesa ng'ogha kihu mbaka pawamlola Mwana wa Adamu akihika kuunkosi ghaki.

¹Machuwa isita kuulongolo Yesu awatolile pamonga na mweni Petelo, na Yohana, na Yakobo mlangu ghaki, na akayenda nau mbaka kunani gha litombi litali. ²Aghalambulilwi kuulongilo gha weni. wuso ghaki ukang'anyima handa lijuwa, na nguu zyaki ziwonekanili zyezi kung'ala handa mhana. ³Uloli, pala wahumilili Musa na Eliya wakilongela na mweni. ⁴Petelo akayanga na kumlongela Yesu, "Bambu, ni maha kwa twenga kuwela mahala baha. Handa paupala, nitechenga haku vibimilo viitatu- kimonga kya ko, na kighangi kwaikiva gha Musa, na kimonga kwaikiva gha Eliya." ⁵Lipindi angulongela, uloli lihindu mbuleti likawataya kisisi, na uloli, likahumila lilowi kuhuma kumahindu, likilonga, "Hayu ni mwana ghangu mpalwa ninguhekeleswa naye. Mumyoghanili mweni." ⁶Wavulwa pawayoghanila hagha, wakaguwa kifufufu na wakatila nesu. ⁷Hinu Yesu akahika akawayavisa na kulonga, "Myinuki na mkotoho kutila." ⁸Na weni wakayinula wusu ghau kunani wamlolile ng'ogha mundu ila Yesu weka yaki. ⁹Na pawawelili wakihuluka kulitombi, Yesu akawalaghila, akilonga, "Mkotoho kulongela habali gha mawonu hagha mbaka pala Mwana wa Adamu lipindi atehindulwa kuhuma kukihu." ¹⁰Wavulwa ghaki wakamkonya, wakilonga, "Ni kwa kyani wayandika wangulonga yiwa Eliya atehika mtumbulo?" ¹¹Yesu akawayanga na kulongela, "Eliya atehika chakaka na atehuyisa mighalu hyogha. ¹²Ila ninguwalongela mwenga, Eliya kahika kala, ila wammanya ng'ogha. Badili ghaki, wamgholilile mighulu wapalile weni. Na havi ndiwa Mwana wa Adamu atehakilwa kumawoku ghau." ¹³Ndiwa wavulwa wakamanya yiwa awelili akilongela habali gha Yohana Mbatisa. ¹⁴Pawahika kulipinga lya wandu, mundu mmonga amyendelili, akatova manung'una kuulongolo ghaki, na kumlongela, ¹⁵"Bambu, umuwoneli luhungu mwana ghangu, kwaikiva kawela na kifwafwa na kughasika nesu. Kwaikiva mianja itangala anguguwa mlyoto au kumasi. ¹⁶Nimyegehili kwa wavulwa ghako, ila wawesili ng'ogha kumlamisa." ¹⁷Yesu akayanga akilonga, Mwenga kiwelekwa kikwinila ng'ogha na kiyalamika, nitelikala pamonga na mwenga mbaka ligha? Nitefumililana na mwenga mbaka ligha? Myeghi kwa nenga." ¹⁸Yesu amkalipilili, na lihoka likamuhika. mhangolo alamisilwi kuhuma liaa lila. ¹⁹Hinu wavulwa wakamuhikila Yesu kwa kifisu na kumkonya, "Kwa

kyani tusindilwi kumuwinga?"²⁰Yesu akawalongela, "Kwaikiva gha ukwinila wa mwenga msokombi. Chakaka ninguwalongela, handa mtewela na ukwinila hata msokombi handa mbunji gha mbeyu gha haladali, mtewesa kuulongela litombi hali, uhuki kuhuma baha na uyendi kula, na lweni litehuka na kutewela ng'ogha na kindu chochosi kya kusindikana kwa mwenga."²¹(uwiki mkasu: Milando gha msitali wa 21 "Ila ndambu hai gha lihyukana litehuka ng'ogha, ila kwa mayupo na kuwopa mulyo" yawonekana ng'ogha ku mayandiko gha dahile).²²Lipindi pawambila ku Galilaya, Yesu akawalongela wavulwa ghaki, "Mwana wa Adamu atekamukwa mumawoku gha wand."²³Na wahusutu, na lichuwa lya itatu atehinduka," Wavulwa wanyengemangili nesu."²⁴Na weni pawahikili ku Kapenaumu, wandu weni kukungula kodi gha nusu shekeli wakamuyendela Petelo na kulongela, "Ghuli mvula wa mwenga anguhipa kodi gha nusu shekeli?"²⁵Akalonga, "Hina" Ila Petelo pakayingila mghati gha lighuta, Yesu akalongela na Petelo mtumbulo na kulongela, "Unguliwachila niki Simoni? Wankosi wa mlimawogha, wangupokela kodi au usulu kuhuma ghani? Kwa wala wenikuwalongosa kuhuma kwa wahlenja?"²⁶Na lipindi Petelo pailongile, "Kuhuma kwa wahlenja" Yesu akamlongela, hinu weni kulongoswa wahumiswa kukuhipa kodi.²⁷Ila tukotoho waghola wakungula usulu wakaghola sambi, uyendi kubahali, utaghi ndoana, na umtoli yula homba mweni kuhika mtumbulo. Badili gha kuwoposola mlomu ghaki, utelola mula shekeli imonga. Itoli na uwapeghi wakungula usulu kwaikiva gha nenga na wenga.

18

¹Lipindi lilalila wavulwa wakahika kwa Yesu na kumlongela, "Ni ghani mweni kuwela mkulu kuunkosi wa kundumba?"²Yesu akamkema mwana mnung'una, akamvika paghati gha weni,³na kulongela, "Chakaka ninguwalongela, pamleka ng'ogha sambi na kuwela handa wana wanung'una mtewesa ng'ogha kuyingila kuunkosi wa kundumba."⁴Hinu yeyosi mweni kujihulusa handa mwana mnung'una, mundu hayu ni mkulu kuunkosi wa kundumba.⁵Na yeyosi mwenikumpokela mwana mnung'una kwa lihina lyangu kanipokela nenga.⁶Ila yeyosi mwenikuyambusa mmonga paghati gha wanung'una hagma weni kunikwinla kuhyuka, itewela maha kwa mundu hayu liganga likulu lya kuhyaghila likawopwa muntandala ghaki, na kudubukizwa mmasi gha kina kitali mbahali.⁷Chondi kwa mlimawogha kwaikiva gha lipindi lya kuhyomelwa! kwaikiva kuwela ng'ogha na mhyeto wa lipindi hali, la chondi kwa mundu yula lipindi hali litehika kwaikiva gha mweni!⁸handa liwoku lyako au lighulu lyako palikuyambusila kuhyoma, lidumuli na kulitaghila kutali. Ni mbaha nesu kwa wenga kuyingila kuukomu ukawela ng'ogha na liwoku au mlemafu, kupiti kutaghwa kulyoto lya machuwa yayendelala ukawela na mawoku hyogha au maghulu hyogha.⁹Handa lisu lyaku palikuyambusa uguwi, ulitupuli na ulitaghi kutali na wenga. Ni maha nesu wenga uyingili kuukomu na lisu limonga, kupiti kutaghwa kulyoto lya machuwa yayendelela ukiva na malisu ghako hyogha maivili.¹⁰Mloli yiwa mkotoho mkampughanya mmonga wa wanung'una hagma. Kwaikiva ninguwalongela yiwa kundumba kuvile na watumikila wa kundumba wa Sapanga weni machuwa hyogha wanguulola wuso wa Tati ghangu mwenikuwela kundumba.¹¹(Uwikili mkasu: Milando yeni kuwoneka handa musitali wa 11, "Kwaikiva Mwana wa Adamu ahikili kulokola kila kiwelili kiyalamika" yawoneka ng'ogha kumayandiko maha gha dahile)¹²Mnguliwachila niki? Paikawela mundu kana kondolu imia imonga, na mmonga wa weni akayaghamika, ghuli atewaleka ng'ogha itisini na itisa kulitombi na kuyenda kumuhakula mmonga mweni kuyaghamika?¹³Na pakamkola, chakaka anguwalongela, angumuhekelelela kupiti wala itisini na itisa weni kuyaghamila ng'ogha.¹⁴Hilahila, ng'ogha mapalo gha Tati gha mwenga wa kundumba kuwela mmonga wa wanung'una hagma ayaghamili.¹⁵Handa mlongu ghako kakuhakila, uyendi, ukamlangihi uhakata uwelili kakugholela mkiva weka yenu. Handa pakakuyoghanila, utewela umuhuyisa mlongu ghaku.¹⁶Ila paikawela kakuyoghanila ng'ogha, umtoli mundu mmonga au waivili kupiti pamonga na wenga, kwaikiva kwa milomu gha wandu waivili au waitatu kila lilando linguwesa kuhighiliswa.¹⁷Na paikawela kapughanya kuwayoghanila, uwalongeli lipinga lya wamkwini Kilisito mghalu hau, handa akapughanya hilahila kuyoghanila lipinga lya wamkwini Kilisito, hinu na aweli handa mundu wa mlima na mkungula usulu.¹⁸Chakaka ninguwalonge, chochosi kila mtekiwopa kumlimawogha na kundumba kitewopwa. na chochosi mtekiwopola kumlima na kundumba kitewoposolwa.¹⁹Kangi ninguwalongela yiwa handa wandu waivili paghati gha mwenga pawajumilana kunani gha mghalu wowosi kumlima lila wanguliypa, hali tati ghangu wa kundumba atelighola.²⁰Kwaikiva waivili au waitatu pawakonganika pamonga kwa lihina lyangu, nenga niwela paghati ghau.²¹Kangi Petelo akahika na kumlongela Yesu, "Bambu, ni mianja mininga mlongu ghangu pakanikakila nanenga nimlekeseli? Hata mihanja isaba?"²²Yesu akamlongela, "Nikulongela ng'ogha mianja isaba, ila hata isabini mianja isaba."²³Kwaikiva gha nagma unkosi wa kundumba ni handa na unkosi utenu mweni kupala kulekebisa mbandi kuhuma kwa wahusutu ghaki.²⁴Paatumbulili kulekebisa mavalangu, mhusutu mmonga akayeghwa kwa mweni avile angumdai talanta ielufu ikumi.²⁵Kwaikiva kawela ng'ogha na njila gha kuhipa, bambu ghaki alahilili awuswi, mhumbu ghaki pamonga na wana ghaki na kila kindu kawela nachu, na mahipo yagholeki.²⁶Hinu mhusutu aguwili, akatova manung'una kuulongolo ghaki, akilonga, 'Bambu, uweli na ufumilifu pamonga na nenga, na nitekuhipa kila kindu.'²⁷Hini yula bambu wa yula mhusutu, kwaikiva ahukumilwi nesu na luhungu, amlekili na kumlekesela lideni hali.²⁸Ila mhusutu yula ahukili na kumlola mmonga paghati gha wahusutu wayaki, awelili angumdai dinali imia imonga. akamkola na kumtova lingaka, na kumlongela, 'unihipi kila ningukudai.'²⁹Ila yula mhusutu myaki aguwili na kumlwa nesu, akilonga, 'Uweli na ufumilifu na nenga, nitekuhipa.'³⁰Ila mhusutu yula wa mtumbulo akanili. Badili ghaki, ayendili na kumtagha mgelesa, mbaka pala paatempegha kila angumdai.³¹Na pawalolile wahusutu wayaki kila kihumilile. Wang'ung'ulikili nesu. Wakahika na kumlongela Bambu ghau kila kindu kihumilile.³²Ndiwa yula Bambu wa mhusutu yula akamkema, na kumlongela, 'Wenga mhusutu mhakata, nikulekeselili wenga lideni lyangu lyogha kwaikiva uniluwili nesu.'³³Ghuli! Upalilwe ng'ogha kuwela na luhungu kwa

hayu mhusutu myako, handa nenga vila nikuwonelele luhungu?³⁴ Bambu ghaki ahyomili na kumyegha kwa wala wenikuhakila mbaka paatehipa lideni lyogha apalilwe kuhipa.³⁵ Hinu ndiwa tati ghangu wa kundumba vila atewagholela, handa kila mmonga wa mwenga atemlekesela ng'ogha mlongu ghaki kuhuma kumoyu."

19

¹Thumilie lipindi Yesu paayomolile milando hila, akahuka Galilaya, na akayenda kumimbaka gha Yudea kuulongolo gha mlweni Yoludani. ²Lipinga likulunga likamkovekela, na akawalamisa. ³Mafalisayu wakamuhikila, wakamuyesa, wakamlongela, "Ghuli ni maha kwa mundu kumleka mhumbu ghaki kwa lukani lolosi?" ⁴Yesu akamuyanga na kulonga, "Msoma ng'ogha, yiwa hayu mweni kuwalumba mtumbulo alumbili mlumi na mdala?" Na kangi akalonga, 'Kwaikiva gha nagma mlumi atemleka tati ghaki na nyongo ghaki na kukongine na mhumbu ghaki, na weni waivili watewela mhigha mmonga?' ⁶Hinu ng'ogha waivili kangi, ila mhigha mmonga. Hinu, kila kakikonganisa Sapanga, mundu yeyosi akotoho kukilekanisa." ⁷Wakamlongela, "Hinu kwa kyani Musa atulaghilile kuhumisa lihamba lya mlekanu na kumleka?" ⁸Akawalongela, "Kwa ugangamalu wa mwenga wa moyu Musa akawalaghila kuwaleka wahumbu gha mwenga, ila kuhuma mtumbulo iwelili ng'ogha nagma. ⁹Ninguwalongela, yiwa yeyosi atemleka mhumbu ghaki, ila kwaikiva gha ngongola weka, na akamposa mghangi, kaghola kala ngongola. Na mlumi atemposa mdala alekilwi kaghola ngongola." ¹⁰Wavulwa wakamlongela Yesu, "Handa ndiwa inguwela kwa mngwana na mhumbu, ng'ogha maha kuposa." ¹¹Ila Yesu akawalongela, "Ng'ogha kila mundu anguwesa kupokela mavulo hagma, ila ni kwa wala weni kulekeselwa kupokela. ¹²Kwaikiva wawela wambendi wenikuweleka kuhuma kumtima wa nyongu ghau. Na hilahila kuvile na wambendi waghoolilwe na wandu. Na kuvile na wambendi wajigholile wambendi kwaikiva gha unkosi wa kundumba. Mweni kuwesa kupokela mavulo hagma na ayapokeli." ¹³Hinu akayeghelwa amonga gha wana wanung'una ili awavikili mawoku kunani ghau na kuluwa, ila wavulwa ghaki wakamlalipila. ¹⁴Ila Yesu akalonga, "Muwalekeseli wana wanung'una, hata mkotoho kuwalemesa kuhika kwa nenga, kwaikiva unkosi wa kundumba ni wa wandu handa hagma. ¹⁵Na mweni akavika mawoku ghaki kunani kwa weni, na hinu akahuka pala. ¹⁶Uloli mundu mmonga akahika kwa Yesu kusema, "Mvula, ni kindu ghani kya mahaeli ningupalwa kughola ili mbati kuwela na ukomu wa machuwa yayendelele?" ¹⁷Yesu akamlongela, "Kwa kyani ungunikonya ni kindu ghani kya maha? Kuvile na mmonga hela mwenikuwela mmaha, ila handa paupala ukomu kupokela ukomu, ukoli selia zya Sapanga." ¹⁸Yula mundu akamkonya, "Ni selia ghani?" Yesu akalonga, "Ukotoho kukoma, ukotoho kughola ngongola, ukotoho kuhija, ukotoho kulongela uhwangi, ¹⁹watundamili tati ghako na nyongo ghako, na umpali mundu wa pabehi na wenga handa nafusi ghako." ²⁰Mundu yula akamlongela, "Mighalu hyogha hai niighola kala. Nambila kupala niki?" ²¹Yesu akamlongela, "Handa paupala kuwela utimila, uyendi ukawusi vila uwela navyu, na uwapeghi wangali hindu, na utewela na ngoku kundumba. na hinu uhiki unikovekeli." ²²Ila mhongolo yula pakayoghanila yala Yesu amlongilile, akahuka kwa kunyengemala, kwaikiva awelili kakola hindu itanagala. ²³Yesu akawalongela wavulwa ghaki, "Chakaka ninguwalongela, ni yuyughu ng'ogha kwa mundu mnaisa kuyingila kuunkosi wa kundumba. ²⁴Kangi ninguwalongela, ni yuyughu kwa ngamia kuyingila kulilanga lya sindanu, kupiti kwa mundu mnaisa kuyingila kuunkosi wa Sapanga." ²⁵Wavulwa pawayoghanila nagma, walikangasili nesu na kulonga, "Ni ghani hinu atelokoka?" ²⁶Yesu akawalola na kulongela, "Kwa wandu hali linguwesekana ng'ogha, ila kwa Sapanga hyogha yanguwesekana." ²⁷Hinu Petelo akamuyanga na kumlongela, "Uloli, tuleka vyogha na kukukovekela wenga. Ni hindu ghani tutepokela?" ²⁸Yesu akawalongela, "Chakaka ninguwalongela, yula mweni kunikovekela nenga, kuuweleka hyonu lipindi Mwana wa Adamu paatetama kukikalilo kya ukulu kya ukwilikihi ghaki, mwenga hilahila mtetama kunani gha vikalilo ikumi na ivili vya ukulu, kuwalamula makabila ikumi na ivili. ²⁹Kila mmonga wa mwenga mweni kuleka lighuta, mhaja, mhacha, tati, nyongo, wana, au litawa kwaikiva gha lihina lyangu, atepokela mianja imia na kulihi ukomu wa machuwa yayendelele. ³⁰Ila watangala wenikuwela wa mtumbulo, watewela wa kumwihu na wenikuwela wa mwihu watewela wa mtumbulo.

20

¹Kwaikiva unkosi wa kundumba ungulandana na mkola litawa, mwenikulamuka malawila njenji ili kuajili waghola lihengu kulitawa lyaki lya misabibu. ²Badili gha kuwela kajumilana na waghola lihengu dinali imonga kwa lichuwa lyogha, awalaghilile kuyenda kulitawa lyaki lya misabibu. ³Ayendili kangi badili gha maisa maitatu na awonili waghola lihengu waghangi wakiwela waghooloka bila lihengu kumahala gha soku. ⁴Akawalongela, 'Mwenga hilahila, myendi kulitawa lya misabibu, na chochosi kyeni umaha nitewapegha.' Hinu wakayenda kughola lihengu. ⁵Akayenda kangi badili gha masaa isita na kangi kulisaa lya itisa, na agholile nagma nagma. ⁶Lianja lighangi kangi paihika lisaa ikumi na imonga, ayendili na kuwalola wandu waghangi waghooloka mahala wakiva ng'ogha na lihengu. Awalongilile, 'Kwa kyani mgholoka baha bila lihengu lyoyosi kwa lichuwa lyogha?' ⁷Wakamlongela, kwaikiva kwahela mundu yeyosi mwenikutupegha lihengu. Akawalongela, 'Na mwenga hilahila myendi kulitawa lya sabibu.' ⁸Lipindi lya lumihi palihika, mweni lighuta lya misabibu akamlongela mgholokela ghaki, 'Uwakemi waghola lihengu na uwahipi misahala ghau, kwa kutumbula na wa kumwihu mbaka wa mtumbulo.' ⁹Pawahikile wala weni kuajiliwa lisaa lya ikumi na imonga, kila mmonga wa weni apokelili dinali. ¹⁰Pawahikile waghola lihengu mtumbulo, waliwachilile yiwa watepokela kupiti, ila hilahila wapokelili kila mmonga dinali imonga. ¹¹Badili gha kupokela mapesa ghau, wamlalamikile mkola wa lila litawa. ¹²Wakalonga, 'Hagma waghola lihengu wa kumwihu watumilile lisaa limonga hela kukughola lihengu, ila uwapeghili handa twenga, twenga tupapa mhighu kwa lichuwa lyogha na kukongine na lyoto ukamala.' ¹³Ila mweni litawa akayanga

na kulongela kwa mmonga wa weni, 'Ghanja, nighola ng'ogha mghalu mhakata. Ghuli! tujumilana ng'ogha na nenga kwa kupeghana dinali imonga? ¹⁴Upokeli kila kyenikuwela ungupalwa kupokela na uyendi zyako. Ni mhekelelu ghangu kuwapegha hagma waghola lihengu niwapatile kumwihu handa wenga. ¹⁵Ghuli! Ng'ogha haki kwa nenga kughola kila nikipalile na hindu ghangu? Au lisu lyako ni lihakata kwaikiva nenga ni mmaha? ¹⁶Hinu wa kumwihu atewela wa mtumbulo na wa mtumbulo atewela wa mwihu. ¹⁷Yesu paawelili akikwela kuyenda Yelusalemu, awatolile wavulwa ghaki ikumi na ivili mmbali, na kuwalongela, ¹⁸"Mloli tunguyenda ku Yelusalemu, na Mwana wa Adamu atevikwa kumawoku gha wakulu wa watambika na wayandika. Watemlamula kihu ¹⁹na watemyegha kwa wandu wa milima ili kumpughanya, kumtova na kumvamba. Ila kulichuwa lya itatu atehinduka. ²⁰Hinu nyongo wa wana wa Zebedayo ahikili kwa Yesu na wana ghaki. Atovili manung'una kuulongolo ghaki na kumluwa kindu kuhuma kwa mweni. ²¹Yesu akamlongela, "Ungupala niki?" Akamlongela, "Ulaghili yiwa hagma wana ghangu waivili walikali, mmonga liwoku lya kuliyila na mmonga liwoku lya soto kuunkosi ghako. ²²Ila Yesu akayanga na kulonga, "Ungumanya ng'ogha kila ungukiluwa. Ghuli! unguwesa kunyweghela kikombi kivile nitekinyweghela?" Wakamlongela, "Tunguwesa." ²³Akawalongela, "Kikombi kyangu chakaka mtekinyweghela. Ila kulikala mbandi ghangu gha liwoku lya kuliyila na soto lihengu lya nenga ng'ogha kuwapegha, ila ni kwa wala wayandalilwa kala na Tati ghangu." ²⁴Wavulwa waghangu ikumi pawayoghanilile hagma, wakanyengemala nesu na wala walongu waivili. ²⁵Ila Yesu awakemili mweni na kuwalongela, "Mngumanya yiwa walongosa wa milima wanguwagholesa, na wakulu wau wangughola kila wapeghilwi na wakulu ghau. ²⁶Ila ikotoho kuwela nagma kwa mwenga. Badili ghaki, yeyosi atepela kuwela mkulu paghati gha mwenga ni lasima aweli mtumikila wa mwenga. ²⁷Na mwenikupala kuwela wa mtumbulo paghati gha mwenga lasima aweli mtumikila wa mwenga. ²⁸Handa vila Mwana wa Adamu kahika ng'ogha kutumikilwa, ila kutumikila, na kuhumisa ukomu ghaki kuwela ukombola kwa watangala. ²⁹Lipindi wakihuma Yeliko, lipinga likulunga limkovekelili. ³⁰Na wawalolile wangali kulola waivili watama mmbali gha njila. Pawayohanila yiwa Yesu awelili angupita, wakatova lilowi nam kulonga, "Bambu, Mwana wa Daudi, utuwoneli luhungu." ³¹Ila lipinga likawakalipila, na kuwalongela mnyamali. Hata nagma, weni wakatova lilowi kupiti na kulongela, "Bambu, Mwana wa Daudi, utuwoneli luhungu." ³²Hinu Yesu agholokili na awakemili na kuwakonya, "Mngupala niwagholeli niki?" ³³Wakamlongela, "Bambu yiwa mihu gha twenga iwoposolwi." ³⁴Hinu Yesu, akiva kakweghwa na luhungu, akayavisa mihu ghau, lihanja lilalila wakapokela uweso wa kulola na wakamkovekela.

21

¹Yesu na wavulwa ghaki wakahika pabehi na Yelusalemu na wakayenda mbaka ku Besfage, kulitombi lya mizeituni, hinu Yesu akawalaghila wavulwa waivili, ²akiwalongela, "Myendi kukimbwani kila kya kuulongolo, na bwitu mtemlola punda kawopwa pala, na mwana punda pamonga na mweni. Muwawoposoli na kuwayegha kwa nenga. ³Ikiva mundu yeyosi pakawalongela chochosi kwa habali gha hali, mtelonga, 'Bambu anguwapala, na mundu hayu bwitu atewalekesela muhiki pamonga na weni.' ⁴Mghalu hau uhumulili ni hula ulongelilwi kupitila kwa mlota lasima litimili. Akawalongela, ⁵Walongeli biti Sayuni, uloli nkosi ghako anguhika kwa mwenga, mnyenyekela na akiva kamkwela punda, na mwana punda mlumi, mwanapunda mng'anya. ⁶Hinu wavulwa wakahuka na kughola handa Yesu vila kawalaghila. ⁷Wakamyegha punda na mwanapunda, na na kuvika nguu zyau kunani ghau, na mweni Yesu akatama pala. ⁸Watangala kukongamano walandalili nguu zyau mnjila, na waghangu wadamulile maputula kuhuma kumibiki na kuyandasa mnjila. ⁹Lipinga lyeni kumlongola Yesu na wala wamkovekelile watovili lilowi, wakilonga, "Hosana kwa Mwana wa Daudi! Ni mhighilwa mweni kuhika kwa lihina lya Bambu. Hosana kunani nesu!" ¹⁰Yesu paahikile Yelusalemu, mmbwani wogha ulikangasili na kulonga, "Hayu ni ghani?" ¹¹"Lipinga likayanga, "Hayu ni Yesu Mlota, kuhuma ku Nazaleti gha Galilaya." ¹²Hinu Yesu akayingila kulighuta lya Sapanga akawawinga panji wogha wenikuwela wakiwusa na kuhemela kulighuta lya Sapanga. Hilahila aghalambulili mesa sya waghambula mapesa na vikalilu vya wawusa ngungda. ¹³Akawalongela, "Iyandikwa, 'Lighuta lyangu litekemwa lighuta lya mayupo, ila mwenga mlighola kuwela mbangu gha wapokola." ¹⁴Hinu wangali kulola na walemafu wakamuhikila kulighuta lya Sapanga, na mweni akawalamisa. ¹⁵Ila lipindi wakulu wa watambika na wayandika pawalolile makangaso yalaayagholile, na pawayoghanile wakitova lilowi kulighuta lya Sapanga na kulongela, "Hosana kwa Mwana wa Daudi," Wakolilwe na lilaka. ¹⁶Wakamlongela, "Uyoghanile kila kingulongelwa na hagma wandu?" Yesu akawalongela, "Hina! Ila myesa ng'ogha kusoma, 'Kuhuma kwa milomu gha wana na wana wang'anya wenikuyonga mvile na kuyinulwa kula kutimila?" ¹⁷Hinu Yesu akawaleka na kuyenda panji gha mmbwani ku Besania na kuwonja haku. ¹⁸Malawila paawelili akihuya kummbwani, awelili na njala. ¹⁹Alolile libiki lilela tini mmbali mbali gha njila. Akaliyendela, ila kalola ng'ogha kindu kunani ghaki ila mahamba weka yaki. Akaulongela, "Kukotoho kuwela na matungula kwa wenga machuwa yayendelela kangi." Na bwitu lila libiki likanyala. ²⁰Wavulwa pawalolile, wakalikangasa na kulonga, "Iwela ghuli libiki lilela tini linyala lihanja limonga?" ²¹Yesu akayanga na kuwalongela chakaka ninguwalongela, handa pamkawela na ukwinila na bila holu, mteghola ng'ogha kila kigholikili kwa hali lilela tini hela, ila mtelongela hata hali litombi, utolwi na ukataghwi kubahali, na itegholeka. ²²Chochosi mtekiluwa kwa mayupo, kunu mkikwinila, mtepokela. ²³Yesu paahikile kulighuta lya Sapanga, wakulu wa watambika na wagogolo wa wandu wakamuhikila lipindi paawelili akivula na kumkonya, "Ni kwa ulongosi ghani ungughola mighalu hai? Na nighani mweni kukupegha kughola hali?" ²⁴Yesu akayanga na kuwalongela, "Na nenga hilahila nitewakonya kindu kimonga. pamkanilongela, na nenga hilahila nitewalingela ni kwa ulongosi ghani ningughola mighalu hai." ²⁵Ubatiso wa Yohana-uhumili kugha, kundumba au kwa wandu?" Wakakonyana weni kwa weni, wakilonga, patutelonga uhumili kundumba, atetulongela kwa kyani mumkwinila ng'ogha? ²⁶Ila patulongile, uhumile kwa wandu, tunguwatila makongano, kwaikiva

wogha wangumlola Yohana handa mlota." ²⁷ Hinu wakamyanga Yesu na kulonga, "Tungumanya ng'ogha" Akawalongela hilahila, "Hata nenga nitewalongela ng'ogha ni mkwa ulongosi ghani ningughola mighalu hai." ²⁸ Ila mnguliwachila niki? Mundu mweni wana waivili. Akayenda kwa mmonga na kumlongela, Mwana ghangu, uyendi ukagholi lihengu kulitawa lya misabibu lelo. ²⁹ Mwana akayanga na kulongela, niteyenda ng'ogha, Ila kuulongolo akaghalambula mawachilo ghaki akayenda. ³⁰ Na mundu yula akayenda kwa mwana wa ivili na kulongela kindu kilakila. mwana hayu akayanga na kulongela, niteyenda bambu, ila kayenda ng'ogha. ³¹ Ni ghani paghati gha wana waivili mwenikughola mapalo gha tati ghaki? Wakalonga, "Mwana wa mtumbulo." Yesu akawalongela, "Chakaka ninguwalongela, wakungula usulu na wangongola wateyingila kuunkosi wa Sapanga pambila gha mwenga kuyingila. ³² Kwaikiva Yohana ahikili kwa mwenga kwa njila gha lipala, ila mumkwinila ng'ogha. Na mwenga, pamlola hali likigholeka muyesili ng'ogha kuleka sambu ili kuulongolo mumkwinili. ³³ Myoghanili mlandanu mghangi. Kuwelili na Mundu, mundu mweni mahala kukulu ku mlima. Akalulila misabibu, akaivikila likuta, akagholi na kyombu kya kukamulila divai, akachenga na kindangawala kya waghokela, na akalikodisa kwa wavika sabibu. Hinu akayenda kumlima mghangi. ³⁴ Lipindi lya mabeno gha misabibu palihika pabei, awalaghilile amonga gha watumikila kwa watukutula wa misabibu kutola lihomosi lyaki. ³⁵ Ila watukutula wa sabibu wakawatola watumikila ghaki, wakamtova mmonga, wakamkoma mghangi, na wakamtova mmonga kwa maganga. ³⁶ kwa lianja lighangi, mghokela awalaghilile watumikila waghangi, watangala kupiti wala wa mtumbulo, ila watukutula wa misabibu wakawagholela vilavila, ³⁷ Badili gha pala bambu yula akamlaghila mwana ghaki, akilonga, "Watemtundamila mwana ghangu." ³⁸ Ila watukutula wa misabibu pawamlolile mhongolo yula, wakalongelana, "Hayu ni mlihi, Muhiki, tumkomi na tukamuli ntwenga ulihi." ³⁹ Hinu wakamtola, wakamtagha panje gha litawa lya misabibu na kumkoma. ⁴⁰ Ghuli mkola wa litawa lya misabibu paatehika, atewagholi niki watukutula wa misabibu?" ⁴¹ Wakamlongela, "Atewayaghamila hagma wandu wahakata kunjila gha ukalipa nesu, na hinu atelikodisa kwa watukutula waghangi wa misabibu, wandu wavile watehipa kwa lipindi misabibu paipia." ⁴² Yesu akawalongela, "Msoma ng'ogha kumayandiko, 'Liganga walilemili wachengaji liwela liganga likulunga lya mghomba. Hali lihumile kwa Bambu, na ingukangasa kumihi gha twenga?" ⁴³ Hinu ninguwalongela, Unkosi wa Sapanga utetolwa kuhuma kwa mwenga na kupeghwa mlima hula ungulola lihengu lyaki. ⁴⁴ Yeyosi ateguwa kunani gha liganga hali atetenyulwa vipandi vipandi. Ila kwa yeyosi ateguwiwa na hali litemhyagha. ⁴⁵ Wakulu wa watambika na Mafalisayu pawayoghanile mlandanu ghaki, akalola yiwa anguwalongelela weni. ⁴⁶ Ila kila pawapalile kulangiha mawoku kunani ghaki, watilile makongamano, kwaikiva wandu wamlolile handa mlota.

22

¹ Yesu akalongela kangu na weni kwa milandano, akilonga, ² Unkosi wa kundumba unguwandana na nkosi mweni kuyandala mhambu gha uposo wa mwana ghaki. ³ Akawalaghila watumikila ghaki kuwakema wala wawelili wakemililwi kuhika kumhambu gha uposo, ila wahikile ng'ogha. ⁴ Nkosi awayeghili kangu waghangi, akilonga. "Muwalongeli wogha wenikukemwa, mloli, niyandala mulyo. Likambaku na ndama ghangu weni mahuta wahinjwa, na mighalu hyogha iwela kala, mhiki kumuhambu wa uposo." ⁵ Ila wandu hagma wayakolile ng'ogha hagma kwa upabehi mkemu ghaki. Amonga wahuyili kumatawa ghau, na waghangi wahuyile kumahala ghau gha biasala. ⁶ Waghangi wawayinukile watumikila wa nkosi na kuwapughanisa na kuwakoma. ⁷ Ila nkosi ahyomili. Akalaghila watovangonde ghaki, akawakoma wala wenikukoma na kuuyaghamisa mlima ghau kwa lyoto. ⁸ Hinu awalongilile watumikila ghaki, "Mhambu uwela kala, ila weni kukemwa wawalilwe ng'ogha. ⁹ Kwa nagma myendi kumakongano gha njila kulu, muwakemi wandu watangala ila ingupalwa wahiki kumhambu wa uposo." ¹⁰ Watumikila wayendile njila ngulu na kuwakema wandu wowosi wawalolile, wa maha na wahakata. Hinu kyumba kya uposo kimelile wahlenja. ¹¹ Ila nkosi pakayingila kuwalola wahlenja, amlolile mundu mmonga avile kavala ng'ogha ng'uu gha mhambu! ¹² Nkosi amkonyile, 'Ghanja, uwesa ghuli kuhika haku mghati ukiva uwela ng'ogha na nguu gha mhambu? Na mundu hayu kayanga ng'ogha chochosi. ¹³ Ndiwa nkosi paawalongela watumikila ghaki, "Mumuwo poli mundu hayu mawoku na maghulu na mumtaghi panje kulwisa, haku kuwela kutewela nakililo nakuhyagha malino. ¹⁴ Kwaikiva wandu watangala wangukemwa, ila wahaghulwa ni mayaghani. ¹⁵ Ndiwa Mafalisayu wahukile na kuyandala vila watemkamula Yesu kumilando ghaki mweni. ¹⁶ Ndiwa pawawalaghila wavulwa wau pamonga na Mahelode. Na wamlongilile Yesu, "Mvula, tungumanya yiwa wenga ni mundu wa chakaka, na yiwa unguvula mighalu gha Sapanga kuuchakaka. Ungulolesa ng'ogha mawachilo gha mundu mghangi na unguwonesha ng'ogha upendeleu kwa wandu. ¹⁷ Kwa nagma tulongeli, unguliwachila niki? Ghuli, ni maha kiselia kuhika kodi kwa Kaisali au ng'ogha?" ¹⁸ Yesu amanyile uhakata ghau na akalonga, "Kwa kyani mnguniyesa, mwenga wambindingu? ¹⁹ Mnilangihi mapesa yangutumika kuhipila kodi." Ndiwa wakamyeghela dinali. ²⁰ Yesu akawakonya, "Wuso na lihina hali ni vya ghani?" ²¹ Wakamyanga, "Vya Kaisali." Ndiwa Yesu akawalongela, "Mumpeghi Kaisali vindu vyeni kuwela vya mweni hayu na vya Sapanga mumpeghi Sapanga." ²² Pawayoghanila nagma wakalikangasa. hinu wakamleka na kuyenda zyau. ²³ Lichuwa hali amonga gha Masadukayu wahikile kwa Yesu, wala wala wenikulonga kwahela uhinduko wa kihu. Wakamkonya, ²⁴ wakilonga, "Mvula, Musa alongili, paikawela mundu kahova akiva kalela ng'ogha wana, mlongu ghaki na amlihi hayu mdala na ampatili mwana kwaikiva fha mlongu ghaki. ²⁵ Kuwelili na walongo isaba. Wa mtumbulo aposili na hinu akahova bila kulela mwana. Akamlekela mhumbu mlongo ghaki. ²⁶ Hinu mlongo ghaki wa ipili na mweni akagholi handa ngagha, hinu yula wa itatu, ikawela nagma mbaka kwa yula wa isaba. ²⁷ Badili gha kughola nagma wogha, yula mdala na mweni akahova. ²⁸ Hinu kuuhinduko ahu mdala atewela mhumbu wa ghani kuwalongo hagma isaba? Kwaikiva wogha wamposili." ²⁹ Ila Yesu awayangile na kuwalongela, "Mngukosela, kwaikiva mmanyana ng'ogha mayandiko hata makakala

gha Sapanga.³⁰ Kwaikiva kuuhinduko, wandu wanguposa ng'ogha hata kuposwa hilahila. Badili ghaki wandu wanguwela handa watumikila wa kundumba wa Sapanga.³¹ Ila kulongelela uhinduko wa wahovili, myesa ng'ogha kusoma kila kivile Sapanga akilongilile kwa mwenga, akilonga,³² Nenga ni Sapanga wa Ibulahimu, Sapanga wa Isaka, na Sapanga wa Yakobo? Sapanga kang'ogha Sapanga wa wahovili, ila ni Sapanga wa weni kuwela wakomu." ³³ Lipindi konganiko pawayoghanila hali, wakalikangasa na mavulo hagma. ³⁴ Ila Mafalisayu pawayoghanila yiwa Yesu kawanyamalisa Masadukayo, wakajikungula weni kwa pamonga. ³⁵ Mmonga wa weni, akiwela mundu wa seli, akamkonya lilando kwa kumyesa. ³⁶ Mvula, ni amuli ghani yeni kuwela ngulu kupiti zyogha kuselia?" ³⁷ Yesu akamyanga, "Lasima umpali Bambu kwa moyu ghako wogha, kwa mpumulo ghako wogha, na kwa malangu ghako hyogha. ³⁸ Hai ndiwa amuli ngulu na gha mtumbulo. ³⁹ Na gha ipili ingulandana na hai- Ni lasima kumpala mundu wa pabehi na wenga handa ungujipala mweni. ⁴⁰ Selia zyogha na Walota wanguwachilila nesu amuli hazi imbili. ⁴¹ Na Mafalisayu pawawelili wambila wajikungula pamonga, Yesu akawakonya lilando. ⁴² Akilonga, "Ghuli, mnguliwachila niki kunani gha Kilisito? Mweni ni Mwana wa ghani?" Na wweni wakamyanga, "Ni Mwana wa Daudi. ⁴³ Yesu akawayanga, "Ni kwa ndambu niki Daudi ku Mpumulo angumkema Bambu, akilonga, ⁴⁴ Bambu amlongelili Bambu ghangu, "Ulikali liwoku lyangu Iya kulumi, mbaka panitewaghola wahakata ghako wavikwi pahi gha maghulu ghako?" ⁴⁵ Handa Daudi angumkema Kilisito "Bambu," kwa ukulu ghani atewela mwana ghaki?" ⁴⁶ Kwahela awesili kumyanga lilando kangi, na kwahela awesili kuyesa kangi kumkonya kangi kuhuma lichuwa lila na kuyendelela.

23

¹ Kuulongolo alongelili na lipinga Iya wandu na wavulwa ghaki. Akalonga, ² Wayandika na Mafalisayu wangukalila kikalilo kya Musa. ³ Kwa nagha chochosi wangukilaghila kughola, mgholi kunu mkiwalolesa. Ila mkotoho mkatola matendu ghau, kwaikiva weni wangulonga mighalu hila wawesa ng'ogha kuighola. ⁴ Chakaka, weni wanguwopa mihighu mitopa ivile ni yuyuyghu ng'ogha kuipapa, na hinu wanguwapapisa wandu kumakombi ghau. Ila weni wangusoelesa ng'ogha hata kyala kuipapa. ⁵ Matendu ghau hyogha wanguyaghola ili walolwi na wandu. Kwaikiva weni wanguutanula ukulu wa masanduku ghau na kuyongesa ukulu wa mivini ku gha nguu zya. ⁶ Weni wanguwala kulikala kumahala kwa wandu wanaisa kumhambu na kuvikalilo vya utundamilo mghati mwa maghuta gha kukonganikila Wayahudi, ⁷ na kujambuswa kwa utundamilo kumahala gha kusoku, na kukemwa "Wavulwa" na wandu. ⁸ Ila mwenga mngupalwa ng'ogha kukemwa "Wavulwa," Kwaikiva mvile na Mvula mmonga, na mwenga woghani walongo. ⁹ Mkotoho kumkema mundu yeyosi haku kumlima kuwela tati gha mwenga, kwaikiva muwela na Tati mmonga weka, na mweni kakundumba. ¹⁰ Wala mkotoho kemwa 'Wavula,' Kwaikiva muwela na Mvula mmonga hela, ingumaanisa Kilisito. ¹¹ Ila mwenikuwela mkulu paghati fha mwenga atewela mtumikila wa mwenga. ¹² Yeyosi mweni kujiyinula atehuluswa. Na yeyosi mweni kujihulusa ateyinulwa. ¹³ Ila chondi mwenga wayandika na Mafalisayu, wambindingu! Mnguawopila wandu ukosi wa kundumba. Na mwenga muwesa ng'ogha kuuyingila, na muwalekesela ng'ogha wenikuyingila kughola nagha. ¹⁴ (Uwikili mkasu: Musitali wa 14 unguwoneka ng'ogha kumayandiko maha gha daile. Amonga gha mayandiku yanguyongesa musitali hau badili gha msitali wa 12. Msitali wa 14" Chondi mwenga Wayandika na Mafalisayu wambindingu! Kwaikiva mnguawamila weni kuhovilwa na walumi ghau"). ¹⁵ Chondi mwenga Wayandika na Mafalisayu, wambindingu! Mnguhubuka kungwambu gha bahali kuhika kumghola mundu mmonga akwinili ghala mnguyavula, na pakawela handa mwenga, mngumghola mianja ivili mwana wa kulihwi Iya lyoto handa mwenga weni vila muwela. ¹⁶ Chondi mwenga vilongosi wangali kulola, mwenga mweni kulonga, yeyosi mweni kulapa kwa lighuta Iya Sapanga, ng'ogha kindu. Ila mwenikulapa kwa sahabu gha lihuta Iya Sapanga, kawopwa na kilapo kyaki. ¹⁷ Mwenga wanalikulola wandungu, niki ni kikulu kupiti kighangi, sahabu au lighuta Iya Sapanga livile lighulula sahabu kwa Sapanga? ¹⁸ Na yeyosi mwenikulapa kwa sahabu, ng'ogha kindu. Ila mwenikulapa kwa litambiku liwela kunani ghaki, kawopwa na kilapo kyaki. ¹⁹ Mwenga wangali kulola, niki ni kikulu kupiti kighangi, litambiku au kuhanja kya maganga kyeni kughulula litambiku lyeni kuyeghwa kwa Sapanga? ²⁰ Kwa ngagha, hayu mwenikulapa kwa kihanja kya maganga angulapa kwa hai na kwa vindu vyogha vyeni kuwela kunani ghaki. ²¹ Na mwenikulapa kwa lighuta Iya Sapanga, angulapa kwa hali na kwa yula mwenikulikala mghati ghaki. ²² Na hayu mweni kulapa kwa kundumba, angulapa kwa kikalilo kya ukulu kya Sapanga na kwa hayu mweni kutama kunani ghaki. ²³ Chondi mwenga, Wayandika na Mafalisayu, wambindingu! Kwaikiva mnguhipa zaka kwa bizali, mnaanaa na msusa, Ila mnguleka mighalu mitopehu gha selia- haki, luhungu, na ukwinila. Ila hagma mngupalwa kuwela myaghola, na ng'ogha kuleka maghangi kuyaghola. ²⁴ Mwenga vilongosi wangali mihu, mwenga mvile mnguchuja mng'ongolo mnunguna Ila mngumesa ngamia! ²⁵ Chondi mwenga Wayandika na Mafalisayu, wambindingu! Kwaikiva munguwofula panje gha vikombi na panje gha lisinila, Ila mghati pamema upokola na kukotoho kuwela na kuikanila mweni. ²⁶ Mwenga Mafalisayu wangali kulola, mghululi huti mghati gha kikombi na mghati gha lisinia, ili mbandi gha panje na yeni iweli maha. ²⁷ Chondi mwenga, Wayandika na Mafalisayu, wambindingu! Kwaikiva mngulandana na mamambi yeni kupakalwa chokaa, yavile kwa panji yanguwoneka ya maha, Ila kwa mghati yamema mihupa gha wahovili na kila kindu kyeni kuwela kindaka. ²⁸ Hilahila, na mwenga kwa panji munguwoneka weni haki kuulongolo gha wandu, Ila kwa mghati mmema umbindingu na upokola. ²⁹ Chondi mwenga, Wayandika na Mafalisayu, wambindingu! Kwaikiva mnguchenga mamambi gha walota na kuyavikila malembu mamambi gha weni haki. ³⁰ Mwenga mngulonga, handa tungalikala machuwa gha watati wa twenga, tungaliwela ng'ogha tukongine pamonga na weni kuyita mwahi gha walota. ³¹ Kwa nagha mhighilisa weni yiwa ni wana wa hagma wenikuwakoma walota. ³² Hilahila mwenga mngutimilisa kumemesa mahala kungupalwa sambu sya watati wa mwenga. ³³ Mwenga njoka, wana wa vipilibao, kwa

njila liki mtehyeta ulamulo wa jehnamu?³⁴Kwa nagha, uloli, ninguwalaghila kwa mwenga walota, wandu weni luhala, na Wayandika. Amonga gha weni mtewakoma na kuwavamba. Na amonga gha weni mtewatova hyatu mghati gha maghuta gha kukonganiila Wayahudi gha mwenga na kuwawinga kuhuma mmbwani mmonga mbaka mghangi.³⁵Mwihu ghaki ni yiwa kunani gha mwenga patehumila mwahi wogha wa weni haki weni kuyitwa kumlina, kutumbula na mwahi gha Habili mweni haki mbaka kwa mwahi gha Zakalia mwana wa Balakia, mumkomili paghati gha pakwilikihi na kihanja kya maganga.³⁶Chakaka, ninguwalongela, mighalu hai hyogha iteikola kiwelekwa haki.³⁷Yelisalemu, Yelusalemu wenga mweni kuwakoma walota na kuwatova magaga wala weni kulaghilwa kwa wenga! mianja mininga nikungula wana ghako pamonga handa vila nguku paangukungula wana ghaki paghi gha mbawatilo ghaki, ila ujumilili ng'ogha!³⁸Uloli, lighuta lyako ihighala lipala.³⁹Na nenga ningukulongela, kutumbula hinaa na kuyendeleva utenilola ng'ogha, mbaka pautelonga, 'Kahighilwa hayu mweni kuhika kwa lihina lya Bambu.'"

24

¹Yesu ahukili kulighuta lya Sapanga na kuyenda zyaki. Wavulwa ghaki wakamyendela na kumlangiha maghuta gha lighuta lya Sapanga.²Ila awayangile na kuwalongela, "Ghuli, mulola ng'ogha mighalu hai hyogha? Chakaka ninguwalobgela, kwahela liganga litehighala kunai gha lighangi likalekwa kubomolwa."³Na paatamili kulitombi lya mzeituni, wavulwa ghaki wamyendelili kwa uweka na kulonga, "Utulongeli, mighalu hai iteumila ligha? Niki kitewela kilangihi kya kuhika kwa wenga na mwihu gha mlimawogha?"⁴Yesu awayangile na kuwalongela, "Muweli mihu yiwa akotoho kuhika mundu na kuwabyodosa.⁵Kwaikiva watangala watehika kwa lihina lya nenga. Watelona, 'Nenga ndiwa Kilisito,' na watewabyodosa watangala.⁶Mteyoghanila ngonda na malongelo gha ngonda. Mloli mkotoho mkawela na holu, kwaikiva mighalu hai ingupalwa ihumili; ila hila mwihu utewela wambila.⁷Kwaikiva mlima uteyinuka kwa mlima mghangi, na unkosi kwa unkosi mghangi. Kutewela na njala na mahighimilo gha mlima kumahala wekaweka.⁸Ila mighalu hai hyogha ni mtumbulo weka wa utungu wa kuiwopola⁹Ndiwa watewatola kwaikiva gha mahakilo na kuwakoma. Mtehyomelwa na milima hyogha kwaikiva gha lihina lyangu.¹⁰Ndiwa watangala watelikwala na kuhyukwa na watehyomelana weni kwa weni.¹¹Walota watangala wa uhwani watehumila na kuwangonga watangala.¹²Kwaikiva uhakata uteyongeseka, upalo wa wandu watangala utepola.¹³Ila yulamatefumilila mpaka kumwihu, atelokolwa.¹⁴Hai Habali Maha gha unkosi itetangaswa kumlimawogha handa uhighilisu kwa milima hyogha. Na ndiwa hula mwihu utehika.¹⁵Kwa nagha, pamtelola uhakata wa uyalamiso, hula ulongelili na mlota Danieli ligholoka kumahala pakwilikihi (mwenikusoma na amanyi),¹⁶ndiwa wala wenikuwelaku Yuda watulili kulitombi.¹⁷Na yula mweni kuwela kunani gha lipaghala lyam lighuta awesi ng'ogha kuhuluka pahi kutola kindu chochosi kuhuma mghati gha lighuta lyaki,¹⁸na yula mweni kuwela kulitawa akotoho kuhuya kutola nguu ghaki.¹⁹Ila chondi kwa wala weni mwana na wala weni kuyonga kumachuwa hacha!²⁰Mluwi yiwa kutuwa kwa mwenga kukotoho kuwela lichuwa lya lupepo, wala lichuwa lya Sabato.²¹Kwaikiva kutewela na lung'ai ngulu, ivile iwoneka ng'ogha kuhuma kulumbwa kwa mlimawogha mbaka hinaa, na hata itewoneka ng'ogha kangi.²²Handa machuwa hacha yangaligholwa ng'ogha kuwela mahupi, kwahela mweni kuwesa lulokoka. Ila kwaikiva gha wahaghulwa, wachuwa hacha yategholwa yaweli mahupi.²³Hinu paikawela mundu yeyosi atewalongela, 'Uloli, Kilisito kahaku! au, 'Kilisito kakula' mkoto kukwinila milando hai.²⁴Kwaikiva Makilisito wa uhwani na walota wamuhwani watehika na kulangiha kilangihi kikulu na makangaso, kwa lukani lwa kubyodosa, paikawesekana hata na wahaghulwa.²⁵Mloli, niwayandala kwa hali pambila gha mighalu hai kuhumila.²⁶Kwa nagha, paikawelawatewalongela, "Kilisito kakuluvagha," mkotoho kuyenda haku kuluvagha. Au, 'Mloli, kamghati gha lighuta,' mkotoho kukwinila milando hai.²⁷Handa vila ladi inguvika lumuli kuhuma masaliki na kulangasa mbaka magalibi, ndiwa itewela kuhika kwa Mwana wa Adamu.²⁸Kokosi liwoneka likokolu lihova, haku ndiwa wanguwoneka kapungu.²⁹Ila bwitu badili gha lung'ai lukulunga machuwa ghala, lijuwa litetaywa lwisa, mwehi utehumisa ng'ogha mhana ghaki, ndondwa ziteguwa kuhuma kundumba, na makakala gha kundumba yatetikanyika.³⁰Ndiwa kilangihi kya Mwana wa Adamu itewoneka kunani, na makabila hyogha gha kumlimawogha watelumbilila. Watemlola Mwana wa Adamu akihika kumahindu gha kunani kwa makakala na ukwilikihi mkulu.³¹Atewalaghila watumikila wa kundumba wa Sapanga ghaki kwa lilowi likulunga gha lipembi, na weni watewakungula pamonga wahaghulwa ghaki kuhuma mbandi inne zya mlima, kuhuma mwihu mmonga wa kundumba mbaka mghangi.³²Mjivuli somu kukovekelana na libiki lya mtini. Lipindi bwitu liputula palitumbula kuchipula na kuhumisa mahamba, mngumanya yiwa kilangasi kya pabehi.³³Hinu hilahila, pamtelola mighalu hai hyogha, mngupalwa kumanya yiwa kapabehi, pabehi na mlyangu.³⁴Chakaka ninguwalongela, kiwelekwa haki kiteyenda ng'ogha, mbaka mighalu hyogha hai iteumila.³⁵Kundumba na mlima vitewela vityanga, ila milando ghangu iteyenda ng'ogha katu.³⁶Ila kulongelela lichuwa lila na lisaa kwahela mundu mweni kumanya, hata watumikila wa kundumba wa Sapanga, hata Mwana, ila Tati weka yaki.³⁷Handa vila iwonekelili lichuwa lya Nuhu, ndiwa itewela kuhika kwa Mwana wa Adamu.³⁸Kwaikiva kumachuwa hacha pambila gha lung'ai wandu walyeghili na kunywegha, wakiposa na kuposwa mbaka lichuwa lila livile Nuhu ayingilili ku safina,³⁹na wamanyile ng'ogha kindu chochosi mbaka lung'ai palihika na kuwakungula wogha- ndiwa itewela kuhika kwa Mwana wa Adamu.⁴⁰Ndiwa wandu waivili watewela kulitawa- mmonga atetolwa, na mghangi atelekwa kuhyetu.⁴¹Wadala waivili watewela wanguhyagha pamonga- mmonga atetolwa, na mmonga atehighala.⁴²Kwa nagha muweli mihu kwaikiva mmanya ng'ogha ni lichuwa ghani ivile atehika Bambu wa mwenga atehika.⁴³Ila mmanyi yiwa, ikiva bambu mweni lighuta angalimanya yiwa ni lichuwa ghani livile mwihi atehika, anagalikala mihu na angalilekesela ng'ogha lighuta lyaki kuvamilwa.⁴⁴Kwa nagha, hilahila mngupalwa kuliyandala, Kwaikiva Mwana wa Adamu atehika kulisaa mliwachila ng'ogha.⁴⁵Hinu ni ghani

mwenikuwela mchakaka, mhusutu mweni malangu, avile bambu ghaki kampegga ulongosi kwa wala wenikuwela mlighuta lyaki, ili awapeghi mulyo kwa lipindi lipalilwi? ⁴⁶Kahighilwa mtumikila hayu, avile bambu ghaki atekungini naye akighola ngagha lipindi paahika. ⁴⁷Chakaka ninguwalongela yiwa bambo atemvika kunani gha kila kindu kyaki. ⁴⁸Ila handa mhusutu muhakata pakalanga kumoyu ghaki, 'Bambu ghangu kakawila,' ⁴⁹na akatumbula kuwatova watumikila ghaki, na akalyegha na kulowela uyimbi, ⁵⁰Bambu wa muhusutu hayu atehika kulichuwa livile iwachililwa ng'ogha, na kulisaa kalimanya ng'ogha. ⁵¹Bambu ghaki atemdumula vipandi viiwili na kumvika kufwasi imonga ilandine na wambindingu, kuvile kutewela na kililo na kuhyagha malino.

25

¹Ndiwa unkosi wa kundumba utelandaniswa na wakawali ikumi wenikutola malimbamba ghau na kuhuka kuyenda kumpokela bambu wa uposo. ²Waitano paghati gha weni wawelili wanduyungi na waitano waghanghi weni malangu. ³Wakawali wanduyungi pawatolile mimbamba ghau, watolile ng'ogha mahuta yoyosi. ⁴Ila wakawali weni malangu wakatola vyombu vyeni mahuta pamonga na mimbamba ghau. ⁵Hinu lipindi bambu wa uposo kakawila kuhika, wogha wakolilwe na lughonu na wakawonja. ⁶Ila lipindi lya uhiku wa mandandu kuwelili na lilowi, 'Uloli, bambu wa uposo! mhuki panje mkampokeli,' ⁷Ndiwa hacha wakawali wakayimuka na kukosa mombamba ghau. ⁸Wala wanduyungi wakawalongela wala weni malangu, 'Mtu patili mayaghani hacha mahuta kwaikiva mimbamba gha twenga ingujimika.' ⁹Ila wala weni malangu wakawayanga na kuwalongela, 'Kwaikiva yatekwila ng'ogha twenga na mwenga, badili ghaki myendi kwa weni kuwusa mji hemileli mayaghani kwaikiva gha mwenga.' ¹⁰Lipindi wayenda kula kuhemela, bambu wa uposo akahika, na wogha wenikuliandala wakayenda naye kumhambu gha uposo, na mlyangu ukawopwa. ¹¹Kuulongo wala wakawali waghanghi hilahila wakahika na kulonga, 'Bambu, bambu, utuwoposeleli.' ¹²Ila ayangile na kulonga, 'Chakaka ninguwalongela, Nenga niwamanya ng'ogha.' ¹³Kwa nacha muweli mihu, kwaikiva mmanyanga ng'ogha lichuwa hata lisaa. ¹⁴Kwaikiva ingulandine na munda paapalile kuwela na mwanja kuyenda mmbwani mmhanghi. Awakelimi wahusutu ghaki na kuwapegha unaisa ghaki. ¹⁵Mmonga wa weni amepghili talanta itano, mhanghi amoeghili ivili, na yula mhanghi amepghili talanta imonga. Kila mmonga apokelili kukovekalana na uwesa ghaki, na yula munda akayenda kumwanja ghaki. ¹⁶Njenji yula mweni kupokela talanta itano akayenda kughola biasala, na kumelesa talanta zighangi itano. ¹⁷Hilahila yula mweni kupokela talanta ivili, amelilisili zighangi ivili. ¹⁸Ila yula mhusutu apokelili talanta imonga, ayendili zyaki, akahimba liwumba kumlima, na kuifisa talanta gha bambu ghaki. ¹⁹Na badili gha lipindi litali, bambu wa wahusutu hacha ahikile na kughola mavalango. ²⁰Yula mhusutu mweni kupokela talanta itano ahikili na kuyegha talanta zighangi itano, akalanga, 'Bambu, umbeghili talanta itano. Uloli, nipokela fwaida gha zighangi itano.' ²¹Bambu ghaki akamlongela, 'Ughola maha, mhusutu mmaha na mchakaka! Uwela mchakaka kwa vindu mayaghani. Nitekupegga ulongosi kunani gha vindu vitangala. Uyingili kuluheku gha bambu ghako.' ²²Muhusutu mweni kupokela talanta ivili akahika na kulonga, 'Bambu, umbeghili talanta ivili. Uloli, mbokela fwaida talanta zighangi ivili,' ²³Bambu ghaki akamlongela, 'Ughola maha, muhusutu wa maha na mchakaka! uela mchakaka kwa vindu vinung'una. Nitekupegga ulongosi kunani gha vindu vitangala. uyingili kuluheku lwa bambu ghako.' ²⁴Kuulongo muhusutu mweni kuwela kapokela talanta imonga akahika na kulonga, Bambu, ningumanya yiwa wenga ni munda mkalipa. ungukonyola mahala ukulila ng'ogha, na ungubena mahala ukulila ng'ogha. ²⁵Nenga nitilili, nikayenda kuhigha talanta ghako kulutupi. Uloli, niwela naye hila unipeghili hinu nikupeghi, ²⁶Ila Bambu ghaki ayangile na kulonga, 'Wenga kwa muhusutu muhakata na mpweli, umanyili yiwa ningukonyola kumahala kuvile nikulila ng'ogha.' ²⁷Kwa nacha upalilwi kuwapegha mapesa ghangu wandu wa kubenki, na lipindi lya kuhuya kwa nenga ningalipokela hila ghangu na fwaida ghaki. ²⁸Kwa nacha mumpokoli hai talanta na mumpoghi yula muhusutu mwenikuwela na italanta ikumi. ²⁹Kila munda mwenikuwela nachu, ateyongeswa kupiti- hata kwa kuyongeswa nesu. Ila kwa yeyosi mwenim kuwela ng'ogha na kindu, hata kila kawela nachu atepokolwa. ³⁰Mumtaghi panje kulwisa hayu muhusutu wa maha ng'ogha, kuvile kutewela na kililo na kuhyagha malino. ³¹Lipindi Mwana wa Adamu paatehika kuukwilikihighaki, na watumikila wogha wa kundumba wa Sapanga pamonga na mweni, ndiwa atelikala kunani gha kikalilo kyaki kya ukwilikihi. ³²Milima hyogha itelikungula kuulongo ghaki, na mweni atewalekanisa wandu, handa vila mhungaji anguwalekanisa kondolu na mbuhi. ³³Atewavika kondolu liwoku lyaki lya kuulumi, ila mbuhi atewavika liwoku lya sotu. ³⁴Hinu nkosi atewalongela wala wenikuwela kuliwoku lyakimlya kuliyila, 'Mhiki, mweni kuhighilwa na Tati ghangu, muulihi unkosi weni kuyandalwa kwaikiva gha mwenga kuhuma kuvikwa kwa mighomba gha mlomawogha. ³⁵Kwaikiva niwelili na njala na mnipeghili mulyo; Niwelili mhenja mnikemili kuukaya; ³⁶Nniwelili ngelengi, na mnivalisili nguu; Niwelili mvina na mkanivika maha; Niwelili mkihungu na mkanihikila. ³⁷Ndiwa weni haki watemuyanga na kumlongela, 'Bambu, ligha tukulolile yiwa uwelele na njala, na kukupegga mulyo? Au uvile na uyumililo na tukakupegga masi? Na ³⁸ligha tukulolile ukiva mhenja, tukakukema ukaya? Au uvile ngelengi na tukakuvika nguu? ³⁹Na ligha tukulolile ukiva mvina, au mukihungu, na tukakuhikila? ⁴⁰Na nkosi atewayanga na kuwalongela, 'Chakaka ninguwalongela, kila mkighola haku kwa mmonga wa walongo ghangu wanung'una, mnigholilile nenga. ⁴¹Ndwaatewalongela hacha wenikuwela liwoku lyaki lya sotu, 'Muhuki kwa nenga, mwenga mlapililwi, myendi kulyoto lya machuwa yayendelela lyeni kuyandalwa kwaikiva gha lihyukana na mahoka ghaki, ⁴²kwaikiva niwelili na njala ila mnipeghili ng'ogha mulyo; Niwelili na uyumililo na mnipeghili ng'ogha masi; ⁴³Niwelili mhenja iala mnikemili ng'ogha kuukaya; nikiva ngelengi mnipeghili ng'ogha nguu; nikiva mvina na nikiva mkihungu mwenga mnivikili maha ng'ogha. ⁴⁴Ndiwa na weni hilahila watemuyanga na kulonga, 'Bambu, ligha tukulolile ukiva na njala, au uyumililili, au muhenja, au ukiva ngelengi, au ukiva mvina, au ukiva muwopwa, na tukutumikilila

ng'ogha? ⁴⁵Hinu atewayanga na kulongela, 'Chakaka ninguwalongela, kila mvile mkighola ng'ogha kwa wanung'una hagma, mnigholela ng'ogha nenga.' ⁴⁶Hagma wateyenda kuuhakilo wa machuwa yayendelela ila weni haki kuukomu wa machuwa yayendelela."

26

¹Lipindi Yesu pakamalila kulonga milando hyogha hai, awalongilile wavulwa ghaki, ²"Mngumanya yiwa badili gha machuwa maivili kutewela na mhambu wa Pasaka, na Mwana wa Adamu atetolwa ili ahakiliwi." ³Kuulongolo wakulu wa watambika na wagogolo wa wandu wakonganili pamonga kumahala gha Mtambika Mkulu, mwenikuwela ngukemwa Kayafa. ⁴Kwa pamonga wayandalile mighalu gha kumkamula Yesu kwa kuhigha na kumkoma. ⁵Kwaikiva walongile, "Ikotoho gholeka lipindi lya mhambu, lukani kukotoho kuhumila fuju paghati gha wandu." ⁶Lipindi Yesu paawelili ku Besania kulighuta lya SImoni Mkalawa, ⁷paawelili kalinyolosa kumesa, mdala mmonga akahika kwa mweni akiva kapapa mkebi wa alabasita yeni kuwela na mahuta gha mapesa yatangala, na akayitila kunani gha mutu ghaki. ⁸Ila wayitikila ghaki pawalolile mghalu hau, wahyomile na kulonga, "Niki lukani lwa hasala hai? ⁹Hagma mahuta yangaliwesa kuwuswa kwa mapesamyatangala na kupeghwa wangali hindu." ¹⁰Ila Yesu, akiva angulimanya hali, akawalongela, "Kwa kyani mngumghasa mdala hayu? Kwaikiva kaghola kindu maha kwa nenga. ¹¹Wangali kindu muwela nau machuwa hyogha, ila mtewela ng'ogha na nenga machuwa yayendelela." ¹²Kwaikiva pakayita mahuta ghala kunani gha mhigha ghangu, agholile nagma kwaikiva gha kusikwa kwa nenga. ¹³Chakaka ninguwalongela, kokosi Habali Maha hai paitetangaswa kumlimawogha, kitendu akigholile hayu mdala, hilahila kitewela kingulongelwa kwaikiva gha ngumbungumbu." ¹⁴Ndiwa mmonga wa wala ikumi na waivili, mweni kukemwa Yuda Isikalioti, ayendili kwa wakulu wa watambika ¹⁵na kulonga, "Mtenipegha niki panimhuka?" Wakampimila Yuda vipandi selasini vya feza. ¹⁶Kuhuma lipindi lila ahakulile fwasi gha kumhyuka. ¹⁷Hata lichuwa lya mtumbulo lya mibumunda itaywa ng'ogha simika, wavulwa wamuyendelili Yesu na kulonga, "Kugha ungupala tukuyandalili ulyeghi mulyo gha Pasaka?" ¹⁸Akawalongela, "Muyendi mbwani kwa mundu mtenu na mumlongeli, Mvula angulonga, " lipindi lyangu lipabehi. Nitetimilisa Pasaka pamonga na wavulwa ghangu kulighuta lyako." ¹⁹Wavulwa waghoolile handa Yesu vila kawalaghila, na wayandalile mulyo gha Pasaka. ²⁰Paihika lumihi, akatama kulyegha mulyo pamonga na wala wavulwa ikumi na ivili. ²¹Pawawelili wangulyegha mulyo, ailongile, "Chakaka ninguwalongela yiwa mmonga wa mwenga atenihiyuka." ²²Wanyengemangili nesu, na kila mmonga atumbulile kumkunya, Ghuli, chakaka ng'ogha nenga, Bambu?" ²³Akawayanga, "Yula avile anguchwika liwoku lyaki pamonga na nenga kulibakuli ndiwa hayu atenihiyuka. ²⁴Mwana wa Adamuatehuka, handa iyandikilwi. Ila chondi kwa mundu atemhyuka Mwana wa Adamu! Ingakiwela maha kwa mundu hayu handa angaliwelekwa ng'ogha." ²⁵Yuda, avile angalimhyuka akalonga, "Ghuli, Ni nenga Labi?" Yesu akamlongela, "Ulongile mghalu hau mweni." ²⁶Pawawelili wakilye gha mulyo, Yesu akatola libumunda, akalihighila, na kulipetula. Akawapegha wavulwa ghaki akilonga, "Mtoli, mlyeghi. Hau ni mhigha ghangu." ²⁷Akatola kikombi na kushukwile, akawapegha na kulonga, "Mnyweghi wogha kuhaki. ²⁸Kwaikiva hau ni mwahi gha lilaghano lyangu, weni kuyitwa kwaikiva gha watangala kwa mlekeselo wa sambu. ²⁹Ila ninguwalongela, nitelyegha ng'oghamkangi matungula gha msabibu hau, mbaka lichuwa lila nitenywegha hyonu pamonga na mwenga kunkosi wa Tati ghangu." ³⁰Pawawelili wayomola kuyimba uyimbo, wakahaka kuyenda kulitombi lya mzeituni. ³¹Hinu Yesu akawalongela, "Uhiku hau mwenga wogha mtelikwala kwaikiva gha nenga, kwaikiva iyandikwa, nitemtova mhungaji na kondolo wa lipinga watelekanika. ³²Ila badili gha kuhinduka kwa nenga, nitewalongola kuyenda Galilaya." ³³Ila Petelo amlongelile, "Hata paikawela wogha wtekulema kwaikiva gha mighalu itekukola, nenga nitekulema ng'ogha." ³⁴Yesu akamyanga, "chakaka ningukulongela, uhiku hau pambila gha njogholu kuguta, utenikanila mianja itatu." ³⁵Petelo akamlongela, "Hata ningalipalwa nihovi na wenga, nitekukanila ng'ogha." Na wavulwa waghangi wogha wakalonga handa ailongile Petelo. ³⁶Kuulongolo Yesu ayendili nau kumahala wangukukema Getisemane na awalongilile wavulwa ghaki, "Mlikali haku lipindi panihuka kula kuyupa." ³⁷Akamtola Petelo na wanga waivili wa Zebedayo na akatumbula kunyengemala na kung'ung'ulika. ³⁸Hinu akawalongela, "Mpumulo ghanu uvili na unyengemalo mkulu nesu, hata kuwesa kuhova. Mhighali haku na mkesi pamonga na nenga." ³⁹Akayenda kuulongolo mayaghani akaguwa kifulifuli, na kuluwa. Akalonga, "Tati ghangu, handa paiwesekana, ila handa vila ungupala wenga." ⁴⁰Akawayendela wavulwa na akawalola wawonja lughonu, na akamlongela Petelo, kwa kyani muwesa ng'ogha kukesha na nenga kwa lisaa limonga? ⁴¹Mkesi na mluwi lukani mkotoho kuyingila mmayeso. Mpumulo ungupala, ila mhigha uvile na ulepelelu." ⁴²Akayenda zyaki lianja lya ivili na kuluwa, akalonga, "Tati ghangu, handa mghalu hau uwesa ng'ogha kutyelembulika na ni lasima nikinywegheli kikombi haki, mapalo ghako yatimili." ⁴³Akahuya kangu na kuwalola wakiva wawonja lughonu, kwaikiva mihu ghau iwelili mitopeu. ⁴⁴Hinu akawaleka kangu akayenda zyaki. Akaluwa lianja lya itatu akilonga mighalu hilahila. ⁴⁵Kuulongolo Yesu awayendelili wavulwa ghaki na kuwalongela, "Mwambila muwonja hela na kulipumulisa? Mloli, lisaa lya pabehi, na Mwana wa Adamu anguhukwa kumawoku gha weni sambu. ⁴⁶Myimuki, tuhuki. Uloli, yula mweni kunihiyuka kapabebi." ⁴⁷Lipindi paawelili ambila angulongela, Yuda mmonga wa wala ikumi na ivili, akahika. Lipinga likulunga likahika pamonga na mweni likihumila kwa wakulu wa watambika na wagogolo wa wandu. Wahikili na mapanga na vimbonga. ⁴⁸Kangu mundu mweni kuliwachila kumuhyuka Yesu awelili kawapegha kilanghihi, akilonga, "Yula nitembusi, ndiwa mweni. Mumkamuli." ⁴⁹Bwitu akahika kwa Yesu na kulongela, "Jambu, Mvula!" Na akambusi. ⁵⁰Yesu akamlongela, "Ganja, ugholi lila livile likuyegha." Ndiwa wakahika, na kumunyolosele mawoku Yesu, na kumukamula. ⁵¹Uloli mundu mmonga mweni kuwela pabehi na Yesu, alangilile liwoku lyaki, akahomola lipanga lyaki, na akamtova mtumikila wa mtambika mkulu, na kumuhinja lipulukilo ghaki. ⁵²Ndiwa Yesu akamlongela, uhuyisi lipanga

lyako pala ulitolile, kwaikiva wogha wenikutumila lipanga wateyalamika kwa lipanga.⁵³ Mnguliwachila yiwa niwesa ng'ogha kumkema Tati ghangu, na mweni akaniyeghela watovangonde wapiti ikumi na ivili gha watumikila wa kundumba wa Sapanga?⁵⁴ Ila ng'ogha ni kwa uwesa ghani mayandiko yangaliwesa kutimiliswa, havi ndiwa ingupalwa kuumila?"⁵⁵ Lipindi hali Yesu akalilongela lipinga, "Ghuli! mhika na mapanga na vimbonga kunikamula handa mpokola? Kila lichuwa nitamili kulighuta lya Sapanga nikivula, na mnikola ng'ogha!"⁵⁶ Ila hacha hyogha yagholeka ili mayandiko gha walota yatimili." Ndiwa wavulwa ghaki wakamleka na kutula mbilo.⁵⁷ Wala wamkamulile Yesu wakamyegha kwa Kayafa, Mtambika mkulu, mahala kuvile wayandika na wagogolo wawelili walikungula pamonga.⁵⁸ Ila Petelo amkovekelile kwa kuhyetu kwa utali mbaka kulyugha lya Mtambika mkulu. . Akayingila mghati na kutama pamonga na waghokela aloli kila kitehumila.⁵⁹ Hinu wakulu wa watambika na njengakaya hyogha wawelili wakihakula uhighilisitu wa uhwangi kwa Yesu, lukani wapati kumkoma.⁶⁰ Pamonga na yiwa wajiyegehi waghilisa watangala, ila wapatile ng'ogha njila njila yoyosi. Ila kuulungolo waivili wajiyegehi kuulungolo⁶¹ na kulongela, "Mundu hayu alongile, "Ninguwesa kubomola lighuta lya Sapanga na kulichenga kangu kwa lichuwa limonga."⁶² Mtambika mkulu akagholoka na kumkonya, "Uwesa ng'ogha kuyanga? Hacha wanguhighilisa niki kwa wenga?"⁶³ Ila Yesu atamili nuu. Mtambika mkulu akamlongela, "Handa Sapanga vila angulama, ningukulaghila utulongeli, handa wenga ni Kilisito, Mwana wa Sapanga."⁶⁴ Yesu akamuyanga, "Wenga mweni ulonga kala mghali hau. Ila ningukulongela, kuhuma hinaa na kuyendeleva utemlola Mwana wa Adamu katama liwoku lya kuliyila lyeni makakala, na paatehika kumahindu gha kundumba.⁶⁵ Ndiwa mtambika mkulu akabalula nguu zyaki na kulonga, "Kalighu! Ghuli, tungupala kangu uhighilisitu wa niki? Mloli, myoghanila kala malighu."⁶⁶ Ghuli! Mnguliwachila niki? Wakayanga na kulongela, "Angupalwa ahovi."⁶⁷ Hinu wakamuhunyila mata kuwuso na kumtova mbandi, na kumtova na mawoku kumlomu kwa mawoku ghau,⁶⁸ na kulongela, "Uloti, wenga Kilisito. Ni ghani kakutova?"⁶⁹ Lipindi hali Petelo awelili kalikala panji kulikuta, na mtumikila mdala amyendelili na kulonga, "Wenga hila hila uwelili pamonga na Yesu wa Galilaya."⁷⁰ Ila akanili kuulungolo gha wogha, akilonga, nikimanya ng'ogha kila mkilongile."⁷¹ Paayendili panje gha mlyangu, mtumikila mghang mdala amlole na kumlongela wawelili pala, "Mundu hayu hila hila awelili pamonga na Yesu wa Nazaleti."⁷² Akakanila kangu kwa kilapo, "Nenga nimanya ng'ogha mundu hayu."⁷³ Lipindi lihupi kuulungolo, wala wawelili waghokela pabehi, wamyendeli na kulongela na Petelo, "Kwa chakaka wenga hila hila nimmonga wa weni, kwaikiva hata vila ungulungela ni uhighilisitu."⁷⁴ Ndiwa akatumbula kulapa, "Nenga nimanya ng'ogha mundu hayu," na lipindi lilalila njogholu akatova lilowi.⁷⁵ Petelo akakumbwika milando alongililwi na Yesu, "Pambila gha njogholu kutova lilowi utenikanila mianja itatu."

27

¹Lipindi lya malawila palihika, wakulu wogha wa watambika na wagogolo wa wandu wachengili njila kwa Yesu wapati kumkoma.² Wakamuwopa, na kumvika kuulungolo kumyegha kwa mlamula Pilato.³ Hinu lipindi Yuda, avile awelili kamhyuka, alolile yiwa Yesu kalamulwa kala, akalijutila na kuhuyisa vipandi iselasini vya feza kwa mkulu wa watambika na wagogolo, ⁴na akalonga, "Nighola sambu kwa kuhyuka mwahi uwela ng'ogha na uhakata." Ila wakayanga, "Ingutufwaa niki twenga? Uyaloli hacha mweni."⁵ Hinu akatagha pahi lila vipandi vya feza kulighuta lya Sapanga, na kuhuka zyaki na kuyenda kuikoma kwa ng'oi.⁶ Mkulu wa watambika akatola vila vipandi vya feza na kulonga, "Ng'ogha maha kuvika feza hai kungoku, kwaikiva ni mahipo gha mwahi."⁷ Wakalongelana kwa pamonga na feza hila wakaitumila kuhemela litawa lya lutupi likemwa mfinyanzi lya kusikila wakenja.⁸ Kwaikiva gha nacha litawa hali likawela likikemwa, "Litawa lya mwahi" mbaka lelo hai.⁹ Hinu lila lilando liwelili lilongelwa na mlota Yelemia likatimila, kulonga, "Watolile vipandi isilini vya feza, mahipo yayandalwa na wandu wa Izraeli kwaikiva gha mweni,¹⁰ na watumilile kwa litawa lya lutupi lingukemwa mfinyanzi, handa Bambu vila awelili kanilongela"¹¹ Hinu Yesu agholokili kuulungolo gha mlamula, na mlamula akamkonya, "Ghuli! Wenga ni nkosi wa Wayahudi?" Yesu amyangili, "Wenga ungulonga nacha."¹² Ila lipindi pakasitakiwa na wakulu wa watambika na wagogolo, kayanga ng'ogha chochosi.¹³ Hinu Pilato akamlongela, "Uyughanile ng'ogha masitaka hyogha kwa wenga?"¹⁴ Ila kamyanga ng'ogha hata lilando limonga, hinu mlamula akamemwa na kulikangasa.¹⁵ Hinu kumhambu iwelili ni ndyangilu ghau mlamula kumuwoposola muwopwa mmonga mweni kuhaghulwa na lipinga.¹⁶ Lipindi hali wawelili na muwopwa mkola mlima lihina lyaki Balaba.¹⁷ Hinu lipindi pawawelili walikungula pamonga, Pilato awakonyile, "Ni ghani mngupala tumuwoposoli kwaikiva gha mwenga?" Balaba au Yesu mweni kukemwa Kilisito?"¹⁸ Kwaikiva amanyile yiwa wamkamula kala kwaikiva gha umbindingu.¹⁹ Lipindi paawelile akitama kukikalilo kyaki kya ulamulo, mhumbu ghaki akamyeghela lilando na kulonga, "Ukotoho kughola mghali wowos kwa mundu hayu mweni kuwela ng'ogha na uhakata kwaikiva nihakilwa nesu hata lelo kundotu gha uhiku kwaikiva gha mweni."²⁰ Ndiwa wakulu wa watambika na wagogolo wakawachongesela makongano wamluwi Balaba, na Yesu akomwi.²¹ Mlamula akawakonya, "Ni ghani paghati gha waivili mngupala nenga nimlekeseli kwa mapalo gha mwenga?" Wakalonga, "Balaba."²² Pilato akawalongela, "Nimgholeli niki hayu Yesu mweni kukemwa Kilisito?" Wogha wakayanga, "Avambwi."²³ Na mweni akalonga, "Kwa kyani, ni uhakata ghani kaghola?" Ila wayenendeleva kutova lilowi hata kunani nesu, "Umhakili."²⁴ Hinu Pilato pakalola kanguwesa ng'ogha kughola lolosi, ila badili ghaki ni fuju ziwelili zitumbula, akatola masi akawofula mawoku ghaki kuulungolo gha lipinga, na kulongela, "Nenga nivile ng'ogha na uhakata kwa mwahi gha mundu hayu mweni kuwela ng'ogha na uhakata. Myaloli hacha weni."²⁵ Wandu wogha wakalonga, "Mwahi ghaki uweli kunani gha twenga na wana wa twenga."²⁶ Hinu akamuwoposola Balaba kwa weni, ila amtovili hyatu Yesu na kumyegha kwa weni kuyenda kuhakilwa.²⁷ Hinu watovangonde wa mlamula wakamtola Yesu mbaka Ploitolio na lipinga likulunga lya watovangonde wogha wakalikungula.²⁸ Wakamuwoposola nguu zyaki na

kumvika lihabiti lya langi ngeli. ²⁹Hinu wakaghola likokoma lya mihomi na kulivika kunani gha mutu ghaki, na wakamvikila lidengi kuliwoku lyaki lya kulumu. Wtovili manung'una kuulongolo ghaki na kumpughanya, wakilonga, "Jambu, Nkosi wa Wayahudi!" ³⁰Na wakamuhunyila mata, na watolile lidengi na kumtova kumutu. ³¹Lipindi pawawelili wakimpughanya, wamuwoposolili lila lihabiti na kumvika nguu zyaki, na kumlongosa kuyenda kumhakili. ³²Pawahuma panji, mundu kuhuma Kilene lihina lyaki simeoni, avile wamlasimisili ayendi pamonga na weni ili apapi lipingika lyaki. ³³Pawahikili kumahala wangupakema Goligota, kungumaanisa, "Mahala gha fufu lya mutu." ³⁴Wakampeghe siki yeni kuhaganywa na nyongo anyweghi. Ila paaiyesili, kawesa ng'ogha kuinywegha. ³⁵Lipindi pawawelili wangumuhakila, wakapeghana nguu zyaki kwa kuvalangilana vindu wanguvikema mihu gha mlungu. ³⁶Na wakatama kumlola. ³⁷Kunani gha mutu ghaki wawikili masitaka ghaki yakisomeka, "Hayu ni Yesu, nkosi wa Wayahudi." ³⁸Wapokola waivili wavambilwi pamonga na mweni, mmonga mbandi gha kuliyila na mghangi mbandi gha soto ghaki. ³⁹Wala wenikuwela wangutyanga mnjila wampughanyili, wakitika mutu ghau ⁴⁰na kulongela, "Wenga mwenikuwela ungupala kubomola lighuta lya Sapanga na kulichenga lipindi lya machuwa maitatu, ujilokoli mweni! Handa ni Mwana wa Sapanga, uhuluki pahi uhuki lulipingika!" ⁴¹Ku hali hilahila wakulu wa watambika wawelili wakimpughanya, pamonga na wayandika na wagogolo, na kulonga, ⁴²"Alokolili waghangu, ila kawesa ng'ogha kujilokola mweni. Mweni ni Nkosi wa Wayahudi. Na ahuluki pahi kuhuma kulipingika, ndiwa tutemkwini." ⁴³Amtumainili Sapanga. Uleki Sapanga amlokoli hinaa handa angupala, kwaikiva alongile, 'Nenga na Mwana wa Sapanga.'" ⁴⁴Na wala wapokola wawelili wavambwa pamonga na mweni hilahila walongile milando gha kumpughanya. ⁴⁵Hinaa kuhuma isaa isita kuwelili na lwisa kumlima wogha mbaka isaa itisa. ⁴⁶Paihiikili isaa itisa, Yesu akalila kwa lilowi likulunga, 'Eloi, Eloi, lama sabakitani?' Akimaanisa, "Sapanga ghangu, Sapanga ghangu, kwa kyani unileka?" ⁴⁷Lipindi lila amonga gha weni wawelili waghokola pala wayoghanile na wakalonga, "Angumkema Eliya." ⁴⁸Bwitu mmonga mmonga wa weni akatula mbilo kutola sifongo na kuimemesa kumlomu kikalipa, akaivika kunani gha libiki na kumpeghe apati kunywegha. ⁴⁹Na wala wahighalile wakalonga, "Mumleki weka yaki, mleki tuloli handa Eliya atehika kumlolola." ⁵⁰Hinu Yesu akalila kang'wa kwa lilowi likulunga na kuhumisa mpumulo ghaki. ⁵¹Uloli, lipazila lya lighuta lya Sapanga libalukili mbandi ivili kuhumila kinani mbaka pahi. Na mlima ikahihimila na mighomba ikabaluka vipandi. ⁵²Mamambi yakawoposoka, na mindumbi gha wambuleti watangala weni kuwela wawonjile lughonu wahindulilwi. ⁵³Wakahuka kuhuma mmamambi badili gha uhindulo ghaki, wakayingila mlima mmbuleti, na wakawoneka na wandu watangala. ⁵⁴Hinu yula mlamula na wala wenikuwela wakimlola Yesu walolile mhihimilo na mighalu yenikuwela ikihumila, wakamemeswa na holu nesu na kulongela, "Chakaka hayu awelili mwana wa Sapanga." ⁵⁵Wadala watangala wenikuwela wakimkovekela Yesu kuhuma ku Galilaya ili kumtumikila wawelili pala wakilola kuhuma kutali. ⁵⁶Paghati ghau awelili Maliamu Magdalena, Maliamu nyongo ghaki Yakobo na Josefu, na nyongo wa wana wa Zebedayo. ⁵⁷Paihiikili lumihi, ahikile mundu mnaisa kuhuma ku Alimatayo, mweni kukemwa Yusufu, avile hilahila awelili mvulwa wa Yesu. ⁵⁸Amyendelili Pilato na kuluwa mhigha wa Yesu. Hinu Pilato akalaghila apati kupeghwa. ⁵⁹Yusufu akatola mhigha akauwopa na nguu gha Sufi maheli, ⁶⁰na akauwonjesa kulimambi lihyonu lyaki awelili kalihongola kumghomba. Hinu akabimbilisa liganga likulu likawopa mlyango wa limambi na akayenda zyaki. ⁶¹Maliamu Magidalena na Maliamu mghangi wawelili pala, walikala kwa kulola limambi. ⁶²Lichuwa lyahika ivile iwelili lichuwa badili gha mayandalo, wakulu wa watambika na Mafalisayu wakonganikili kwa pamonga kwa Pilato. ⁶³Wakamlongela, "Bambu, tungukumbwiki yiwa lipindi yula mhwangi paawelili mkomu, alongile, 'Badili gha machuwa itatu atehinduka kang'wa.'" ⁶⁴Kwa nagma, ulaghili yiwa limambi ligholokelwi maha mbaka lichuwa lya itatu. kihyetu kyaki, wavulwa ghaki wanguwesa kuhika na kumuhija na kulongela kwa wandu, 'Kahinduka kuhuma kukihu.' Na uhwangi wa kumwihu utewela mhakata kupiti hula wa mtumbulo. ⁶⁵Pilato akawalongela, "Mtoli waghokokela. Myendi mkaghali hali gha usalama handa vila mnguwesa kughola." ⁶⁶Hinu wayendili na kughola limambi kuwela maha, liganga litovilwi muhuli na kuvika waghokokela.

28

¹Kuulongolo lumihi lichuwa lya Mbumulilo, lijuwa paliwelili likichia kuyendela lichuwa lya mtumbulo lya lijuma, Maliamu magadalena, na yula maliamu mghangi wahikili kulolile limambi. ²Uloli kuwelili na mhihimilo mkulu. kwaikiva mtumikila wa kundumba wa Sapanga ahulukili na kulibingilisa lila ligamba, na hinu akatama kunani ghaki. ³Wuso ghaki uwelili handa umemi, na nguu zyaki ziwelili mbuleti handa seluji. ⁴Wala waghokokela wamemesilwi na holu na kuwela handa wahova. ⁵Yula mtumikila wa kundumba wa Sapanga akawalongela wala wadala akilonga, "Mkotoho kutila kwaikiva ningumanya yiwa mngumuhakula Yesu, mweni kuvambwa. ⁶Kang'ogha haku, ila kahinduka handa awalongilile. Mhiki mloli mahala pawelili Bambu awonjili. ⁷Myendi kwa kuloposela mkawalongeli wavulwa ghaki, 'Kahinduka kuhuma kukihu, uloli kawalongola ku Galilaya. Haku ndiwa mtembola.' Uloli nenga niwalongela." ⁸Wala wadala wahukili pala kumamambi kwa kuloposela wakiwela na holu na luheku lukulungwa, na wakatula mbilo kuwalongela wavulwa ghaki. ⁹Uloli Yesu akakongine nau na kulongela, "Jambu." wala wadala wakahika na kukola maghulu ghaki, na kang'wa wakamtundamila. ¹⁰Hinu Yesu akawalongela, "Mkotoho kutila, myendi mkawalongeli walongu ghangu walongoleli ku Galilaya. haku watenilola. ¹¹Lipindi wala wadala pawawelili wakiyenda, uloli amonga gha waghokokela wayendili kumbwani na kuwalongela wakulu wa watambika mighalu hyogha iwelili ihumila. ¹²Na weni watambika pawawelili wakongine na wagogolo na kulongelela mghalu hau pamonga, wakayegha mapesa ghatangala kwa wala watovangondo ¹³na kuwalongela, "Muwalongeli waghangi yiwa, 'Wavulwa wa Yesu wahikili uhiku wakauhija mhigha wa Yesu lipindi twenga tuwolili tuwonja. ¹⁴Handa mghalu hau utemuhikila mlamula, twenga tutemkwegha na

kuwahumisila mwenga holu hyogha." ¹⁵ Hinu wala watovangondo wakatola ghala mapesa na kughola handa vila walongelilwi wagholi. Habali hai ikalandala nesu kwa Wayahudi na ikawela nagma mbaka lelo. ¹⁶ Ila wala wandumindumi ikumi na mmonga wayendili ku Galilaya, kweni lila litombi awelili kawalaghila. ¹⁷ Na weni pawamlolile, wakamtundamila ila amonga gha weni walolile holu. ¹⁸ Yesu akahika kwa weni akawalongela akilonga, "Nipeghwa ulongisi wogha kumlina wogha na kundumba. ¹⁹ Hinu muyendi mkawagholi milima hyogha kuwela wavulwa. Muwabatisi ku lihina lya Tati, na lya Mwana, na lya Mpumulo Mmbuleti. ²⁰ Muwavuli kutundmila mighalu hyogha niwalongilile, na uloli, nenga na pamonga na mwenga machuwa yayendelela., hata mbaka mwihu wa mlimawogha

Mark

1

¹ Hau ni mtumbulo wa Habali Maha gha Yesu Kilisito, Mwana wa Sapanga. ² Handa iyandikwa na mlota Isaya, Uloli, ningumlaghila mjumbi ghangu kuulongolo ghako, mmonga ateyandala njila ghako. ³ Lilowi lya mundu mweni kughuta mwitu, "Muitimilisi njila gha Bambu; mzinyolosi njila zyaki." ⁴ Yohana ahikili, akibatisa mumwatu na kutangasa ubatiso wa kuleka sambi kwa habali gha kulekeselwa sambi. ⁵ Mlima wogha wa Yudea na wandu wogha wa Yelusalemu wayendili kwa mweni. Wawelili wakibatiswa na mweni kuluweni Yoludani, wakileka sambi syau. ⁶ Yohana awelili akivala nguu gha mapuku gha ngamia na likanda lya ngozi kukiulibulilo kyaki, na awelili angulyegha nzige na bhuche gha kumanyahi. ⁷ Atangasili na kulonga, "Kuwela na mmonga mweni kuhika badili gha nenga mweni makakala nesu kupiti nenga, na nenga niwelang'ogha na uweso wa kugondama pahi na kuwopola ngoyi zya vilatu vyaki. ⁸ Nenga niwabatisili kwa masi, ila mweni atewabatisa mwenga kwa Mpumulo wa Sapanga. ⁹ Thumilili kumachuwa hagma yiwa Yesu ahikili kuhuma ku Nazaleti gha Galilaya, na abatisilwi na Yohana kulweni Yoludani. ¹⁰ Lipindi Yesu paayinukili kuhuma mmasi, akalola kundumba kulekanilana lipala na Mpumulo akihuluka pahi kunani ghaki handa ngunda. ¹¹ Na lilowi likahika kuhuma kundumba, "Wenga ni Mwana ghangu mpalwa. Ninguhekeleswa nesu na mwenga." ¹² Hinu lipindi lilalila Mpumulo akamlasimisa kuyenda kumwitu. ¹³ Awelili haku kumwitu kwa lipindi lya machuwa ialobaini, akiyeswa na lihyukana. Awelili pamonga na mikokolu gha mmwitu, na watumikila wa kundumba wa Sapanga wamtumikilili. ¹⁴ Hinu badili gha Yohana kukamulwa, Yesu akahika ku Galilaya akitangasa Habali Maha gha Sapanga, ¹⁵ akilonga, "Lipindi litimila kala, na unkosi wa Sapanga upabehi. Mleki sambi na kukwinila ku Habali Maha." ¹⁶ Na akityanga mmbali gha bahali gha Galilaya, amwonile Simoni na Andelela mlangu wa Simoni wakitagha nyafu zya mmbahali, kwaikiva wawelili walopola homba. ¹⁷ Yesu awalongilile, "Mhiki, mnikovekeli, na nitewaghola walopola wa wandu." ¹⁸ Na lipindi lilalila wakaleka nyafu zya wakamkovekela. ¹⁹ Lipindi Yesu paatyangili utali msokombi, amwonile Yakobo mwana wa Zebedayo na Yohana mlango ghaki; wawelili muwato kakighola nyafu. ²⁰ Bwitu awakemili na weni wakamleka tati ghau Zebedayo mghati mwa wato na waumikila weni kuyeghwa kwa lipindi hela, wakamkovekela. ²¹ Na pawahikili ku Kapelinaumu, lichuwa lya Mbumulilo, Yesu ayingilili kweni lighuta lya kukonganika Wayahudi na kuvula. ²² Walikangasili na mavulo ghaki, kwaikiva awelili akiwavula handa mundu mweni ulongosi na ng'igha handa wayandika. ²³ Lipindi lilalila wawelili na mundu kulighuta lyau lya kukonganikila Wayahudi mweni kuwela na mpumulo mhakata, na atovile lilowi, ²⁴ akilonga, "Tuvile na kyani kya kughola na wenga, Yesu wa Nazaleti? Uhika kutuyalamisa? Ningukumanya yiwa wenga kwa ghani ni Mhaghulwa wa weka wa Sapanga!" ²⁵ Yesu akamkemela hayu lihoka na kulonga, "Unyamali na uhuki mghati ghaki!" ²⁶ Na hayu mpumulo mhakata akamguwisa pahi na akahuka kwa hayu mundu lipindi akilila kwa lilowi lya kunani. ²⁷ Na wandu wogha walikangasili, hinu wakakonyana kila mmonga, "Hai ni liki? Livulo hyonu lyeni uwesa? Hata lingulaghila mahoka wahakata na weni wangumuyitikila!" ²⁸ Na habali zyaki zingulandala kila mahala mghati mwa mmbwani wogha wa Galilaya. ²⁹ Na lipindi lilalila badili gha kuhuka kwa panji gha lighuta lya kukonganikila Wayahudi, wayingilili ukaya kwa Simoni na Andelea wakiwela na Yakobo na Yohana. ³⁰ Hinaa nyongu mkwahanu wa Simoni awelili kawonja mvina wa ulwala, na bwitu wakamlongela Yesu Habali zyaki. ³¹ Hinu akahika, akimkola kwa liwoku, na kumwinula kunani; uvina ukahuka kwaki, na akatumbula kuwatumikila. ³² Lumihi hai lipindi lijua lihonga kala, wamyeghilili wogha weni kuwela wavina, au weni kukolwa na mihoka. ³³ Mlima wogha walikungulile pamonga kumlyango. ³⁴ Awalamisilili wogha weni kuwela wavina wa uvina wekaweka na kuhumisa mahoka wayangala, kunu kawaleka ng'ogha mahoka kulongela kwaikiva wammanyile. ³⁵ Ayimukili malawila pee, lipindi iwelili pambila lwisa; akahuka na kuyenda maghala pakulihigha na ayupile haku. ³⁶ Simoni na wogha weni kuwela pamonga na mweni wamhakulile. ³⁷ Wampatili na kumlongela, "Kila mmonga angukuhakula!" ³⁸ Awalongilile, "Tuyendi mahala kughangi, panji kumimbwani yeni kutindila, ili niwesi kutangasa haku hilahila. Ndiwa kwaikiva nihikili haku." ³⁹ Ayendili akityangila ku Galilaya hyogha akiyangasa Habali Maha kumighuta gha kukonganika Wayahudi gha weni na kukalipila mahoka. ⁴⁰ Mweni ukalawa mmonga ahikili kwa mweni. Awelili akimluwa; ativili manung'una na akamlongela, "Ikiva ungupala, unguwesa kunighola niweli mbuleti. ⁴¹ Akihukumulwa na luhungu, Yesu anyolosili liwoku lyaki na kumyavisa, akimlongela, "Ningupala uweli mbuleti." ⁴² Bwitu ukalawa ukamuhuka, na agholilwe kuwela mbuleti. ⁴³ Yesu akamkanila kwa kukalipa na kumlongela ayendi kwa kuloposela, ⁴⁴ Amlongilile, "Uhighilisi ulonga ng'ogha lilando lolosi, ila uyendi, ujilangihi kwa mtambika, na utoli litambiko kwaikiva gha mughululo handa vila Musa alaghilili, handa uhighiliso kwa weni." ⁴⁵ Ila ayendili na kutumbula kumlongelakila mmonga na kulandala lilando nesu hata Yesu akasindwa kangi kuyingila mmbwani kwa uyuyughu. Hinu akalikala mahala pakulihigha na wandu wakahika kwa mweni kuhuma kila mahala.

2

¹Paahuyili ku Kapelinaumu badil gha machuwa mayaghani, iyoghanikili yiwa awelili ukaya. ²Wandu watangala nesu wawelili walikungula pala na pawelili ng'ogha na fwasi kangi, hata hila gha pala pamlyango, na Yesu alongilile lilando kwa weni. ³Hinu amonga gha wandu wakahika kwa mweni weni kumyegha mundu mwenikupola vikongonu; wandu wanjechi wawelili wampapa. ⁴Lipindi pawasindilwi kumhikila pabehi kwaikiva gha utangala wa wandu, wakapoyola mbandu gha lipaghala gha pala awelili. Na pawamalila kala kupoyola pala, wakahulusa kindanda kila awelili kawonja mundu mweni kupola. ⁵Paaulolile ukwinila ghau, Yesu amlongilile mundu yula mweni kupola, "Mwana ghangu, sambi zyako zilekeselwa." ⁶Ila amonga gha wayandika wala wawelili walikala pala wakajikonya kumioyu ghau, ⁷"Kanguwesa ghuli mundu hayu kulonga nagha? Angulighu! Ghani kanguwesa kulekesela sambi ila ni Sapanga weka ghaki?" ⁸Bwitu Yesu amanyili kumpumulo ghaki kula wawelili wangukiwachila paghati gha weni. Awalongilile, "Kwa kyani mnguliwachila nagha kuioyu gha mwenga?" ⁹Niki ni yuyughu nesu yiwa kulonga kwa mundu mweni kupola, 'Sambi sako zilekeselwa' au kulonga, 'Ugholoki, utoli kindanda kyako, na utyangi?' ¹⁰Ila ili wapati kumanya Mwana wa Adamu kana uweso wa kulekesela sambi kumlimawogha, amlongelili yula mweni kupola, ¹¹"Ningukulongela wenga, uyinuki, utoli lihinda lyako, na uyendi ukaya kwako." ¹²Agholokili na bwitu akatola lihinda lyaki, na ayendili panji gha lighuta kuulungolo gha kila mundu, hinu wogha walikangasili na wakampeghe Sapanga ukwilikihi, na wakalonga, "Katu twenga tulola ng'ogha mghalu handa hau." ¹³Ayendili kangi mmbali mwa lihiwa, na lipnga lyogha lya wandu lihikili kwa mweni, na akawavula. ¹⁴Paawelili akityanga amuwonili Lawi mwana wa Alfayo kalikala kumahala kumahala pakukungulila kodi na akamlongela, "Ungovekeli." Ayimukili na kumkovekela. ¹⁵Na lipindi Yesu paawelili akilyegha mulyo kulighuta lya Lawi, wakungula kodi watangala na wandu weni sambi wawelili wakilyegha na Yesu na wavulwa ghaki, kwaikiva wawelili watangala na weni wamkovekelili. ¹⁶Lipindi wayandika, weni wawelili Mafalisayu, pawawonili yiwa Yesu awelili akilyegha na wandu weni sambi na wakungula kodi, wawalongilile wavulwa ghaki, "Kwa kyani angulyegha na wakungula kodi na wandu weni sambi?" ¹⁷Lipindi Yesu pakayoghanila nagha awalongilile, Wandu weni kuwela na afiya kumhigha wampala ng'ogha dakitali; ni wandu wavina weka yaki ndiwa wangumpala. Nihika ng'ogha kuwakema wandu weni haki, ila wandu weni sambi. ¹⁸Wavulwa wa Yohana na Mafalisayu wawelili wakiwopa mulyo. Na amonga gha wandu wahikili kwa mweni na kumlongela, "Kwa kyani wavulwa wa Yohana na Mafalisayu wanguwopa mulyo, ila wavulwa ghako wenga wanguwopa ng'ogha mulyo?" ¹⁹Yesu awalongilile, "Ghuli wala weni kukonganika kumhambu wa uposo wanguwesa kuwopa lipindi Bambu wa uposo ambila kuwela na weni? Kwa njila yoyosi hila Bambu wa uposo pakawela ambila pamonga na weni wanguwesa ng'ogha kuwopa." ²⁰Ila machuwa yatehika lipindi bambu wa uposo paahumiswa kwa weni, na kumachuwa hagma weni watowopa. ²¹Kwahela mundu mweni kusona kipandi kihyonu kya nguu kweni nguu ihakala, kihyetu na hagma kipandi haki kitehuka kuhuma kuhali, kihyonu kuhuka kuhuma kunguu ihakala, na patewela na mbalulo mhakata. ²²Kwahela mundu mweni kuvika divai hyonu kuvihela vikulukulu, kihyetu na hagma divai itebalula vihela na vyogha viivili divai na vihela viteyalamika. Badili ghaki, uwiki divai hyonu kuvihela vihyonu." ²³Kulichuwa lya Kupumilila Yesu apitili ku amonga gha matawa, na wavulwa ghaki watumbulile kutola amonga gha mihoji gha ngano. ²⁴Na mafalisayu wamlongilile, "Uloli, Kwa kyani wangughola kindu kivile ni kihyetu na selia kulichuwa lya Kupumilila?" ²⁵Awalongilile, "Msomili ng'ogha kila agholile Daudi paawelili na njala- mweni pamonga na wandu awelili pamonga nau?" ²⁶Vila kayenda kulighuta lya Sapanga lipindi Abiathali paawelili mtambika mkulu na akalyegha libumunda lyeni kuvikwa kuulungolo- ikiva ni kihyetu na selia kwa mundu yoyosi kulyegha ila watambika weka yau- na awapeghili hata amonga ghaweni weni kuwela pamonga na mweni?" ²⁷Yesu alongili, "Mbumulilo igholilwi kwaikiva gha mundu, ng'ogha mundu kwaikiva gha Mbumulilo. ²⁸Kwa nagha, Mwana wa Adamu ni Bambu, hata kwa Mbumulilo."

3

¹Na kangi ayingilili mghati gha lighuta lya kukonganikila Wayahudi na mula muwelili na mundu mweni liwoku lipola. ²Amonga gha wandu wawelili wakimkovekela kwa upabehi kolola handa atemlamisa lichuwa lila lya Kupumilila ili wawesi kumsitaki. ³Yesu akamlongela mundu mweni liwoku lipola, "Uyinuki na ugholoki paghati gha lipinga hali." ⁴Hinu akawalongela wandu, "Ghuli ni maha kughola lilando maha lichuwa lya Kupumilila au kughola yala ya maha ng'ogha; kulokola ukomu au kukoma?" Ila wahighalile jii. ⁵Akawalola kwa lilaka, akinyengemala kwaikiva gha ugangamalu wa mioyu ghau, na akamlongela yula mundu, "Unyolosi liwoku lyako." ⁶Mafalisayu wakayenda panji na bwitu wakaghola njama pamonga na Mahelode kwa mweni ili kumkoma. ⁷Hinu Yesu pamonga na wavulwa ghaki, wakayenda kubahali, na lipinga likulunga lya wandu ukawakovekela wakihumila ku Galilaya na Uyahudi, ⁸na kuhuma ku Yelusalemu na ku Idumaya na kuulungolo gha Yoludani na pabehi gha Tili na Sidoni, lipinga likulunga, paliyoghanila kila kindu akawelili angujighola, wakahika kwa mweni. ⁹Na awalongilile wavulwa ghaki kuyandala wato sokombi kwaikiva gha mweni kwaikiva gha lila lipinga, ili wakotoho kumtindila kwa pabehi. ¹⁰Kwaikiva alamsilili watangala, ili kila mundu mweni kuwela na mahakilo awelili na luhujulu lya lwa kumhikila ili amyavisi. ¹¹Kokosi mipumulo mihakata pawamlolile, waguwili pahi kuulungolo ghaki na kulila, na wailongile, "Wenga ni Mwana wa Sapanga." ¹²Awalaghilile kwa mkasu wakotoho kughola amanyiki. ¹³Ayendili kunani gha litombi, na akawakema wala awapalile, na wakayenda kwa mweni. ¹⁴Akawahaghula ikumi na ivili (awakemili wandumindumi), ili waweli pamonga na mweni na awesi kuwalaghila kutangasa Habali Maha, ¹⁵na kuwela na uweso wa kuhumisa mahoka. ¹⁶Na akawahaghula ikumi na ivili: Simoni,

ampegibili lihina lya Petelo,¹⁷ Yakobo mwana wa Zebedayo, na Yohana mlongo ghaki Yakobo, mweni kupeghwa lihina lya Bonagesi, weni ni, wana wa mhihimo,¹⁸ na Andelea, Filipo, Bartholomayo, Mathayo, Tomaso, Yakobo mwana wa Alfayo, Tadayo, Simoni Mkananayo.¹⁹ na Yuda Isikaliote, avile atemhyuka.²⁰ Hinu ayendili kuukaya, na lipinga lya wandu wakahika pamonga kang, hata wawesi ng'ogha kulyegha libumunda.²¹ Familiya ghaki pawayoghanila habali hazi, wayendili kumkamulka, yiwa wakilonga, "Kayalamika malangu."²² Wayandika weni kuhika kuhuma ku Yelusalemu wailongile, "Kakologhanyika na Beelzebuli," na, "Kwa mlongosi wa mahoka anguhumisa mahoka."²³ Yesu awakemili kwa mweni na kulonga na weni kwa mlandano, "Ghuli Lihyukana linguwesa kumuhumisa lihyukana?"²⁴ Paikawela unkosi ulekanila weni, unkosi hau utewesa ng'ogha kugholoka.²⁵ Handa lighuta palilekanika lyeni. lighuta hali litewesa ng'ogha kugholoka.²⁶ Handa lihyukana liteyimuka kihyetu kyaki lyeni na kulekanika, litewesa ng'ogha kugholoka, na litewela lihika mwihu ghaki.²⁷ Ila kwahela hata mmonga mweni kuwesa kuyingila mghati gha lighuta lya mundu mweni makakala na kuhija vindu vyaki akaleka huti kumuwopa mweni makakala, na hinu kukungula kila kiwela mlighuta.²⁸ Chakaka ninguwalongela, sambu zyogha zya wana wa wandu zitelekeselwa, pamonga na malighu wanguyalongela,²⁹ Ila yeyosi atemlighu Mpumulo wa Sapanga hatelekeselwa katu, ila kana uhakata wa sambu gha machuwa yayendelela,"³⁰ Yesu alongili hali kwaikiva wawelili wakilonga, "Kana mpumulo mhakata."³¹ Hinu nyongo ghaki na walongo ghaki wakahika na kugholoka panji. Wakamlaghila mundu, kumkema.³² Na lipinga lya wandu lyeni kuwela litama pabehe na mweni wakamlongela, "Nyongo ghako na walongo ghako wapanji, na wangukuhakula wenga."³³ Akawakonya, "Ni ghani nyongo ghangu na walongo ghangu?"³⁴ Akawalola wala weni kuwela walikala na kumtindila, na akalonga, "Uloli, haghanda ndiwa wanyongo ghangu na walongo ghangu!"³⁵ Yeyosi mweni kughola mapalo gha Sapanga, mundu hayu ni mlongo ghangu, na mhacha ghangu, na nyongo ghangu."

4

¹Kangi atumbulili kuvula mmba mbali gha bahali. Na lipinga likulunga likalikungula na kumtindila, akayingila mghati gha wato mbahali, na kulikala. Lipinga lyogha liwelili mmbali mwa bahali kuufuku.² Na akawavula mighalo itangala kwa milandano, na kumavulo ghaki akalonga nagh,³ myoghanili, mtukutula ayendili kukulila.⁴ Paawelili akikulila, amonga gha mbeyu ziguwili mnjila, na wambongu wakahika wakalyegha.⁵ Mbeyu ghangi ziguwili kumghomba, kweni kuwela ng'ogha na lutupi lutangala. Bwitu zikayuma, kwaikiva ziwela ng'ogha na lutupi litangala.⁶ Ila lijuwa palihomokili, zinyalili, na kwaikiva ziwelili ng'ogha na mkegha, zikayuma.⁷ Mbeyu zighangi ziguwili kumihomi. Mihomi ikakula na kuitindila tindila, na zikalela ng'ogha matungula yoyosi.⁸ Mbeyu zighangi ziguwili kulutupi lya maha na zikalela matungula kunu zikikula na kuyongeseka, zighangi zikalela mianja iselasini kupiti, na zighangi isitini, na zighangi imia."⁹ Na akalonga, "Yeyosi mweni mapulukilo gha kuyoghanilila na ayughanile!"¹⁰ Yesu paawelili weka yaki, wala wawelili pabehe na mweni na wala ikumi na ivili wamkanyili kulongelela milandano.¹¹ Akalonga kwa weni, "Mwenga mpegghwa kumanya kifisu kya unkosi wa Sapanga. Ila kwa weni kuwela panji kila kindu ni mlandano,¹² ili pawakilola waloli nesu, ila wakotoho kulola, na pawayoghanila wayoghanili nesu, ila wakotoho kumanya, kihyetu kyaki wangelihyuka na Sapanga angawalilekesela,"¹³ Na akalonga kwa weni, "Ghuli mmanya ng'ogha mlandano hau? Mtwesa ghuli kumanya milandano mighangi?"¹⁴ Mkulila akulilili lilando.¹⁵ Amonga ni wala weni kuguwa mmbali mwa njila, mahala lilando likulilwa. Na pawaliyoghanila, bwitu Lihyukana likahika na kulitola lilando livile likulililwi mghati mwa weni.¹⁶ Na amonga ni wala wakulililwi kunani gha mghomba, wavile, pawaliyoghanila lilando, kwa kuloposela wangulipokela kwa luheku.¹⁷ Na wavile ng'ogha na mkegha yoyosi mghati mwau, ila kufumilila kwa lipindi lihupi. Kuulongolo lung'ai na maghaso pavihika kwaikiva gha lilando, bwitu wangulikwala.¹⁸ Na waghangi ni wala wenikukulilwa kumihomi. Wanguliyoghanila lilando,¹⁹ ila maghaso gha mumlima, kundangwa kwa kuwela na hindu, na lumatamata lwa mighalu mighangi, yanguwayingila na kulitindila lilando, na lingusindwa kulela matungula.²⁰ Hinu kuvile na wala wavile wakulilwa kulutupi lya maha. Wanguliyoghanila lilando na kulipokela na lingulela matungula: amonga iselasini, na amonga isitini, na amonga imia moja."²¹ Yesu akawalongela, "Ghuli tunguyegha limbamba mghati gha lighuta na kulivika pahi gha kibeja, au pahi gha kibeja, au pahi gha kindanda? Tunguliyegha mghati na kulivika kunani gha mesa."²² Kwaikiva kwahela chochosi kilifisa kivile kitemanyika ng'ogha, na kwahela kifisu chochosi kivile kitevikwa ng'ogha lipala.²³ Pakawela mweni mapulukilo gha kuyoghanila, na ayughanili!"²⁴ Akawalongela, "Muweli mihi kwa kila mkiyoghanila, kwaikiva kipimu kila mkumila, ndiwa hakihaki mtepipimilwa, na iteyongeswa kwa mwenga."²⁵ Kwaikiva yula mweni kuwela nachu, atepokela kupiti, na yula mweni kuwela ng'ogha nachu, kuhuma kwa mweni vitetolwa hata vila kawela navyu."²⁶ Na akalonga, "Unkosi wa Sapanga ulandaniswa na mundu mweni kukulila mbeyu kulutupi."²⁷ Paawonjili uhiku na kuyimuka malawila, na mbeyu zikamela na kukula, pamonga na yiwa kamanya ng'ogha vila zihumila.²⁸ Mlima unguhumisa mbeyu yeni; mtumbula manyahi, hinu uluwa, na kuulongolo mbeyu zyeni kukomala.²⁹ Na lipindi mbeyu paitewela ipia njenji inguyeghwa mundu, kwaikiva mabeno yapabehe."³⁰ Na akalonga, "Tulandanisi unkosi wa Sapanga na kindu niki, au tutumili mlandanu ghani kuulongela?"³¹ Ni handa mbeyu gha haladali, ivile paikulilwa ni isokombi nesu kupiti mbeyo zyogha kumlima.³² Hata lipindi paikulilwi, ingukula na kuwela ngulu kupiti masau hyogha kulitawa, na ingughola maputula makulu, hata wambongu wa kundumba wanguwesa kughola vijaka vyau kweni maputula ghaki."³³ Kwa milandano itangala avulili na alongile lilando kwa weni, kwa vila wayendelili kumanya,³⁴ na kalonga ng'ogha na weni akileka milandano. Ila lipindi paawelili weka yaki, akawalongela kila kindu wavulwa ghaki.³⁵ Kulichuwa lila, lipindi lya lumihi palihika, akalonga kwa weni, "Tuyendi mbandi gha ivili."³⁶ Hinu wakalileka lipinga, wakamtola Yesu, lipindi hali awelili kala mu wato. Wato ghangi ziwelili pamonga na mweni.³⁷ Na liyegha litopehu lya liyegha na

mawimbi yawelili yakiyingila mghati gha wato na wato iwelili imema kala.³⁸ Ila Yesu mweni awelili kushetili, kawonja ku mhaghamilo. Wakamuyimusa, wakilonga, "Mvula, wenga uloling'ogha twenga tunguhova?"³⁹ Na akayimuka, akalikalipila liyegha na akailongela bahali, "Ipongi, kulikala kwa kukotoho kutovana," Liyegha likaponga, na kukawela kutulila kukulu.⁴⁰ Na akalongela kwa weni, "Kwa kyani mngutila? Ghuli mmbila ng'ogha na ukwinila?"⁴¹ Wakamema na holu ngulu mghati mwa weni na wakalongelana weni kwa weni, "Hayu ni ghani kangi, kwaikiva hata liyegha na bahali vingumuyitikila?"

5

¹Wakahika mbaka mbandi ghangi gha bahali, kummbwani wa Gelasi. ²Na bwitu lipindi Yesu paawelili akihuka panji gha wato, mundu mweni mpumulo mhakata akahika kwa mweni kuhuma mmamambi. ³Mundu hayu alikalili kumamambi. Kwahela mundu mwenikuwesa kumkamula, kwahela hata kwa minyololu. ⁴Awelili kawopwa mianja itangala kwa pingu na minyololu. Adumulili minyololu na pingu zyaki zibomolilwi. Kwahela hata mmonga mweni kuwela na makakala gha kumsinda. ⁵Uhiku na pamuhi akiva kumamambi na umatombi, alilili na kujihinja mweni kwa maganga makalipa. ⁶Pakamlola Yesu kwa utali, akatuilila kwa mweni na kugondama kuulungo ghaki. ⁷Alilili kwa lilowi likulunga, "Ungupala nikugholeli niki, Yesu, Mwana wa Sapanga avile kunani nesu? Ningukuluwa kwa Sapanga mweni, ukotoho kunihakila," ⁸Kwaikiva awelili kamlongela, "Uhumi kwa mundu hayu, wenga mpumulo mhakata." ⁹Na mweni amkonyili, "Lihina lyako ni ghani?" Na mweni amyangili, "Lihina lyangu ni Legioni, kwaikiva tutangala." ¹⁰Akamluwa kangi na kangi akotohokuwayegha panji gha mmbwani. ¹¹Hinaa lipinga likulunga lya mighuluwi liwelili likipeghwa mulyo kunani gha litombi, ¹²na weni wamluwili, wakilonga, "tulaghili kwa ghuluwi; tuingili mghati mwau," ¹³Hinu awalekeselili; mpumulo mihakata ikahuka na kuyingila mghati gha ghuluwi, na weni wakatulila pahi gha litombi mbaka mubahali, na paghati gha ghuluwi ielufu imbili wakadubukila mubahali. ¹⁴Na wala weni kuwela wakiwapegha mulyo watulili mbilo na kuyenda kutola habali gha kila kihumilili kummbwani na kumlila. Ndiwa wandu watangala wakahuka kuyenda kulola kila kihumila. ¹⁵Ndiwa wakahika kwa Yesu na kumlola mundu akolilwi na mahoka- mwenikuwela na watovangondu- kalikala pahi, kavaliswa na akiwela na malangu ghaki yatimila, na weni wakatila nesu. ¹⁶Wala wawelili walola kila kihumila kwa mundu yula akolilwi na mahoka wakawalongela kila kihumilili kwa mweni na kwa ghuluwi hilahila. ¹⁷Na weni wakatumbula kumlwa ahuki kummbwani ghau. ¹⁸Na paawelili akiyingila mghati gha wato, mundu yula awelili kakolwa na mahoka amluwili yiwa wahuki pam,onga na mweni. ¹⁹Ila kamlekesela ng'ogha, ila amlongelile, "Uyendi ukaya ghako na ukaya gha wandu ghako, na ukawalongeli kangolela Bambu, na luhungu lula akupeghili," ²⁰Hinu ayendili na kutumbula kutangasa mighalu mikulunga ivile Yesu agholile kwaki ku Dekapoli, na kila mmonga akalikangasa. ²¹Na lipindi Yesu paahubukili kangi mbandi ghangi, mghati mwa wato, lipinga likulunga likialikungula kumtindila paawelili mmbali gha bahali. ²²Na mmonga wa vilongosi wa lighuta lya kukonganikila Wayahudi, mweni kukemwa Yailo, ahikili, na paamlolile, akaguwila kumaghulu ghaki. ²³Akamluwa kangi na kangi, akilonga, "Mhinja ghangu msokombi kapabehi n kuhova. Ningukuluwa, uhiki na uviki mawoku ghako kunani ghaki ili awesi kupokela ukomu na kulama." ²⁴Hinu akayenda pamonga na mweni, na lipinga likulunga likamkovekela na weni wamtindilili pabehi. ²⁵Kuwelili na mdala mweni kuwela mwahi ghaki uwelili unghuma kwa lipindi lya machuva maivili. ²⁶Aghasikili nesu pahi gha waganga watangala na atumilili kila kindu awelili nachu. Hata nagha vimtangili ng'ogha, ila badili ghaki ayendelelile kuhighala na ndyangilu gha uvina ihakata. ²⁷Ayoghanilili habali imlongela Yesu. Hinu ahikili kuyetu ghaki lipindi paawelili akityanga paghati gha lipinga, na mweni akayavisa nguu ghaki. ²⁸Kwaikiva alongili, "Handa niteyavisa nguu ghaki hela, nitewela mkomu." ²⁹Paamyavisili, kuhumisa mwahi kukaleka, na ayoghanilile kumhigha ghaki yiwa kalamiswa kuhuma kumahakilo ghaki. ³⁰Na bwitu Yesu akamanya yiwa mghati mwaki mweni makakalamyamuhuka. Na akahyuka haku na haku kulipinga lya wandu na kukonya, "Ni ghani mweni kuyavisa nguu ghangu?" ³¹Wavulwa ghaki wakamlongela, "Ungulola lipinga hali vila ukutindila, na wenga ungulonga, 'Ni ghani mweni kuniyavisa?'" ³²Ila Yesu akalola haku na kula kulola yula mweni kughola hali. ³³Mdala, akimanya kila kihumila kwa mweni, atilili na kuhighimila. akahika na kuguwa pahi kuulungo ghaki na kumlongela uchakaka wogha. ³⁴Ailongile kwa mweni, "Biti ukwinila ghako ukughola uweli mkomu. Uyendi kwa umaha na ulamiswi kuhuma kuuvina ghako." ³⁵Paawelili akilonga, amonga wa wandu wakahika kuhuma kwa kilongosi wa lighuta lya kukonganikila Wayahudi, wakilonga, "Biti ghako kahova. Kwa kyani unguyendelela kumghasa mvula?" ³⁶Ila Yesu pakayoghanila kila wawelili wakikilongela, akamlongela kilongosi wa lighuta lya kukonganikila Wayahudi, "Ukotoho kutila. Ukwinili weka." ³⁷Kamlekesela ng'ogha yeyosi kulongosana naye, ila petelo, Yakobo, na Yohana mlongo ghaki Yakobo. ³⁸Wakahika ukaya kwa kilongosi wa lighuta lya kukonganikila Wayahudi na mweni akalola mkologhanyu ukiyendelela, kulila kutangala na kulumbilila. ³⁹Pakayingila ukaya, akamlongela, "Kwa kyani mngung'ung'ulika na kwa kyani mngulila? Mwana kahova ng'ogha ila kawonja." ⁴⁰Wakamheka, ila mweni, akawahumisa wogha panji, akamtola tati wa mwana na nyongo na wala wawelili pamonga na mweni, na akayingila mghati muwelili na mwana. ⁴¹Akatola liwoko lya mwana na akamlongela, "Talitha kouw," yeni kumaanisa, "Biti mnung'una, ningukulongela, uyimuki." ⁴²Bwitu mwana akayimuka na kutyanga (kwaikiva awelili na machuva ikumi na ivili gha kuwelekwa). Na bwitu wakolilwi na mkangaso mkulu. ⁴³Awalaghilile kwa makakala yiwa kwahela mweni kupalwa kumanya mghalu hau. Na akawalongela yiwa wampeghe yula bitu mulyo.

6

¹Na akahuka pala na kuyenda kumbwani kwau, na wavulwa ghaki wakamkovekela. ²Mbumulilo paihika, atumbulili kuvula kulighuta lya kukonganikila Wayahudi. Wandu watangala wamyoghanilili na wakakangaswa. Wakalonga, "Katola kugha mavulo hagma?" "Ni luhala ghani hali kapeghwa?" "Angughola ghuli makangaso hagma kwa mawoku ghaki?" ³"Ghuli hayu ng'ogha yula selemala, mwana wa Maliamu na mlongo ghau kina Yakobo, Yose, Yuda na Simoni? Ghuli wahacha ghaki ng'ogha wangulikala haku haku pamonga na twenga?" Na wahekeleswa ng'ogha na Yesu. ⁴Yesu akawalongela, "Mlota kangupokela utundamilu, ila kangupokela ng'ogha utundamilu kumlama ghaki na paghati gha walongo ghaki na ukaya ghaki." ⁵Kawesa ng'ogha kughola makangaso pala ila awavikilili mawoko wavina mayaghani akawalamisa. ⁶Alikangasili nesu kwaikiva gha kukotoho kukwinila kwa weni. Hinu akavityangila vimbwani vya pabehi akivula. ⁷Akawakema wala wavulwa ikumi na ivili akatumbula kuwalaghila waivili waivili. Awapeghili uweso kunani gha mahoka wahakata, ⁸na akawalaghila wakotoho kutola chochosi kula wanguyenda ila hyatu weka. Wakotoho kutola likate, hata mhaku, hata mapesa pachikwinda; ⁹ila wavali vilatu, na ng'ogha lihabiti ivili. ¹⁰Na akawalongela, "Lighuta lolosi mteyingila, mliliki baha mbaka pamtehuka. ¹¹Na mlima wowosi pauleka kuwapokela hata kuwayoghanila, muhuki kwa weni, mpundi malifu gha maghulu gha mwenga, iweli uhighiliswa kwa weni." ¹²Na weni wkayenda wakitangasa wandu waleki sami syao. ¹³Wawawingili mahoka watangala, na wawapakalili mahuta wavina na wakalamiswa. ¹⁴Nkosi Helode pakayoghanila hagma, kwaikiva lihina lya Yesu liwelili limanyikana nesu. Amonga wailongile, "Yohana mbatiza kahinduka na kwaikiva gha nagha, hagma makakala gha makangaso yaangughola mahengu mghati mwaki." ¹⁵Amonga gha weni wakalonga, "Hayu ni Eliya," na waghani wakalonga, "Hayu ni mlota, handa mmonga wa wala walota wa dahile." ¹⁶Ila Helode pakayoghanila hagma akalonga, "Yohana, yula nimhinjili mutu kahindulwa." ¹⁷Kwaikiva Helode mweni alaghilili Yohana akamulwi na amuwopili mgelesa kwaikiv gha Helodia (mhumbu wa mhaja ghaki Filipino) kwaikiva mweni awelili kamposa. ¹⁸Kwaikiva Yohana amlongelili Helode, "Ng'ogha maha kumposa mhumbu wa mhaja ghako." ¹⁹Ila Helode atumbulili kumhyomela na awelili akipala kumkoma, ila asindilwi, ²⁰kwaikiva Helode amtilili Yohana; amnyili yiwa ni mweni haki mundu mmbuleti, na amlekili nyanyi. Na ayendelelili kumyoghanila anyengemalili nesu, ila ahekelelili kumyoghanila. ²¹Hata palihika lipindi lipalilwi ikiva liwela pabehi lichuwa lya kuweleka Helode akawayandalila watumikila ghaki mhambu, na watovangondo, na vilongosi wa Galilaya. ²²Ndiwa miti wa Helodia akayingila na kuhina kuulongo gha weni, akamhekelesa Helode na wakenja weni kulikala lipindi lya mulyo wa lumihi. Ndiwa nkosi akamlongela biti, "Uniluwi chochosi na nenga nitekupegha." ²³Akamlapila na kulonga, chochosi uteniluwa, nitekupegha, hata nusi gha unkosi ghangu nitekupegha." ²⁴Akahuka panji na kumkunya nyongo ghaki, "Niluwi niki?" Akalonga, "Mutu wa Yohana mbatiza." ²⁵Na bwitu akayingila kwa nkosi akatumbula kulonga, "Ningupala unipatili mghati mwa lisinila, mutu wa Yohana Mbatiza." ²⁶Nkosi anyengemalili nesu, ila kwaikiva gha kilapo kyaki na kwaikiva gha wakenja, akasindwa kulema kuluwa kwaki. ²⁷Hinu, nkosi akayegha watovangondo paghati gha watovangondo ghaki a kuwalaghila kuyenda kumyeghela mutu wa Yohana. Mtova ngondo ayendili kumhinja mutu akiwela mkihungu. ²⁸Akayegha mutu ghaki mlisinila na kumpegha biti, na biti akampegha nyongo ghaki. ²⁹Na wavulwa ghaki pawayoghanila hagma, wakayenda kutola mhigha ghaki na kuyenda kuusika mlimambi. ³⁰Na wandumindumi, walikungulili pamonga kuulongo gha Yesu, wakamlongela hyogha wayagholile na ghala ayavulile. ³¹Na mweni akawalongela, "Mhiki weni mahala pakifisu na tupumlili kwa lipindi." Wandu watangala wawelili wanguhika na kuhuka, hata wapata ng'ogha fwasi gha kulyegha. ³²Hinu wakakwela wato ngulu wakayenda kumahala pa kifisu weka yau. ³³Ila wawalolile wakihuka na wandu watangala paghati gha weni wakawamanya, kwa pamonga watuwili mbilo kwa maghulu kuhuma mimbwani hyogha, na weni wakahika pambila gha weni. ³⁴Pawahikili ku pwani, alolile lipinga likulunga na akaliwonela luhungu, kwaikiva wawelili handa kondolu wawela ng'ogha na mhungaji. Na akatumbula kuwavula mighalu itangala. ³⁵Lipindi paliyenda nesu, wavulwa wakamuhikila na kumlongela, "Haku ni mahala pa kifisu na lijuwa lihanga kala. ³⁶Uwaleki wayendi mbwani gha pabehi na vimbwani ili wajihemeleli mulyo." ³⁷Ila akawayanga akilonga, "Muwapeghi mwenga mulyo." Wakamlongela, "Tungwes kuyenda na kuhemela mibumunda gha samani gha dinali imia ivili na kuwapegha walyeghi?" ³⁸Akawalongela, "Mvili na mibumunda mininga? Myendi mkalolesi," pawapata wakamlongela, "Mibumunda mhano na homba waivili." ³⁹Akawalaghila wandu walikali kumalipinga kunani gha manyahi mavihi. ⁴⁰Wakawatamalisa kumapinga; mapinga gha wandu imia kwa iamsini. ⁴¹Hinu akatola mibumunda mimhano na homba waivili, na kulola kundumba, akahighila hinu akawapegha wavulwa waviki kuulongo gha lipinga. Na hinu akawagawila vipandi vya homba wala waivili wandu wogha. ⁴²Walyeghili wogha mbaka wabakili. ⁴³Wakakungula pipandi vya mibumunda ihighalile, vikamema vibeba ikumi na ivili, na hila hila vipandi vya homba. ⁴⁴Na wawelili walumi ielufu mhano weni kulyegha mibumunda. ⁴⁵Bwitu akawalongela wakweli kuwato ngulu wayendi mbandi ghangi, mbaka ku Besisaida, lipindi mweni akiwatahula lipinga. ⁴⁶Pawahuka kala, akayenda kulitumbi kuluwa. ⁴⁷Iwelili lumihi, na wato ghau kwa lipindi lila iwelili paghati gha bahali na mweni awelili weka yaki kumlama. ⁴⁸Na awalolile wakitova pondu kwaikiva liyegha liwangamili. Paiwela pabehi na malawila akawayendela, akityanga kunani gha masi, na apalili kuwapita. ⁴⁹Ila pawamlolile akityanga kunani gha masi, wakayingilwa na holu wakiliwachila yiwa ni mahoka hata wakatova lilowi. ⁵⁰Kwaikiva wamlolile wakamemeswa na holu. Bwitu akalonga na weni akawalongela, "Muweli na makakala! Ni nenga! Mkotoho kuwela na holu." ⁵¹Akayingila mghati mwa wato ngulu, na liyegha likaleka kupunga, na weni wakalikangasa nesu. ⁵²Hinu wawelili wamanya ng'ogha hila mibumunda imanisili niki. Kwaikiva malangu ghau yawelili na umanyi msokombi. ⁵³Na weni pawahubuka kala kumwambu, wahikili kumlama wa Genesaleti, wato ikavika nanga. ⁵⁴Pawahukili panji gha wato, bwitu wakampanya. ⁵⁵Wakatuwa kutangasa kumbwani wogha na wakatumbula kuwayegha wavina kuvindanda, kila pawaiyoghanila yiwa anguhika. ⁵⁶Kokosi pakayingila kuvimbwani, au mbwani, kumlama, wawavikili

wavina kumahala gha soku, na wakamluwa awalekeseli wayavisi luviniko lya nguu ghaki. Na wogha wala wamyavisili walamisilwi.

7

¹Mafalisayu na amonga wa wayandika weni kuwela wamuhumila ku Yelusalemu walikungulili kumtindila mweni.²Na walolile yiwa amonga gha wavulwa ghaki walyeghili libumunda kwa mawoku yeni ndaka; ivile iwofulilwi ng'ogha. ³(kwa Mafalisayu na Wayahudi wogha wangulyegha ng'ogha mbaka wawofuli mawoko ghau maha; wangukola ndyangilu gha wagogolo. Lipindi ⁴Mafalisayu wanguhuya kuhuma kumahala pa soku, wangulyegha ng'ogha mbaka wayoghi huti. Na kuvile na selia zighzngi zivile wanguzikovekela nesu, ikiva ni pamonga na kuwofula vikombi, masufulila, vyombu vya shaba, na hata vikalilo wangutumila lipindi lya kulyegha⁵Mafalisayu na wayandika wamkonyili Yesu, "Kwa kyani wavulwa ghako wangulikala ng'ogha kukovekelana na ndyangilu gha wagogolo, kwaikiva wangulyegha libumunda wakiva waliwofula ng'ogha mawoku?"⁶Ila mweni awalongilile, "Isaya alotili maha kulongelela mwenga wambindingu, ayandikili, 'Wandu hagma wangunitundamila kwa milomu ghau, ila mioyu ghau ikutali na nenga. ⁷Wangunigholela mayupo yawela ng'ogha na fwaida, wakivula selia za wandu handa mapokelo ghau."⁸Mleka selia zya Sapanga na kukola kwa uyuyughu ndyangilu zya wandu."⁹Na akalonga kwa weni, "Muilema amuli gha Sapanga kwa uyuyughu ili mkoli ndyangilu zya mwenga weni! ¹⁰Kwaikiva Musa ailongile, 'mtundamili tati ghako na nyongo ghako,' na 'Yula mweni kulonga mahakata kunani gha tati ghaki au nyongo ghaki chakaka atehova."¹¹Ila mngulonga, 'handu mundu pakailonga kwa tati ghaki au nyongo, 'Mtanga wowosi uvile mngaliupokela kuhuma kwa nenga ni ngoku gha Lighuta lya Sapanga,'" (hai ni kulonga yiwa, 'inguhuma kwa Sapanga') ¹²hinu ungumlekesela ng'ogha kughola mghalu wowosi kwaikiva gha tati au nyongo ghaki. ¹³Mnguighola amuli gha Sapanga kuwela yaghi yaghi kwa kuyegha ndyangilu zya mwenga baha. Na mighalu itangala gha nagma."¹⁴Awakemili lipinga kangu na kuwalongela, "Mniyughanili nenga, mwenga wogha, na mnimanyi. ¹⁵Kwahela chochosi kuhuma panji gha mundu kivile kinguwa kumtaya ndaka pakiyingila kwa mweni. Ila ni kila kyeni kumuhuma mundu ndiwa kyeni kumtaya ndaka. ¹⁶(Uloli kwa maha: msitali hau, 'handu mundu yoyosi kana mapulukilo gha kuyughanilila, na ayughanili' hau uwoneka ng'ogha kumayandiko gha dahili).¹⁷Yesu pakalileka lipinga na kuyingila ukaya, wavulwa ghaki wakamkonya kulongela mlandano hau. ¹⁸Yesu akalonga, "Na mwenga hilahila mwambila kumanya? Mlola ng'ogha yiwa chochosi kyeni kumuyingila mundu kinguwa ng'ogha kumtaya ndaka, ¹⁹kwaikiva kiwesa ng'ogha kuyenda kumoyu ghaki, ila kinguyingila kumtima ghaki na kuulongolo kuyenda kuchou." Kwa malongelo hagma Yesu agholile yiwa milyo hyogha kuwoneka mbulete.²⁰Ailongile, "Ni kila kyeni kumuhuma mundu ndiwa kyeni kumtaya ndaka. ²¹Kwaikiva kinguhuma mghati mwa mundu, panji gha moyu, yanguhuka mawachilo mahakata, ngongola, wihi, ukomawandu, ²²mihu kopikopi, lumatamata luhakata, uhakata, uhwangi, kuwonjana, wifu, umbindingu, makwina kwina, undyungi. ²³Mahakata hagma hyogha yanguhuma mghati, ndiwa yala yeni kumtaya mundu nddaka."²⁴Ayinukili kuhuma pala na kuhuka kuyenda kumbwani wa Tilo na Sidoni. Ayingilili mghati na kapala ng'ogha mundu yeyosi amanyi yiwa kawela pala, ila iwesekanili ng'ogha kumhigha. ²⁵Ila bwitu mdala, mwenikuwela mwana ghaki msokombi kana lihoka lihakata, ayughanilile habali zyaki, akahika, na akaguwa kumaghu ghaki. ²⁶Mdala hayu awelili Myunani, wa likabila lya Kifoeniki. Amluwili mweni amwingi lihoka kuhuma kwa biti ghaki.²⁷Yesu akamlongela mdala, "Waleki wana wapeghwi mulyo huti, kwaikiva ng'ogha maha kutola libumunda lya wana na kuwataghila ghalu." ²⁸Ila mdala akamyanga na kulonga, "Hina Bambu, hata ghalu paghi gha mesa wangulyegha masyeghilo gha mulyo wa wana."²⁹Akamlongela, "Kwaikiva ulonga nagma, uwela pekesu kuyenda. Lihoka limuhuka kala biti ghako." ³⁰Mdala akahuya ukaya na akamlola biti ghaki kawonja mukindanda, na lihoka liwelili lihuka.³¹Yesu ahukili kangu panji gha mmbwani wa Tilo na kupitila ku Sidonikuyendela bahali gha Galilaya mbaka mbandi gha Dikapolisi. ³²Na wakamuyeghela mundu mweni kuwela majoghu, na awelili kawesa ng'ogha kulonga maha, wamluwili Yesu aviki mawoku kunani ghaki. ³³Akamtola panje gha lipinga kwa kifisu, na akavika fyala vyaki kumapulukilo ghaki, na badili gha kuhunya mata, akayavisa lulimi ghaki. ³⁴Akalola kunani kundumba, akapumula na kumlongela, "Efata," hai ni kulonga ³⁵"Uwopoki!" Na lipindi lilalila mapulukilo yakawoposoka, na kila kyeni kuwela kingingama lulimi kiyalamililwi na akawesa kulongela maha. ³⁶Na awalaghilili wakotoho kumlongela mundu yoyosi. Ila kwa vila awalaghilili, ndiwa watangasili habali zila kwa utangala. ³⁷Chakaka walikangasili, na kulonga, "Kagholu kila kindu maha. Hata kawagholu majoghu kuyughanila na wangali kulonga kulongela."

8

¹Kumachuwa hagma, kuwelili kangu na lipinga likulunga, na wawelili ng'ogha na mulyo. Yesu akawakema wavulwa ghaki akawalongela, ²"Ninguliwonela luhungu nesu lipinga hali, wayendelela kuwela pamonga na nenga kwa machuwa maitatu na wavili ng'ogha na mulyo. ³Nikiwalekanisa wahuyi kuukaya kwau wakiva walyegha ng'ogha watewesa wakahyunga mnjila kwa njala. Na amonga gha weni wahika kuhuma kutali nesu," ⁴Wavulwa ghaki wakamuyanga, "Tutepatila kugha mibumunda gha kutubaka kuwagholu wandu hagma wabakwi wandu ku mahala haku kulekilwi?"⁵Akawakomya, "Mvili na vipandi vininga vya mibumunda?" Wakalonga, "Isaba." ⁶Akalilaghila lipinga likali pahi. Akatola mibumunda isaba, akamshukwile Sapanga, na kuivetula. Akawapegha wavulwa ghaki waiviki kuulongolo ghau, na weni wakaivika kuulongolo gha lipinga.⁷Hilahila wawelili na homba wanung'una mayaghani, na badili gha kushukwile, akawalaghila wavulwa ghaki wawagawili havi hilahila. ⁸Walyeghili na kubakwa. Na wakungulili vipandi vihighalile, vibeja vikulunga viisaba. ⁹Wawelili pabehi na wandu ielufu njechi. Na awalekeselili wayendi. ¹⁰Bwitu

akayingila kuwato na wavulwa ghaki, na wakayenda kumbandi gha Dalmanuta.¹¹ Hinu Mafalisayu wakahuka panji na kutumbula kusindana kwa milando na mweni. Wapalile awapeghi kilangihi kuhuma kundumba, kwa kumyesa.¹² Akaliwachila kwa utali mmoyu ghaki akalonga, "Kwa kyani kiwelekwa haki kinguhakula kilangihi? Ninguwalongela mwenga chakaka, kwahela kilangihi kiteyeghwa kwa kiwelekwa haki." Hinu akawaleka, akayingila mghati mwa wato kang, akahuka kuyenda mbandi ghangi.¹⁴ Lipindi hali wavulwa waisemwili kutola mibumunda. Wawelili ng'ogha na mibumunda kupiti kipandi kimonga kyeni kuwela muwato.¹⁵ Awakanisili na kulonga, "Muweli mihu na mjigholokeli na simika gha Mafalisayu na simika gha Helode.¹⁶ Wavulwa wakalongelana weni kwa weni, "Ni kwaikiva tuwela ng'ogha na mibumunda." ¹⁷ Yesu amanyili hali na akawalongela, "Kwa kyani mngulongelana kulongelela kukotoho kuwela na mibumunda? Mmanya ng'ogha pambila? Mmanya ng'ogha? Mioyu gha mwenga iwela miyuyughu?"¹⁸ Mvili na mihu, mlola ng'ogha/ Mvili na mapulukilo, myoghanila ng'ogha? Mwenga mkumbwiki ng'ogha? ¹⁹ Panilekanisa mibumunda mhano kwa wandu ielufu mhano, mtolili vibeba vininga vyeni kumema vipandi vya mibumunda?" Wakamyanga, "Ikumi na ivili."²⁰ Na panilekanisa mibumunda isaba kwa wandu ielufu inne, tolili vibeba vininga? " ²¹ Wakalonga, "Isaba." Akawalongela, "Mbila kumanya?"²² Wakahika ku Besisaida. Wandu hagma wamyeghili kwa Yesu mundu angali mihu na wakamluwa Yesu amyavisi. ²³ Yesu akamkola kwa liwoko yula angali mihu, na kumlongosa panji gha kimbwani. Ahunyilili mata kunani gha mihu ghaki na kunyolosa mawoku ghaki kunani ghaki, amkonyili, "Ungulola chochosi?"²⁴ Alolile kunani na akalonga, "Ningulola wandu wanguloleka handa mibiki ingutyanga, " ²⁵ Ndiwa akalangiha kang mawoko ghaki kunani gha mihu ghaki, mundu yula akagubutula mihu ghaki, akalola kang, na akalola kila kindu kwa umaha. ²⁶ Yesu amlekili ayendi ukaya na akamlongela, "Ukotoho kuyingila kumbwan."²⁷ Yesu ahukili na wavulwa ghaki kuyenda kuvimbwani vya Kaiselia gha Filipi. Wakiwela mnjila awakonyili wavulwa, "Wandu wangulonga yiwa nenga na ghani?" ²⁸ Wakamyanga wakalonga, "Yohana mbatisa. Waghangi wangulonga, 'Eliya' na waghangi, 'Mmonga wa Walota.'²⁹ Akawakonya, "Ila mwenga mngulonga yiwa nenga na ghani?" Petelo kamlongela, "Wenga ni Kilisito." ³⁰ Yesu akawakanisa wakotoho kumlongela mundu yeyosi kumlongelela mweni.³¹ Na akatumbula kuwavula yiwa Mwana wa Adamu ni lasima ahakilwi kwa mighalu itangala, na atekanilwa na vilongosi na watambika wakulu, na wayandika, na atekomwa, na badili gha machuwa maitatu atehinduka. ³² Alongile hagma lipala. Ndiwa Petelo akamtola mmbali na akatumbula kumkalipila. ³³ Ila Yesu akahyuka na kuwalola wavulwa ghaki na akamkalipila Petelo na kulonga, "Upiti kuhyetu kwa nenga Lihyukana! Ungulolela ng'ogha mighalu gha Sapanga, ila mighalu gha wandu," ³⁴ Hinu akalikema lipinga na wavulwa ghaki pamonga, na kuwalongela, "Ikiva kuvile na mundu kangupala kunikovekela, alikanili mweni, atoli lipingika lyaki, na anikovekeli. ³⁵ Kwaikiva yeyosi mweni kupala kulokola ukomu ghaki ateyalamisa, na yeyosi ateyalamisa ukomu ghaki kwaikiva gha nenga na kwaikiva gha Habali Maha, ateulokola. ³⁶ Anguwela na fwaida gani mundu, kuwela na mlima wogha, na hiru kupokela hasala gha ukomu ghaki? ³⁷ Mundu anguwesa kutola niki badili gha ukomu ghaki?³⁸ Yeyosi mweni kuniwonela honi na milando ghangu kukiwelekwa haki kya wangongola, na na kiwelekwa kya weni sambi, Mwana wa Adamu atemwonela honi paatehika kuunkosi wa Tati ghaki pamonga na watumikila wa kundumba wa Sapanga wambuleti.

9

¹ Na alongile kwa weni, "Chakaka ningulonga kwa mwenga, amonga gha mwenga kuvile na wandu weni kugholoka baha wateyesa ng'ogha kihu pambila gha kuulola unkosi wa Sapanga ukihika kwa makakala." ² Na badili gha machuwa isita, Yesu awatolile Petelo, Yakobo na Yohana pamonga na mweni kulitombi, weka yau. Ndiwa atumbulili kughalambuka kuulongolo ghau. ³ Nguu zyaki zikatumbula kung'anyima nesu, mbuleti nesu, mbuleti kupiti yen kung'anyima yeyosi kumlila. ⁴ Ndiwa Elia pamonga na Musa wakahumila kuulongolo ghau, na wawelili wakilongela na yesu. ⁵ Petelo ayangili akamlongela Yesu, "Mvula, ni maha twenga kuwela baha, na tuchengi vibimilo viitatu, kimonga kwaikiva gha wenga, kimonga kwaikiva gha Musa na kimonga kwaikiva gha Elia." ⁶ (Kwaikiva kamanya ng'ogha niki kya kulongela, watilili nesu.) ⁷ Lihindu likahumila na kuwagubika. Ndiwa lilowi likahika kuhuma mmahindu likilonga, "Hayu ni mwana ghangu mpalwa. Mumyoghanili mweni." ⁸ Bwitu, pawawelili wakilola wakilola wamwonili ng'ogha yeyosi pamonga na weni, ila Yesu weka yaki. ⁹ Pawawelili wakihuluka kuhuma kulitombi, awalaghilili wakotoho kumlongela mundu yeyosi ghala hyogha wayalolile, mpaka Mwana wa Adamu paatehinduka kuhuma kuwafu. ¹⁰ Ndiwa wavikili mighalu hai weni. Ila walongenilili weni kwa weni ingumaanisa liki, "Kuhindulwa kuhuma kuhova."¹¹ Wamkonyili Yesu, "Kwa kyani wayandika wangulonga ni lasima Elia ahiki huti? ¹² Akawalongela, "Chakaka Elia atehika mtumbulo kulokola vindu vyogha. Kwa kyani iyandikwa Mwana wa Adamu lasima apegghi mahakilo matangala na ahyomelwi? ¹³ Ila ningulonga kwa mwenga Eliya ahikili kala, na wamgholile handa wapalile, handa vila mayandiko yangumlongela mweni."¹⁴ Na pawahikili kwa wavulwa, walolile lipinga likulunga liwatindilili na Masadukauo wawelili wakisindana nau kwa milando. ¹⁵ Na bwitu pawamlolile lipinga lyogha likalikangasa na kumtuwila kumjambusa. ¹⁶ Awakonyili wavulwa ghaki, "Mngusindanila niki na weni?"¹⁷ Mmonga wa weni kulipinga akamyanga, "Mvula, nimeghili mwana ghangu kwa wenga; kana mpumulo mhakata mwenikumghola awesi ng'ogha kulongela, ¹⁸ na angumuyambusila kuhihimila na kumguwisa pahi, na kuhumisa pofu kumlomu na kuhyagha malino na kukakamala. Niwaluwili wavulwa ghako kumuhumisa lihoka, ila wawesa ng'ogha. ¹⁹ Awayangili, "Kiwelekwa kikwinila ng'ogha, nitelikala na mwenga mpaka lipindi ligha? Nitewatetela mbaka ligha? Munyegheli nenga."²⁰ Wamyeghili mwana ghaki. Mpumulo mhakata paamlolile Yesu, bwitu ilimtaya kuhihimila. Mhongolo akaguwa pahi na kuhumisa pofu kumlomu. ²¹ Yesu akamakonya tati gha mwana, "Kawela kundyangilu hai kwa lipindi ligha, ?" Tati akayanga, "Kuhuma uwana. ²² Lipindi lighangi anguguwa kulyoto au kumasi, na kuyesa kumyalamisa. Ikiva unguwesa kughola chochosi utuwoneli luhungu na ututangi."²³ Yesu akamlongela, "Ikiva

uliyandala? Kila kindu kinguwesekana kwa yeyosi mweni kukwinila." ²⁴Bwitu tati wa mwana akalila na kulongela, "Ningukwinila! Nitangi kukotoho kukwinila kwa nenga." ²⁵Lipindi Yesu paailolile lipinga lingutuulila kwa weni, akamkemela mpumulo mhakata na kulongela, "Wenga mpumulo ungali kulonga na majogu, ningukulaghila umleki, ukotoho kuyingila kwaki kangi." ²⁶Akalila kwa makakala na kumghasa mwana na mpumulo hayu akamuhuka. Mwana awonekanili handa kahova, Ndiwa watangala wakalonga, "Kahova." ²⁷Ila Yesu akamtola kwa liwoko akamyinginila, na mwana akagholoka. ²⁸Lipindi Yesu pakayingila mghati, wavulwa ghaki wakamkonya kwa kifisu, "Kwa kyani tuwesa ng'ogha kumuhumisa?" ²⁹Akawayanga, "Kwa nagha kanguwesa ng'ogha kuhuma ila kwa mayupo." ³⁰Wahukili pala na kupitila ku Galilaya. Kapala ng'ogha mundu yoyosi amanyi kula wawela, ³¹kwaikiva awelili anguvula wavulwa ghaki. Akawalongela, "Mwana wa Adamu ateyeghwa kumawoko gha wandu, na watemkoma. Paatwela kahova, badili gha machuwa maitatu atehinduka kangi." ³²Ila wamanyili ng'ogha milando hila, na watilili kumkonya. ³³Ndiwa wakahika ku Kapelinaumu. Lipindi akiva mghati mwa lighuta awakonyili, Muwelili mkikonyana niki kumnjila?" ³⁴Ila watamili nuu. Kwaikiva wawelili wakikonyana mnjila yiwa ghani yiwa ghani awelili mkulu kupiti. ³⁵Akalikala pahi akawakema ikumi na ivili pamonga, na alongile na weni, "Ikiva pavile na yeyosi angupala kuwela wa mtumbulo, ni lasima aweli wa mwihi na mtumikila wa wogha." ³⁶Akatola mwana mnung'una akamvika paghati gha weni. akamtola kumawoku ghaki, akalonga, ³⁷"Yeyosi mweni kumpokela mwana handa hayu kwa lihina lya nenga, hilahila kanipokela nenga, na paikawela mundu kanipokela, kanipokela ng'ogha nenga weka, ila hilahila yula mweni kuniyegha." ³⁸Yohana amlongilile, "Mvula tumlolile mundu anguhumisa lihoka kwa lihina lyako na tukamkanisa, kwaikiva katukovekela ng'ogha twenga." ³⁹Ila Yesu akalonga, "Mkotoho kumkanisa, kwaikiva kwahela ateghola lihengu likulu kwa lihina lyangu na kuulongolo ndiwa alongi lilando lolosi lihakata kwa nenga." ⁴⁰Yeyosi mweni kuwela ng'ogha kihyetu na twenga kambandi gha twenga. ⁴¹Yeyosi atekupeggha kikombi kya masi gha kunyweggha kwaikiva uwela na Kilisito, chakaka ninguwalongela, ateyalamisa ng'ogha hupo ghaki. ⁴²Yeyosi mweni kuwagghola hagha wanung'una waguwi weni kunikwinila nenga, ingaliwela maha kwa mweni kuwopwa liganga lya kuhyaghila kuntantala na kutagghwa kubahali. ⁴³Ikiva liwoku lyako likuguwisa hinu lidumuli. Ni mbaha kuyingila kuukomu ukiva ng'ogha na liwoku kupiti kuyingila kuulamulo ukiva na mawoku hyogha. kulyoto, "Lijimika ng'ogha." ⁴⁴(Ukoli: Misitali hai, "Mahala pavile funja wanguhova ng'ogha na lyoto lyeni kujimika ng'ogha." uwela ng'ogha kumayandiko gha dahile). ⁴⁵Ikiva lighulu lyako ukakuguwisa, lidumuli. Ni maha kwa wenga kuyingila kuukomu ukiva ungali lighulu, kupiti kutagghwa kuulamulo na maghulu maivili. ⁴⁶(Ukoli: Musitali hau, "Mahala pavile funja wanguhova ng'ogha na lyoto liwesa ng'ogha kujimika" uwela ng'ogha kumayandiko gha dahile). ⁴⁷Handa lisu lyako litekuguwisa ulitupuli. Ni maha kwa wenga kuyingila kuunkosi wa Sapanga ukiva na lisu limonga, kupiti kuwela na malisu maivili na kutagghwa kumamambi. ⁴⁸Mahala pawela na funja wawesa ng'ogha kuhova, na lyoto lijimika ng'ogha. ⁴⁹Kwaikiva kila mmonga atechochelwa na lyoto. ⁵⁰Munyu ni maha, handa munyu paualamisa umunyu ghaki, utegghola ghuli iweli na umunyu ghaki kangi? Muweli na munyu paghati mwa mwenga weni, na muweli na kulikala kwa kukotoho kutovana kwa kila mmonga."

10

¹Yesu akahuka mahala pala na akayenda kumbwani wa Wayahudi na mahala pa kuulongolo gha lweni Yoludani, na lipinga likamkovekela kangi. Akawavula kangi, handa iwela ndyangilu ghaki kughola nagha. ²Na Mafalisayu wakahika kumyesa na wakamkonya, "Ni maha kwa mngwana kulekana na mhumbu ghaki?" ³Yesu akawayanga, "Musa awalaghilili niki?" ⁴Wakalonga, "Musa alekesili kuyandika lihamba lya kulekana na hinu kumuwinga mhumbu." ⁵Ni kwaikiva gha mioyu gha mwenga kuwela ikamala ndiwa kwaikiva akawayandikila selia hai," Yesu akawalongela, ⁶"Ila kuhuma mtumbulo wa kulumba, 'Sapanga awalumbili mlumi na mdala.'" Kwaikiva gha nagha mlumi atemleka tati ghaki na nyongo ghaki na atekongine na mhumbu ghaki, ⁸na hagha waivili watwela mhigha mmonga; Kwaikiva ng'ogha waivili kangi, ila ni higha imonga. ⁹Kwa nagha kila kakikonganisa Sapanga, mundu akotoho kukilekanisa. ¹⁰Pawawelile mghati gha lighuta, wavulwa ghaki wakamkonya kangi kulongeleta hali. ¹¹Akawalongela, Yeyosi mweni kumleka mhumbu ghaki na kuposa mhumbu mghangi, angughola ungongola kwa mweni. ¹²Mdala hilahila pakamleka mngwana ghaki na kuposwa na mngwana ghanghi, angughola ngongola. ¹³Na weni wamyeghilili wana wanung'una ili awayavisi, ila wavulwa wakawakalipila. ¹⁴Ila Yesu pakamanya hali, kahekeleswa ng'ogha nalu, akawalongela, "Muwalekeseli wana wanung'una wahiki kwa nenga, na mkotoho kuwangingama, kwaikiva weni kuwela handa hagha unkosi wa Sapanga ni waweni. ¹⁵Uchakaka ninguwalongela, yeyosi mweni kuupokela ng'ogha unkosi wa Sapanga handa mwana mnung'una chakaka kawesa ng'ogha kuyingila kuunkosi wa Sapanga. ¹⁶Hinu akawatola wana kumawoku ghaki na akawahighila akiwawikila mawoko ghaki kunani ghau. ¹⁷Na paatumbulili mwanja ghaki mundu mmonga akamtuwililila na akatova manung'una kuulongolo ghaki, akamkonya, "Mvula Mmaha, nigholi kyani ili niwesi kulihiki ukomu wa machuwa yayendelela?" ¹⁸Na Yesu akalonga, "Kwa kyani ungunikema mmaha? Kwahela mweni kuwela mmaha, ila Sapanga weka yaki. ¹⁹Ungzimanya amuli: 'Ukotoho kukoma, ukotoho kughola ngongola, ukotoho kuhija, ukotoho kuhighilisa uhwangi, ukotoho kungonga, mtundamili tati ghako na nyongo ghako.'" ²⁰Mundu yula akalonga, Mvula, hagha hyogha niyagghola kuhuma niwela mhongolo." ²¹Yesu akamlola na kumpala. Akamlongela, "Ungupungulwa kindu kimonga. Ungupalwa kuwusa vindu vyogha uwela navyo na uwapeghi wakali navyo, na utwela na ngoku kundumba. Ndiwa uhiki unikovekeli." ²²Ila atenyukili moyu kwaikiva gha milando hai; akahuka akiwela kanyengemala, kwaikiva awelili na hindu itangala. ²³Yesu akalola mbandi zyogha na kuwalongela wavulwa ghaki, "Ni yuyughu ng'ogha kwa naisa kuyingila kuunkosi wa Sapanga! ²⁴Wavulwa walikangasili kwa milando hai. Ila Yesu akawalongela kangi, 'Wana, ni yuyughu ng'ogha kuyingila kuunkosi

wa Sapanga! ²⁵Ni yuyughu kwa likokolo walikema ngamia kuyingila kutundu lya sindanu, kupiti mundu mnaisa kuyingila kuunkosi wa Sapanga." ²⁶Walikangasilwi nesu na wakalongelana, "Hinu ni ghani atelokoka." ²⁷Yesu akawalola na kulonga, "Kwa mundu iwesekana ng'ogha, ila ng'ogha kwa Sapanga. Kwaikiva ku Sapanga hyogha yanguwesekana." ²⁸"Petelo akatumbula kulongela na mweni, "Uloli tuleka vyogha na tukukovekela." ²⁹Yesu akalonga, "Uchakaka ninguwalongela mwenga, kwahela yula kaleka lighuta, au mhaja, au mhacha, au nyongo, au tati, au wana, au mlima, kwaikiva gha nenga, na kwaikiva gha Habali Maha, ³⁰avile atepokela ng'ogha mianja imia kupiti hinaa haku kumlima: lighuta, mhacha, nyongo, wana, na mlima, kwa mahakilo, na mlima hula utehika, ukomu wa machuwa yayendelela. ³¹Ila watangala weni kuwela wa mtumbulo watewela wa kumwihu na weni kuwela wa kumwihu watewela wa mtumbulo." ³²Pawawelili mnjila, kuyenda ku Yelusalemu, Yesu awelili kawalongola kuulongo ghau. Wavulwa walikangasili, na wala weni kuwela wakikovekela kuhyetu wakatila. Ndiwa Yesu akawayegha mmbali ghangi wala ikumi na waivili na akatumbula kuwalongela kila kitemhumila hapa pabehi: ³³Uloli, tunguyenda mbakaku Yelusalemu, na Mwana wa Adamu ateyeghwa kwa watambika wakulu na wayandika. Watemulamula ahovi na watewayeghela wandu wammanya ng'ogha Sapanga. ³⁴Watempughanya, watemhunyla mata, watemtova hyatu, na watemkoma. Ila badili gha machuwa maitatu atehinduka." ³⁵Yakobo na Yohana, wana wa Zebedayo, wahikili kwa mweni na kulonga, "Mvula, tungukukema utugholeli chochosi kila tngukuluwa," ³⁶Awalongilile, "Mngupala niwagholeli niki?" ³⁷Wakalonga, "Tulaghili tulikali na wenga kuukwilikihi ghako, mmonga kuliwoku lyako lya kulumi na ghangi liwoku lyaku lya sotu." ³⁸Ila Yesu awayangili, "Mngumanya ng'ogha kila mkiluwa. Mnguwa kukinyweghela kikombi kila nitekinweghela au au kugholoka kuubatiso uvile nitebatiswa?" ³⁹Wakamongela, "Tunguwa" Yesu akawalongela, "Kikombi nitekinweghela, mtekinweghela. Na ubatiso uvile kwa weni nibatiswa, mtegholoka. ⁴⁰Ila atelikala kuliwoku lyangu lya kuliyila au liwoku lyangu lya sotu ng'ogha nenga wa kulongela, ila kwa wala wavile iyandalwa kala kwa weni." ⁴¹Wala wavulwa waghangi ikumi pawayoghanila hagma, wakatumbula kuwahyomela Yakobo na Yohana. ⁴²Yesu akawakema kwa mweni na kulonga, "Mngumanya yiwa wala weni kuwachililwa yiwa ni walongosi wa wandu wa mlima wanguwalongosa, na wandu ghao wakolamlima wanguwalangila uweso kunani ghau." ⁴³Ila ingupalwa ng'ogha kuwela nagma paghati gha mwenga. Yeyosi mweni kupala kuwela mkulu paghati mwa mwenga ni lasima awatumikili, ⁴⁴na yeyosi mweni kupala kuwela wa mtumbulo paghati gha mwenga ni lasima aweli mhusutu kwa wogha. ⁴⁵Kwaikiva Mwana wa Adamu kahika ng'ogha kutumikilwa ila kutumikila, na kutola ukomu ghaki kufidila wandu watangala. ⁴⁶Wakahika ku Yeliko. Paawelili akihuka ku Yeliko na wavulwa ghaki na lipinga likulunga, mwana wa Timayo, Batimayo, angali kulola mluwa luwa, alikalili mmbali gha njila. ⁴⁷Pakayoghanila yiwa ni Yesu Mnazaleti, akatumbula kutova lilowi na kulonga, "Yesu, Mwana wa Daudi, uniwoneli luhungu!" ⁴⁸Watangala wakamkalipila yula angali kulola, wakimlongela anyamali. Ila alilili kwa lilowi likulonga kupiti, "Mwana wa Daudi, uniwoneli luhungu!" ⁴⁹Yesu agholokili na kulaghila akemwi. Wakamkema yula angali kulola, wakilonga, "Uweli na makakala! Yesu angukukema." ⁵⁰Akalidanga mmbali lihabiti ghaki, akatula mbilo nesu, na kuhika kwa Yesu. ⁵¹Yesu akamyanga na kulonga, "Ungupala nikugholeli niki?" Yula mlumi angali kulola akamyanga, "Mvula, ningupala kulola." ⁵²Yesu akamongela, "Uyendi ukwinila ghako ukulamisa kala." Bahala mihu ghaki ikalola; na akamkovekela Yesu kunjila.

11

¹Lipindi hali pawahika ku Yelusalemu, pawawelili pabahi na Besthfrage na Bethania, ku Litombi lya Mizeituni, Yesu awalaghilili waivili paghati gha wavulwa ghaki, ²na awalongilile, "Myendi kukimbwani kiwela pabehi na twenga. Bwitu pamteyingila hamu, mtemlola mwanapunda mweni kuwela kakwelwa ng'ogha. Mumuwopi na mumyeghi kwa nenga. ³Na paikawela kuvile na yeyosi mweni kuwakonya, 'Kwa kyani mngughola nagma?' mngupalwa kulonga, 'Bambu angumpala na njenji atemuhuyisa baha.'" ⁴Wayendili na kumlola mwanapunda kawopwa panji pamlyangu kweni kumahala pawela lipala, na weni wakamuwoposola. ⁵Na amonga gha wandu wawelili wagholoka pala na wawalongilile, "Mngughola kyani, kumuwopola mwanapunda hayu?" ⁶Wakawalongela handa Yesu awalongilile, na wandu wakawaleka wayendi. ⁷Wavulwa waivili wakamyegha mwanapunda kwa Yesu na wa wayanjasili nguu kunani ghaki ili Yesu awesi kumkwela. ⁸Wandu watangala waka yanjasa nguu zyau mbalabal, na waghangi wakayanjasa miputula hila wadumulili kuhuma mmatawa. ⁹Wala wayendili kuulongo ghaki na wala wamkovekelili watovili lilowi, "Uyinulwi! Kahighilwa mweni kuhika kwa lihina lya Bambu. ¹⁰Uhighilwi unkosi weni kuhika wa tati wa twenga Daudi! uyinulwi mweni kuwela kunani!" ¹¹Ndiwa Yesu akayingila ku Yelusalemu na akayenda kulighuta lya Sapanga na akalola kila kindu. Hinaa, lipindi liwelili liyenda kala, ayendili ku Besania pamonga na weni ikumi na ivili. ¹²Kilau ghaki, lipindi pawawelili wakihuya kuhuma ku Besania, awelili na njala. ¹³Na akalola libiki lya mtini lyenikuwela na mahamba kwa kutali, akayenda kulola yiwa handa atepokela chochosi kunani ghaki. Na lipindi paayendili kwa hali kapata ng'ogha chochosi ila mahamba weka, kwaikiva liwelili ng'ogha lipindi lya mtini. ¹⁴Akaulongela, "Kwahela atelyegha matungula kuhuma kwa wenga kangi." Na wavulwa ghaki wakayoghanila. ¹⁵Wakahika ku Yelusalemu, na mweni akayingila kulighuta lya Sapanga na kutumbula kuwahumisa panji weni kuwusa na weni kuhemela mghati mwa lighuta lya Sapanga. Aghalambulili mesa zya weni kughalambula mapesa na vikalilo vya wala weni kuwela wakiwusa ngunda. ¹⁶Kamlekesela ng'ogha yeyosi kupapa chochosi mlighuta lya Sapanga kiwesa kuwuswa. ¹⁷Awavulili na akalonga, "Ghuli iyandikwa ng'ogha, lighuta lyangu litekemwa lighuta lya mayupo kwa milima hyogha?" Ila mlighola kuwela mbangu gha wapokola." ¹⁸Watambika wakulu na wayandika wayoghanila vila ailongili, na weni wahakulile njila gha kumkoma. Hata nagma wamtilili kwaikiva lipinga likangasilwi na mavulo ghaki. ¹⁹Na kila lipindi lumihika paihika, wahukili kumbwani. ²⁰Pawawelili wakityanga malawila,

walolile libiki lya mtini liyuma mbaka kumikegha ghaki. ²¹Petelo akwimbilili na kulonga, "Mvula! Uloli, libiki lya mtini ulilapilili liyuma." ²²Yesu awayangili "Muweli na ukwinila ku Sapanga. ²³Chakaka ninguwalongela yiwa kila mwenikulilongela litombi hali, 'Uhuki, na ukajitaghi mweni kubahali,' na paakawela kahela holu kumoyu ghaki ila angukwinila yiwa kila kakilongela kitehimila, havi ndiwa Sapanga ateghola. ²⁴Kwa nagma ninguwalongela; kila kindu mkiluwa na kukonya kwaikiva gha mweni, mkwinili yiwa mpokela kala, na vyeni vitewela vya mwenga. ²⁵Lipindi pamgholoka na kuyupa, mngupalwa mlekeseli chochosi muwela nachu kwa yeyosi, ili yiwa Tati wa mwenga mweni kuwela kundumba awalekeseli hilahila mwenga mahakata gha mwenga. ²⁶(Ukamuli: Musitali hau, 'Ila pamlekesela ng'ogha, hata Tati wa mwenga wa kundumba atewalekesela ng'ogha mwenga sambu msighola" uwela ng'ogha kumayandiko gha dahile). ²⁷Wakahika ku Yelusalemu kangi. N a Yesu paawelili akityanga kulighuta lya Sapanga, watambika wakulu, wayandika na wagogolo wakahika kwa mweni. ²⁸Wakamlongela, "Kwa ulongosi ghani ungughola mighalu hai?" Na ni ghani mweni kukupegha uweso kughola hagma? ²⁹Yesu akawalongela, "Nitewakonya lilando limonga. Mnilongeli na nenga nitewalongela yiwa kwa ulongosi ghani ningughola mighalu hai. ³⁰Ghuli, ubatiso wa Yohana uhikili kuhuma kundumba au uhumili kwa wandu? Mniyangi." ³¹Wakalongelana paghati gha weni na kusindana na kulongela, "Handa patutelonga, 'Kuhuma kundumba,' atelonga, 'Kwa kyani hinu mumkwinilili ng'ogha?' ³²Ila patutelonga, 'Kuhuma kwa wandu,' ..." ³³Wawatilili wandu, kwaikiva wogha wakamulili yiwa Yohana awelili Mlota. ³⁴Ndiwa wakamyanga Yesu na kulonga, "Tungumanya ng'ogha. Ndiwa Yesu akawalongela, "Hata nenga nitewalongela ng'ogha ni kwa ulongosi ghani ningughola mighalu hai.

12

¹Hinu Yesu akatumbula kuwavula kwa milandano. Akalonga, "Mundu akulili litawa lya mizabibu, akalitindilila likuta, na akahimba mahala pakukamulila divai. Akachenga kindangawala na hinu akalipegha kwa mundu ampeghe mapesa kwa lipindi kwa watukutula wa mizabibu. Hinu akawela na mwanja wa mahala kutali. ²Lipindi palihika, akamlaghila mtumikila kwa watukutula wa mizabibu kutola lihomosi lyaki kuhuma kwa weni. ³Ila wamkamulili, wakamtova, na wakamuwanga bila chochosi. ⁴Akamlaghila kwa weni mtumikila ghangi, wakamuhakili kumutu na kumghola mighalu gha honi. ⁵Pambila akamyegha mghangi, na hayu mmonga wakamkoma. Wakawagholela waghangi watangala mighalu handa hai hai, wakiwatova na waghangi kuwakoma. ⁶Awelili ambila na mundu mmonga kangi wa kumlaghila, mwana mpalwa. Na mweni awelili wa mwihu mweni kulaghilwa kwa weni. Akilonga, "Watemtundamila mwana ghangu." ⁷Ila wala wenikupanga pala wakalongelana weni kwa weni, Hayu ndiwa mlihi. Mhiki, na tumkomi, na ulihi utewela wa twenga. ⁸Wakamvamilila, wakamkoma na kumtagha panji gha litawa lya mizabibu. ⁹Kwa nagma, ghuli! ateghola kyani mweni litawa lya mizabibu? Atehika na kuwayalamisa watukutula wa mizabibu na atelipegha litawa lya mizabibu kwa waghangi. ¹⁰Mpata ng'ogha kusoma liyandiko hali? "Liganga livile wachenga walilemili, liwela liganga lya mmbali. ¹¹Hali lihumili kwa Bambu, na ni la kukangasa kumihu gha twenga." ¹²Wahakulie kumkamula Yesu, ila wawatilili mapinga, kwaikiva wamanyile yiwa awelili kalonga mlondano hau kwa weni. Hinu wamlekili na kuyenda zyau. ¹³Hinu wakalaghila amonga gha Mafalisayu na mahelodia kwa mweni ili kumtegha kwa milando. ¹⁴Pawahikili, wakamlongela, "Mvula, tungumanya yiwa wenga ulolile ng'ogha mighalu yoyosi na uvile ng'ogha na ubaghula paghati gha wandu. Unguvula njila gha Sapanga kuuchakaka. Ghuli ni haki kuhipa kodi kwa Kaisali au ng'ogha? Ghuli! Tunguwesa kuhipa au ng'ogha? ¹⁵Ila Yesu amanyile umbindingu ghau na kuwalongela, "Kwa kyani mnguniyesa? Mnipeghi hai dinali niwesi kuilola." ¹⁶Wakayegha imonga kwa Yesu, Akawalongela, "Ghuli! ni wuso gha ghani na mayandiko yeni kuwela hamu ni gha ghani? Wakalonga, "Gha Kaisali." ¹⁷Yesu akawalongela, "Mumpeghe Kaisali vindu vya Kaisali na Sapanga vindu vya Sapanga." Wakalikangasa. ¹⁸Hinu Masadukayo, weni kulonga yiwa kwahela uhinduko, wamyendelili. Wakamkunya, wakilonga, ¹⁹"Mvula, Musa atuyandilili yiwa, Ikiva mlongo wa mundu kahova na kumleka mhumbu kuyetu ghaki, ila kaleka ng'ogha mwana, mundu atemtola mhumbu wa mlongo ghaki, na kuipatila wana kwaikiva gha mlongo ghaki. ²⁰Kuwelili na walongo isaba, wa mtumbulo aposili mhumbu na hinu akahova, kaleka ng'ogha mwana. ²¹Hinu wa ivili akamtola na mweni akahova, kaleka ng'ogha mwana. Na waitatu vilavila. ²²Na waisaba ahovili kaleka ng'ogha mwana. Kumwihu na mdala hilahila akahova. ²³Lipindi lya uhinduko, pawatehinduka kangi, ghuli! atewela mhumbu wa ghani? Kwaikiva wala walongo wogha waisaba wawelili wangwana ghaki. ²⁴Yesu akawalongela, "Ghuli! Hai ng'ogha njila yiwa mbyodoswa, kwaikiva mmanya ng'ogha mayandiko hata makakala gha Sapanga?" ²⁵Lipindi lya kuhinduka kuhuma kukihu, wateposa ng'ogha hata kuyingila kuuposo, ila watewela handa watumikila wa kundumba wa Sapanga. ²⁶Ila kulongelela wahovili weni kuwela wanguhindulwa, ghuli! Msoma ng'ogha kuhuma kukihitabu kya Musa, kuhabali zya kiputula, vila Sapanga ailongile na kumlongela, 'Nenga na Sapanga wa Abulamu, na Sapanga wa Isaka, na Sapanga wa Yakobo?' ²⁷Mweni ka Sapanga ng'ogha wa wahovili, ila wa wenikuwela wakomu. Ni lipala mmebyodoka. ²⁸Mmonga wa wayandika ahikili na kuyoghanila milando hila; alolile yiwa Yesu kawayanga maha. Akamkunya, "Ghuli! ni amuli ghani yenikuwela maha nesu ku zyogha?" ²⁹Yesu akamyanga, "Yeni kuwela gha maha kupiti ni hai, 'Yoghanila, Izilaeli, Bambu Sapanga wa twenga, Bambu ni mmonga. ³⁰Lasima umpali Bambu Sapanga ghako, kwa moyu ghako wogha, kwa mpumulo ghako wogha, kwa malangu ghako hyogha, na kwa makakala ghako hyogha." ³¹Amuli gha ivili ni hai, 'Lasima umpali mundu wa pabehi ghako handa vila ungujipala mweni.' Kwahela amuli ghangi ngulu kupiti hazi. ³²Myandika akalonga, "Maha Mvula! Ulongile chakaka yiwa Sapanga kammonga, na yiwa kwahela mghangi kupiti mweni. ³³kumpala mweni kwa moyu wogha, na kwa umanyi wogha na kwa makakala hyogha, na kumpala mundu wa pabehi handa mweni, ni maha nesu kupiti mapegho na matambiko gha kulungusa." ³⁴Lipindi Yesu paawonile kayanga kwa luhala, akamlongela,

"Wenga uwela kutali ng'ogha na uunkosi wa Sapanga." Badili gha pala kwahela hata mmonga mweni kuyesa kumkonya Yesu kindu.³⁵ Na Yesu akayanga, lipindi paawelili akivula kulighuta lya Sapanga, akalonga, "Ghuli! wayandika wangulonga niki yiwa Kilisito ni mwana wa Daudi?"³⁶ Daudi mweni ku Mpumulo wa Sapanga, alongile, 'Bambo alongile kwa Bambu ghangu, ulikali kuliwoko lyangu lya kulumi, mbaka niwagholi wahakata ghako kuwela pahi gha maghulu ghako.'³⁷ Daudi mweni angukema Kilisito, 'Bambo' Ghuli! ni mwana wa Daudi kwa njila liki?" Na konganiko likulu limyoghanilile kwa luheku.³⁸ Kumavulo ghaki Yesu alongile, "Mlikali mihu na wayandika, weni kupala kutyanga na lihabeti litali na kujambusa kumasoku,³⁹ na kulikala kuvikalilo vya wakulu kumalighuta gha kukonganikila Wayahudi na kumihambu kwa mahala gha wakulu.⁴⁰ Hilahila wangulyegha kumaghuta gha wadala wahovitiliwi na wanguluwa mayupo matali ili wandu wawaloli. Hagha wandu watepokela ulamulo mkulu."⁴¹ Hinu Yesu akalikala pahi pabehi na lisanduku lya litambiko mghati mwa mahala gha lighuta lya Sapanga; awelili akilola wandu wenikuwela wakitaya mapesa ghau mghati mwa lisanduku. Wandu watangala wanaisa wavikili mapesa yatangala.⁴² Hinu mdala ahovitiliwi na mgwana angali kindu akahika na kuvika vipandi viiwili, samani ya sendi.⁴³ Hinu akawakema wavulwa ghaki na kuwalongela, "Chakaka ninguwalongela, mdala hayu ahovitiliwi na mngwana ghaki kataya mapesa yatangala kupiti wogha wenikuwela wavika kala mapesa kulisanduku lya ;iyambiko.⁴⁴ Kwaikiva wogha wapegha kwaikiva gha utangala wa mapesa ghau. Ila mdala ahovitiliwi na mngwana ghaki hayu, kuhuma kuungali na hindu ghaki, kavika mapesa hyogha yenikuwela yamtangi kutumila kwa kulama kwaki."

13

¹Yesu paawelili akityanga kuhuma kulighuta lya Sapanga, mmonga wa wavulwa ghaki akamkonya, "Mvula, uloli maganga hagha gha kukangasa na maghuta!"² Akamlongela, Ungulola maghuta hagha makulu? Kwahela hata liganga limonga litehighala kunani gha liganga lighangi livile litaguwiswi ng'ogha pahi."³ Na mweni pakawela kalikala kunani gha Litombi lya Mzeituni kuyetu gha lighuta lya Sapanga, Petelo, Yakobo na Andelea wakamkonya kwa kuhigha.⁴ Tulongeli, mighalu hai itehumila ligha? Ni niki kilangihi kya mighalu hai kuhumila?"⁵ Yesu akatumbula kuwalongela, "Muweli mihu yiwa mundu yeyosi akotoho kuwabyodosa.⁶ Watangala watehika kwa lihina lya nenga wakilonga, 'Nenga ndiwa,' na watewabyodosa watangala.⁷ Pamteyoghanila ngondu na malongelano malongelano gha ngondu, mkotoho kutila; mighalu hai ingupalwa ihumili, ila kumwihu pambila.⁸ Mlima uteyinuka kihyetu na mlima ghangi, na unkosi kihyetu na unkosi. patewela na mahihimilo kumahala wekaweka, na njala. Hau ni mtumbulo wa utungu.⁹ Muweli mihu. Watewayegha mpaka kunjengakaya, na mtekanilwa kumaghuta gha kukonganikila Wayahudi. Mtegholokeswa kuulongo gha walongosa na wankosi kwaikiva gha nenga, handa uhighilisu kwa weni.¹⁰ Ila Habali Maha ni lasima mtumbulo itangaswi kwa milima hyogha.¹¹ Pawatewakamula na kuwayegha, mkotoho kutila kulongela kila mtelitetela. Mghati gha lipindi hali, mtepeghwa niki cha kulongela; mtewela ng'ogha mwenga wa kulongelela, ila Mpumulo wa Sapanga.¹² Mlango atemsitaki mlango kukomwa, tati na mwana ghaki. Wana wategholoka kihyetu na tati zyau na kuwayambusila kukomwa.¹³ Mtehyomelwa na kila mundu kwaikiva gha lihina lyangu. Ila yula atefumilila mpaka kumwihu, mundu hayu atelokoka.¹⁴ Pamtelola uhakata wa uyalamiso ugholoka pala lipalwa ng'ogha kugholoka (mweni kusoma na amanyi), ndiwa weni kuwela mghati gha Yuda watuwili kulitombi,¹⁵ na yula mweni kuwela kunani gha lighuta akotoho huluka pahi gha lighuta, au kutola chochosi kyeni kuwela panji,¹⁶ na mweni kuwela mmatawa akotoho kuhuya kutola nguu ghaki.¹⁷ Ila chondi kwa wadala weni ndumbu na weni kuyunga kumachuwa hagha!¹⁸ Mluwi yiwa kukotoho humila lipindi lya lupepo.¹⁹ Kwaikiva patewela na maghaso makulu, yavile yatumbula ng'ogha kuhumila, kuhuma Sapanga alumbili mlima, mbaka hinaa, kwahela, wala itehumila ng'ogha kangi.²⁰ Mbaka Bambu paatepungula machuwa, kwahela mhigha utelokoka, ila kwaikiva gha wahaghulwa, atewahaghula, atepungula namba zya machuwa.²¹ Lipindi hali handa mundu yeyosi atewalongela, Uloli, Kilisito ka haku' Uloli, ka kula' mkotoho kukwinila.²² Kwaikiva Wakilisito wa uhwangi na walota wa uhwangi watehumila na wateyegha vilangihi na makangaso, ili yiwa, wawangongi, yakini hata wahaghulwa.²³ Muweli mihu! Niwalongela kala hagha hyogha pambila gha lipindi.²⁴ Ila badili gha maghaso gha machuwa hagha, lijuwa litetaywa lwise, mwehi utehumisa ng'ogha mhana ghaki,²⁵ ndondwa ziteguwa kuhuma kunani, na makakala yeni kuwela kundumba yatehihimila.²⁶ Ndiwa watemlola Mwana wa Adamu akihika kumahindu kwa makakala makulu na ukwilikih.²⁷ Ndiwa ateyegha watumikila wa kundumba wa Sapanga ghaki na atewakungula pamonga wahaghulwa ghaki kuhuma mbandi ngulu njechi zya mlima, kuhuma mwihu gha mlima mbaka mwihu gha kundumba.²⁸ Kwa libiki lingukemwa mtini mjivuli. Handa liputula linguwesa kuhumisa na kuvika kwa kuloposela mahamba ghaki, ndia mtemanya yiwa kilangazi kya pabehi.²⁹ Ndiwa inguwela, pamtelola mighalu hai inguhumila, mmanyi yiwa kapabehi, na mlyango.³⁰ Chakaka, ninguwalongela, haki kiwelekwa kiteyenda ng'ogha kutali pambila gha mighalu hai kuhumila.³¹ Kundumba na mlima viteyenda, ila molando ghangu itepita ng'ogha katu.³² Ila kulongelela hali lichuwa au hali lisaa, kwahela mweni kumanya, hata watumikila wa kundumba wa Sapanga, hata Mwana, ila Tati.³³ Muweli mihu, Uloli, kwaikiva mmanyi ng'ogha ni lipindi ligha yatehumila. (Ukoli: Musitali hau, "Muweli mihu, Mloli na mluwi kwaikiva hau uwela ng'ogha kumayandiku gha dahile).³⁴ Ni handa mundu mweni kuyenda kumwanja: akaleka lighuta lyaki, na kumvika mhusutu ghaki kuwela mlongoi wa lighuta, kila mmonga na lihengu lyaki. Na kumlongela mgholokela kulikala mihu.³⁵ Kwa nagma muweli mihu! kwaikiva mmanyi ng'ogha ni ligha Bambu wa lighuta atehika ukaya, inguwesekana ni lumihi, uhiku wa mandandu, lipindi njogholu paatetova lilowi, au malawila.³⁶ Handa akahika bwitu, akotoho kukulola yiwa uwonja luwonu.³⁷ Kila ningikilongela kwa wenga ningukilonga kwa kila mundu: Mkesi!"

¹Iwelili machuwa maivili badili gha mhambu wa Pasaka na Mibumunda itaywa ng'ogha simika. W atambika wakulu na wayandika wawelili wakihakula njila gha kumkamula Yesu kwa uhakata na kumkoma. ²Kwaikiva wailongile, "Ng'ogha lipindi hali lya mhambu, wandu wakotoho wakaghola magombi." ³Lipindi Yesu paawelili kubesania ukaya kwa Simoni mkalwa, na awelili akiyenda kumesa, mdala mmonga akahika kwa mweni akiva na supa gha manungilo gha nalido maha gha mapesa yatangala nesu, akabalula supa na kuyita kunani gha mutu ghaki. ⁴Ila kuwelili na amonga ghau weni kugyoma. Wakalongelana weni kwa wei wakilonga, "Ni kyani kiyambusa uyalamisau hau?" ⁵Manungilo hagma yangaliwesa kuwuswa kwa dinali kupiti imia tatu, na wakapeghwa wangali kindu." Na weni wamkemelili. ⁶Ila Yesu alongili, "Mumleki weka yaki. Kwa kyani mngumghasa? Kaghola mghalu maha kwa nenga." ⁷Machuwa hyogha wangali hindu muwela nau, na lipindi lolosi pampala mnguwesa kughola mighalu maha kwa weni, ila mtewela ng'ogha na nenga lipindi lyogha. ⁸Kaghola kila kanguwesa kughola; kapakala mhigha ghangu mahuta kwaikiva gha masiko. ⁹Chakaka ninguwalongela, kila mahala Habali Maha ingutangaswa kumlina wogha, kila kakighola mdala hayu kitelongwa kwa kumkumbwika mweni. ¹⁰Hinu Yuda Isikalioyi, mmonga wa wala ikumi na ivili, akayenda kwa wakulu wa watambika ili apati kuwayeghela. ¹¹Lipindi wakulu wa watambika pawayoghanila nagha, wakahekelea na kuhighilisa kumpegha mapesa. Akatumbula kuhakula fwasi gha kumyegha kwa weni. ¹²Kulichuwa lya mtumbulo gha mibumunda itaywa ng'ogha simika, lipindi pawatola mwanakondolu wa pasaka, wavulwa ghaki wakamlongela, "Ungupala tuyendi kugha tukayandali ili upati kulyegha mulyo wa Pasaka?" ¹³Akawalaghila wavulwa waivili na kuwalongela, "Myendi kumbwani, na mlumi avile kapapa limbundi atekongine na mwenga. Mumkovekeli. ¹⁴Lighuta atelingila, mumkovekeli na mumlongeli mweni lighuta hali, "Mvula angulonga, "Kya kugha kyumba kya wahlenja mahala nitelyeghela Pasaka na wavulwa ghangu?" ¹⁵Atewalangila kyumba kya kunani kikulu kyeni samani kyeni kuyandalwa kala. Mgholi mayandalo kwaikiva gha twenga pala." ¹⁶Wavulwa wakahuka wakayenda kumbwani; wakakongine na kila kindu handa awelili kawalongela, na wakayandala mulyo wa Pasaka. ¹⁷Lipindi paiwela lumihi, akahika na wala ikumi na waivili. ¹⁸Na pawawelili wakiva pabehe na mesa na kulyegha, Yesu akalanga, "Chakaka ninguwalongela, mmonga paghati gha mwenga mweni kulyegha pamonga na nenga atenihiyuka," ¹⁹Wogha wakanyengemala, na mmonga badili gha mghangi wakamlongela, "Chakaka ng'ogha nenga?" ²⁰Yesu ayangili na kuwalongela, "Ni mmonga wa kumi na waivili paghati gha mwenga, mmonga avile hinaa anguchwika litongi kulibakuli pamonga na nenga." ²¹Kwaikiva Mwana wa Adamu ateyenda handa vila mayandiko yangulonga kunani ghaki. Ila chondi kwa mundu yula avile kupitila mweni Mwana wa Adamu atehyukwa! Ingawela maha nesu kwa mweni handa mundu hayu angaliwelekwa ng'ogha." ²²Na pawawelili wangulyegha, Yesu akatola likati, akahighila, na kumegha. Akawapegha akilonga, "Mtoli. Hau ni mhigha wa nenga." ²³Akatola kikombi, akashukwile, na akawapatila, na wogha wakakinyeghela. ²⁴Akawalongela, "Hau ni mwahi ghangu gha lilaghano, mwahi weni kuyitika kwaikiva gha watangala. ²⁵Chakaka ninguwalongela, nitenywegha ng'ogha kangu kusau hali lya mzabibu mbaka lichuwa lila nitenywegha hyonu kuunkosi wa Sapanga." ²⁶Pawamalila kuyimba uyimbo, wakayenda panji kulitombi lya Mzeituni. ²⁷Yesu akawalongela, "Mwenga wogha mtelekanila kutali kwaikiva gha nenga, kwaikiva iyandikwa, 'Nitemtova mhungaji na kondolu wogha watekanila." ²⁸Ila badili gha kuhinduka kwa nenga, nitewalongela kuulongolo gha mwenga ku Galilaya." ²⁹Petelo akamlongela, "Hata ikawela wogha watekuleka, nenga nitekuleka ng'ogha." ³⁰Yesu akamlongela, "Chakaka ningukulongela, uhiku hau, pambila gha njogholu kughuta mianja ivili, utewela unikanila mianja itatu." ³¹Ila Petelo akalanga, "Hata itenipala kuhova pamonga na weng, nitekukanila ng'ogha, "Wogha wakalonga handa myau. ³²Wakahika kumahala wangukukema Gethsemane, na Yesu akawalongela wavulwa ghaki, "Mlikali haku lipindi ninguyupa." ³³Akawatola Petelo, Yakobo, na Yohana pamonga na mweni, akatumbula kunyengemala na kughasika nesu. ³⁴Akawalongela, "Nafusi ghangu ivili na unyengemalu nesu, hata kuhova mhighali baha na mkasi." ³⁵Yesu akayenda kuulongolo mayaghani, akaguwa pahi, akaluwa, handa ingaliwesekana, yiwa lisaa hali lingalinihyeta. ³⁶Akalanga, "Aba, Tati, Mighalu hyogha kwa wenga inguwesekana. Unihumisili kikombi haki. Ila ng'ogha kwa mapalo ghangu, ila mapalo ghako." ³⁷Akahuya na kukongini nau wakiva wawonja, na akamlongela Petelo, "Simoni, ghuli uwonja? Umisindwa kukesa hata lisaa limonga?" ³⁸Mkesi na mluwi yiwa mkotoho mkayingila kumayeso. Chakaka mpumulo ungupala, ila mhigha ni mpweli." ³⁹Akayenda kangu na kuluwa, na akatumila milando hilahila. ⁴⁰Akahika kangu na kuwalola kangu wanguwonja, kwaikiva mihu ghau iwelili mitopa na wamanyile ng'ogha niki kya kumlongela. ⁴¹Akahika lihanja lya itatu na kuwalongela, "Mmbila muwonja na kupumulila? Ingubaka! Lisaa lihika kala. Uloli! Mwana wa Adamu atehyukwa kumawoko gha weni sambu. ⁴²Myimuki, Uloli, tuyendi. Uloli, ula mweni kunihyuka kapabehe." ⁴³Bwitu paawelili ambila akilongela, Yuda, mmonga wa wala ikumi na ivili, akahika, na lipinga likulunga kuhuma kwa wakulu wa watambika, wayandika na waogolo weni mipanga na vimbonga. ⁴⁴Lipindi hali mhyuka ghaki awelili kawapegha kilangihi, akilonga Yula nitemnonela, ndiwa. Mkamkamuli na kumyegha paghi gha ugholokela." ⁴⁵Lipindi Yuda paahikili, monga kwa monga akayenda kwa Yesu na kulonga, "Mvula!" Na akamnonela. ⁴⁶Hinu wakamtaya pahia gha ugholokela na kumkamula. ⁴⁷Ila mmonga paghati gha gha weni mwenikuwela kagholoka pabehe na mweni akahomola lipanga lyaki akamtova mtumikila wa mtambika mkulu na kumdumula lipulukilo. ⁴⁸Yesu akawalongela, "Mhika kunikamula kwa mipanga na vimbonga handa mpokola?" ⁴⁹Ikiva kila lelo niwelili pamonga na mwenga na nikivula kulighuta lya Sapanga, mnikamula ng'ogha. Ila hali ligholeka ili mayandiku yatimili. ⁵⁰Na wala wogha weni kuwela na Yesu wakamleka na kutula mbilo. ⁵¹Mhongolo mmonga amkovekelili, mweni kuwela kuala mgololi weka awelili kaigubika kumtindila; wakamkamula ila ⁵²akawatyelembuka akileka mgololi pala akatula mbilo ngelengi. ⁵³Wakamlongoza Yesu kwa mtambika mkulu. Pala

wakalikungula pamonga na mweni watambika wakulu wogha, wagogolo na wayandika.⁵⁴ Petelo na mweni amkovekelili Yesu kwa kutali, kuyenda kulikuta lya mtambika mkulu. Akalikala pamonga na waghokela, weni kuwela pabehi na mwana wakiwota lyoto ili wakotoho kuihimila.⁵⁵ Lipindi lila watambika wakulu wogha na njengakaya hyogha wawelili wakihakula uhighilisu kwa Yesu ili wapati kumkoma. Ila wapatili ng'ogha.⁵⁶ Kwaikiva wandu watangala wayeghili uhighilisu wa uhwani kwa mweni, ila hata uhighilisu ghau ulandinili ng'ogha.⁵⁷ Amonga wakagholoka na kuyegha uhighilisu wa uhwani kwa mweni; wakilonga,⁵⁸ Tumyoghanilile akilonga, Niteyalamisa lighuta lya Sapanga hali lyeni kuchengwa kwa mawoko, na mghati gha machuwa maitatu nitechenga lighangi liwesa ng'ogha kuchengwa kwa mawoko."⁵⁹ Ila hata uhighilisu ghau ulandini ng'ogha.⁶⁰ Mtambika mkulu akagholoka paghati gha weni na akamkonya Yesu, "Ghuli, uvuli ng'ogha na kya kuyanga? Wandu hacha wangukulongelela niki wenga?"⁶¹ Ila atamili nuu na kayanga ng'ogha chochosi. Bwitu mtambika mkulu akamkonya kangi, "Ghuli wenga kwa Kilisito, mwana wa mhighilwa?"⁶² Yesu akalonga, "Nenga ndiwa. Na utemlola Mwana wa Adamu katama liwoku lya kuliyila lyeni makakala akihika na mahindu gha kundumba."⁶³ Mtambika mkulu akalalula nguu ghaki na kulonga, "Ghuli, twambila tungupala wahighilisa?"⁶⁴ Myoghanila malighu. Ulamula wa mwenga ni niki?" Na wogha wakamlamula handa mmonga mweni kupalwa ahovi.⁶⁵ Amonga wakatumbula kumuhunyila mata na kumgubika wuso na kumtova na kumlongela, "Uloti!" Waghokela wakamtola na kumtova.⁶⁶ Na Petelo paawelili ambila kawela pahi kulikuta, mtumikila mmonga wa kidala wa mtambika mkulu akahika kwa mweni.⁶⁷ Akamlola Petelo akiva kagholoka akiwota lyoto, na akamlola kwa kumhikila pabehi. Hinu akalonga, "Na wenga hilahila uwelili na Mnazaleti, Yesu."⁶⁸ Ila akanili, akilonga, "Nimanya ng'ogha hata mayaghani kila ungukilongela!" hinu akahika na kuyenda panji kulikuta. (Ukoli: msitali hau, "Na njogholo akaguta" uwela ng'ogha kumayandiko gha dahile).⁶⁹ Ila mtumikila mdala pala, amlolile na kutumbula kuwalongela kangi wala wawelili waghokela pala, "Mundu hayu ni mmonga wa weni!"⁷⁰ Ila akanili kangi. Kuulongolo mayaghani wala wawelili waghokela pala wakawela wakimlongela Petelo, "Chakaka wenga ni mmonga wa weni, kwaikiva wenga hilahila ni Malilaya."⁷¹ Ila atumbulili kuivika mweni pahi gha ulapilo na kulapa, "Nimanya ng'ogha mundu hayu mumlongelela."⁷² Hinu njogholo akaguta lihanja lya ivili. Hinu Petelo akakumbwiki milando ivile Yesu awelili kamlogela: "Pambila gha njogholo kaghuta lihanja lya ivili, utenikanila mianja itatu." Na akaguwa pahi na kulila.

15

¹Malawila pee wakulu wa watambika wakakongine pamonga na wagogolo na wayandika na njengakaya hyogha gha wagogolo. Hinu wakamuwopa Yesu wakamyegha kwa Pilato. Pilato akamkonya, Wenga ni nkosi wa Wayahudi?"² Akamyanga, "Wenga ungulonga naha." ³Wakulu wa watambika wakalongela masitaka yatangala kwa Yesu.⁴ Pilato akamkonya kangi, "Unguyanga ng'ogha chochosi? Ulola ng'ogha vila wangukusitaki kwa mighalu itangala?"⁵ Ila Yesu kamyanga ng'ogha Pilato, na hai ikamkangasa.⁶ Kwa ndyangilu ghau lipindi lya mhambu wangumuwaposola muwopwa mmonga, muwopwa wamluwili.⁷ Kuwelili na wahakata mgelesa, paghati gha wakoma wandu, paghati gha wenikuhyuka wenikutumikila mahakata ghau. Awelili mundu mmonga wangumkema Baraba.⁸ Lipinga likahika kwa Pilato, na kumuwa agholi handa agholile haku kuhyetu.⁹ Pilato akawayanga na kulonga, "Mngupala niwawoposeleli nkosi wa Wayahudi?"¹⁰ Kwaikiva amanyili ni kwa wifu wakulu wa watambika wamkamulili Yesu na kumyegha kwa mweni.¹¹ Ila wakulu wa watambika wawajongeselili lipinga kutova lilowi likulu yiwa wamuwaposoli Balaba badili ghaki.¹² Pilato akawayanga kangi na kulonga, "Nimgholi niki Nkosi wa Wayahudi?"¹³ Wakatova lilowi kangi, "Umhakili!"¹⁴ Pilato akalonga, "Kaghola mghalu niki mahakata?" Ila wakayangala kutova lilowi nesu kupiti, "Umhakili."¹⁵ Pilato akipala kuwahekelesa lipinga, akawawoposelela Balaba. Akamtova Yesu hyatu hinu akamuhumisa ili ahakilwi.¹⁶ Watovangonde pawamlongosa mbaka mghati mwa likuta (lila liwela mghati gha kambi) na wakakonganika pamonga lipinga lya watovangonde.¹⁷ Wakamvika Yesu lihabiti lya langi sambalu, na wakahuluka likokoma lya mihomi wakamvalisa.¹⁸ Wakatumbula kumpughanya kwa kulonga, "Jambu, Nkosi wa Wayahudi!"¹⁹ Wakamtova kumutu kwa mdengi na kumuhunyila mata. Wakatova manung'una kuulongolo ghaki kwa kumtundamila.²⁰ Hata pawamalila kumpughanya, wakamuwaposola lila lihabiti lya langi gha zambalau na kumvalisa nguu zyaki, na wakamuhumisa panji kuyenda kumhakila.²¹ Wakamkukula mtyanga mbalabala kumtanga, mweni kuwela akiyingila kumbwani kuhuma kulitawa. Mweni kukemwa Simoni Mkilene (tati ghaki Isikanda na Rufo); wakamkukula kupapa lipingika lya Yesu.²² Watovangonde wakamyegha Yesu mahala wangupakema Goligota (ingumaanisa, mahala palifufu lya mutu).²³ Wakampeghe divai ihanganiiliwi na Manemane, ila kanywegha ng'ogha.²⁴ Wakamuvamba na wakapeghana nguu zyaki, wakatovila kula kulamula kipandi atepokela kila mtovangonde.²⁵ Iwachililwi kuhika saa itatu malawila pawamvambili.²⁶ Wakavika kunani ghaki ubau weni kuyandikwa sitaka ghaki, uwela "Nkosi wa Wayahudi."²⁷ Wamvambili pamonga na wapokola waivili, mmonga mbandi ghaki gha kuliyila na mghangi soto ghaki.²⁸ (Ukoli: Msitali hau, "Na mayandiko yakatimila yenii kulongelwa," uwela ng'ogha kumayandiko gha dahile).²⁹ Na weni wenikuwela wakityanga wakamlighu, wakitika mutu ghau wakilonga, "Ah! ndiwa wenga utebomola lighuta lya Sapanga na kulichenga kwa machuwa maitatu,³⁰ ujilokoli umweni na uhuluki pahi kuhuma kulipingika!"³¹ Kwa nila hilahila wakulu wa watambika wampughanyili wakilongelana, pamonga na wayandika na kulongela, "Awalokolile waghangi, ila kawesa ngogha kujilokola mweni."³² Kilisito Nkosi wa Izilaeli, uhuluki pahi hinaa kuhuma kulipingika, ili tuwesi kulola na kukwinila." Na wala weni kuwela wavambilwi pamonga na mweni hilahila wampughanyili.³³ Paihikili isaa isita, lwisa likahika kunani gha mlima wogha mpaka isaa itisa.³⁴ Lipindi lya isaa itisa, Yesu atovili lilowi likulunga, "Eloi, Eloi, lama sabakitanii?" Ikimaanisa "Sapanga ghangu, Sapanga ghangu, kwa kyani ungunileka?"³⁵ Amonga gha wala wawelili waghokela pawayoghanila wakalonga, "Uloli, angukemwa Eliya."³⁶ Mundu

mmonga akatula mbilo, akamemesa siki kusponji na kuivika kunani gha libiki lya mdengi, akampegha ili anyweghi. Mundu mmonga akalonga, "Ulindili tuloli handa Elia atehika kumhulusa pahi." ³⁷Hinu Yesu akalila kwa lilowi likulunga na akahova. ³⁸Lipazila lya lighuta lya Sapanga likalekanika vipandi viivili kuhuma kunani mbaka pahi. ³⁹Ofisa mmonga mwenikuwela kagholoka akimlola Yesu, paailolile kahova kwa nagha, akalonga, "Chakaka hayu mundu awelili Mwana wa Sapanga," ⁴⁰Wawelili hilahila wadala wenikuwela wakilola kwa utali. Paghati gha weni awelili Maliamu wa kuhuma Magdala, Maliamu (nyongo ghaki Yakobo mnunguna wa Yose), na Salome. ⁴¹Lipindi paawelili ku Galilaya wamkovekelili na kumtumikila. Na wadala waghangi watangala hilahila wakovekelenili na mweni mbaka ku Yelusalemu. ⁴²Paihika lumihi, na kwaikiva liwelili lichuwa lya mayandalilo, lichuwa pambila gha Sabato, ⁴³Yusufu wa Alimataya akahika pala. Awelili ni mjumbi wa njengakaya mweni kutundamilwa mundu mweni kulindila kuulola Unkosi wa Sapanga. Kwa makakala akayenda kwa Pilato, na kuuluwa mhigha wa Yesu. ⁴⁴Pilato akalikangasa nesu yiwa Yesu kahovakala; akamkema yula afisa akamkonya handa Yesu kahova. ⁴⁵Paapatili uhighiliswa kwa afisa yiwa kahova, akamlekesela Yusufu kutola higha. ⁴⁶Yusufu awelili kahemela sanda. Akamhulusa kuhuma kulipingika, akamuwopa kwa sanda, na kumvika mghati gha limambi lyeni kuhimbwa kumghomba. Hinu akaliviligisa liganga kumlyangu wa limambi. ⁴⁷Maliamu Magdalena na Maliamu nyongo ghaki Yose walolile mahala asikilwi Yesu.

16

¹Lipindi Mbumulilo paipela, Maliamu Magdalena na Maliamu nyongo ghaki na Yakobo, na Salome, wahemilili manungilo gha maha, ili wawesi kuhika na kupakala mahuta mhigha wa Yesu kwaikiva gha kumsika. ²Malawila pee lichuwa lya mtumbulo lya juma, wayendili kumamambi lipindi lijuwa palihomoka. ³Wakilongelana weni kwa weni, "Ghani ateliviligisa liganga kwaikiva gha twenga ili tuyingili mlimambi?" ⁴Lipindi pawalolile, wamlolile mundu kaviligisa kala liganga, livile liwelili likulunga nesu. ⁵Wakayingila mlimambi na wakamlola mhongolo kavala lihabiti mbuleti, kalikala mbandi gha kuliyla, na wakalikangasa. ⁶Akawalongela, "Mkotoho kutila. Mungumhakula Yesu, wa Nazaleti, "mweni kuhakilwa. Kahinduka! Kabaha ng'ogha. Uloli mahala pala wawelili wamvika. ⁷Myendi, mkawalongeli wavulwa ghaki na Petelo yiwa kawalongola kuyenda ku Galilaya. Haku mtemlola, handa awelili kawalongela. ⁸Wakahuka na kutuwa mbilo kuhuma kulimambi; wahighimilili na wakakangaswa. Wakalonga ng'ogha kindu kwa mundu yeyosi kwaikiva watilili nesu. ⁹(Ukamuli: Mayandiko gha Dahile yavile ng'ogha na Maliko 16:9-20) njenji kulichuwa lya mtumbulo lya juma, badili gha kuhinduka, amuhumilili mtumbulo Maliamu Magdalena, avile kuhuma kwa mweni amuhumisili mahoka maisaba. ¹⁰Ahukili na kuwalongela wala wavile wawelili pamonga na mweni, lipindi pawawelili wakinyengemala na kuhumisa masosi. ¹¹Wayoghanilile yiwa kamkomu na kawoneka nayu, ila wamkwiniwa ng'ogha. ¹²(Ukamuli: Mayandiko gha dahile yavili ng'ogha na Maliko 16:9-20) Badili gha hagha, akajiwoneswa kwa nila gha weka kwa wandu waghangi waivili, lipindi pawawelili wakityanga kuhuma kumlila. ¹³Wayendili na kuwalongela wavulwa waghangi wahighalile, ila wawakwinilili ng'ogha. ¹⁴(Ukamuli: Mayandiko gha dahile yavile ng'ogha na Maliko 16:9-20) Yesu kuulongolo aliwonesili kwa wala ikumi na mmonga pawawelili wahyagamila ku mesa, na akawakalipila kwa kukotoho kukwinila kwa weni na gangamalo wa mioyu, kwaikiva wawakwinilili ng'ogha wala wamlolile badili gha kuhinduka kuhuma kuwahovili. ¹⁵Akawalongela, "Myendi kumlila wogha, na kutangasa Habali Maha kwa viumbi vyogha. ¹⁶Yeyosi mweni kukwinila na kubatiswa atelokolwa, na yula mweni kukwinila ng'ogha atelamulwa. ¹⁷(Ukamuli: Mayandiko gha dahile yavile ng'ogha na Maliko 16:9-20) Vilangihi havi viteyendana na wogha weni kukwinila. Kwa lihina lya nenga watehumisa mahoka. Watelonga kwa luga hyonu. ¹⁸Watekola njoka kwa mawoko ghau, na hata paikawela wanywegha kindu chochosi kya kukoma kitewakoma ng'ogha. Watevika mawoko kwa wavina, na weni watewela wakomu. ¹⁹Badili gha Bambu kulonga na weni, akatolwa kunani kundumba na katama liwoku lya kuliyla lya Sapanga. ²⁰Wavulwa wakahuka na kutangasa kila mahala, lipindi Bambu akighola lihengu pamonga na weni na kulihighilisa lilando kwa makangaso na vilangihi vikikovekelana na weni.

Luke

1

¹Watangala wayangilile kuvika kunjila maha mahimulilo yailongile mighalu ivile itimiliswa paghati gha twenga, ²handa vila watupatila twenga, wavile kuhuma mtumbulo ni wahighilisa wa mihu na watumikila wa ujumbi. ³Hinu na nenga hilahila, badili gha kulolesa kwa utali mtumbulo wa mighalu hai hyogha kumhila mtumbulo-nilolile ni maha kwa nenga hilahila kukuyandikila kunjila ghaki mtundamilwa nesu Theofilo. ⁴Ili uwesi kumanya uchakaka wa mighalu uvulilwi. ⁵Kumachuwa gha Herode, nkosi wa Yudea, pawelili na mtambuka mtenu mweni kukemwa Zekaria, wa ukolu wa Abiya. Mhumbu ghaki ahumili ku biti zya Haluni, na lihina lyaki akemilwi Elizabeti. ⁶Wogha wawelili weni haki kuulongolo gha Sapanga; watyangili wakiwela ng'ogha na kulalamikilwa ku amuli zyogha na malaghililo gha Bambu. ⁷Ila wawelili ng'ogha na mwana, kwaikiva Elizabethi awelili kawesa ng'ogha kukola ndumbu, na kwa lipindi hali wogha waivili wawelili wagogolo nesu. ⁸Hinaa ihumilile yiwa Zakalia awelili kuuwela wa Sapanga, akiyendelela na lihengu lya kitambika kundyangil gha zamu ghaki. ⁹Kukovekelana na ndyangilu gha kuhaghula ni mtambika ghani atetumikila, awelili kahaghulwa kwa kivalanga mihu gha mlungu na mweni akawoneka kulighuta lya Sapanga na hinu angalitumilila ufumba. ¹⁰Lipinga lyogha lya wandu liwelili likiyupa panji lipindi lya kutumililwa ufumba. ¹¹Hinu mtumikila wa kundumba wa Sapanga mhumilile na kugholoka upandi wa kuliyla wa kihanja kya kutumililila. ¹²Zakaria

akakolwa na holu paamlolile; holu ikanguwila. ¹³Ila mtumikila wa kundumba wa Sapanga akamlongela, "Ukotoho kutila Zakalia, kwaikiva mayupo ghako yayughanika. Mhumbu ghako Elizabethi atekulelela mwana. Lihina lyaki utemkema Yohana. ¹⁴Utevela na luheku na kujakamuka, na watangala watekuhekelelele kuweleleka kwaki. ¹⁵Kwaikiva atewela mkulu kuulongo gha Bambu. Atenywegha ng'ogha divai au kinywegha kikalipa, na atewela kamemeswa na Mpumulo wa Sapanga kuhuma kumtima wa nyongo ghaki. ¹⁶Na wandu watangala wa Izilaeli wateghalambulwa kwa Bambu Sapanga ghau. ¹⁷Ateyenda kuulongo gha wuso wa Bambu kumpumulo na makakala gha Eliya. Ateghola nagma ili kuhuyisa mioyu gha tati kwa mwana, ili yiwa wala wayitikila ng'ogha watetyanga kuluhala gha weni haki. Ateghola nagma kuyandala kwa Bambu wandu wavile wayandalwa kwaikiva gha mweni. ¹⁸Zakalia akamlongela mtumikila wamkundumba wa Sapanga, "Nitewesa ghuli kumanya hali? Kwaikiva nenga na mgogolo na mhumbu ghangu machuva ghaki yawela yatangala nesu. ¹⁹Mtumikila wa kundumba wa Sapanga akamyanga na kulonga, "Nenga na Gabulieli, yula mwenikuwela angugholoka kuulongo gha Sapanga. Nilaghililwi kukulongela, kukuyeghela habali hai maha. ²⁰Na uloli, utelonga ng'ogha, utewela jii, utewesa ng'ogha kulonga mpaka lichuwa lila mighalu hai itehumila. Hai ni kwaikiva usindilwi kukwinila milando ghangu ivile itetimiliswa kwa lipindi chakaka. ²¹Hinu wandu wawelili wakimlindila Zakalia. Walikangasilwi yiwa awelili akitumila lipindi litangala kulighuta lya Sapanga. ²²Ila paahumili panji, kawesa ng'ogha kulonga na weni. Wakamanya yiwa awelili kapokela mawonu paawelili mlighuta lya Sapanga. Ayendeleleli kulangiha vilangihi na ahighalile nuu. ²³Ikahumila yiwa lichuwa lya kutumikila kwaki palipela ahukili kuyenda ukaya kwaki. ²⁴Badili gha Zakalia kuhuya ukaya kuhuma kuutumikila ghaki kulighuta lya Sapanga, mhumbu ghaki akawela kakola ndumbu. Na mweni kahuka ng'ogha ukaya ghaki kwa lipindi lya miehi mhano. Akalonga, ²⁵"Hali ndiwa Bambu kagholi kwa nenga paanlolile kwa upendelele ili kuhumisa honi ghangu kuulongo gha wandu. ²⁶Hinaa, kumwehi gha isita wa ndumbu gha Elizaneti, Sapanga amlongelili mtumikila wa kundumba wa Sapanga mweni kukemwa Gabulieli kuyenda kumbwani wa Galilaya wenikukemwa Nazaleti, ²⁷kwa bikila mwenikuwela kaposwa na mlumi avile lihina lyaki liwelili Yusufu. Mweni awelili wa ukolu wa Daudi, na lihina lya bikila hayu liwelili Maliamu. ²⁸Akahika kwa mweni na kulonga, "Jambuu, wenga mwenikupokela manemu makulu! Bambu kahekeleswa na wenga. ²⁹Ila milando gha mtumikila wa kundumba wa Sapanga yamuhanganyili na amanyile ng'ogha kwa niki mtumikila yula ailingile jambuu hai gha kukangasa kwa mweni. ³⁰Mtumikila wa kundumba wa Sapanga akamlongela, "Ukotoho kutila, Maliamu, kwaikiva upokela manemu kuhuma kwa Sapanga. ³¹Na uloli, utepapa ndumbu kumtima ghako na utelela mwana. Na wenga utemkema lihina lyaki 'Yesu.' ³²Atewela mkulu na atekemwa Mwana wa mwenikuwela kunani nesu. Bambu Sapanga atempegha kikalilo kya ukulu kya Daudi tati ghaki. ³³Atelongosa kunani gha ukolu wa Yakobo machuwa yayendelele na unkosi ghaki utewela ng'ogha na mwihu. ³⁴Maliamu akamlongela mtumikila wa kundumba wa Sapanga, hali litehumila kwa njila liki, kwaikiva niyesa ng'ogha kuwonja na mlumi yeyosi? ³⁵Mtumikila akamyanga kwa kumlongela, "Mpumulo wa Sapanga atekuhikila kunani gha wenga, ns makakala gha hayu avile kunani nesu yatehika kunani gha wenga. Kwa nagma, mmbuleti atewekeleka atekemwa Mwana wa Sapanga. ³⁶Na uloli, mlongo ghako Elizabethi kana ndumbu gha mwana kumachuwa ghaki gha ugogolo. Hau ni mwehi gha isita kwaki, mwenikuwela angukemwa mghumba. ³⁷Ingumaanisa kwahela lisindikana kwa Sapanga. ³⁸Maliamu akalonga, "Uloli, nenga na mtumikila wa kidala wa Bambu. Uleki iweli nagma kwa nenga kulandana na ujumbi ghako. ³⁹Hinu mtumikila wa kundumba wa Sapanga akamleka. ⁴⁰Ndiwa kumachuwa hagma Maliamu ahukili na kwa kuloposela ayendili kumlama wa vitumbi, kumbwani kumlama wa Yudea. ⁴¹Ayendili ukaya kwa zekalia na akamjambusa Elizabethi ⁴²Hinaa, ikahumila yiwa Elizabethi pakayoghanila jambuso lya Maliamu, mwana kumtima ghaki akajumba, na Elizabethi akamemeswa na Mpumulo wa Sapanga. ⁴³Akaova lilowi lyaki na kulonga kwa lilowi likulu, "Uhighilwa wenga kupiti paghati gha wadala, na mwana mwenikuwela mumtima ghako kahighilwa. ⁴⁴Na iwelaghuli kwa nenga yiwa, nyongo gha Bambu ghangu ipalilwe ahiki kwa nenga? ⁴⁵Kwaikiva uloli, paiyoghanilika kumapulukilo ghangu lilowi lya kujambusa kwa wenga, mwana kumtima gha nenga akajumba kwa luheku. ⁴⁶Na kahighilwa mdala yula avile kakwinila yiwa ungalihika utimila wa mighalu hila alongelilwi kuhuma kwa Bambu. ⁴⁷Maliamu akalonga, nafusi ghangu ingumuyinula Bambu, ⁴⁸na mpumulo ghangu unguhekelele ku Sapanga Mlokola wa nenga. ⁴⁹Kwaikiva kalolele ndyangilu gha pahi gha mtumikila ghaki wa kidala. Uloli, kuhuma hinaa kuviweleleka vyogha watenikema mhighilwa. ⁵⁰Kwaikiva hayu mwenikuwela muwesa kagholi mighalu mikulunga kwa nenga, na lihina lyaki ni mbuleti pee. ⁵¹Luhungu lwaki lungulikala machuwa yayendelele kuhuma kiweleleka hata kiweleleka kwa wala wenikumtundamila mweni. ⁵²Kalangiha makakala kwa liwoku lyaki; kawalekanisa wala wavile waitutumula kunani gha mawachilo gha mioyu ghau. ⁵³Kawahulusa pahi wana wa wankosi kuhuma kuvikalilo vyau vya ukulu na kuwayinula kunani wenikuwela na ndyangilu gha pahi. ⁵⁴Awayukutisi weni njala kwa vindu mahaali, ila wanaisa kawawinga mawoku lipala. ⁵⁵Kayegha mtanga kwa Izilaeli mtumikila ghaki, ili kukumbwili kulangiha luhungu ⁵⁶(handa ailingile kwa watati wa twenga) kwa Ablahamu na uweleleka ghaki machuwa yayendelele. ⁵⁷Maliamu atamili na Elizabethi lipindi lya miehi itatu na ndiwa akahuya ukaya kwaki. ⁵⁸Hinaa lipindi liwelili lihika kala kwa Elizabethi kuiwopola mwana ghaki na akajiwopola mwana mlumi. ⁵⁹Wandu wa pabehi ghaki na walongo ghaki wayoghanilile vila Bambu kayongesa luhungu kwaki, na wakahekelele pamonga na mweni. ⁶⁰Hinaa ihumilile lichuwa lya inane yiwa wahikile kumyingisa jandu mwana. wanalipalwa kumkema lihina lyaki, "Zekalia," kwa kukoveleka lihina lya tati ghaki, ⁶¹ila nyongo ghaki akayanga na kulonga, "Ng'ogha; atekemwa Yohana," ⁶²Wakamlongela, kwahela hata mmonga kuwalongo ghako mwenikukemwa kwa lihina hali. ⁶³Wakamgholela kilangihi tati ghaki kuwonesha yiwa mweni apalili lihina akemwi ghani. ⁶⁴Tati ghaki akapala kibau kya kuyandikila, na akayandika, "Lihina lyaki ni Yohana." Wogha wakalikangasa na hali. ⁶⁵Bwitu mlomo ghaki ukagubutulilwa na lulimi ghaki likawela pekesu. Akalongela na kumuyinula Sapanga. ⁶⁶Holu ikawahikila wogha

walikalili pabehi na weni. mighalu hai ikalandala kumlima wogha gha vitumbi vya Yuda. ⁶⁶Na wogha wenikuyayughanila wakayavika kumioyu ghau, wakilonga, "Mwana hau kawela wa ndambu liki?" Kwaikiva liwoku lya Bambu liwelili pamonga na mweni. ⁶⁷Tati ghaki Zekalia amemesilwi na Mpumulo Mbuleti pee na akahumisa ulota, akilonga, ⁶⁸Ayinulwi Bambu, Sapanga wa Izilaeli, kwaikiva katanga na katimilisa ulokola kwa wandu ghaki. ⁶⁹Katuyinulila pembi gha ulokola kulighuta lya mtumikila ghaki Daudi, kuhuma paghati gha ukolu wa mtumikila ghaki Daudi, ⁷⁰handa ailongile kwa milomu gha walota ghaki wenikuwela ku lipindi lya dahile. ⁷¹Atetulokola kuhuma kwa wahakata wa twenga na kuhuma kumawoku gha wogha wenikutuhyomela. ⁷²Ateghola nagma kulangiha luhungu kwa watati wa twenga, na kukumbwiki lilaghano lyaki limbuleti pee, ⁷³kilapo kiakilongela kwa Ablahamu tati wa twenga. ⁷⁴Alapili kuhighilisa yiwa ingaliwesekana kumtumikila mweni bila holu, badili gha kulokolwa kuhuma kumawoku gha wahakata wa twenga. ⁷⁵Kuumbuleti pee na haki kuulongolo ghaki machuwa gha twenga hyogha. ⁷⁶Ndiwa, na wenga mwana, utekemwa mlota wa Mwenikuwela kunani nesu kwaikiva uteyenda kuulongolo gha wuso gha Bambu ili kumuyandalila njila, kuwayandala wandu kwaikiva kwa kuhika kwaki, ⁷⁷kuwamanyisa wandu ghaki yiwa, watelokolwa kwa njila gha kulekeselwa sambu syau. ⁷⁸Hali lihumilili kwaikiva gha luhungu gha Sapanga wa twenga, lukani luvile lujwa kuhuma kunani litetuhikila, ⁷⁹kulangasa kwau wenikulikala mlwisa na kukisisi kya kihu. Ateghola nagma kulongosa maghulu gha twenga kweni njila gha kulikala kwa kukotoho kutovana. ⁸⁰Hinaa, yula mwana akakula na kuwela mweni makakala kumpumulo na alikalili kumwitu mbaka lichuwa lya kujihumisa kwaki kwa Izilaili.

2

¹Hinaa kumachuwa hagma, ikahumila yiwa Kaisali Augusto alaghilili akilongela yiwa wavalangi wandu wogha wangulikala kumlimawogha. ²Hau uwelili ni mvalangu wa mtumbulo ugholekili lipindi Krenio akiwela kilongosi wa Silia. ³Hinu kila mmonga akayenda kumbwani kwaki kuvalangwa. ⁴Na mweni Yusufu ahukili hilahila kummbwani wa Nazaleti haku Galilaya na akayenda ku Yudea kumlima wa Betelehemu, weni kumanyika handa mlima wa Daudi, kwaikiva ahumilili kuukolu wa Daudi. ⁵Ayendili haku kuvalangilwa pamonga na Maliamu, avile kamposa na awelili akilindila mwana. ⁶Hinaa ihumilile yiwa, pawawelili kula lipindi lyaki lya kuiwopola mwana likahika. ⁷Akajiwopola mwana mlumi, muwelekwa ghaki wa mtumbulo akambindilila nguu kumhigha kumgholokela na lupepu mwana. Ndiwa akamvika kukibimilo kya kuwapeghela mikokolo mulyo, kwaikiva kuwelili ng'ogha na fwasi kumaghuta gha wahlenja. ⁸Kumahala haku, wawelili wahungaji wenikulikala kumatawa wakigholokela mapinga gha kondolu ghau uhiku. ⁹Bwitu, mtumikila wa kundumba wa Bambu akawahumila, na wakawela na holu nesu. ¹⁰Ndiwa mtumikila wa kundumba wa Sapanga akawalongela, "Mkotoho kutila, kwaikiva ninguwayeghela habali maha ivile iteyegha luheku lukulu kwa wandu wogha. ¹¹Lelo mkombola kawelekwa kwaikiva gha mwenga mmbwani mwa Daudi! Hayu ndiwa Kilisito Bambu! ¹²Haki ndiwa kilangihi mtepeghe, mtemlola mwana kawopwa nguu na kawonja kukibimilo kya kuwapeghela mikokolo mulyo. ¹³Bwitu kakahumila na watovangondo watangala wa kundumba wakakonganika na mtumikila wa kundumba wa Sapanga hayu wakamuyinula Sapanga, wakilonga, ¹⁴Ukwilikihwa kwa Sapanga mwenikuwela kunani nesu, na kuponga kulikali kumlimawogha kwa wogha wala anguhekeselwa nau. ¹⁵Ikawela yiwa watumikila pawahuka kala kuyenda kundumba, wahungaji wakalongelana weni kwa weni," Tuyendi hinaa kula Betelehemu, na tukaloli haki kindu kivile kihumila, kivile Bambu katumanyisa, ¹⁶Wakagholo njenji kula, na wakamlola Maliamu na Yusufu, na wakamlola mwana kawonja kukibimilo kya kuwapeghela mikokolo mulyo. ¹⁷Na pawalolile nagma, wakawalongela wandu kila wawelili walongelwa kulongelela mwana. ¹⁸Wogha wayoghanilile habali hai wakalikangasa na kila kilongelilwi na wahungaji. ¹⁹Ila Maliamu akayendelela kuliwachila hyogha ayayoghanilili kala, akiyavika kumoyu ghaki. ²⁰Wahungaji wakahuya wakimuyinula na kumuyupa Sapanga kwaikiva gha kila kindu wakiyoghanila kala na kukilola, handa ilongelwa kwa weni. ²¹Palihika lichuwa lya inane na liwelili lipindi lya kumuyingisa jandu mwana, wakamkema lihina Yesu, lihina apegheilwi kala na yula mtumikila wa Sapanga pambila gha ndumbu kuwikwa mumtima. ²²machuwa ghau gha ughululo payahongile, kukovekelana na selia gha Musa, Yusufu na Mliamu wakamyegha kulighuta lya Sapanga kula Yelusalemu kumvika kuulongolo gha Bambu. ²³Handa iyandikilwi kuselia gha Bambu, "Kila mlumi mwenikuwoposola mtima atekemwa mwenikughululwa kwa Bambu." ²⁴Weni hilahila wahikili kupegha litambiku kukovekelana na kila kingulongelwa kuselia gha Bambu, "Ngunda waivili au wana waivili wa ngunda. ²⁵Uloli, pawelili na mundu ku Yelusalemu avile lihina lyaki awelili akikemwa Simeoni. Mundu hayu awelili mweni haki na mundu wa Sapanga. Mweni awelili akilindila kumlola mghola upongu wa Izilaili, na Mpumulo wa Sapanga awelili kunani gha mweni. ²⁶Iwelili igubutulwa kala kwaki kupitila mpumulo wa Sapanga yiwa mweni angalihova ng'ogha pambila gha kumlola Kilisito wa Bambu. ²⁷Lichuwa limonga ahikili mghati gha lighuta lya Sapanga, akilongoswa na Mpumulo wa Sapanga. Pavile walela wamyeghili mwana, Yesu, kumgholela yala yapalilwe kukovekelana na selia, ²⁸ndiwa Simeoni akampokela kumawoku ghaki, na akamuyinula Sapanga na kulongela, ²⁹Hinaa ulekeseli mtumikila ghako ayendi kwa upongu Bambu, kukovekelana na lilando lyako. ³⁰Kwaikiva mihu ghangu ilolile ulokola wa wenga, ³¹uvile uwoneka kwa mihu gha wandu wogha. ³²Mweni ni mhana kwaikiva gha ugubutulo kwa Wandu wa mlima na ukwilikihi wa wandu Waizilaili. ³³Tati na Nyongo wa mwana walikangasili kwa mighalu ivile ilongelilwi kwa kumlongelela mwana. ³⁴Ndiwa Simeoni akawahighila na akalonga kwa Maliamu nyongo ghaki, "Uyoghanili kwa umaha! Mwana hayu atewela njila gha kubyodoka na kulokoka kwa wandu watangala ku Izilaili na kilangihi kivile wandu watangala watengingama. ³⁵Hilahila ni lipanga litehoma nafusi ghako mweni, ili yiwa mawachilo gha mioyu gha watangala yamanyiki. ³⁶Mlota mdala mwenikukemwa Ana hilahila awelili haku kulighuta lya Sapanga. Hayu mwenikuwela biti wa Fanueli kuhuma kulikabila lya Asheli. Awelili

na machuva matangala nesu. Na mweni alikalili na mngwana ghaki kwa machuva isaba badili gha kuposana,³⁷ na ndiwa akawela mdala kahovilwa na mhumbu ghaki kwa machuva iselasini na njechi. Na mweni ayesili ng'ogha kuhuka kulighuta lya Sapanga na awelili akiyendeleva kumyupa Sapanga pamonga na kuwopa mulyo na kuyupa, uhiku na pamuhi.³⁸ Na kwa lipindi hali, akahika pala wawelili na kutumbula kumshukwile Sapanga. Alongelili kumshukwile mwana kwa kila mundu avile akilindila ukombola wa Yelusalemu.³⁹ Pawayomola kila kindu wapalilwi kughola kukovekelana na selia gha Bambu, wakahuya ku Galilaya, kumbwani ghau, Nazaleti.⁴⁰ Mwana akakula, na akawela na makakala, akiyongeseka kuluhala, na manemu gha Sapanga yakawela kunani ghaki.⁴¹ Walela ghaki kila lichuva wayendili ku Yelusalemu kwaikiva gha mhambu wa Pasaka.⁴² Paawelili na machuva ikumi na miivili, wakayenda kang'i lipindi maha kindyangilu ghau kwaikiva gha mhambu.⁴³ Badili gha kuhighala machuva hyogha kwaikiva gha mhambu, watumbulile kuhuya ukaya. Ila mhongolo Yesu ahighalile kuhyetu mula Yelusalemu na walela ghaki wamanyili ng'ogha hali.⁴⁴ Waliwachilile yiwa kawela kulipinga wawelili wakityanga nalu, hinu watyangili mwanja wa lichuva. Ndiwa wakatumbula kumuhakula paghati gha walongo na waghanja ghau.⁴⁵ Pawasindilwi kumlola, wahuyili ku Yelusalemu na wakatumbula kumuhakula hamu.⁴⁶ Ikahumila yiwa badili gha machuva itatu, wakamlola kulighuta lya Sapanga, akiva kalikala paghati gha wavula, akiwayoghanila na kuwakonya milando.⁴⁷ Wogha wamuyoghanilile walikangasili na kumanya kwaki na vila anguyanga.⁴⁸ Pawamlolile, walikangasili. Nyongo ghaki akamlongela, "Mwana ghangu, kwakanyi utugholela nagma? Uyughanili, tatin ghako na nenga tuwelili tukikuhakula kwa holu ngulu."⁴⁹ Akawalongela, "Kwa kyani muwelili mkinihakula? Mmanga ng'ogha yiwa ni lasima niweli kulighuta lya Tati ghangu?"⁵⁰ Ila wamanga ng'ogha niki amaanisili kwa milando hila.⁵¹ Ndiwa akayenda pamonga na weni mbaka ukaya Nazaleti na awelili myitikila kwa weni. Nyongo ghaki avikili mighalu itangala kumoyu ghaki.⁵² Ila Yesu ayendelevile kukula kumahala na utali, na akayendeleva kupalwa na Sapanga na wandu.

3

¹Hinaa, kulichuva lya ikumi na itano lya ulongosi wa Kaisali Tibelia, lipindi Pontio Pilato kilongosi wa Uyahudi, Helode awelili mkulu wa mmbwani wa Galilaya, na Filipo mlongo ghaki awelili mkulu wa mmbwana wa Itulea na Tlakoniti, na lisania awelili mkulu wa mmbwani wa Abilene,² na lipindi lya utambika mkulu wa Anasi na Kayafa, Lilando lya Sapanga limhikilile Yohana mwana wa Zakalia, mluvaga.³ Ayendili kumimbwa hyogha kutindila mlweni Yoludani, akitangasa ubatiso wa kuleka sambu kwaikiva gha mlekeselo wa sambu.⁴ Handa iyandikilwi kukihitabu kya milando gha Mlota Isaya, "Lilowi lya mundu mwenikuwela kumwitu," Muiyandali njila gha Bambu, muyagholi matyangilu ghaki yeni kuyenda monga kwa monga.⁵ Kila bondi litememeswa, kila kitumbi na kitumbi vite landalwa, njila zihyetili zitenyoloshwa, njila zipalazilwi zitegholwa kuwela pyeku.⁶ Wandu wogha wateulola ulokola wa Sapanga.⁷ Hinu, Yohana akawalongela makonganu makulunga gha wandu wamuhikililile wapati kubatiswa na mweni, "Mwanga uwelekwa wa njoka weni sumu, ghani awakanilisi kutuwa unyokolu?"⁸ Mleli matungula yeni kuyendana na kuhyetu sambu, na mkotoho kutumbula kulongela mghati mwa mwanga, "Tuvile na Iblahimu avile na tati wa twenga; kwaikiva ninguwalongela yiwa, Sapanga anguwesa kumuyinulila Iblahimu wana hata kukovekelana na maganga hagma.⁹ Liwau livikwa kala kumikeghe gha mibiki. Hinu kila libiki lilala ng'ogha matungula maha, lingudumulwa na kutaghwana mlyoto."¹⁰ Hinu wandu kumkonganu wamkanyili wakilonga, "Hinu tungupalwa kughola niki?"¹¹ Akayanga na kuwlongela, "Handa mundu kawela na mihabiti miivili angupalwa ahumisi lihabiti limonga kumpegha mghangi mwenikuwela kahela kindu, na mwenikuwela kana mulyo na agholi handa nagma."¹² Hinu amonga gha wakungula usulu wakahika hila hila kubatiswa, na wakamlongela, "Mvula, tungupalwa kughola niki?"¹³ Akawalongela, "Mkotoho kukungula mapesa kupiti kila mngupalwa kukungula."¹⁴ Amonga gha watovangondo hila hila wakamkanya wakilonga, "Na twenga ghuli? Tungupalwatugholi niki?" Akawalongela, "Mkotoho kutola mapesa kwa mundu yeyosi kwa makakala, na mkotoho kumulamula mundu yeyosi kwa uhwangi. Mkwilwi na misahala gha mwanga."¹⁵ Hinaa, kwaikiva wandu wawelili na luhujulu lwa kumlindila Kilisito yula atehika, kila mmonga awelili anguliwachila mmoyu ghaki kulongelela Yohana handa mweni ndiwa Kilisito.¹⁶ Yohana akayanga kwa kuwalongela wogha, "Nenga ninguwabatisa mwanga kwa masi, ila kuvili na mmonga mwenikuhika na hayu kana makakala kupiti nenga, na niwesa ng'ogha hata kuwopola hata ngowi sya vilatu vyaki. Atewabatisa mwanga kwa Mpumulo Mmbuleti."¹⁷ Mbepetelo ghaki imuliwoku lyaki ili kuwofula maheli mahala ghaki gha kupepetela ghanu na kuikungula nganu mngoku ghaki. Ila, ateyalamisa miyeyu kwa lyoto lyenikuwesa ng'ogha kujimika.¹⁸ Kwa makaniso maghangi matangala hila hila, atangasili habali maha kwa wandu.¹⁹ Yohana amkemelili hilihila Helode mkulu wa mmbwani kwa kumposa Helodia, mhumbu wa mlongo ghaki na kwa mahakata maghangi matangala yavile Helode kayagholi.²⁰ Ila kuulongo Helode agholile uhakata mghangi mahakata nesu. Amuwopili Yohana mgelelsa.²¹ Hinu ikahumila yiwa, lipindi wandu wogha pawawelili wakibatiswa na Yohana, na hayu Yesu abatisilwi hila hila. Lipindi paawelili akiyupa, kundumba kukawopoka.²² Mpumulo Mmbuleti akahuluka kunani ghaki kwa mlandanu wa mhigha wa ngunda, ilipindi lilalila lilowi likahika kuhuma kundumba likilonga, "Wenga ni Mwana ghangu mpalwa. Ninguhekeswa nesu na wenga."²³ Hinaa Yesu mweni, paatumbulile kuvula, awelili na machuva yenikuhika iselasini. Awelili ni mwana (handi iwachililwa) wa Yusufu, mwana wa Eli,²⁴ mwana wa Masati, mwana wa Lawi, mwana wa meliki, mwana wa Yana, mwana wa Yusufu,²⁵ mwana wa Matatia, mwana wa Amosi, mwana wa Nahumu, mwana wa Esili, mwana wa Nagai,²⁶ mwana wa Maati, mwana wa Matatia, mwana wa Semeini, mwana wa Yusufu, mwana wa Yuda,²⁷ mwana wa Yoanani, mwana wa Lesa, mwana wa Zelubabeli, mwana wa Shealteal, mwana wa Neli,²⁸ mwana wa Meliki, mwana wa Adi, mwana wa Kosamu, mwana wa Elmadamu, mwana wa Eri,²⁹ mwana wa Yoshua, mwana wa Eliezeli, mwana wa Yerimu,

mwana wa Matasi, mwana wa lawi,³⁰ mwana wa Simeoni, mwana wa Yuda, mwana wa Yusufu, mwana wa Yonamu, mwana wa Eliyakimu,³¹ mwana wa Melela, mwana wa mena, mwana wa Matasa, mwana wa Nasani, mwana wa Dudi,³² mwana wa Yese, mwana wa Obedi, mwana wa Boazi, mwana wa Salamoni, mwana wa Nashoni,³³ mwana wa Abinadabu, mwana wa Alamu, mwana wa Hesiloni, mwana wa Pelesi, mwana wa Yuda,³⁴ mwana wa Yakobo, mwana wa Isaka, mwana wa Iblahimu, mwana wa Tela, mwana wa Naholi,³⁵ mwana wa Seluigi, mwana wa Ragau, mwana wa Pelegi, mwana wa Ebeli, mwana wa Sala,³⁶ mwana wa Kenani, mwana wa Alfaksadi, mwana wa Shemu, mwana wa Nuhu, mwana wa Lameki,³⁷ mwana wa Mesusela, mwana Henoko, mwana wa Yaledi, mwana wa Mahalalei, mwana wa Kenani,³⁸ mwana wa Enoshi, mwana wa sethi, mwana wa Adamu, Mwana wa Sapanga.

4

¹Hinu, Yesu akiva kamema Mpumulo Mmbuleti pee, ahuyili kuhuma kulweni Yoludani na alongosilwi na Mpumulo kuluvagha, ²kwa machuwa ialobaini, na haku ayesilwi na lihyukana. Lipindi hali kalyegha ng'ogha chochosi, na kumwihu gha lipindi hali akakolwa na njala. ³Lihyukana likamlongela, "Handa wenga ni Mwana wa Sapanga, ulilaghili liganga hali liweli libumunda." ⁴Yesu akamuyanga, "Iyandikwa; 'mundu atelama ng'oghakwa libumunda weka.'" ⁵Hinu lihyukana likmlongosa kunani kukindambindambi kya litumbi, na akamlangiha unkosi wogha wa mlimawogha kwa lipindi litali. ⁶Lihyukana likamlongela, "Nitekupeghe ulongosi gha kulongosa unkosi hau wogha pamonga na unaisa ghaki Ninguwesa kughola nagha kwaikiva vyogha vipeghe kwa nenga nivilongosi, na ninguwesa kumpeghe yeyosi yula ningupala kumpeghe. ⁷Kwa nagha, handa uteniyinamila na kuniyupa, vindu havi vyogha vitewela vya wenga." ⁸Ila Yesu ayangile na kumlongela, "Iyandikwa, "Lasima umuyupi Bambu Sapanga wa wenga, na ni lasima umtumikili mweni weka yaki." ⁹Kuulongolo lihyukana limlongosili Yesu mbaka Yelusalemu na kumvika kumahla pakunani nesu gha lighuta lya Sapanga na kumlongela, "Handa wenga ni Mwana wa Sapanga, ujidangi pahi kuhuma haku. ¹⁰Kwaikiva iyandikwa, "Sapanga atewalaghila watumikila ghaki wa kundumba wakuviki maha na kukugholokela, ¹¹na watekuyinula kunani kumawoku ghau ili yiwa ukotoho kuhakila maghulu ghako kunani gha liganga." ¹²Yesu akayanga akamlongela, "Ilongelwa, "Ukotoho kumyesa Bambu Sapanga ghako." ¹³Lihyukana palimalila kumyesa Yesu, likayenda zyaki na kumleka mbaka lipindi lighangi. ¹⁴Hinu Yesu akahuya ku Galilaya kwa makakala gha Mpumulo, na habali kumlongelela mweni zikalandala na kumanyika kumimbwani gha papehi hyogha. ¹⁵Avulile kumalighuta gha kukonganikila Wayahudi ghau, na kila mmonga amjumilile. ¹⁶Lichuwa limonga ayendili ku Nazaleti, mmbwani uvile alalilwi na kukulila. Handa iwela ndyangilu ghaki akayingila kulighuta lya kukonganikila Wayahudi lichuwa lya mbumulilo, na agholokile kusoma mayandiko. ¹⁷Akapeghwa Gombo lya mlota Isaya, hinu, akaliwoposola gombo na akahakula mahala kuyandikwa, ¹⁸Mpumulo wa Bambu kakunani gha nenga, kwaikiva anivikili mahuta kutangasa habali maha kwa wangali hindu. Kanilaghila kutangasa ulekeselu kwa wawopwa, na kuwagholo wala walolile ng'ogha wawesi kulola kangi. Kuwavika Pekesu wala wenikuhinyikilwa, ¹⁹kutangasa lichuwa livile Bambu atelangiha luhungu lwaki." ²⁰Hinu akaliwopa gombo, akamuhuyisila kulongosi wa lighuta lya kukonganikila Wayahudi, na akatama pahi. Mihu gha wandu wogha wenikuwela kulighuta lya kukonganikila Wayahudi ikawela ingumlola mweni. ²¹Akatumbula kulongela na weni akilonga, "Lelo liyandiku hali litimila mumapulukilo gha mwenga." ²²Kila mmonga pala ahighilisili kila akilongilile Yesu, na watangala paghati gha weni walikangasili na milando gha luhala yenikuwela yakihuma kumlomu ghaki. Wawelili wakilonga, "Hayu ni mhongolo weka wa Yusufu, ng'ogha nagha?" ²³Yesu akawalongela, "Chakaka mtelongela misali hai kwa nenga, "Mganga, ujilamisi mweni. Chochosi kila tukiyoohanila ukikighola Kapelinaumu, kigholi na haku hilahila kukimbwani kyako." ²⁴Hilahila akalonga, "Chakaka ninguwalongela mwenga, kwahela mlota mweni kujumilwa kwau." ²⁵Ila ninguwalongela mwenga chakaka yiwa kuwelili na wahoviliwi na wangwana Izilaili kulipindi lya Eliya, lipindi kundumba pakuwopwa kukotoho kuwela na ndonya kwa machuva maitatu na mandina, lipindi papawelili na njala ngulu kumlima hyogha. ²⁶Ila Eliya kayeghwa ng'ogha kwa yeyosi mmonga wa weni, ila kwa yula ahovili na mngwana mmonga hela atamili ku Salepta pabehe na mbwani wa Sidoni. ²⁷Hilahila, kuwelili na weni ukalawa watangala ku Izilaili kulipindi lya Elisha mlota, ila mkwahela hata mmonga wa weni alamisilwi ila Naamani mundu wa Silia. ²⁸Wandu wogha mghati gha lighuta lya kukonganikila Wayahudi wakamemwa na lilaka pawayayoghanila hagha hyogha. ²⁹Wakagholoka na kumuhukumulila panje gha mmbwani, na kumlongosa mbaka kungema gha litumbi lya mbwani ivile mbwani ghau uchengilwi kunani ghaki, ili wawesi kumtagha pahi. ³⁰Ila apitili maha paghati gha weni na akayenda zyaki. ³¹Hinu akahulukila ku Kapelnaumu, kumlima wa Galilaya. Mbumulilo imonga awelili akivula wandu mghati gha lighuta lya kukonganikila Wayahudi. ³²Walikangasili na wavulo ghaki, kwaikiva avulile kwa ukulu. ³³Hinaa lichuwa hali mghati gha lighuta lya kukonganikila Wayahudi, kuwelili na mundu awelili na mpumulo wa lihoka muhakata, na alilili kwa lilowi lya kunani, ³⁴Tuvile na kyani na wenga, Yesu wa Nazaleti? Uhika kutuyalamisa? Ningumanya yiwa wenga kwa ghani! Wenga ni mmbuleti wa Sapanga!" ³⁵Yesu amkalipilili lihoka akilonga, "Unyamali jii, na umuhuki mundu hayu!" Lihoka lila palimtagha mundu hayu pahi paghati gha weni, amuhukili yula mundu bila kumuyambusila mahakata yeyosi. ³⁶Wandu wogha walikangasili, na wayendelelile kulongelela mghalu hula kila mmonga na myaki. Wakalonga, "Ni mighalu gha whuli hai?" Anguwalaghila mipumulo wahakata kwa uweso na makakala na wanguhuka." ³⁷Hinu habali gha kumlongelela Yesu zilandalili kila mahala kumahala kula kungutindila mmbwani hula. ³⁸Hinu Yesu akahuka kumbwani hula na akayingila kulighuta lya Simoni. Hinaa, nyongo mkwahanu ghaki Simoni awelili angulwala uvina mkalipa, na wakamluwa kwa badili ghaki. ³⁹Hinu, Yesu akamhikila babei, akakemela hula uvina na ukamleka. Bwitu akagholoka na kutumbula kuwatumikila. ⁴⁰Lijuwa palwell lkhonga, wandu wamyeghell Yesu kla mmonga mwenikuwela na ulwala wa

mavina wekaweka. Avikili mawoko ghaki kunani gha kula mvina na akawalamisa wogha. ⁴¹"Mahoka hilahila yawahukili watangala gha weni na kulila kwa lilowi na kulongela, "Wenga ni mwana wa Sapanga!" Yesu awakemelili mahoka na kawalekesela ng'ogha walongi, kwaikiva wamanyili yiwa mweni awelili Kilisito. ⁴²Lipindi pakulangala, ayendili kumahala kuwela ng'ogha na wandu. Mapinga gha wandu wawelili wakimhakula na wakahika kumahala atamili. Wayesili kumkanisa akotoho kuyenda kutali na weni. ⁴³Ila akawalongela, "Lasima hilahila nitangasi Habali Maha zya unkosi wa Sapanga kumimbwani mighangi mitangala, kwaikiva halu ndiwa lukani nikakemwa haku." ⁴⁴Hinu akayendelela kutangasa mghati gha maghuta gha kukonganikila Wayahudi Kuuyahudi hyogha.

5

¹Hinu likahumla lipindi wandu pawalikungula kwa mweni kumtindila Yesu na kuyoghanila lilando lya Sapanga, pavile awelili kagholoka mmbali gha lihiwa Genesareti. ²Alolile watu ivili zivika nagma mmbali gha lihiwa. Walopola wawelili wahuka na wawelili wakiwofula nyafu zyau. ³Yesu akayingila kuamonga gha zila watu, hila iwelili gha Simoni na akamluwa aiyeghi kumasi kutali mayaghani na mlima kulutupi. Hinu akatama na kuvula kuumila kuwato. ⁴kulongela, akamlongela Simoni, "Uyeghi watu ghako mbaka kumasi matali na kuhulusa nyafu zyaku ili kulopola homba." ⁵Simoni akayanga na kulongela, Bambu, tughola lihengu uhiku wogha, na tukamula ng'ogha chochosi, ila kwa lilando lyako, nitehulusa nyafu. ⁶Pawagholile nagma wakakungula wahomba watangala na nyafu zyau zikatumbula kudumuka. ⁷Hinu wakawalangiha waghanja ghau kuwatu ghangi ili wahiki na kuwatanga. Wakahika na kumemesa watu zyogha, mbaka kuyendela kumilwa na masi. ⁸Ila Simoni Petelo, paalolile nagma, akaguwa kumanung'una gha Yesu akilonga, "Uhuki kwa nenga, kwaikiva nenga ni mundu mweni sambi Bambu." ⁹Kwaikiva akangaliswi, na wogha wala kawela pamu na mweni, kwa ulopola wa homba hula waugholile. ¹⁰Hali liwajumula Yakobu na Yohana wana wa Zebedayo, wavile wawelili waghanja wa Simoni. Na Yesu akamlongela Simoni, "Ukotoho kutali, kwaikiva kutumbula hinaa na kuyendelela utevula wandu." ¹¹Pawaziyegha kala zila watu zyau kumlima myumu, alekili kila kindu na kumkovekela mweni. ¹²Thumilile yiwa paawelili kummbwani mmonga paghati gha hila, mundu mwenikuwela kamema ukalawa awelili haku. Lipindi paamlolile Yesu, aguwili akiyinamisa wuso kwiki mbaka pahi na kumluwa, akilonga, Bambu, paikawela ungupala. unguwesa kunighulula." ¹³Hinu Yesu akalangila liwoku lyaki na kumyavisa, akilonga, "Ningupala. Ughululiki." Na lisaa lila lila ukalawa ukamleka. ¹⁴Amlaghilile akotoho kumlongela mundu yeyosi, ila amlongilile, "Uyendi zyako, na ukajilangihi kwa watambika na uyeghi litambiku lya kughululwa kwaku, handa vila Musa alaghilile, kwa uhighilisu kwa weni." ¹⁵Ila habali kumlongelela hayu zikalandala, na lipinga likulunga lya wandu likahika pamonga na kumuyoghanila vila akivula na kulamiswa mavina ghau. ¹⁶Ila lihanja mbaka lihanja ajilekanisili kukifisu na kuyupa. ¹⁷Thumil lichuwa limonga paghati gha ghala awelili akivula, na kuwelili na Mafalisayu na wavula wa selia walikala pala wavile wahikile wakihuma kuvimbwani vitangala wekaweka kummbwani wa Galilaya na Yudea, na hilahila kuumila kumlima wa Yelusalemu. Makakala gha Bambu yawelili pamonga na mweni kulamisa. ¹⁸amonga gha wandu wahikile, wampapa kweni lihinda mundu mwenikuwela kapola vikongonu, na wakahakula njila gha kumuyingisa mghati ili kumuwonjesa pahi kuulongolo gha Yesu. ¹⁹Wapatile ng'ogha njila gha kumuyingisa mghati kwaikiva gha lipinga, hinu wakakwela kunan gha lipaghala lya lighuta na kumuhulusa yula mundu pahi kupitila kulutupi lula walupoyolile, kunani lihinda lyaki paghati gha wandu, kuulongolo nesu gha Yesu. ²⁰Akilola ukwinila ghau, Yesu akalonga, "Ghanja, sambi syako ulekeselwa." ²¹Wayandika na Mafalisayu watumbulile kukonya lila, wakilonga, "Hayu ni ghani mwenikulongela malighu? Ni ghani angu wesa kulekesela samb ila Sapanga weka yaki?" ²²Ila Yesu, akimanya yiwa niki wawelili wakiwachila, awayangile na kuwalongela, "Kwa kyani mngukonyana hali kumioyu gha mwenga?" ²³Niki ni yuyughu kukilongela, 'Sambi zya wenga zilekeselwa' au kulongela 'Ugholoki uyendi?' ²⁴Ila mmanyi yiwa Mwana wa Adamu kana uwesa kumlima wogha kulekesela sambi, ningukulongela wenga, 'Uninuki, utoli lihinda lyaku na uyendi ukaya kwaku.'" ²⁵Lipindi lilalila akayimuka kuulongolo gha weni na akatola lihinda lyaki awelili kaliwonjela. Hinu akahuya ukaya kwaki akimyinula Sapanga. ²⁶Kila mmonga akangasilwi na wakamya inula Sapanga. Wakamemwa na holu, wakilonga, "Tulola mighalu gha kukangasa." ²⁷Badili gha mighalu hai kuumila, Yesu ahukili haku na kumlola mkungula usulu mwenikukemwa Lawi kalikala kumahala pakukungulila kodi. Akamlongela, "Nikovekeli." ²⁸Hinu Lawi akayimuka na kumkovekela, akileka kila kindu kuhyetu. ²⁹Hinu Lawi akayandala ukaya ghaki mhambu mkulunga kwaikiva gha Yesu. Kuwelili na wakungula usulu watangala kula na wandu watangala watamili kumesa wakilyegha pamonga na weni. ³⁰Ila Mafalisayu na wayandika ghau wawelili wakiwang'ungulikila wavulwa, wakilonga, "Kwa kyani mngulyegha na kunywegha na wakungula usulu pamonga na wandu waghangi weni sambi?" ³¹Yesu akawayanga, "Wandu wenikuwela na njimba maha wanguhakula ng'ogha mtela, ni wala weni kuvina ndiwa watempala mmonga. ³²Nuhika kuwakema wandu weni haki wapati kuleka sambi, ila kuwakema weni sambi wapati kuleka sambi." ³³Wakamlongela, "Wavulwa wa Yohana mianja itangala wanguwopa mulyo na kuyupa, na wavulwa wa Mafalisayu hilahila wangughola handa weni. Ila wavulwa ghako wangulyegha na kunywegha." ³⁴Yesu akawalongela, "Inguwesekana mundu yeyosi akawagholi wenikuyenda kumhambu wa Bambu wa uposo kuwopa lipindi Bambu wa uposo kambila pamonga na weni?" ³⁵Ila machuwa yanguhika lipindi Bambu wa mhambu paatehumiswa kwa weni, ndiwa kumachuwa ghala watowopa. ³⁶Hinu Yesu akalongela kwa eni kwa kutumila milandano, "Kwahela mweni kubalula kipandi kya nguu hyonu na kutumila kuwika maha nguu gha dahili. handa paaighola nagma, atebalula nguu hyonu, na kipandi kya nguu kuhuma kunguu hyonu kingaliwela ng'ogha maha kutumilwa na nguu gha dahili. ³⁷hilahila, kwahela mundu mwenikuwela anguvika divai hyonu kweni vihela vikulukulu. Handa paaighola nagma, divai hyonu ingalibalula kila kihela, na divai ingaliyitika, na vihela vingaliyaghamila. ³⁸Ila divai

hyonu ni lasima ivikwi kuvihela vihyonu. ³⁹Na kwahela mundu badili gha kunywegha divai gha dahile, akapala divai hyonu, kwaikiva angulonga, 'Gha dahile ni maha.'"

6

¹Hinaa ihumilile kulichuwa lya kupumulila yiwa Yesu awelili akityanga paghati gha litawa lya masau na wavulwa ghaki na wavulwa ghaki wakawela wakitenyula mihoji, na wakawela wakihukumula hukumula paghati gha mawoku ghau wakalyegha mulyo ghaki. ²Ila amonga gha Mafalisayu wakalonga, "Kwa kyani mngughola kindu kikaniswa lichuwa lya kupumulila?" ³Yesu, akawayanga, akilonga, "Msomili ng'ogha haku dahili kila akigholile Daudi lipindi paawelili na njala, mweni na amonga gha walumi awelili nau pamonga? ⁴Ayendili kulighuta lya Sapanga na akatola mibumunda mimbulete pee na kuilyegha amonga, na kuwapegha amonga wandu wala awelili nau walyeghi, pamonga na yiwa iwelili maha kwa watambika kulyegha." ⁵Hinu akawalongela, "Mwana wa Adamu ni Bambu wa Lichuwa lya kupumulila." ⁶Ihumili kulichuwa lya kupumulila lighangi ayendili kulighuta lya kukonganikila Wayahudi na kuwavula wandu haku. pawelili na mundu avile liwoku lyaki lya kuliyila liwelili lipola. ⁷Wayandika na Mafalisayu wawelili wakimlolesa kwa umaha kulola yiwa angalimlamisa mundu lichuwa lya Kupumulila, ili wawesi kuwela na lukani lwa kumsitaki kwa kughola uhakata. ⁸Ila amanyile yiwa niki wawelili wangukiwachilila na akalonga kwa mundu awelili kapola liwoku, "Uyimuki, ugholoki haku kukila mmonga." Hinu hayu mundu akayimuka na kuholoka pala. ⁹Yesu akalongela kwaweni, "Ninguwakonya mwenga, ni maha lichuwa lya Kupumulila kughola gha maha au kughola ghala mahakata, kulokola ukomu au kuyalamisa?" Hinu akawalolesa wogha na kumlongela yula mundu, ¹⁰"Unyolosi liwoku lyaku." Akaghola nagma, na liwoku lyaki likawela lipola. ¹¹Ila wamemesilwi na lilaka, wakalongelana weni kwa weni kulongelela niki wangupalwa waghola kwa Yesu. ¹²Ihumilile machuwa ghala yiwa ayendili kulitumbi kuyupa. Ayendelelile uhiku wogha kumluwa Sapanga. ¹³Paihikili malawila, awakemili wavulwa ghaki kwaki, na akawahaghula ikumi na waivili paghati gha weni, wavile hilahila awakemili "Wandumindumi." ¹⁴Mahina gha wala wandumindumi yawelili Simoni (avile hilahila amkemili Petelo) na Andelea mlongo ghaki, Yakobo, Yohana, Filipino, Baltolomayo, ¹⁵Matayo, Tomaso na Yakobo mwana wa Alfayo, Simoni awelili akikemwa Zelote, ¹⁶Yuda mwana wa Yakobo na Yuda Iskalioti, avile awelili mhyuka mhyuka. ¹⁷Hinu Yesu ahulukili pamonga na weni kuhuma kulitombi na kugholoka kumahala kukihwala. Lipinga likulunga lya wavulwa ghaki wawelili haku, pamonga na lipinga likulunga lya wandu kuhuma Uyaudi na Yelusalemu, na kuhuma kuufuku wa Tilo na Sidoni. ¹⁸Wahikili kumuyoghanila na kulamiswa mavina ghau. Wandu wenikuwela wakighaswa na mahoka mahakata walamisilwi hilahila. ¹⁹Kila mmonga kuhali lipinga ayesili kumyavisa ila kwaikiva makakala gha ulamisu ghaki ziwelili zikihuma mghati mwaki, na awalamisili wogha ²⁰Hinu akawalola wavulwa haki, na kulongela, "Mhighilwa mwenga wenikuwela wangali hindu, kwaikiva unkosi wa Sapanga ni wa mwenga." ²¹Mhighilwa mwenga wenikuwela n njala hinaa, kwaikiva mtepeghwa mulyo. Mhighilwa mwenga wenikuwela mngulila hinaa, kwaikiva mtehekelela. ²²Mhighilwa mwenga mvile wandu pawatewahyomela na kuwabaghula na kulongela yiwa mwenga mwawahakata, kwaikiva gha Mwana Adamu. ²³Mhekeleli kulichuwa hali na kujumba jumba kwa luheku, kwaikiva chakaka mtewela na hupo ngulu kundumba, kwaikiva watati ghau wawagholilile handa handa nagma walota. ²⁴Ila chondi mwenga wenikuwela wanaisa! Kwaikiva mpata kala luheku. ²⁵Chondi weni kuyukuta hinaa! Kwaikiva mtelola njala kuulongolo. Chondi mwenga hekelela hinaa! Kwaikiva mtelumbilila na kulila kuulongolo. ²⁶Chondi pamteyinulwa na wandu wogha! Kwaikiva watati ghau wawagholilile wa;ota wa uhwangi handa nagma. ²⁷Ila ningulongela kwa wenga mnguniyoghanila, uwapali wahakata wa mwenga na kughola gha aha kwa wala wenikuwahyomela. ²⁸Muwahighili wala weni kuwalapila mwenga na uwayupili wala weni kuwahakila mwenga. ²⁹Kwa yula mweni kukutova kubandi imonga gha wuso, umpeghe na mbandi ghangi akutovi. Handa mundu kakupokola mghololi ghaku mpeghe hilahila na lihabiti lyako. ³⁰Umpeghe kila yula mweni kukululwa. Handa mundu kakupokola kindu kivile hindu ghako, ukotoho kuluwa akuhuyisili. ³¹Handa vila mpala mgholelwi na wandu, na mwenga muwagholeli hala hila. ³²Handa pamuwapala wala wandu wenikuwapala mwenga hela, hai ni hupo liki kwa mwenga? Kwaikiva hata weni sabi wanguwapala wala wenikuwapala. ³³Handa pamuwagholela gha maha wala weni kuwagholela mwenga gha maha, hai ni hupo niki kwa mwenga? Kwaikiva hata weni sambu wangughola handa nagma. ³⁴Handa pamkakopesa hindu kwa wandu muwalindila wawahipi, hai ni hupo niki kwa wenga? Hata weni sambu wanguwakopesa weni sambu, na wanguwindila kupokela kilakila kang'i. ³⁵Ila muwapali wahakata wa wenga uwagholeli gha maha. Muwakopesi na mkotoho kutila kulongelela watewahuyisila au ng'ogha, na hupo gha wenga itewela ngulu. tewela wana wa yula mwenikuwela kunani, kwaikiva hayu mweni ni mmaha kwa wandu wenikuwela ng'ogha na kushukwile na wahakata. ³⁶Muweli na luhungu, handa Tati wa mwenga vila kawela na luhungu. ³⁷Mkotoho kulamula, na mwenga mtelamulwa ng'ogha. Mkotoho kulapila, na mwenga mtelapilwa ng'ogha. Muwalekeseli waghangi, na mwenga mtelekeselwa sambu. ³⁸Muwapeghi waghangi, na mwenga mtepeghwa. Ulungwana weni kusindiliwa, kuhulukwa hulukwa na kumwayika kitemwayika kumanung'una gha mwenga. Kwaikiva kwa kipimu chochosi kila mngukitumila kupimila, kipimu hakihaki kitetumilwakuwapimila mwenga. ³⁹Hinu akawalongela mlandano hilahila. "Ghuli undu mwenikuwela angali mihu kanguwesa kumlongosa angali mihu myaki? Handa angalighola nagma hinu wogha wangelidubukila kulihumba, ghuli wangelidubukila ng'ogha? ⁴⁰Mvulwa kanguwela ng'ogha mkulu kupiti mvula ghaki, ila kila mundu pakavulwa kala kwa kutimila atewela handa mvula ghaki. ⁴¹Na kwakyai hinu ungukilolesa kipandi kya libiki kyenikuwela mghati gha lisu lya myaku, na mhimbati weni kuwela mlisu lyaku unguulola ng'ogha? ⁴²Utwesa ghuli kumlongela mlongo ghako, 'Mlongo, ningukuluwa nikuhumisi kipandi kya libiki kyenikuwela mlisu lyako,' na wenga ungulola ng'ogha mhimbati wenikuwela mlisu lyako mweni? Mmbindingu wenga! Mtumbulo uhumisi

lihimbati kulisu lyako mweni, ndiwa utelola maha kuhumisa kipandi kya kibiki kulisu lya myako.⁴³Kwaikiva kwahela libiki limaha lyen kulela matungla mahakata, wala kwahela libiki lihakata lyeni kulela matungula maha. ⁴⁴Kwaikiva kila libiki lingumanyika kwa matungula ghaki. Kwaikiva wandu wangukonyola ng'ogha matngla wanguyakema tini kuhuma kumiho, wala wangukonyola ng'ogha sabibu kumuma kumihongoma. ⁴⁵Mundu mmaha kungoku maha gha moyu ghaki yanguhuma gha maha, na mundu muhakata kungoku ihakata gha moyu ghaki yanguhuma ghala mahakata. Kwaikiva kulomu ghaki yanguhuma yala yeni kumemesa moyu ghaki. ⁴⁶Kwa kyani ngunikema, 'Bambu,' 'Bambu,' na mmbila kuleka kughola ghala niyalongile? ⁴⁷Kila mundu mweni kuhika kwa nenga na kuyoghanila ilando ghangu na kuyagholo, nitewalangiha vila anguwoneka. ⁴⁸Angulandana na mundu mweni kuchenga lighuta lyaki, mweni kuhimba pahi nesu, na kuchenga mghomba lighuta kunani gha mghomba ukamala. Mafuliku payahika, mhululo wa masi pautova lighuta, utewesa ng'ogha kutika, kwaikiva liwelili lichengwa maha. ⁴⁹Ila yeyosi mwenikuyoghanila lilando lyangu na kalighola ng'ogha; mlandanu ghaki ni mundu mwenikuchenga lighuta kunani gha mlima penikuwela ng'ogha na mghomba, lyeni palihulusa masi yaema kwa makakala, lighuta hali litekolwa na ayalamiso makulunga.

7

¹Badili gha Yesu kumalila kila kindu akilongile kwa wandu wawelili wakiyoghanila, akayingila ku Kapelinauu. ²Mhusutu mtenu wa akida, mwenikuwela wa samani nesu kwa mweni awelili mvina nesu na awelili pabehe na kuhova. ³Ila paawelili kayoghanila kulongelela hayu Yesu, Yula Akida akamlaghila ilongosi wa Kiyahudi, kumluwa ahiki kumlolola mhusutu ghaki li akotoho kuhova. ⁴Pawahikilipabehe na Yesu, wamluwili kwa kwa kuyangala na kulongela, "Angupalwa yiwa ungupalwa kughola nagha kwaikiva gha mweni, ⁵kwaikiva angupala mlima wa twenga, na ndiwa hayu achengili lighuta lya kukonganikila Wayahudi kwaikiva gha twenga." ⁶Yesu akayendelela na mwanja ghaki pamonga na weni. Ila pambila gha gha kuyenda kutali na lighuta, afisa mmonga akawalaghila waghanja ghaki kulongela na mweni. "Bambu, ukotoho kulighasa kwaikiva nenga nivili ng'ogha na uwesu wa kukughola wenga uyingili kweni lipaghala lyangu. ⁷Kwaikiva hai niliwachilila ng'ogha hata nenga yiwa na maha kuhika kwa wenga, ila ulongeli lilando hela na mtumikila ghangu atelama. ⁸Kwaikiva nenga hila hila ni mtumikila nivikwa kweni ulongosi na nivili na watovangonde pahi gha nenga. Nakilonga kwa hayu "Uyendi" na anguyenda, na kwa mghangi, "Uhiki" na mweni anguhika, na kwa mtumikila ghangu 'Ugholi haki,' na mweni angughola." ⁹Yesu pakayoghanila hagma alikangasili, na kuwahyukila makongano wawelili wakimkovekela na kulongela, "Ninguwalongela, hata ku Izilaili, niyesa ng'ogha kumlola mundu mweni ukwinila handa hayu. ¹⁰Hinu wala wawelili walaghilwa wakahuya kuukaya na kumlola mtumikila kawela mkomu. ¹¹tenu badili gha hagma, ihumilile yiwa Yesu awelili akiva na mwanja kuyenda kumlila wenikukemwa Naini. Wavulwa ghaki wakayenda pamonga na mwenin wakikonganika na lipinga lya wandu. ¹²Paahikili pabehe na lilyango lya mmbwani uloli, mundu mwenikuwela kahova awelili kapapwa, na ni mwana wa weka kwa nyongo ghaki mwenikuwela kahovilwa na mngwana ghaki, na lipinga lya wabadili kuhuma kummbwani wawelili pamonga na mweni. ¹³Paamlolile, Bambu akamhikila pabehe kwa luhungu ngulu nesu kunani ghaki na akamlongela, "Ukotoho kulila." ¹⁴Hinu akaheghela kuulungolo akaliyavisa lijenesa liwelili limpapa mundu ahovili, na wala wenikulipapa lila jenesa wakagholoka akalonga, Mhongolo ningulonga uyimuki, " ¹⁵Mundu ahovili akayimuka na kulikala pahi na akatumbula kulongela. Hinu Yesu akamyegha kwa nyongo ghaki. ¹⁶Hinu holu ikawamema wogha, wakayendelela kumuyinula Sapanga wakilonga, "Mlota mkulu kayinulwa paghati gha twenga" na Sapanga kawalola wandu ghaki" ¹⁷Hazi habali maha zya Yesu zilandalili ku Yudea hyogha na kwa mimbwani hyogha gha pabei. ¹⁸Wavulwa wa Yohana wamlongelile mighalu hai hyogha. ¹⁹Ndiwa Yohana akawakema wavulwa ghaki waivili na kuwalaghila kwa Bambu kulongela, "Wenga ndiwa yula mwenikuhika, au kuvili na mghangi wa kuhika haku kuulungolo? ²⁰Pawahikile pabei na Yesu weni wakalanga, "Yohana mbatisa katuyegha kwa wenga tulongi, 'Wenga ni yula atehika au kuvile na mghangi tumlindili?' ²¹kwa lipindi hali awalimisili wandu watangala kuhuma kumavina na maghaso, kuhuma kwa mipumulo mihakata, na kwa wandu weni kuwela wangali mihu awapeghili kulola. ²²Yesu akayanga na kulongela kwa weni, Badili gha kuyenda kula muhumili mtemlongela Yohana kila mkilolile na kukioghanila. Wenikuwela wangelimihu wangulola na walemafu wangutyanga, weni ukalawa wangugululika, wangali kuyoghanila wanguyoghanila, wahovili wanguhindulwa na kuwela wakomu kangi, wangali hindu wangulungelwa habali maha. ²³Na mundu avile ateleka ng'ogha kunikwinila nenga kwaikiva gha matendu ghangu kahighilwa." ²⁴Badili gha wala weni kulaghilwa na Yohana kuhuyakula wayendili, Yesu akatumbula kulongela kwa makongano habali gha Yohana, "Myendili panje kulola liki, lidengi likiwela lingutikika na lupepo? ²⁵Ila myendili panji kulola niki, mundu mweni kuvala maha? Uloli wandu wala wenikuvala nguu zya kinkosi na kulikala ngalilu gha kulyegha mawamba walikala kufwasi gha wankosi. ²⁶Ila mnguyenda panje kulola niki, Mlota, ningulonga kwa mwenga na kupiti mlota. ²⁷Hayu ndiwa yula ayandikilwi, "Uloli, ningumlaghila mjumbi ghangu kuulungolo gha mihu gha mwenga, ateyandala njila kwaikivagha mwenga, ²⁸Ningulongela kwa mwenga, paghati gha wenikuwelekwa na mdala, kwahela mkulu handa Yohana, ila mundu kawela wamaha ng'ogha nesu atelikala na Sapanga kumahala kawela hayu, atewela mkulu kupiti Yohana." ²⁹Na wandu wogha pawayoghanila hagma pamonga na wakungula usulu, wakatangasa yiwa Sapanga ni mweni haki. Paghati gha weni wawelili wandu wabatisilwi kwa ubatiso wa Yohana. ³⁰Ila Mafalisayu na wandu wa selia zya Kiyahudi, wavile wabatisilwi ng'ogha na mweni wakanili luhala lwa Sapanga kwaikivava gha weni. ³¹Kangi anguwesa kuwalandana na nikj kiwelekwa haki? ³²Wangulandana na wana weni kuhina kumahala pakusoko, wenikulikala na kukemana mmonga na mghangi wakilonga, "Tugholile kilulu kwaikiva gha mwenga, na muhina ng'ogha. tulumbililile na mlila ng'ogha. ³³Yohana mbatisa ahikile kalyegha ng'ogha libumunda wala kunywegha divai, na mkalanga "Kana lihoka.

³⁴Mwana wa Mundu kahika kalyegha na kunywegha na mkalonga, "Uloli ni myegha hofyo na mlowela, ghanja wa wakungula usulu na weni sambi!"³⁵Ila luhala lumanyika yiwa luna haki kwa wana ghaki wogha."³⁶Mmonga wa Mafalisayu amluwili Yesu ayendi kulyegha pamonga na mweni. Badili gha Yesu kuingila kulighuta lya Falisayu, ahyaghamililike kumesa ili alyeghi.³⁷Uloli kuwelili na mdala mmonga kummbwani hula mwenikuwela na sambi. Akamanya yiwa awelili kalikala kwa Falisayu, akayegha supa gha manungilo.³⁸Agholokile kuhyetu ghaki pabehi na mahulu ghaki kunu akilila. Kangi atumbulile kulembeka maghulu ghaki kwa masosi, na kupyata kwa hwila gha mutu ghaki, akibusi maghulu ghaki na kupakala mahuta kumaghulu gha Yesu.³⁹Na yula Falisayu mwenikuwela kamkema Yesu ukaya pakalola nagma, akaliwachila mweni akilonga, "Handa hayu mundu angaliwela mlota, angalimana yiwa hayu ni ghani na ni mdala wa ghuli ghuli kamyavisa, yiwa ni mweni sambi."⁴⁰Yesu akayanga na kumlongela, "Simoni nivili na kindu kya kukulongela. "Akalonga" "Ukilongeli hela mvula!"⁴¹Yesu akalongela "Kuwelili na wandu weni kupalwa wahipi waivili kwa mundu mwenikukopesa mmonga. Mmonga awelili angupalwa ahipi dinali imia tano na wa ivili awelilki angupalwa ahipi dinali ihamsini."⁴²Na pawawelili wavile ng'ogha na mapesa gha kuhipa awalekeselili wogha. Hinaa ni ghani atempala nesu?⁴³Simoni akamyanga na kulongela, Ninguliwachila yula mweni kulekeselwa ngulu." Yesu akamlongela, "Ughola ulamula kwa uchakaka."⁴⁴Yesu akamhyukila mdala na kulongela kwa Simoni, "Ungumlola hayu mdala. Nyingilakulighuta lya wenga. Unipeghili ng'ogha masi kwaikiva gha maghulu ghangu, ila hayu, kwa masosi ghaki, kalembeka maghulu ghangu na kuyavisa kwa hwila ghaki."⁴⁵Unibusi ng'ogha, ila mweni, kuhuma kayingila hamu kaleka ng'ogha kunibusi maghulu ghangu.⁴⁶Uyapakala ng'ogha maghulu hangu mahuta, ila kapakala maghulu ghangu kwa manungilo.⁴⁷Kwa mghalu hau, ningukulonela yiwa awelili na sambi sitangala na kalekeselwa nesu, na hilahila apalile nesu. Ila mweni kulekeselwa mayaghani, angupala mayaghani hela."⁴⁸Kuulongolo akamlongela mdala, "Sambi syako silekeselwa?"⁴⁹Wala wenikulikala kumesa pamonga na mweni wakatumbula kulongelana weni kwa weni, Hayu ni ghani mbaka akalekesela sambi?"⁵⁰Na Yesu akamlongelela mdala, "Ukwinila ghako ukulokola. Uyendi kwa kwa kuponga".

8

¹Thumili lipindi mayaghani kuulongolo yiwa Yesu atumbulile kuwelanamwanja kumbwani na vimbwani wekaweka, akitangasa Habali Maha gha unkosi wa Sapanga na wala ikumi na ivili wayendili pamonga na mweni,²hilahila wadala watenu wenikuwela walamiswa kuhuma kumamipumulo mihakata na mavina wekaweka. Wawelili ni Maliamu mwenikukemwa Magdalena avile ahumisilwi mahoka isaba.³Yoana mhumbu wa Kuza na afisa wa Helode, Susana, na wadala waghangi watangala, wenikuwela wahumila hindu ghau kwaikiva gha wenibaha.⁴Na badili gha lipinga lya wandu kulikungula pamonga, wakiwela na wandu wahikile kwa mweni kuhuma kumimbwani wekaweka, akalongela na weni kwakutumilamilandano.⁵Mkulila ayendili kukulilambeyu, paawelili akikulila, amonga gha mbeyu hazi ziguilile mmbali gha njila zikatimbangwa pahi gha maghulu, na wambongu wa kunani wakazilyegha.⁶Mbeyu zighangi ziguilile kunani gha lutupi lwa mumighomba na pazimela na kuwela mibiki zikapola kwaikiva kuwelili ng'ogha na unyefu nyefu.⁷Mbeyu zighangi ziguilile kumibiki gha mihimi, na hai mibiki gha mihomi ikakula pamonga na zila mbeyu na zikatindilwa.⁸Ila mbeyu zighangi ziguilile kulutupi lwa maha na zikalela masau mianja imia kupiti."Badili gha Yesu kulongela mighalu hai, akatova lilowi, "Yeyosi mweni kuwela na mapulukilo na ayughanili."⁹Kangi wavulwa ghaki wakamkonya mlandano hau ungumaanisa niki,¹⁰Yesu akawalongela, "Mpeghwa upalo wa kumanya kifisu kya unkosi wa Sapanga, Ila wandu waghangi watevulwa hela kwa milandano, iliyiwa pawalola wakotoho kulola na pawayoghanila wakotoho kumanya"¹¹Na hai ndiwa ningumaanisa liki kwa mlandano hau. Mbeyu ni lilando lya Sapanga.¹²Mbeyu zila ziguilile mmbali gha njila ndiwa walawandu wenukuyoghanila lilando, na kuulongolo mhakata lihyukana angulitola kuhuma kutali mmoyu, ili yiwa wala weni kukwinila ng'ogha na kulokolwa.¹³Hinu na zila ziguwile kumghomba ni wandu niwandu wala wenikuyighanila lilando na kulipokela kwa luheku ila wawela ng'ogha na mikegha yeyosi, wangkwinila hela kwalipindi mayaghani na lipindilya mayesu wanguguwa.¹⁴Na mbeyu zila ziguwili kumihomi ni wandu wenikuyoghanila lilando, ila pawayendeleva kukula wangutindilwa na mahengu na unaisa wa umaha wa kulama haku na wangulelang'ogha matungula.¹⁵Ila zila mbeyu zyezi kuguwila kulutupi maha ni wala wandu wenikuwela wanyenyekela na mioyu maha, badili gha kuliyoghanila lilando wangulikolana kuwela maha na wangulelamatungula gha ufumilifu.¹⁶Hinaa, kwahelahata mmonga, mwenikukosa limbamba na kuligubika kwa libakuli au kulivikapahi gha kindanda. Badili gha kuivika kukindangawala kya limbamba ili kila mmonga mwenikuyingila apati kulola.¹⁷Kwaikiva kwahela kila kitelifisa kivile kitemanyika ng'ogha au chochosi kyenikuwela kukifisu kivile kitemanyika ng'ogha kikiva kumhana.¹⁸Kwa nagma uweli mihu pawela unguyoghanila. kwaikiva mwenikuwela nachu kwaki ateyongeswa kupiti, ila yula mwenikuwela ng'ogha nachu hata kila kimaaghani kawela nachu kitetolwa."¹⁹Kuulongolo nyongo ghaki Yesu na walongo ghaki wakahika kwaki wahikile ng'ogha pabehi na mweni kwaikiva gha utangala wa wandu.²⁰Na akalongelwa, "Nyongo ghako na walongo ghako walikalapala panje wangupala kukulola wenga."²¹Ila Yesu akayanga akalonga "Nyongo ghangu na walongo ghangu ni wala weni kuliyoghanila lilando lya Sapanga na kuliyitikila."²²Ihumile lichuwa limonga paghati gha machuwa ghala Yesu na wavulwa ghaki akwelili kuwato, na akawalongela, "Na tuhuhuki kung'wambu gha ivili gha lihiwa," Wakayandala watu ghau.²³Ila pawatumbulile kuhuka, Yesu akawonja lughonu, na liyegha likalipa, na watu ghau ikatumbula kumema masi na wawelili kulung'ai lukulu nesu.²⁴Kuulongolo wavulwa ghaki wakahika kwa mweni na kumlongela, wakilonga, "Bambu mkulu! Bambu mkulu! Twa pabehi kuhova!" Akayimuka na kukemela liyegha na maumbilo gha masi yakaponga na kukawela na upongu.²⁵Kangi akawalongela, "Ukwinila wa mwenga wakugha?" Wakatila, Walikangasili, wakalongelana weni kwa weni, "Hayu ni ghani, hata akawesa kulaghila liyegha, na masi na

vikamyeitika?"²⁶Wakahika kweni mmbwani wa Gerasini yenikuwela kumbandi gha kuyetu gha Galilaya. ²⁷Yesu pakahuluka na kutyanga kumlama, munda mtenu kuhuma kumbwani, akakongine naye, na hayu munda awelili na makakala gha lwisa. Kwa lipindi litali awelili anguvala ng'ogha nguu, na awelili angulikalang'ogha kweni lighuta, ila alikalili kumamambi. ²⁸Paamlolie Yesu akalila kwa lilowi, na akaguwa pahi kuulongo ghaki. kwa lilowi likulunga akilonga, "Nighola niki kwa wenga, Yesu Mwana wa Sapanga avile kunani? Ningukuluwa, Ukotoho kuninyokola nenga" ²⁹Yesu akalamula mpumulo mahakata umuhuki munda yula, kwaikiva mianja itangala kakolwa na hali. Pamonga na yiwa kawela kawopwa minyololu na kukamulwa na kuvikwa pahi gha ugholokela, atenyulile vihungu na kuyendeswa na mahoka mbaka kuluvagha. ³⁰Yesu akamkonya, "Lihina lyako ghani?" akayanga akilonga, "Legioni" Kwaikiva mahoka yatangala yayingila kwa mweni. ³¹Wakayendelela kumlwa ukotoho tulaghila tuyendi kweni liwumba. ³²Lipinga lya ghuluwi liwelili likihunga kunani gha litumbi, wakamluwa awalekeseli wayingili kwa walaghuluwi. Na akawalekesela kughola nagma. ³³Kwa nagma wala mahoka wakamuhuka munda yula na kuyingila kwa hila mighuluwi, na lila lipinga likatuwila kulitumbi mbaka kulihwa na na kuwomela mula. ³⁴Wala wanda wenikuwela wakihunga wala ghuluwi pawalolile kilakihumile, wakatulambili na kuyegha habali pala kumbwani na panje kumimbwani iwatindilile. ³⁵Wanda pawayoghanile hagma wayendile kulola kila kihumile, na wakahika kwa Yesu na wakamlola munda avile mahoka yawelile yamuhuka. Awelili kavala maha na mweni malangu yatimila, kalikalakumaghulu gha Yesu, na wakatila. ³⁶Ndiwa mmonga wa weni yla alolile kila kihumile akatumbula kuwahimulila waghanga vila yula munda mwenikuwela akilongoswa na mahoka kalamiswa. ³⁷Wanda wogha wa mmbwani wa Wagelasi na kumahala kutindilile wamluwili Yesu ahukikumlima wau kwaikiva yawelili na holu ngulu. Na ayingilile muwato ili ahuyi. ³⁸Munda yula mweni kuhukwa na lihoka amluwili Yesu wahuki pamonga, ila Yesu amlongelili ayendi nakulongela, ³⁹"Uhuyi kulighuta lyako na uvalangi yala yogha Sapanga kakugholela" Hayu munda ahukile, akitangasa kogha kumbwani wogha ghala yogha yavile Yesu ayagholile kwaikiva gha mweni. ⁴⁰Na Yesu akahuya, makongano wakamkema, kwaikiva wogha yawelile wangumlindila. ⁴¹Uloli akahika munda mmonga mwenikukemwa Yailo ni mmonga paghati gha vilongosi kulighuta lya kukonganikila Wayahudi. Yailo akaguwa kumaghulu gha Yesu na kumlwa ayendi ukaya ghaki, ⁴²kwaikiva awelili na mwena msikana mmonga hela, mweni ukulu wamachuva ikumi na ivili, na awelili akiyendela kuhova. Na paawelili akiyenda, makongano yawelili wakimtindila tindila. ⁴³Mdala mwenilighovela kwa machuva ikumi na ivili awelili pala na atumilile mapesa hyogha kwa watunga ndunga, ila kwahela mweni kuwesa kumlamisa hata mmonga, ⁴⁴akahika kuhyetu gha Yesu na kuyavisa luvniku lyaki, na bwitu kuhuma kwa mwahi kukayomoka. ⁴⁵Yesu akalonga, "Ghani avile kaniyavisa?" Pawakanile wogha, Petelo akalonga, Bambu mkulu, lipinga lya wanda lingukuhukumula na kukutindila. ⁴⁶Ila Yesu akalonga, "Munda mmonga aniyavisile, kwaikiva nilola makakala yanihuka." ⁴⁷Mdala paalolile yiwa kawesa ng'ogha kuhigha kila akigholile, akatumbula kuhighimila, akaguwa pahi kuulongo gha Yesu akatangasa kuulongo gha wanda wogha kila kimgholile amyavisi na vila kayaviswa bwitu. ⁴⁸Hinu akalongela kwa mweni, "Biti, ukwinila ghaku ukughola uweli mkomu. Uyendi kwa upongu." ⁴⁹Paawelili akiyendelela kulongela, munda mmonga akahika kuhuma kulighuta lya kilongosi wa lighuta lya kukonganikila Wayahudi, akalonga, "Biti ghako kahova. Ukotoho kumghasa mvula." ⁵⁰Ila Yesu pakayoghanila nagma, akamyanga, "Ukotoho kutila. Ukwinila hela, na utelokolwa." ⁵¹Hinu paayingilile kulila lighuta, akalekesela ng'ogha munda yeyosi ayingili pamonga na mweni, ila Petelo, Yohana na Yakobo, tati ghaki bitu, na nyongo ghaki. ⁵²Hinu wanda wogha yawelili wakilumbilila na kutova lilowi kwaikiva gha mweni, ila akalonga, "Mkotoho kutova lilowi, kahova ng'ogha, ila kawonja hela." ⁵³Ila wakamheka kwa upughanyo, wakimanya yiwa kahova. ⁵⁴Ila mweni, akimkola bitu liwoku, akakema kwa lilowi, akilonga, "Mwana, uyimuki" ⁵⁵mpumulo ghaki ukamuhuyila, na akayimuka lipindi lilalila. Akalaghila yiwa, apeghehi hindu ili alyeghi. ⁵⁶Walela ghaki wakalikangasa, ila awalongilile wakotoho kumlongela munda kila kihumile

9

¹Akawakema wala ikumi na ivili pamonga, akawapegha uweso na ulongosi kunani gha mahoka hyogha na kulamisa mavina. ²Akawalaghila wayendi kutangasa unkosi wa Sapanga na kulamisa wavina. ³Akawalongela mkotoho kutola chochosi kwaikiva gha mwanja mnguyenda wala hyatu, hata mahaku, hata libumunda, wala mapesa wala mkotoho kutola mihabiti miivili. ⁴Lighuta lolosi mteyingila, mlikali hamu mbakapamtehuka kumahala haku. ⁵Na kwa wala watwapokela ng'ogha, pamuhuka mbwani hau, mjiipundi malifu kumaghulu gha mwenga kwa uhighilisu kunani gha weni. ⁶Wakahuka na kuyenda kwa kupitila kuvimbwani, wakitangasa Habali Maha na kulamisa wanda kila mahala. ⁷Hinaa Helode, kilongosi, ayoghanile hyogha yahumile akaghasika nesu, kwaikiva ilongilwi na amonga yiwa Yohana mbatisa kahinduka kuhuma mkihu, ⁸na amonga yiwa Eliya kahumila kala, na kwa waghanga yiwa mmonga wa walota wa dahile kahinduka kukihu kangi. ⁹Helode ailongile, "Nimhinjile Yohana, ila hayu ni ghani ninguyoghania habali syaki? Na Helode akahakula njila gha kumlola Yesu. ¹⁰Lipindi pawahuyile wala walaghilililwi, wakamlongela kila kindu wakigholile. Akawatola wakayenda pamonga, aakayenda weka yaki kumlama wanguukema Besisaida. ¹¹Ila makongano wakayoghanila kulongelela hali wakamkovekela, na awakemili, na akalongela na weni kulongelela unkosi wa Sapanga, na awalamisili wala wahakulile kulamiswa. ¹²Lichuwa likatumbula kuyenda, na wala ikumi na ivili wakayenda kwaki na kulongela, "Uwalekanisi makongano yiwa wayendi kuvimbwani vya pabei na mbwani wakahakuli kupumulila na mulyo, kwaikiva tuwela kumahala gha kumwitu." ¹³Ila akawalongela, "Mwenga muwapeghi kindu kya kulyegha." Wakalanga "Twahela ila tuvile na vipandi viitano hela vya mibumunda na homba waivili, ila tungayenda na kuhemela mulyo kwaikiva gha makongano hagma gha wanda." ¹⁴Kuwelili na walumi utangala wa ielufu itano pala. Akawalongela wavulwa

ghaki. "Muwatamisi pahi kumapinga gha wandu ihamusini kukila lipinga.¹⁵ Hinu wakaghola nagma na wandu wakalikalapahi. ¹⁶Akatola mibumunda miitano na homba waivili na akalola kundumba, akavihighila, na kuvimetula kuvipandi, akawapegha wavulwa ghaki ili waviwiki kuulongolo gha makongano. ¹⁷Wogha wakalyegha na kubaka, na vipandi vya mulyo vihighalile vilokotilwi na kumemeswa vibega ikumi na ivili. ¹⁸Na yeniikawela yiwa, paawelili akiyupa weka yaki, wavulwa ghaki wawelili pamonga na mweni, na akawakonya akilonga, "Wandu wanglongela yiwa nenga na ghani?" ¹⁹Wakayanga, wakilonga, "Yohana mbatisa, ila waghanga wangulonga Eliya, na waghanga wangulonga mmonga wa walota wa lipindi lya dahile kahinduka kangi." ²⁰Akawalongela, "Ila mwenga mngulongela yiwa nenga na ghani?" Akayanga Petelo akilonga, "Kilisito kuhuma kwa Sapanga." ²¹Ila kwa kuwakanisa, Yesu akawalongela mkotoho kumlongela yeyosi mghalu hau, ²²akalonga yiwa Mwana wa Adamu lasima aghasiki kwa mighalu mitangala na kulemwa na wagogolo na watambika wakulu na wayandika, na atekomwa, na lichuwa lya itatu atehinduka. ²³Akawalongela wogha, "handa mundu yeyosi pakapala kunikovekela, lasima aikani mweni, atoli lipingika lyaki kila lelo, na anikovekeli. ²⁴yeyosi mweni kuyesa kulokola ukomu ghaki ateuyalamisa, ila yeyosi mweni kuyalamisa ukomu ghaki kwa hupo gha nenga, ateulokola. ²⁵Ghuli atepokela fwaida ghani mundu, handa pakapokela mlimawogha wogha, ila akayalamisa au akawela na hasala gha nafusi ghaki?" ²⁶Yeyosi ateniwonela honi nenga na milando ghangu, kwa hayu Mwana wa Adamu atemuwonela honi paatewela kuukwilikihi ghaki. na ukwilikihi wa Tati na watumikila wa kundumba wa Sapanga wambulete pee. ²⁷Ila ninguwalongela uchakaka, kuvile na amonga gha mwenga mgholoka baha, mteyesa ng'ogha kihu mbaka muuloli unkosi wa Sapanga. ²⁸Ikahumila kumachuwa mainane badili gha Yesu kulongela milando hai yiwa akawatola pamonga na Petelo, Yohana na Yakobo, wakakwela kulitumbi kuluwa. ²⁹Na paawelili kukuluwa, muwoneko wa wuso ghaki ukaghalambuka, na nguu zyaki zikawela mbuleti na kung'anyima. ³⁰Na uloli, wawelili walumi waivili wakilongelana mweni! Wawelili Musa na Eliya, ³¹wawonekanili kuukwilikihi. Walongelili kulongela kuhuka kwaki, mghalu uvili awelili pabehi kuuyomola Yelusalemu. ³²Hinaa Petelo na wala wenikuwela pamonga na mweni wawelili kulughonu lutopetu. Ila pawayimuka, wakaulola ukwilikihi ghaki na walumi waivili wenikuwela wawonja pamonga na mweni. ³³Ikahumila yiwa, pawawelili wakiwuka kwa Yesu, Peteloakamlongela, "Bambu, ni maha kwa twenga kulikala haku na tutepelwa kuchenga kibimilo kya wandu waitatu. Tugholi kimonga kwaikiva gha wenga, na kighangi kwaikiva gha Musa, na kimonga kwaikiva gha Eliya." Amanyile ng'ogha kila awelili akikilongela. ³⁴Paawelili akilonga hagma, likahika lihindi na kuwagubika; na watilile pawalolile watindilwa na lihindi. ³⁵Lilowi likahuma kulihindi na kulongela, "Hayu ni Mwana ghangu wa weka. Mumyoghanili mweni." ³⁶Lilowi palinyamala, yesu awelilile weka yaki. walikalile jii, na kumachuwa ghala wamlongelile ng'ogha yeyosi paghati gha yala wayalolile. ³⁷Lichuwa lya kuulongolo, badili gha kuhuka kulitumbi, lipinga likulunga lya wandu likakongine na mweni. ³⁸Uloli, mumi kuhuma kukonganiko alilili kwa lilowi, akilonga, "Mvula ningukuluwa umloli mwana ghangu, kwaikiva ni mwana ghangu wa weka, ³⁹Ungulola mpumulo mhakata, ungumkamula, na bwitu angutova lilowi, na hila hila lingumghola ahanganyikilwi na kuhuma pofu kumlomu. Na lyeni lingumuhuma kwa maghasu, likimyambusila mahakilo makalipa. ⁴⁰Niwalongelilile wavulwa ghako kukemela uhuki. ila wawesili ng'ogha." ⁴¹Yesu akayanga akilonga, "Mwenga kiweleka kikwinila ng'ogha na kibyodoka, mbaka ligha nitelikala na mwenga na kuyendana na mwenga? Umyeghi mwana ghako kwa nenga." ⁴²Mhongolo mwenikuwela anguhika, mpumulo mhakata ukamguwisa pahi na kumtika tika kwa hofyo. Ila Yesu akemelili yula mpumulo mhakata, amlamisili mhongolo, na akampegha kwa tati ghaki. ⁴³Wogha wakalikangasa na ukulu wa Sapanga. Ila pawawelili wakilikangasa wogha kwa mighalu hyogha igholekili, akalonga kwa wavulwa ghaki, ⁴⁴Milandoilikali kumawachilo gha mwenga, kwaikiva Mwana wa Adamu ateyeghwa kumawoku gha wandu." ⁴⁵Ila wamanyili ng'ogha yiwa milando hila ingumaanisa niki, na ihighilwi kumihu ghau, ili wakotoho wakamanya. Watilile kumkonya mghalu hula. ⁴⁶Hinu magombi yakatumbula yatumbulile paghati gha weni kunani gha ghani angaliwela mkulu. ⁴⁷Ila Yesu pakamanya kila wawelili wakikonyana kumioyughau, akamtolamwana mnung'una, na kumvika kumbndi ghaki, ⁴⁸na akalongela, "Handa mundu yeyosi kampokela mwana mnung'una handa hayu kwa lihina lya nenga, kanipokela na nenga hilahila, na yeyosi pakanipokela nenga, kampokela hilahila yula anilaghilile nenga, kwaikiva mweni kuwela mnung'una paghati gha mwenga wogha ndiwa mwenikuwela mkulu." ⁴⁹Yohana akayanga akilonga, "Bambu, tumlolile mundu akiwanga mahoka kwa lihina lyako na tukamkanisa, kwaikiva kakonganika ng'ogha na twenga." ⁵⁰Ila Yesu akamlongela, "Mkotoho kumkanisa, kwaikiva mwenikuwela ng'ogha kihyetu na mwenga ni wa mwenga" ⁵¹Ikahumila ywa, kukekelana na machuwa vila yawela pabehi machuwa gha kuyenda kundumba, kwa mgangamalu akalongola wuso ghaki ku Yelusalemu. ⁵²Akayegha wajumbi kuulongolo ghaki, na weni wakayenda na kuyingila kukimbwani kya Wasamalia ili wamyandalilile mahala. ⁵³Ila wandu haku wandu wampokelili ng'ogha, kwaikiva awelili kalongola wuso ghaki ku Yelusalemu. ⁵⁴Wavulwa ghaki Yakobo na Yohana pawalilolile hali, wakalonga, "Bambo ungupala tulaghili lyoto lihuluki pahi kuhuma kundumba liyalalamisi?" ⁵⁵Ila awahyikilile akawakemela. ⁵⁶Hinu wakayenda kukimbwani kighangi. ⁵⁷Pawawelili wakiyenda kunjila ghau, mundu mmonga akamlongela, "Nitekuhakula kokosi uteyenda." ⁵⁸Yesu akamlongela, "Ghalu mwitu wavile na malyumba, mbongu wa kunani wavile na vijaka, ila Mwana wa Adamu kana ng'ogha pakuwonjesa mutu ghaki." ⁵⁹Ndiwa akamlongela mundu ghangi, "Nikovekeli." Ila mweni akalonga, "Bambu unilekeseli huti niyendi nikamsiki tati ghangu." ⁶⁰Ila mweni akamlongela, "Waleki wahovili wawasiki wahova ghau, ila wenga uyendi ukatangasi unkosi wa Sapanga kila mahala." ⁶¹Hilahila mundu ghangi akalongela, "Nitekuovekela, Bambu, ila unilekeseli huti nikawatauli wandu wa ukaya ghangu." ⁶²Ila Yesu akamlongela kwahela mundu, mweni kuvika liwoku lyaki kutukutula na kulola kuhyetu atewela maha kwa unkosi wa Sapanga."

¹Badili gha mighalu hai, Bambu akahaghula isabini waghangi, na kuwalaghila waivili waivili wamlongoli kukila mbwani na mahala apalili kuyenda. ²Akawalongela, Mabeno yatangala, ila wandu wa kughola lihengu mayaghani. Hinu mumluwu Bambu wa mabeno, lukani yiwa alaghili njeji waghola lihengu kumabeno ghaki. ³Myendi kumimbwani. Mloli, ninguwalaghila handa kondolu paghati gha ghalu mwitu. ⁴Mkotoho kupapa mahaku wa mapesa, wala mihaku wa mwanja, wala hilatu, wala mkotoho kumjambusa yeyosi kunjila. ⁵Kulighuta lolosi mteyingila, mtumbulo mlongi, 'Upongu uweli kulighuta hali.' ⁶Handa mundu wa upongu kawela pala, upongu gha mwenga utehighala kunani ghaki, ila paikawela ng'ogha, utehuya kwa mwenga. ⁷Mhighali kulighuta hali, mlyeghi na kunywegha kila watewapegha, kwaikiva mghola lihengu angupalwa ahipwi msahala ghaki. mkotoho kuhuka kuhuma kulighuta hali kuyenda kulighuta lighangi. ⁸Mbwani wowosi mteyingila, na wakawapokela, mlyeghi chochosi kila kitevikwa kuulongolo gha mwenga, ⁹na mlamisi wavina wenikuwela hamu. Mlongi kwa weni, 'Unkosi wa Sapanga uhika kwa pabehi gha mwenga.' ¹⁰Ila kumbwani wowosi mteyingila, na wakotoho kuwapokela, myendi panji kunjila na mlongi, ¹¹Hata malihu yawomelaku kumaghulu gha twenga tunguyapyata kwa mwenga! Ila mmanyi hali, unkosi wa Sapanga wapabehi.' ¹²Ninguwalongela yiwa lichuwa lya ulamulo litewela lya kufumililwa nesu kwa Sodoma kupiti mbwani hau. ¹³Chondi kwa wenga Kolazini, chondi kwa wenga Besisaida! Handa mahengu makulu yagholikili mghati mwa wenga yangaligholeka Tilo na Sidoni, weni wangelileka dahili nesu, wakilikala mghati gha nguu zya migunila na malifu. ¹⁴Ila itewela ufumilifu nesu lichuwa lya ulamulo kwa Tiro na Sidono kupiti mwenga. ¹⁵Wenga Kapernaumu, Unguliwachila uteyinulwa mbaka kundumba? Ng'ogha, utehuluswa pahi mbaka kumambi. ¹⁶Yula mwenikuwayoghanila mwenga kaniyoghanila nenga, na yeyosi atewakanila kanikanila nenga, na yeyosi mwenikunikanila nenga kamkanila yula mweni kunilaghila. ¹⁷Wala isabini wahuyili kwa luheku, wakilonga, "Bambu, hata mahoka wangutuyitikila kulihina lyako." ¹⁸Yesu akawalongela, "Nimlolile lihyukana akiguwa kuhuma kundumba handa ladi. ¹⁹Uloli, niwapegha uweso wa kutimbanga njoka na nge, na makakala hyogha gha mhakata, na kwahela chochosi kwa njila yeyosi kitewahakila. ²⁰Hata nagha mkotoho kuhekelela hela kwaikiva gha hali, yiwa mipumulo inguwayitikila, ila muhekeleli nesu yiwa mahina gha mwenga yayandikwa kundumba." ²¹Kulipindi lilalila ahekeleli nesu ku Mpumulo Mmbuleti pee, na kulongela, "Ningukuyinula wenga, Tati, Bambu wa kundumba na mlimawogha, kwaikiva uyahigha mighalu hai kuhuma kwa weni luhala na malangu, na kuyagubutula kwa wala wavulwa ng'ogha, handa wana wanung'una. Ndiwa, Tati, kwaikiva ihekelesili kumihu ghako." ²²Kila kindu kipeghwa kwa nenga na Tati ghangu, na kwahela mwenikumanya Mwana ni ghani ila Tati, na kwahela mwenikumanya Tati ni ghani ila Mwana, na yeyosi avile Mwana angupala kuigubutula kwaki. ²³Akawahyukila wavulwa, akalonga kukifisu, "Wahighilwa wenikuyalola hagha yavile mwenga mnguyalola. ²⁴Ninguwalongela mwenga, yiwa walota watangala na wankosi wapalile kuyalola mighalu hai mnguilolamwenga, na wailolile ng'ogha, na kuyoghanila hagha mnguyayoghanila." ²⁵Uloli mvula mtenu wa selia gha Kiyahudi agholokili na kumyesa, akilonga, "Mvula, nigholi kyani ili niulilihi ukomu wa machuwa yayendelela?" ²⁶Yesu akamlongela, "Kiyandikwa niki kuselia? Unguvula niki?" ²⁷Akayanga akilonga, "Utempala Bambu Sapanga wa wenga kwamoyu ghako wogha, kwa mpumulo ghako wogha, kwamakakala ghako hyogha, na kwa malangu ghako hyogha, na mundu wa pabehi ghako handa nafusi ghakomweni." ²⁸Yesu akalongela, "Uyangili kwa umaha. Ugholinagha na utelama." ²⁹Ila mvula, akipala kulivalanila haki mweni, Akamlongela Yesu, "Na mundu wa pabehi na nenga ni ghani?" ³⁰Yesu akayanga akalonga, "Mundu mtenu awelili akihuluka kuhuma ku Yelusalemu kuyenda ku Yeliko. Akaguwila paghati gha wapokola, wenikuwela wampokola hindu ghaki, na kumtova na kumleka pabei na kuhova. ³¹Kwa bahati mtambika mtenu awelili akihuluka kunjila hila, paamlolile akahyeta kunjila ghangi. ³²Hilahila na Mlawi, pakahika mahala pala na kumlola, akahyeta kumbandi ighangi. ³³Ila Msamalia mmonga, paawelili akityangakumwanja, atyangilile pala paawelili mundu yula, paamlolile, akahukumulwa na luhungu. ³⁴Akamhikila pabei na kumuwopa malonda ghaki, akimmwahila mahuta na divai kunani ghaki. Akamkwelesa kunani gha mkokologhaki, na kumyegha kulighuta lya wahlenja na kumtanga. ³⁵Lichuwa lihikili akatola dinali ivili, na akampegha yula mweni lighuta lya wahlenja na kumlongela, 'Umtangi hayu mundu na chochosi kiwesekana kutumila kwa hayu, nitekuhipa panitehuya. ³⁶Ni ghani paghati gha hagha waitatu, unguliwachila, awelile ni mundu wa pabei kwa hayu mweni kuguwila kwa wapokola?" ³⁷Mvula akalonga, "Ni yula alangilile luhungu kwaki." Yesu akamlongela, "Yesu akamlongela, "Uyendi ukagholi handa nagha." ³⁸Hinaa pawawelili na mwanja, wakayingila kukimbwani kitenu, na mdala mmonga lihina lyaki Malita amkemili ukaya kwaki. ³⁹Awelili na mhacha mwenikukemwa Maliamu, mwenikulikala kumaghulu gha Bambu na kuyoghanila lilando lyaki. ⁴⁰Ila Malita aipegghili mahengu matangala gha kuyandala mulyo. Ayendili kwa Yesu, na kulongela, "Bambu, ulola ng'ogha mhacha ghangu kanileka nigholi mahengu waka yangu? Hinu umlongeli anitangi." ⁴¹Ila Bambu amyangili na kumlongela, "Malita, Malita, ungughasika kunani gha mighalu itangala, ⁴²Ila ni kindu kimonga weka kya chakaka. Maliamu kahaghula kila kya maha, kivile kitehumiswa ng'ogha kuhuma kwa mweni."

¹Thumile lipindi Yesu paawelili anguluwa mahala kutenu, mmonga wa wavulwa ghaki amlongilile, "Bambu, utuvuli twenga kuyupa handa Yohana vila kawavula wavulwa ghaki. ²Yesu akawalongela, pamyupa mlongi, 'Tati, lihina lyako liyinulwi. Unkosi ghako uhiki. ³Utupoghi libumunda lya twenga lya kila lelo. ⁴Utulekeseli mahakata gha tuyagholile, handa na twenga vila tunguwagholela wala wangutukosela. Ukotoho kutulongosa kumayeso." ⁵Yesu akawalongela, "Ni ghani kwa mwenga atewela na ghanja, avileatemuyendela uhiku, na kumlongela, ghanja unikopesi mibumunda miitatu. ⁶Kwaikiva

ghanja ghangu kanihikila hinaa kuhuma kumwanja, na nenga nahela kya kumuyandalila.' ⁷Na yula mwenikuwela mghati akamuyanga, ukotoho kunighasa, Mlyango uwopwakala, na wanaghangu, pamonga na nenga tuwonja kala kukindanda. Niwesa ng'ogha kuyimuka na kukupegha mibumunda. ⁸Ninguwalongela, pamonga na yiwa kayimuka ng'ogha na kukupatilamibumunda handa ghanja ghaki, kwaikiva gha kuyendelela kumtovila mlyangu bila honi, ateyimuka na kukupatila vipandi vitangala. ⁹Na nenga hilahila ninguwalongela, Mluwi, na mwenga mtepeghwa; mhakuli, na mwenga mtepokela mtovi hodi na mwenga mtewoposelelwa mlyango. ¹⁰Kwaikiva kila mundu mweni kuyupa atepokela, na kilamundu mweni kuhakula atepokela, na kila mundu mweni kutova hodi, mlyangu utewoposolwa kwa mweni. ¹¹Ni tati ghani paghati gha mwenga, mwana ghaki pakamuyupa homba atempegha njoka badili ghaki? ¹²Au pakamluwa lihumbi atempegha inge badili ghaki? ¹³Kwa nagha, paikawela mwenga wahakata mngumanya kuwapegha wana wa mwenga hupogha maha, Ng'ogha nesu Tati wa mwenga wa kundumba yiwa atewapegha Mpumulo Mbuletipee wala weni kumyupa?" ¹⁴Kuulongolo, Yesu akawela angukemela lihoka, na mundu mweni lihoka awelili angali kulonga. Ikawela lihoka palimuhikile, mjundu hayu awesili kulongela. Lipinga likalikangasa nesu. ¹⁵Ila wandu waghangi wakalongela, hayu anguhumisa mahoka kwa makakala gha Beelizebuli, mkulu wa mahoka. ¹⁶Waghangi wamuyesili na kumkonya awalangihi vilangihi kuhuma kundumba. ¹⁷Ila Yesu amanyili mawachilo ghau na kuwalongela, "Kila unkosi utelekanika utewela lipala, na lighuta lyeni kulekanika liteguwa. ¹⁸Handa lihyukana litewela lilekanika, unkosi ghaki utegholoka ghuli? Kwaikiva mngulonga ninguhumisa mahoka kwa Belizebuli. ¹⁹Handa nenga ninguhumisa mahoka kwa Belizebuli, ghuli wayenu wanguhumisa mahoka kwa njila ghani? Kwaikiva gha nagha, weni watewalamula mwenga. ²⁰Ila handa paninguhumisa mahoka kwa kyala kya Sapanga, hinuunkosi wa Sapanga uwahikila. ²¹Mundu mweni makakala na mwenikuwela na mgoha pakagholokela lighuta ghaki, vindu vyaki vitelikala maha. ²²Ila pakavamilwa na mundu mweni makakala kupiti, yulamundu mweni makakala atempokola migoha ghaki, na kutola hindu ghaki hyogha. ²³Hayu mwenikuwela ng'ogha na nenga kakihyetu na nenga, na hayu mweni kukungula ng'ogha pamonga na nenga angulandala. ²⁴Lihoka lihakata palimuhuka mundu, linguyenda na kuhakula mahalapawelang'ogha na masi ili apumuli. Paatewela kapata ng'ogha, lingulonga, 'Nitehuya panihumili. ²⁵Pakahuya na kulolayiwa lighuta lipyaghilwa na litama maha. ²⁶Hinu linguyenda na kuhakula mahoka waghangi isaba wenikuwela wahakata kupiti mweni na kuwayegha walikali haku. Na ngalilu gha mundu hayu inguwela ihakata kupiti vilaiwela haku mtumbulo. ²⁷Ihumile yiwa paawelili akilonga milando hai, mdala mtenu atovili lilowi lyaki kupiti wogha kumkongano wa wandu na kulongela, "uhighilwa mtima ukulelili na maweli yakuyongesili." ²⁸Ila mweni akalonga, wahighilwa wala wenikuyoghanila lilando lya Sapanga na kulivika. ²⁹Lipindi lipinga lya wandu lingulikungula na kuyongeseka, Yesu akatumbula kulonga, "Kiwelekwa haki ni kiwelekwa kya uhakata. Kinguhakula kilangihi, na kwahela kilangihi watepeghwa kupiti kila kilangihi kya Yona. ³⁰Kwaikiva handa Yona vila kawela kilangihi kwa wandu wa Ninawi, ndiwa na Mwana wa Adamu atewelakilangihi kwa kiwelekwa haki. ³¹Malikiya wa Kusini ategholoka lichuwa lyaulamulo na wandu wa kiwelekwa haki na kuwalamula weni, kwaikiva mweni ahumili kumwihu wa mlima ili ahiki kuyoghanila luhala lwa Solomoni, na haku kuvili na mkulu kupiti Solomoni. ³²Wandu wa Ninawi wategholoka kuulamulo pamonga na wandu wa kiwelekwa haki lichuwa lya ulamulo watekilamula, kwaikiva weni walekili hambu kupitila matangasu gha Yona. ³³Kwahela mundu yeyosi, mwenikukosa limbamba na kulivika mbandi gha pahi kweni lwisa kuwoneka ng'ogha au pahi gha kibeja, ila angukosa na kuvikakunani gha kindu ili kila mundu mweni kuyingila awesi kulola mhana. ³⁴Lisu lyako ni limbamba lya mhigha. Lisu lyako paliwela maha hinu mhigha ghako wogha utewela kumhana. Ila lisu lyako paliwela lihakata hinu mhigha ghako wogha utewela kulwisa. ³⁵Kwa nagha, mliliki mihu ili mhana hula uwela kumihigha gha mwenga ukotoho kutaywa lwisa. ³⁶Hinu, handa mhigha ghako wogha uvile kumhana, na kwahela mahala kuvile na lwisa, hinu mhigha ghako utewela handa limbamba lyeni kuyaka na kuhumisa mhana kwa mwenga. ³⁷Pakayomola kulongela, Falisayu amkemili akalyeghi mulyo ukaya ghaki, na mweni Yesu akayingila mghati na kuwela pamonga na weni. ³⁸Na Mafalisayu wakalikangasa kwa vila katumbula ng'ogha kuwofula mawoku pambila gha mulyo gha lumihi. ³⁹Ila Bambu akawalongela, "Mwenga Mafalisayu mnguwofula panje gha kikombi na libakuli, ila mghati mwa mwenga mmema lumatamata na uhakata. ⁴⁰Mwenga wandu mvile ng'ogha na umanyi, ghulihayumweni kulumba panje kalumba ng'ogha na mghati hilahila? ⁴¹Muwapegha wangali hindu vila viwela mghati, na mighalu hyogha itewela maha kwamwenga. ⁴²Ila chondi kwa mwenga Mafalisayu, kwaikiva mngupeggha zaka gha lichulu na msisa na kila ndambu gha likolo gha kulitawa. Ila mlekamighalu gha haki na kumpala Sapanga. Ni maha nesu kughola ghala gha haki na kumpala Sapanga, bila kuleka kughola na hagh maghanghi hilahila. ⁴³Chondi mwenga Mafalisayu, kwaikiva mngupalakulikalakuvikalilo vya kuulongolo kumalighuta gha kukonganikila Wayahudi na kujambusa kwa jambuso lya luhala kusoku. ⁴⁴Chondi mwenga, kwaikiva mngulandana na mamambi yenikuwela ng'ogha na kilangihi yavile wandu wangutyanga kunanighaki wakimanya ng'ogha. ⁴⁵Mvula mmonga wa selia zya Kiyahudi akamuyanga na kumlongela, "Mvula, kila ungukilongela kingutuhymelesa hila hila natwenga." ⁴⁶Yesu akalonga, "Chondi mwenga, wavula wa selia! kwaikiva mnguwapegha wandu mihighu mikulu waiwesa ng'ogha kuipapa, ilamwenga myavisa ng'ogha mihighu hai hata kwa kyala kimonga. ⁴⁷Chondi mwenga, kwaikiva mnguchenga na kuvika ngumbungumbu kweni mamambi gha walota wavile wakomilwi na wanahota wa mwenga. ⁴⁸Hinu mwenga mnguhighilisa na kujumila mahengu wayagholile wanahota gha mwenga, kwaikiva chakaka wawakomili walota mvile mnguchenga ngumbungumbu ku mamambi ghau. ⁴⁹Kwaikiva gha nagha hilahila luhallwa Sapanga lungulonga, 'Nitewayeghela walota na wandumindumi na weni watewahakila na kuwakoma amonga gha weni. ⁵⁰Kiwelekwa haki kitehakilwa kwa mwahi gha walota wenikukomwa kuhuma kutumbula kwa mlimawogha. ⁵¹Kuhuma kumwahi gha Abeli mbaka kumwahi gha Zakalia, akomilwipaghati gha kihanja na pakwilikihi. Ndiwa ninguwalongela mwenga, kiwelekwa

haki kitehakilwa.⁵²Chondi mwenga wavula wa selia gha Kiyahudi, kwaikiva mtolafunguu zya malangu; mwenga maweni muyingila ng'ogha, na wala wenikupala kuyingila mungungingama."⁵³Badili gha Yesu kuhukapala, Wayandika na Mafalisayu wamkanili na kubisana nayu kunanigha mighalu mitangala. ⁵⁴Wakiyesa kumwomelakwa milando ghaki.

12

¹Kwa lipindi hali, maielufu matangala gha wandu walikungulile pamonga, mbaka kuwesa kutimbangana, akatumbula kulongela na wavulwa ghaki mtumbulo, "Mlikali kutali na simika gha Mafalisayu ivile ni umbindingu."²Na patewela ng'ogha na kifisu kijihigha kivile kitegubutulilwa ng'ogha, wala mghalu uhighwa uvile utemanyika ng'ogha. ³Na lolosi mlilongelile kulwisa, liteyoghanilwa kumhana. Na yoyosi myalongili kweni lipulikilo mghati vyumba vya mwenga vya mghati viwopilwi vyeni kuwopwa yatetangaswa kunanigha lipaghala lya lighuta.⁴Ninguwalongela waghanja gha nenga, mkotoho kuwatila wala wenikukoma mhigha na kuulongolo wavile ng'ogha nakindukighangi kya kughola, ⁵Ila nitewalongela mte mtala. Mumtiliyula avile badili gha kuwela kakoma, kana uweso wa kutagha kujehanamu. Ndiwa, ndiwa ninguwalongela mwenga, mumtili hayu.⁶Ghuli mbala mateti waitano wanguwuswa ng'ogha kwa sendi ivili? Hata nagma kwahela hata mmonga wa weni ateisemwa kuulongolo gha Sapanga. ⁷Ila mmanyi yiwa, hwila gha mutugha mwenga zivalangilwa. Mkotoho kutila. Mwenga na wa samani ngulu kupiti shomolo watangala.⁸Ninguwalongela, yeyosi atenilongela nenga kuulongolo gha wandu, Mwana wa Adamu atemlongela kuulongolo gha watumikila wakundumba wa Sapanga. ⁹Ila yeyosi mwenikunikanila kuulongolo gha wandu na mweni atekanilwa kuulongolo gha watumikila wa kundumba wa Sapanga. ¹⁰Yeyosi atelongela lilando lihakata kunani gha Mwana wa Adamu, atelekeselwa, ila yeyosi atemlighu Mpumulo Mbuleti, atelekeselwa ng'ogha.¹¹Pawatewayegha kuulongolo gha wakulu wa maghuta gha kukonganikila Wayahudi, walongosa, na weniuweso, mkotohokutula kunani gha na ndambu gha kulongela kukulitetela au niki mtekilongela, ¹²kwaikiva Mpumulo Mmbuleti pee atewavula vila mngupalwa kulongela kwa lipindi hali.¹³Mundu mmonga kulipinga akamlongela, "Mvula, umlongeli mlongo ghangu anipeghimbandi gha ulihighangu." ¹⁴Yesu akamyanga, ni ghani mwenikunivika niweli mlamula na mkonganisa paghati gha mwenga? ¹⁵Ndiwa akawalongela, mlikali mihu na kila ndambu gha lumatamata, kwaikiva ukomu wamundu uwela ng'ogha kuutangala wa hindu kawela navyu.¹⁶Yesu akawalongela mlandanu, akilonga, litawa lya mundu mmonga mnaisa lililili nesu, ¹⁷na akajikonya mghati mwaki, akilonga, niteghola niki kwaikiva niwela ng'ogha na mahala pakuvikila mabeno ghangu? ¹⁸Akalonga, niteghola nagma. Nitebomola ngonku zyangu nzokombi na kuchenga yenikuwela ngulu, na na kuvika mabeno ghangu hyogha na vindu vighangi. ¹⁹Niteilongela nafusi ghangu, "Nafusi, ujivikila ngoku gha vindu vitangala kwa machuva yatangala. Upumulili, unyweghi na kuhekelela."²⁰Ila Sapanga akamlongela, wenga mundu msihisihi, uhiku wa lelo wangupala mpumulo kuhuma kwa wenga, na vindu vyogha uviyandalile vitewela vya niki? ²¹Ndiwa itewela kwa kila mundu mweni kujivikila hindu na ng'ogha kujiisemwa kwaikiva gha Bambu.²²Yesu akawalongela wavulwa ghaki, kwa nagma ninguwalongela mkotoho kutila kunani gha kulama kwa mwenga yiwa mtelyegha niki aukunanigha mhigha gha mwenga yiwa mtevala niki ²³Kwaikiva kulama ni kukulu kupiti mulyo, na mhigha ni maha kupiti nguu.²⁴Mloli wambongu wa kunani, wangutukutula ng'ogha wala kubena. wavile ng'ogha na kyumba wala ngoku gha kuvikila, ila Tati wa mwenga anguwapegha mulyo. Mwenga mwa maha ng'ogha kupiti wambongu! ²⁵Ni ghani paghati gha mwenga avile akijighasa atewesa kuyongesa utali mmonga kukulama kwaki? ²⁶Paikawela muwesa ng'ogha kughola haki kindu kinung'una kiwela kiyuyughu hinu kwa kyani kughasika kwa hagma maghangi? ²⁷Mloli vila uluwa ungumela. Ungughola ng'ogha lihengu hata kuhuluka. Ila ninguwalongela, hata Solomoni kuukwilikihi ghaki wogha kavaliswa ng'ogha handa monga gha hagma. ²⁸Handa Sapanga anguvalisa maha manyahi gha kulitawa, yavile lelo yanguwela, na kilau yangutaghwa kweni liloto. Ghuli ng'ogha kupiti atewavalisa mwenga? mwenga wa ukwinila msokombi! ²⁹Mkotoho kughasika kunani gha yiwa mtelyegha niki au mtenywegha niki, wala mkotohokuwela naholu. ³⁰Kwaikiva milima hyogha gha kumlimawogha yangughasikila mighalu hai. Na Tati gha mwenga angumanya yiwa mnguhakula hagma. ³¹Ila mhakuli unkosi ghaki huti, na hagma maghangi mteyongeswa, ³²mkotoho kutila, mwenga lipinga lisokombi, kwaikiva Tati wa mwenga anguhekelela kuwapegha mwenga hau unkosi. ³³Muwusi hindu gha mwenga na mkawapeghi wangali hindu, mjigholeli mihaku ilepelelwa ng'ogha ngoku gha kundumba iyomoka ng'ogha, mahala kuvile wehi wawesa ng'ogha kuhika wala nondu iwesa ng'ogha kuyalamisa. ³⁴Kwaikiva pala pawela na ngoku ghako, ndiwa na mpumulo ghako utewela. ³⁵Nguu zya mwenga ndali ziweli ziwopwa kwa ngowi, na mimbamba gha mwenga zihighiliswi yiwa zinguyendelelela kuyaka, ³⁶na muweli handa wandu weni kumulindilaBambu ghau kuhuma kumhambu gha uposo, ili yiwa pakahika na kutova hodi, watewesa kumuwopelelela mlyango kwa kuloposela. ³⁷Wahighilwa wala watumikila, wavile Bambu atewalola wavile mihu. Chakaka atewopa nguu ghaki ndali kwa ngowi, hinu atewatamisa pahi kwa mulyo, na hinu kuwatumikila. ³⁸Handa Bambu atehika kwa samu gha ipili gha ugholokela gha uhiku, au hata samu gha itatu gha ugholokela, na kuwalola wakiwela waliyandala, itewela ni mbaha kwa hagma watumikila. ³⁹Kupiti hagma, mmanyi hali, handa bambu mweni lighjuta angalimanya lisaa livile mwihi anguhika, angalilekesela ng'ogha lighuta lyaki libomolwi. ⁴⁰Muweli muliyandala hilahila kwaikiva mmanyang'ogha ni lipindi ghani Mwana wa Adamu atehuya. ⁴¹Petelo akalonga, Bambu, ungutulongela twenga twa weni hai milandano, au unguwalongela kila mundu? ⁴²Bambu akawalongela, "Ni ghani mhusutu mchakaka au mweni luhala avile bambu ghaki atemvikakunanigha watumikila waghanji, ili awapeghi mulyo ghau kwa lipindi chakaka? ⁴³Kahighilwa mtumikila yula, avile bambu ghaki pakahika atemlola akighola ghala kalaghilwa. ⁴⁴Chakaka ninguwalongela mwenga yiwa atemvika kunanigha hindu ghaki hyogha. ⁴⁵Ila mtumikila yula pakalongela kumoyu ghaki, "bambu ghangu anguhika ng'ogha njenji; hinu akatumbula kuwatova wala watumikila

walumi na wadala, hinu akatrumbula kulyegha, kunywegha na kulowela, ⁴⁶bambu ghaki hayu mhusutu atehika kulichuwa kalimanya ng'ogha na lisaa kalimanya ng'ogha, na mweni atemuhinja vipandi vipandi na kumvika kumahala pamonga na wenikuwela ng'ogha wachakaka. ⁴⁷Mtumikila mweni kumanya mapalo gha bambu ghaki, na mweni kajiya ndala ng'ogha wala kaghola ng'ogha handa ingpalwa na mapalo ghaki, atetovwa hyatu itangala. ⁴⁸Ila mtumikila mwenikumanya ng'ogha mapalo gha bambu ghaki, ila akaghola yenikupalwa kunyokolwa, atetovwa hyatu mayaghani. Kwaikiva hayu mwenikupeghwa itangala, vitangala angupalwa apegawi, na hayu mweni kupeghwa vitangala, kwa hayu atepalwa vitangala nesu. ⁴⁹Nihika kukosa lyoto kumlimawogha, na ningupala liweliliyaka kala, ⁵⁰Ila nivili na ubatiso uvile nitebatiwa, na nivili na unyengemalo mbaka pautetimila! ⁵¹Ghuli mnguliwachila yiwa nihika kuyegha upongu kumlimawogha? Ng'ogha, Ninguwalongela, badili ghaki niyegha mlekanu. ⁵²Kuhuma hinaa na kuyendelela kutewela na wandu waitano kulighuta limonga walekanika, na waitatu watewela kihyetu na waivili, watewela kihyetu na waitatu. ⁵³Watelekanika, tati atewela kihyetu na mwana ghaki, na mwana ghaki atewela kihyetu na tati ghaki, nyongo atewela kihyetu na biti ghaki na biti kihyetu na nyongo ghaki, nyongo mkwahanu atewela kihyetu na mkwahanu ghaki na mweni mkwahanu atewela kihyetu na nyongo mkwahanu ghaki. ⁵⁴Yesu akawela anguwalongela makongano hilahila, "Bwitu pamlola mahindu yanguhumila kumagalibi, mngulongela lipindi lya ndonya kuhika; na ndiwa inguwoneka nagma, ⁵⁵Na liyegha lya kukusini paliwumba, mngulonga, Patewela na jotu likalipa, na ndiwa inguwoneka. ⁵⁶Mwenga wambindingu, mngumanya kughalambula muwoneko wa mlima na kunani, ila inguwela ghuli muwesa ng'ogha kughalambula lipindi liwoneka?" ⁵⁷Ni kwa kyani kila mmonga wa mwenga akotoho kughalambula lila lya chakaka kwaki kulighola lipindi livile kawela na fwasi gha kughola nagma? ⁵⁸Kwaikiva pamuyenda na msitaki ghako kuulongolo gha mlamula, uyangali kujumilana na msitaki ghako pambila kunjila akotoho akakuyegha kwa mlamula, na mlamula akakuyegha kwa afisa, na afisa akakutagha mgelesa. ⁵⁹Ningukulongela, utehuma ng'ogha haku mbaka umuhipi mbaka sendi gha mwihu.

13

¹Kwa lipindi lilalila, kuwelili na amonga gha wandu wmlongelili habali gha Wagalilaya wavile Pilato awakomoli na kuhanganya mwahi ghau na matambiku ghau. ²Yesu akayanga na kuwalongela, "Ghuli mnguliwachila yiwa Wagalilaya hagma wawelili na sambu kupiti Wagalilaya waghanga wogha ndiwa kwaikiva ndiwa kwaikiva wakakolwa na mahakata hagma? ³Ng'ogha, ninguwalongela, ila pamteleka ng'ogha sambu na mwenga mteyalamika handa weni? ⁴Au wala wandu ikuminna inane ku Siloamu kuvile lilingo liguwili na kuwakoma, mnguliwachila weni waweliliwenisambu nesu kupiti wandu waghanga ku Yelusalemu? ⁵Ng'ogha, nenga ningulongela, ilahanda mteleka ng'ogha sambu, mwenga wogha hilahilamteyalamika. ⁶Yesu awalongilile mlandanu hau, "Mundumonga awelili na libiki lilela tini likulilwa kulitawa lyaki na ayendili kuhakula matungula kunani ghaki ila katola ng'ogha. ⁷Akamlongela mgholokela kitawa, 'Uloli, kwa machuva itatu nihika na kuyesa kuhakula matungula kweni mtini hau ila nipatile ng'ogha. Uudumuli. Kwa kyani uyeghi uyalamisowa mlima?" ⁸Mgholokela kitawa akayanga na kulongela, 'Uuleki lichuva hali ili niukwalile na kuvika mbolela kunani ghaki. ⁹Handa paukalela matungula lichuwa lyahika, ni maha; ila handa paukaleka kulela, uudumuli!" ¹⁰Hinaa Yesu awelili akivula kuamonga gha maghuta gha kukonganikila Wayahudi lipindi lya mbumulilo. ¹¹Uloli, awelili nyongo mmonga avile kwa machuva ikumi na miinani awelili na mpumulomhakata wa ulepelelu, na mweni awelili kagondama na kana ng'ogha uweso wowosi wa kugholoka. ¹²Yesu paamlolile, akamkema, akamlongela, "Nyongo, uvikwa pekesu kuhuma kuulepelelo ghako." ¹³Akavika mawoku ghaki kunani ghaki, na bwitu mhigha ghaki akajinyolosa na akaminyula Sapanga. ¹⁴Ila mkulu wa lighuta lya kukonganikila Wayahudi ahyomili kwaikiva Yesu awelili kamlamisa lichuwa lya mbumulilo. Hinu kilongosi akayanga na akawalongelamakongano, "Kuvili na machuva isita yavileni lasima kugholamahengu. Mhiki kulamiswa hinu, ng'ogha kulichuwa lya kupumulila. ¹⁵Bambu akamyanga na akalongela, "Wambindingu! Kwahela kila mmonga wa mwenga kuwoposola punda ghako au ng'ombi kuhuma kukibimilo kya mikokolu na kuwalongosa kumyegha kunywegha lichuwa lya isabato? ¹⁶Hinu hilahila biti wa Ablahamu, avile lihyukana kamuwopa kwa lipindi lya machuva ikumi na inane, ghuli apalilwe ng'ogha kihungu kyaki kikotoho kuwoposolwa lichuwalya kupumulila?" ¹⁷Paawelili akilonga milando hai, wala wogha wamngingamili wakalola honi, ilamakonganowogha nawaghanga wahekelelili kwaikiva gha mighalu gha kukangasa ayagholile. ¹⁸Yesu akalonga, "Unkosi wa Sapanga ungulandana na niki, na ninguwesa kuulandana na niki? ¹⁹Ni handa mbeyu gha haladali itolilwi namundu mmonga na kuikulila kulitawa lyaki, na ikamela ikawela libiki likulunga, na mbonguwa kunani wakachenga vijaka vyau kumaputula ghaki. ²⁰Kangi akalonga, "Niulandani na nikiunkosi wa Sapanga? ²¹Ni handa simika livile mdala atolile na kuhanganya kuvipimu viitatu vya ukowa hata ukatutumuka." ²²Yesu atyangilile kila mmbwani na kimbwani akiyenda ku Yelusalemu na kuwawula. ²³Mundu mmonga akakonya, "Bambu, ni wandu mayaghani hela watelokolwa?" Hinu akawalongela, ²⁴"Myangali kuyingila kumlyangu ukombala, kwaikiva watangala wateyesa na watewesa ng'ogha kuyingila. ²⁵Bwitu Badili gha mweni lighuta kugholoka na kuwopa mlyango, hinu mtegholoka panje na kutova hodi pamlyango na kulonga, Bambu, Bambu, utuwoposeleli mweni ateyanga na kuwalongela, niwamanya ng'ogha mwenga wala kula mnguhuma." ²⁶Ndiwa mtelanga, Tulyeghili na kunywegha kuulongolo ghako na wenga uvulili kumahala kwatwenga." ²⁷Ila mweni atewayanga, ninguwalongela, nimanya ng'ogha kula mnguhuma, mhuki kwa nenga, mwenga waghola mahakata! ²⁸Kutewela na kililo na kuhyagha malino lipindi pamtewalola Ablahamu, Isaka, Yakobo na walota wogha kuunkosi wa Sapanga, ilamwenga maweni mtaghwa panje. ²⁹Watehika kuhuma kumasaliki, Magalibi, Kasikazini, na kusini, na kupumlila kumesa gha mulyo wa lumihi kuunkosi wa Sapanga. ³⁰Na umanyi hali, wa kumwihu ni wa mtumbulo na wa mtumbulo ni wa mwihu." ³¹Lipindi lihupi kuulongolo, amonga gha Mafalisayu wahikile na kumlongela,

"Uyendi na uhuki haku kwaikiva Helode angupala kukukoma."³² Yesu akalongela, "Myendi mkamlongeli yula ghalu mwitu, uloli, ninguwawinga mahoka na kughola ulamiso lelo na kilau, na lichuwa lya itatu nitetimilisa lukani lwangu.³³ Kundyangilu yeyosi, nimaha kwaikiva gha nenga kuyendelela lelo, kilau, na lichuwa lihikili kuulongolo, kwaikiva ipalwa ng'ogha kumkoma mlota kutali na Yelusalemu."³⁴ Yelusalemu, Yelusalemu, ghani anguwakomawalota na kuwatova maganga wala walaghilwi kwa mwenga. mianja mininga nipalilekuwakungula wana wa mwenga handa vila nguku angukungula wana ghaki pahi gha mbapatilo ghaki, ila mlipalile ng'ogha hali.³⁵ Uloli, lighuta lyako lilekwa. Na nenga ninguwalongela, muwesa ng'ogha kunilola hata oamtelongela 'Kahighilwa hayu mweni kuhika kwa lihina lya Bambu."

14

¹Thumilile lichuwa lya Kupumulila, paawelili akiyenda kuukaya kwa mmonga wa vilongosi wa Mafalisayu kulyegha libumunda, na weni wawelili wakimloesa kwa pabehi.² Uloli, pala kuulongolo ghaki awelili mundu mweni kughasika na uvimbi.³ Yesu awakonyili wandu wataalamu kuselia ghaKiyahudi na Mafalisayu, "Ghuli, ni maha kumlamisa mundu lichuwa lya Kupumulila, au ng'ogha?"⁴ Ila weni watamili nuu, kwa nagma Yesu akamkola, akamlamisa na kumlekesela ayendi zyaki.⁵ Na mweni akawalongela, "Ni ghani paghati gha mwenga kana mwana au ng'ombi angudubukila mlihumba lichuwalya Kupumulila ateleka kumkwegha panje bwitu?"⁶ Weni wawelili ng'ogha na uweso wa kuyanga kwa mighalu hai.⁷ Lipindi Yesu pakamanya vila wala wakemilwi yiwa wahaghula vikalilo vya utundamilu, akawalongela mlandano, akiwalongela,⁸ "Lipindi pamkewa na mundu kumhambu wa uposo, ukotoho kulikala kufwasi gha utundamilu, kwaikiva inguwesekana kakemwa mundu mweni kuwela na utundamilu kupiti wenga."⁹ Lipindi mundu mwenikuwakema mwenga waivili pakahika, atekulongela wenga, "Umleki mundu hayu alikali haku," na hinu kwa honi utetumbula kutola fwasi gha mwihu.¹⁰ Ila wenga paukemwa, uyendi ukalikali kumahala pamwihu, ili lipindi yula akukemili pakahika, awesi kukulongela wenga, Ghanja, uyendi kuulongolo nesu," ndiwa utewela utundamilwa kuulongolo gha wogha wenikulikala pamonga na wenga kumesa.¹¹ Kwaikiva kila mwenikujiiyina atehuluswa, na yula mweni kujighulusa ateyinulwa."¹² Yesu hilahila amlongelili mundu mweni kumkema mweni, 'Paupeghe mulyo gha pamuhi au lumih, ukotoho kuwakema waghanga ghako au walongo ghako au wandu ghako au wandu wa pabehi na wenga wanaisa, ili yiwa na weni wakotoho wakakukema na wenga ukapokela mahipo."¹³ Badili ghaki, paughola mhambu, uwakemi wandu wangali hindu, walemafufu, viweti na wangali kulola,¹⁴ na wenga utehighilwa, kwaikiva watewesa ng'ogha kukuhipa. Kwaikiva utehipwa kuuhindulo wa weni haki."¹⁵ Lipindi limonga lya wala watamili mmesa pamonga na Yesu pakayoghanila hagma, na mweni akamlongela, "Kahighilwa yula atelyegha libumunda kuunkosi wa Sapanga!"¹⁶ Ila Yesu akamlongela, Mundu mmonga ayandalile mhambu ngulu, akakema wandu watangala.¹⁷ Lipindi mhambu pauwela paluagha, amlaghilile mtumikila ghaki kuwalongela wala wakemilwi, 'Mhiki, kwaikiva vindu vyogha viyandalwa kala."¹⁸ Wogha, wakatumbula kuluwa yiwa pepahi nitehika ng'ogha. Wamtumbulo akamlongela mtumikila, 'Nihemelalitawa, lasima niyendi kulilola. Pepai unekeseli."¹⁹ Na mghangi akalongela, 'Nihemela josi mhano zya ng'ombi, na nenga ninguyenda kuwayesa. Pepai unekeseli."²⁰ Na mundu mghangi akalonga, 'Niposa mhumbu, kwa nagma niwesa ng'ogha kuhika."²¹ Mtumikila akahuya na kumlongela bambu ghaki mighalu hila. Yulamweni lighuta ahyomili akamlongela mtumikila ghaki, 'Uyendi kwa kuloposela kumahala wandu walikala na kunjila gha mmbwani ukawayeghi wangali hindu, walemafufu, wangalikulola, na viweti."²² Mtumikila akalonga, 'Bambu, hagma uyalaghilila yagholeka kala, na hata hinaa kwambila na fwasi."²³ Bambu akamlongela mtumikila, 'Uyendi kunjila ngulu na njila nzokombi na uwalasimisi wandu wayingili, ili lighuta lyangu limemi."²⁴ Kwaikiva ninguwalongela, paghati gha wala weni kukemwa wa mtumbulo kwahela ateyesa mhambu ghanghu."²⁵ Hinaa lipinga likulunga liwelili likiyenda pamonga na mweni, na mweni akahyuka na akawalongela,²⁶ Handa mundu pakahika kwa nenga na mweni kamhyomelela ng'ogha tati ghaki, nyongo ghaki, mhumbu ghaki, wana ghaki, walongo ghaki walumi na wadala, na hata kulama kwaki hilahila hayu kawesa ngogha kuwela mvulwa ghanghu."²⁷ Mundu pakatola ng'ogha lipoingika lyaki na kuhika kuhyetu na nenga kawesa ng'ogha kuwela mvulwa ghanghu."²⁸ Kwaikiva ni ghani paghati gha mwenga, kawela nangupala kuchenga lilingo na akalikala ng'ogha ili avalangi galama handa kana kila angukipala ili kutimilisa hali?"²⁹ Kihyetu kyaki, badili gha kuvika mghomba na kusindwa kumalila, wogha walolile watetumbula kumpughanya,³⁰ wakilonga, mundu hayu atumbulile kuchenga, akawela kana makakala ng'ogha gha kuyomolela."³¹ Au nkosi ghani, pakapala kuyenda kutovana na nkosi mghangi kungundu, avile atelikala ng'ogha pahi mtumbulo na kupokela usauli kulongela handa atewesa, pamonga na wandu ielufu ikumi kutovana na nkosi mghangi mweni kuhika kunani ghaki na wandu ielufu isilini?"³² Na handa ng'ogha, lipindi watovangundu waghangi pawawela wambila kutali, wanguyegha mjumbi kupala uwesokano wa upongu."³³ Kwa nagma, yeyosi paghati gha mwenga mwenikuwela ateleka ng'ogha vyogha kawela navyu, kanguwesa ng'ogha kuwela mvula ngangu."³⁴ Munyu ni mmaha, ila paikawela munyu uyalamisa unogha ghaki, ni kwa njila ghani unguwesa kuwela munyu kangi?"³⁵ Unguwela ng'ogha na utumikila kwa lutupi au hata kwa mboleya. ungutaghwa kutali. Yula mweni mapulukilo gha kuyoghanila, na ayughanili."

15

¹Hinu wakungula usulu wogha pamonga na waghangi weni sambu wakahika kwa Yesu na kumuyoghanila.² Mafalisayo wogha na Wayandika wakang'ung'ulika nesu wakilonga, "Mundu hayu anguwakema weni sambu na hata kulyegha na weni."³ Yesu akalonga mlandano hau kwa weni, akilonga⁴ Ghani kwa mwenga, handa kana kondolu imia imonga na handa kahukilwa na mmonga wa weni, atewaleka ng'ogha wala itisini na itisa kumanyahi, na ayendi akamuhakuli yula

mweni kuyalamila mbaka amloli? ⁵Na mweni pakamlola kala angumvika kumakombi ghaki na kuhekelela. ⁶Pakahika kulighuta, anguwakema waghanja ghaki na wandu ghaki wa pabehi akiwalongela mhekeleli pamonga na nenga, kwaikiva nimlola kondolu wa nenga mweni kuwela kayaghamila, ⁷ninguwalongela hilahila kutewela na luheku kundumba kwaikiva gha mweni sambu mmonga mwenikuleka sambu, kupiti weni sambu itisini na itisa wavile na lukani lwa kuleka sambu. ⁸Au kuvili na mdala ghani mweni sendi ikumi zya mapesa, pakahukilwa na sendi imonga, atekosa ng'ogha limbamba na kupyahila lighuta na kuhakula kwa kuyangala mbaka paateilola? ⁹Na pakailola kala atewakema waghanja ghaki na wandu ghaki wa pabehi akawalongela mhekeleli pamonga na nenga, kwaikiva niilola kangu sendi ghangu yenikuwela niyalamisa. ¹⁰Hata nagma ninguwalongela kuvili na luheku kuulongolo gha watumikila wa kundumba wa Sapanga kwaikiva gha mweni sambu mmonga kuleka sambu. ¹¹Na Yesu akalonga, "Mundu mmonga awelili na wana waivili ¹²yula mnung'una akamlongela tati ghaki, tati unipeghi mbandi gha hindu yenikunikwila kulihi. Hinu akalekanisa hindu ghaki paghati gha weni. ¹³Machuwa yatangala ng'ogha yula mnunguna akakungula vyogha vila anguvikamula akayenda kumlama wa kutali, na haku akatumila kwa kuyananga mapesa ghaki, kwa kuhemela vindu kavipala ng'ogha, na kuyananga mapesa ghaki kwa kutumila hofyo. ¹⁴Na mweni pakawela katumila kala vyogha njala ngulu ikayingila kumlama hula na mweni akatumbula kuwela kuulepelelo. ¹⁵Akayenda kupeghwa lihengu kwa mmongan wa wandu wa mlima hula, na hayu akamyegha kulitawa lyaki kuwapegha mulyo nguluwi. ¹⁶Na akawela na lumatamata lwa kuikwilisa kwa mahamba yawelili yakilyeghwa na nguluwi kwaikiva kuwelili ng'ogha na mundu mweni kumpegha kindu chochosi apati kulyegha. ¹⁷Ila yula mwana mnung'una pakailola kumoyu ghaki, akalonga 'ni watumikila waninga wa tati ghangu wavile na mulyo utangala wa kukwila na nenga ningulikala haku, ninguhova na njala! ¹⁸Nitehuka na kuyenda kwa tati ghangu, na kumlongela, "Tati ngosa kunani gha kundumba na kuulongolo gha mihu ghako. ¹⁹Ningupalwa ng'ogha kukemwa mwana ghako kangu; nigholi handa mmonga wa watumikila ghako. ²⁰Ndiwa akahuka akayenda kwa tati ghaki. Pakawela kambila kutali tati ghaki akamlola akamwonela luhungu akayenda mbilu na kumkusukila na kumbusi. ²¹Yula mwana akamlongela, 'tati ngosa kunani gha kundumba na kuulongolo gha mihu ghako nipalwa ng'ogha kukemwa mwana ghako. ²²Yula tati awalongilile watumikila ghaki, 'Myeghi njeni nguu yenikuwela maha, mkamvalisi mkamvalisi na peti kukyala na hilatu kumaghulu. ²³Hinu mumyeghi ng'ombi yula mwenikuwela na mahuta mkamhinji tulyeghi na kuhekelela. ²⁴Kwaikiva mwana ghangu awelili kahova na mweni kamkomu. Awelili kayalamila na mweni kawoneka wakatumbula kuhekelela. ²⁵Hinu yula mwana ghaki mkulu awelili kuitawa. Paawelili akihika na kulihikila lighuta akayoghanila lilowi lya uyimbo na kuhina. ²⁶Akamkema mtumikila mmonga akamkonya mighalu hai ingumaanisa niki? ²⁷Mtumikila akamlongela mnung'una ghako kahika na tati ghako kamuhinjila ng'ombi mnung'una mwenikuwela na mahuta kwaikiva kahuya kwa upongu. ²⁸Mwana mkulu akahyoma akalema kuyingila mghati na tati ghaki akahuka panje kumluwa. ²⁹Ila akamyanga tati ghaki akilonga, 'Uloli nenga nikutumikila machuva matangala, wala ngosa ng'ogha amuli ghako, ila unipeghi ng'ogha mwana mbuhi, ili niwesi kuhekelela pamonga na waghanja ghangu. ³⁰Ila pakahika hayu mwana ghako mwenikuyananga hindu ghako hyogha pamonga na wangongola ughola kumuhinjila ng'ombi mnung'una mweni mahuta. ³¹Tati akamlongela, "Mwana ghangu, wenga uwela pamonga na nenga machuwa hyogha na vyogha niwela navyu ni vya wenga. ³²Ila iwelili maha kwa twenga kughola mhambu na kuhekelela, hayu mlongo ghako awelili kahova, na hinaa kawela mkomu; awelili kayaghamila na hinaa kawoneka."

16

¹Yesu awalongelili kangu wavulwa ghaki, "Pawelili na mundu mmonga mnaisa mwenikuwela na ndundami ghaki, na alongelilwi yiwa ndundami hayu angulandala hindu ghaki. ²Hinu mnaisa akamkema, akamlongela, "Ni niki haki ningukiyoghanila wangukulongelela? Unongeli mavalango gha ughola mahengu ghako, kwaikiva utewesa ng'ogha kuwela mndundami ghangu kangu. ³Yula manaisa akalonga kumoyu ghaki, Nigholi kyani, kwaikiva bambu ghangu angunihumisila lihengu lyangu gha ulongosa? Nivili ng'ogha na makakala gha kutukutula, na kuluwa ningulola honi. ⁴Ningumanya lila nitelighola ili panitehumiswa kulihengu lyangu wandu wawesi kunikema kuukaya ghau. ⁵Hinu hinu ndundami akamkema kila yula mweni kupalwa amhipi bambu ghaki kila mmonga akamlongela wa mtumbulo, 'ungupalwa kuhipa vindu vininga na bambu ghangu?' ⁶Akalonga vipimu imia imonga vya mahuta akamlongela utoli likalatasi lyaku njeni uyandiki ihamsini. ⁷Hinu akamlongela mghangi na wenga ungupalwa kuhipa vindu vininga? Akalonga vipimu imia imonga vya ukowa wa ngano. ⁸Akamlongela utoli likalatasi lyako njeni na uyandiki semanini. ⁹Yula bambu akamuyinula yula ndundami ghaki kwa vila kaghola kwa umaha. Kwaikiva wana wa mlimawogha hau niwamanyi nesu na wangughola kwa ukalamuki na wandu wa mbandi ghau kupiti wawela wana wa mhana. ¹⁰Na nenga ninguwalongela mjigholeli waghanja kwa hindu gha kupokola ili paisindikana wawakemi ku mahala gha machuwa yayendelela. ¹¹Mwenikuwela mchakaka kukimayaghani nesu anguwela anguwela mchakaka kukikulu hilahila. Na mwenikuwela mlulunganyi kukimayaghani anguwela mlulunganyi kwa lyeni kuwela likulu hilahila. ¹²Handa mwenga muwela ng'ogha wachakaka ku hindu gha wihi ni ghani atewajumila ku hindu gha chakaka? ¹³Na pamkawela ng'ogha kukutumila hindu gha mundu mghangi atewapegha yenikuwela gha mwenga maweni? ¹⁴Kwahela mtumikila mwenikuwesa kutumikila mabambu waivili, kwaikiva atemhyomela mmonga na kumpala mghangi, au atekongamana na hayu na kumpughanya hayu. Munguwesa ng'ogha kumtumikila Sapanga na hindu. ¹⁵Hinu Mafalisayu, wenukuwela wangupala mapesa wakayayoghanila hagha hyogha na wakampughanya. ¹⁶Na akawalongela, "Mwenga ndiwa mwenikuiwonesha yiwa mvili na haki kuulongolo gha wandu, ila Sapanga angumanya mioyu gha mwenga. Kwaikiva lila lyeni kukwilikika kwa wandu linguwela uhakata kuulongolo gha Sapanga. ¹⁷Selia na manabii viwelili mbaka Yohana

paahikile. Kuhuma lipindi hali, habali maha gha unkosi wa Sapanga ungutangaswa, na kila mundu anguyesa kujiyingisa kwa makakala.¹⁷ Ila ni yuyughu kwa kundumba na mlima vihuki kupiti hata helufi imonga gha selia ikotoho kuwoneka.¹⁸ Kila mwenikumleka mhumbu ghaki na kumposa mhumbu mghangi angughola ngongola, na yula mwenikumposa yula alekelwi na mngwana ghaki hayu angughola ngongola.¹⁹ Kuwelili na mundu mmonga mnaisa mwenikuwela kavala nguu zya langi gha sambalau na kitani maa na awelili akihekelelela kila lelo unaisa ghaki mkulu.²⁰ Na angalihindu mmonga wangumkema Lazalo avikilwi kumlyango ghaki, na kana vilonda.²¹ Na mweni apalili kulyegha mahighalo gha mulyo yaguwili kumesa gha yula mnaisa hata waghali wakahika na kumlambila vilonda vyaki.²² Ikawela yula angalihindu akahova na akatolwa na watumikila wakundumba wa Sapanga mbaka kukitivi kya Ibulahimu. Yula mnaisa na mweni akahova na akasikwa.²³ Na kula kumambi paawelili kumahakilo ayinulile mihu ghaki akamlola Ibulahimu kwa kutali na Lazalo kukitivi kyaki.²⁴ Akalila akalonga, 'Tati Ibulahimu, niwoneli luhungu umlaghili Lazalo achwiki kyala kyaki kumasi, ahekelesi lulimi lyangu; kwaikiva ninguhakilwa kulyoto hali.²⁵ Ila Ibulahimu akalonga, 'Mwana ghangu uviki ngumbungumbu yiwa kungalilu gha wenga upokelili mighalu ghako maha, na Lazalo mweni apatile mahakata. Ila hinaa kahaku anguhekeleswa na wenga unguhakilwa.²⁶ Na kupiti hagma, kuvikwa liwumba likulu na litali paghati gha twenga, ili wala wenikupala kuhuma haku kuyenda kwa mwenga wakotoho kuwesa wala wandu wa haku wakotoho hubuka kuhika kwa twenga.²⁷ Yula mnaisa akalonga, 'Ningukuluwa tati Ibulahimu, yiwa umlaghili ukaya kwa tati ghangu²⁸ kwaikiva nivili na wandu waitano ili awakanisi, kwa holu yiwa weni hilahila watehika kumahala haku kweni mahakilo.²⁹ Ila Ibulahimu akalongela, 'Wana ghako Musa na walota. Waleki wawayoghanili weni.³⁰ Yula mnaisa akalongela, 'ng'ogha, tati Ibulahimu, ila paikawela kawayendela mundu kahuma kuwahovile wateleka.³¹ Ila Ibulahimu akalongela, 'Pawawayoghanila ng'ogha Musa na walota watekweghwa ng'ogha hata ikawela mundu kahinduka kukihu.

17

¹Yesu akawalongela wavulwa ghaki, "Mighalu yeni kuyambusa wandu waghali sambu ingupalwa ihumili, ila chondi kwa mundu mweni kuyambusa yahumili!"²Ingaliwela ni mbaha handa mundu hayu angaliwopwa liganga kuntandala na kutaghwa mbahali, kupiti kupiti kumghola amonga gha hagma wanung'una agholi sambu. Mlikingi. Handa mlongo ghako kakukosela mkanisi, na mweni pakaleka mlekeseli. 'Handa kakukosela mihanja isaba kwa lichuwa limonga na mihanja isaba kwa lichuwa limonga akahika kwa wenga akalonga, 'Ninguleka, mlekeseli!'"³Wandumindumi ghaki wakamlongela Bambu, "Utuyongeseli ukwinila gha twenga." Bambu akalongela, "Handa pamkawela na ukwinila handa mbunjimgha haladali, mngaliwesa kulilongela libiki hali lya likuyu, 'Uhuki na ukachipuli kubahali,' na lyeni lingawayitikila." Ila ghani paghati gha mwenga, avile kana mtumikila mweni kutukutula litawa au mweni kuhunga kondolu, atemlongela paahuya kulitawa, 'Uhiki njeni na ulikali ulyeghi mulyo?'⁴Ghuli atemlongela ng'ogha, 'Uniyandalile mulyo nilyeghi, na ujiwopi ngowi na unitumikili mbaka panitemalila kulyegha na kunywegha. Badili gha pala utelyegha na kunywegha?⁵ Atemshukwile ng'ogha mtumikila hayu kwaikiva katimilisa ghala alaghililwi?⁶ Hilahila na mwenga pamtimilisa ghala mlaghililwi mlongi, 'Twenga twa watumikila tupalwa ng'ogha, tughola hela ghala tupalilwi kughola.'⁷Thumile yiwa paawelili kawela na mwanja kuyenda ku Yelusalemu, apitili kumbaka gha Samaliya na Galilaya.⁸ Paawelili akiyingila kukimbwani kimonga, haku akonganikili na wandu ikumi wenikuwela na ukalawa. Wakaghloka kutali⁹ wakatova lilowi wakalonga, "Yesu, Bambu utuwoneli luhungu."¹⁰ Pakawalola akawalongela, "Myendi mkajilangihiki kwa watambika," na weni pawawelili wakiyenda wakaghululika.¹¹ Mmonga wa weni pakamanya yiwa kalamiswa, akahuya kwa lilowi likulunga akimiyinula Sapanga.¹² Akitova manung'una kumaghulu gha Yesu akamshukwile. Mweni awelili ni Msamaliya.¹³ Yesu akayanga, akalonga, "Ghuli waghululikili wogha ikumi? Wakugha wala waghangi itisa?"¹⁴ Kwahela hata mmonga mwenikuwoneka kuhuya ili kumuyinula Sapanga, ila hayu mhenja?"¹⁵ Akawalongela, "Uyimuki na uyendi zyako ukwinila ghako ukulamisa."¹⁶ Paakonyilwi na Mafalisayu unkosi wa Sapanga utehika ligha, Yesu akawayanga akilonga, "Unkosi wa Sapanga ng'ogha kindu kivili kinguwa kuwoneka."¹⁷ Wala wandu watelonga ng'ogha, 'Uloli haku!' au, 'Uloli kula!' kwaikiva unkosi wa Sapanga unguwela mghati gha mwenga."¹⁸ Yesu akawalongela wavulwa ghaki, 'Lipindi litehika pavile mtepala kulola imonga gha lichuwa lya Mwana wa Adamu, ila mtelilola ng'ogha.'¹⁹ Watewalongela, 'Uloli, kula! Uloli, haku!' Ila mkotoho kuyenda kulola, wala kuwakovekela,²⁰ handa limemilya ladi lyeni kumulika kweni kunani kutumbula mbandi imonga mbaka mbandi ghangi. Hinu hata Mwana wa Adamu atewela na kulichuwa hali.²¹ Ila mtumbulo atepalwa ahakilwi kumighalu itangala na kulemwa na kiwelekwa haki.²² Handa paiwela kumachuwa gha Nuhu, ndiwa itewela kumachuwa gha Mwana wa Adamu.²³ Walyeghili, wanyweghili, wakiposa na kuposwa mbaka lichuwa lila livile Nuhu pakayingila msafina na lung'ai lukahika na kuwayalamisa wogha.²⁴ Ndiwa iwelili kumachuwa gha Lutu, walyeghili, kunywegha, wakihemela na kuwusa, kutukutula na wachengili.²⁵ Ila lichuwa lila Lutu paahukile Sodoma, ikatonya mvula gha lyoto na kikwatilu kubhuma kundumba kikawayalamisa wogha.²⁶ Havi ndiwa itewela kulichuwa hali lya Mwana wa Adamu paategubutulilwa.²⁷ Lichuwa hali, ukotoho kumlekesela mwenikuwela kulipaghala gha lighuta ahuluki akatoli hindu ghaki mghati mwa lighuta. Na ukotoho kumlekesela mwenikuwela kumatawa kuhuya kuukaya.²⁸ Umkumbwiki mhumbu wa Lutu.²⁹ Yeyosi mweni kuyesa kulokola ukomu ghaki ateyalamisa, ila yeyosi ateyalamisa ukomu ghaki ateulokola.³⁰ Ningukulongela, uhiku hau kutewela na wandu wawili kukindanda kiimonga. Mmonga atetolwa, na mghangi atelekwa.³¹ Kutewela na wadala wawili wanguhyagha malombe pamonga, mmonga atetolwa na mghangi atelekwa."³² Wakamkonya, "Kugha, Sapanga?" Akawalongela, "Pala unguwoneka likokolo lihova, ndiwa mbongu handa kapungu wangukonganika kwa pamonga."³³ Wakamkonya, "kugha, sapanga?" Akawalongela, "Pala unguwoneka likokolo lihova, ndiwa mbongu handa kapungu wangukonganika kwa pamonga."

¹Hinu akawalongela mlandano wa vila wangupalwa kuyupa machuwa yayendelela, na wakotoho kutenyuka moyu. ²akalongela, 'Kuwelili na mlamula ku mbwani mtenu, mwenikuwela kamtila ng'ogha Sapanga na kawatundamila ng'ogha wandu. ³Kuwelili na mhumbu mweni kuhovilwa na mngwana ghaki kumbwani hau, na mweni amyendelili mianja itangala, akilonga, 'Undangi nipati haki ghangu kuhuma kwa msitaki ghangu, 'Kwa lipindi litali awesili ng'ogha kumtanga, ila badili gha lipindi akalongela kumoyu ghaki, pamonga na nenga nimtila ng'ogha Sapanga au kumtundamila mundu, ⁵ila kwaikiva hayu mhumbu mweni kuhovilwa na mngwana ghaki angunighasa nitemtanga kupokela haki ghaki, ili akotoho kunighasa nesu kwa kunihikila mianja itangala. ⁶Hinu Bambu akalongela, 'Uyoghanili vila kalongela hayu mlamula wa maha ng'ogha. ⁷Ghuli kwa Sapanga ateyegha ng'ogha haki kwa wahaghulwa ghaki wenikuwela wangumlilila pamuhi na uhiku? Ghuli, mweni atewela ng'ogha mfumilifu kwa weni? ⁸Ninguwalongela yiwa ateyegha haki kwa kuloposela. Ila lipindi Mwana wa Adamu paatehika, ghuli, atekongine na upongu kumlima wogha? ⁹Ndiwa akawalongela mlandano hau kwa amonga gha wandu wenikuilola weni yiwa weni haki na kuwapughanya wandu waghangi, ¹⁰Wandu waivili wakwelili kuyenda kulighuta Iya Sapanga kuyupa; Mmonga Mfalisayu na mghangi mkungula usulu. ¹¹Falisayu akagholoka akayupa mighalu hai kunani gha mweni baha, 'Sapanga, ningukushukwile kwaikiva nenga ng'ogha handa wandu waghangi wenikuwela wapokola, wandu wenikuwela ng'ogha wachakaka, wangongola, au handa hayu mkungula usulu. ¹²Ninguwopa mulyo mianja ivili kwa liwiki. Ningupeghe zaka kukila nikipokela. ¹³Ila yula mkungula usulu, agholokili kwa kutali, akisindwa hata kuyinula mihu ghaki kundumba, akatova kitivi kyaki akalonga, 'Sapanga, uniwoneli luhungu nenga mweni sambu. ¹⁴Ninguwalongela, mundu hayu ahuyile ukaya akiwela kavalangilwa haki kupiti yula mghangi, kwaikiva kila mweni kuikwelesa atehuluswa, ila kila yula mwenikuinyenyekelesa ateyinulwa. ¹⁵Wandu wamyeghilile wana ghau wang'anya, ili awesi kuwayavisa, ila wavulwa ghaki pawalolile nagha, wakawakanisa. ¹⁶Ila Yesu akawakema kwa mweni akilonga, 'Muwaleki wana wanung'una wahiki kwa nenga, wala mkotoho kuwakanisa. Kwaikiva unkosi wa Sapanga ni wa wandu handa weni. ¹⁷Ukwinili, ninguwalongela mundu yeyosi mwenikuupokela ng'ogha unkosi wa Sapanga handa wana ni chakaka ateuyingila ng'ogha. ¹⁸Mlongosa mmonga akamkonya, akilonga, 'Mvulwa mmaha, nigholi kyani ili niulili ukomu wa machuwa yayendelela? ¹⁹Yesu akamlongela, 'Kwa kyani ungunikema na mmaha? Kwahela mundu mwenikuwela mmaha, ila Sapanga weka ghaki, ²⁰Ungumanya amuli- ukotoho kughola ngongola, ukotoho kughola wihi, ukotoho kuhighilisa uhwangi, uwatundamili tati ghako na nyongo ghako. ²¹Yula kilongosi akalongela, 'Mighalu hai hyogha niighola kuhuma paniwelili mhongolo. ²²Yesu pakayoghanila hagma akamlongela, 'Ulepelelwa mghalu mmonga. Lasima uwusi vyogha vila uwela navyu na uwapeghi wangali hindu, na wenga utewela na ngoku kundumba- hinu ndiwa uhiki, unikovekeli. ²³Ila mnaisa pakayoghanila hagma, akanyengemala nesu, kwaikiva awelili mnaisa nesu. ²⁴Hinu Yesu akamlola viola kanyengemala nesu akalonga, 'Ni ghuli itewela yuyughu ng'ogha kwa mnaisa kuyingila kuunkosi wa Sapanga! ²⁵Kwaikiva ni yuyughu nesu kwa likokolu wangulikema ngamia kuyingila kulanga kya sindanu, kupiti mnaisa kuyingila kuunkosi wa Sapanga. ²⁶Wala wayoghanilile hagma, wakalonga, 'Ghani hinu, atewesa kulokolwa? ²⁷Yesu akayanga, 'Mighalu iwesekana ng'ogha kwa mundu kwa Sapanga inguwesekana. ²⁸Petelo akalonga, 'Hina, hinu twenga tuleka kila kindu na tukukovekela wenga. ²⁹Hinu Yesu akawalongela, Ukwinili, ninguwalongela yiwa kwahela mundu mwenikuleka lighuta, au mhumbu, au mlongo, au walela au wana, kwaikiva gha unkosi wa Sapanga, ³⁰avile atepokela ng'ogha yatangala nesu kumlimawogha hau, na kumlimawogha hula utehika, ukomu wa machuwa yayendelela. ³¹Badili gha kuwakungula wala ikumi na ivili, akawalongela, 'Uloli tungukwela kuyenda Yelusalemu, na mighalu yogha ivile iyandikwa na walota kulongelela Mwana wa Adamu itetimliswa. ³²Kwaikiva atetaywa kumawoko gha wandu wa Milima hyogha na ategholelwa upughanyu na kinyengu, na kuhunyilwa mata. ³³Badili gha kumtova hyatu watemkoma na lichuwa Iya itatu atehinduka. ³⁴Wamanyili ng'ogha mighalu hai, na lilando hali liwelili lihighwa kwa weni, na wamanyile ng'ogha mighalu ilongilwe. ³⁵Ikawela Yesu pakahika pabehi na Yeliko, mundu mmonga angali mihu awelili katama mmbali gha njila akiluwa mtanga, ³⁶pakayoghanila lipinga Iya wandu likiyenda akakonya niki kihumila. ³⁷Wakamlongela yiwa Yesu wa Nazaleti angupita. ³⁸Hinu yula angalimihu akalila kwa lilowi, akilonga, 'Yesu, Mwana wa Daudi, uniwoneli luhungu. ³⁹wala wenikuwela wangutyanga wakamkemela hayu angali mihu, wakamlongela anyamali. Ila mweni akayangala kulila kwa lilowi, 'Mwana wa Daudi, uniwoneli luhungu. ⁴⁰Yesu akagholoka akalaghila mundu yula ayeghwi kwaki. Hinu yula angali mihu pakamhikila pabei, Yesu akamkonya, ⁴¹'Ungupala nikugholi niki?' Akalonga, 'Bambu, ningupala kulola. ⁴²Yesu akamlongela, 'Upati kulola. Ukwinila ghako ukulamisa. ⁴³Lipindi lila lila akapokela kulola, akamkovekela Yesu akimuyinula Sapanga. Pawalolile hali, Wandu wogha wakamuyinula Sapanga.

¹Yesu ayingilile na kupita paghati ngaha Yeliko. ²Na haku pawelili na mundu mmonga mwenikukemwa Zakayo. avile awelili mkulu wa wakungula usulu na kangi ni mundu mnaisa. ³Awelili nguyesa kumlola Yesu yiwa ni mundu wa ndambu liki, ila kawesa ng'ogha kulola kwaikiva gha lipinga Iya wandu, kwaikiva awelili mhupi wa utali, ⁴Hinu, alongolile mbilu kuulongolo gha wandu, akakwela kunani gha libiki walikema mkuyu ili awesi kumlola, kwaikiva Yesu ahikile pabehi kupita njila hila. ⁵Lipindi Yesu paahikile kumahala pala, alolile kunani akamlongela, 'Zakayo, uhuluki kwa kuloposela, kwaikiva lelo ni lasima nisindi ukaya kwako. ⁶Akaghola kwa kuloposela, akahuluka na kumkema kwa luheku. ⁷Wandu wogha pawalolile hagma, wakalalama, wakilonga, 'Kayenda kumtyangila mundu mweni sambu. ⁸Zakayo

akagholoka akamlongela Bambo, 'Uloli Bambu mandina gha hindu ghangu ninguwapegha wangali hindu, na paikawela nimpokola mundu yeyosi hindu, nitemuhuyisila mianja minjechi.' ⁹Yesu akamlongela, 'Lelo ulokola uhika kulighuta hali, kwaikiva hayu hilahila ni mwana wa Ibulahimu. ¹⁰Kwaikiva Mwana wa Mundu kahika kuhakula na kulokola wandu wayalamikili. ¹¹Pawayoghanila hagma, ayendelelile kulonga na akahumisa mlandano, kwaikiva awelili pabehi na Yelusalemu, na weni waliwachilile iwa unkosi wa Sapanga uwelili pabei kuwoneka lianja limonga. ¹²Hinu akawalongela, 'Ofisa mmonga ayendili kumlama wa kutali ili apokeli unkosi na hinu ahuyi. ¹³Awakemili watumikila ghaki ikumi, akawapegha mapinga ikumi, akawalongela, 'Mgholi biasala mbaka panihuya. ¹⁴Ila wandu ghaki wamhyomelile na hinu wakalaghila wajumbi wayendi wayendi kumkovekela na kulonga, 'Tungpala ng'ogha mundu hayu atulongosi. ¹⁵Ikawela paahuyile ukaya badili gha kugholwa aweli nkosi, akalaghila wala watumikila awelile kawalekela mapesa wakemwi kwa mweni, apati kumanya fwaida liki waipokela kwa kughola biasala. ¹⁶Wa mtumbulo akahika, akalonga, Bambu, lilundila lyaku lighola malundila ikumi kujipiti, ¹⁷Hayo Ofisa akamlongela, maha, mtumikila mmaha, kwaikiva uwelili mchakaka kumghalu msokombi, utewela na ulongosi kunani gha mimbwani ikumi. ¹⁸Waipili akahika, 'Bambu, lilundila lyako lighola malundila maghangi mhano. ¹⁹Hayu Ofisa akamlongela, 'Utoli ulongosi kunani gha mimbwani mhano. ²⁰Na mghangi akahika, 'Bambu hai sendi ghako, ivili niivikili maha kunguu, ²¹kwaikiva nitilile kwaikiva wenga ni mundu mkalipa. Unguhumisa kila ukivika ng'ogha na kubena kila ukulila ng'ogha. ²²Hayu Ofisa akamlongela, 'Kwa milando ghako mweni, nitekulamula, wenga mtumikila mhakata. Umanyile yiwa nenga na mundu mkalipa, ningutola kila nikivika ng'ogha na kubena kila nikulila ng'ogha. ²³Hinu, kwa kyani uvikile ng'ogha mapesa ghangu kubenki, ili panihuya nitoli pamonga na fwaida? ²⁴Ofisa akawalongela wandu wenikuwela waghokola pala, 'Mumpokoli hali lipinga na kumpegha yula mweni malundila ikumi. ²⁵Wakamlongela, 'Bambu, hayu kana malundila ikumi. ²⁶Ninguwalongela, kila mundu mweni kuwela nachu atepeghwa kupiti, ila yula mwenikuwela kanayu ng'ogha, hata kila kawela nachu kitetolwa. ²⁷Ila hagma wahakata ghangu, wenikuwela wapalile ng'ogha niweli nkos, muwayeghi haku na kuwakoma kuulongolo gha nenga. ²⁸Badili gha kulongela hagma, ayendelelile kuulongolo akikwela kuyenda Yelusalemu. ²⁹Ikawela pakahika pabei na Besfage na Besania, pabei na litumbi lya Mzeituni, awayeghili wavulwa ghaki waivili, ³⁰akilonga: 'Myendi kukimbwani kya pabei. Pamyangila mtemlola mwana -punda kambala kukwelwa. Mumuwoposoli, mummyeghi kwa nenga. ³¹Handa mundu akawakonya, 'Kwa kyani mungumuwoposola?' Mlongi, 'Bambu angumpala. ³²Wala walaghlililwi wakayenda wakamlola mwana punda handa Yesu vila kawalongela. ³³Pawawelile wangumuwoposola mwana punda wala weni punda wakawalongela, 'Kwa kyani mungumuwoposola mwana punda hayu?' ³⁴Wakalonga, 'Bambu angumpala. ³⁵Hinu, wakamyeghela Yesu, wakayandasa nguu zyau kunani gha mwana punda na wakamkwelesa Yesu kunani ghgaki. ³⁶Paawelili akiyenda wandu wakayandasa nguu zyau mnjila. ³⁷Paawelili akihuluka litumbi lya Mzeituni, lipinga lyogha lya wavulwa wakatumbula kuhina na kumuyinula Sapanga kwa lilowi likulunga, kwaikiva gha mighalu mikulunga wailolile, ³⁸wakilonga, 'Ndiwa mhighilwa Nkosi atehika kwa lihina lya Bambu! Upongu kundumba, na ukwilikihi kunani! ³⁹Amonga gha Mafalisayu kumkongano wakamlongela, Mvula, wanyamalisi wavulwa ghako. ⁴⁰Yesu akayanga, akilonga, 'Ninguwalongela, handa hagma pawanyamala, maganga yatetova lilowi. ⁴¹Yesu paauhikilile mmbwani aulililile, ⁴²akilonga, handa ungalimanya hata wenga, kulichuwa hali mighalu ivile yenikukuyeghela upongu! Ila hinaa ifisika pamihu gha wenga. ⁴³Kwaikiva machuwa yanguhika ivile wahakata ghako watechenga lighuta pabehi na wenga, na kukutindila na kukudidimisa kuhuma kila mbandi. ⁴⁴Watekuguwisa pahi wenga na wana ghako. Watekulekesela ng'ogha hata liganga limonga kunanigha lighangi, kwaikiva umanyile ng'ogha lipindi Sapanga paawelili anguyesa kukulokola. ⁴⁵Yesu akayingila kulighuta lya Sapanga, akatumbula kuwavinga wala wenikuwela wakiwusa, ⁴⁶akiwalongela, 'Iyandikwa, Lighuta lya nenga litewela lighuta lya Mayupo. ⁴⁷Ila mwenga mghola kuwela mbangu gha wapokola. ⁴⁸Kwa nagha, Yesu awelilie akivula kila lelo kulighuta lya Sapanga. Watambika wakulu na wavula wa selia na vilongosi wa wandu wapalile kumkoma, ⁴⁹ila wawesli ng'ogha kupata njila gha kughola nagha, kwaikiva wandu wogha wawelili wakimyoghanila kwa umaha.

20

¹Ikawela lichuwa limonga, Yesu paawelili akiwavlwa wandu kulighuta lya Sapanga na kutangasa Habali Maha, watambika wakulu na wavula wa selia wamyendelile pamonga na wagogolo. ²Wakalongela, wakimlongela, 'Utulongeli ni kwa ulongosi ghani ungughola mighalu hai? Au ni ghani hayu mweni kukupegha uwesa hau?' ³Na mweni akayanga, akawalongela, 'Nenga hilahila nitewakonya lilando. Mnilongeli ⁴ubatiso wa Yohana. Ghuli, uhumile kundumba au kwa wandu? ⁵Ila wakalongelana weni kwa weni, wakilonga, 'Patulonga, uhumile kundumba, atetukonya, Hinu, kwa kyani mumkwini ng'ogha?' ⁶Na patutelonga; uhumile kwa wandu; wandu wogha haku watetutova maganga, kwaikiva wogha wangukwini yiwa Yohana awelili mlota. ⁷Hinu wakamyanga yiwa wamanyile ng'ogha kugha uhumile. ⁸Yesu akawalongela, 'Wala nenga niwalongela ng'ogha mwenga ni kwa ulongosi ghani ningughola mighalu hai. ⁹Awalongelile wandu mlandanu hau, 'Mundu mmonga akulili litawa lya misabibu, akalikodisa kwa watukutula wa misabaibu, na akayenda mlima mghangi kwa lipindi litali. ¹⁰Kwa lipindi livikilwi, akamlaghila mtumikila kwa watukutula wa misababu, yiwa wampeghe mbandi gha matungula gha litawa lya misabibu. Ila watukutula wa misabibu wakamtova, wakamuhuyisa mawoko hela. ¹¹Hinu akamlaghila kangi mtumikila mghangi na mweni wakamtova, na kumghola uhakata, na wakamuhuyisa mawoko hela. ¹²Akamlaghila kangi wa itatu na mweni wakamhakila na kumtagha panje. ¹³Hinu bambu wa lighuta akalonga, 'Niteghola niki? Nitemlaghila mwana ghangu mpalwa. Pangi watemtundamila. ¹⁴Ila watukutula wa misabibu pawamlolile, wakalongelana weni kwa weni wakilonga, hayu ndiwa mlihi. Tumkomi, ili ulihi ghaki uweli wa

twenga.¹⁵Wakamuhumisa panje gha litawa lya misabibu na kumkoma. Ghuli bambu wa litawa atewagholala niki? ¹⁶Atehika kuwayalamisa watukutula wa misabibu, na atewapegha litawa hali wandu ghangi." 'Na weni pawayoghanila hagma, wakalonga, 'Sapanga kalema.¹⁷Ila Yesu akawalola, akalonga, "Ghuli liyandiko hali lingumaanisa niki? 'Liganga walilemili wachenga, liwela liganga lya mmbali?" ¹⁸Kila mundu mweni kuguwa kuliganga hali, atetenyuka vipandi vipandi. Ila yula avile litemguwila, litempondanga.¹⁹Hinu wayandika na wakulu wa watambika wahakulile njila gha kumkamula lipindi lila lila, wamanyile yiwa awelili kalongela mlandano hau kuwalongela weni. Ila wawatilile wandu. ²⁰Wakamlola kwa umaha, wakayegha wandu wakulolesa wenikuighola yiwa ni wandu wa haki, ili wapati kulola uhakata kwa mkongano ghaki, ili kumyegha kwa walongosa na weni ulongosi.²¹Na weni wakamkonya, wakilonga, 'Mvula, tungumanya yiwa ungunlonga na kuvula mighalu gha chakaka na ng'ogha kukweghwa na mundu yeyosi, ila wenga unguvula uchakaka kulongelela njila gha Sapanga.²²Ghuli, nimaha kwa twenga kuhipa kodi kwa Kaisali, au ng'ogha?"²³Ila Yesu amanyile mteghu ghau, akawalongela,²⁴"Mnilangihi dinali. Wuso na kilangihi ni gha ghani viwela haku kunani ghaki?" Wakalongela, "' Gha Kaisali."²⁵Na mweni akawalongela, 'Hinu, mumpeghi Kaisali yala ghaki Kaisali, na Sapanga yenikuwela gha Sapanga.' ²⁶Wayandika na wakulu wa watambika wakawela ng'ogha na uweso wa kukanisa kila akilongelile kuulongolo gha wand. Wakalikangasa vila akiyanga na walongile ng'ogha chochosi.²⁷Amonga gha Msadukayo wakamuyendela, wala wavile wangulongela yiwa kwahela uhinduko, ²⁸wakamkonya, wakilonga, "Mvula, Musa atuyandikilile yiwa handa mundu pakahovilwa na mlongo ghaki mweni mhumbu mwenikuwela kahela mwana hinu angupalwa amtoli mhumbu wa mlongo ghaki na kulela nayu kwaikiva gha mhaja ghaki.²⁹Kuwelili na walongo isaba wa mtumbulo aposili, akahova bila kuleka mwana, ³⁰na wa ivili hilahila. ³¹Wa itatu akatola hilahila, hilahila wa isaba kaleka ng'ogha mwana na akahova. ³²Kuulongolo yula mdala hilahila akahova. ³³Kuuhinduko atewela mhumbu wa ghani? Kwaikiva wogha isaba wawelili wamposa.³⁴Yesu akawalongela, "Wana wa mlimawogha hau wanguposa na kuposwa. ³⁵Ila wala wenikupalwa kupokela uhinduko wa kihu na kuyingila ukomu wa machuva yayendelela wanguposa ng'ogha wala kuposwa. ³⁶Wala wanguwesa ng'ogha kuhova kangi, kwaikiva wangulandana na watumikila wa kundumba wa Sapanga na ni wana wa Sapanga, wana wa uhinduko.³⁷Ila hagma wahovile wanguhindulwa, hata Musa awonesili kumahala kuhabali zya kiputula, pala amkemile Bambu handa Sapanga wa Ibulahimu na Sapanga wa Isaka na Sapanga wa Yakobo. ³⁸Hinaa, mweni ng'ogha Sapanga wa wahovile, ila wa wenikuwela wakomu, kwaikiva wogha wangulikala kwaki."³⁹Amonga gha wavula gha selia wakamuyanga, 'Mvula, uyangile maha. ⁴⁰Wayesili ng'ogha kumkonya milando mighangi kupiti. ⁴¹Yesu akawalongela, "Kwa kyani wandu wangulonga yiwa Kilisito nim mwana wa Daudi?" ⁴²Kwaikiva Daudi mweni angulonga kusabuli: Bambu amlongelile Bambu wa nenga: Ulikali liwoku lya kuliyilka, ⁴³mbaka niwaviki wahakata ghako pahi gha maghulu nghako. ⁴⁴Daudi angumkema Kilisito 'Bambu' hinu atewela ghuli mwana wa Daudi?"⁴⁵Wandu wogha pawawelili wakimuyoghanila akawalongela wavula ghaki, ⁴⁶Mlikali mihu na wayandika, wenikupala kutyanga kunu wavala nguu ndali, na weni kupala jambuso lya weka kusoku na vikalilo vya utundamilu kumalighuta gha kukonganikila Wayahudi, na mahala gha utundamilu kumhambu. ⁴⁷Weni hilahila wanguyenda kulyegha kumalighuta gha wahoviliwi na wangwana, na wangujighola wanguyupa mayupo matali. Hagma watepokela ulamulo mkulunga nesu.'

21

¹Yesu alolile akawalola walumi wanaisa wenikuwela wanguvika hupo ghau kungoku. ²Akamllola ahoviliwi na mngwana mmonga mwenikuwela angali hindu akivika sendi zyaki ivili. ³Hinu akalonga, "Chakaka ninguwalongela, hayu ahoviliwi na mwenikuwela angali hindu kavika zitangala kupiti waghangi wogha. ⁴Hagma wogha wavika hupo kuhuma kuvitangala vila wawela navyu. Ila hayu ahoviliwi, kuungali hindu nghaki, kapegha zyogha kawela nazu kwaikiva gha kulama kwaki."⁵Lipindi waghangi pawawelile wakilonga kunani gha lighuta lya Sapanga, vila liwela lilembwa na maganga maheli na mapegho, ailingile. ⁶"Kwa habali gha mighalu hai munguilola, machuwa yatehika yavilemkwahela liganga limonga lyeni kuwela litelekwa kunani gha liganga lighangi lyenikuwela litebomolwa ng'ogha."⁷Hinu akamkonya, wakalonga, "Mvula, mighalu hai itehumila ligha? Na ni niki kitewela kilangihi yiwa hai mighalu yapabehi kuhumila?" ⁸Yesu akayanga, "Muweli mihu yiwa mkotoho kungongwa. Kwaikiva watangala watehika kwa lihina lya nenga, wakilonga, 'Nenga ndiwa,' na 'Lipindi lya pabehi.' Mkotoho kuwakovekela. ⁹Pamyoghanila ngondo na matovano matovano mkotoho kutila, kwaikiva mighalu hai ni lasima ihumili mtumbulo, lasima mwihu utehumila ng'ogha njenji."¹⁰Hinu akawalongela, "Mlima utegholoka kutovana na mlima mghangi, na unkosi kunni gha unkosi mghangi. ¹¹Kutewela na mahihimilo makulunga, na njala na tauni kumahala wekaweka. Kutewela na mahumilo gha kutisa na vilangihi vya kutisa kuhuma kundumba. ¹²Ila pambila gha mighalu hai hyogha, watevika mawoko ghau kunani gha mwenga na kuwahakila, kuwayegha kumalighuta gha Sapanga na mumaghuta gha kuwopila, kuwyegha kuulongolo gha wankosi na weni ulongosi kwaikiva gha lihina lyangu. ¹³Hai itewawoposelela njila kwa uhighilisu wa mwenga. ¹⁴Kwa nagma mlamuli kumioyu gha mwenga kukotoho kuyandala utetela wa mwenga njenji, ¹⁵kwaikiva nitewapegha milando gha luhala, ivile wahakata wa mwenga wogha watewesa ng'ogha kungingama au kuilema. ¹⁶Ila mtelemwa hilahila na walela wa mwenga, walongo wa mwenga, wandu wa pabei na waghanja wa mwenga, na watewakoma wamonga wa mwenga. ¹⁷Mtehyomelwa na kila mmonga kwaikiva gha lihina lya nenga. ¹⁸Ila kwahela hata hwila mmonga gha mutu wa mwenga uteyalamika. ¹⁹Kukufumilila mtelamisa nafusi zya mwenga. ²⁰Pamtelola Yelusalemu itindilwa na watovangondo, hinu mmanyi yiwa uyalamiso ghaki upabehi. ²¹Haku wala wenikuwela ku Yudea watuwili kulitumbi, na wala wenikuwela paghati gha mmbwani hinu wahuki, na mkotoho kuwaleka wenikuwela kuvimbwani kuyingila. ²²Kwaikiva

hagha ni machuwa gha kisasi, ili yiwa mighalu hyogha iyandikilwi ipati kutimila.²³ Chindi ni wala weni ndumbu na kwa wala wenikuyoghesa kumachuwa hagha! Kwaikiva kutewela na lung'ai lukulunga kunani gha mlima, na mahakilo kwa wandu hagha.²⁴ Na wateguwa kwa njila gha lipanga na watetolwa mateka kwa milima hyogha, na Yelusalemu itetimbangwa na wandu wa milima, mbaka lipindi lya wandu wa milima litepotimila.²⁵ Kutewela na vilangihi kulijuwa, mwehi na ndondwa. Na kumlima kutewela na lung'ai gha milima, kukutenyuka moyu kukovekelana na kulila kwa bahali na mawimbi.²⁶ Kutewela na wandu wakihyunga kwa holu na kukulindila mighalu itehumila kunani gha mlimawogha. Kwaikiva makakala gha kundumba yatetikanyika.²⁷ Hinu watemlola Mwana wa Adamu akihika kumahindu kumakakala na ukwilikihi mkulunga.²⁸ Ila mighalu hai paitumbula kuhumila, mgholoki, muyinuli mutu, kwaikiva ukombola wa mwenga uheghela pabehi.²⁹ Yesu akawalongela kwa mlandano, "Mloli libiki lya tini, na mibiki hyogha.³⁰ Painguhumisa matipulo, mngujiwonela maweni na kumana yiwa kilangasi kiwela kala pabehi.³¹ Hilahila, pamlola mighalu hai inguhumila, mwenga mmanyi yiwa unkosi wa Sapanga wapabehi.³² Chakaka, ninguwalongela, kiwelekwa mhaki kiteyenda ng'ogha, mbaka mighalu hai hyogha paitehumila.³³ Kundumba na kumlima kuteyenda, ilam milando ghangu iteyenda ng'ogha katu.³⁴ Ila mjiloli maweni, ili yiwa mioyu gha mwenga ikotoho ikahinyikilwa na uwihi, ulowela, maghaso gha kulama haku. Kwaikiva lila lichuwa litewahikila bwitu³⁵ handa mteghu. Kwaikiva itewela kunani gha kila mmonga mwenikulikala kuwuso wa mlima wogha.³⁶ Ila mliyandali lipindi lyogha, mluwi yiwa mtewela mgangamala nesu kuhyeta hagha hyogha yatehumila, na kugholoka kuulongo gha Mwana wa Adamu."³⁷ Hinu lipindi lya pamuhi awelili akivula kulighuta lya Sapanga na uhiku ahumili panji, na kuyenda kukesha kulitumbi walikema litumbi Mzeituni.³⁸ Wandu wogha wamuhikilile malawila pee ili wamuyoghanili mghati gha lighuta lya Sapanga.

22

¹Hinu mhambu wa libumunda litaywa ng'ogha simika liwelili mlya pabehi, yenikukemwa Pasaka.² Watambika wakulu wakalongelana ila wangaliwesa kumkoma Yesu, kwaikiva wawatilile wandu.³ Lihyukana likayingila mghati gha Yuda Isikalioti, mmonga wa wala wavulwa ikumi na ivili.⁴ Yuda akayenda kulongelana na wakulu wa watambika na wakulu wa wayandika vila atewesa kumyegha Yesu kwa weni.⁵ Wahekelelili na kujumilana kumpeghe feza.⁶ Mweni akajumila na ahakulile njila gha kumyegha Yesu kwau kutali na lipinga lya wandu.⁷ Lichuwa lya mibumunda itaywa ng'ogha simika likahika, ivile kondolu wa Pasaka lasima ahumiswi.⁸ Yesu akawalaghila Petelo na Yohana, akalongela, "Myendi mkatuyandalile mulyo wa Pasaka ili tuhiki tulyeghji."⁹ Wakamkonya, "Kugha ungupala tukagholeli hagha mayandalo?"¹⁰ Akawakonya, "Myughanili, pamtewela musingila kumbwani, mlumi mwenikuwela kapapa kijoba kya masi atekongine na mwenga. Mumkovekeli kweni lighuta ateyingila.¹¹ Hinu mumlongeli bambu wa lighuta, "Mvula angukulongela, "Kya kugha kyumba kya wahlenja, mahala pavile nitelyegha Pasaka na wavulwa ghangu?"¹² Atewalangiha kyumba kya mgholofa kivile kiyandalwa kala. Mgholi mayandalo hamu."¹³ Hinu wakayenda, na wakalola kila kindu handa awalongelile. Hinu wakayandala mulyo wa Pasaka.¹⁴ Lipindi palihika akatama na wala wandumindumi.¹⁵ Hinu akawalongela, "Nivili na luhujulu lukulunga lwa kulyegha mhambu hau wa Pasaka na mwenga pambila gha kuhakilwa kwa nenga.¹⁶ Kwaikiva ninguwalongela, nitelyegha ng'ogha mbaka paitetimiliswa kunkosi wa Sapanga."¹⁷ Hinu Yesu akatola kikombi, na pakamalila kushukwile, akalonga, "Mtoli haki, na mpeghani mwenga kwa mwenga.¹⁸ Kwaikiva ninguwalongela, nitenywegha ng'ogha kangi mlela wa msabibu, mbaka unkosi wa Sapanga pautehika."¹⁹ Hinu akatola libumunda, na pakayomola kushukwile, akalimetula, na kuwapegha, akilonga, "Hau ni mhigha ghangu uvili uhumiswa kwaikiva gha mwenga. Mgholi nagha kwa kunikumbwiki nenga."²⁰ Akatola kikombi hilahila badili gha mulyo wa uhiku akalonga, "Kikombi haki ni lilaghano hyonu kumwahi ghangu, ivile iyitika kwaikiva gha mwenga.²¹ Ila mloli. Yula mweni kunihyuka kapamonga na nenga mmesa.²² Kwaikiva Mwana wa Adamu kwa chakaka anguyenda zyaki handa ilamulwa. Ila chondi kwa mundu yula avile kupitila mweni Mwana wa Adamu anguhukwa!"²³ Wakatumbula kukonyana weni kwa weni, ghani paghati gha weni angalighola mghalu hau.²⁴ Hinu yakahumila mabisanu paghati gha weni yiwa ni ghani mwenikuwachililwa kuwela mkulu kupiti wogha.²⁵ Akawalongela, "Wankosi wa wandu wa milima wavili na ubambu kunani ghau, na wala weni uweso kunani ghau wangukemwa watundamilwa walongosa.²⁶ Ila ingupalwa ng'ogha kuwela nagha kwa mwenga. Badili ghaki, uleki yula avili ni mkulu paghati gha mwenga aweli handa mngung'una. Na yula mwenikuwela angupalwa nesu kuwela aweli handa mwenikutumikila.²⁷ Kwaikiva ghani mkulu, yula mwenikulikala mmesa au yula mwenikutumikila? Ghuli ng'ogha yula mweni kutama mmesa? Na nenga nambila paghati gha mwenga handa mtumikila."²⁸ Ila mwenga ndiwa mvile myendelela kuwela na nenga kumayeso ghangu.²⁹ Ninguwapegha mwenga unkosi, handa vila Tati anipeghili nenga unkosi,³⁰ yiwa mpati kulyegha na kunywegha pamesa ghangu kuunkosi ghangu. Na mtelikala kuvikalilo vya ukulu mkiwalamula kabila ikumi na ivili zya izilaili.³¹ Simoni, Simoni, umanyi yiwa, Lihyukana liluwa yiwa awapati ili awapepeti handa nganu.³² Ila nikuyupila, yiwa ukwinila ghako ukotoho kusindwa. Badili gha kuwela uhuya kangi, wagangamalisi walongo ghako."³³ Petelo akamlongela, "Bambu, niliyandala kala kuyenda na wenga mgelesa na haa kukihu."³⁴ Yesu akayanga, "Ningukulongela, Petelo, Njogholu atelila ng'ogha lelo, pambila unikanila mianja itatu yiwa ungunimanya ng'ogha."³⁵ Hinu Yesu akawalongela, "Paniwayegha mwenga bila mhaku, kibeja kya mulyo, au vilatu, ghuli mlepelelilwi na kindu?" Wakayanga "Ng'ogha."³⁶ Hinu akawalongela, "Ila hinaa, kila mweni mhaku, na atoli pamonga na kibeja kya milyo. Yula mwenikuwela ng'ogha na lipanga angupalwa awusi lihabiti lyaki ahemeli limonga."³⁷ Kwaikiva ninguwalongela, hyogha yavili yayandikwa kwaikiva gha nenga lasima yatimili, 'Na atolilwe handa mundu avile angutenyula tolati.' Kwaikiva kila kilotilwi kwaikiva gha nenga kingutimiliswa."³⁸ Hinu wakalonga, "Bambu, uloli! Hagha baha mapanga maivili.' Na akawalongela "Ingukwila."³⁹ Badili gha mulyo wa uhiku, Yesu ahukile,

handa vila awelili akighola lianja kwa lianja, akayenda litumbi lya Mzeituni, na wavulwa wakamkovekela. ⁴⁰Pawahikile, awalongelile, "Mluwi yiwa mkotoho mkayingila kumayeso." ⁴¹Akayenda kutali na weni handa mtaghu wa liganga, akatova manung'una akayupa, ⁴²akilonga, "Tati, handa ungupala, unihumisilile kikombi haki. ila ng'ogha handa ningupala nenga, ila mapalo ghako yagholeki." ⁴³Hinu watumikila wa kundumba wa Sapanga akamuhumila, akamtaya makakala. ⁴⁴Akiwela kukulila, akaluwa kwa uchakaka nesu, na lihuki lyaki likawela handa matoni makulu gha mwahi yakiguwa pahi. ⁴⁵Lipindi pakayimuka kuhuma kumayupo ghaki, akahika kwa wavulwa, na akawalola wawonja kwaikiva gha unyengemalo ghau, ⁴⁶na akawakonya, "Kwa kyani mnguwonja? Myimuki myupi, yiwa mkotoho kuyingila kumayeso." ⁴⁷Lipindi paawelile ambila akilongela, uloli, lipinga likulunga lya wandu likahumila, na Yuda mmonga wa wandumindumi ikumi na waivili akiwalongosa. Akahika pabehi na Yesu ili ambusi, ⁴⁸ila Yesu akamlongela, "Yuda, ghuli ungumhyuka Mwana wa Adamu kwa busi?" ⁴⁹Lipindi wala wawelili pabehi na Yesu pawalolile hagma yanguhumila, wakalonga, "Bambu, ghuli tuwatovi kwa lipanga?" ⁵⁰Hinu mmonga wa weni akamtova amonga wa watumikila wa mtambika mkulu, akamdumula lipulukilo lyaki lya liwku lya kuliyila. ⁵¹Yesu akalonga, "Hai ingukwila. Na akayavisa lipulukilo lyaki, akamlamisa." ⁵²Yesu akalonga kwa mtambika mkulu, na kwa wakulu wa lighuta lyan Sapanga, na kwa wagogo wahikile kihyetu na mweni, "Ghuli mnguhika handa vila mnguhika kutovana na mpokola, na vimbonga na mipanga?" ⁵³Paniwelili pamonga na mwenga machuwa hyogha kulighuta lya Sapanga, mvikili ng'ogha mawokungha mwenga kunani gha nenga. Ila halim ni lisaa lyako, na ulongosi wa lwisa. ⁵⁴Wakamkamula, wakamlongosa, wakamyegha ukaya kwa mtambika mkulu. Ila Petelo akamkovekela kwa kutali. ⁵⁵Badili gha kuwela wakosa lyoto kumahala kula kwa mghati na pawalikala kala pahi pamonga, Petelo akalikala paghati gha weni. ⁵⁶Mtumikila mmonga wa kidala akamlola Petelo kuawelilimkalikala kumhana wenikulangaswa na lyoto, akamlola akamlongela, "Hayu mundu hilahila awelili pamonga nayu." ⁵⁷Ila Petelo akalema, akalonga, "Mdala wenga, nenga nimmunya ng'ogha." ⁵⁸Badili gha lipindi mayaghani, mundu mghangi akamlola akalonga "Wenga hilahila ni amonga gha weni." Ila Petelo akayanga, "Wenga mlumi, nenga ng'ogha." ⁵⁹Badili gha handa lisaa limonga, mlumi mmonga akakasila akilonga, "Chakaka hayu mundu hilahila awelili pamonga na mweni, kwaikiva ni Mgalilaya." ⁶⁰Ila Petelo akalonga, "Mlmi wenga, ningumanya ng'ogha lila ungulilongela." Na bwitu, lipindi akilongela, njogholu likalila. ⁶¹Akaghalambuka, Bambu akamlola Petelo. Na Petelo akalikumbwike lilando lya Bambu, pala amlongelile, "Pambila gha njogholu kulila lelo, utenilema nenga mianja itatu." ⁶²Akiyenda panje, Petelo akalila kwa luhungu litangala. ⁶³Hinu wala walumi weikuwela wakimgholokela Yesu, wakampughanya na kumtova. ⁶⁴Badili gha kumgubika mihu, wakamkonya, wakilonga, "Uloti ni ghani mweni kukutova?" ⁶⁵Wakalongela mighalu mighangi mitangala kihyetu na Yesu na kumlighu mweni. ⁶⁶Bwitu paikawela malawila, wagogo wa wandu wakalikungula pamonga, wakulu wa watambika na wayandika. Wakamyegha kunjengakaya, ⁶⁷wakilonga, "Handa wenga ni Kilisito, utulongeli." Ila weni akawalongela, "Handa paniwalongela, mtenijumila ng'ogha," ⁶⁸na handa panitewakonya mteniyanga ng'ogha. ⁶⁹Ila kutumbula hinaa na kuyendelela, Mwana wa Adamu atewela kalikala upandi wa ukulu wa makakala gha Sapanga." ⁷⁰Wogha wakalongela, "Kwa nagha wenga ni Mwana wa Sapanga?" Na Yesu akawalongela, "Mwenga mngulonga nenga ndiwa." ⁷¹Wakalonga, "Kwa kyani twambila tungupala kangu uhighilis? Kwaikiva wenga twa weni tuyoghanila kuhuma kumlomo ghaki."

23

¹Mkongano wogha wakagholoka, wakamyegha Yesu kuulongolo gha Pilato. ²Wakatumula kumusitaki, wakilonga, "Tumlola mundu hayu akibyodosa mlima wa twenga, kwa kulemesa tukotoho kuhipamkodi kwa Kaisali, na akilonga yiwa mweni handa mweni ni Kilisito, Nkosi." ³Pilato akamkonya, akilonga, "Ghuli wenga ni nkosi wa Wayahudi?" Na Yesu akamyanga akilonga. "Wenga ungulonga nagha." ⁴Pilato akamlongela mtambika mkulu na makongano, "Nilola ng'ogha uhakata kwa mundu hayu." ⁵Ila weni wakakasila, wakilonga, "Awelili akiwachongesela wandu, akituwa ku Uyahudi yogha, kutumbula ku Galilaya na hinaa kahaku." ⁶Pilato pakayoghanila hagma, akakonya handa mundu hayu ni wa Galilaya? "Paamanyile yiwa mundu hayu awelili pahi gha ulongosi wa Helode, akamyegha Yesu kwa Helode, avile na mweni awelili ku Yelusalemu kwa machuwa ghala. ⁸Helode paamlolile Yesu, ahekelelile nesu kwaikiva apalile kumlola kwa machuwa matangala. Ayoghanilile habali zyaki na awelile na luhujulu lwa kulola imonga gha makangaso ghaki yakigholwa na mweni. ⁹Helode amkonyili Yesu kwa milando itangala, ila Yesu amyangili ng'ogha chochosi. ¹⁰Watambika wakulu pamonga na wayandika wakagholoka kwa kukalipa wakimsitaki. ¹¹Helode pamonga na watova ngondo ghaki, wakamlighu pamonga na kumpughanya, na kumvika nguu maheli, hinu akamuhuyisa Yesu kwa Pilato. ¹²Helode na Pilato wakawela maghanja kuhumila lichuwa lila, (Pambila gha hapu wawelili weni magombi). ¹³Pilato akawakema pamonga watanbika wakulu na vilongosi na lipinga lya wandu, ¹⁴Akawalongela, "Mniyeghela mundu hayu handa mundu anguwalongosa wandu waghali mahakata, na uloli, badili gha kuwela nimkonya kuulongolo gha mwenga, nilolile ng'ogha uhakata kwa mundu hayu kulongelela mighalu hyogha ivile mwenga mngumsitakila. ¹⁵Ng'ogha wala Helode, kwaikiva kamuhuyisa kwa twenga, na uloli kwahela chochosi akigholile kyeni kumpala apegghi unyokolu wa kihu. ¹⁶Kwa nagha hinu nitemnyokola na kumleka ayendi. ¹⁷(Hinaa, Pilato angupalwa kumlekesela muwopwa mmonga kwa Wayahudi lipindi lya mhambu). ¹⁸Ila wogha wakatova lilowi pamonga, wakilonga, "Umuhumisi hayu, na utuwoposeleli Balaba!" ¹⁹Balaba awelili ni mundu avile kavikwa mgelesa kwaikiva gha kuhyuka kutenu kumbwani na kwa kukoma. ²⁰Pilato akawalongela kangu, akipala kumlekesela Yesu. ²¹Ila weni wakatova lilowi, wakilonga, "Mhakili, mhakili." ²²Akawakonya kwa lihanja lya itatu, "Kwa kyani hayu mundu kagholo uhakata niki? Nipatile ng'ogha uhakata wenikumghola apegghi unyokolu wa kukomwa. Kwa nagha paniyomola kumnyokola nitemlekesela." ²³Ila wakakasila

kwa lilowi Iya kunani, wakipala ahakilwi. Na lilowi Iyau likamkwegha Pilato.²⁴ Hinu Pilato akalamula kuwapatila kila wakipalile.²⁵ Akamlekesela yula wampalile avile awopilwi kwa kuyambusa fujū na kukoma. Ila akamuhumisa Yesu kwa vila wupalile weni.²⁶ Pawawelili wakimyegeha, wamkamulile mundu mmonga mwenikukemwa Simoni wa Ukilene, akihumila kumlima, wakampapisa lipingika ili apapi, akimkovekela Yesu.²⁷ Lipinga likulunga Iya wandu, na wadala wenikuwela wanyengemangili na kulumbilila kwaikiva gha mweni, wawelili wakimkovekela.²⁸ Ila akawahyukila, Yesu akawalongela, 'Mabiti wa Yelusalemu, mkotoho kunililila nenga, ila mlililile mwenga maweni, na kwaikiva gha wana wa mwenga.'²⁹ Uloli, machuwa yanguhika yavile watelongela, "Wahighilwa wenikuwela mbendi na mitima yenikulela ng'ogha, na maweli yenikuwela yayongesa ng'ogha."³⁰ Ndiwa watetumbula kulongela vitumbi, 'Mtuguwili.' na vitumbi, 'Mtugubiki.'³¹ Kwaikiva handa wateghola mighalu hai kulibiki livihi, itewela ghuli kulibiki liyumu?"³² Walumi waghangi, wahakata waivili, wayeghilwi pamonga na mweni ili wacomwi.³³ Pawahikile kumahala wangupakema Fufu Iya mutu, ndiwa wakamvamba pamonga na wala wahakata, mmonga mbandi gha kuliyila na mghangi mbandi gha sotu.³⁴ Yesu ailingile, "Tati, uwalekeseli, kwaikiva wangumanya ng'ogha lila wangulighola." "Na weni wakavalanga mihu gha mlungu, kupeghana nguu zyaki."³⁵ Wandu wawelili wagholoka wakilola kunu vilongosi wakimpughanya, wakilonga, "Awalokolile waghangi. Hinu ajilokoli mweni, handa mweni ni Kilisito wa Sapanga, wa weka."³⁶ Watova ngondo hilahila wampughanyili, wamhikilile pabei na kumpegha siki,³⁷ wakilonga, "Handa wenga ni nkosi wa Wayahudi ujilokoli mweni"³⁸ Kuwelili hilahila na kilangihi kunani ghaki yeni kuyandikwa, "HAYU NDIWA NKOSI WA WAYAHUDI."³⁹ Mmonga wa wahakata mwenikuvambwa akamlighu akilonga, "Wenga kwa Kilisito ng'ogha? ujilokoli mweni na twenga"⁴⁰ Ila yula mghangi akayanga, akimkemela na akilonga, "Ghuli wenga ungumtila ng'ogha Sapanga, na wenga uwela kuulamulo hau hau?"⁴¹ Twenga twa baha kwa haki, kwaikiva twenga tungupokela kila tungupalwa kupokela kwaikiva gha matendu tuyagholo. Ila mundu hayu aghilile ng'ogha chochosi kihakata."⁴² Na ayongesili, "Yesu, uningumbuki pausingila kuunkosi ghako,"⁴³ Yesu akamlongela, "Ukwiniili ningukulongela, lelo hai utewela pamonga na nenga ku Paladiso."⁴⁴ Pala iwelili pabei isaa isita, lwisa likahika kunani gha mlima wogha mbaka lisaa Iya itisa,⁴⁵ Mhana wa lijuwa ujimikili. Hinu lipasila Iya lighuta Iya Sapanga likalekanika paghati kutumbulila kunani.⁴⁶ Akilila kwa lilowi likulunga, Yesu alongile, "Tati kumawoko ghako ninguvika mpumulo ghangu," badili gha kulongela hagma, akahova.⁴⁷ Lipindi mlamula paalolile hagma amuyinulile Sapanga akilonga, "Chakaka hayu awelili mundu mweni haki."⁴⁸ Lipindi lipinga Iya wandu wahikile pamonga kuihighilisila pawalolile yala yagholikile, wahuyile kunu wakitova vitivi vyau.⁴⁹ Ila waghanja ghaki, na wadala wamkovekelile kuhuma ku Galilaya, wagholokili kwa kutali wakilola hila mighalu.⁵⁰ Uloli, pawelili na mundu mwenikukemwa Yusufu, avile ni mmonga wa njengakaya, mundu mmaha na mweni haki,⁵¹ (awelili kajumilana ng'ogha na ulamulo au matendu ghau), kuhuma ku Almataya, mbwani wa Kiyahudi, uville uwelili ukilindila unkosi wa Sapanga.⁵² Mundu hayu, amhikilile Pilato, akaluwa apegghi higha wa Yesu.⁵³ Amhulusili, na akabindilila sanda, na akamvika kulimambi Iyenikuwela lihongolwa kuliganga, kuvile kwahela mundu atumbulile kusikwa⁵⁴ Liwelili ni lichuwa Iya mayandalilo, na Mbumulilo yapabehi.⁵⁵ Wadala, wahikile na weni kuhuma ku Galilaya, wamkovekelili, na wakalola limambi na vila mhigha ghai uwonjesilwi.⁵⁶ Wakahuya na kutumbula kuyandala manungilo na malasi. Hinu lichuwa Iya mbumulilo wakapumulila kwa vila selia ingupala.

24

¹Njenji nesu lichuwa Iya mtumbulo Iya lijuma, wahikile kulimambi, wakiyegha manungilo yavile wawelili wawayandala.
²Wakalola liganga libimbiliswa kutali na limambi.³ Wakayingila mghati, ila walolile ng'ogha mhigha wa Bambu Yesu.
⁴Thumilile yiwa, lipindi wahanganikilwa kunani nghan hali, bwitu, wandu waivili wagholokile paghati gha weni wavala nguu zya kung'anyima.⁵ Wadala wakiwela wamema holu na wakigondamanisa wuso pahi, wakawalongela wadala, "Kwa kyani mungumuhakula mwenikuwelamkomu paghati gha wahovili?"⁶ Kabaha ng'ogha, ila kahinduka! Mkwimbuki ailongelile na mwenga paawelili kambila ku Galilaya,⁷ akilonga yiwa Mwana wa Adamu lasima ahumiswi kumawoko gha wandu weni sambu na ahakilwe, na lichuwa Iya itatu, ahinduki kangi."⁸ Wala wadala wakakwimbuka milando ghaki,⁹ na wakahuya kuhuma kulimambi na wakawalongela mighalu hila hyogha wala ikumi na mmonga na mghangi wogha.
¹⁰Hinu Malia Magidalena, Yoana, Malia nyongo wa Yakobo, na wadala waghangi pamonga na weni wakayegha habali hazi kwa wandumindumi.¹¹ Ila ujumbi hau ukawoneka yiwa upughanyu weka kwa wandumindumi, na wawakwinilile ng'ogha wala wadala.¹² Hata nagma Petelo alamukilli, na akatula mbilo kuyenda kulimambi, na akishuulila na kulola mghati, akalola sanda weka yaki. Petelo hinu akahuka akayenda ukaya kwaki, akilikangasa niki kivile kihumila.¹³ Na lola, waivili paghati gha weni wawelile wakiyenda lichuwa lila lila kukimbwani kimonga kyeni kukemwa Emmau, kivile kiwelili utali wa maili isitini kuhuma ku Yelusalemu.¹⁴ Wakalongelana weni kwa weni kunani gha mighalu hyogha yahumilile.
¹⁵Ikahumila yiwa, lipindi pawawelili wakilongelana na kukonyana milando, Yesu akaheghela pabehi akakongine na weni.
¹⁶Ila mihu ghau ingingamilwi kukumanya mweni.¹⁷ Yesu akamlongela, "Niki kivile mwenga waivili mngukilongelela lipindi mngutyanga?" Wakagholoka pala wakiwoneka na unyengemalo.¹⁸ Mmonga wa weni, lihina Iyaki Kileopa, akamyanga, "Ghuli wenga kwa mundu wa weka haku Yelusalemu uville ungumanya ng'ogha mighalu ihumilile haku machuwe mlogha?"¹⁹ Yesu akawalongela, "Mighalu ghani?" Wakamyanga, "Mighalu kulongelela Yesu Mnazaleti, avile awelile mlota, muwesa kumatendu na milando kuulongo gha Sapanga na wandu wogha."²⁰ Na kwa ndambu ivili wakulu wa watambika na vilongosi wa twenga vila wamuhumisa kulamulwa kihu na kumvamba.²¹ Ila tuliwachilile yiwa mweni ndiwa atewavika pekesu Izilaili. Ndiwa, kutali na hagma hyogha, hinaa ni lichuwa Iya itatu kuhuma mighalu hai ihumili.
²²Ila hilahila amonga gha wadala kuhuma kulipinga Iya twenga watukangasilile, badili gha kuwela kumamambi malawila

njenji. ²³Pawaulolile ng'ogha mhigha ghaki, wakahika, wakilonga yiwa wawonili hilahila mawonu gha watumikila wa kundumba wa Sapanga wakilonga yiwa kamkomu. ²⁴Amonga gha walumi wavile wawelile pamonga na twenga wakayenda kumamambi, na kulola ni handa vila wailongelilwi na wadala. Ila wamlolile ng'ogha mweni. ²⁵Yesu akawalongela, "Mwenga wandu wasihisihi na weni mioyu mitopehu gha kukwinila yogha yavili walota wailongile! ²⁶Ghuli iwela ng'ogha lasima Yesu kuhakilika kwa mighalu hai, na kuyingila kuukwilikihi ghaki?" ²⁷Hinu kutumbula kuhuma kwa Musa na walota wogha, Yesu akawaghalambulila mighalu yenikumlongelela mweni kumayandiko hyogha. ²⁸Pawawelilipabehi na kuhika kukila kimbwani, haku kuwaweliliwakiyenda, Yesu akaghola handa anguyendelela kuulongo. ²⁹Ila wamlasimisili, wakilonga, "Ulikali pamonga na twenga, kwaikiva inguyenda lumihi na lichuwa ni handa lipela." Hinu Yesu akayingila na kuyenda kulikala na weni. ³⁰Ihumilile yiwa, lipindi walikala pamonga na weni kulyegha, akatola libumunda, akalihighila, na kulivetula, akawapeghe. ³¹Hinu mihu ghau ikawoposolwa, wakampanya, na bwitu akahuka kuulongo gha mihu ghau. ³²Wakalongelana weni kwa weni, "Mioyu gha twenga iyakili ng'ogha mghati gha twenga, lipindi pakalongela na twenga mnjila, lipindi pakatuwoposelela mayandiko?" ³³Wakayinuka lisaa lilalila, na kuhuya ku Yelusalemu. Wakawalola wala ikumi mmonga walikungula pamonga, na wala wenikuwela pamonga na weni, ³⁴wakilonga, "Bambu kahinduka chakaka, na kamuhumila Simoni." ³⁵Hinu wakawalongela mighalu ihumilile mnjila, na vila Yesu kahighiliswa kwa weni kukumetula libumunda. ³⁶Lipindi wakilongela mighalu hila, Yesu mweni agholokile paghati gha weni, na akawalongela, "Upongu uweli kwa mwenga." ³⁷Ila watilile na kumemwa na holu, na wakaliwachila yiwa walolile mpumulo. ³⁸Yesu akawalongela, kwakanyi mngunyengemala? Kwakanyi mngujikonya milando kumioyu? ³⁹Mloli mawoku gha nenga na maghulu ghangu, yiwa ni nenga mweni. Mniyavisi na mniloli. Kwaikiva mpumulo uwela ng'ogha na miwonda na mihupa, handa vila mnilolile nenga kuwela navyu." ⁴⁰Pakayomola kulonga nagha, akawalangiha mawoku ghaki na maghulu ghaki. ⁴¹Pawawelili wambila na luheku lwenikuhanganikana na kukotoho kukwinila, na kulikangasa, Yesu akawalongela, "Ghuli mvili na kindu chochosi kya kulyegha?" ⁴²Wakampeghe kipandi kya homba mweni kunyanywa. ⁴³Yesu akakitola, na kukilyegha kuulongo gha weni. ⁴⁴Akawalongela, Paniwelile na mwenga, niwalongilile yiwa hyogha yenikuyandikwa kweni selia gha Musa na walota na Sabuli lasima yatimiliki." ⁴⁵Hinu akawoposola malangu ghau, yiwa wawesi kuyamanya mayandiko. ⁴⁶Akawalongela, "Yiwa iyandikwa, Kilisito lasima ahakiliki, na kuhinduka kangi kuhuma kukihu lichuwa lya itatu. ⁴⁷Na kuleka sambu na mlekeselo wa sambu lasima itangaswi kwa lihina lyaki kwa milima hyogha, kutumbulila kuhumilila Yelusalemu. ⁴⁸Mwenga mwawahighilisa wa mighalu hai. ⁴⁹Uloli, ningumwayeghela lilaghililo lya Tati wa nenga kunani gha mwenga. Ila mlindili kaku kimbwani, mbaka pamvikwa makakala kuhuma kunani. ⁵⁰Hinu Yesu akawalongosa pnje mbaka pawahikile pabehi gha Besania. Akayinula mawoko ghaki kunani, na akawahighila. ⁵¹Ikahumila yiwa, lipindi paawelile akiwahighila, awalekili na akapapwa kunani kuyendela kundumba. ⁵²Hinu wakamyupa, na kuhuya Yelusalemu na luheku lukulu. ⁵³Wayendelelile kuwela kulighuta lya Sapanga, wakimhighila Sapanga.

John

1

¹Utumbula kuwelili lilandu na lilandu awelili pamonga na sapanga ,na lilandu awelili sapanga ².Hayu lilandu utumbula awelili pamonga na sapanga ³.Hindu vyogha vigho liliki kupitila mweni ,na pawelili mweni ng'ogha kwahela kindu kigholiliki mata kumonga kugholiliki.⁴Mghati ghaki kuwelili likomu na howu lekomuliwelili mhana gha wundu ⁵wogha.Mhana ungalangasa lwiha ,wala lwiha lulu jenusang'ogha.⁶Pawelili na mundu atumilwi kehuma kwa sapanga ikivalihuna lyaleki awelili ⁷Yohana Ahikili handa sahindi kejilolela mweni milea mhana .likiva wagha wawesi kukwinila kupitila ⁸mweni.Yohana akiva ng'ogha mhana bai ahikilili ajiwoneli mweni mhana wula .⁹Himu ikawela mhana gha chakaka ikva inguhiku mlima wagha hayeni humtaya mhana kila minga.¹⁰Awelili kumima wogha na mlima wogha uwumbilwi kupitila mweni na mluma wogha ukampanya ng'ogha ¹¹.Ahikili kwa viholu ghaki na wandu ghaki wampokela ng'ogha .¹²Bali kwa wala watangala wampokelili weni wakamkwinihina lihina lyaki kwa hagma awapeghili haki ghakuwela wanaghaki ¹³sapanga.Weni waweke kulwi ng'ogha kwa mwahi wala kwa mapalu ghahigha wala kwa mapalu gha munda bali kwa sapanga mweni .¹⁴Namweni lilandu agholekili higha na akalikala pamonga na twenga twelolili ukwiliki highaki ukwilikihi handa wa mundu wa weka ghaki wa kiweka ghaki ahikili kuhuma kwa tati kamama mane muma uchakaka ¹⁵.Yohani aya lolile kwa mihughaki kwa ikivagha mweni na akalikwetula lilovi akilonga "haya ndiwa yiwa ni longili nahalu gha eliniki longa".Yula kangu hika badili ghangu ni mkulu kuliku nenga kwailava amelili gha nenga.¹⁶kwaikiva kuhuma kisu kwilikihi ghaki twewogha tupokela hela hupu badili gha hupu. ¹⁷Kwaikivo seliya iye ghilwi kupitila Musa manenu na uchakaka vihikilili kupitila Yesu ¹⁸kristo.Kwahela mundu amuwonili sapanga lipindi lyosi mundu weka akivani sapanga ni sapanga awelili kutivikya baba kamghola mweni amanyiki.¹⁹Nahau ndiwa uhighilisa wa Yohani lipindi watambika na Walawi watumilwi kwa mweni na wayahudi kumkonya wenga ni ²⁰ghani?.Hinu kayanga kato kuliwa chila na kawa kanila ng'ogha bali kayanga "nenga ng'ogha ²¹kristo".Hinu wakamkonya "kwahinu wenga ni ghan ihinaa wengani Eliya?akalonga "nenga na mweni ng'ogha"wakalonga wenga ni mloto?akayanga ng'ogha.²²Humu wakamlongela "wenga ni ghani kiyiwa tuwa yahi watutumili? ungijilongelela ghuli mweni ²³.Akalonga nenga ni mweni ng'ogha ni liloviyaki angalila mlivagha mlinyosi njila gha bambo handa mlota Isaya palongili.²⁴hinu pawelili na wandu watumilwi palakuhuma kwa mafalisayu wakamkonya ²⁵makulonga.Kwakya ni unga batisa hana wenga ng'oghakristo wala Eliya wala mlota?"²⁶Yohani akawayanga akilonga nungu batisa kwa masi .hata nwa miunga wa mwenga akawolako

mundu hummanya ²⁷ng'ogha.Haya mweni atehika badili ghangu nena ningu palwa ng'ogha hata kuwopola ngohizya malapa ²⁸ghaki.Mihalu hayiigholekwi haku bethani kumwambu gha Yordani mahala pakiva yohaniamelili akibatisa. ²⁹Lichuywa lya kilau ghaki yohani amuwonili Yesu kangu hika kwa mweni akalonga lilolimwana kondolu wa sapanga kangu itala sambu gha mlima ³⁰wogha.Haya ndiwa ni mlongili mihalu ghaki ni kilonga mweni kuhika kuhyetu ghanga ni mkulunga kupiti menga kwa ikiva awelili yambila ³¹ghanenga!.Nikammanya ng'ogha mweni lakini ikagholeka naha iliyiwa agubutulwiku Israeli kwaikiva nchilili nikibatiza kwa masi. ³²Yohani awonilini ka muhughaki lipumula akihuluka kuhuma kundamba mlandanu wa ngunda na ahighalili kunani ³³ghaki.Nanga nikammanya ng'osha lkini henia nitumili nibatizi kwa masi akanilongela yula mweni atemlola lepu mulo akihuluka na katama kunani ghaki hayunduwa mweni kubatiza kwa lepumulo wa mbule ³⁴.Nimlolili na nimuwonili kwa nuhu ghangu hayani mwana gha sapanga. ³⁵Kangi kilu ghaki yohani awelili kawoloka pamonga wavulwaghaki ³⁶waivili.Wamuwonii Yesu akityanga nayohani akilonga uloli mwana kondolu wa sapanga. ³⁷Wavulwa waivili walimyughanila yohani akilonga hinu wakamkovilela ³⁸Yesu.Kangi Yesu akaghalala mbuka na akawaluonili wavulwa ghski wala wakimkovikela na akawakonya mngu pala kyani ?wakamyanga Rabbi [maana ghakimvula ungutama ³⁹kugha].Akawalongela mtukina mloli hinu wakmyendela na kulola mahali paweli ikilikala wakatano panuonga na mweni lichilwa halikwa ikiva handa lisaa ikumi naha. ⁴⁰Mmonga wawala wa ivili wamyughanuhi Yohani akilongelana hinu akamkovikela Yesu aweluni Andrea mlongu ghaeri Simoni Petro ⁴¹.Amuwonili mlongu ghaki Simoni na akamlongela tumpatili mkombola [mweni kangu manyika yiwani ⁴²kristo].Akamyegha kwa Yesu Yesu akamlola na akamlonga wenani Simoni mwana gha Yohana utekemwa kefa.[mana ghaki Petro]. ⁴³Lichuwa lya kulongela ghaki lipindi Yesu pali palili kughuka ayendi Galilaya ampatili Filipo na akamlongela unikovili nenga. ⁴⁴Filipo awelili ni mkola mlima Bethsaida mbwani wa Andrea na ⁴⁵Petro.Filipo ampatilili Nathanaeli na kumlongela tumpatile yula yiwa Musa ayandikili mihalu ghaki seliya na walota Yesu mwana gho Yusufu kuhuma na saleti. ⁴⁶Nathanieli akamlongela "Ghuli kindu kyamaha kya wesa kuhumila Nasaleti ?Filipo akamlongela mhiki na ⁴⁷mloli.Yesu amuwonili Nathanieli kangu hika kwa mweni na akalonga leloli mwisilaelili chaka kawela ng'ogha na uhwagi mighati ghaki ⁴⁸.Nathanieli akamlongela kumanya ghuti nenga ?Yesu akamyanga n kamlongela "yambila Filipo kakukemili ng'ogha pawelili pahi gha mtikili nikuwonili". ⁴⁹Nathanieli akayanga "Rabi wenga umwana wa sapanga wengani nkosi wa Israeli. ⁵⁰Yesu akayanga kamlongela kwaikiva nikulonilili nikuwonili pahi gha mtini ghuli ungu kwanila? uteilola mihalu mikulunga kupiti hagma. ⁵¹Yesu akalonga "mwinili mkwinili ni nguwalu ngeleni mtesilola ndamba sitewapo kana kuwalala watumikilo wa sapanga wakundumbo wangu kwela na kuhuluka kunani mwa mwana wa mundu .

2

¹Badili gha achwa mchechi kuwelili na mhambu haku kunagha Galilaya na nyongo ghaki Yesu awelili ²haku.Yesu na wavulwa ghaki wawelili wake milwiku mihambu hau. ³Lipindi pawoya mokiliwi difwai nyongo ghaki Yesu akamlongela wahela ⁴difwai.Nyongo ghake Yesu akawalongela wandumindumi chochosi paa walongela mgholi ⁵.Yesu akayanga mdala hagma yangu ni palilakyani nenga ?lipindi lyangu ni ninga lya mbila kutimila. ⁶Hinu kuwela na vijobu isitagha maganga pala ivikilwi kwa ikivagha kunawila kumhambu gha wayahudi kila mmonga uwelili na ukuluwa kumemesa mikalangimivuli ⁷hela .Yesuakawalongela "muimesi masi gha masi gha maganga "wakaimemea hadi kunani . ⁸Himu akawalongela wala wandumu ndumi "hinu muitoli yama yaghani hinu namuiye ngikwa muwolekela mkulu wa mesa "waku ghola handa walahliliwi. ⁹Mwolokela mkulu akayayesa yalamasi masi ghala pagha uyukili na kuwela difwai ilakumanya ng'ogha gha huma kugha [ila wandumi ndumi watekili masi yaweliliwangili gha huma kugha]hinu akamkema bamba wa mhambu ¹⁰.Kumlongela "kilammonga kuka nga kya malolosu wandu difwai ghamadi hinaa. ¹¹Maloko hagma wa kana gha Galilaya uwelili hina utumbula gha kilanghli kya malolosu igholekili Yesu akighubutula likwilikihi ghaki hinu wavulwa ghaki waka mkwinila . ¹²Badili gha hai Yesu ngongo ghaile walongughaki na wavulwa ghaki wayendili kumbwa ni wela wa paper naumu na wakawela hakukwa lichualya maya ghani . ¹³Humu pasaka gha Wayahudi iwelili yapabehi hinu Yesu akayenda Yelusalemu ¹⁴.Awonili wachuwusi wa ng'ombi ,kondolu na ngunda mghati gha lighuta kangi na waghalamula mbiya wawelili watama mghati gha lighuta . ¹⁵Yesu akatendekeha mjeledi weni vihundu akawa humisa wogha wawelili ku lighuta ikiva ng'ombi na kondolu akayita mbiya zyawa ghalambula mbiya na kusighala mbula mesa syau ¹⁶.Kwa wa chuusi wa ngunda akawalongela "mghusi vindu hhavi kutali na mahala baha muileki kuighola lighuta lya tati ghangu kuwe la mahala paku chuusila ". ¹⁷Wavulwa ghaki waka kumbwiki yiwa iwelili iyandikwa "wifu wa lighuta lyaku utenilye gha .Wakuliuli ¹⁸wa kiyahudi wakayanga wakamlongelani kilangi kyani kite tulangiha kwa ikiva ungu ya ghola mihalu ¹⁹hayi?.Yesu akawayanga mlimong'anyoli lighuta hai nanenga niteli chenga badili gha lichua mchechi hela . ²⁰Himu wakuliuli wa wayahudi wakalonga ipitili ma chuwa ialubaini na isita kulichenga hekalu hai nawenga ungalonga uteli chenga kwa mchuwa lya mchechi hela ²¹?.Ikiva mweni alongili lighuta akimanisa higha ghaki ²².Himu kuulongulu badili ghaki gha kuuhinduka kwa mweni kuhuma kwa wakovili ,wavulwaghaki wakakubwike yiwa alongili naha wakakwinila mayanduku na kulonga kula ikiva Yesu awelili kailongili kala. ²³Hinu pawelili Yelusalemu lipindi lya pasaka ,lipindi lya mhambu wandu watangala walikwinilili lihina kyaki pawa wanilili kilangihi kya malolosu aya gholili. ²⁴Lakini Yesu kawelu ng'ogha ukwinila na weni kwa ikiva awamanyili wandu wogha. ²⁵Kapalili ng'ogha kumlongeela midu yoyosi yula kwa ikiva wandu kwa ikiva aminyili kuwelili mghati gha muyu ghau.

3

¹Hinu kuwelili na Falisaya ikiva lihina lyaki Nikudemu ,mmonga wa wajumbi wanjenga kaya lya wayahudi. ²Minda haya amyendelili Yesu pakilu na akamlongelela "Rabi, tungumanya yiwa ni mvula kuhuma kwa sapanga kwa ikiva kwa hela mundu mweni kuwesa kutendeha vilangii havi vyoha sapanga kuwela ng'ogha pamonga na weni. ³Yesu akamyanga "hina hina mundu kawe sia ng'ogha kuyingi ukosi gha sapanga pauwele kwa ng'ogha kwa lyanja lya ipili. ⁴Nikodemu akalonga "mundu kuwesa ghuwikuwelekwa akiva mgogolu?kawesa ghuli kuyi ngila kumtima mwa nyongo ghaki kwa lyanja lya ipili na kuwelekwa ghuli unguwesa? ⁵Yesu akamyanga hina hina mundu pawelekwa ng'ogha kwa masina kwa upumulo kawesa ng'ogha kuyingila ukosi gha ⁶sapanga.Kiwele kilwi kwa higha na kiwese kilwi kwa upumulo ni upumulo. ⁷Ukoto kuha ghula kwaikiva nikulongelili "ni ungu palwa kuwelekwa lyanja lya ⁸ipili.Liye gha hupupila kokosi kuupala na lilovi lyaki mwai yughalila lakini mmanya ng'ogha ungukuhuma hinu ndiwa iwelili hai gha kila awelikilwi na upumulo. ⁹Nikodemu akayanga kwa kulonga "mihala hayi itewe sekana ¹⁰ghai".Yesu akamyanga "weng umvula wwa israeli hata uyamanya ng'ogha mihalu ¹¹hagha?.Hina hina ningu kulongela kilatu kimanyili kwa kila tuki longili kwa kila tuki wonili lakini mpokela ng'ogha muandu ya twenga. ¹²Handa niwalongili mihalu hayi gha mlemawo gha na mya kwanila ng'ogha mtewesa ghuli kiya kwinila handa paniwalongela mihalu gha ¹³kundumba?.Kwaikiva kwela akwelili kunani kuhuma kundumba ikivani mweni hela ahulukili mwana gha mundu. ¹⁴Handa vila Musa paa myinu lili njoka gha hila hila mwana wa mundu lasima ¹⁵ayendilwi.Iliyiwa wogha watemwinila wapati ukomu wa machuva ghoha. ¹⁶Kwa ikiva naha sapanga aupalili mlima wogha kwaikiva akamhumisa mwana ghaki wa weka ili yiwa nundu yoyosi mweni kumkwili kiha akoto kuyalamika ila awesi kuwela mkomu wa machuva ghogha. ¹⁷Kwaikiva sapanga kanye ghili ng'ogha mlima hau ghaki ili aulamuli mlima wogha bali yiwa mlima wagha ukombolwi ku ¹⁸mweni.Mweni kumkwinila mwenihatelamulwa ng'ogha mweni kumkwinila ng'ogha yiwa kalamulwa kala kwaikiva kalikwinila ng'ogha lihina lya mwana wa sapanga waweka ghaki. ¹⁹Hayi ndiwa ikiva ulamulu gha mkana ihikamu mlima wagha lakini wandu wakalipala lwisanesa mhana gha ikiva gha matendu gha yawelili mahakata. ²⁰Kula mundu mweni kughola mahakata huli hyomela mhana kwaikiva gha mihalu ghao yawelili mahakata kuwaghola wandu wa hyinu. ²¹Lakini mwani kughola ya chakaka hwi hikaku mhana ili matendu ghaki yawoneki yiwa ya gholwa kwa umaka wa sapanga. ²²Badili gha hagha Yesu na wavulwa ghaki wakayenda kumlima wa Yudea haku alikalili pamonga na weni baha na akiva ²³akibatisa.Hinaa Yohani kangi awelili akibatisa hakuainea pabehi na Salimu ikiva kuwelili wakihika kwa mweni wa ²⁴kubatiswa.Kwa ikiva Yohani awelili kawopwa ng'ogha mgelesa. ²⁵Hinu paka wunila masandinu paghati gha wavulwa wa yohani na wayahudi kwa ikiva gha mhambu wa ²⁶kuhululwa.Wakayenda kwa Yohani wakamlongela "Rabi mwweni awelili naya kumwambu ghalweni Yorodani hweni asiwonili mihalu ghaki kwa mihughaki ulolikangu batisa na wagha wangu yenda na wangu mkovikela. ²⁷Yohani akawayanga mundu kawesa ng'ogha kupokela hindu chochosi ila handa kapeng'wa kuhuma kundumbwa. ²⁸Mwenga mwa weni nilongili yiwa nilongili kwa ikiva "nenga ng'ogha kristo badili ghaki nilongili "nitumilwi kuulongu ghaki. ²⁹Mweni awelili na mdala wa uposu ni bambu wa uposi inaa ghanya wa bambu wa uposu halimi luheka lwangu ³⁰itimili.Kangu palwa kutangala nesa na nenga ningu palwa kupungula. ³¹Mwani kuhuluka kunani yu kunani gha hyogha mweni aweliliwa mlima hau kangu huma mlima hami nakulongela mihalu gha kimlima wogha mweni kuhuma kundumba mwenini wakunani gha yogha. ³²Mweni huyalonga yala ayawonili na kuyalughanila lakini kwa hela kangu pokela yala aya wonili kwa mihughaki. ³³Mweni apokelili milandu ghaki kahighilwa yiwa sapanga ni mchakaka. ³⁴Kwaikiva mweni atumilwi na sapanga huyowela milandu gha sapanga kwa ikiva hampeghi upumulo kwa kipimilu. ³⁵Tati kampala mwana na kampegha vindu vyogha muma woku ghaki. ³⁶Mweni kumwikilikihu mwana akawelana ukamu wa machuva ghogha lakini kwa mweni amkwini ng'ogha mwana wa Ate uwonili ng'ogha ukumu bali lilaka lya sapanga humkovikela mweni.

4

¹Hinu Yesu paaminyili yiwa mafalisayu wa yughanila yiwa Yesu awelili anafulsa yana kuwabatisa nesu gha Yohani. ²[Ikiva Yesu mweni awelili ubatisa ila wavulwa ghaki ³].Ahimili Judea na akayenda ku Galilaya. ⁴Hinu awelili kangu palwa apitilikuli Samalia. ⁵Napaafikili ku mbwani wa Samaliya ukemilwi sikari pabehi na upandi wa Yakobu ampeghili mwana ghaki Yusufu. ⁶aNalitepu lya Yakobu kuwelili baha Yesu awelili katoka kwa ikiva gha lyanja na akatama pabehi na litepu likiva lippindi lya ⁷pamuhi.Mdala msamaliya ahikili kute kamasi na Yesu akamlongela "limbeghi masi nywe ⁸ghii".Kwalava wavulwa ghaki wawelili wayenda zyau kumbwani kuyemela mulya. ⁹Yula mdala akamlongela "ingawesekana ghuli wenga myahudi kuniluwanenga mdala wa kisamaliya kindu kya kinywegha?"kwaikiva wayahudi wangu siliki anang'ogha na ¹⁰wasamaliya.Yesu akamyanga"handu ungamia nyili uwesu ghanga na yula kanguka longele umbeghi masi angamluwilima angalikupeghili masi gha ukomu". ¹¹Mdala akamyanga "bambu wahela ndougha kutekela na litepu ni kitali uteyapata ghuli masi gha ukomu. ¹²Ghuli wenga hukula kupiti tati ghetu Yakobo ikiva katu pegha kitepu haki na mweni ghaki pamonga na mikokolo ghaki waka nywe gha masi gha kutepu haki. ¹³Yesu akayanga yoyosi anywe ghi masi hagha ate yumililwa kangi ¹⁴ng'ogha.Lakini mwami ate nywe gha masi ni tempe gha masi hagha ate welang'ogha na kuyumi lwa kangi ng'o badili ghaki masi hagha kini koto kuwela na kuyumi lilwa himbu lipindi lyogha. ¹⁵Yula mdala akamlongela bambu ningayaluwa hagha masi ilinikuto kuwela na kuyumilwa na ni koto ulukimbani kila kuhika baha kuteka ¹⁶masi.Yesu akamkonya "uyendi ulamkeni bambu ghaku himu ughuyi". ¹⁷Mdala yula akamlongela "nahela mlumi "Yesu akamyanga "kulonga maha "nahela mlumi. ¹⁸Kwa ikiva kuwela na walumi mhanu na mmonga ikiva kunayu hinaa yiwa ni wawenga ng'ogha kuhali kulonga chakaka. ¹⁹Mdala yula akamlongela "bambu ninga manya yiwa wangani mlota. ²⁰Tati watwenga wayupili ku litumbi hali ila mwenga mngulonga yiwa ku Yelusalemu ndiwa ikiva wandu wangu palwa

kuyupa.²¹Yesu akamyanga "yula mdala unikwinili lipindi unguhika mtewela kwa hela lipindi lya kumyupa tati ku litumbi hali au Yelusalemu.²²Mwenga wandu ukitunda miti kila mkimanya ng'ogha ila ni twenga tunga kitundami la kindu tukimanya kwa ikiva ukombola ungu huma kwa wayahudi.²³Hata na lipindi lingu hiku na hina wabahapa lipindi wangu yupa chakaka wate myupa Tati ku lipumulo na uchakaka kwa ikiva Tati kangu wahaka wand wa ndambwa hili hila kwa kumyupa.²⁴Sapanga ni upumulo na wala wangu myupa wangu palwa kumyupa kwa upumula na chakaka.²⁵Mdala akamlongela "ninga manya yiwa Yesu kangu hika [akemilwi kristo] hayu pate hika atatulo ngela yogha.²⁶Yesu akamlongela "nenga ungulonga ni ndiwa ni mweni.²⁷Lipindi hali wavulwa ghaki wakaghu ya mweni walikanga siti kwa kyani awelili akiyowela na mdala ila kwa hela ayesili kukonya "angapala kyani?" au "kwa kyani ungu yowela na yula?".²⁸Hinu mdala akauleka kijoba kyaki na akayenda kumbwani na kuwalongela²⁹wandu."Mhiki mumloli mundu anilongilili mihalu gha hyogha niyagholili ghuli inguweseka na ayu ndiwa akawela kristo?".³⁰Wakahuma kumbwani wakahika kwa mweni.³¹Lipindi lya pamuhi wavulwa ghaki wakamlongela wakilonga "Rabi uliyeghu³²nulyu."Ilamweni awalongili nenga nivili na mulyu mkima nyilili ng'ogha mwenga".³³Wavulwa wakalongilana kwahela aye ghili kindu chochosi kya kulyegha "ghuli wayeghili?".³⁴Yesu akawalongela "mulyu gha nguni kughola yala apalili aniyeghili kutimisa lyenga lyaki.³⁵Ghuli mlonga ng'ogha yambila macuwa mhanu na mabenu yatawela kulayamaha?mungu walongela mloli vitawa viwili vipiyakala kwa³⁶kubena.mwani kubena upokele homosu na kukungula matungula kwa ikiva gha machuwa ghogha ili yiwa mweni kukulila mweni kubena wahekeleli pamonga.³⁷Kwa ikiva kulonga haku ni wale chakakammonga kangu kweta ghangi kangu bena.³⁸Niwatumili kubena kyeni mkikimbanikila ng'ogha maghangi ,wagholi ,lihengu na mwenga myingila kwiluheku gha lihengu lyaelili.³⁹Wasamaria watangala ku umbwani wala waka mkwinila kwa ikiva gha kulonga kwa yasa mdala awelili akiva ayawonili kwa nuhu ghaki "amlongilili mihalu yogha nigholili ".⁴⁰Kwaikiva wasamaliya pawahi kili wakamlongela atami pamonga na weni na akatama kwa weni kwa lichuwa lya ivili hela.⁴¹Naghangi atangalili waka mkwinila kwa ikiva gha likina lyaki.⁴²Wakamlongela yula mdala"tungu kwinila ng'ogha hela kwa milandu ghaku kwa ikiva twenga twaweni hemya ghanila na hinaa tunguma nya yiwa chakaka mweni ni mkombola wa mlima wogha.⁴³Badili gha machuwa ghala maivui akaghuka na kuyena galilaya.⁴⁴Kwaikiva nweni weka ghaki awelili katangasayiwa mlota kahela utunda miluka ya ghaki mweni.⁴⁵Paahuni kuhuma Galilaya wagalilaya wamkalibisui ukaya ghai wawelili wayawonili mihalu yosisi ayagholili ki Yelusalemu ku mhambu kwa ikiva na weni kangi wawelili afikiliku muhamba hau.⁴⁶Ahulili kangi kana gha galilaya hakuaya ghala mba lili masi kuwela difwai pawelili na mghola lihengu akiva mwana ghaki awelili ni mvina haku kapernaumu.⁴⁷Paayughanilili nahu yiwa Yesu kahi ma Yudea na kuyenda Galilaya akayenda kwa Yesu na kumlongela ayendi kumlamisa mwana ghaki akiva awelili pabehe na kuhova.⁴⁸Ndiwa Yesu akamlongela "mwanga pamlola ng'ogha kulangihi na maloloso muwesa ng'ogha kukwinila.⁴⁹Kilongosi akalonga "bambu uhuluki pahi pambila mwana ghangu kuhova".⁵⁰Yesu akamlongela "uyendi mwana ghakoni mkomu" yula mundu akamkwinila lilali landu alilongili Yesu na akayenda zyaki.⁵¹Paawelili akihuluka wandumi ghaki pawemu woniliwakampokela na kumlongela mwana ghaki awelili mkomu.⁵²Hinu akakonyani lipindi kyani aponiliwakayanga"lichu lipindi lya pamuhi saa isaba uvina paumlokeselili.⁵³Hinu Tati ghake akammanyi yiwa ni lipindi lilalila Yesu alangili "mwana ghaku ni mkomu "hinu mweni na walongu haki wakamkwinila.⁵⁴Hinu iwelili ni kila ghihi kya ipilili aigholili Yesu paahulili Judea kuyenda ku galilaya.

5

¹Badili gha pala pawelili na mhambu w wayahudi na Yesu akwelili kwenda Yelusalemu.²Nakula Yelusalemu pawelili na belika kumlyaku wakondolu liwelili ukikemwa kwa likabila lya kieblania ,bethzatha lyeni liwelili na matau mhanu.³Lipinga likulungwa lya wavina iwelili wangai kulola vibyongu au wapolili vikongona wawelili walikonja matao hagma [zingatia: milandu gha msitali wa 3 yanguloleka ng'ogha ku nakala yamaha zyadahili "wakilindila masi kuhumbulwa]kwa kughala maha upendi tenu watamikila wa kundumba wa sapanga wakahuluka mghati gha bambu na kuyatimbula masi.⁴Hinu ikiva awelili wa utumbu wa kudubu kila mghati gha badili gha masi kutimbulwa akagholwa mkamu kwa ikiva gha chochosi kiwelili kimkola lipindi hali.⁵Namundu mmonga awelili kalwala kwa lipindi machuva iselasini na inane akava maghati gha matau.⁶Yesu pamuwonili kuwonja mghati gha matao na badili gha kumanya yiwa kawonja pala kwa lipindi litali Yesu akamlongela"ghuli ungupala kuwela mkomu?".⁷Yulu mvina akayanga"bambu nahela mundu wakuvika kubilika lipindi masi payatibulwa lipindi payesa kuyingila mundu ghangi kanya mlongulela ".⁸Yesu akamlongela "utanda muki na utoli godolu lyaka na uyendi ".⁹Lipindi lila yula mundu akalamiswa akatola kindanda kyakina akayenda nalichuwa lya sabatu.¹⁰Himu wayahudi wakamlongela yula mundu aponisilwi "liluni lichwa lya sabatu na lengu palwa ng'ogha kupapa godolu lyaku".¹¹Akayanga mwenianilamisili ndiwa anilongilili "utoli godolu lyaku na uyendi".¹²Wakakonya "nighani akalongelili utoli godolu lyaku uyendi".¹³Ikiva yula alamsilwi kani manya ng'ogha kwa ikiva yesu awelili kaghuka kwa kuhigha kwaikiva kuwelili na wandu watangala ku upandi hau.¹⁴Badili gha baha Ysu amuwonili yala mundu mulighuta na akamlongela uloli kulama "ukuto kighola kangi sambu kangi ukoto ukakolwa kangi muhalu muhakata nesu".¹⁵Yula mundu yenda na kwa kulongela waya budi yiwa Yesu ndiwa anilamisili.¹⁶Hinu kwa ikiva gha mhalu hayi wayahudi wamu hakilili Yesu kwa ikiva gha agholi mihalu hiya gha lichuwa lya mhambu wa sabatu.¹⁷Yesu akamlongela¹⁸"Tati ghangu kangu ghola hata hiha nanenga niagu ghola lihengu".¹⁹Nengani Yesu akamyanga "ukwinili hela"mwana kawesa ng'ogha kughola kundu chochosi kwaikiva kila kitewela kamu lala Tati ghaki kangu kighola kwa kuwela chochosi Tati kila kangukighola ndiwa na mwana pate kighola.²⁰Kwaikiva Tati kangu mpala mwana na amlangiha kila kindu kangu kighola na ate mlangiha mihalu yogha makulu kululu hagma ili yiwa mlakangasi nesa.

²¹Kwaikiva handa vila ikiva Tati kangu wahindula na kuwa pegha ukomu hila hila mwana hila hila hunupe gha yoyosi ampalili. ²³Kwaikiva Tati humu lamula yoyosi ila kampegha mwana ulamula ghaha. ²²Iliyiwa wote wamututa mili mwana handa hila mwana amtunda militi Tati ghaki mweni kamtunda mila ng'ogha mwana kangu tundamila ng'ogha Tati amtimili. ²⁴Ukwinili mweni kuyu ghanila luandu hyandu na kumkwinila mweni anitumili kana ukumu wa machuwa ghogha na kalamulwa ng'ogha badili ghaki kapeta kuhuma kulindumbi na kuyingila ku likomu. ²⁵Mkwinili ningu walongela lipindi lungu hika na hinaa ukiva lvile wahovili wate yughanila lilovi lya mwana wa sapanga na wagha wate yughanila wate lama. ²⁶Kwaikiva handa hila Tati akivana ukomu mghati ghaki mweni. ²⁷Hila hila kampegha mwana kuwelana ukomu mghati ghaki na Tati kampegha mwana ulongosi ili yiwa alamuli kwa ikivani mwana wa mundu. ²⁸Mkoto kukanga siwa na hali kwa ikiva lipindi hengu hika weni wahovili wogha wawelili munu mambi wate iyughanua lilovi lyaki. ²⁹Naweni wate huna panji kwa wanholili ghamaha kwa uhindilu wa ukamu na wawelili waghola mahakata kwa uhindulu wa ulamula. ³⁰Niwesa g'ogha kughola kindu chochosi kuhuma nenga mweni handa paningu yughanila ndiwa ningu lamuna kulamula ghangu ni haki kwa ikiva ningu hika ng'ogha upalughangu ilamapalu ghaki anitumili. ³¹Handa nikilongela mweni nijiwonili mweni ungawelili ng'ogha wa uchakaka. ³²Kuwelili na mundu ghanghi akivaakinilongilela nenga na ningu manya kwa haki kulonga vila umanyikili ni wachakaka. ³³Mtumili kwa yohani na mweni kani longela ni chakaka. ³⁴Hatanaha ni yiwa wonili weka ghangu lingu huna kwa mundu ng'ogha ila ningu yalonga hagma ili yiwwa mwenga muwesi kulokolwa. ³⁵Yohani awelili ni limbamba likiyaka na kung'ala na muwelili mahakala kuhekelela kwa lipindi lya dahili mhana ghaki. ³⁶Uyandohili kwa mihughaki ni mkulunganesu upitiwulawa wa Yohani kwa lihenga livili Tati kanipegha kusitumilisa lihengu hai ningsi ghola kwaikiva gha ³⁷Tati anitumili. anitumili mweni ghaki kamanyayiwa nenga muniyugha kunilolo umbulyaki lipindi chose. ³⁸Kwahela lilandu lyaki utamili mghati ghaki ikiva muwela na ukomu wa kumwinila mweni atumilwi. ³⁹Mngulolesa mayandiku mkimanya mghati ghaki mkiva na ukamu wa machuw ghogha na hagma mayandiku ghangu longa mihalu ghangu na . ⁴⁰Mkanili kuhika kwa nenga ilimpati likumu wa machuwa ghogha. ⁴¹Ningu pokela ng'ogha ukwilikihi kuhuma kwa wandu. ⁴²Ili ningu manya yiwa iwchela upalu wa sapanga mghai niwa mwenga nwaweni. ⁴³Nihika kwa lihinu lya Tati ghangu muwesa ng'ogha kunipokela handa ghanghi atehika kwa kila mmonga wa mwenga lakini mpala ng'ogha highili sifumili kwa sapanga waweka?. ⁴⁴Ghuli mnguwasaghuli kukilili mwenga mihalu ningu pokela ighili kwa kila mwenga wa mwenga lakini angu haka ng'ogha ghili inguhuma kwa sapanga ghuweka ghaki? ⁴⁵Mkoto kulonga nenga nitewa sitaki kuulongola gha Tati mweni kuwa sitaki mwenga ni musa akiva mwenga mvika litumaini lyena kwa mweni. ⁴⁶Handa angamanyili angamkwinilili musa mnganikwinilili na nenga kwa ikiva ayandikili yiwa mihalu ghanga. ⁴⁷Handa mkwinila ng'ogha mayandiku ghaki mtewesa ghuli kuyakwinila milandu ghangu.

6

¹Badili gha mihayu hayi yesu ayendili mbandi zya bahali gha galilaya kangu huke mwa bahali gha tiberia. ²Lipinga likunga ukiva ungumkovikela kwa ikiva wawonili kilangihi aigholihi kwa wawelili wavina. ³Yesu awelili kunani mbaka upandi wakunani gha litumbima atatama hakuma wavulwa ghaki. ⁴Napasaka mbambu gha wayahudi ikiva yapabehi. ⁵Yusu paayinalili mihughaki kunani na kuulola lipinga likulunga unguhika kwa mweni akamlonela filipu"tungu yenda kugha kuhemela mbumunda ili wala wawesi kulyegha ⁶"Lakini Yesu ayalongili hagma kwa filipu kwa kumyesa kwaikiva mweni hela amanyili kila kya kukighola. ⁷Filipu akamyanga "hata mibumunda ghambia dinati"imia vili inga wakilili ng'ogha hata kila mmonga hata kupokela hata kipandi kya maya ghani. ⁸Andeleya mmonga wa wavulwa ghaki mlangu ghaki Simoni Petulu akamlongela. ⁹Yesu "kukivana msongolu bahapa kuwela na mibumunda ya mhana na homba waivili ila hayi itewakwila kwa wandu watangala naha?". ¹⁰Yesu akamlongela muwa tamisi pahi wandu kuwelili na manyahi yamemile mahalapala hinu walumi wawelili elfu mhanu wakatama pahi. ¹¹Hinu Yesu akatola yila mibumunda mhanu akamyupa akawapeghawala waluelili wakiva wakatama hila hila akawape gha homba kwa vila ipalilwa. ¹²Wandu pawali kutili akawalongela wavulwa ghaki "muvi kungoli vihigalili vipimbili likwa ikiva kikotoo kuyaghamila chochosi kila". ¹³Hinu waka vikungula na kutimemesa muvi kitanda wala ikumi na fiwivuli fimbi fya mibumunda muhanu gha shaili vipipimbili na wala walye ghili. ¹⁴Hinu wanu wawonili kilangi haki alghalili wakalonga chakaka haya ndiwa yula mlota atehika kumuma wogha hau. ¹⁵Yesu paamanyili yiwa wawelili wangu palakumu kamula ili wamgholi yiwa mkosi ghao atamili kutali na mweni kangi na akayenda kulitumbi mweni weka ghaki. ¹⁶Paafikili lumihu wavulwa ghaki waka huluka kuyenda kulihwi. ¹⁷Waka kwela kumtambulwi na wakiva wakiyomboka wangu yenda kapernaumu giza yawe lili yalingila kala na Yesu awelili akalihika kwa weni. ¹⁸Lipindi hali iyegha likulunga likiva upupila au unguwomba na bahali awelili ikiyendelela na masi kumemana. ¹⁹Kangi wavulwa ghaki pawa welili wangu yendesa kwa pondu handa ikumi ivili namhanu au ikumi itatu wamu wonili Yesu akityaga kunani mwa masi kuuhikila pabehi mtumbwi na wakatila. ²⁰Lakini akawalongela "ni nenga! mkoto kutila". ²¹Kangi wawelili kala kumpapa kumtumbi na lipindi lila lila mtumbi ufikili kumlumi mahala pawa welili wakiyenda. ²²Kilau ghaki lipinga lya wandu wawelili uwokola upandi gha bahali wawonili yiwa kwa hela mtumbi ghanghi ilawula ukiva yesu na wavulwa ghaki wawelili wau kwela ng'ogha ila wavulwa ghaki wawelili wayenda kalaweni. ²³Ikiva kuwelili na ghanghi gha mitumbi hikui tiberia pabehi na hahala pawa lyeghili mibumunda badili gha bambu kuhimu sangwili. ²⁴Lipindi lipinga lya wandu pawa manyanyili yiwa ng'ogha Yesu wala wavulwa ghaki wawelili kula wakiva weni bahi wakakwela mghati gha mtumbi wakayanda kapernaumu wakinauhaka Yesu. ²⁵Badili gha pawapampatui upandi gha ngiwa lihiwa wakamkunya "mvula uhikiligha kunu?". ²⁶Yesu akawayanga akawalongela mikwinili mngu ni hakika nenga kwa ikiva msyowilili kilangihi kwaikiva mlegihili mibumunda na

kuyukata.²⁷ Mleki kukigholela lihangu mulyu mweni kuwoza ikiva mkigholeli mulyu uwola ng'ogha hata machuwa ghaha kila kyeni mwana a mundu ate wapegha kwa kiva sapanga Tati muhuli kunani ghaki.²⁸ Hinu wakamlongela ni kyani tungu palwa kughola ili tusi ghuoli lihengu lya sapanga.²⁹ Yesu akayanga hayi ndiwa lihengu lya sapanga ikiva mkwinili mweni amtumili.³⁰ Hinu wakamlongela hinu akilangii kyani utei ghala ikiva tunguwesa kusilola na kusikwi nila uteghola kyani?.³¹ Tati watwenga walyeghili kulivanga handi hila uyandikilwi awepeghili mibumunda kuhuma kundumba ili walyeghi.³² Humu Yesu akawayanga mwiluihi wala ng'ogha Musa awepeghili lipumunda kuhuma kundumba ikiva Tati watwenga mdiwa awepengili libumunda kuhuma kundumba.³³ Kwaikiva libumunda lya sapanga wula unga huluka kuhuma kundumba na kuupegha ulamu mlima wagha.³⁴ Hinu wakamlongela bambu utu peghi hali libumunda hali lipindi lyogha.³⁵ Yesu akawalongela nenga ndiwa libumunda lya ukomu mweni kuhika kwa nenga atewela ng'ogha na njala mweni na mweni kunikwinila atewela ng'ogha na kuyamwilila ng'ogha kangi.³⁶ Ikiva niwalongili yiwa muwionili na yambila munikwinila ng'ogha.³⁷ Wagha ikiva Tati kangu begha watehuka kwa nenga na yoyosi atehika kwa nenga wala nte mleka ng'ogha panji ng'ogha.³⁸ Kwa hana nihi luka kuhuma na wala gha kughola ni yapaali nenga bali nite lichuwalya kumwihu.³⁹ Naahagha ndiwa mapalu ghaki aniyeghili kwa ikiva nikoto kumyala misa hata mmonga walala ambeghili kwaikiva nite wakovikela lichuwa lya mwihu.⁴⁰ Kwaikiva hagma ndiwa mapalu gha Tati ghangu ikiva yoyosi mweni kumlola mwanu na kumkwinila apati ukumu wa machuwa ghogha na nenga nitemhindula lichuwa lya mwihu.⁴¹ Humu wayahudi wakamng'ung'unikila ikiva mweni kwa ikiva alongili nenga ni libumunda uhulukili kuhuma kundumba.⁴² Wakalonga haya mweni ng'ogha Yesu wana wa Yusuphu akiva Tati ghaki na nyongo ghaki tungu mmanya ? yiwa ghuli hinaa kangulonga nihulula kuhumu kundumba?⁴³ Yesu akayanga akawalongela mkotoo king'ung'ulikiana munu yoyu gha mwenga.⁴⁴ Kwahela mundu atehika kwanenga paa kweghwa na Tati kangu andumili na nenga nite mhundula lichuwa lya mwihu.⁴⁵ Kwaikiva lyandikwa kuwalota watevulwa na sapanga kila ayughanilili na kujivila kuhuma kwa tati huhika kwa nenga.⁴⁶ Ikiva ng'ogha yiwa kumamundu amuwonili Tati ila mweni ahumili kwa sapanga amuwonili Tati.⁴⁷ Mkwinili mweni amkwinili kana ukumu wa machuva ghoghu.⁴⁸ Nenga ni libumunda lya likomu.⁴⁹ Mambuyi watwenga walyeghili wawelili mluva gha na waka hova.⁵⁰ Hau ndiwa libumunda uhulukili kuhuma kundumba ilikiva mundu ulyeghi kipandi kyaki lili akotoo kuhwegha.⁵¹ Nengani libumunda uhulukili kuhuma kundumba utamili haku ilikiva mundu yoyosi pau lwegha lipani gha libumunda hai atelama machuva ghogha libumundanite wapegha nihigha ghangu kwaikiva ghaukomu ghangu wa mluma wagha.⁵² Wayahudi waka hyoma lana weni kwa weni na waka tumbala kulimbana wakilonga "mundu haya kangu wesa ghuli kutepegha higha ghaki tuulyeghi".⁵³ Hinu Yesu akawalongela "mkwinili paulye gha ng'ogha higha gha mwana wa mundu na kiinywe gha mwahi ghaki mtewela ng'ogha gha ukomu mghati mwamwenga."⁵⁴ Yoyosi pauliyegha hughu ghanga na kuunywegha mwahi ghangu kana ukumu wa machuvahogha na nenga nitemhindula lichuwa lya mwihu.⁵⁵ Kwaikiva hughu ghanga ni mulyu gha chakaka na mwahi ghangu ni kinywe ighu kya chakaka.⁵⁶ Mwani kuuyegha higha ghanga na kuunywegha mwahi ghangu hutama mghati ghangu na nenga mghati ghaki.⁵⁷ Handa Tati mweni ukumu paandumili na hando ningu tama kwa ikiva gha Tati na mweni kangi atatama kwa ikiva gha nenga.⁵⁸ Hau ndiwa libumunda uhulukili kuhuma kundumba ikiva ng'ogha handa vila watati wawelili walyegha waka hova mweni kulyegha libumunda hau atelama machuva ghogha.⁵⁹ Yesu alongili mihalu hagma mghati gha lighuta lya kukonganila wayahudi pauwelili akivula haku kapernaumu.⁶⁰ Hinu ghanghi wavulya ghaki pawayughanili hagma wakalonga "hali ni lifulu likamala ni ghani ateliwesa kulipokela?".⁶¹ Yesu kwaikiva amanyili gha wavulwa ghaki wawelili wang'ung'ilila mhalu hau akawalongela ghuli mhalu hau liagu wa hyomesa?.⁶² Hinu itewela ghuli pamumulola mwana wa mundu akihuluka kuhuma kwa awelili yambila kuhika?.⁶³ Nilipumulo ndiwa angu humisa ukumu higha ingu tanga ng'oghu kindu chochosi nilamdu niyalongili kwa mwenga ni upumulo na ukamu.⁶⁴ Yambila ikiva kuwelili na wandu paghati mwa mwenga wangu kwini ng'ogha kwaikiva Yesu ohikili kulunila utumbula yula mweni kukinila ng'ogha na mweni ikiva kamghala mbukila.⁶⁵ Akamlongela ni kwakiva naha iwalongilili yiwa kwahela mtu mweni kuwesa kuhika kwa nenga ila apegheilwi na Tati.⁶⁶ Badili gha hagma wavulwa ghaki watangala wa ghuyili kuhyetu na wawakovikulili ng'ogha na mweni kangi.⁶⁷ Yesu akawalongela wala ikimi na wavili ghuli na mwenga mngupala kughuka.⁶⁸ Simoni petulo akamyanga "bambu tyeni kwa ghani kwaikiva meni ukiva ni milandu gha ukumu wa machuva ghogha."⁶⁹ Natukwinila na kumanya yiw wenga ni mhangukwa wa sapanga.⁷⁰ Yesu akawalongela ghuli nenga niwa haghula mwenga na mmonga wa mwenga ni lihyukani.⁷¹ Hinu awelili akilongela kwaikiva gha Yuda mwana wa Simoni Iskarioti kwaikiva awelili mweni awelili mmonga wa wala ikumi na wavili ikiva mweni ndiwa angamghala mbukila Yesu.

7

¹Na badili gha mighalu hai hyogha Yesu ayendili mwanja nagha ku Galilaya, kwaikiva apalile ng'ogha kuyenda Uyahudi kwaikiva Wayahudi wawelili wakighola njila gha kumkoma.² Hinaa mhambu wa Wayahudi, mhambu wa vibimilo, uwelili pabehi.³ Ndiwa walongo ghaki pawamlongelile, "Uhuki mahala haku uyendi Uyahudi, ili yiwa wavulwa ghako hilahila waloli matendu unguyagholi." Kwahela mwenikughola lolosi kwa kifisu paikawela hayu mweni angupala amanyikani lipala. Paikawela ungughola mighalu hai, ujilangilhi mwenga handa mwenga kumlimawogha."⁴ Hata walongo ghaki hilahila wamkwinilile ng'ogha.⁵ Ndiwa Yesu paawalongelile, "Lipindi lya nenga lya mbila lihika, ila lipindi lya mwenga kila lihanja liwela kala. Mlimawogha unguwesa ng'ogha kuwahyomela mwenga, ila ungunihyomela nenga kwaikiva ninguuhighilisila yiwa matendu ghaki ni mahakata."⁶ Mkweli kuyenda kumhambu; nenga ninguyenda ng'ogha kumhambu hau kwaikiva lipindi lya nenga lyambila kutimila."⁷ Badili gha kulongela mighalu hila kwa weni, ahigahile

ku Galilaya.¹⁰ Hata nagha, walongo ghaki pawawelili wayenda kumuhambu, ndiwa na mweni akayenda, ng'ogha kwa lipala ila kwa kifisu. ¹¹Wayahudi wawelile wakimuhakula kumuhambu na kulongela, "Ka kugha?"¹² Kuwelili na malongelano matangala paghati gha wakonganilana kunani gha mweni. Waghangi walongilile, "Ni mundu wa maha." Waghangi wailongile, "Ng'ogha, anguwabyodosa makongano." ¹³Hata nagha kwahela mweni kumlongelela lipala kunani ghaki kwa kuwatila Wayahudi. ¹⁴Lipindi mhambu pauhika paghati, Yesu akwelile kuyenda kulighuta lya Sapanga na kutumbula kuvula. ¹⁵Wayahudi wakawela wangulikangasa na kulongela, "Kwa ukulu ghani mundu hayu angumanya mighalu mitangala? Kasoma ng'ogha." ¹⁶Yesu akawayanga na kuwalongela, "Mavulo ghangu ng'ogha gha nenga, ila ni gha yula anilaghilile." ¹⁷Paikawela yeyosi angupala kughola mapalo ghaki mweni, atemanya kunani gha mavulo hagma, handa yanguhuma kwa Sapanga, au yiwa ningulongela gha nenga mweni. ¹⁸Kila mweni kulongela yala yeni kuhuma kwa mweni baha anguhakula ukwilikihi ghaki mweni, ila kila mwenikuhakula ukwilikihi ghaki mweni amlaghilile, mundu hayu ni wa chakaka, na mghati gha mundu hayu kwahela kukotoho kughola haki. ¹⁹Musa kawapegha ng'ogha mwenga selia? Ila kwahela hata mmonga paghati mwa mwenga mwenikughola selia. Kwa kyani mngupala kunikoma? ²⁰Makongano wakayanga, "Uvili na lihoka. Ghani angupala kukukoma?" ²¹Yesu akayanga na akawalongela, "Nighola lihengu limonga, na mwenga wogha mkangaswa kwaikiva gha yeni. ²²Musa awapeghili jandu (ng'ogha yiwa inguhuma kwa Musa, hila inguhuma kwa watati), na ku Sabato mngumuyingisa jandu mundu. ²³Paikawela mundu atepokela jandu kulichuwa lya Sabato ili yiwa selia gha musa ikotoho kutenyulwa, kwakanyi mngunihiyomela nenga kwaikiva nimghola mundu kuwela mkomu kulichuwa lya Sabato? ²⁴Mkotoho kulamula kukovekelana na mloleko, ila mlamuli kwa haki. ²⁵Amonga gha weni kuhuma Yelusalemu wakalonga, "Ng'ogha hayu wenikumuhakula wamkomi? ²⁶Na uloli, angulongela lipala lipala, na wangulongela ng'ogha chochosi kunani gha mweni. Iwesekana ng'ogha ikawela vilongosi wangumanya chakaka yiwa hayu ni Kilisito, inguwesa kuwela? ²⁷Tungumanya hayu mundu anguhumila kugha. Kilisito paatehika, hata nagha, kwahela atemanya kugha anguhumila." ²⁸Yesu awelile akitova lilowi lyaki kulighuta lya Sapanga, akivula na kulongela, "Mwenga wogha mngunimaya nenga na mngumanya kula nihumile. Nihika ng'ogha kwa nafusi ghangu, ila yula anilaghilile ni wa chakaka, na mumanya ng'ogha mweni. ²⁹Ningumanya mweni kwaikiva nihumile kwa mweni na anilaghilile." ³⁰Wawelili wanguyesa kumkamula, ila kwahela hata mmonga mwenikuyinula liwoko kunani ghaki kwaikiva lichuwa lyaki liwelili lyambila kuhika. ³¹Hata nagha, watangala kumkongamano wamkwiniile. Wakalonga, "Kilisito paatehika, ateghola vilangihi vitangala kupiti agholile mundu hayu?" ³²Mafalisayu wawayoghanilile makongano wakipwepwelana mighalu hai kunani gha Yesu, na wakulu wa watambika na Mafalisayu wakalaghila maafisa ili kumkamula. ³³Ndiwa Yesu paailongile, "Pambila kuvile na lipindi mayaghani nivili pamonga na mwenga, na kuulongolo niteyenda kwaki hayu anilaghilile. ³⁴Mtenihakula ila mtenilola ng'ogha; kula ninguyenda, mtewesa ng'ogha kuhika." ³⁵Kwa nagha Wayahudi wakalongelana weni kwa weni, "Mundu hayu ateyenda kugha yiwa tuwesi ng'ogha kumlola? Ateyenda kwa walandalile paghati gha Wayunani na kuwavula Wayunani? ³⁶Ni lilando ghani hali alilongelile, 'Mtenihakula wala myenilola ng'ogha; kula ninguyenda mtewesa ng'ogha kuhika?'" ³⁷Hinaa kulichuwa lya mwihu, lichuwa litali lya mhambu, Yesu agholokile akatova lilowi, akilonga, "Paikawela yeyosi kana uyumililo, na ahiki kwa nenga anyweghi. ³⁸Hayu mweni kunikwinila nenga, handa mayandiko vila yailongile, kuhuma mghati ghaki itehulula milweni gha masi gha ukomu" ³⁹Ila alongili hagma kunani gha Mpumulo, ivile wala weni kumkwiniila watempokela; Mpumulo awelili kambila kuhumiswa kwaikiva Yesu awelili kambila kakwilikiwa. ⁴⁰Amonga gha makongano, pawayoghanilile mighalu hai. wakalonga, "Chakaka hayu ni mlota." ⁴¹Waghangi wakalonga, "Hayu ni Kilisito." Ila waghangi wailongile, "Ng'ogha Kilisito kanguwesa ng'ogha kuhumila ku Galilaya? ⁴²Mayandiko yailongile ng'ogha yiwa Kilisito atehumila kuukolu wa Daudi na kuhuma ku Betelehemu, kumbwani kivile Daudi atamili? ⁴³Hinu, pala pakayinuka mlekanu paghati gha makongano kwaikiva gha mweni. ⁴⁴Waghangi paghati gha weni wangalimkamula, ila kwahela mwenikuyesa kunyolosha liwoko lyaki kunani ghaki. ⁴⁵Ndiwa wala maafisa wakahuya kwa wakulu wa watambika na Mafalisayu, na weni wakawalongela, "Kwa kyani mumyegha ng'ogha?" ⁴⁶Maafisa wakayanga, "Kwahela mundu mwenikuyesa kulongela handa hayu kuhuma dahile." ⁴⁷Ndiwa Mafalisayu pawawayangile, "Na mwenga hilahila mbyodoswa? ⁴⁸Kuvili yeyesi paghati gha vilongosi mweni kumkwiniila, au yeyosi wa Mafalisayu? ⁴⁹Ila hagma makongano wenikumanya ng'ogha selia-walapilwa." ⁵⁰Nikodemo akawalongela (mweni amyendelile Yesu dahile, akiwela mmonga wa Mafalisayu), ⁵¹"Ghuli selia gha twenga ingulekesela mundu ila weka kayoghanilwa huti na kumanya kila angukighola?" ⁵²Wayangile na kumlongela, "Na wenga hilahila unghumila ku Galilaya? Uhakuli na uloli yiwa kwahela mlota mwenikuhumila ku Galilaya." ⁵³(Uvikili mkasu; Amonga gha milando gha Yohana 7:53-8:11 yavili ng'ogha kumayandiko maha gha dahile). Hinu kilamundu ayendili kuukaya ghaki.

8

¹(Uvikili mkasu milando gha Yohana 7:53-8:11 haku kunani). Yesu ayendili kulitumbi lya Mzeituni. ²Njenji malawila akahika kangi kulighuta lya Sapanga, na wandu wogha wakamyendela; akatama na kuwavula. ³Wayandika na Mafalisayu wakamyeghela mdala mwenikukamulwa kukitendu kya ungongola. Wakamvika paghati. ⁴(Uvikili mkasu: Uloli mayandiko gha Yohana 7:53-8:11 haku kunani). Ndiwa wakamongela Yesu, "Mvula, mdala hayu kakamulwa kuungongola, kukitendendu kyeni. ⁵Hinaa, kuselia gha Musa katulaghila kuwatova maganga wandu handa hagma, ungulonga ghuli kunani gha hayu? ⁶Walongelili hagma ili kumtegha ili yiwa wapati mghalu wa kumsitaki, ila Yesu akagondama pahi akayandika kumhanga kwa kyala kyaki. ⁷(Uvikili mkasu: Uloli mayandiko gha Yohana 7:53-8:11 haku kunani). Pawayendelile kumkunya, akagholoka na kuwalongela, "Hayu mwenikuwela ng'ogha na sambu paghati gha

mwenga, aweli wa mtumbulo kumtova maganga." ⁸ Akayinama kang'i pahi, akayandika kumhanga kwa kyala kyaki. ⁹(Uvikilli mkasu: Uloli mayandiko gha YohNA 7:53-8:11 haku kunani). Pawayoghanila hagma, wakahuka mmonga badili gha mghangi, kutumbula mwenikuwela mgogolo. Kumwihu Yesu akalekwa weka yaki, pamonga na mdala mwenikuwela paghati gha weni. ¹⁰Yesu akagholoka na kumlongela, "Mdala, wala wakusitakili wakugha? Kwahela hata mmonga akulamulile?" ¹¹Akalongela, "Kwahela hata mmonga Bambu." Yesu akalongela, "Hata nenga nikulamula ng'ogha. Uyendi kunjila ghako; kutumbula hana na kuyendeleda ukotoho kughola samb'i kang'i." ¹²Kangi Yesu akalongela na wandu akilonga, "Nenga na mhana wa mlimawogha; hayu mweni kunikovekela atetyanga ng'ogha mlwisa ila atewela na mhana wa ukomu." ¹³Mafalisayu wakamlongela, "Ungulihighilisila mweni, uhighilisila ghangu ni chakaka. Ningumanya mahala nihumile na kula ninguyenda, ila mwenga mngumanya ng'ogha mahala nihumile au kula ninguyenda." ¹⁵Mwenga mngulamula kihigha; nenga nimlamula ng'ogha yeyosi. ¹⁶Nenga hata nilamule, ulamulo ghangu ni chakaka kwaikiva naweka ng'ogha, ila niwela pamonga na Tati anilaghilile. ¹⁷Ndiwa, na kuselia gha mwenga iyandikwa yiwa uhighilisila gha wa wandu waivili ni chakaka. ¹⁸Nenga ndiwa ningulihighilisila, na Tati anilaghilile angunihighilisila." ¹⁹Wakamlongela, "Nenga munimanya ng'ogha wala Tati ghangu mungumanya ng'ogha; mngaliwela mngunimanya nenga, mngalimamanya na Tati ghangu hilahila." ²⁰Alongile milando hai akiwela pabehi na ngoku paawelili akivula kulighuta lya Sapanga, na kwahela hata mmonga amkamulile kwaikiva lisaa lyaki liwelili lyambila kuhika. ²¹Hinu akamlongela kang'i, "Ninguyenda zuangu; mtenihakula na mtehoza kusambi zyenu. Kula ninguyenda muwesa ng'ogha kuhika." ²²Wayahudi wakalongela, "Atejikoma mweni, hayu avile alongile, 'Kula ninguyenda muwesa ng'ogha kuhika?'" ²³Yesu akawalongela, "Mnguhuma pahi; nenga ninguhuma kunani. Mwenga ni wa mlimawogha hau; nenga ng'ogha wa mlimawogha hau." ²⁴Kwa nagha, naliwalongela yiwa mtehoza kusambi zya mwenga. Kihyetu kyaki mkwinili yiwa NENGA NDIWA, mtehoza kusambi syenu." ²⁵Kwa nagha wakamlongela, "Wenga ni ghani?" Yesu akawalongela, Yala niwalongilile kuhuma mtumbulo. ²⁶Nivili na mighalu mitangala gha kulongela na kulamula kunani gha mwenga. Hata nagha, yula anilaghilile ni wa chakaka; na mighalu niyoghanilile kuhuma kwa mweni, mighalu hai ninguilongela kwa mlimawogha." ²⁷Wamanyile ng'ogha yiwa awelile akilongela na weni kunani gha Tati. ²⁸Yesu mweni anitumili kawela pamonga na mweni kanilekang'ogha weka ghangu kwa ikiva lipindi lyogha ningughola ghala ayapalili mweni. ²⁹Lipindi Yesu paalongili mighalu hayi wandu. ³⁰watangala wamkwini. ³¹Yesu akalonga kwa wala wayahudi wanu kwemilili "ikiva mtelikwinila lilandu lyangu ndiwa mtewela wavulwa wanenga wa" ³²uchakaka. na mwenga mteima chakaka na chakaka itewagholo muweli na luheku "wakamyanga" ³³twengami kiwelekwa kya Ibrahimu na tukiva ng'ogha pahiga uhusuta wa yoyosi "tutevikwa ghali na luheku"? ³⁴Yesu akawayangamikweni, pahiga uhusutu wowosi kila mwenikughola samb'i ni muhusutu wa samb'i. ³⁵muhusutu katama ng'ogha ukaya lipindi lyogha mwana hutama lipindi lyoha. ³⁶hinu kwa ikiva naha mwana kawavika maliheku mtewelana luhekunesu. ³⁷Ningumanya yiwa mwenga ni uleli gha Iblahimu ningu hakula kunikoma kwa ikiva gha lilandu lyangu litamang'ogha mghati mwa mwenga. ³⁸wakayanga na kuwalongela tatiwatwenga ni Abrahamu Yesu akamlongela handa mngali wana wa Ablahamu ngalighola lihengulya iblahimu. ³⁹Wakayanga na kuwalongela "Tati watwenga ni Abrahamu Yesu akamlongela handa mngali wana wa Abrahamu mngalighola lihengu lya Iblahimu. ⁴⁰hinu hana mngupala kunikoma mundu awalongilili mwenga uchakaka ikiva niyughanila kuhuma kwa Sapanga Ablahamu kagholili nahang'ogha, mngughola lichengu ⁴¹lya tatighenu wakamlongela tuwelekwa ng'ogha kuwadala wekaweka twenga tuwelekwa kwa tati mmonga Sapanga. ⁴²Yesu akawalongela ikiva Sapanga ni tati wa mwenga mngalinipalilu nenga, kwa ikiva nihumili kwa Sapanga walahika ng'ogha ni palili mweni, ila mweni andumili. ⁴³kwa kyani mogughamanya ng'ogha milandu ghangu? kwa ikiva muwesa ng'ogha kufumilila kuyaghanila milandu ghanga. ⁴⁴mwenga ni watati wa lilyukana na mngupala kughala vila apalili tati ghenu awelili mkoma wawandu kuhuma dahili na kawesang'ogha kuwoloka kuuchakaka kwa hela mghati ghaki paalongela uhwangi kangulongela kuhuma kuahyovilili kwa ikiva ni mhwangi na tati wa uhwangi. ⁴⁵Hata hana kwa ikiva ningulonga ya chakaka mngunikwinila ng'ogha. ⁴⁶nighani paghati mwamwenga kangulonga nengu nikivana samb'i ikiva ningulonga yawelili nighachakaka, kwakanyi ⁴⁷mngunikwinila ng'ogha? mweni awelili wa Sapanga hughu yughanila mwenga mnguyayughanila ng'ogha kwa ikiva mwenga ngoloniwa wa Sapanga. ⁴⁸wayahudi wakamyanga na kumlongela tulongiling'ogha uhwaningi yiwa wenga ni msamaliya na ukivana mahoka? ⁴⁹Yesu akawayanga nahela lihoka ila ningumtandamila tatighangu, na mwenga mngumtandamila ng'ogha. ⁵⁰ningu upala ng'ogha ukwilikihi ghangu ni mweni nakuvile na mmonga kangu uhakula na kulamila. ⁵¹mkwinili ninguwalongela ikiva yoyosi patelikola lilandu lyangu, atehova ng'ogha. ⁵²wayahudi wakamlongela hana tumgumanya yiwa kuna lihoka. Ablahamu na walota wahovili ila ungunlonga ikiva mundu atelikovikela lilandu lyangu ateyesa ng'ogha kuhova wenga kungajighola yiwa kwa ghani. ⁵³wenga ng'ogha mkulu kupati tatighetu Ablahamu ahovili, hinu kang'i walota wahovili na wenga kingujighola ni ghani? ⁵⁴Yesu akayanga ikiva nitejihingilisa mweni ukwilikihi ghangu ni wahela; ni tati ghangu ni tati ghanga kangunihighilisila yula mngumlonga yiwa sapanga ghenu. ⁵⁵mwenga mumanya ng'ogha mweni ila nenga ningumanya mweni ikiva nitelonga ni mmayang'ogha nitewelw handa mwenga mhwangi hatanaha nungumanya na milandu ghaki ⁵⁶niyayughanila na niyakola. Tati wa mwenga Ablahamu ahekelile patelola lisiku lyangu pawonilili na ahekelile. ⁵⁷wayahudi wakamlongela kutimisang'oghu machuva gha kufikila machuva ihamusini ya bila, kutimila na wenga umuwonili Iblahimu. ⁵⁸Yesu akamlongela ukwini ninguwalongela ya mbila Ablahamu kawelekwang'oghanenga nivile. ⁵⁹ndiwa pawalokotitili maganga wapati kumitova, lakini Yesu akajihighana akahuma panji gha lighuta.

¹Lipindi handa Yesu pawelili apetili amuwonili mundu angalikulola kuhuma kuwelekwa kwaki. ²wavulwa ghaki wakamkonya"mvula, nighania ghoku sambu ni mundu haya au walelighaki hata awelekwi angali kulola?³Yesu akawayanga wala hayu mundu wala waleli ghaki waghohili sambu ila lihengu Iya Sapanga ili sipati kumanyika kupitila kwa mweni tungupalwa. ⁴kughola lihengu lyaki mweni atutumili lipindi likali ni pamuhi,uhiku unguhika ikiva kwake atewesakughola. ⁵lipindi paniwela pa mlima hau,nenga ni mhanu wa mlima wa hauwagha!⁶Badili gha Yesu kulonga milandu hayi akahunga mita kualisi,akaghola mandakali kwa mita na ⁷Akamtyeka yula mundu mmihu na yala mandakali. aakamlongela uyendi ukayowi ku litepu Iya siloamu(ingumanyika handa hatumilwi) kwa naha haya mundu ayendili akalipembula kumihu ghaki na akaghuya kangu lola.⁸wandu wapabehi na yula mundu wammanyili na wala wamuwonili dohii handa mundu wa kuluwalu wa wakakonyana ghuli!hayu ng'ogha yula awelili akiva kangu ukala na kuluwalowa waghangi luakalo na hayu mweni. ⁹Nawaghanghi wakalonga hayu ng'ogha kangu landama na haya ila alikiva akilonga ni nenga.¹⁰wakamlongela hinu mihughako ghagubutuliki ghali? ¹¹Aakayanga,mundu akemilwi Yesu agholiti mandakali na kunityeka kumihughangu na kunilongela nyendi nikalipembuli mihughangu na nipatili kulola kangi. ¹²wakamlongela "kakugha"?ayangili manyang'olu.¹³Wakamyegha yula mundu mweni kuwela angali mihu haku mtumbulo kwa Mafalisayu. ¹⁴Na Iyeni liwelili lichuwa Iya Sabato lipindi Yesu paagholile mandakali na kufumbula mihu ghaki. ¹⁵Ndiwa kangi Mafalisayu wakamkonya awesili ghuli kulola. Akamlongela, "Avikile mandakali kumihu ghangu, nika nikayowesha wuso, na hinaa ninguwesa kulola."¹⁶Wamonga gha mafwalisayu wakalonga mundu haya kahuma ng'ogha kwa Sapanga kwa ikiva kaikovekela ng'ogha sabatu waghangi wakalonga inguwesekan ghuli mundu handa hayu mweni sambu kughola maolosa handa hagha kwa naha kukawela na mlekana oaghati ghao pala weni kwa weni. ¹⁷ndiwa pawamkonyili yula angali kulola kangi kungulonga ghuli kwa ikiva wenga akugubutulili mihu ghku angali kulola akalonga nimlota. ¹⁸Hata lipindi hali wayhudi wamkwiniang'ogha awelili angali kulola na mweni awesili kulola mbaka awakemili waleli ghaki na kuwakonya mweni apatili kulola.¹⁹Wawakonyili waleli ghaki ghuli hayu ni mwana wa mwenga mumlongili kawele kwa angali kulola "hinu kawesa ghuli kulola"? ²⁰"hinu waleli ghaki wakayanga tungumanya hayu ni mwana wa twenga na yiwa awelekilwi angali kulola. ²¹ghuli hinaa kangulola twenga tumanya ng'ogha na mweni amugubutulili mihu ghaki tumang'ogha mumkonyi mweni ni mundu mkulu hayu kawesa kujilongelela mweni.²²waleli ghaki walongili mihali hayi kwa ikiva wawatilili wayahudi kwa ikiva wawelili wajumila yiwa pakawela mundu yoyosi patitikila yiwa Yesu Kristo, atevaghulwa na tighuta. ²³Kwaikiva naa,waleli ghaki walengili ni mundu mkulu mumkonyi mweni.²⁴kwa ikiva naa, kwa Iyanjala ipili wamkemili kangi yula mundu awelili angali kulola na kumlongela mumpeghi sapanga ukwilikili tungumanya yiwa mundu hayumi mweni sambu! ²⁵Hinu yula mundu akayanga awelini mweni sambu nengamanya ng'ogha kimdukimonga ningumanya nenga ni ngalimihu na hinaa ningulola!"²⁶Hinu pawamlongilili kakugholela kyani ayagubutulili ghuli mihu ghaku? ²⁷"awayangili mbela kala kuwalongela kala na mwenga mniyughanila ng'ogha kwa kyani mngupala kuyughanila kangi na mwenga mpala ng'ogha kuwela wavulwa ghaki hinu? ²⁸wakamligha na kulonga wenga ni mvulwa ghaki ila twenga ni wavulwa wa musa. ²⁹tungu manya yiwa Sapanga alongili na musa ila kwa hayu mundu tumanyang'ogha kula kwa humili.³⁰Yula mundu akayanga na kuwalongela kwa kyani hali ni muhalu wa kukangasa, kwaikiva mmanyang'ogha kahuma kugha na akali kayafumbula mihu ghangu. ³¹Tungumanya yiwa Sapanga kawayaghanila ng'ogha weni sambu,ila ikiva mundu yoyosi kangu mkwinila sapanga na kughola ayapalili sapanga humuyaghanila mundu hayu.³²Hinu kuhuma utumbula wa mlima wogha wu ihumila ng'ogha kuyughanilwa yiwa yoyosi kayafumbula mihu gha mundu awelekilwi angalikulola. ³³Iikiva mundu hayu kahuma ng'ogha kwa Sapanga angagholili ng'ogha chochosi. ³⁴wamuyangili na kumlongela uwelekilwi ku sambu na wenga ungutuvula twenga ndiwa pawa mvingili kuhuma ku lighuta Iya kukonganila wayahudi.³⁵Yesu ayughanilili yiwa wamughusiya kulighuta Iya kukonganila wayahudi amkovekili na kumlongela ³⁶"ungumkwiniila mwana gha mungu" akayangili na kulonga ³⁷"ni ghani Bambu ili ghani nenga mbati kumkwiniila mwana gha mundu. Y esu akamlongela "umuwonili kala na mweni ungulonga na mweni ndiwa. ³⁸Yula mundu akalonga Bambu ningumkwiniila ndiwa akamtundamilila manung'una. ³⁹Yesu akalonga kwa kulamula nenga hika kumlima hau wogha ili yiwa wala wawesili ng'ogha kulola ili wapati kulola na wala wawelili na wenga ungali kulola! ⁴⁰wamonga gha mafalisayu awelili pamonga na mweni wakayughanila milandu hayi na kumkonya natwenga ni tungali kulola!? Yesu akawalongela " ⁴¹mngawilili mngali mihu, mngawelili ng'ogha na sambu hata naha, hinu mngulonga tungu manya sambu ya mwenga ingutama".

10

¹Chondi chondi ninguwalongileni yula ayingililing'ogha mlyangu wa kupitila mlyangu wa uhungulu Iya kondolu,ila kangu kwela kwa njila ghanghi, mundu hayu mwihia mia mpokola. ²mweni kuyingila kumlyangu ni muhungakondolu.³kwa mwolokela wa mlyangu humfughulila kondolu pawaiyugha ni lilovi lyaki na huwakema kondolu ghake kwa mahina,ghau na kuwahumi sapanji. ⁴pawachumisa panji wala waweli ghaki huwakongulela na kondolu humkovikela kwaikiva wanguimanya lilovi lyaki.⁵watemkovikela ng'ogha mhenja ila badili ghaki watemhyeta,kwaikiva wasimanya ng'ogha lilovi Iya wahenga. ⁶Yesu alongili mlandamu hau kwa weni,ila wamanyili ng'ogha mihali hagha ayalongili kwa weni.⁷Yesu akalonga kangi na weni mkwiniki ninguwalongela nenga ni mlyangu wa kondolu. ⁸wogha wanilongulili ni hwichi na wapokolo, ila kondolu wawayughanilili ng'ogha.⁹Nenga ni mlyangu yoyosi mweni kuyingila kupitila kwa nenga atelokolwa atenyigila kupitila kwa nenga atelokolwa, atenyigila mghati na kuhuma na mweni atejipegha mulyu.

¹⁰Mwihi kahika ng'ogha ila kuyiwa,kukoma na kuyalamisa.nenga hika ili yiwawapati ukomu na waweli na ungenju.
¹¹nenga ni mhungaji wamaha mhunga wa maha huu humisa ukomu ghaki kwa ikivagha kondolu. ¹²mtumikila apegihlwi lihengu hela na awelili mhangajing'ogha akiva kondolu wakiva wamwening'ogha,kanguwalola handa galu wakumhitu pawahika galu wa mhitu huwaleka na kutuwa mbilu na kuwaleka kondolu. ¹³Nagalu mwitu huwa kamula na kuwaghola kila kondolu ayendikila mmonga njila ghaki,hutwa mbilu kwa ikiva ni mtumikila wa kukemwa hela na kawawonela luhungu ng'ogha kondolu.¹⁴Nenga ni mhungaji wa maha na nunguwamanya wawelili wa nenga, na weni wangu nimanya nenga. ¹⁵Tati kangu manya na nenga ningumanya tati na nenga ningu uhumisa ukumughangu kwa ikivagha kondolu. ¹⁶Nikiva na kondolu ghanghi wakiva ngogha walihungu ali; hagma kangi ningupalwa kuwayegha, na weni watelyughanila lilovi lyana na ili pangupalwa paweli na lipinga limonga na mhunga mmonga. ¹⁷Hayi ikiva ndiwa tati kangu ni pala nenga; niuhumisi ukomughangu nenga ili kangi ni utoli kangi. ¹⁸kwa hela mweni kuutola kwa,ila nenga ningu uhumisa mweni nikivana ukululu wa kutolakangi luhilu alini kuhuma kwa tati. ¹⁹mlekanu kangi ukahumila paghati gha wayahudi kwa ikiva gha milandu hayi. ²⁰watangala wakalonga kana mahoko na kana lukwati,kwa kyani mngumyughanila? ²¹waghanghi wakalonga hagma ndiwa milandu ng'ogha gha mundu akolitwi na mahoka mahoko awesili kugubutula mihu gha mundu angali kulola?²²Ndiwa ikahika luchuwa gha kuvikwa kuulongosi ku Yerusalemu. ²³uwelili lipindi lya mhihimu na awelili akityanga kulighuta kulyugha lya Selemani. ²⁴Ndiwa wayahudi pawamtindilili na kumlongela mpaka lighu kumawachilo ghaholu handa wenga ni kristo utulongeli hela. ²⁵Yesu akawayanga mbelaka kuwalongela ila mwenga mngukwinila ng'ogha lihengu lya Tati ghangu ,hasi singulongilela nenga. ²⁶Hata naha mngumkwinila ng'ogha kwa ikiva ng'ogha kondolu wa nenga. ²⁷Kondolu ghangu wanguliyoghanila lilowi lyangu; na weni wangunikovekela nenga. ²⁸Niwapegha ukomu wa machuwa yayendelela; wateyalamika ng'ogha katu, na kwahela hata mmonga atewanyakula kuhuma kuliwoku lya nenga. ²⁹Tati wa nenga anipeghili hagma, ni mkulu kupito waghanghi wogha, na kwahela hata mmonga mwenikuwela na uweso wa kuwanyakula kuhuma kumawoko gha Tati. ³⁰Nenga na Tati twa mmonga." ³¹Wakapapa maganga ili wamdundi kangi. ³²Yesu akawayanga, "Niwalangila kala mahengu yatangala maheli kuhuma kwa Tati. Kwa mahengu ghani paghati gha hagma mngupala kunitova maganga?" ³³Wayahudi wakamyanga, "Tungukutova ng'ogha maganga kwa lihengu lolosi liwela mahaeli, ila kwa kulighu, kwaikiva wenga, mwenikuwela mundu, ungujighola yiwa kwa Sapanga." ³⁴Yesu akawayanga, "Iyandikwa ng'ogha kuselia gha mwenga, Nilongile, "Mwenga kwa milungu?" ³⁵Paikawela awakemili milungu, kwa wala wavile Lilando lya Sapanga liwahikilile (na mayandiko yanguwesa ng'ogha kutenyulwa), ³⁶mngulongela kunani gha yula avile Tati amuhumisili na kumlaghila kumlimawogha, 'Ungulighu,' kwaikiva nilongile, 'Nenga na Mwana wa Sapanga?' ³⁷Paikawela ningughola ng'ogha mahengu gha Tati wa nenga, mkotoho kunikwinila. ³⁸Hata nagma, paikawela ninguyaghola, pamonga na yiwa mngunikwinila ng'ogha, myakwinili mahengu ili yiwa muwesi kumanya na imanyikani yiwa Tati kamghati gha nenga na nenga niwela mghati gha Tati." ³⁹Wakayesa kangi kumkamula Yesu, ila ayendili zyaki kuhuma mumawoku ghau. ⁴⁰Yesu akayenda zyaki kangi kung'wambu gha Yoludani mahala pavile Yohana awelili akibatisa haku mtumbulo, na akalikala haku. ⁴¹Wandu watangala wakahika kwa Yesu. Wayendelelili kulonga, "Yohana chakaka agholile ng'ogha kulangihi chochosi, ila mighalu hyogha ailongile Yohana kunani gha mundu hayu ni gha chakaka." ⁴²Wandu watangala wakamkwinila Yesu pala.

11

¹Hinu mundu mmonga libina lyaki Lazalu awelili mvina ahimilili mbwani wa Bethania kukimbwani kya Maliyamu na mhaeha ghaki Martha. ²Awelili Maliyamu yulayula ampakalili mahuta Bambu mahuta gha malihamu kumpukuta maghulu ghaki kwa hywila ghaki ikiva mlongu ghaki lazalu awelili ni mvina. ³Ikiva mhacha hagma wamtumili ujumbi kwa YESU na kulonga'Bambu, uloli yula umpalili kangu lwala. ⁴Yesu payaghandi akalonga uvina huu ng'ogha wa kuhwegha,ila badili ghaki ni kwa ikiva ni ukwilikihi wa Sapanga ili yiwa mwana wa Sapanga apati kuhighilwa kuhau uvina. ⁵Yesu ampalili nesu Martha na mhacha na Lazalu. ⁶Payughanilili yiwa lazalu ni mvina Yesu atamilili machuwa ivili kuulongolu mahala pawelili. ⁷Hinu badili gha hali awalongili wavulwa ghaki 'tuyendi ku uyahudi kangi'. ⁸Wavulwa ghaki wakamlongela 'mvula wayahudi awawelili wangu yesu kukutova maganga,na wenga kungupala kangi kughuya kangi naku kangi?. ⁹Yesu akawayanga lipindi lya pamuhi kang'oghu lipindi lya lumih? mundu pa tyanga pamuhi kapala ng'ogha kujikwala kwa ikiva kangulola mhana wa pamuhi. ¹⁰Hatanahu ikiva atetyanga uhiku,atejikwala kwa ikiva mhana kwa hela mghati ghaki. ¹¹Yesu akalonga mighalu hayi na badili gha mighalu hayi,akawalongela ghamnda ili yiwa mbati kumyumusa kuhuma ku ng'onu"¹²Hinu wavulwa ghaki wakamlongela "Bambu handa kawonja ateyimuka. ¹³lipindi hali Yesu awelili akiyowela mighalu gha kuhwegha kwa lazalu,ila weni waliwala chili kangu yoweleda kuwonjakwa kuwonu. ¹⁴Ndiwa Yesu akayowe na weni kwa lipala lipala Lazalu kahwegha. ¹⁵Ningu hekelela kwa ikiva gha mwenga yiwa niwelili ng'ogha kula ili ikiva mpati kukwinila tuyendi kwa mweni! ¹⁶"Hinu Tomasu akemilwi mavila awalongilili wavulwa wayaki natwenga tuyendi na twenga tukahavi pamonga na Yesu. ¹⁷Lipindi yesu pahikili awonili yiwa Lazalu awelili kasikwa kala kulimambi machuwa gha mchechi. ¹⁸Na mbwani wa Bethania uwelili pabehi na mbwani wa Yelusalemu handa utali wa kilomita ialobaini na mhanu naha. ¹⁹Watangalili paghati gha wayahudi wakahika kwa Martha na Mariamu kuwatayamoya kwa ikiva gha mlongu ghao Lazalu. ²⁰Hinu Martha payughamili yiwa Yesu kanguhika ayendiliki kongana na mweni, ila Maliyamu ayendelili kutama ukaya. ²¹ndiwa martha akamlongela Yesu "Bambu,handa angawelili baha, mhacha ghangu angahoviling'ogha. ²²Htahina ningumanya yiwa chochosi cha kupala kuyupa kuhuma kwa Sapanga. ²³Yesu akamlongela, mhacha ghako atehindu kangi". ²⁴"Martha akamlongela mngumanya yiwa atehinduka kuuhinduku lichuwa lya mwihu. ²⁵Yesu akamlongela"nenga ndiwa uhindulo na ukomu mweni kunikwinila, hatapa hova, hatanaha atewela mkomu; ²⁶na

mwani kulama na kunikwinila nenga atehova ng'ogha ungulikwinila hali?²⁷ Akamlongela hina Bambu ningukwinila yiwa wenga ni klisto,mwana wa Sapanga mweni kuhika kumlima wogha. ²⁸payomolili kulonga hali ayendili zyzki na kumkema mhacha ghaki Maliamu pambai akamlongela mvula kaboha na angu kukema' ²⁹Maliamu paayughanilili hagha akayimuka kwa kilopuselama kuyenda kwa Yesu. ³⁰Namweni Yesu awelili akali akahika ng'ogha awelili kambila mghati ghaki mbwani,ila awelili mahali akali paakonganikili na Martha. ³¹Hinu wayahudi wawelili na Maliamu kunyumba na wala wawelili wakimtaya moyu, pawamu wonili patanda muka kwa kuloposela na kuhuma panji, wakamkovikela waliwachili yiwa kanga yenda kulimambi ili akalili haku na kumlongela,"Bambu handa ungawelili baha mlongu watwenga angahweghili ng'ogha" ³²Ndiwa Maliamu pafikili pala Yesu pawelili amuwonili na akaguwa pahi gha maghulu ghaki na kumlongela "Bambu,handa ungawelili bahu mlongu watwenga angahovili ng'ogha". ³³Yesu pamuwanili kangulila na wayahudi wakahika pamonga na mweni wawelili wangulila pamonga na mweni akalumbila moyu ghaki ³⁴na kuukangasa" akalonga"muumuwonjesa kugha?wakamlongela Bambu,uhiki uloki" ³⁵Yesu akalila.³⁶Hinu wayahudi wakalanga uloli pampalili Lazalu. ³⁷Ila waghangi paghati gha wala wakalanga hayu ng'ogha mundu amfumbulilu mihu yula angalikulola kamgolili hayu ng'ogha mundu akotokuhova?³⁸Hinu Yesu akiva akilumbilila mmoyu ghaki kangi,ayendi kulimambi hina liwelili nimbaku na liganga livikilwi kunani ghaki. ³⁹Yesu akalonga mlighusii ligaha Martha mhacha ghaki na Lazalo, mweni ahovili akamlongela Yesu Bambu kwa lipindi hali atewela kawola, kwa ikiva kawela kala lindumbi kwa machuwa mchechi. ⁴⁰Yesu akamongela"nenga mikulongili ng'ogha paunginila,ute ulola ukwilikihi wa Sapanga?⁴¹kwa ikiva naha wakalighusya liganga Yesu akayinula mihu ghaki kunani na kulonga" Tati ningu kuyupa kwa ikiva unguniyughanila. ⁴²Nimanyili yiwa ungu niyughanila lipindi lyogha ila ni kwa ikiva lipinga lyeni liwaloka kunitindila kwa ikiva nilongili hagha, ili yiwa wapati kukwinila yiwa wenga undumili". ⁴³Badili kulonga hagha akalila kwa lilovi likulunga lazalo umipanjii! Ahovili ahumili panji awopilwi ⁴⁴munawoku na mawulu kwa sanda gha kusikila,na wasughaki unopili na kimbendela Yesu akawalongela mumuwopoli mukamleki ayendi zyaki.⁴⁵Hinu wayahudi watangala wahilili kwa Maliamu kulola Yesu akigholili wamkwimili. ⁴⁶Hinu wamonga gha wayendili kwa mafalisayu na kuwalongela mihalu agholili Yesu.⁴⁷Hinu wakulu wa makuhani au watambika na mafalisayu wakalikungula pamonga kumjenga kayama kulonga "tugholi kyani mundu hayu kangu ghola vilangihi vitangala. ⁴⁸Ikiva tutemleka naha weka ghaki, wandu wogha watemkwini warumi watehikana na kutoza fyogha kumahala patwenga na mlima watwenga. ⁴⁹Hata naha mundu mmonga paghati mwa weni kayata awelili mtambika mkulu lichuva hali, akawalongela mmanya ng'oha chochosi kila. ⁵⁰Mnguwachilang'ogha yiwa ya maha kwa kivagha mwenga yiwa mundu hayu mmonga kangupalwa kuhova kwa ikiva gha wandu walili kumlima wagha kuyalamika. ⁵¹Hagha kayalongili ng'ogha kwa ikivagha mweni wekahela,kwa ikiva awelili mtambika mkulu lichuva lila alotiliyiwa Yesu atehova kwa ikiva gha mlima; ⁵²na ng'ogha kwa mlima wekaghaki ila Yesu apati hila hila kuwakungula wana wa Sapanga wakiva walekanika mbandi wekaweka. ⁵³kwanaha kihumela lichuva lila na kuyendelela wakakonganika na kulonga ghuli tutemkoma Yesu.⁵⁴Yesu katyanga ng'ogha lipala lupala paghati gha wayahudi ila aghukili pala na kuyenda mlima uwelili wapabehimi, kulivagha ku mbwani ukamilwi Eflaimu hinu akatama na wavulwa ⁵⁵ghaki. Hinu pasaka gha wayahudi paiwelili pabehi na watangala wakayenda ku Yelusalemu panjigha mbwani yabila gha pasaka ili wapati kujihuluta weni wekahela.⁵⁶Wawelili wakimhakula Yesu na kumkonyaki la mmonga pawawelili pawawolokili kulighuta"mnguliwachila kyani yiwa hatehika ikilimhambu? ⁵⁷Lipindi hali wakulu wa watambika na mafalisayu wawelili wavika kahilitiyiwa mmonga kamaoya Yesu kakugha pawelili kangupalwa kulonga ili wapati kumkamula.

12

¹Hinu paifikili lichugha lya isita yabila gha kufikila pasaka Yesu ayendili mbwani mwa Bethania pawelili lazalu, mweni awelili kamhindula kuhuma kuwahovili. ²Hinu wakamtanda mulyu wa lumihi haki, na Martha akamtumikila lipindi hali lazalu awelili mmonga wawala wala watamili pamulyunpamonga na Yesu. ³Hinu Maliamu akatola Supa gha manungilwi ghaghohilwi kwa nando yamaha yeni mbiya ngulu, akampakala Yesu mumang'ulu ngaki, na kumpukuta maghalu ghaki kwa hwila ghaki,nyumba hyogha ikamema manungilu gha kunungila.⁴Hinu Yuda Iskalioti awelili mmonga wa wala wavulwa ghaki mweni ndiwa atemlema Yesu akalonga, ⁵kwa kyani mamangilu hagha yanga husilwi kwa dinali imiaetatuma wanapeghilwi kapuku? ⁶Namweni alongili na mweni ni kwa ikiva ng'ogha kwa kuwawonela luhungu wala kapuku ila kwa ikiva awelili mwihi;mweni ndiwa akolili mhaku wa mbiyama awelili kangutola hindu viwelili milu kangatola mweni vilaapalili mwenihela.⁷Yesu akalonga"mumleki aviki akitolili kwa ikiva gha lichuva lya kunisika menga. ⁸Kapuku mtawela nau machuwa ghoha ila mtewelana nenga ng'oghu machuwa ghoha;⁹Hinu lipinga likulungwa lyawandu wa wayahudi wapatili kumanya ikiva Yesu awelili haku,na weni wakahika kwa ikivagha Yesu hela,ila wamlohi na lazalu awelili Yesu amhindulili kuhuma kuwahovili. ¹⁰Hinu na weni wakulu wa watambika wakaghola mihalu gha kumkoma lazalu; ¹¹kwa ikivagha mweni watangalili paghati gha wayahudi wayendili zyauna wamkwimili Yesu. ¹²Nalichuwa lya kilau ghaki lipinga likulunga wahikili kumhambu pawayughanili ikiva Yesu kanguhika Yelusalemu. ¹³watolili miputila gha mibiki gha mitendi na kuhuma panji na kuyenda kumpokela na wakatova vilulu"hosana kuhighilwa mweni kuhika kwa lihina lya Bambu mkosiwa israeli.¹⁴Yesu ampatili mwana mbunda na akamkwela na handavila iyandikilwi, ¹⁵"ukoto kutila bindi sayuni uloli nkosi ghaku kanguhika kakwela mwana mbunda."¹⁶wavulwa ghaki wayamanyili ng'ogha ghila mihalu hakudahili,ila Yesu patutumulilwi, ndiwa pawakumbakili gha kuwela nihalu hayi iyandikilwi mweni na yiwa waghola mihalu hayi kwa mweni Yesu.¹⁷Hinu lila lipinga lya wandu waluelili pala pamonga na Yesu lipindi pamkemili lazalu kuhuma kulimambi wanouwoni kwa mchughao wawalonongili kwa wandu

ghangi. ¹⁸Na kwa ikiva na lipinga lya wandu wayendili kumpokela kwa ikiva wayughanili yiwa kaghola kilangi haki. ¹⁹Mafalisayu wakalongelana weni kwa weni uloli hinumtewesa ng'ogha kughola kindu chochosi kila;mloli, wandu wayenda kwa mweni. ²⁰Hinu wamonga gha wayunani wawelili pamonga na walu wawelili wangu mkumyupa lipindi lya muhambu wa pasaka. ²¹Hinu hagma wakamyendela filipo awelili kangu humila mbwani wa Bethsaida gha galilaya wakamlu wa wakilonga "Bambu twenga tungupala kumlola Yesu". ²²Filipo akayenda akamlongela Andrea na Filipo wakayenda na kumlongela Yesu. ²³Yesu akawayanga akalonga, "lipindi litimila ku ikivagha mwana wa mundu kikwilikiwa. ²⁴Mkwini ninguwalongela mbunji gha nganu paikuli kwa ng'ogha pahi ku mlima na ikahova itehighala hilahila ila paihova kwa kukwilwa itelela matungula yatangala. ²⁵Mwani kumpala ukomghaki ateulamisa ila mweni kuhakila ukomo ghaki atelyalamisa ukomu ghaki hata ukomu ghaki mumahau utemlamisa hata ukomu wa machuwa ghoha. ²⁶Mundu yoyosio pandumikila nenga na mweni kunikovikela nenga paniwelili na mtumikila ghangu atewela baha mindu yoyosi pantumikila Tati atemtundamila. ²⁷Hinu mayu ghangu unamang'ang'uliku; na nenga nangi ghuli Tati unilokoli kulipindi hali ila ni kwa ikiva na vikila lipindi hai. ²⁸Tati, alihighili lihina lyaku "hinu lilovi likahika kuhuma kundumba na kulonga, nihighilwa na nenga nitelihighila kangi. ²⁹Hinu lipingalya wandu uwawolokili pabehi na mweni wakayughanila, wakalonga ikiva kukawela na mlindimu ghangi walongili mtumikila wa kundumba wa Sapanga kaloma na weni. ³⁰Yesu akayanga na kulonga lilovi hali lihika ng'ogha kwa ikiva gha nenga ia kwa ikiva gha mwenga. ³¹Hinu ulanula wa mlima hauwoghu yabaha hinu mkulu wa mlima waughau utetaghwa panji au utedangwa panji. ³²Nanenga nitehighilwa kunani gha mlima nitewakema wogha kwa neng'a. ³³Awalongili hagma akilangi hami lindumbi liki litehova. ³⁴Lipinga lya wandu likamyanga twenga tuyughanila kusewa gha kilistu atelama machuva ghoha.nawenga ungulonga ghuli mwana wa mundu ingupalwa ahighilwi kunani hayu mwana wa mundu ni ghani? ³⁵Hinu Yesu akawalongela mhana ukiva pamonga na mwenga lipindi lya mayaghani miyendi kwa ikiva muwelama muhana, ili yiwa lwiha likoto likawakola mweni kuyenda kulwisa kamanyang'ogha kanguyenda kugha. ³⁶Mkivana mhana mumkwini mhana chao ilimpati kuwela wanawa mhana Yesu ayalongili hagma akaghukama akayenda zyaki kujigha wakoto kumloweni. ³⁷Ikiva Yesu ang'olili vilangili vitangala na weni wawonili kwa mihughao ila wamkwini ng'ogha. ³⁸Ili litimili lilandu lya mlota isaya alilongili;Bambu ni ghani asiju,ilili mihalu gha twenga ?na liwoku lya Bambu likabutulwa na nenga? ³⁹Ndiwa kwa ikiva weni wamkwini ng'ogha kwa ikiva isaya alongili kangi; ⁴⁰Kawaghola wakoto kulola na kaighola miyoyu ghao ikamala wakoto wakalola kwa mihu ghao na wakamanya kwa miyoyu ghao na wakalokoka na nenga nikawalamisa. ⁴¹Isaya alongili kangi kwa ikiva auwonili kwa ukwilikihi wa Yesu na akalonga kwa milandu ghaki. ⁴²Ila, hata wakulu watangala wamkwini Yesu ila kwaulivagha mafalisayu wakwini ng'ogha na nyumba gha kuukongamili. ⁴³Wapelili kwilikihizi zya wandu kuluku kwilikihizi zya kuhuma kwa Sapanga. ⁴⁴Yesu akatova lilovi na kulonga "Yesu akalonga mweni kunikwini nenga,kamkwini nenga mweni andumili nenga. ⁴⁵Namweni kanilola nenga kangumlola mweni anitumili nenga. ⁴⁶Na mweni kuniwona nenga nihuka handa mhana kumlima hau wogha ilikila mundu mweni kunikwini nenga akoto kutama kulwisa. ⁴⁷Ikiva mundu yoyosi ateyayaghanila hagma milandu ghangu ila akoto kuyakola, nenga ningu mlanula ng'ogha kwa ikiva nihikili ng'ogha ili ni ulamili mlimahau wagha,ila niukomboli mlima hau ghoha. ⁴⁸Yula mweni kunilema nenga na mweni kujumila milandu ghangu mweni kuwalanula, lilandu hali nililongili halindi litekulamula lichuwa lya mwihu. ⁴⁹Ikiva nenga nongili kwa nipalili nengahela, ila ni tati aniyeghili mweni kanilahilila niteyalonga na niteyalonga. ⁵⁰Na nenga ningumanya yiwa lahilili lyaki ni ukomu wa machuwa nghohu,hinu hagma nungu yalonga nenga handa tati anilongilili,ndiwa ningulonga kwa mwenga.

13

¹²Hinu yambilagha mhambu wa pasaka kwa ikiva Yesu amanyili yiwa lipindi lyaki ,ihika kala ikiva atehuma mlimahau na kuyenda kwa Tatighaki akiva kawapala wandu ghaki kupiti hindu ghangi. Na lihyukana awelili kavukwa kalamamo yugha yuda isikaliyoti, mwana wa simoni kumlema Yesu. ³Yesu amayiliyiwa tati kavika hindi hyogha ku mawako ghaki na ikiva kuhuma kwa Sapanga na awelili kanguyenda kangi kwa Sapanga. ⁴Atandamukili kumulyo na atandikili pahi nguu ghaki ghapanji,hinu akatola taulu na akajiwopa mweni. ⁵Hinu akataya masi mu libakuli na akandili au akatumbula kuwahulula maghulu wavulwa ghaki na kuwapukuta na taulu likiva,taulu aliwopili mweni. ⁶Afikili kwa Simoni Petelo,Petelo akamlongela "Bambu, ungupala kunihulula maghulu ghangu? ⁷Yesu akamyanga na kumlongela niligholili kulimanya ng'ogha hinaa,ila utelimanya kulongolu. ⁸Petelo akamlongela utemhulu la maghulu ghangu ngo" Yesu akamyanga ikinitekukulu la ng'ogha maghulu ngako itewela upomonga na nenga. ⁹Simoni Petelo akamlongela "Bambu ukoto kunihulula maghulu ghanga hela ila kangina mawoko na muta ghangu" ¹⁰Yesu akamlongela yoyosi ikiva kayowakala kangu palaghogho kuyowa ila ikiva maghulu ghaki na kawela nyanyi hugha hyogha; mwenga muwela kala nyanyi, ila ng'ogha mwa ¹¹wogha". kwa ikiva Yesu amanyili yula ateemkanila hali ndiwa kwa ikiva alongili, ila mwenga waha muwanyanyi. ¹²lipindi hali Yesu pawelili kawahulula maghulu ghao na kapelakala katola nguu ghaki lya lihabeti na kutama kangi, awalongelili,ghuli magu kimanyakila ni ¹³wagholelili? Mngunikema nenga mvula na Bambu hagma mugulonga chawaka kwa ikiva inguwelamaa. Mngungema nenga mvula na Bambu hakimngulanga kwa ikiva naa. ¹⁴Ikiva nenga ni mvula miwahulula maghulu mwenga kangi ingupalwa kuwahulula wayenu maghulu. ¹⁵Kwa ikiva niwawapenga mlandanu mwenga mwa hululi mayenu handa vila mwa gholili mwenga. ¹⁶Mkwini, ninguwalongileni muhusutu ni mkulu kupiti mwenga au Bambu ghaki; walayula atumilwi ni mkulu kupiti yula amtumili. ¹⁷Ikiva ungumanya mihalu hagma kuhighilwa ikiva ¹⁸unguyaghola. Ningulanga ng'ogha na mwenga wagha kwa ikiva nunguwamanya wala wakiva mwa hulula ila ningulonga hagma ili yiwa mayandiko yatimilwa mweni kulyegha libumunda lya nenga kayinulila

kihigina kyaki.¹⁹Ningu walongela hinaa yambila ikahumila ili yiwa paihumila muwesi kukwinila ikiva nenga ndiwa mweni²⁰. Mkwenili nenga walongela mweni kunipokela nenga humpokela yula mingumtuma nenga na yula mweni kunipokela nenga humpokela yula andumili nenga.²¹Lipindi Yesu palongili hagma aghasikili mono ya ghaki ayawonili kwa mihu ghaki na kulonga,mkwinili ninguwalongela yiwa mmonga wa mwenga atenilema²². Wavulwa ghaki wakalolama kumihu wakikanga sana kumihu ghaa ni kwa ikivagha ghani alongili.²³kuweli kumesa,mmonga wa wavulwa ghaki kamkusikila Yesu pakitivi yula ampalili nesu Yesu.²⁴SimoniPetelo amkonyili mvula hayu na kulonga utulongeli ni ghani kwa wenga kangulonga²⁵. Mvula yula amsikili pakitivi kya Yesu na kumlongela Bambu ni ghani?²⁶Hinu Yesu akayanga "nikiva yula mti chwika kipandi kyalubumunda na kumpegha, hinu pawelili kachwika libumunda,apeghili yuda mwana wa isikaliyoti.²⁷Naa badili gha libumunda,lihyukana akamuyungila hinu Yesu akamlongela kila ungupala kukighola ukigholi kwa kulopusele.²⁸Hina kwahela muntu kuwesa amayili ikivagha Yesu kulonga muhalu hau kwa mweni.²⁹paghati gha waghangi waliwachili kwa ikiva akolili mhaka wa mbiya, Yesu akamlongela uhemeli hindugha kugholela muhambu au ungupalwa kuwapegha hindu wandu kapuku.³⁰Badili gha yuda kuyanga libumunda,akahuma panji kwa kulopasele na iwelili uhiku.³¹Lipindi yuda pawelili kahuma panji Yesu akalonga hina mwana wa muntu kahigilwa na Sapanga kahigilwa kupitila mweni.³²Sapanga atemkwilikiha kupitila mweni na atemhighila kwa kulopusele.³³Wana wanung'una ni wela na pamonga na mwenga kwa lipindi lya mayaghani mtenihakula, na handa niwalongilili wayahudi,kuyenda mngukumanyang'ogha na muwesang'ogha kuhuka hinu nunguwalongela mwenga kangi.³⁴Ninguwapegha lahililu lya hyonu,yiwa mpala ni; handa nenga mwapalili mwenga hilahila hata mwenga mgupalwa na mwenga kwa mwenga.³⁵Kwa ikiva naha wandu watemanya mwenga ni wavulwa wanenga,ikiva mkiva mngupalana na paghati gha mmonga na ghangi.³⁶SimoniPetelo amlongilili Bambu, unguyenda kugha?Yesu akamyanga Bambu, kwa kyami mikoto kukukovikela hata lisaa limanga?nenga niteuhumisa hata ukomu ghangu ila utenikovikela kulungalu.³⁷Petelo akamlongela Bambu kwa kyani nite kotoo kukukovikela hala lisaa hutalamonga?nenga niteuhumi samkomu ghanga kwa ikivagha wenga.³⁸Yesu akayanga"ghuni uteuhumi saukomu ghaku kwa ikiva gha nenga? ukwinili kwa ikiva ningukulongela njogholu kalilang'ogha yambila kunilema myanja itatu.

14

¹ukoto kuupegha mayungha maghasu ungumkwini Sapanga unikwinili na nenga.²Kunyumba nga Tati ghangu kuvile na fyumba vitangala fyakutana;handa ingawelili na maghaghu nangawelili na ng'ogha ningakulongilili,kwa vila ninguyenda kukutanda mahala kwa ikivagha wenga.³Handa panyenda na kuwatanda mahala ,nitehika kangi kuwakemela kwa nenga,ili mahali paniwelili nenga na mwenga muweli baha.⁴Mungumanya njila mahali paniyenda.⁵Tomasu akamlongela Yesu"Bambu tumanya ng'ogha mahalu kuyenda;tunguwe saghali kukumanya twimanya ng'ogha njila?⁶Yesu akawalongela nenga ndiwa njila, gha chakaka na ukomu;kwa hela mweni kuwesa kuhika kwa Tati ghangu kapitilang'ogha kwa nenga.⁷Handa mngamanyili nenga mngamanyili na tati ghangu kangikukanda hinaa na kuyendelela mngumanya na mumuwonili kala mweni.⁸Philipu amlongilili Yesu Bambu utulangihi na tati na hinu itewela itekwila.⁹Yesu akamlongela, niwelili ng'oghu na mwenga pamonga kwa lipindi litali,na yambila kumanya ng'ogha nenga,Philipu yoyosi aniwonili nenga kamlola tati; ikiva naalingulonga,utulungii tati?¹⁰Mkwini ng'ogha yiwa nenga ninamghati mwa tati?milandu ninguyalonga kwa mwenga ningulonga ng'ogha handa nipalalili mweni badili ghaki, ni Baba kangutama mghati mwa nenga kangu ghola lihengu lyaki.¹¹Mnikwinili nenga kwa ikiva nikamghati ghaki na Tati kamghati ghangu hilahila mnikwinili nenga kwa ikiva lihengu lyangu lyana.¹²Mkwinili,ningawalongela,mweni kunikwinila nenga kwa lila lihengu nigholili atesighola mahengu haghau na mweni na ateghola hata lihengu likulunga kwa ikiva nunguyenda kwa Tati.¹³Chochosi pamluwa kulihina lyangu,niteghola ili yuwa Tati awesi kuhighilwa kwa mwana ghaki.¹⁴Handa panluwa kindu chochosi ku lihina lyangu hali nitegholu.¹⁵Handa pamnipala, mtesikola malahililo ghangu.¹⁶Nanitemlawe Tati na mweni atewapegha wakawatanga ghangi ili yiwa awesi kuwela pamonga na mwenga machuva ghoha.¹⁷Upumulo wa chakaka mlima wogha uwesa ng'ogha kuyangamweni kwa ikiva mumuwonili ng'oghu au kunywegha mweni hutanaha mwenga mngamanya mweni kwa ikiva angutana pamonga na mwenga na mtawela mghati mwamwenga.¹⁸Nitewaleka ng'ogha wekayenu;niteghuyu kwa mwenga.¹⁹Kwa lipindi litali mlima woghu utenilola ng'ogha kangi ila mwenga mtenilala kwa ikiva ningulana na mwenga kangi.²⁰Kulichuwa hali mtemanya yiwa nenga ni vile mghati gha Tati,na kwa ikiva mwenga mkiva muwela mghati mwa mwenga na yiwa nenga ni vile mghati gha mwenga.²¹Yoyosi mweni kusikovekela lahililu lyangu na kusinhola,ndiwa mmonga akiva kangu nipala nenga na ikiva kangu nipala nenga ate atati ghangu na nitempala na nitejilamgiha nenga na mweni.²²Yuda(ng'ogha isikalioti) akamlongela Yesu Bambu ghuli ni kyani ninguhunila yiwa utejilangiha umweni kwa twenga ng'ogha kwa mlima wogha.²³Yesu akayanga akamlonge,"handa yoyosi anipala likola lilandu lyangu Tati ghangu atempala,na tutehika kwa mweni na tuteghola pakatama twenga na mweni.²⁴Yoyosi akiva kangu ni pala ng'ogha nenga kakovikela ng'ogha milandu ghangu lilandu lyeni minguyaghanila lyana ng'ogha lilandu lanenga ila Tati ikiva anitumili.²⁵Niyalongili mihalu hayi kwa mwenga,lipindi yambila ningutana pamonga na mwenga²⁶Hatanaha wakanitayamoyo mpumulo mkwikikihi akiva tati atemyegha kwa lihina lyangu utewavula mihalu yogha nautewaghola mkumbaki yogha niyalongili kwa mwenga.²⁷Mkwinili ninguwapegha utundamilu ghangu mwenga ninguwapegha ng'ogha hali handa unawogha unguwapegha mkotomyo gha mwenga inguyaghanika na kutila.²⁸Myughanili vila niwalongilili,ninguyenda zyangha na niteghuya kwa mwenga handa mya mipaliki nenga mngama luheku kwa ikiva ninguyenda kwa tati kwa kuwela Tati ni mkulu kupiti nenga.²⁹Hinu ipelekala kuwalongela yambilu kuhumila ili yiwa lipindi pahumila muwesi kukinunila.³⁰Nitelonga ng'ogha

na mwenga milandu imema kwa ikiva mkulu gha mlima wogha au kanguhika mweni kahela makakala kunani ghaki.
³¹Ila ili yiwa mlima waghau apati kumaniwa ningumipalatati ningu ghola kyeni ukipalili Tati ungunulahlila nenga handa vila paunipeghili lahililu mayimuki na tughuki mahala baha.

15

¹Nenga ni msabibu wa uchakaka na Tati ghangu ni mtukutulu wa msabibu. ²Kila liputila mghati ghangu lyeni lilela ng'ogha matungula,na hulighusiya kila liputila likiva lingulela matungula ili ikiva kwesi kulela matungula yatangala. ³Mwana kala muwela nyanyi kwa ikiva gha ujumbi mbeka kala niwalongela. ⁴Mhumba mghati ghangu na nenga mghati mwa mwenga handa lipatila liwesa ng'ogha kulela weka ghaki paliwela ng'ogha nwa lisabibu hilahila na mwenga pamtama ng'ogha mghati ghangu. ⁵Nenga ni msabibu mwenga ni miputila mitama mighati ghangu na nenga mghati ghaki mundu hayu hulela matungula yatangala,kwa ikiva pawela ng'oghu nenga muwesa ng'ogha kugholamhalu wowosi wula. ⁶Ikiva mundu yoyosi atehighala mghati ghangu atedangwa handa lipitila na kuyuma wandu hukungula mputila na kuyadangila ku lyoto na kuyalamika. ⁷Ikiva mitehighala au mteana mghati ghangu na handa milandu ghangu itehighala mghati mwa mwenga myupi chochosi mpalili mwenga mtegholelwa. ⁸Kuhai Tati ghangu kakwilikiwa,yiwa kangu mngulela matangala yatangala na yiwa ni wavulwa ghangu. ⁹Handa Tati ghangu paanipalili nenga,nenga kangu niwapala mwenga mtani kuupalu ghangu. ¹⁰Ikiva mtekola amuli syangu huda iwelili magupalana kuamuli zya tati ghangu hutama kuupalu ghaki. ¹¹Nilongili mihalu hayi kwa mwenga ili yiwa kuheka kwa nenga kuweli mghati mwa mwenga na ikiva igholeki yiwa itimila. ¹²Hiyi ndiwa amuli ya nenga yiwa mpalani mwenga kwa mwenga handa niwapalili mwenga ¹³Kwahela mundu awelili na lupala mkulu kupiti hau, kwa ikiva ayahumisi ukomu ghaki kwa waghanja ghaki. ¹⁴Mwenga ni waghanja ghangu ikiva mteghola yala niwalahiliki. ¹⁵Ningu wakema ng'o wahusutu kwa ikiva muhusutu kamanya ng'ogha kila kya ghola bambu ghaki niwakema mwenga maganja kwa ikiva niwamanyisa mihalu yogha ninguyaghola niyughanili kuhuma kwa Tati. ¹⁶Munihaghula ng'ogha nenga ila nenga niwahaghulili mwenga na kuwavika myendi muleli matungula.na tuingu lyenu lipati kutama halu likiva naha ili yiwa chochosi kya kuluwa kwa Tati lwa lihinalyangu atewapegha. ¹⁷Mihalu hayi ninguwalahilila yiwa mpalani kwa kila mundu na miyaki. ¹⁸Handa mmawaghawu utawahakila mmanyi yiwa ulinihakila nenga yambila uwa haki la mwenga. ¹⁹Handa mgawelili wamlima hau wogha mlima hau waghawungawapalili handa wa maweni ila kwa ikiva mwe ng'ogha wa mlima wogha na kwa ikiva uhaghililwi kuhuma kumlima huowogha uwahakila. ²⁰Mkumbwiki lilandu lyeni niwalongili muhusutu mkulu kupiti bambu ghaki ikiva wannihakilili nenga watewahakila mwenga kangu handa wakolili lulundu lyanga wangulukolili kangu. ²¹Watewaholela mihalu hayi kwa ikivaghalihwa kwa ikivagha wammanya ng'ogha yula aliyenituma. ²²Handa ningahikili ng'ogha na kuwalongela wangaghilili ng'ogha sambu ila luhungu awelili ng'ogha na fwasi kwa ikivagha sambu ngawo. ²³Mweni kunihakila nenga humuhakila tati kangu. ²⁴Ikiva nighola ng'ogha lihengu paghati ghao ikiva hinaa waghola yogha maivili walolama wahakila nenga na Tati ghangu. ²⁵Hali linguhumila ili yiwa lilandu litimili ikiva litimila liyandikwa kuamuli ghao wangu ni hakila nenga kwa ikiva hata ngosa ng'ogha. ²⁶Lipindi mundu wa kundaya moyo kahika mweni nitemtuma kwa mwenga kuhuma kwa Tati hayundwa upumulo wa chakaka mweni kangahumilakwa kangunongela. ²⁷Mwenga kangu mngunongela kwa ikiva muwela pamonga na nenga kuhumila utumbula.

16

¹Niwalongili mihalu hayu mkotoo kuwaghasa. ²Watewahumisa njumba za kukunganila mayahudi,hinu inaha ambayu kila atekoma atehola kasi yamaha kwa ikiva ya Sapanga. ³Watewatendea mihalu hayu kwa ikiva wa mmanyi ng'ogha tati wala hawanimanyili ng'ogha nenga. ⁴Niwalongili mihalu hayu ili kwamba lipindi palifika pahagha yateumila,mnawesa kuyakubwike jisi niliwalongililwi muwese ghako. Sikuwalongili kwa ikiva mihalu hayu kuhuma daili kwa ikiva iwelili pamonga mweni. ⁵Kwaikiva hinaa ninguyenda kwa yula anitumili ikiva hakuna kati ghenu mwini kungoni,kuyenda kugha. ⁶Kwa ikiva nimilongili milandu hayi kwa mwenga muwachila ghamema mioyuni mweni. ⁷Kwaikiva nawalongili uchakaka ni vyema mweni pamihuka kwa ikiva pamihuka ng'ogha wakukovelakela atehika mweni ikiva nikiyenda nitemtuma gheni. ⁸Ateika huyo mkokela atehuhililisa mlima wogha ikiva na sambu ikiva na haki na ikiva ulamulu. ⁹Kwa ikiva na sambu kwa ikiva mkwinila ng'ogha nenga. ¹⁰Kwa ikiva na haki kwa ikiva niyendili kwa tati na mtenilona ng'ogha kangu. ¹¹Na kwa ikiva na hukumu kwa ikiva mkulu wa mlima wogha huu ulumulu. ¹²Nivili nayu yatangala ya milandu ya kuwalongela ikiva mteyamanya ng'ogha hinaa. ¹³Ikiva mweni upumulo wa chakaka akija atewalongosa kuuchakaka ghoti kwa kuwa walongili kwa ajili ghake mweni,ikiva yoyosi payughanila alongili mihalu hayu na ateyahihilisa mweni mihalu yatekuyekuja. ¹⁴Mweni ateninikwilikila nenga kwa ikiva ateyatola mihalu ghangu na kuyatangala kwenu. ¹⁵Vindu vyogha alivyonavyo tati ni ghangu kwa ikiva nilongili ikiva Roho atechukua mihalu ghangu na hatehilihisa kwenu. ¹⁶Yambila lipindi mfupi mtanimanya tenu,nabadili ya lipindi mfupi tenu mteniloli. ¹⁷Wamonga gha wavulwa ghake wakilingilana ni kyani kangu tulongela,lipindi limyaya ghani na amteniloli tenu na hinu lipindi limyaghani ateniloli na kwa ikiva nayenda kwa tati? ¹⁸Kwa ikiva wakalongili ni kindu ghani alicholongili bado lipindi lya ghani tumanya ng'ogha alongili. ¹⁹Yesu aliloli kuwa wapalili kumkonya nayu akawayambila mnguji konya mweni ikiva hila nililongili badu lipindi ghani hamtenimanya tenu na badili ghake muda lya ghani mteniloli? ²⁰Amina amina nawayambila mtelilana kuumbilila ikiva mlima wogha utehekelela iwelili na huhusuni ghenu ikiva husuni ghenu itegeuka kuwa kuhekelela. ²¹Mdala awelili na husuni lipindi iwelili na utungu kwa ikiva lipindi wa kuwopola umefika ikiva ujiwopola mwana hakumbwiki tenu maumifu kwa ikiva ya luheku ghake ikiva mwani kalekwa mlimawogha.

²²Mweni pia mnahusuni hinaa ikiva nitawaloli tenu na mioyu ghenu kuhekelelwa na atekayewesa kuihusia kuhelelwa ghenu. ²³Lichuwa hinu hamteniulisa maswali amin amin natiwambila pamluwa chochosi kwa tati awapili kwa jina la Sapanga. ²⁴Ikiva hinaa pamluwa chochosi kwa jina la Sapanga mluwa nanyi mtepokeleli ili ikiva kuhelekwa ghenu kutimisa. ²⁵Nilongili na mweni kwa lugha imanyimanyika ng'ogha ikiva hinaa itewika ikiva ilongilwi kwa lugha imanyili ngogha ikiva badili ghake itewaimbila lipala lipala ikiva tati. ²⁶Lichuwa hiyo mtaomba kwa jina la nenga na sitewayambila ikiva nitepamluwa kwa tati kwa ikiva ghenu. ²⁷Kwa ikiva tati mweni panguwapala kwa ikiva mngupalwa nenga na kwa ikiva mmenikwinili kuwa ni huma kwa tati. ²⁸Nihuma kwa tati na nihika mlima ng'ogha tenu ungu hukamlima hogha na niteyenda kwa tati. ²⁹Wavulwa ghake watemwambili uloli hina ulongili lipala lipala na hungu higha ng'ogha. ³⁰Hinaa tunajuwa ikiva unajua mihali ghole na hungu pala ng'ogha munda yoyosi akuulize maswali kwa ikva ihitu ukwinili kuwa unatoka kwa Sapanga. ³¹Yesu akawayanga hinaa mkwinili? ³²Mloli hinaa itewika ndiyo na naaikiva mtelekana kila mmonga na kwao atenilekela mweni, ikiva naweka yangu ng'ogha kwa ikiva tati yupo nenga. ³³Niwalongili mihalu hayu ili kwa ikiva mghati hangu na mtami maha mkotoo kutovanya mlima hogha nna mnguhakilwa ikiva mjipehi mioyu niwesili ng'ogha mlimahogha.

17

¹Yesu alongile mighalu hia; hinu akayinula mihu ghaki kuyendela kundumba na akalongela, "Tati, lisaa lihika kala; umuyinule mwana ghako ili na mwana akuyinule wenga- ²handa vila umpeghili ulongosa kunani gha vyogha vyeni higha ili awapeghi ukomu wa machuwa yayendelela wala wogha umpeghili. ³Hau ndiwa ukomu wa machuwa yayendelela, Sapanga wa chakaka na wa weka, na hayu umlaghilile, Yesu Kilisito. ⁴Nikuyinulile haku kumlimawogha, na kutimilisa lihengu unipeghili niligholi. ⁵Hinaa, Tati, uniyinuli nenga pamonga na wenga mweni kwa ukwilikihi hula uwelilile nau pamonga na wenga pambila gha mlimawogha kulumbwa. ⁶Nilihindulile lihina lyako kwa wandu unipeghili haku kumlimawogha. wawelili wandu ghako; ila unipeghili nenga. Na weni walikola lilando lyako. ⁷Hinaa wangumanya yiwa kila kindu unipeghili nenga kinguhuma kwa wenga, ⁸kwa milando hila unipeghili nenga niwapatila kala weni milando hai. Wayapokelili na chakaka wakamanya yiwa nenga nihuma kwa wenga, na wakakwinila yiwa wenga ndiwa unilaghilile. ⁹Ninguwayupila weni. Ninguuyupila ng'ogha mlimawogha ila wala unipeghili kwaikiva weni ni wawenga. ¹⁰Vundu vyogha vivile ni vyanenga ni vya wenga, na vila uwela navyu wenga nivya nenga; na nenga ninguyinula kwa havi. ¹¹Nenga nivile ng'ogha kang'i kumlimawogha, ila weni wavili kumlimawogha, na nenga hinaa ninguhika kwa wenga. Tati Mbuleti pee, waghokelili kwa lihina lyako lila unipeghili twenga ili weni hilahila waweli na umonga, handa vila nenga na wenga tuwela na umonga. ¹²Paniwelili na weni, niwagholekili kwa lihina unipeghili; Niwagholekili, na kwahela hata mmonga wa weni ayalamikili ila mwana wa uyalamiso weka, ili yiwa mayandiko yatimili. ¹³Hinaa ninguhika kwa wenga; ila ningulongela hagma kumlimawogha ili yiwa luheku lwangu litimilisi mghati gha weni baha. ¹⁴Nipwapegha lilando lyako; mlimawogha uwahyomela kwaikiva weni ng'ogha wa mlimawogha, handa vila nenga niwela ng'ogha wa mlimawogha. ¹⁵Niwayupila ng'ogha yiwa uwahumisi kumlimawogha ila uwagholokeli na yula muhakata. ¹⁶Weni ng'ogha wa mlimawogha handa vila nenga niwela ng'ogha wa mlimawogha. ¹⁷Uwagholuli kwa mweni kuchakaka; lilando lyako ndiwa chalala. ¹⁸Unilaghilile kumlimawogha, na nenga niwalaghila kumlimawogha. ¹⁹Kwaikiva gha weni nenga mweni ningujitola kwa wenga ili yiwa na weni wajitoli kwa wenga kwa hila chakaka. ²⁰Ng'ogha hagma weka ninguwayupila, ila na wala watekwinila kupitila lilando lyako ²¹ili yiwa na weni wawelili na umonga, handa vila wenga Tati, uwela mghati gha nenga na nenga mghati gha wenga. Ninguwayupila ili yiwa weni hilahila wawesi kuwela mghati gha twenga ili mlimawogha uwesi kukwinila yiwa wenga ndiwa unilaghilile. ²²Ukwilikihili hula unipeghili nenga, niwapegha weni, ili yiwa wawesi kuwela na umonga, handa vila twenga tuwela umonga, ²³Nenga mghati gha weni, na wenga mghati gha nenga, ili wawesi kutimilisiwa kuumonga; ili mlimawogha umanyi yiwa chakaka wenga ndiwa unilaghilile, na kuwapala, handa vila wenga unipalile nenga. ²⁴Tati kila unipeghili nenga - ningupapala yiwa na weni hilahila wawesi kuwela pamonga na nenga mahala niwela ili wawesi kulola ukwilikihi ghangu, hula unipeghili; kwaikiva wenga unipalile nenga pambila gha kulumbwa kwa mighomba gha mlimawogha. ²⁵Tati mweni haki, mlimawogha ukumanyile ng'ogha wenga, ila nenga ningukumanya wenga; na wangumanya yiwa unilaghilile. ²⁶Niligholile lihina lyako limanyiki kwa weni, na nitelighola limanyiki ili yiwa hula upalo kwa weni unipalile nenga uwesi kuwela mghati gha weni, na nenga niwesi kuwela mghati gha weni."

18

¹Badili gha Yesu kulongela mighalu hai, akahuka na wavulwa ghaki kuyendela kulibondi lya Kidilo, ivile kuwelili na kitawa, kuvile mweni na wavulwa ghaki wakayingila mghati ghaki. ²Hinaa yula Yuda, mwenikupala kumhyuka na mweni akumanyile mahala pala, kwaikiva Yesu awelili akiyenda mahala pala mihanja mitenu akiwela na wavulwa ghaki. ³Na mweni Yuda, badili gha kuwela kapata lipinga lya watovangondo na maofisa kuhuma kwa wakulu wa watambika, wakahika wakiwela na limbamba, pembi na migoha. ⁴Na mweni Yesu, ikiva angumanya kila kindu kikiwela kikigholeka kunani ghaki, alihumisili kuulongolo na akawakonya, "Ni ghani mngumuhakula?" ⁵Na weni wakamyanga, "Yesu Mnazaleti." Yesu akawalongela, "Nenga ndiwa" Na mweni Yuda amhyukile, awelili kagholoka pamonga na wala watovangondo. ⁶Kwa nagma paawalongelile, "Nenga ndiwa" wakahuya kihyetu na kuguwa pahi. ⁷Hinu akawakonya kang'i, "Ni ghani mungumuhakula? Na weni wakamyanga kang'i "Yesu mnazaleti." ⁸Yesu akawayanga, "Niwalongela kala yiwa nenga ndiwa; kwa nagma handa mngunihakula nenga, muwaleki hagma waghangi wayendi." ⁹Hagma yawelile nagma ili

lila lilando litimili; pala paailongile; "Kuwala unipeghili, nimyalamisa ng'ogha hata mmonga."¹⁰Ndiwa Simoni Petelo, mwenikuwela na lipanga, akalihomola lipanga na kumdumula lipulukilo mtumikila wa mtambika mkulku. Na lihina lyaki mundu yula liwelili ni Maliku.¹¹Yesu akamlongela Petelo, "Uhuyisi lipanga lyako kweni mhaku ghaki. Kwa kyani nikotoho kukinyweghela kikombi kila anipeghili Tati?"¹²Hinu lila lipinga lya watovangondo na mkulu ghau, na watumikila wa Wayahudi, wamkamulile Yesu na kumuwopa.¹³Na weni wakamlongosa huti mbaka kwa Anasi, kwaikiva mweni awelili mkwahanu wa Kayafa, avile ndiwa awelili mtambika mkulu kwa lichuva lila.¹⁴Hinu Kayafa ndiwa awelili kawapegha usauli Wayahudi yiwa impalile mundu monga ahovi kwaikiva gha wandu.¹⁵Simoni Petelo amkovekelile Yesu, na hilahila mvulwa mghangi. Na yula mvulwa awelili akimanyika kwa mtambika mkulu, na mweni akayingila pamonga na Yesu kuliugha lya mtambika mkulu;¹⁶Ila Petelo awelili kagholoka panje gha mlyango. Hinu yula mvulwa mwenikuwela akimanyika kwa mtambika mkulu, ahukile panje akayenda kulongela na yula mdala mtumikila mwenikuwela akigholokela mlyangu na kumuyingisa Petelo mghati.¹⁷Hinu yula mgholokela mwenikuwela akigholokela mlyangu, akamlongela Petelo, "Ghuli wenga ng'ogha mmonga wa watumikila wa hayu mundu?" Na mweni akalongela, "Nenga ng'ogha."¹⁸Na wala watumikila na wakulu wawelili wakigholoka mahala pala; wakosa liloto lya maha, kuwelili na lupepo, na hinu wawelili wakiyota liyoto ili kupata jotu. Na mweni Petelo awelili nau, akiyota liyotu akiwela kagholoka.¹⁹Mtambika mkulu amkonyili Yesu kunani gha wavulwa ghaki na mavulo ghaki.²⁰Yesu akamyanga, "Niulongela lipala mlimawogha; Nenga nivulile lihanja kwa lihanja kweni malighutanga kukonganikila Wayahudi na kulighuta lya Sapanga mahala kuvile Wayahudi wangulikungula. Na nenga nilongile ng'ogha losi kukifisu."²¹Kwa kyani mnikonyili? Muwakonyi waniyoghanilile kunani gha kila nikilongelile. Hagha wandu wangumanya mighalu nilongile.²²Yesu pakalongela kala hagha, mmonga wa wakulu mwenikuwela kagholoka akamtova Yesu kwa liwoko lyaki na hinu akalongela, "Ghuli, havi ndiwa ingukupala kumyanga mtambika mkulu?"²³Na mweni Yesu akamyanga, "Handa nilongile mghalu wowosi mhakata hinu uweli mhighilisa kwaikiva gha uhakata, na handa nimyanga maha kwakanyi kunitova?"²⁴Ndiwa Anasi akamyegha Yesu kwa Kayafa mtambika mkulu akiwela kawopwa.²⁵Hinaa Simoni Petelo awelile kagholoka akilota lyoto mweni. Hinu wala wandu wakamlongela. "Ghuli, wenga kwa ng'ogha hilahila mmonga wa wavulwa ghaki?" Akakanila akilonga "Nenga ng'ogha."²⁶Mmonga wa watumikila wa mtambika mkulu, avile awelile mlingo wa yula mlumi avile Petelo akamdumula lipulukilo, akalonga, "Ghuli ng'ogha wenga nikulolile na yula kula kukitawa?"²⁷Petelo akakanila kang, na bwitu njogholo akatova lilowi.²⁸Hinu wakamtola Yesu kuhuma kwa Kayafa mbaka ku Plaitolio. iwelili malawila na njenji. wau weni waiyingila ng'ogha hila Plaitolio ili wakotoho wakawela wambuleti ng'ogha na kulyegha Pasaka.²⁹Kwa nagha Pilato akawayendela akilonga. "Ni sitaka ghani lyenikumlongela hayu mundu?"³⁰Wakamyanga na kumlongela, "Handa hayu mundu angaliwela ng'ogha mghola mahakata, tungamyegha ng'ogha kwa wenga."³¹Pilato akawalongela, "Mumtoli mwenga maweni, mkamlamuli kukovekelana na selia gha mweng." Na weni Wayahudi wakamlongela, "Selia ingutulekesela ng'ogha twenga kumkoma mundu yeyosi."³²Walongile hagha ili lilando lya Yesu litimili, lilando livile alilongela kala kunani gha kitewelaghuli kihu kyaki.³³Hinu Pilato akayingila kang Pilaitolio akimkema Yesu; akamlongela, "Ghuli, wenga kwa nkosi wa Wayahudi?"³⁴Yesu akayanga, "Ghuli, wenga ungunikonya lilando hali kwaikiva ungupala kumanya au kwaikiva waghangi wakulaghila ili unikonyi nenga?"³⁵Na mweni Pilato akamyanga, "Nenga na Myahudi ng'ogha, au ng'ogha? Mlima ghakona mtambika mkulu ndiwa wakuyeghilimkwa nenga; wenga ughola niki?"³⁶Yesu akayanga, "Unkosi ghangu ng'ogha wa mlimawogha hau, handa unkosi ghangu ungaliwela na mbandi kumlimawogha hau wahusutu ghangu wangalinitovanila ili nikotoho kuyeghwa kwa Wayahudi. Kwa chakaka unkosi ghangu unguhumu ng'ogha baha" Hinu³⁷Pilato akamlongela, "Ghuli, wenga hinu ni nkosi?" Yesu akayanga, "Wenga ndiwa ungulonga yiwa nenga na nkosi, kwaikiva gha nagha nenga niwelekili na kwaikiva gha nagha nenga nihika kumlimawogha ili niweli mhighilisa wa hila chakaka. Yeyosi mwenikuwela wa hai chakaka anguliyoghanila lilowi lya nenga."³⁸Pilato akamlongela, "Chakaka ni niki?" Na mweni paalongili kala hagha akayenda kwa Wayahudi na kuwalongela "Nilola ng'ogha kulolosi mundu hayu."³⁹Mwenga mvili na ndyangilu gha kunighola nenga nimuwoposoli muwopwa mmonga lipindi lya Pasaka. Ghuli mngupala nimuwoposoli nkosi wa Wayahudi."⁴⁰Hinu wakatova lilowi wakilonga, ng'ogha hayu, utuwoposeleli Balaba." Na mweni Balaba awelili mpokola.

19

¹Hinu Pilato akamtola Yesu na kumtova hyatu.²Wala watovangondo wakahuluka mihomi na kughola likokoma. Wakalivika kunani gha mutu wa Yesu na kumvalisa nguu langi gha zambalau.³Wakamhikila na kulongela, "Wenga nkosi wa Wayahudi! na hinu kumtova kwa mawoko ghau."⁴Hinu Pilato akahuma panje na kuwalongela wandu, "Uloli ningwayeghela hayu mundu kwa mwenga ili manyi yiwa nenga nilolile ng'ogha uhakata wowosi mghati ghaki."⁵Kwa nagha Yesu akahuma panje; awelili kavala likokoma lya mihomi na nguu gha zambalau. Ndiwa Pilato akawalongela, "Mloli mundu hayu baha!"⁶Kwa nagha lipindi mtambika mkulu na wakulu pawamlolile Yesu, wakatova lilowi wakilonga, "Mhakili, mhakili." Pilato akawalongela, "Mumtoli mwenga maweni mkamhakile, kwaikiva nenga nilola ng'ogha uhakata mghati ghaki." Wayahudi wakamuyanga Pilato, "Twenga tuvili na selia, na kwa selia hai ingumpala ahovi kwaikiva mweni ajigholile yiwa ni mwana wa Sapanga."⁷Pilato pakayoghanila milando hai ayendelelile kutila, akayingila Pilaitolio kang na kumlongela Yesu, "Wenga unguhumu kugha? Hata nagha Yesu amyangile ng'ogha."⁸Hinu Polato akamlongela, "Ghuli, wenga ungulonga ng'ogha na nenga? ghuli, wenga ungumanya ng'ogha yiwa nenga nililina uwesa wa kukuwoposola na uwesa wa kukuhakila?"⁹Yesu akamyanga, "Ungaliwela ng'ogha na makakala kuoiti nenga handa ungalipeghe ng'ogha kuhuma kunani. Kwa nagha, mundu anihumisili kwa wenga kana sambu ngulu."¹⁰Kukovekelana

na kuyanga haku, Pilato akapala kumleka pekesu, Ila Wayahudi wakatova lilowi wakilonga, "Handa utemleka pekesi hinu wenga kwa nganja ng'ogha wa Kaisali: Kila mwenikuighola nkosi hayu angulongela kihyetu na Kaisali." ¹³Pilato pakayoghanila milando hai, akamyegha Yesu panje hinu akalikala kukikalilo kya ulamulo mahala pala penikumanyika handa sakafu, ila kwa Kiebulania, Gabasa. ¹⁴Lichuwa lya mayandalilo gha Pasaka palihikile, mulipindi lya isaa isita. Pilato akawalongela Wayahudi, "Mloli nkosi wa mwenga hayu baha!" ¹⁵Wakatova lilowi, "Muhumisi, muhumisi, muhakile!" Pilato akawalongela, "Ghuli, nimuhakili nkosi wa mwenga?" Na mweni mtambika mkulu akayanga, "Twenga tuvili ng'ogha na nkosi ila Kaisali." ¹⁶Ndiwa Pilato akamuhumisa Yesu kwa weni ili ahakilwe. ¹⁷Na weni wakamtola Yesu, na mweni akahuma, akiva kapapa lipingika lyaki mweni mbaka kumahala wangupakema lifufu lya mutu, kwa Kiebulania wangupakema Golgota. ¹⁸Ndiwa wamhakilile haku Yesu, pamonga na mweni walumi waivili, mmonga mbandi hai na mghangi mbandi hai, na Yesu paghati gha weni. ¹⁹Hinu Pilato akayandika kilangihi na kukivika kunani gha lipingika. Haku payandikilwi: YESU MNAZALETI, NKOSI WA WAYAHUDI. ²⁰Watangala wa Wayahudi wasomile kulangihi kila kwaikiva mahala pala paahakililwi Yesu pawelili pabehi na mbwani. Kilangihi haki kiyandikilwi kwa Kiebulania, kwa Kilumi na kwa Kiyunani. ²¹Hinu wakulu wa watambika wa Wayahudi wakamlongela Pilato, "Ukotoho kuyandika, 'Nkosi wa Wayahudi; ila mweni alongile nenga ni nkosi wa Wayahudi.'" ²²Na mweni Pilato akawayanga, "Kila niyandika niyandika." ²³Badili gha watovangondo kumuhakila Yesu, wakatola nguu zyaki na kupeghana kumalundila manjechi, kila mtovangondo lilundila limonga, hilahila na lihabiti, hinaa lila lihabiti liwelili ng'ogha lisonwa ila liwelili lifumwa lyogha kuhumila kunani. ²⁴Hinu wakalongelana weni kwa weni, "Tukotoho kulibalula, ila tuvalangi kula ili kumanya yiwa itewela gha ghani." Hali lihumilile ili lila liyandiko litimiliswe, lila lyeni kulonga, "Wapeghanili nguu zyangu, na nguu ghangu wakaivalangila kula." ²⁵Watovangondo waghohile mighalu hai. Nyongo ghaki Yesu, mhacha wa nyongo ghaki, Maliamu mhumbu wa Kileopa na Maliamu Magidalena- wadala hagma wawelili waghohoka pabehi na lipingika lya Yesu. ²⁶Yesu paamlolile nyongo ghaki pamonga na yula mvulwa ampalile wakigholoka pabehi, akamlongela nyongo ghaki, "Mdala, uloli, uloli mwana ghako hayu hapa!" ²⁷Hinu akamlongela yula mvulwa, "Uloli, hayu hapa nyongo ghako." Kuhumila lisaa lila mvulwa akamtola kuyenda ukaya nghaki. ²⁸Badili gha hali, Ikiva Yesu angumanya yiwa hyogha yayomoka kala ili kutimilisa mayandiko, akalonga, "Ningulola uyumililo wa masi." ²⁹Kyombo kyeni kuwela kimema siki kiwelili kivikwa pala, kwa nagma wakavika sifongo yenikumema siki kunani gha msimbati wa hisopo, wakamvikila kumlomo ghaki. ³⁰Na mweni Yesu paaiyesili hai, akalongela, "Iyomoka." Hinu akagondamanisa mutu ghaki, akahova. ³¹Kwaikiva iwelili ni lipindi lya mayandalilo, na kwaikiva mindumbi ipalilwe ng'ogha kuhighala kunani gha lipingika lipindi lya Sabato (kwaikiva sabato liwelili lichuwa lya weka). Wayahudi wamluwili Pilato yiwa maghulu gha wala wenikuwela wahakilwa yavetulwi, na yiwa mindumbi ghau ihuluswi. ³²Ndiwa watovangondo wakahika na kuvetula maghulu gha mundu wa mtumbulo na wa ivili mwenikuwela kahakilwa pamonga na Yesu. ³³Pawamuhikilile Yesu, wakamlola kahova kala, hinu wakatenyula ng'ogha maghulu ghaki. ³⁴Hata nagma, mmonga wa mtovangondo amhomili Yesu kuubafu kwa mgoha, na bwitu kukahuma masi na mwahi. ³⁵Na yula alolile hali kayegha uhighilisu, na uhighilisu ghaki ni wa chakaka. Mweni angumanya yiwa kila akilongile ni kya chakaka ili na mwenga hilahila mkwinili. ³⁶Mighalu hai ihumile ili lila lilando lilongilwe lipati kutimila, "Kwahela hata waki mmonga utevetulwa." ³⁷Kangi liyandiko lighangi lingulongela, "Watamlola mweni wamuhomile" ³⁸Badili gha mighalu hai Yusufu wa Alimataya, kwaikiva awelile mvulwa wa Yesu, ila kwa kifisu kwa kuwatila Wayahudi, amluwili Pilato yiwa atoli mhigha wa Yesu. Na mweni Pilato akamlekesela. Kwa nagma Yusufu akahika kuuhumisa mhigha wa. ³⁹Na mweni Nikodemo avile haku mtumbulo amkovekelili Yesu uhiku na mweni akahika. Mweni ayeghili mhanganyiko wa manemane na udi, yeni utopa wa latii imia moja. ⁴⁰Kwa nagma wakatola higha gha Yesu wakawopa kweni sanda gha kitani na pamonga na pala manungilo, handa iwelile ndyangilu gha Wayahudi lipindi lya kusika. ⁴¹Mahala pavile Yesu ahakililwi kuwelili na kitawa; mghati gha kila kitawa kuwelili na limambi lyonu livile kwahela mundu ayesili kusikwa hamu. ⁴²Hinu kwaikiva liwelili lichuwa lya mayandalilo kwa Wayahudi na kwa vila lila limambi liwelile pabehi, hinu wakamuwonjesa Yesu mghati ghaki.

20

¹Njenji lichuwa lya mtumbulo lya juma, kukali kwambila lwisa, Maliamu Magidalena ahikile kulimambi; akalilola lila liganga lihumiswa kulimambi. ²Kwa nagma akatula mbilo kuyenda kwa Simoni Petelo na kwa yula mvulwa mghangi avile Yesu ampalile, hinu akawalongela, "Wamtola Bambu kulimambi, na twenga tungumanya ng'ogha kula wamyegha." ³Hinu Yesu na yula mvulwa mghangi wakahuka, kuyendela kulimambi. ⁴Wogha wakatova mbilo kwa pamonga; yula mvulwa mghangi atuwile mbilo kwa kuloposela nesu kupiti Petelo na kuhika kulimambi akiva wa mtumbulo. ⁵Akagholoka na hinu kulolela kulimambi; akalola hila sanda gha kitani iwonja, ila kayingila ng'ogha mghati. ⁶Hinu Simoni Petelo akahika akayingila mghati mwa limambi. Akilola hila sanda gha kitani iwonja pala ⁷na hila lesa yenikuwela kumutu iwelili iwonja ng'ogha pamonga na zila sanda zya kitani ila iwelili iwonja mmbali weka yaki. ⁸Ndiwa yula mvulwa mghangi na mweni pakayingila mghati gha limambi; akalola na kukwinila. ⁹Kwaikiva mbaka lipindi lila wawelili wambila wayamanyile ng'ogha mayandiko yiwa impalile Yesu kahinduka kangu kukihu. ¹⁰Hinu wavulwa wakayenda kangu ukaya kwau. ¹¹Hata nagma, Maliamu awelili kagholoka kulimambi akilila, paawelile akiyendelele kulila agholokile hinu akalola kulimambi. ¹²Akalola mtumikila wa kundumba wa Sapanga mweni wuso mbuleti walikala pamonga kumutu na mghangi kumagholu mahala pavile Yesu awelile kawonja. ¹³Na weni wakamlongela, "Mdala kwa kyani ungulila?" Na mweni akawalongela, "Ni kwaikiva wamtola Bambu ghangu, na nenga nimanyanng'ogha kugha wamvika." ¹⁴Pakayomola kulonga ghala, akaghalambuka na kumlola Yesu akiwela kagholoka. Ila kamanya ng'ogha yiwa hayu awelile Yesu. ¹⁵Na mweni Yesu

akamlongela, "Nyongo, kwa kyani ungulila? Ungumuhakula ghani?" Na mweni kunu akiliwachila yiwa ni mgholokela litawa akamlongela, "Bambu, handa ni wenga umtolile, unilongeli kula umvikile, na nenga nitemtola."¹⁶Yesu akamlongela, "Maliamu." Na mweni akaghalambuka na kumlongela kwa Kialamu, "Raboni," ingumaanisa, "Mvula." ¹⁷Yesu akamlongela, "Ukotoho kuniyavisa, kwaikiva nambila kijumba kuyenda kwa Tati; ila uyendi kwa walongo ghangu ukawalongeli yiwa nitejumba kuyenda kwa Tati ghangu avile hilahila ni Tati wa mwenga. Sapanga wa nenga na Sapanga wa mwenga." ¹⁸Maliamu Magidalena akahika kuwalongela wavulwa, "Nimlola Bambu," na yiwa kamlongela mighalu hai. ¹⁹Na paiwela lumihi, lichuwa hali, lichuwa lya mtumbulo lya lijuma, na milyangu ikiwela iwopwa mahala wavulwa wawelili kwa kuwatila Wayahudi, Yesu ahikile na kugholoka paghati gha weni na kuwalongela, "Upongu na uweli kwa mwemga." ²⁰Pakalongela kala hagma akawalangihia mawoko ghaki na lubafu lwaki. Na weni wavulwa pawamlolile Bambu wakahekelela. ²¹Hinu Yesu akawalongela kangii, "Upongu na uweli na mwenga. Handa vila Tati andumili nenga, hilahila na nenga ninguwalaghila mwenga." ²²Yesu pakalongela kala hagma, akawavuvila akawalongela, Mpokeli Mpumulo Mbuleti pee. ²³Yeyosi mtemlekesela sambii atelekeselwa, na wala mtewawopa watewopwa." ²⁴Tomaso mmonga wa wala ikumi na ivili, mwenikukemwa Didimasi, kawela ng'ogha na wavulwa wayaki Yesu paahikile. ²⁵Wala wavulwa waghangi wakamlongela kuulongo ghaki, "Tumlola Bambu." Na mweni akawalongela, "Handa nitelola ng'ogha vilangihii vya misumali kumawoko ghaki, na kuvika vyala vyangu kweni havi vilangihii, na hilahila kuvka liwoko lyangu kuubafu ghaki nitekwinila ng'ogha." ²⁶Badala gha machuwa mainane wavulwa wawelili mukyumba kangii, na mweni Tomaso awelili pamonga na weni. Lipindi milyangu paiwela iwopwa Yesu agholokili paghati gha weni, na akalongela, "Ukwinila na uweli na mwenga." ²⁷Hinu akamlongela Tomaso, "Uyeghi kyala kyako na uloli mawoko ghangu; uyeghi haku mawoko ghako na uviki kweni lubafu lyangu; wala ukotoho kuwela mwenikukwinila ng'ogha ila mwenikukwinila." ²⁸Na mweni Tomaso akayanga na kumlongela, "Bambu wa nenga na Sapanga wa nenga," ²⁹Yesu akamlongela, Kwaikiva unilola, ukwinila. Wahighilwa wala wenikukwinila, ikiva wanilola ng'ogha." ³⁰Hinu Yesu akagholo makangaso matangala kuulongo gha wavulwa, vivile viyesa ng'ogha kuyandikwa kuhitabu haki; ³¹ila hazi ziyandikwa ili yiwa muwesi kukwinila yiwa Yesu ndiwa Kilisito, Mwana wa Sapanga, na yiwa pamkwinila muweli na ukomu kulihina lyaki.

21

¹Badili gha mighalu hai Yesu alijihighilisa kangii kwa wavulwa ku Bahali gha Tibelia; havi ndiwa aihighilisikili mweni; ²Simoni Petelo awelili pamonga na Tomaso mwenikukemwa Didimas, Natanieli wa Kana gha Galilaya, wana wa Zebedayo na wavulwa waghangi waivili wa Yesu. ³Simoni Petelo akawalongela, "Nenga ninguyenda kulopola himba." Na weni wakamlongela, "Twenga hilahila tunguyenda pamonga na wenga." Wakayenda wakayingila ku wato, ila uhiku hula wogha wapatile ng'ogha chochosi. ⁴Na malawila pakulangala, Yesu akagholoka kuufuku, na weni wavulwa wamanyile ng'ogha yiwa ni Yesu. ⁵Hinu Yesu akawalongela, "Wahongolo, mvili na chochosi kya kulyegha?" Na weni wakamyanga, "Ng'ogha." ⁶Akawalongela, "Mhulusi wafu mbandi gha kuulumi gha wato, na mwenga mtepetata mayaghani." Kwa nagma wakahulusa wafu na weni wawesili ng'ogha kukwegha kangii kwaikiva gha utangala wa homba. ⁷Hinu yula mvulwa avili Yesu ampalile akamlongela Petelo, "Ni Bambu." Na Simoni Petelo pakayoghanila yiwa ni Bambu, akajiwopa nguu ghaki (kwaikiva awelili ng'ogha kavala maha), hinu akajidanga mbahali. ⁸Wala wavulwa waghangi wakahika kuwato (kwaikiva wawelili ng'ogha kutali na ufuku, iwela imita imia imonga kuhuma kuufuku). na weni wawelili wakikwegha nyafu ziwelili zimema homba. ⁹Pawahikile kuufuku, wakalola liloto lya hanju pala na kunani ghaki kuwelili na homba pamonga na libumunda. ¹⁰Yesu akawalongela, "Myeghai amonga gha homba mlopolile hinaa." ¹¹Hinu Simoni Petelo akakwela na kukwegha hula wafu wenikuwela umema homba wakulu, utangala wa homba 153; pamonga na yiwa wawelili watangala, hula wafu ubalukile ng'ogha. ¹²Yesu akawalongela, "Mhiki mpati kiwopola mlomo." Kwahela hata mmonga wa wavulwa ayesili kumkonya, "Wenga kwa ghani?" Wamanyile yiwa awelili ni Bambu. ¹³Yesu akahika, akatola lila libumunda, hinu akawapegha, akagholo vilavila na kwa wala homba. ¹⁴Hai iwelili ni lihanja lya itatu kwa Yeu kulihighilisa kwa wavulwa ghaki badili gha kuhinduka kuhuma kukihu. ¹⁵Badili gha kuwela wawopola mlomo, Yesu akamlongela Simoni Petelo, "Simoni mwana wa Yohana ghuli ungunipala nenga kupiti hagma?" Petelo akayanga, "Ndiwa, Bambu; "Wenga ungumanya yiwa nenga ningukupala." Yesu akamlongela, "Uwapeghi mulyo kundolo ghangu." ¹⁶Akamlongela kwa lihanja lya ivili, "Simoni mwana wa Yohana, ghuli, ungunipala?" Petelo akamlongela, "Ndiwa, Bambu; wenga ungumanya yiwa ningukupala." Yesu akamlongela, "Uhungi kundolo ghangu." ¹⁷Akamlongela kangii kwa lihanja lya itatu, "Simoni, mwana wa Yohana, ghuli, ungunipala?" Na mweni Petelo anyengemangili kwa vila kamlongela lihanja lya itatu, "Ghuli wenga ungunipala?" Na mweni akamlongela, "Bambu, ungumanya hyogha; ungumanya yiwa ningukupala." Yeu akamlongela uwapeghi mulyo kondolo ghangu. ¹⁸Ukwinili, ukwinili ningukulongela, pawela mhongolo uzyowelili kuvala nguu mweni na kuyenda kokosi paupalile kuyenda; ila pautewela mgogolo, utenyolosa mawoko ghako, na mghangi atekuvalisa nguu na kukuyegha kula upalile ng'ogha kuyenda. ¹⁹Yesu alongile hagma ili kulangihia ni ndambu niki gha kihu kivile Petelo angalimyunula Sapanga. Badili gha kuwela kalongela hagma, akamlongela Petelo, "Nikovekeli." ²⁰Petelo akahyuka na kumlola yula mvulwa avile Yesu ampalile akawakovekela- Hayu ndiwa yula awelili kahyaghamila kitivi kya Yesu lipindi lya mulyo wa lumihi na kumkonya, "Bambu, ni ghani atekuhyuka?" ²¹Petelo amlolile na hinu akamkonya Yesu, "Bambu, hayu munda ateghola kyani?" ²²Yesu akamyanga, "Handa ningupala ahighali mbaka panitehika, hali linguwela na lihengu ghani kwa wenga?" Nihakuli. ²³Kwa nagma habali hai ikalandala paghati gha wala walongo, yiwa mvulwahayu atehova ng'ogha. Ila Yesu kamlongela ng'ogha Petelo yiwa, mvulwa hayu atehova ng'ogha, "Handa ningupala mweni ahighali mbaka panitehika ingukughasa niki?" ²⁴Hayu ndiwa mvulwa mwenikuhumisa

uhighiliswa wa mighalu hyogha, na ndiwa ayandikile mighalu hai, na tungumanya yiwa uhighiliswa ghaki ni wa chakaka.

²⁵Kuvile na mighalu mighangi mitangala ivile Yesu agholile. Handa kila lilonga lingaliyandikwa, ninguliwachila yiwa mlimawogha weni ungalikwila ng'ogha kuvivika vihitabu vivile vingaliyandikwa.

Acts

1

¹Kihitabu kya dahile nikiyandikili Teofilo nikilonga hyogha Yesu atumbilili kughola na kuvula. ²Mbaka lichuwa lila Yesu paapokeelilwi kunayi hai iwelili badili gha kupegha lighallilo /amvuli kupitilaa mpumulo wa sapanga kwa wandumi ndumi awelili awahaghulili. ³Badili gha mahakilo ghaki mweni kawoneka kwa weni akiwela mkomu kangi na vihighiliso vitangala vikihighilisa kwa machuwa iabaini ajihighilisa kwa weni na alongelili kwa unkosi wa sapanga. ⁴Paawelili akikongana na weni akawalaghila wakotoho kuhuka Yelusalemu ila watindili kwa laghililo lya Tati avile akilonga "myoghanilili kuhuma kwa nenga". ⁵Yiwa Yohana abatisili kwa masi ila mtebatiwa kwa mpumulo sapanga ku machuwa hazi maya ghani. ⁶Na pawa welili wakonganika pamonga wakamkonya "havi hau ndiwa lipindi atewahuyisila isilaeli unkosi?". ⁷Mweni akawalongela "kwa mwenga chakaka ng'ogha kumanya lisaa au lipindi avile Tati alamulili kwa ulongosi ghaki mweni. ⁸Ila mtepokela makakula lipindi mpumulo wa sapanga paahika kunani gha weni na mwenga ntewela masahidi wa nenga kogha ku Yelusalemu na vyahudi hyogha na samaliya mbaka mwihu wa mlima. ⁹Bambu Yesu pakayomola kala kuyalonga hagma, wakiwela wangulola kunani, Mweni ayinulilwi kunani, na lihindu likamgubika wakotoho kumlola kwa mihu ghau. ¹⁰Lipindi wangulola kundumba kwa utali akiyenda, bwitu, wandu waivili waghokili paghati gha weni wakiva wavala nguu mbuleti. ¹¹Wailongile, "Mwenga wandu wa Galilaya, kwa kyani mngugholoka haku mkilola kundumba?" Hayu Yesu mweni kuyenda kundumba atehuya kwa ndambu hilahila handa mumlolile akiyenda kundumba. ¹²Ndiwa wakahuya Yelusalemu kuhuma kulitombi lya mzeituni, uvile upabehi na Yelusalemu, myendo wa lichuwa lya Sabato. ¹³Pawahikili wakayenda kugholofa pawawelili wakilikala. Na weni ni Petelo, Yohana, Yakobo, Andelea, Filipo, Tomaso, Batelomayo, Matayo, Yakobo mwana wa Alfayo, Simoni Zelote na Yuda mwana wa Yakobo. ¹⁴Wogha wakonganikili handa munda mmonga, kwa kuyangala wawelili wakiyendelela kumayupo. Pamonga na hagma wawelili wadala, Maliamu Nyongo ghaki Yesu na wahaja ghaki. ¹⁵Kumachuwa ghala Petelo aghokili paghati gha walongo, handa wandu 120, akalonga, ¹⁶walongo ghangu iwelili lasima yiwa mayandiko yatimilisiwi, ivile haku dahile Mpumulo wa Sapanga ailongile kwa mlomo wa Daudi kulongelana na Yuda, avile awalongelile wala wamkolile Yesu. ¹⁷Kwaikiva mweni awelili mmonga wa twenga na apokelili lilundila lyaki lya fwaida kuhau utumikila." ¹⁸(Hinaa munda hayu ahemelili mahala kwa kila akipokelili kwa uhakata ghaki na haku aguili akilongolesa mutu, mhigha ukabaluka na matumbu ghaki hyogha yakawela lipala yakamwayika. ¹⁹Wogha walikalile ku Yelusalemu wayoghanilile hali, hinu mahala pala wakapakema kwa luga ghau "Akeldama" hali ni "litawa lya mwahi.") ²⁰Kweni kihitabu kya Zabuli iyandikwa, 'Ulindili mahala kwaki kuweli lipala na ikotoho kulongelwa yiwa munda hata mmonga alikali pala,' na, 'Ulekeseli munda mghangi atoli fwasi ghaki gha ulongosi.' ²¹Hai ni maha nesu, kwa nagha, mmonga wa walumi wavile wakonganikili na twenga lipindi Bambu Yesu paahukili na kuyingila paghati gha twenga, ²²kutumbula ku ubatiso wa Yohana mbaka lichuwa lila paatolilwi kunani, lasima aweli mhighilisa wa uhinduko pamonga na twenga. ²³"Wakavika kuulongo walumi waivili, Yusufu mwenikukemwa Balnaba, avile hilahila akemilwi Yusito na Matia. ²⁴"Weni wayupili wakilonga, "Wenga, Bambu, mwenikumanya mioyu gha wandu wogha, hinu uviki lipala yiwa ghani paghati gha hagma waivili uvile umhaghula ²⁵kutola fwasi kuutumikila na undumindumi, pavile Yuda agholile uhakata na kuyenda kumahala paki." ²⁶Wakavalanga vindu handa mihu gha mlungu kwaikiva gha weni, na uvalangu ukalangiha matia ndiwa kahaghulwa paghati gha wala wavalangililiwi nau.

2

¹Paihikili lichuwa lya Pendekosite, wogha wawelili pamonga kumahala kumonga. ²Bwitu kukahumila mhighimilo kuhuma kundumba handa liyegha likalipa. likamemesa lighuta lyogha mula wawelili walikalala. ³Haku wakahumilwa na mivalika, handa mivalika gha lyoto ilekanika, ikawela kunani gha weni kwa kila mmonga wa weni. ⁴Weni wogha wakamemeswa na Mpumulo wa Sapanga na wakatumbula kulongela kwa luga zighzngi, handa vila Mpumulo kawahighila kulongela. ⁵Hinaa wawelili Wayahudi wenikuwela wangulikala Yelusalemu, uleki Sapanga, kuhuma kukila mlima pahi gha kundumba. ⁶Mihighimilo hai paiyoghanika, lipinga lya wandu likahika pamonga na wakiwela na holu kwaikiva kila munda awayoghanilile wakilongela kwa luga ghaki mweni. ⁷Wakalikangasa na kutama nuu, weni wailongile, "Chakaka, hagma wogha wenikulongela ng'ogha Wagalatia?" ⁸Kwa kyani twenga tunguwayoghanila, kila mmonga ku luga tuwelekwana nazu? ⁹Wapaltia na Wamedi na Waelamu, na hagma wenikulikalala ku Mesopotania, Uyahudi, na Kapadokia, na ku Ponto na Asia, ¹⁰ku Fliga, Pamfilia, ku Misili, na mahala gha Libiya hata Kilene, na watangala kuhuma Rumi, ¹¹Wayahudi na waongofu, Wakelete na Waalabu, tunguwayoghanila wakilongela kuluga zya twenga kulongela mahengu gha uwesa wa Sapanga. ¹²Wogha wawelile watama nuu na kuhanganyikilwa; wakalongelana weni kwa weni, "Hai ingumaanisa niki?" ¹³Ila waghangi wapughanyili wakilonga, "Hagma wamemeswa kwa uyimbi mhyonu." ¹⁴Ila Petelo akagholoka pamonga na wala ikumi na mmonga, akatova lilowi, akawalongela, "Wandu wa Yudea na wogha mngulikala haku Yelusalemu, hali limanyiki kwa mwenga, myoghanili kwa umaha milando ghangu. ¹⁵Wandu hagma walowela ng'ogha handa munguiwachila, kwaikiva lisaa hali ni malawila isaa itatu. ¹⁶Ila hali liwelili lilongelwa

kupitila kwa mlota Yoeli: ¹⁷Itewela kumachuwa gha mwihu; Sapanga angulonga, niteyita Mpumulo ghanghu kwa wandu wogha. Wana wa mwenga na wabiti wa mwenga watehumisa ulota, wahongolo wa mwenga watelola mawonu, na wagogolo wa mwenga watelota ndotu. ¹⁸Hila hila kunani gha watumikila wa nenga na watumikila wakidala kumachuwa hazi nite wayitila mpumulo ghanghu na weni watelota. ¹⁹Nitewonesa makangaso kunani mahinduni na vilangihi pahi kumlima wogha mawhi lyoto na lyohi litopehu. ²⁰Nalijuwa litebadiliswa kuwela lwisa na mwehi kuwel mwahi pambila ikotoho kuhika lichuwa ngulunga na lya makangaso gha bambu. ²¹Utewela yiwa kila mmonga avile ulikema lihina lya bambu atelokoka. ²²Wandu wa Isilaeli yogha ni leni milando hacha Yesu wa nazaleti mundu ahigilisilwi na sapanga kwa mwenga kwa matendu gha uwesa na makangaso na vilangihi avile sapanga kupitila mweni paghati gha mwenga handa mwenga weni baha mngumanya. ²³Kwaikiva gha lukanyi liyandalilwi kuhuma mtambulo na mavulo gha sapanga ahumisilwi na mwenga kwa miwoko gha wandu whakata mumvambili kumkoma. ²⁴Avile sapanga amyinuli akahumisa usungu wa kihu kwa mweni kwaikiva iwesekana ng'ogha kwwa mweni kulongoswa na hau. ²⁵Nagha Daudi angulonga mweni nimwonili bambo machuwa hyogha kuulongolu gha wuso ghanghu mweni avile muwoku ghanghu wakui yila nagha hinu ni kotoho kuhumiswa. ²⁶Kwa nagha moyu ghanghu uhelili na luheku na luhini wa nenga uhekeleliswi kangi mhigha wa nenga utelama ku ujasili. ²⁷Huteleka ng'ogha na fusi ghanghu iyende kumambi wala utelleka ng'ogha mtakatifu ghako kulola uwolo. ²⁸Wenga uheghalisili kwa nenga njila gha ukomu utenighola nimemi luheku kuulongolo gha wuso ghak. ²⁹Mlongu ningu wesa kulong kwa mwenga kwa ujasili kuhusu Tati wa twenga Daudimwenga ahovili na kusikwa na limambi liwela pamonga na twenga hata lelo. ³⁰Nagha awelili mlota na amanyili yiwa sapanga alapili kwa kilapo kwa mweni yiwa atevika muonga ku uwelekwa ghaki kweni kika lilo kya ukulu. ³¹Alilolili hali pambila na akalonga kwa uhindiko wakilisito wala awelili kawekwa ng'ogha kumambi wala mhigha ghaki uwolili ng'ogha. ³²Hayu Yesu sapanga amhindulili awile twenga wogha ni masaidi. ³³Kwanagha akiva ayinunilwi kumunoko wa kilumi wa sapanga na akiva apokelili ahadi gha mpumulo wa sapanga kuhuma kwa Tai mweni awuyitili hai ahadi ivile mwenga mngulola na kuyoghanila. ³⁴Kwaikiva Daudi mwrni katolwa ng'ogha kuyenda kundumba ila angulonga bambo alongili kwa bambo ghanghu. ³⁵Tama muwoko ghanghu wa kuliyila mbaka nitewagholo wahakata ghako kikalilo kwaikiva gha mugulu ghako. ³⁶Kwanagha lighuta lyogha lya isilaeli na imanyi kwa uchakaka yiwa sapanga amgholile mwe. ³⁷Hinaa pawayoghanili nagha wakahowa ku mioyu ghao wakamlongela Petelo na wandumindumi wa ghanghi "walongo tughole ghuli?". ³⁸Na petelo akawalongela "mleki uhakata na mbatiswe kila mmonga wa mwenga kulihina lya Yesu kwa ikiva gha kulekeselwa sambu zya mwenga na mtepokela hupo gha mpumulo wa sapanga. ³⁹Kwaikiva kwa mwenga ni ahadi na kwa wana wa mwenga na kwa wala wogha wawela kufuli wandu watangala kwa vila bambu sapangawa twenga atewakema.ni kuwela bambu na kilisito hayu Yesu avile mumvambili. ⁴⁰Kwa milando itangala aliwasuhudia na kusihi alongili "jilokole ni mhuki ku kiwelekwa haki kihakata". ⁴¹Ndiwa wakayapokela milando ghaki na kuwabatisa pala wakayongeseka kulichuwa hai handa nafusi ielufu itatu. ⁴²Wakayendelela kumavulo gha wandumindumi na ukonganiko umetula libumunda na kumayupo. ⁴³Holu ikamema kunani gha kila nafusi na makangaso itangala na vilangihi zikagholeka kupitila wandumindumi. ⁴⁴Wogha wakwinilili wawelili pamonga na kuwela na vindu vya weni pamonga. ⁴⁵Na wusili vindu na miliki zya weni na kupega na kwa wogha kulandana na kupungula kwa kila mmonga. ⁴⁶Nagha lichuwa gha badili lichuwa wayendelili wakiva na lukani limonga ku lighuta lya sapanga na wametulili libumunda kweni maghuta ghao na wakonganili mulyo kwa luheku na unyenyekefu kwa moyu. ⁴⁷Wamyinulili sapanga na wakiva na kibali na wandu wogha bambu awayongesili lichuwa kwa lichuwa wavile wawelili wakiyongeseka.

3

¹Hinaa petelo na yohana wawelili wanguyenda kulighuta lya sapanga lipindi lya mayupo lisaa itisa. ²Mundu tenu mlemafu kuhuma kuwele kwa awelili akikupwa kila lichuwa awelili akiwonjeswa kumlyango wa lighuta lya sapanga ukemi lwa maheli iliuwesw kuyupa sadaka kuhuma kuhuma kwa andu wawelili wakiyenda kulighata lya sapanga. ³Paawolili Petelo na Yohana pabehe kulingila mulighuta lya sapanga aluwili litambiku. ⁴Petelo, akimkwinjulila mihu, pamonga na Yohana, ailongile, "Utuloli twenga." ⁵Yula mlemafu akawalola, akiliwachilila kupokela kindu kitenu kuhuma kwa weni. ⁶Ila Petelo akalonga, "Feza na zahabu nenga nahela, ila kila niwela nachu nitekupegha. kwa lihina lya Yesu Kilisito wa Nazaleti, utyangi." ⁷Petelo akamkola kwa muwoko ghaki wa kuliyila na akamyinula kunani bwitu magulu ghaki na vifundu vya mihupa vya mwenga vikapokela makakala. ⁸Akajumba kunani mundu mlemafu akagholoka na akatumbula kufyanga akayingila mulighuta lya sapanga pamonga na Petelo na Yohana akityanga akijumba na kumyinula sapanga. ⁹Wandu wogha wamwonili akityanga na kumyinula sapanga. ¹⁰Waka manya yiwa kawela ni yula mundu avile awelili akitama akiyupa sadaka kweni mlyango maheli wa lighuta lya sapanga waka memwa na mkangaso na kusitajabu kwaikiva gha kila kimkolili. ¹¹Namuna awelili kawakamulili Petelo na Yohana wandu wogha kwa pamonga waka butuka kweni ulyugha ukemilwi wa Selemani waikangaswa nesu. ¹²Petelo paaliwonili hali mweni akawayanga wandu "mwenga wandu wa Izilaeli kwa kyani mgukaswa? kwa kyani mnguyaelekesa mihu kwa twenga handa yiwa tumgholili hayu atwanga kwa makakala gha twenga weni baha au uyupa wa twenga?". ¹³Sapanga wa Iblabim nawa Isaka na wa Yakobu sapanga wa Tati zya twenga kumyinula mtumikila ghaki Yesu hayu ndiwa avile mwenga mumkabisi na kumlema kuulongolo gha wuso wa plato japo mwweni awelili alamula kumleka pekesu. ¹⁴Mumlekili mtakatifu na mweni haki na badili ghaki mkapala mkomaji alekwi pekesu. ¹⁵Mwenga mumkolili nkosi wa ukomu avile sapanga amhindulili kuhuma kukihu twenga ni masahidi wa hali. ¹⁶Hinaa kwa ukwinila kulihina lyaki mundu hayu avile mngu mlola na kumanya agholilwi kuwela na makakala ukwinila avile ingu pitila kwa Yesu lupegha mweni afiya hai kamilifu

kuulongolo gha mwenga mwenga wogha.¹⁷ Hinaa walongo na manya yiwa mgholili kuuyungi ndiwa kangi waghooli vilongosi wa mwenga.¹⁸ Ila mighalu avile sapanga awalongili pambila gha milomo gha walota wogha yiwa hau kilisito atehika hinaa ameyatimisa.¹⁹ Kwa nagha mleki uhakata na mhyuki ili yiwa samb syenu ziyesi kuhumiswa kabisi luhani zihiki lipindi lya kubuludiswa kwa ikiva kutokana na uepu wa bambu.²⁰ Na yiwa awese kumyegha kumtuma kilisito avile ahaghulilwi kwa ikiva gha mwenga Yesu.²¹ Mwenduwa avile lasima ndumba zimpokeli mbaka lipindi lya kuhuhiswa kwa vindu vyogha vile sapanga alongelili dahile zya kale kwa milomo gha walota watakatifu.²² Chakaka Musa alongili "bambu sapanga ateyinula mlota hata nenga kuhuma kuuwalongo wa mwenga mtemyoghanila kila kindu avile atewalongela mwenga.²³ Itehumila yiwa kila mundu avile ayoghanila ng'ogha kwa mlota hayu ateyalamiswa tukutuku ahuki paghati gha wandu.²⁴ Hina na walota wogha kuhuma Samweli na wala wakovikeli badili ghaki walongili na watangasili lichuwa hazi.²⁵ Mwenga ni wana wa walota na walilaghano liile sapanga aligholili pamonga na mambuyi handa alongili kwa abulhamu ku mbeyu zya wenga familiya zyogha zya mlima wogha zitehighilwa.²⁶ Badili gha sapanga kuyinula mtumikila ghaki amyeghili kwa mwenga mtumbulo ili awahighili mwenga kwa kuhyuka kuhuma ku uhakata wa mwenga.

4

¹Lipindi Petelo na Yohana pawawelili wakilongela na wandu, watambika na mgholokela wa lighuta lya Sapanga na Masadukayu wawayendelili.² Wawelili wahyoma nesu kwaikiva Petelo na Yohana wawelili wanguwawula wandu kulongelesa Yesu na kutangasa kunani gha kuhinduka kwaki kwa wahovili.³ Wakawakamula na kuwavika mgelesa mbaka malawila ihikile, kwaikiva iwelili kala lumihi.⁴ Ila wandu watangala wayoghanilile ujumbi wakwinilile; na utangala wa walumi wenikuwela wakwinila wawelili wahika pabehi na ielufu itano.⁵ Hata paihikile malawila lichuwa lihikile kuulongolo, yiwa wakulu ghau, wagogolo na wayandika, kwa pamonga walikungulile Yelusalemu.⁶ Anasi mtambika mkulu awelilipala, na Kayafa, na Yohana, na Isikanda, na wogha wenikuwela ni walongo wa mtambika mkulu.⁷ Pawaweliliwawavika Petelo na Yohana paghati gha weni, wakawakonya, "Kwa uweso ghani, au kwa lihina ghani mghola hali?"⁸ Hinu Petelo, akiwela kamema Mpumulo Mbulete pee, akawalongela, "Mwenga wakulu wa wandu, na wagogolo, handa twenga lichuwa lya lelo tungukonywa kulongelesa tendu maha ligholilwe kwa mundu hayu mvina- kwa ndambu niki mundu hayu agholilwe mkomu?"⁹ Na imanyiki hali kwa mwenga na kwa wandu wogha ku Izilaili, yiwa kwa lihina lya Yesu Kilisito wa Nazaleti, avile mumuvambili, avile Sapanga amuhindulile kuhuma kukihu, ni kwa njila ghaki yiwa mundu hayu angugholoka baha kuulongolo gha mwenga akiwela mkomu.¹⁰ Yesu Kilisito ni liganga livile mwenga wachenga mlipughanyile, ila livile ligholwa kuwela liganga likulu lya mmbali.¹¹ Kwahela ulokola kwa mundu mghangi yeyosi. Kwaikiva kwahela lihina lighangi paho gha kundumba wapeghilwi wandu, livile kwa hali tunguwesa kulokolwa."¹² Hinaa pawalolile ugangamalo wa Petelo na Yohana, na wakamanya yiwa wawelili ni wandu wa ndyangilu gha kimundu hela wenikuwela ng'ogha na ilimu, walikangasili, wakamanya yiwa Petelo na Yohana wawela pamonga na Yesu.¹³ Kwaikiva wamlolile yula mundu mweni kulamiswa kagholoka pamonga na weni, wakawela ng'ogha na kindu kya kulongela kunani gha hali.¹⁴ Ila pawawelili wawalomula kala wandumindumi wahuki kuulongolo gha mkongano wa njengakaya, wakalongela weni kwa weni.¹⁵ Wakalonga, tuteghola ghuli wandu hagma? Ni chakaka yiwa mkangaso wa maloaloso ugholeka kupitila weni ungumanyika na kila mmonga mwenikulikala Yelusalemu; tuwesa ng'ogha kukanila hali.¹⁶ Ila, yiwa mghalu hau ukotoho kulandala paghati gha wandu, uleki tuwakanisi wakotoho kulongela kangi kwa mundu yeyosi kwa lihina hali.¹⁷ Wakawakema Petelo na Yohana mghati na kuwalaghila yiwa katu wakotoho kulongela wala kuvula kwa lihina lya Yesu.¹⁸ Ila Petelo na Yohana wayangile na kuwalongela, "Handa ni maha kumihu gha Sapanga kuwayitikila mwenga kupiti Sapanga, mulamuli mwaweni.¹⁹ Kwaikiva twenga tuwesa ng'ogha kuleka kulongela mighalu ivile tuilola na kuiyoghanila."²⁰ Badili gha kuwakanila nesu Petelo na Yohana, wakawaleka wayendi. Wawesili ng'ogha kulola njila yeyosi gha kuwanyokola, kwaikiva wandu wogha wawelili wakimiyinula Sapanga kwa kila kiwelili kigholek.²¹ Mundu mwenikuwela kapokela mkangasu wa ulamiso awelili na machuva ialobaini kuhuma kuwelekwa kwaki.²² Badili gha kuwaleka pekesu, Petelo na Yohana wakahika kwa wandu ghau na kuwalongela hyogha yavili watambika wakulu na wagogolo wawelili wawalongela.²³ Pawayayoghanila, wakatova lilowi lyau kwa pamonga kwa Sapanga na kulongela, "Bambu, wenga wenga ulumbile kundumba na malimawogha na bahali na kila kindu mghati ghaki,²⁴ wenga uvile kwa Mpumulo Mbuleti pee, kwa mlomo wa tati wa twenga Daudi, mtumikila ghako, ulongile, "Kwa kyani wandu wa milima waghola fuju, na wandu waliwachilile mighalu gha maha ng'ogha?"²⁵ Wankosi wa mlimawogha wajiyandala pamonga na walongosa walikungula kwa pamonga kunani gha Bambu na kunani gha Kilisito ghaki."²⁶ Ni chakaka, wogha Helode na Pontio Pilato, pamonga na wandu wa milima na wandu wa Izilaili, walikungulile kwa pamonga kumbwani hau kunani gha mtumikila ghako mbuleti pee Yesu, avile umpeghili mahuta.²⁷ Walikungulile kwa pamonga kughola hyogha yavili liwoku lyako na mapalo ghako yalamulile kuhuma mtumbulo pambila kahumila.²⁸ Hinaa, Bambu, uloli kutisa kwau, na ukawahighile watumikila ghako kulilongela lilando lyako kwa ugangamalo wogha.²⁹ Ili yiwa paulangihia liwoku lyako kulamisa, makangaso na maloloso kuhumila kupitila lihina lya mtumikila ghako mbuleti pee Yesu."³⁰ Pawamalila kuyupa, mahala kuvile walikungulilile kwa pamonga likatikanyika, na wogha wakamemeswa na Mpumulo Mbuleti pee, na walongile lilando lya Sapanga kwa kugangamala.³¹ Lipinga likulunga lya wala wakwinilile wawelili na moyu mmonga na mpumulo mmonga; na kwahela hata mmonga wa weni alongile yiwa chochosi akikolile kya mweni weka yaki; badili ghaki wakawela na vindu vyogha kwa umonga.³² Kwa makakala makulu wandumindumi wawelili wakitangasa uhighilisulwa ghau kulongelesa uhinduko wa Bambu Yesu, na manemu makulunga yakawela kunani gha weni wogha.

³⁴Pakawela ng'ogha na mundu yeyosi paghati gha weni mweni kupulepelelwa na hindu, kwaikiva wandu wogha wenikuwela na likalatasi lya mahala au lighuta, wawusili na kuyegha mapesa gha hindu wawelili wawusa ³⁵na kuvivika pahi gha maghulu gha wandumindumi. na kupeghana kukatumbula kwa kila mkwinila, kukovekelana na kila mmonga vila kalepelelwa. ³⁶Yusufu, Lawi, mundu kuhuma Kupulo, apegilwi lihina lya Balnabasi na wandumindumi (hai paighalambulwa, ni mwana wa falaja). ³⁷Pakawela na litawa, akakonya na akayegha mapesa, akayavika pahi gha maghulu gha wandumindumi.

5

¹Hinu mundu mmonga mwenikukemwa Anania, na Safila mhumbu ghaki, wawusili mbandi gha hindu, ²na akahigha mbandi gha mapesa wawusile (mhumbu ghaki hilahila amanyili hali), na akayegha mbandi ihigalile na kuvika kumaghulu gha wandumindumi. ³Ila Petelo akalongela, "Anania, kwakanyi lihyukana limemesa moyu ghako kulongela uhwangi kwa Mpumulo Mbuleti pee na kuhigha mbandi gha hindu gha kulitawa? ⁴Lipindi paiwela iwuswa ng'ogha, iwelili ng'ogha hindu ghako? Na badili gha kuwuswa, iwelili ng'ogha pahi gha ulamula ghako? ikawela ghuli ukaliwachila mghalu hau kumoyu ghako? Uwangongile ng'ogha wandu, ila umngongile Sapanga." ⁵Kukuyoghanila milando hai, Anania akaguwa pahi na akahova. Na holu ngulu ikawahikila wogha wayoghanilile hali. ⁶Wahongolo wakahika kuulongolo na kumvika samnda, na kumyegha panje na kumsika. ⁷Badili gha maisaa maitatu, mhumbu ghaki akayingila mghati, akotoho kumanya niki kihumilile. ⁸Petelo akamlongela, "Unilongeli, handa muwusili litawa kwa mapesa hagma." Akalongela, "Ndiwa, kwa mapesa hagma." ⁹Hinu Petelo akamlongela, "Iwela ghuli yiwa mlikala pamonga mkajumilana kumyesa Mpumulo wa Bambu? Uloli, maghulu gha wala wamsikili mngwana ghako iwoneka pamlyango, na watekupapa na kukuyegha panje." ¹⁰Bwitu akaguwa kumaghulu gha Peyelo, akahova, na wala wahongolo wakahika mghati wakamlola kahova kala. Wakampapa kumyegha panje, na kumsika pabehi na mngwana ghaki. ¹¹Holu ngulu ikahika kunani gha lipinga lya wamkwini Kilisito wogha, na kunani gha wogha wayoghanilile hagma. ¹²Vilangihi vitangala na makakangaso vikawela vinguhumila paghati gha wandu kupitila mawoku gha wandumindumi. Wawelili pamonga kulikuta lya Selemani. ¹³Ila, kwahela mundu mghangi mwenikuwela na ugangamalu wa kukonganika na weni; hata nagma, wapeghilwi utundamilu wa kunani na wandu. ¹⁴Na hilahila, wakwinila watangala wawelili wakiyongeseka kwa Bambu, lipinga likulunga lya walumi na wadala, ¹⁵ikawela hata wakawapapa wavina kumighuta wekaweka, na kuwawonjesa kuvindanda na kweni vikililo vya kuwonjela, ili yiwa Petelo paakawela angutyanga, kisisi kyau kiwesi kutyangila kunani gha weni. ¹⁶Haku hilahila lipinga likulunga lya wandu wahikile kuhuma mimbwani itindilile Yelusalemu, wakiwayegha wavina na wogha wakolilwi na mipumulo mihakata, na wogha walamisilwi. ¹⁷Ila mtambika mkulu akagholoka, na wogha wawelile pamonga na mweni (wavile ni dini gha masadukayu); na wamemesilwi na wifu ¹⁸wakalangiha mawoko ghau kuwakamula wandumindumi na kuwavika mghati gha gelesa lya wogha. ¹⁹Na lipindi lya uhiku mtumikila wa kundumba wa Sapanga akaiwoposola milyangu gha mgelesa na kuwalongosa panje na kulongela, ²⁰Myendi, mkagholoki kulighuta lya Sapanga na kuwalongela wandu milando hyogha gha ukomu hau." ²¹Pawayoghanila hali, wakayingila kulighuta lya Sapanga lipindi lya malawila pee na kuvula. Ila mtambika mkulu akahika na wogha wawelili na mweni, na kukema njengakaya hyogha kwa pamonga, na wagogolo wogha wa wandu wa Izilaili ili kuwayegha wandumindumi. ²²Ila watumikila weni kuyenda, wawawonile ng'ogha mgelesa, wakahuya na koyegha ujumbi, ²³"Tulola gelesa liwopwa maheli kwa umaha, na waghokela waghokela pamlyango, ila patuwelili tukiwoposola, tulolile ng'ogha mundu mghati." ²⁴Hinaa lipindi mkulu wa lighuta lya Sapanga na watambika wakulu pawayoghanilile milando hila, wakayingilwa na holu ngulu kwaikiva gha weni wakiliwachila itewela ghuli mghalu hau. ²⁵Hinu mmonga akahika na kuwalongela, "Wandu muwavikile mgelesa wangugholoka kulighuta lya Sapanga na wanguvula wandu." ²⁶Hinu mkulu akayenda pamonga na watumikila, na wakawayegha ila bila gha kughola fuju, kwaikiva watilile wandu wangaliwesa kuwatova kwa maganga. ²⁷Pawawayegha kala, wakawavika kuulongolo gha njengakaya. Mtambika mkulu akawakonya ²⁸akilonga, "Tuwalaghilile mkotoho kuvula kwa lihina hali, na mmbila muimemesa Yelusalemu kwa mavulo gha mwenga, na kupala kuyegha mwahi gha mundu hayu kunani gha twenga." ²⁹Ila Petelo na wandumindumi wakayanga, "Lasima tumyitikili Sapanga kupiti wandu. ³⁰Sapanga wa watati wa twenga amuhindulile Yesu, mumkomili, kwa kumvamba kunani gha libiki. ³¹Sapanga amuyinulile kuliwoku lyaki wa kuulumi, na kumghola kuwela mkulu na mlokola, kupegha ulekeselo kwa Izilaili, na kulekesela sambu. ³²Twenga ni wahighilisa wa mighalu hai, na Mpumulo Mbulei pee, avile Sapanga kamyegha kwa wala wenikumuyitikila." ³³Wajumbi wa njengakaya pawayoghanilie nagma, wakakolwa na lilaka wakapala kuwakoma wandumindumi. ³⁴Ila Falisayu mwenikukemwa Gamalieli, mvula wa selia, atundamiliwi na wandu wogha, akagholoka na kuwalaghila wandumindumi watolwi panje kwa lipindi lihuji. ³⁵Hinu akawalongela, "Walumi wa Izilaili, muweli mihu nesu na kila mngukipala kuwagholela wandu hagma. ³⁶Kwaikiva, machuva yahongile, Teuda ayimukili na kuighola yiwa ni mundu mkulu, na lipinga lya wandu, waimia injechi wamkovekelili. Awakomili, na wogha wenikuwela wangumuyitikila walandalili na kuyalamika. ³⁷Badili gha mundu hayu, Yuda Mgalilyaya, akayinuka machuva ghala gha kuyandikwa sensa, akakwegha wandu watangala kuhyetu ghaki. Na mweni hilahila ayalamikili na wogha wenikuwela wangumuyitikila wakalandala. ³⁸Hinaa ninguwalongela, mlikali kutali na wandu hagma na muwaleki weni, kwaikiva, handa mghalu hau au mghalu hau ni wa wandu utetaghwa. ³⁹Ila handa ni wa Sapanga, mtewesa ng'ogha kuwangingama; mnguwa mkailola hata mngutovana na Sapanga." ⁴⁰Hinu, wakakweghwa na milando ghaki. ⁴¹Hinu, wakawakema wandumindumi na kuwatova hyatu na kuwalaghila wakotoho kulongela kwa lihina lya Yesu, na wakawaleka wayendi zyau. ⁴²Wahukile kuulongolo gha njengakaya wakihekelela kwaikiva wavalangwa yiwa wapalilwi kughasika na kukotoho

kutundamilwa kwaikiva gha lihina lila. ⁴²Kwa nagha, kila lelo, mghati gha lighuta lya Sapanga na kuhuma lighuta mbaka lighuta wayendelelile kuvula na kutangasa Yesu yiwa na Kilisito.

6

¹Hinaa kumachuwa hagma, lipindi lipinga lya wavulwa paliwela linguyongeseka, kulalama kwa Wayahudi kwa wa Kiyunani likatumbula kunani gha Waebulania, kwaikiva wahoviliwi na wangwana ghau wawelile wanguisemwa kumapegho gha kila lelo gha mulyo. ²Wandumindumi ikumi na waivili wawakemili lipinga lyogha lya wavulwa na kulongela, "Ng'ogha maha kwa twenga kuleka lilando lya Sapanga na kutumikila mmesa. ³Kwa nagha, walongo, mhaghuli, walumi isaba, kuhuma paghati gha mwenga, wandu wa maha, wenikumema Mpumulo na luhala, wavile tunguwesa kuwapegha lihengu hali. ⁴Na twenga, tuteyendelela machuwa hyogha kukuyupa na lihengu lya lilando." ⁵Malongelo ghau yakawahekelesa mkongano wogha. Hinu, wakamhaghula Sitefano, mundu mwenikumemwamna ukwinila na Mpumulo Mbuleti pee, na Filipo, Plokolo, Nikanoli, Timoni, Palmena, na Nikolao, mkwinila kuhuma Antiokia. ⁶Wakwanila wawayeghili wandu hagma kuulongolo gha wandumindumi, wayupilina kuulongolo wakawavikila mawoko ghau. ⁷Hinu, lilando lya Sapanga lilandalile; na lipinga lya wavulwa liyongesekili haku Yelusalemu; na lipinga likulunga lya watambika wakayitikila ukwinila. ⁸Na Sitefano mwenikumema manemu na makakala, akawela akighola makangaso na vilangihi kwa paghati gha wandu. ⁹Ila pala wakayinuka paghati gha wandu wakovekela wa lighuta lya kukonganikila Wayahudi lyenikumemwa Mahulu, na lya Wakilene na lya Waeskandelia, na amonga kuhuma ku Kilikia na Asia. Wandu hagma wawelili wakikonyana na Sitefano. ¹⁰Ila, wawesili ng'ogha kusindana na luhala na Mpumulo uville Sitefano awelili akitumila kukulongela. ¹¹Hinu wawakweghili amonga gha wandu kwa kifisu kulonga, "Tuyoghanila Sitefano akilongela milando gha kulighu kunani gha Musa na kunani gha Sapanga." ¹²Wawapeghili mahengu wandu, wagogolo, na wayandika, na kumyendela Sitefano, wakamkamula na kumyegha kuulongolo gha njengakaya. ¹³wawayeghili wahighilisa wa uhwangi, wenikulongela, 'Mundu hayu kaleka ng'ogha kulongela mighalu mihakata kunani gha mahala haku pambuleti pee na selia. ¹⁴Kwaikiva tuyoghanila akilongela yiwa hayu Yesu wa Nazaleti atepayalamisa mahala haku na kughalambula ndyangilu tupeghilwi na Musa." ¹⁵Kila mmonga mwenikuwela kunjengakaya, akalangiha mihu ghaki kumlola Sitefano, na weni wakalola wuso ghaki ukawela handa wa mtumikila wa kundumba wa Sapanga.

7

¹Mtambika mkulu akalongela, "Mighalu hai ni gha chakaka?" ²Sitefano akalonga, "Walongo na watati wa nenga, mniyoghanili nenga; Sapanga wa ukwilikihi amuhumulile tati wa twenga Ibulahimu lipindi paawelili ku Mesopotania, pambila gha kulikala ku Halani" ³akamlongela, 'Uhuki kumlama ghako na lighuta lyako na uyendi kumlama nitekulangiha. ⁴Hinu akahuka kumlama wa Ukalidayu akalikala ku Halani, kuhuma pala, badili gha tati ghaki kuhova, Sapanga akamyegha kumlamahau, wangulikala hinaa. ⁵Kampegha ng'ogha chochosi handa ulihi ghaki, pawelili ng'ogha na mahala hata pakuvikila maghulu. Ila Abulahamu ahighilisilwi hata pambila gha kupokela mwana yiwa atepaghwa mlima handa ghaki na uwelekwa ghaki. ⁶Sapanga alongile na mweni nagha, yiwa wawelekwa ghaki wangalikala kumlama wa uhenja, na yiwa wenikaya wa haku watewaghola yiwa wahusutu ghau na kuwaghola uhakata kwa lipindi lya machuva minjechi. ⁷Na Sapanga akalongela, nitelamula mlima uville utewaghola wahusutu, na badili gha haku watehuka na kuniyupa kumahali haku. ⁸Na akampegha Abulahamu lilaghanolya jandu, hinu Abulahamu akawela tati wa Isaka akamyengisa jandu lichuwa lya iine; Isaka akawela tati wa Yakobo, na Yakobo akawela tati wa wagogolo wa twenga ikumi na ivili. ⁹Wanahota wa twenga wakamwonele wifu Yusufu wakamuwusa kumlama wa Misili, na Sapanga awelili pamonga na mweni, ¹⁰na akamlkola kumhakilo ghaki, na akampegha mtanga na luhala kuulongolo gha Falao nkosi wa Misili. Falao akamghola aweli kilongosi kunani gha Misili na kunani gha lighuta lyaki lyogha. ¹¹Hinu kukawela na njala ngulu na mahakilo matangala kumlama wa Misili na Kanani, na watati wa twenga wapatile ng'ogha mulyo. ¹²Ila Yakobo pakayoghanila yiwa kuvili na mabeno ku Misili, akawalaghila watati wa twenga mtumbulo. ¹³Kumwanja gha ivili Yusufu akajilangiha kwa walongo ghaki, kaya gha Yusufu ikamanyika kwa Falao. ¹⁴Yusufu akawalaghila walongo ghaki kuyenda kumlongela Yakobo tati ghau ahiki ku Misili, pamonga na kaya ghaki, jumula gha wandu wogha ni isabini na mhano. ¹⁵Hinu Yakobo akahuluka ku Misili; hinu akahova mweni pamonga na watati wa twenga. ¹⁶Wakatolwa hata Shekemu wakasikwa kulimambi livile Abulahamu alihemelili kwa vipandi vya feza kuhuma kwa wana wa Hamoli haku Shekemu. ¹⁷Lipindi lya lila laghilile livile Sapanga amlaghilile Abulahamu palihikile pabehi, wandu wakawela wayongeseka haku Misili, ¹⁸lipindi hali ayinukili nkosi mghangi kunani gha Misili, nkosi mwenikumanya ng'ogha habali gha Yusufu. ¹⁹Hayu nkosi mghangi akawangonga wandu wa twenga na kuwaghola mahakata watati wa twenga, na kuwatagha wana ghau wang'anya ili wakotoho kulama. ²⁰Kulipindi lila Musa awelekili; awelili mmaheli kuulongolo gha Sapanga, akalelelwa miehi miitatu kulighuta lya tati ghaki. ²¹Lipindi paateghilwe, biti Falao amtolile na kumlela handa mwana ghaki. ²²Musa avulilwi mavulo hyogha gha Misili, awelili na makakala kumilando na matendu. ²³Ila badili gha kutimilisa machuva ialobaini, ikamuhikila kumoyu ghaki kuwatyangila walongo ghaki, wana wa Izilaili. ²⁴Paamlolile Muizilaili akigholelwa mahakata, Musa amtangili na kuhipa kisasi yula mwenikuwela akimuwonela kwa kumtova Mmisili; ²⁵akiliwachila yiwa walongo ghaki watemanya yiwa Sapanga anguwalokola kwa liwoku lyaki, ila wamanyile ng'ogha. ²⁶Lochiwa lihikile akayenda kwa amonga gha Waizilaili wenikuwela wangutovana; akayesa kuwakonganisa; akalonga, 'Mabambu, mwenga mwa walongo; kwa kyani mngutovana mwenga kwa mwenga? ²⁷Ila yula mwenikumkosela myaki akamuhukumulilila

kutali, na kulongela, 'Ghani kakuvika kilongosi na mlamula wa twenga?'²⁸Wenga ungupala kunikoma, handa umkomile Mmisili lichu?²⁹Musa akatuwa mbilo badili gha kuyoghanila vila; akawela mhenja kumlima wa Midiani, pavile akawela tati wa wana waivili.³⁰Badili gha machuva ialobaini kuyenda, mtumikila wa kundumba wa Sapanga akamuhumila kuluvagha lya litumbi Sinai, kulivalika gha lyoto mghati gha kiputula.³¹Lipindi Musa paalolile lyoto, akalikangasa na kulola maloloso kila akilolile, na paayesili kukihikila pabehi ili kukilola, lilowi lya Bambu likamuhikila likilonga,³²Nenga na Sapanga wa watati ghako, Sapanga wa Abulahamu, na wa Isaka, na wa Yakobo.' Musa ahihimikile na kawesa ng'ogha kulolela.³³Bambu akamlongela, 'Uwoposolo vilatu vyaku, mahala paugholoka ni mahala pakwilikihi.³⁴Nilola mahakilo gha wandu ghangu wenikuwela ku Misili; niyoghanila kulila kwau, na nenga nihuluka ili niwalokoli; hinaa uhiki, nitekulaghila wenga Misili.³⁵Hayu Musa mwenikuwela wamkanili, lipindi paalongile, ;Ghani kakughola kuwela kilongosi na mlamula wa twenga?' Awelili ndiwa avile Sapanga amlaghilile aweli kilongosi na mloloka. Sapanga amlaghilile kwa liwoku lya mtumikila wa kundumba wa Sapanga avili amuhumilile Musa kukiputula.³⁶Musa awalongosili kuhuma Misili badili gha kughola makangasu na vilangahi ku mlaili na kubahali gha Shamu, na kuluvagha kwa lipindi lya machuva ialobaini.³⁷Ni Musa hayu ndiwa awalongilile wandu wa Izilaeli kuwela, 'Sapanga atewayinulila mlota kuhuma paghati gha walongo gha mwenga, mlota handa nenga.'³⁸Hayu ni mundu avile awelili kumkonganiko kuluvagha na mtumikila wa kundumba wa Sapanga avile alongelile nayu kulitumbi Sinai. Hayu ndiwa mundu avile awelile na watati wa twenga, hayu ndiwa mundu avile apokelili lilando lyenikuwela likomu na kutupatila twenga.³⁹Hayu ni mundu avile watati wa twenga wakanili kumyitikila ; wamuhukumulile kutali, na kumioyu ghau wahiyukilile ku Misili.⁴⁰Kulipindi hali wamlongelile Haluni. 'Utuundili milungu itetulongosa kuhuma kumlima wa Misili, tungumanya ng'ogha kimkolile.'⁴¹Hinu wakaghola ndama kwa machuwa ghala na wakayegha mitambiku ku hali ling'omung'omu na wakahekelela kwaikiva gha lihengu lya mawoku ghau.⁴²Ila Sapanga akaghalambula na kuwapegha wayupi ndondwa gha kundumba, handa iyandikilwi kukihitabu kya walota, Ghuli mnitolela nenga mitambiku gha mikokolu muwahnijile kuluvagha kwa lipoini lya machuva ialobaini, lighuta lya Izilaili?⁴³Myughanila lighuta lya kukonganikila lya Moleki na ndondwa gha mulungu lefani, na picha muichenga na kuwayupa; na nitewayegha kutali nesu gha Babeli.'⁴⁴Watati wa twenga wawelili na kibimilo kya kukonganikila kya uhighilisulile mluwagha, handa Sapanga alamulile paalongile na Musa, yiwa angalighola kwa mlandano wa hula aulolil.⁴⁵Haki ni kibimilo kivile watati wa twenga, kwa lipindi lwau, wayeghilwi kumlima na Yoshuwa. Hai ihumile lipindi pawayingile kukola mlima uvile Sapanga awawingile pambila gha kuwela kwa watati wa twenga. Hai iwelili nagma mbaka machuwa gha Daudi,⁴⁶avile apokelile kibaali kumihu gha Sapanga,' na akaluwa kuhakula pakukala kwa Sapanga wa Yakobo.⁴⁷Ila Selemani amchengelile lighuta lya Sapanga.⁴⁸Hata nagma mwenikuwela kunani angulikala ng'ogha kulighuta lyenikuchengwa na mawoko; hai ni handa mlota ailongile,⁴⁹Kundumba ni kikalilo kyangula kya ukulu, na kumlimawogha ni mahala pakuvikila maghulu ghangu. Lighuta lya ukulu ghani mtenichengela?, angulonga Bambu; au ni kugha mahala kwa nenga kwa kupumulilila?⁵⁰Ng'ogha liwoku lya nenga ligholile hagha hyogha?⁵¹Mwenga wandu weni ntandala ugangmala weni kuyingiswa ng'ogha jandu mioyu na mapulukilo, kila lihanja mungumngingama Mpumulo wa Sapanga,' mngughola handa watati wa mwenga vila waigholile.⁵²Ni mlota ghani paghati gha walota avile watati wa mwenga wamhakile ng'ogha? Wawakomile walota wogha wahumilile pambila gha kuhika kwa mmonga mweni haki,' na hinaa muwela wahyuka na wakomaji hilahila,⁵³mwenga wandu mpokelile selia ilaghlilwe na mtumikila wa kundumba wa Sapanga ila uikola ng'ogha.'⁵⁴Hinu wajumbi wa njengakaya pawayoghanila mighalu hai, wakahomwa mioyu ghau, wakamhyaghila malino Sitefano.⁵⁵Ila mweni, akiwela kamema Mpumulo Mbulete pee, akalola kundumba kwa umaha na akaulola ukwilikihi wa Sapanga,' na kumlola Yesu kagholoka liwoku lua utundamilu wa Sapanga.⁵⁶Sitefano akalonga, "Uloli nilola kundumba kuwopoka, na Mwana wa Adamu kagholoka liwoku lua kuulumi wa Sapanga."⁵⁷Ila wajumbi wa njengakaya wakatova lilowi kwa lilowi lya kunani, wakafumbata mapulikilo ghau, wakamtulila kwa pamonga,⁵⁸wakamtagha panji gha mlima na wakamtova maganga; na wahighilisa wakawoposola nguu zyau zya panje na kuvika pahi pabehi na maghulu gha mhongolo mwenikukemwa Sauli.⁵⁹Pawawelili wakimtova maganga Sitefano, ayendelelili kumkema Bambu na kulongela, "Bambu Yesu, upokeli mpumulo ghangu,"⁶⁰Akatova mangung'una na kukema kwa lilowi likulunga, "Bambu, ukotoho kuwavalangilila sambu hai." Paalongile hagha, akahova.

8

¹Sauli awelili kumajumilano gha kihu kyaki. lichuwa hali ndiwa paatumbulile kuwahakila kihyetu kya lipinga lya wenikumkwiniwa Yesu akailisito wenikuwela ku Yelusalemu; na wogha wenikukwiniwa walandalile kumimbwani gha Yudea na Samalia, ila wandumindumi weka.²Wandu wampala Sapanga wamsikili Sitefano na kughola malumbililo makulunga kunani ghaki.³Ila Sauli alihakile nesu lipinga lya wamkwiniwa Kilisito. Ayendili lighuta kwa lighuta na kuwabulula panji wadala na walumi, na kuwataghila mgelesa.⁴Wenikukwiniwa wavili walandalile wambila kuyendelela kutangasa lilando.⁵Filipo akahuluka kummbwani wa Samalia na akamtangasa Kilisito haku.⁶Badili gha makongano kuyoghanila na kulola makangaso agholile Filipo; wakavika mkasu kunani gha kila walongile.⁷Kuhuma pala wandu watangala wayoghanilile, mihoka mihakata iwahumile wandu kunu wakilila kwa lilowi likulunga, na watangala weni kupola na walemafu walamisilwi.⁸Na kuwelili na luheku lukulunga kummbwani.⁹Ila pawelili na mundu mmonga kumbwani hula lihina lyaki Simoni, avile awelile akighola uhawi; uvili autumilili kuwakangasa wandu wa mlima wa Samalia, lipindi akilonga yiwa mweni ni mundu mmaha.¹⁰Wasamalia wogha kuhuma mnung'una mbaka mkulu, wakamyoghanila; wakalonga; "Mundu hayi ni ghala makakala gha Sapanga yavile ni makulu."¹¹Wakamyoghanila, kwaikiva kawakangasa lipindi litali kwa uhawi ghaki.¹²Ila lipindi pawakwiniwa yiwa Filipo atangasili kunani gha unkosi

wa Sapanga na kunani gha lihina Iya Yesu Kilisito, wabatisilwi, walumimkwa wadala.¹³ Na Simoni mweni akwinilile; badili gha kubatiswa, ayendelelili kuwela na Filipo; paalolile makangaso na maloloso yenikuwela yakigholeka, alikangasili.¹⁴ Lipindi wandumindumi wa Yelusalemu pawayoghanilile yiwa Samalia ipokela lilando Iya Sapanga, wakawalaghila Petelo na Yoghana.¹⁵ Lipindi pawawelili wakihuluka wakawayupila; yiwa wampokeli Mpumulo Mmbulete pee.¹⁶ Mbaka lipindi hali, Mpumulo Mbulete pee awelile kawahulukila ng'ogha hata mmonga wa weni; wawelile wabatiswa hela kwa lihina Iya Bambu Yesu.¹⁷ Ndiwa Petelo na Yohana wakawavikila mawoko, na weni wakampokela Mpumulo Mbulete pee.¹⁸ Lipindi Simoni paalolile yiwa Mpumulo Mbulete pee kahumiswa kupitila kuvikilwa mawoko na wandumindumi; akapala kuwapegha mapesa,¹⁹ Akalonga, "Mnipeghi hagha makakala, ila kila yula nitemvikila mawoko ampokeli Mpumulo Mbulete pee."²⁰ Ila Petelo akamlongela; mapesa ghako na wenga mweni myalamikile kutali, kwaikiva uliwachilile yiwa hupo gha Sapanga ingutolwa kwa mapesa.²¹ Uvili ng'ogha na mahala kumghalu hau, kwaikiva moyu ghako wamaha ng'ogha kuulongo gha Sapanga.²² Hinu uleki mahakata ghako na kumyipa Sapanga pangi utelekeselwa mawachilo gha moyu ghako.²³ Kwaikiva ningulola uwela kusumu gha utungu na kihungu kya sambu.²⁴ Simoni akayanga na kulongela, "Mumluwi Bambu kwaikiva gha nenga, kwaikiva mighalu hyogha muilongile inguwesa kunihumila.²⁵ Lipindi Petelo na Yohana pawawelile walihighilisila na kutangasa lilando Iya Bambu, wakahuya ku Yelusalemu kwa njila hai; watangasili Habali Maha kuvimbwani vitangala vya Samalia.²⁶ Hinu mtumikila wa Bambu akalonga na Filipo na kulongela, "Ulangasi na uyendi kusini kunjila yenu kuyenda pahi gha Yelusalemu kuyendela ku Gaza." (Njila hai ivili kuluvagha).²⁷ akalangasa na kuyenda. Uloli, kuwelili na mundu wa Esiopia, mbendi mweni uwesa mkulu pahi gha kandase; Malikia wa Esopia. mwenikuvikwa kunani gha ngoku ghaki hyogha; na mweni awelili kayenda ku Yelusalemu kuyupa.²⁸ Awelili akihuya katama mmbutuka mwaki akisoma chuu kya mlota Isaya.²⁹ Mpumulo akalongela na Filipo, "Uhegheli pabehi na mbutuka hai ukakonganiki naye."³⁰ Hinu Filipo akayenda mbilo, akamyoghanila akisoma kuchuu kya mlota Isaya, ungukimanya kila ungukisoma?"³¹ Muisiopia akalongela, "Nitewesa ghuli paikawela mundu kanilongosa ng'ogha?" Akamluwa Filipo akweli mmbutuka na kulikala pamonga na mweni.³² Hinaa lilundila Iya mayandiko awelili akilisoma yula Muisiopia na hali; Alongosilwi handa kondolu kuyenda kumahinjilo kuhinjwa; na handa kondolu anyamalile jii, kafungula ng'ogha mlomu ghaki:³³ Kwa kunyengemaliswa kwaki ulamula ghaki uyandalilwe: Ghani atelongo la kiweleka kyaki? Ngaliu ghaki ihumiswa kumlila."³⁴ Hinu mbendi akamkonya Filipo, na kulongela, "Ningukuluwa, ni mlota ghani mwenikulongo la habali zyaki, ni kulonge la mweni, au zya mundu mghangi?"³⁵ Filipo akatumbula kulongo la, atumbulile kwa liyandiko hali Iya Isaya kutangasa habali zya Yesu.³⁶ Wakiwela mnjila, wakahika kumasi, mbendi akalonga, "Uloli, pavili na masi haku niki kingungingamisa nikotoho kubatiswa?"³⁷ Milando hai, "Hinu Muisiopia akayanga "Ningukwinila yiwa Yesu Kilisito ni Mwana wa Sapanga," hagha yavili ng'ogha kumayandiko gha dahile). Ndiwa Muisiopia akalamula mbutuka igholoki.³⁸ Wayendili mghati gha masi, pamonga Filipo na mbendi, Filipo akambatisa.³⁹ Lipindi pawahukile kumasi, Mpumulo wa Bambu ukamyegha Filipo kutali; mbendi amlolile ng'ogha, akayenda njila ghaki akihekelela.⁴⁰ Ila Filipo akahumila ku Azozo. Apitili ku mbwani hula na kutangasa Habali Maha kumilima hyogha mbaka paahikile Kaisalia.

9

¹ Ila Sauli, ayendelelili kulonga vitisu hata vya kuhova kwa wavulwa wa bambu, ayendili kwa mtambika mkulu² na kumluwa lihamba kwaikiva gha mlighuta gha kukonganikila Wayahudi haku Damesiki, ili yiwa pakampata mundu mwenikuwela ku njila hila, aweli mlumi au mdala, awawopi na kuwayegha Yelusalemu.³ Hata paawelili kumwanja, ihumilile yiwa paawelili pabehi na kuhika Damesiki, bwitu akalangaswa kogha kogha na mhana kuhuma kundumba,⁴ na mweni akaguwa pahi na akayoghanila lilowi likiwalongela, "Sauli, Sauli, ghuli ungunihakila nenga?"⁵ Sauli akayanga, "Wenga kwa ghani Bambu? Bambu akalonga, 'Nenga ndiwa Yesu ungunihakila; 'Ila uyimuki, uyingili kumbwani, na wenga utelongelwa yala ungupalwa kughola⁷ Wala wandu wayendili mwanja pamonga na Sauli wakatama jii, wakiyoghanila lilowi, wakotoho kulola mundu.⁸ Sauli akayimuka kuhuma pahi na pakawoposola mihu ghaki, kawesa ng'ogha kulola kindu, wakamkamula liwoku wakamyegha mpaka k Damesiki.⁹ Kwa machuwa itatu angulola ng'oghu, kangulyegha wala kunywegha.¹⁰ Hinu pawelile na mvulwa Damesiki lihina lyaki Anania, Bambu alongelile naye ku mawonu, "Anania." Na akalongela, "Uloli, na baha, Bambu."¹¹ Bambu akamlongela, "Uyimuki uyendi zyako kumahala wangukukema mahala kunyoloka, na kulighuta Iya Yuda ukakonyi mundu kuhuma Talisu mwenikukemwa Sauli; kwaikiva kambila anguluwa;¹² na amlolile kumawonu mundu lihina lyaki Anania akiyingila na kumvikila mawoko kunani ili yiwa apati kulola.¹³ Ila Anania akayanga, "Bambu, niyoghanila habali zya mundu hayu kwa wandu watangala, kwa utali ghani uwagholile mahakata wambulete pee wa haku Yelusalemu;¹⁴ Haku kana uwesa kuhuma kwa mtambika mkulu kumkamula kila mmonga mweni kuliyitika lihina lyako.¹⁵ Ila Bambu akamlongela, "Uyendi, kwaikiva mweni ni kyombu kya weka kwa nenga, ayeghi lihina lyangu kuulongo gha milima na wankosi na wana wa Izilaili.¹⁶ Kwaikiva nitewalangiha vila ywela matangala yala hyogha watepalwa wahakilwi kwaikiva gha lihina Iya nenga."¹⁷ Anania akayenda, akayingila mula ukaya; Akamvikila amawoko akalonga, Mlongo Sauli, Bambu Yesu, akuhumilile kunjila pauwelili unguhika, kanilaghila upati kulola kangi na umemeswi Mpumulo Mbulete pee.¹⁸ Bwitu vikaguwa kuhuma kumihu ghaki vindu handa makalakatu gha homba, akawesa kilola, akagholoka, akabatiswa; akalyegha mulyo na kupokela makakala.¹⁹ Akalikala pamonga na wavulwa haku Damesiki kwa machuwa matangala.²⁰ Lipindi lila lila akamtangasa Yesu kumalighuta gha kukonganikila Wayahudi, akalonga yiwa mweni ni Mwana wa Sapanga.²¹ Na wogha wayoghanilile wakalikangasa na kulongo la, "Ng'ogha mundu hayu awayalamisile wogha walikemili lihina hali haku

Yelusalemu? Na haku ahikile kwa lukani lwa kuwawopa na kuwayegha kwa watambika." ²²Ila Sauli awesesiwi kutangasa na kuwaghola Wayahudi wenikulikala Damesiki wahanganikilwi na kuhighilisa yiwa hayu ndiwa Kilisito. ²³Badili gha machuwa matangala, Wayahudi wakaghola njengakaya pamonga ili wamkomi. ²⁴Ila mghalu mmonga ghau ukamanyika na Sauli. Wakamnyatila pamlyangu pamuhi na uhiku wapati kumkoma. ²⁵Ila wavulwa ghaki wakamtola uhiku wakamhulusa kupitila kuluambasa, wakamuhulusa pahi kukibeja. ²⁶Na Sauli paahikile ku Yelusalemu, ayesili kulikonganisa na wavulwa ila wawelili wakimtila, wajumilile ng'ogha yiwa mweni ni mvulwa. ²⁷Ila Balinaba akamtola na kumyegha kwa wandumindumi, na akawalongela vila Sauli kamlola Bambu kunjila na Bambu vila kalongela na mweni, na vila Sauli katangasa kwa uhighilisu kwa lihina Iya Yesu haku Damesiki. ²⁸Akongailile na weni paayingilile na kuhuma ku Yelusalemu. Akalonga kwa uhighilisu kwa lihina Iya Bambu Yesu, ²⁹akilongelana na Wayahudi wa Kiyunani ila wakiyesa lihanja kwa lihanja kumkoma. ³⁰Lipind walongo pawamanyile mghalu hula, wakamtola mbaka ku Kaisalia, na wamyeghi ayendi Taliso. ³¹Hinu lipinga lteniku mkwinila Kilisito lyogha Iya Uyahudi, Galilaya na Samalia, liwelile na upongu, na likachengwa, na kutyanga kuholu gha Bambu na luheku lwa Mpumulo Mbuleti pee, lipinga Iya kumkwinila Kilisito likakula na kuyongeseka nesu. ³²Hinu ikahumila Petelo paawelili akitindila tindila mbandi zyogha zya mmbwani, akawahulukila wakwinila wenikulikala kumbwani wa Lida. ³³Akamlola haku mundu mmonga lihina Iyaki Ainea, mundu hayu awelili mukindanda machuva inane; ingumaanisa awelili kapola. ³⁴Petelo akamlongela, 'Ainea, Yesu Kilisito akulamisi: Uyimuki na ulitandikili kindanda kyako," Bwitu akayimuka. ³⁵Na wandu wogha watamili ku Lida na Shaloni pawamlolile mundu hayu, wakamuhukila Bambu. ³⁶Pawelili na mvulwa Yafa mwenikukemwa Tabitha, livile lighalambulilwi handa "Dolkasi" Hayu mdala amemili lihengu maha na matendu gha ulungwana ayagholile kwa wangali hindu. ³⁷Thumilile kumachuwa hagma alwalile nesu na akahova; pawamuwofula, wakamkwelesa kukyumba kya kunani na kumuwonjesa. ³⁸Kwaikiva Lida iwelili pabehe na Yafa, na wavulwa wayoghanilile yiwa Petelo awelile haku, wakawalaghila wandu waivili kwaki, wakimluwa, "Uhiki kwa twenga kwa kuloposela." ³⁹Petelo akayimuka na akahuka pamonga na weni. Paahikile, wakamyegha kukyumba kya kunani. Na wahovililwi na wangwana wogha wakagholoka pabehe na mweni wakilila, wakimlangiha likoti na nguu zivile Dolkasi awasonelile lipindi paawelile pamonga na weni. ⁴⁰Petelo akawahumisa wogha panje gha kyumba, akatova manung'una akayupa, hinu akahyukila mhigha, akalonga, "Tabita, uyimuki." Akawoposola mihu ghaki na paamlolile Petelo akatama pahi. ⁴¹Hinu Petelo akampeghe liwoko Iyaki akamuyinula, na paawakemili wakwinila na wahovitililwi na wangwana ghau, akawapegha akiwela mkomu. ⁴²Mghalu hau ukamanyika Yafa hyogha, na wandu watangala wakamkwinila Bambu. ⁴³Thumilile Petelo akalikala machuwa matangala Yafa pamonga na mundu mwenikukemwa Simoni, mghola ngosi.

10

¹Kuwelili na mundu mtenu kumbwani wa Kaisalila, lihina Iyaki wamkemili Kolnelio, awelili mkulu wa kipinga kya Kiitalia. ²Awelili angumpala Sapanga na amyupili Sapanga na lighuta Iyaki lyogha; ahumisile mapesa matangala kwa Wayahudi na ayupili kwa Sapanga machuwa hyogha. ³Lipindi Iya isaa itisa pamuhi, akalola mawonu mtumikila wa kundumba wa Sapanga anguhika kwa mweni. Mtumikila akamlongela "Kolnelio! Kolnelio akamlola mtumikila wa kundumba wa Sapanga na awelili na holu ngulu nesu akalonga" ⁴"Hai ni niki mkulu?" Mtumikila wa kundumba wa Sapanga akamlongela "Mayupo ghako na hupo ghako kwa wangalihindu zikwela kunani handa ngumbungumbu kweni uwela wa Sapanga." ⁵Hinaa ulaghili wandu kuyenda kummbwani wa Yafa kumyegha mundu mmonga mweni kukemwa Simoni avile hilahila angukemwa Petelo. ⁶Badili gha mtumikila wa kundumba wa Sapanga mwenikuwela akilongela na mweni kuhuka, Kolnelio akawakema watumikila wa ukaya ghaki, waivili na mtovangondo mwenikuwela akimiyupa Sapanga paghati gha watovangondo wenikuwela wangumtumikila. ⁷Kolnelio awalongelilile hyogha yahumilile na akawalaghila Yafa. ⁸Lichuwa lihikile lipindi Iya isaa isita wakiwela mnjila na wakiva pabehe na kuhika mmbwani, Petelo akakwela kunani kulipaghala kuyupa. ⁹Na hilahila akawela na njala na apalile kindu kya kulyegha, ila lipindi wangu wanguteleka mulyo, akalangilwa mawonu, ¹⁰akalola kundumba kuwopwa na kyombu kinguhuluka na kindu kitenu handa nguu ngulu ikihuluka pahi kweni mhanga kumbandi zyaki zyogha injechi. ¹¹Mghati ghaki kuwelili na ndambu zyogha zya mikokoloyeni mawoku manjechi na weni kukwawa kunani gha mhanga, na wambongu wa kundumba. ¹²Kangi lilowi likalongela kwa mweni "Uyimuki, Petelo uhinji na ulyeghi" ¹³Ila Petelo akalongela "Ng'ogha nagha, Bambu kwaikiva niyesili ng'ogha kulyegha kindu chochosi ningukipala ng'ogha na kindaka. ¹⁴Ila lilowi likahika kwa mweni kangi kwa lihanja Iya ivili "Kila kakighulula Sapanga ukotoho kukikema ndaka wala kipalilwe ng'ogha." ¹⁵Hai ihumilile lihanja Iya itatu, na kila kyombu kikawela kitolwa kangi kunduma. ¹⁶Na lipindi Petelo pakawela kundyangu gha kuhanaganikilwa kunani gha hagma mawonu yangumaanisa niki, Uloli, wandu wenikuwela walaghilwa na Kolnelio wakagholoka kuulongolo gha lilyangu, wakikonya njila gha kuyenda kweni lighuta. ¹⁷Na wakakema na kukonya yiwa Simoni avile hilahila akemilwi Petelo handa awelili angulikala pala. ¹⁸Lipindi lila Petelo awelili akiliwachila kunani gha hagma mawonu, Mpumulo akalongela na mweni, "Uloli wandu waitatu wangukuhakula. ¹⁹Uyimuki na uhuluki pahi na uyendi na weni. Ukotoho kutila kuyenda na weni, kwaikiva niwalaghila." ²⁰Petelo akahuluka pahi kwa weni na kulongela "Nenga na yula mngumuhakula. Kwa kyani muhika?" ²¹Wakalonga, "Mlamula mmonga avile lihina Iyaki Kolnelio, mundu wa haki na kupala kumyupa Sapanga, na wandu wangumlongelela maha kumlama wogha wa Kiyahudi, kalongelwa na mtumikila wa kundumba wa Sapanga kutulaghila ili kuyenda kulighuta Iyaki, ili ayoghanili ujumbi kuhuma kwa wenga." ²²Petelo akawakema wayingila mghati na kulikala pamonga na mweni. Malawila ihikile akayimika akayenda pamonga na mweni, na walongo wamayaghani kuhuma Yafa wakakongine naye. ²³Lichuwa lihikile waikile ku Kasalia. Na Kolnelio awelili

akiwalindila; na awelili kawakema pamonga walongo ghaki na waghanja ghali wa pabehi.²⁵ Lipindi Petelo akiyingila mghati, Kolnelio akamsukila na kugondama mbaka pahi kweni maghulu ghaki kwa kumtundamila.²⁶ Ila Petelo aka muiyinu na kulonga, "Ugholoki; nenga mweni hilahila ni mundu."²⁷ Lipindi Petelo akiwela angulongela nayu, akayenda mghati na akalola wandu walikungula pamonga.²⁸ Akawalongela, "Mwenga maweni mngumanya yiwa ng'ogha selia gha Kiyahudi kukongana na mwenga au kutyangilwa na mundu avile ng'ogha wa mlima hau. Ila Sapanga kanilangiha nenga yiwa inipalile ng'ogha nenga kumkema mundu yeyosi ni uhakata au ndaka.²⁹ Na ndiwa kwaikiva nihika bila hodi, nilaghililwe kwaikiva gha hali. Kwa nagma niwakonyi kwa kyani mlaghililwe kwaikiva gha nenga."³⁰ Kolnelio akalonga, "Machuwa manjechi yahongile, lipindi handa hali niwelili nikiyupa lipindi lya isaa itisa pamuhi mghati gha lighuta lyangu; nikalola kuulongo ghangu mundu kagholoka akiwela na nguu mbulete,³¹ Akanilongela, "Kolnelio mayupo ghako yayoghanilwa kwa Sapanga, na hupo ghako kwa wangali hindu ziwela ngumbungumbu kuulongo gha Sapanga.³² Kwa nagma ulaghi mundu Yafa na akamkemi mundu mmonga mwenikukemwa Simoni ahiki kwa wenga, avile hilahila angukemwa Petelo. Avile angulikala kwa mghola ngosi mmonga mwenikukemwa Simoni na hayu lighuta lyaki lingulikala mmbali gha bahali.³³ Uvikili mkasu msitali hau, "Na mweni paatehika atelongela na mwenga," uwela ng'ogha kumayandiko gha dahile.³⁴ Ndiwa Petelo akawopola mlomo ghaki na kulongela, "Chakaka, nijumila yiwa Sapanga kahela upendeleu.³⁵ Badili ghaki, kila mlima mundu yeyosi mweni kumyupa na kughola matendu gha haki angujumilwa nayu.³⁶ Ungumanya ujumbi apegili kwa wandu wa Izilaili, paawelili akitangasa Habali Maha gha upongu kupitila Yesu Kilisito avile ni Bambu wa wogha-³⁷ mwenga maweni mngumanya mghalu uhumulile, uvile uhumila ku Yudea hyogha na litumbulile ku Galilaya, badili gha ubatisu uvili Yohana autangasili.³⁸ mghalu uwelili ungumlongelela Yesu Kilisito vila Sapanga kamtaya mahuta Mpumulo Mbulete pee na kwa makakala. Ayendili akighola gha maha na kulamisa wogha wahakililwe na Lihyukana, kwaikiva Sapanga awelili pamonga nayu.³⁹ Twenga ni wahighilisa wa mighalu hyogha ayagholile kumilima gha Uyahudi na ku Yelusalemu- hayu ni Yesu wamkomili na kumvamba kulibiki.⁴⁰ Hayu mundu Sapanga amuhindulile lichuwa lya itatu na kumpegha kumanyika,⁴¹ ng'ogha kwa wandu wogha, ila kwa wahighilisa wahaghuiliwa pambila gha Sapanga- twenga twaweni, tulyeghili na mweni na kunywegha na mweni badili gha kuhinduka kuhuma kwa kihu.⁴² Katulaghi kutangasa kwa wandu na kuhighilisa yiwa hayu ndiwa avile Sapanga amuhaghuile kuwela mlamula wa wala wenikuwela wakomu na wahovile.⁴³ Kupitila mweni walota wogha wahighilisi, ili yiwa kila mweni kukwinila kumweni atepokela ulekeselo wa sambu kupitila lihina lyaki."⁴⁴ Lipindi Petelo pakayendelela kulongela hagma, Mpumulo Mbuleti akawamemesa wogha wenikuwela wakiyoghanila ujumbi ghaki.⁴⁵ Wandu wala wakola lipinga lya wakwinila wenikuyingiswa jandu- wala wogha wahikile na Petelo- wakangasilwi, kwaikiva gha hupo gha Mpumulo Mbuleti pee ayitilwi hilahila kwa milima.⁴⁶ Kwaikiva wayoghanilile hagma wandu wa milima wangulongela kwa luga zighangi na kumyupa Sapanga. Petelo akayanga,⁴⁷ "Kuvili na mundu yeyosi mwenikuwesa kungingama masi ili wandu wakotoho kubatiswa, wandu hagma wampokela Mpumulo Mbuleti pee handa twenga?"⁴⁸ Ndiwa akawalaghi wabatiswi kwa lihina lya Yesu Kilisito. Kuulongo wakamluwa atami na weni kwa machuwa matenu.

11

¹Wandumindumi na walongo wala wawelile haku Yudea wayoghanilile yiwa wandu wamilima walipokela lilando lya Sapanga.² Petelo ayendili haku Yelusalemu, lila lipinga lya wandu wayingisilwi jandu wakatumbula kumkosola, wakilonga,³ "Ukongana na wandu wayingiswa ng'ogha jandu na kulyegha na weni!"⁴ Ila Petelo atumbulile kulongela mghalu kwa utali; akilonga,⁵ "Niwelile ninguyupa kumbwani wa Yafa, na nikalola mawonu gha kyombu kikihuluka pahi handa nguu ngulu kikihuluka kuhuma kundumba kumbembi zyaki zyogha njechi. Kika huluka kwa nenga.⁶ Nikilolile na kuliwachila kunani ghaki. Nikalola mikokolo yeni maghulu manjechi wenikulikala mumlama, na mikokolu gha kumwitu na mikokolu yeni kukwava na wambongo wa kunani.⁷ Hinu nikayoghanila lilowi likilongela, "Uyimuki, Petelo, uhinji na ulyeghi!"⁸ Nikalongela, "Ng'ogha nagma, Bambu, kumlomu gha nenga kuyesili ng'ogha kuyingila kundu chochosi kiwela ng'ogha kimbuleti pee au kindaka"⁹ Ila lilowi likayanga kangu kuhuma kundumba, kila Sapanga kakitangasa yiwa ni maha, ukotoho kukikema yiwa ni kimbuleti pee ng'ogha,¹⁰ "Hai ihumulile mihanja itatu, na kila kindu kikatolwa kangu kuyenda kundumba."¹¹ Uloli, lipindi lila wandu waitatu wawelile waghohoka kuulongo gha lighuta lila tuwelili; walaghiilwa kuhuma ku Kaisalia kuhika kwa nenga.¹² Mpumulo akanilongela kuyenda na weni, na nikotoho kuwakanila. hagma walumi isita wakayenda pamonga na nenga na tuyendili kulighuta lya mundu mmonga.¹³ Akatulongela vila kamlola mtumikila wa kundumba wa Sapanga kagholoka mghti gha lighuta ghaki akilonga, "Nilaghi Yafa nikamyeghi Simoni avile angukemwa kwa lihina ghanghi Petelo.¹⁴ Atelongela ujumbi kwa wenga kupitila hau utelokoka wenga na lighuta lyako lyogha."¹⁵ Panitmbulile kulongela na weni, Mpumulo Mbuleti pee akahika kunani gha weni handa ahikile kwa twenga haku mtumbulo.¹⁶ Ningukumbwike milando gha Bmbu, vila ailongile, "Yohana abatisili kwa masi; ila mtebatiwa kwa Mpumulo Mbuleti pee."¹⁷ Hilahila Sapanga kapegha hupo handa atupeghili twenga patukwinilile ku Bambu Yesu Kilisito, nenga na ghani, yiwa ninguwesa kumngingama Sapanga?¹⁸ Pawayoghanilile mighalu hai, wahuyisile ng'ogha, ila wamuyinulile Sapanga na kulonga, "Sapanga kayegha mlekeselo kwaikiva gha wamilima hilahila."¹⁹ Hinu wakwinila wawile maghaso yatumbulile kukihu kya Sitefano wakalandala kuhuma Yelusalemu- wakwinila hagma wayendili kutali, mbaka Foinike, Kilipo na Antiokia. Wawalongelile ujumbi kulongelela Yesu weka yaki kwa Wayahudi na ng'ogha kwa mghangi yeyosi.²⁰ Ila amonga gha weni ni wandu kuhuma Kipulo na Kilene, wahikile Antiokia na kulongela na Wayunani na kumtangasa Bambu Yesu.²¹ Na liwoko lya Bambu likawela pamonga na weni, na wandu watangala

wakakwinila na kumuhyukila Bambu.²²Habali zya u zikahika mumapulukilo gha lipinga limkwinila Kilisito Iya Yelusalemu; na wakamlaghila Balinaba ayendi mbaka Antiokia.²³Paahikile na kulola hupo gha Sapanga akahekelela; na awatayili moyu wogha kuhighala na Bambu kumioyu ghau.²⁴Kwaikiva awelili mundu maha na kamemeswa na Mpumulo Mbuleti pee na ukwinila na wandu watangala wakayogheseka ku Bambu.²⁵Kuulongolo Balnaba akayenda ku Taliso kumlola Sauli.²⁶Paampatile, akamyegha Antiokia. Ikawla kwa Lichuva lyogha wakalikungula pamonga na lipinga Iya wweni kukwinila Kilisito na kuwavula wandu watangala. Na wavulwa wakakemwa wakilisito kwa lihanja Iya mtumbulo haku Antiokia.²⁷Na kumachuwa hagma walota wakahulaka kuhuma ku Yelusalemu mbaka Antiokia.²⁸Mmonga wa weni ni Agibo ndiwa lihina Iyaki, akagholoka akilongoswa na Mpumulo Iya njala ikalipa itehumila kumlimawogha mwogha. Hai ihumilile lipindi Iya Kilaudio.²⁹Kwa nagha, wavulwa, kila mmonga vila kahighilwa, walamulile kuyegha mitanga kwa walongo wenikuwela ku Uyahudi.³⁰Wagholile nagha; watumili mapesa kwa mawoko gha Balinaba na Sauli.

12

¹Lipindi hali nkosi Helode akalangiha liwoko Iyaki kwa amonga gha wala wenikuhuma kulipinga ili kuwahakila.

²Akamkomu Yakobu mlangu ghaki Yohani kwa lipanga.³Badili gha kulola Iya inguwahekelesa wayahudi akamkamula na petelo kangi hai iwelili lipindi Iya mibumunda ivikilwi simika ng'ogha.⁴Paamkamulili akamvika muuwopa na akavika vipinga vinjechi vya watovangodo ili kumgholokela awelili akiwachila kamyegha kwa wandu badili gha pasaka.⁵Petelo akavikwa muuwopwa Ila mayupo yakagholwa kwa maka kala na konganiko kwa ikiva gha mweni kwa sapanga.

⁶Lichuva pambila Helode kuyenda ng'ogha kumtola uhiku hau Petelo awelili kuwonja paghati gha watovangodo waivili akiva kuwopwa na minyololu miivili na wagholokela kuulongolo gha mlyango wawelili wakigholokela mulighuta Iya wawopwa.⁷Lola mtumikila wa kundumba wa sapaanga bwitu akamuhumila na mhana ukalili mghati akamtova petelo mulubafu na kumyinuwa akilonga "yimuka uloposeli"ndiwa minyololu awelili awopilwi Ika hungu ka kuhuma ki miwoko ghaki.⁸Mtumikila wa kundumba wa sapanga akamlongela vala ngulu ghako na vilatu ghako petelo akagholo nagha mtumikila wa kundumba wa sapanga akamlongela vala vasi la wenga na unikovikela.⁹Nagha Petelo akamkovekela mtumikila wa kundumba wa Sapanga na akahuka panji.kakwinila ng'ogha kigholilwi na mtumikila wa kundumba wa sapanga handa ni chakaka awahili anguwona mawono.¹⁰Badili gha kuphita lindu Iya mtumbulo na la ivili,wakahika kweni geti Iya hyuma Iya kuyingila kuyenda mmbwani,likalifughula Iyeni kwa ikiva ghaweni.wakahuka panji wakasuka kweni njila,bwitu mtumikila wa kundumba wa sapanga akamleka "petelo pa ajimanyili,akalonga "hinaa nikwinila Iya Bambu amyeghili mtumikila ghaki wa kundumba ili kunihumisa kumiwoku gha Helodi,na kwa mawachilo gha wandu wogha wa vyahudi"¹¹11 Petelo paaimanyile, akalongela, "Hinaa nikwinila Iya Bambu amlaghilile mtumikila wa kundumba ili kunihumisakumawoko gha Helode, na kwa mawachilo gha wandu wogha wa Uyahudi.¹²Badili gha kumanya hayu maliamu nyongo ghaki yohani avile ni maliku wakilisito watangala wakonganili wakiyupa.¹³paatovili kweni mlango wa kipingika,mtumikila mmonga mhinja angukemwa Roda akahika kuhungula.¹⁴paamanjili ni lilowi Iya petelo kwa luheku akasindwa kuhungula mlyango;badili ghaki akabhutuka mbilo mghati gha kyumba na kuwalongela Iya petelo kagholoka kuulongologha mlyango.¹⁵nagha wakalonga kwa mweni "wenga ni mlukwali Ila akayende Iya ni chakaka ni mweni wakalonga "hayu ni mtumikila wa kundumba wa sapanga wa mweni".¹⁶Ila petelo ayendili kutova mlyango na pawahungula mlyango wakamlola na wakakangaswa nesu petelo akawawonesha kwa liwoku watami nuu na akawalongela vila Bambu amuhumilili kulighuta Iya wawopwa akalonga,¹⁷"muwalongeli hagma mighalu yakobu na walongo ghaki"hinu akahuka akayenda mbandi ghanghi.¹⁸pakuwelili pamuhi,kukawela na luhungu paghati gha watovangondo kukovekela na kihumilili kwa petelo.¹⁹badili gha helodi kumhakula na kamlola ng'gha akawakonya wagholokela na akalaghila wakomwi akayenda kuhuma uyahudi mbaka kaisalia na kutana haku.²⁰Helodi awelili na lilaka kunani gha wandu wa Tilo na Sidoni.wakayenda kwa pamonga kwa mweni wakawela na ughanja na bulasito ndundami wa nkosi,ili awatange hinu wakayupa amani ,kwaikiva mlimaghao ipokelili mulyo kuhuma kumlima gha nkosi.²¹lichuva lihaghulilwi helodi akavala nguu gha kinkosi na akawatangasila wandu.²²wandu wakatova lilowi "hai ni lilowi Iya sapanga wala lilovi ng'ogha Iya mundu.²³Bwitu mtumikila wa sapanga wa kundumba akamtova kwaikiva awelili kampegga ng'ogha sapanga ukwilikihi;akalyegwa na wangongolo na akahova.²⁴Ila lilandu Iya sapanga likakula na kulandala.²⁵Badili gha Balinaba na Sauli kuyomola lihengu Iyao wakahuka pala wakahuya Yerusalemu wakamtola na Yohani avile lihina Iya kuwelekwa ni Maliko.

13

¹Hinu mu kanisa Iya Antiokia,pakibha na baasi ya walimu na manabii,bhakibha Barnaba ,Simeoni(ywaa kemwite Nigeria)lukio ywa kirene manaeni (mlongo ywaabheli bha mwahi ywa herode kilongosi ywa mkoa) na ²sauli.Bhakibha bhakimtundanila bambu na kutabha lupumulo lutakatifu akalongile"mundengele barnaba na sauli wagole lihengu labhakemi lite."³Baada ya likanisa kutabha kuyupa na kubhika mabhoko ghabhe kunani ya bhandu habha,wakabhaleka bhayende.⁴Hinu Barnaba na Sauli bhamtundamilite lupumulo lutakatifu na walihuluku kuyenda seleukia,kuhuma aku walisafiri mubahari kuyenda kisiwa cha kipro.⁵bhakiba mu mji bha salami,walilitangasa muhalo ghwa sapanga mu sinagogi gha mayahudi.pia bhakibha pamonga na yohana marko anda msaidizi bhabhe.⁶pabhayendite mu kisiwa choha mpaka pafo,bha kakongwie mundu fulani muhawi ,myahudi nabii bha uhwanga ambaye lihina Iyaki likibha bar ⁷yesu. muhavi ayu alishilikiana na liwali serigio paulus ywaakibha mundu ywaabhina malangu mundu ayu akibhaalika barnaba na sauli kwa ikibha akipala kuyubhanila mhalo bha sapanga.⁸Iakini elima "yola mhabhi"(naha lihina Iyake

lilivyotafiliwa abhapengite, ayighite kumpendola yola liwali abhuke mu imani.⁹ lakini sauli ywaakemwile paulo akibha atwelighwe na lupumulo mtakatifu akamsila miho.¹⁰ na akalongela, ghwenga mwana bha ibilisi bhakutwelile aina hyoa za uhwanga ghwenga ni mihakata bha kila aina ya haki. na ukomiteng'oha kughalambula ndela za Bambu zilizonyooka, je namuwesaghe?¹¹ Hinu ulole lubhoko lwa Bambu lubhui kunani kwino na mbheghe mwangalola, namlibhoneng'oha lichubha kwa nuda "mala mongo ukunguna gisa viponite kunani mwa elimasi akatumbula pala kutindila pala akiyupa bhandu bhamlongohe kwa kumkamula mabhoko.¹² Bada ya liwali kulola chikipitilite, aliamini kwa ikibha alishangasa kwa mabhulo kuhusa Bambu.¹³ Hinu Paulu na bhaghanja bhaki walisafili mumachi kuhuma pafu na kuhika parge mu familia, lakini Yohana abhalekite na kubhuya Yerusalem.¹⁴ Paulu na mghanja ghwaki walisafili kuhuma parge na wakahiko Antiokia, ya pisidia akubhayendite mu sinagogi lichubha lansabato na kutama pasi.¹⁵ Baada ya kusoma selia ya manabii hilogosi bha masinagogi abhatumilite ujumbi bhakulo ngela "bhalongo anda mbinabho ujumbi bha kutia moyo bhandu hapa mlonge"¹⁶ kwahyo paulu ayemile na kubhapungila mabhoko, alongile "bhalumi bha israeli na mwenga mungumtii sapanga myubhanile.¹⁷ Sapanga bha habha bhandu bha israeli bhaki haghulighwa na bhatati bhitu na kubhagola bhandu bhamaheli pabhatamile mu nchi misri, na kwa libhoko lyaki kuyinuliwa akibhalongoha panja kwake.¹⁸ kwa miaka arobaini akibhahimbilila mu jangwa.¹⁹ Baada ya kuhalabhia mataifa saba mu nchi ya kaanani, akiwapegha bhandu bhitu nchi yabhe kwa urithi.²⁰ Matukilo agha ghapitilite saidi ya miaka mia nne na hamsini, baada ya hindu ehe hyowa, Sapanga akibhapegha walamula mpaka Samweli nabii.²¹ Baada ya agha bhandu bhoha walimiyupa mfalme, hivyo SSapanga aliwapasa sauli na mwanakihi mundu bha kabila lya Benjamini kubhegha mfalme kwa miaka arobaini.²² kisha baada ya sapanga kum, bhua mu ufalme amyinulite Daudi kwamba sapanga alongile, nimpatiti Daudi mwana mwana wa Yese kubhegha mundu apendezwaye na moyo gwanenga, ambae naagole kila kindu chanikipalite.²³ kuhuma mu lukolo lwa mundu ayu Sapanga ailetile israeli mkombosi, Yesu anda nilivyoahidi²⁴ kugola. Ayi itumbwile kupitila kabla ya Yesu kuhika, yohana atangise kwanza ubatiso ghwa toba kwa bhandu bhoha bha israeli.²⁵ Naye yohana paakibha akiyomolela lihengo lyake, alongile, mungusani nenga ni ghani? nenga yula ng'oha, lakini myubhanile ywaahike kuhyetu kwanenga sisitahili kulegesa hilatu hya makongono ghaki.²⁶ Bhalongo bhalongo bha lukolo bha ablahamu, na bhaki ambao kati yino mnaomtundamila Sapanga, ni maghambo ghitukwamba ujumbi aghu ghwa ukombosi utumwite.²⁷ kwa bhala bhabhatama Yelusalemu, na watawala bhabhe, hawakuumanyang'oha ujumbi hwa ulhalisi na wala hawakuumanyang'oha ujumbi ghwa manabii ambao wanguusoma kila sabato; kwa hiyo walintimilisa ujumbi ghwa manabii kwa kwa kumsukulu Sapanga.²⁸ japokuwa bhapatiteng'oha sababu nzuri kwa kuhwegha mgati yaki, amyupite pilatu amkome.²⁹ pabhayomolite mambo ghoha yayandikibhe kuhusu ywene, walimhuluha kuhuma kumikongo na kumlasa mulikabuli.³⁰ lakini Sapanga amhuhulite kuhuma kwa bhabhahwile.³¹ Abnonikine kwa machua gha maheli kwa bhabhayendite pamonga naye kuhuma Galilaya kuyenda Yelusalemu bhandu habha hinu ni masahidi bha bhandu.³² hivi tungubhaletela habali njema kuhusu ahadi bhaphapasite mambui bhitu.³³ Sapanga abhekite ahadi hisi kwitu, bhana bhabhe muele amfululite Yesu na kumbuyisa kang' muuhai alipia bhaliyandikiti mu sabuli ya pili, gwenga ni mwanangu lelo niwa tati ghwako.³⁴ pia kuhusu uchakaka ni kwamba alimhuhula kuhuma wafu ili kwamba mbele ghwake, ukotokuhalabhika alongile naha nitakupegha utakatifu na baraka halisi za Daudi.³⁵ Hii ndiyo sababu kulongela pia mu sabuli yenge hautoluhusu mtakatifu ghwinu kulola uozo.³⁶ kwa kuwa baada ya Daudi kutumikila mapenzi ya Sapanga mu kisasi khaki, agholwike pamonga na tati ghwaki na aubhonite ualibifu.³⁷ lakini aliyemfufula na sapanga hakuulola ng'oha uhalibifu.³⁸ Hivyo na imanyike kwinu bhalonga kupitila mundu ayu msamaha wa sambu umehubiliwa.³⁹ kwa ywene kila ywaaminie angubhalangiwa haki na mambo ghoha ambayo selia ya musa isingewapatila haki.⁴⁰ Hivyo basi muwe waangalifu kwamba walicholongelela manabii isipitile kwino.⁴¹ ulole enyi mnaozalau na mkashangae na mkaangamie, kwa vile ningugola mu lichuwa lino, lihengu ambalo muwesang'oha kuamini hata kama mundu atawalongela.⁴² wakati paulu na barnaba pabhabhukite bhandu bhakabhayupa walongele mihalo ayi lichuwa la sabato ijayo.⁴³ wakati wa mkutano wa sinagogi uyomwike wayahudi wamaheli na waongofu thabiti waliwafuata paulu na barnaba, ambao walongue nabho na waliwahimiza bhayeyendeleele mu manemu ya Sapanga.⁴⁴ Sabato yiifatite, kalibum mji mzima ukusanyike kuyubhanila muhalo ghwa sapanga.⁴⁵ Wayahudi pabhalolite mkutano walijawa na wifu na kulongela mihalo iliyopingwa hindu yiwalongela na Paulu na walimtukana.⁴⁶ Ila Paulu na Balinaba walongelili kwa mgangamalo na kulongela, "Iwelili ni maha yiwa lilando lya Sapanga lilongelwi huti kwa mwenga. Kwaikiva mngulihukumulila kutali kuhuma kwa mwenga na kujilola yiwa mpalilwe ng'ogha ukomu wa machuwa yayendeleele, mloli tutewahyukila milima.⁴⁷ Handa ivile Bambu katulaghila, akilonga, 'Niwavika mwenga handa mhana kwa wandu wa milima, yiwa myeghi ulokola kwa mbandi zyogha zya mlimawogha."⁴⁸ Milima pawayoghanilile hali, wahekelelile na kuliyinula lilando lya Bambu. Watangala wenikuhaghuwa kwa ukomu wa machuwa yayendeleele wakwinilili.⁴⁹ Lilando lya Bambu lilandalile mlima wogha.⁵⁰ Ila Wayahudi wawaluwili wala wajihumisili na wadala maha, hila hila na vilongosi wa mbwani. Hagha yasoselili mahakilo kunani gha Paulu na Balnaba na wawataghile panje gha mimbaka gha mbwani.⁵¹ Ila Paulu na Balnaba wapumundili lifu lya maghulu ghau. Hinu wakayenda kumbwani wa Ikonia.⁵² Na wavulwa wamemesilwi na luheku pamonga na Mpumulo Mbuleti pee.

14

¹Ikahumile mghati gha ikonia yiwa Paulu na Balnaba wagingilili pamonga mghati mwa lighuta lya kakonganikila wayahudi na kulongela vila ivile lipinga likulunga lya wandu wayahudi na wayunani wakwinilili. ²Ila wayahudi wayitikila ng'ogha chongesili malangu wandu wammanya ng'ogha Sapanga na kuwaghola kuwela wahakata kwa

walongo.³Kwa nagha walikalili haku kwa lipindi litali wakilongela kwa uhighilisu kwa uweso wa Bambu, kunu akihumisa ahighilisu kulongela ujumbi wa manemu ghaki.Agholile nagha kwa kuhumisa vilangili na makangaso vigholwi kupitila mawoko gha Paulo na Balnaba. ⁴Ila mbandi ngulu gha mlima ilekanikili amonga gha wandu wawelili pamonga na wayahudi na amonga pamonga na wandumindumi.⁵Lipindi wandu wamanya ng'ogha Sapanga na wayahudi pawayesa kuwasongesela vilongosi ghau kuwaghola uhakata na kuwapondangila maganga Paulo na Balnaba. ⁶wakalimanya hali na kutuilila kumilima gha Likaonia lisitila na Delbe,na kumahala kungutindila palu, ⁷na haku watangasili habali maha.⁸Na haku lisitila pawelili na mundu mmonga mweni kalikala kawela ng'ogha na makakala kumaghulu ghaki mlemadu kuhuma kumtima wa nyongo ghaki kayesa ng'ogha kutyanga. ⁹Mundu hayu amuyoghanilile Paulo akilongela Paulo akamkasila mihu na akalola yiwa awelili na ukwinila wa kulamiswa. ¹⁰Hinu akalonga kwa haya mundu kwa litwilya kunani"ugholoki kwa maghula ghako" yula mundu akajumba kunani na kutumbula kutyanga.¹¹Lipinga lya wandu pawalola kila akigholili Paulo,wakayinula lilowi lyau,wakilonga kulugu gha kilikaonia "milungu ituhulukila kwa njila gha kimundu" ¹²wakamkema Balnaba"zeu"n a Paulo"helme" kwa ikiva awelili mlongaji mkulu. ¹³Mtambika wa zeu avile lighuta lyaki lya Sapanga liwelili panje gha milima, akayegha ng'ombi kambaku na mtungu wa mana mbaka kulilyango lya milima, mweni na lipinga wapalile kuyegha matambiku.¹⁴Ila wandumindumi Balnaba na Paulo pawayo ghanila hali, wakabalula nguu zyau na kwa kuloposela wakayenda panje kulipinga wakilila, ¹⁵na kulongela"mwenga wandu kwa jyani mngughola mighalu hai?na twenga hilahila ni wandu wenikuwela handa mwenga ,Tunguwayeghela habali maha yiwa mghalambule kuhuma kuvindu havi vya maha ng'ogha na kumyendela Sapanga mwenikuela mkomu,hali na kila kindi kyeeni kuwoneka. ¹⁶kulipindi lipitile awalekesili wandu wammanyanya ng'ogha kuyenda kunjila zyau weni. ¹⁷Ila kambila,kuhuka bila mhihilisa, kuhali agholile maha na akawapatila ndonya kuhuma kundumba na lipindi lya masau, awamemesili mioyu kwa milyo na luheku" ¹⁸Hata kwa milandu hai Paulo na Balnaba kwa sida wangingamili lipinga kuwayeghela litambika.¹⁹Ila amonga gha wayahudi kuhuma ku Antiokia na Ikoniahahikili kusongesela lipinga. wakamtova maganga Paulo na kumhukumula mbaka panje,wakiliwachila awelili kahova. ²⁰Pamonga na wagha wavulwa wawelili wagholoka pabehi na mweni akayimuka,wakayingila mmasi lichuwa lya ipili, ayendilu Delbe na Balnaba.²¹Badili gha kuvula habali maha kumlima hula na kughola wavulwa watangala wakahuya ku lisitila,mbaka ikoniamu na mbaka Antiokia. ²²Wayendelelile kugangamalisa nafusi zya wavulwa na kutaywa moyu kuyendelela kumkwinila, akalonga"lasima tuingilu kumunkosi wa Sapanga kwa kupitila mageso matangala"²³pawawahaghula kwa ikiva gha weni wagogolo wa kila lipinga lya weni kukwinila na wakiva wayupa na kuwopa mulyo, wawapeghili kwa Bambu avile weni wamkwinilili. ²⁴hinu wapitili ku pisidia,wakahika ku pamfilia. ²⁵lipindi pawalongela milando ku Pelga, wakahuluka kuyenda ku Atalia. ²⁶kuhuma haku wakwelili meli mbaka ku Antiokia kuvile wawelili wajihumisa kwa manemu gha Bambu kwa ikiva gha lihengu livile hinaa wawela walitimilisa.²⁷pawahikile ku Antiokia,na kulikungula lipinga lya pamonga wakahumisa habali gha mighalu ivile sapanga kaghola kwa weni, na vila kawawoposela mlyangu wa ukwinila kwa wandu wammanyanya ng'ogha Sapanga. ²⁸watamili kwa lipindi litatu na wavulwa.

15

¹Wandu watenu wahlukili kuhuma Uyahudi na kuwavula walongo, wakilonga, "Pamteyingiswa ng'ogha jandu handa ndyangilu gha Musa, muwesa ng'ogha kulokolwa." ²Lipindi Paulo na Balnaba pawawelili na ngundu na masindano gha milando pamonga na weni, walongo walamulile yiwa Paulo, Balnaba, na amonga wayendi Yelusalemu kwa wandumindumi na wagogolo kwaikiva gha lilando hali.³Kwa nagha, kwa kulaghilwa kwau na lipinga lya wamkwinila Kilisito, wapitili ku Foiniki na Samalia wakitangasa kughalambuka lukani kwa wandu wammanyanya ng'ogha Sapanga. Wayeghili luheku lukulu kwa walongo wogha, ⁴Pawahikile ku Yelusalemu, wapokelilwi na lipinga lya wamkwinila Kilisito na wandumindumi na wagogolo, na wakapegha milando gha mighalu hyogha ivile Sapanga kaghola pamonga na weni. ⁵Ila wandu watenu wenikukwinila, wenikuwela kulipinga lya Mafalisayu, waghelokeli na kulongela, "Ni maha kuwayingisa jandu na kuwalaghila wakamuli selia gha Musa." ⁶Hinu wandumindumi na wagogolo waghokile pamonga kuwachilila hau mghalu. ⁷Badili gha malongelano matali, Petelo agholokili na kulongela kwau, "Walongo mngumanya yiwa lipindi lihupi lipitile Sapanga agholile mghagulo paghati gha mwenga, yiwa kwa mlomo wa nenga Milima iyoghanili lilando lya Habali Maha, na kukwinila. ⁸Sapanga, mweni kumanya mioyu, anguhighilisa kwau, anguwapegha Mpumulo mbuleti pee, handa aigholile kwa twenga; ⁹na kaghola ng'ogha mlekanu paghati gha twenga na weni, akighola mioyu ghau kuwela maham kwa ukwinila.¹⁰Kwa nagha, kwakyani mngumuyesa Sapanga yiwa mviki nila kunani gha ntandala gha wavulwa ivile hata watati wa twenga wala twenga tuwesa ng'ogha kufmilila? ¹¹Ila tungukwinila yiwa tutelokolwa kwa manemu gha Bambu Yesu, handa wawela."¹²Lipinga lyoggha linyamalile pawawelili wakimuyoghanila Balnaba na Paulo pawawelili wakipegha milando gha vilangihi na makakangaso yavili Sapanga ayagholile pamonga na weni paghati gha wandu wa milima.¹³Pawalekili kulongela, Yakobo ayangili akilonga, "Walongo mniyoghanili. ¹⁴Simoni kalongelela vila mtumbulo Sapanga kwa manemu awatangile Milima ili lukani alipatili kuhuma kwau wandu kwaikiva gha lihina lyaki. ¹⁵Milando gha walota ingujumilana na hali handa iyandikilwe. ¹⁶Badili gha mighalu hai nitehuya na kuchenga kangi kibimilo kya Daudi, kiguwili pai; niteyinula na kulamisa uyalamisu ghaki, ¹⁷ili yiwa wandu wahighalile wamuhakuli Bambu, pamonga na wandu wa milimahyogha wenikukemwa kwa lihina lya nenga." ¹⁸Havi ndiwa ailongele Bambu mwenikughola mighalu hai yenikumanyika kuhuma haku dahile.¹⁹Hinu, usauli ghanguni ni yiwa tukotoho kuwapatila sida wandu wa Milima wamuhyukile Sapanga; ²⁰ila tuyandikile kwau yiwa walikalili kutali na uyalamiso wa ling'omung'omu, lumatamata lwa ungongola, na vila vipuputilwi, na mwahi. ²¹Kuhuma viwelekwa vya wagogolo kuvili na wandu kukila

mlima wangutangasa na kumsoma Musa ku masinagogi kila Sabato.²² Kwa nagma ikawoneka yiwa iwahekelesa wandumindumi na wagogolo, pamonga na lipinga lyogha lya wamkwini Kilisito, kumhaghula Yuda mweni kukemwa Balnaba, na Sila, wenikuwela vilongosi wa lipinga lya wamkwini Kilisito, na kuwalaghila ku Antiokia pamonga na Paulo na Balnaba.²³ Wayandikile nagma, "Wandumindumi, wagogolo na walongo, kwa walongo wa wammanya ng'ogha Sapanga wenikuwela ku Antiokia, Shamu na Kilikia. jambu."²⁴ Tuyoghanilile yiwa wandu watenu wavile tuwapatile ng'ogha amuli hai, wahukile kwa twenga na wawaghasili kwa mavulo yenikuyegha lung'ai kunafusi gha mwenga.²⁵ Kwa nagma iwoneka maha kwa twenga wogha kuhaghula wandu na kuwalaghila kwa mwenga pamonga na wapalwa wa twenga Balnaba na Paulo,²⁶ wandu weni kuvika ukomu ghau kukihu kwaikiva gha lihina lya Bambu Yesu Kilisito.²⁷ Kwa nagma tumlaghla Yuda na Sila, waewalongela mighalu hai hyogha.²⁸ Kwaikiva iwonekanili maha kwa Mpumulo Mkwilikihi na kwa twenga, kukotoho kuvika kunani gha mwenga mhigo mkulunga kupiti mighalu hai yenikuwela gha lasima;²⁹ yiwa mhyuki kuhuma kuvindu vyeni kuhumiswa kwa ling'omung'omu, mwahi, vindu vya kupopotolwa, na ungongola. Handa mteivika kutali na havi, itewela maha kwa mwenga. Kwahele."³⁰ Hinu, pawalandaliswi, wahuilikile ku Antiokia; badili gha kukungula konganiko pamonga, wakapegha lihamba.³¹ Pawawelili waisoma, wahekelelili kwaikiva gha kutaywa moyu.³² Yuda na Sila, na walota, wawatayili moyu walongo kwa milando itangala na kuwataya makakala.³³ Badili gha kulikala lipindi litenu haku, wakalandaliswa kwa upongu kuhuma kwa walongo kwa wala wawalaghilili.³⁴ Ila iwonekanili maha Sila kuhighala kula.³⁵ Ila Paulo na waghangi watamili ku Antiokia pamonga na waghangi watangala, kuvile wavulili na kutangasa lilando lya Bambu.³⁶ Badili gha machuwa matenu Paulo akalanga kwa Balnaba, "Na tuhuyi hinaa na kuwatyangila walongo kukila mbwani kula tutangasili lilando lya Bambu, na kuwalola vila wawela."³⁷ Balnaba apalile hilahila kuyenda na Yohana mwenkukemwa Maliku.³⁸ Ila Paulo aliwachilile yiwa iwela ng'ogha maha kumtola Maliku, awalekili haku Pamfilia na kayendelela ng'ogha na weni kulihengu.³⁹ Hinu pala kukahumila mabisano makulu kwa nagma wakalekanila, na Balnaba akamtola Maliku na kuyenda kwa meli mbaka Kiplo,⁴⁰ Ila Paulo amuhaghulile Sila na kuhuka, badili gha kutaulwa na walongo kumanemu gha Bambu.⁴¹ Na ayendili kupitila Shamu na Kilikia, akigangamalisa mapinga gha wamkwini Kilisito.

16

¹ Paulo hilahila paahikile ku Delbe na Lisitila; na uloli, pala pawelili na mvulwa mwenikukemwa Timoseo, ni mhongolo alelilwi na nyongo gha Kiyahudi avile ni mkwini na tati ghaki awelili ni Mgiliki.² Wandu wa Lisitila na Ikonio walihighilisilile maha.³ Paulo ampalile ili ayendi na mweni, hinu akamtola na kumuyingisa jandu kwaikiva gha Wayahudi wenikuwela haku kwaikiva wogha wammanyile yiwa tati ghaki ni Mgiliki.⁴ Pawawelile wakiyenda wapitili kumbwani na kupegha malaghililo kwa mapinga gha wamkwini Kilisito ili kuyayitikila malaghililo hagma yenikuyandikwa na wandumindumi na wagogolo haku ku Yeluselemu.⁵ Hinu mapinga gha wamkwini Kilisito yakagangamaliswa kuukwini na wenikukwini wakayongeseka kwa utangala kila lelo.⁶ Paulo na myaki wakayenda ku Filigia na Galatia, kwaikiva Mpumulo wa Sapanga awakanisili kutangasa lilando haku kweni mlima wa Asia.⁷ Pawahikili pabehi na Misia, wayesili kuyenda Bisinia, ila Mpumulo wa Yesu akawakanisa.⁸ Kwa nagma kakayenda ku Misia wakahika mbaka kummbwani wa Tloa.⁹ Mawonu yakamuhikila Paulo uhiku, kuwelili na mundu wa Makedonia kagholoka, akimkema na kulonga "Mhiki mtutangi haku Makedonia."¹⁰ Paulo paalolile mawonu hagma, bwitu tukajiyandala kuyenda Makedonia, akimanya yiwa Sapanga atukemili kuyenda kuwatangasila Habali Maha.¹¹ Hinu tukahuka kuhuma Troa, tukayenda monga kwa monga Samotlake, na lichuwa lihikile tukahika mmbwani gha Neopoli.¹² Kuhumila pala tukayenda Filipi uvili nimmonga gha mbwani wa Makedonia, mlima wa maha kuwilaya na ulongosi wa Kilumi na tukalikala machuwa matenu.¹³ Lichuwa lya kupumulila, tukayenda panji gha lilyango kwa njila gha lweni, mahala kuvile tuwachilile kutewela na mahala pa kugholela mayupo. Tutamile pahi na kulongela na akina nyongo wenikuhika pamonga.¹⁴ Mdala mmonga mwenikukemwa Lidiya, mweni kuwusa sambalau, kuhuma kumbwani wa Tiatila, mweni kumuyupa Sapanga, atuyoghanilile. Bambu akamuwoposola muyu ghaki na kuyagholela mahengu milando ailongile Paulo.¹⁵ Badili gha kubatiswa, mweni na lighuta lyaki lyogh, atuluwili na kulonga, "handa mnilolile yiwa nenga na mchakaka ku Bambu, hinu ninguwaluwa muyingili na kutama kwa nenga." Akatuluwa nesu.¹⁶ Ikawela yiwa, patuwela tunguyenda kumahala pakuluwila, msikana mmonga mwenikuwela na lihoka lya umanyi akakongine na twenga. Amyeghilile bambu ghaki fwaida zitangala kwa kulota.¹⁷ Mdala hayu amkovekelile Paulo pamonga na twenga, akitova lilowi na kulongela, "Hagma walumi ni watumikila wa Sapanga mwenikuwela mkulu, wanguwatangasila mwenga habali gha ulokola."¹⁸ Agholile nagma kwa machuwa yatangala, ila Paulo akiwela kahyomelelswa na tendu hali, ahyukile kuhyetu na kumlongela lihoka, "Ningukulaghila kwa lihina lya Yesu umuhiki mghati ghaki." Na mweni akahuka na kumleka lihanja limonga.¹⁹ Babambu ghaki pawalolile yiwa litumaini lya kupokela fwaida lihuka, wakawakamula Paulo na Sila na kuwablula kusoku kuulongo gha weni ulongosi.²⁰ Pawawa yegha kala kwa walamula, wakalonga, "Hagma walumi ni Wayahudi na wanguyambusa fuju ngulu kumbwani wa twenga."²¹ Wanguvula mighalu ivile selia ng'ogha twenga kuipokela hilahila kukovekela handa Waloma.²² Lipinga likawayimukila kihyeu Paulo na Sila, walamula wakalalula nguu zya na kuwalamulisa na kulamula watovwi hyatu.²³ Badili gha kuwatova hyatu itangala, wakawatagha mgelesa na kumlamula mgholokela wa mgelesa kuwaholokela maha.²⁴ Badili gha kupokela amuli hai, mgholokela wa mgelesa akawatagha kukyumba kya mghati mwa gelesa na kuwawpa maghulu ghau kumahala kawavika.²⁵ Lipindi lya uhiku wa mandandu, Paulo na SIL wakawela wakuluwa na kuimba uyimbo wa kumuyinula Sapanga, kunu wahungwa waghangi wakiwayoghanila.²⁶ Bwitu kukahumila lihihimilo likulunga na mighomba gha mgelesa ikatikika, milyango gha gelesa

ikawoposoka, na minyololu gha wawopwa wogha ikalegeswa.²⁷ Mgholokela wa mgelesa akayimka kuhuma muluwono na akalola milyangu yogha gha mgelesa iwoposolwa; hinu akatola lipanga lyaki kwaikiva apalile kuikoma mweni kwaikiva aiwachilile wawopwa wogha wahuka kala,²⁸ Ila, Paulo akatova lilowi kwa lilowi likulunga, akilonga "Ukotoho kuikoma kwaikiva wogha twa baha."²⁹ Mgholokela wa mgelesa akaluwa limbamba liyeghwi na akayingila mghati mwa gelesa kwa kuloposela, akihihimila na kutila, akawaguwila Paulo na Sila,³⁰ na kuwahunisa panje gha gelesa na kulongela, "Watundamilwa, nigholi kyani ili mbati kulokoka?"³¹ Na weni wakamlongela, "Umkwiili Bambu Yesu na wenga utelokoka pamonga na lighuta lyako."³² Wakalongela lilando lya Bambu kwa mweni, pamonga na wandu wogha wenikuwela ukaya ghaki,³³ Mgholokela wa gelesa awatolile uhiku hula na kuwawofula kumahala wahakililwi, mweni pamonga na wandu wa ukaya ghaki wakabatiswa bwitu.³⁴ Akawayegha Paulo na Sila ukaya ghaki na kuwayandalila mulyo. Na mweni akawela na luheku lukulunga pamonga na wandu wa ukaya ghaki kwaikiva wamkwiniile Sapanga.³⁵ Paiwelile pamuhi, walamula wakalaghila ujumbi kwa yula mgholokela wa gelesa wakilonga, "Walekeseli wala wandu wayendi,"³⁶ Mgholokela wa gelesa akammanyisa Paulo hila milando apegilwi yiwa, "Walamula wayeghili ujumbi niwalekeseli muhuki; hinu muhuki panje na muyendi kwa upongu."³⁷ Ila Paulo akawalongela, "Watutovili paluagha, wandu wenikuwela ni Walumi bila kutulamula na walamulile kututagha mgelesa; hinu hinaa wangupala kutuhumisa kwa kifisu? Ng'ogha, itwesekana ng'ogha, weni baha wahiki kutuhumisa mahala haku."³⁸ Waghokela wakawamanyisa walamula kunani gha milando hila, walamula wakatila nesu pala pawamanyile yiwa Paulo na Sila ni Walumi.³⁹ Walamula wakahika na kuwaluwa wahki, na pawawahumisa panje gha gelesa, wawaluwili Paulo na Sila wahuki panje gha mmbwani ghau.⁴⁰ Kwa nagha Paulo na Sila wakahuka panje gha gelesa wakahika ukaya kwa Lidia. Paulo na Sila pawawalolile walongo, wakawataya moyu na hinu kuhuka kumbwani hula.

17

¹Na pwawatyangilili kumimbwani gha Amfipoli na Apolonia, wahikile mbaka mmbwani wa Tesolonike ivile kuwelili na lighuta lya kukonganikila Wayahudi. ²Handa iwela ndyangilu gha Paulo, akayenda kwa weni, na kwa lipindi lya machuwa itatu gha kupumulila alongilile na weni kunani gha mayandiku. ³Awelili akiwawoposelela mayandiko na kuwalongela yiwa, impalile Kilisito ahakiliki na hindu kuhinduka kangi kuhuma kukihu. Awalongilile, "Hayu Yesu ninguwalongela habali zyaki ndiwa Kilisito" ⁴Amonga gha Wayahudi wakakweghwa na kukongine na Paulo na Sila, pamonga na Wagiliki wampala Sapanga, akina nyongo watangala wahwani na lipinga likulunga lya wandu. ⁵Ila amonga gha Wayahudi wenikukwinila ng'ogha, wenikumemwa na wifu, wakayenda kusoko na kuwatola amonga gha wandu wahakata, wakakungula lipinga lya wandu pamonga, na kuyambusa fuyu mbwani, hinu wakavamila lighuta lya Jasoni, wakipala kuwakamula Paulo na Sila ili kuwayegha kuulongo gha wandu. ⁶Ila pawasindwa kuwalola, wakamkamula Yasoni na amonga gha walongo waghani na kuwayegha kuulongo gha maofisa wa mbwani, wakitova lilowi, "Hagha walumi waghambulile mlimawogha wahika mbaka haku hilahila." ⁷Walumi hagha wapokelilwi na Yasoni wanguipughanya selia gha Kaisali, wangulunga kuvili na nkosi mghani mwenikukemwa Yesu. ⁸Lipinga na maofisa wa mmbwani pawayoghanila mighalu hai, wakayingilwa na holu. ⁹Badili gha kuwela watola kala mapesa gha samani gha ugholokela kuhuma kwa Yasoni na waghani, wakawaleka wayendi. ¹⁰Uhiku hula walongo wakamlahila Paulo na Sila Beloya. Na pawahikile kula wayendili kulighuta lya kukonganika Wayahudi. ¹¹Wandu wala wawelili ni weni umanyi kupiti wala wandu wa Tesolonike, kwaikiva wawelili na luhujulu lwa kupokela lilando kwa malangu ghau, na kulolesa mayandiko kila lelo ili kulola mayandiko yalongelwa ndiwa yawela handa ingupalwa. ¹²Kwa nagha watangala wa weni wakakwinila, wakiwela na wadala weni mkweghu mkulunga wa Kigiliki na walumi watangala. ¹³Ila Wayahudi wa Tesolonike pawamanyile yiwa Paulo angutangasa lilando lya Sapanga haku ku Beloya, wakayenda haku na kujongesela na hinu kutumbula fuyu kwa wandu. ¹⁴Kwa kuloposela, walongo wakamuhumisa Paulo kwa njila gha lihiwa, ila Sila na Timoseo wakahighala pala. ¹⁵Wala walongo wamuhumisili Paulo wakayenda naye mbaka ku Asene, Pawamlekili Paulo haku, wapakokela malaghililokwa mweni yiwa, Sila na Timoseo wahiki kwa mweni kwa kuloposela iwesekana. ¹⁶Na lipindi akiwalindila haku Asene, mpumulo ghaki ukahyoma mghati mwaki kwa vila kaulola mbwani vila umema ming'omung'omu itangala. ¹⁷Hinu akalongelana ku lighuta lya kukonganika Wayahudi na Wayahudi wala weni kumpala Sapanga na kwa wala wogha akonganilile nau kila lelo kusoku. ¹⁸Ila amonga gha Wanafalisafa wa Waepikuleo na Wasitoiko wakamhikila. Na waghani wakalonga, "Ni niki angukilongela hayu mwenikulongela nesu mng'anya? Waghani wakalonga, "Inguwoneka angutangasa habali gha mulungu mhenja," kwaikiva angutangasa habali gha Yesu na uhinduko. ¹⁹Wakamtola Paulo na kumyegha ku Aleopago, wakilonga, "Tunguwa kumanya hagha mavulo hyono unguyalongela?" ²⁰Kwaikiva unguyegha mighalu mihyonu kumapulukilo gha twenga. Kwa nagha tungupala kumanya hai mighalu ingumaanisa niki?" ²¹(Na wandu wogha wa Asene pamonga na wakenja wenikuwela kwau, wangutumila lipindi lyau au kulongela na kuyoghanila kunani gha mghali mhyonu.) ²²Kwa nagha Paulo akagholoka paghati gha Aleopago na kulongela, "Mwenga wandu wa Asene, ningulola mwenga yiwa ni wandu wa dini kwa kila njila." ²³Kwaikiva kukutyanga kwa nenga na kulola vindu vya mwenga vya kuyupila, nilola milando iyandikwa kumonga gha kihanja kya maganga gha mwenga, kikilongela, "KWA SAPANGA AMANYIKA NG'OGHA." Hinu, hau mungumyupa kunu mungumanya ng'ogha, ndiwa hayu ninguwamanyisa mwenga. ²⁴Sapanga mweni kulumba mlimawogha na kila kindu kyeni kuwela mghati, kwaikiva ni Bambu wa kundumba na mlima, kanguwesa ng'ogha kulikala kumalighuta yenikuchengwa kwa mawoko. ²⁵Na hilahilakangutumikilwa ng'ogha na mawoku gha wandu handa angupala kindu kwa weni, kwaikiva hayu mweni anguwapegha wandu ukomu na mbumulilo na vindu vighani vyogha. ²⁶Kupitila munda mmonga, akagholo milima

hyogha gha wandu wenikulikala kunani gha wuso wa mlimawogha, na akawavikila lipindi na mimbaka kumahala wangulikala. ²⁷Kwa nagha, wangupalwa kumuhakula Sapanga, na paikiwesekana wamuhikili nam wampati, na kwa uchakaka kakutali ng'ogha na kila mmonga wa twenga. ²⁸Kwa mweni tungulama, tungutyanga na kuwela na ukomu tuwela nau, handa vila myandika wa mwenga mmonga wa saili paalongile 'tu wawelekwa ghaki. ²⁹Kwa nagha paikawela twenga twa wawelekwa wa Sapanga, tungupalwa ng'ogha kuliwachila yiwa ulungu ni handa sahabu, au saba, au maganga, ling'omung'omu lyenikuhongolwa kwa umanyi na mawachilo gha wandu. ³⁰Kwa nagha, Sapanga atamili nuu lipindi lila lya undyungi, ila hinaa anguwalaghila wandu wogha kila mahala wapati kuleka sambi. ³¹Hai ni kwaikiva kavika lichuwa atelamula mlimawogha kwa haki kwa mundu avile amuhaghulile. Sapanga ayeghili uhighilisitu wa mundu hayu kwa kila mundu pala paamuhindulile kuhuma kukihu. ³²Na wandu wa Asene pawayoghanile habali gha kuhindulwa kwa wahovili, amonga wa weni wakampughanya Paulo, ila waghangi wakalongela "Tutekuyoghanila kangi kwa habali gha mghalu ³³hau" Badili gha pala, Paulo akawaleka. ³⁴Ila amonga gha wandu wakakongine naye wakakwinila, akiwela Dionisio Mwaleopago, na Mdala mwenikukemwa Damali na waghangi pamonga na weni.

18

¹Badili gha mighalu hila, Paulo akahuka ku Asene kuyenda ku Kolinto. ²Haku akakongine na myahudi mwenikukemwa Akwila mundu wa likabila lya Ponto, mweni na mhumbu ghaki mwenikukemwa Pilisila wahikili kuhuma haku Italia, kwaikiva Klaudia alaghilile Wayahudi wogha wahuki ku Roma; Paulo akahika kwa weni; ³Paulo akalikala na kughola mahengu pamonga na weni kwaikiva mweni angughola lihengu lyeni kulandana na weni. Weni wawelili ni waghola nguu zya kuchengela mahema. ⁴Paulo akalongelana na weni kulighuta lya kukonganikila Wayahudi kila lichuwa lya kupumulila. Awakweghili Wayahudi pamonga na Wagiliki. ⁵Ila Sila na Timoseo pawahikile kuhuma ku Makedonia, Paulo akahukumulwa na Mpumulo kuwalongela Wayahudi yiwa Yesu ndiwa Kilisito. ⁶Lipindi Wayahudi pawamngingamili na kumpughanya, hinu paulo akapukuta nguu ghaki kuulungolo gha weni, na kuwalongela, "Mwahi gha mwenga na uweli kunani gha mutu gha mwenga maweni; Nenga nivili ng'ogha na kya kukonywa. Kuhuma hinaa na kuyendelela, ninguwayendela Milima." ⁷Hinu akahuka kuhuma pala akayenda kulighuta lya Tito Yusito, Mundu mweni kumuyupa Sapanga. Lighuta lyaki lyapabehi na lighuta lya kukonganikila Wayahudi. ⁸Kilisipo, kilongosi wa lighuta lya kukonganikila Wayahudi pamonga na wandu wa ukayanghaki wakamkwinila Bambu. Wandu watangala wa Kolinto wamyoghanilile Paulo akilongela wakakwinila na kubatiswa. ⁹Bambu akamlongela uhiku kwa njila gha mawonu, "Ukotoho kutila, ila ulongeli na ukotoho kunyamala. ¹⁰Kwaikiva nenga na pamonga na wenga, na kwahela mwenkuyesa kukuhakila, kwaikiva nivili na wandu watangala kumlila hau." ¹¹Paulo akalikala haku kwa lipindilya lichuwa limonga na miehi isita akivula lilando lya Sapanga paghati mwa weni. ¹²Ila Galio paagholilwe kuwela mlongosa wa Akaya, Wayahudi waghokile pamonga kihyetu na Paulo na kumyegha kuulungolo gha kikalilo kya ulamulo, ¹³wakilonga, "Mundu hayu anguwachongesela wandu wamuyupi Sapanga kihyetu kya selia." ¹⁴Lipindi Paulo paapalile kulongela, Galio akawalongela Wayahudi, "Mwenga Wayahudi, handa ingaliwela ni uhakata au uyalamisu, ingaliwela maha kuwagholela. ¹⁵Ila kwaikiva ni kukonya, yenikulongela milando na mahina, na selia zya mwenga, hinu mlamuli mwenga maweni. Nenga nipala ng'ogha kuwela mlamula kwa habali gha mighalu hai." ¹⁶Galio akawalaghila wahuki kuulungolo gha kikalilo kya ulamulo. ¹⁷Hinu wakamkamula Sositene, kilongosi wa lighuta lya kukonganikila Wayahudi, wakamtova kuulungolo gha kikalilo kya ulamulo. Ila Galio kalola ng'ogha wakigholile ni kindu. ¹⁸Paulo, badili gha kulikala pala kwa lipindi litali, awalekili walongo na kuyenda kwa meli ku Silia pamonga na Pilisila na Akwila. Pambila gha kuhuka kuufuku, amolile hwila ghaki kwaikiva awelili kalapa kuwela mtumikila wa Sapanga. ¹⁹Pawahikile ku Efeso, Paulo akamleka Pilisila na Akwila pala, ila mweni akayingila kulighuta lya kukonganikila Wayahudi na kulongela na na Wayahudi. ²⁰Pawamlongelile Paulo alikali na weni kwa lipindi litali, mweni akanili. ²¹Ila akahuka kwa weni, akawalongela, "Nitehuya kangi kwa mwenga, paikawela ni mapalo gha Sapanga." ²²Paulo paakahika ku Kaisalia, akakwela kuyenda kujambusa lipinga lya wamkwinila Kilisito lya Yelusalemu, hinu akahuluka pahi kulipinga lya wamkwinila Kilisito lya Antiokia. ²³Badili gha kulikala kwa lipindi pala, Paulo akahuka kupitila mahala pa Galatia na Filigia na kuwataya moyu wavulwa wogha. ²⁴Myahudi mmonga mwenikukemwa Apolo, mwenikuwelekwa haku ku Aleksandilia, ahikile ku Efeso. Awelili akilongela kwa umaha na mmaheli kumayandiko. ²⁵Apollo awelili kalongelwa kumavulo gha Bambu. Kwa vila kawela na uyangalo ku mpumulo, alongelili na kuvula kwa umaha mighalu yenikumlongela Yesu, ila amanyile hela ubatiso wa Yohana. ²⁶Apollo akatumbula kulongela kwa uhighilisitu kulighuta lya Sapanga. Ila Pilisila na Akwila pawamyoghanila, wakaghola ughanja na mweni na wakamlongela nila gha Sapanga kwa umaha. ²⁷Paapalile kuhuka kuyenda ku Akaya, walongo wamtayili moyu na kuwayandikila lihamba wavulwa wenikuwelaku Akaya ili wapati kumpokela. Paahikili, kwa manemu awatangile nesu wala wakwinilile. ²⁸Kwa makakala ghaki na malangu, Apollo awapitili Wayahudi paluagha akilangiha kupitila mayandiko yiwa Yesu ndiwa Kilisito.

19

¹Ikawela yiwa Apolo paawelili kukolinto, Paulo akayenda ku nyanda zya kunani na kuhika kunjila gha Efeso, na akakongine na wavulwa wtenu haku. ²Paulo akawalongela, "Ghuli, mpokelili Mpumulo mbuleti pee pamkwinilile?" Wakamlongela, "Ng'ogha, tuwesa ng'ogha hata kuyoghanila kulongeleta hayu Mpumulo mbuleti pee." ³Paulo alongilile, "Hinu mwenga mbatisilwi ghuli?" Wakalonga, "Kuubatiso wa Yohana. ⁴Hinu Paulo akayanga, Yohana abatisili kwa ubatiso wa kuleka sambi. Akawalongela wala wandu yiwa wangupalwa kumkwinila yula avile angalihika badili ghaki,

ingumaanisa, Yesu.⁵Wandu pawayoghanilile habali hai, wakabatiswa kwa lihina lya Bambu Yesu.⁶Na ikawela Paulo pakavika mawoko ghaki kunani gha weni, Mpumulo Mbuleti pee akahika kunani gha weni na wakatumbula kulongela kwa luga na kulota.⁷Jumula ghau iwelili walumi wenikuhika ikumi na ivili.⁸Paulo ayendili kulighuta lya kukonganikila Wayahudi akalongela kwa uhighilisu kwa lipindi lya miei itatu. Awelili akilongosa malongelano na kuwakwegha wandu kulongeleta mighalu yenikulongeleta unkosi wa Sapanga.⁹Ila Wayahudi waghangi wawelile na kinyengu na wenikuyitikila ng'ogha, watumbulile kulongela mahakata kulongeleta njila gha Kilisito kuulongolo gha lipinga. Hinu Paulo akalekana nau na akawabaghula wenikukwinila kutali na weni. Na mweni atumbulile kulongela kila lelo kulikuta lya Tilano.¹⁰Hai iyendelelile kwa lipindi lya machuva ivili, kwa nagha wogha wenikuwela wangulikala ku Asia wayoghanilile lilando lya Bambu, wogha Wayahudi na Wayunani.¹¹Sapanga awelili akighola mighalu mikulunga kwa mawoko gha Paulo,¹²yiwa hata wavina walamisilwi, na mipumulo mihakata ikawahuka, lipindi pawatola leso na nguu zihumile kuhigha gha Paulo.¹³Ila pawelili na Wayahudi weni kutungandunga wakiyenda mwanja kupitila mahala pala, wakilitumila lihina lya Yesu kwaikiva gha utumikila wau weni baha. Wakiwalongela wala wenikuwela na mihoka mihakata: Wakilonga, "Ninguwalamula muhuki kwa lihina lya Yesu avile Paulo angumutangasa."¹⁴Wenikughola hagma wawelili wana isaba wa kuhani Mkulu wa Kiyahudi, Skewa.¹⁵Mipumulo mihakata ikawayanga, "Yesu ningummanya, na Paulo ningummanya; ila mwenga ni aghani?"¹⁶Yula mpumulo mihakata mghati gha mundu akawajumbila watunga ndunga na akawasinda makakala na kuwatova. Ndiwa wakatuwa kuhuma kulila lighuta wakiwela ngelengi na kuhakiliilwa.¹⁷Mghalu hau ukamanyika kwa wogha, Wayahudi na Wayunani, wavile walikalile haku Efeso. Wakawela na holu nesu, na lihina lya Bambu likatundamilwa nesu.¹⁸Hila hila, watangala wa wakwinila wakahika na kukonganika na wakighilisa matendu mahakata wayagholile.¹⁹Watangala wenikuwela wakighola uganga wakakungula hitabu vyau, wakavilungusa kuulongolo gha kila mundu. Lipindi weni pawavalangila samani gha vindu vila, iwelili vipandi ihamsini elufu vya feza.²⁰Hinu Lilando lya Bambu likalandala kwa utali nesu kumakakala.²¹gha Paulo kutimilisa lihengu lyaki kula Efeso, Mpumulo akamlongosa kuyenda ku Yelusalemu kupitila ku Makedunia na Akaya; Akalonga, "Badili gha kuwela haku, ningpalwa niwoneki ku Rumi hilahila."²²Paulo akawalaghila Makedonia wavulwa ghaki waivili, Timoseo na Elasisito, wavile wawelile wamtanga. Ila hayu mweni akahighala ku Asia kwa lipindi.²³Lipindi hali kuhumilile fuju ngulu haku Efeso kulongeleta hai njila.²⁴Mhongola mmonga lihina lyaki Demetrio, mwenikuwela kaghola ving'omung'omu vya feza vya mulungu Diana, ayeghili biasala ngulu kwa mafundi.²⁵Hinu akawakungula mafundi wa lihengu hali na kulonga, "Watundamilwa, mngumanya yiwa kubiasala hai twenga tunguyingisa mapesa yatangala."²⁶Mgulola na kuyughanila yiwa, ng'ogha weka haku Efeso, ila pabehi Asia hyogha, hayu Paulo kawayambusa na kuwaghalambula wandu watangala. Angulonga yiwa kwahela milungu ivile igholwa kwa mawoko.²⁷Na ng'ogha weka ivile uhakata yiwa biasala gha twenga itewela ipalwa ng'ogha kang'i, ila hilahila na lighuta lya mulungu mdala mwenikuwela mkulu Diana anguwesa kutolwa kuwela kahela umaha. Kang'i angaliwesa hata kuyalamisa ukulu ghaki, mweni avile Asia na diana wangumyupa.²⁸Pawayoghanila hagma, wakamemwa na lilaka na wakatova lilowi, wakilonga, "Diana na Waefeso ni mkulu."²⁹Mmbwani wogha ukamema fuju, na wandu wakatula mbilu pamonga mghati gha likuta lya kuhinila. Wakawakamula wayenda mwanja wayaki na Paulo, Gayo na Alistaliko, wahumili ku Makedonia.³⁰Paulo apalile kuyingila kulipinga lya wandu, ila wavulwa wamkanisili.³¹Hilahila, amonga gha maafisa wa mbwani wa Asia wenikuwela waghanja ghaki wakamyeghela ujumbi kwa makakala kumluwa akotoho kuyingila kulikuta lya kuhinila.³²Amonga gha wandu wawelili wakilonga kindu haki na waghangi mghalu hula, kwaikiva lipinga lya wandu liwelili lihanganyikilwa. Watangala wa weni wawesili ng'ogha hata kumanya kwakanyi wakahika pamonga.³³Wayahudi wakamyegha Iskanda panje gha lipinga lya wandu na kumvika kunani kuulongolo gha wandu. Isikanda akaghola kilangihi kwa liwoku lyaki kulongela kwa wandu.³⁴Ila pawamanyile yiwa mweni ni Myahudi, wogha wakatova lilowi kwa lilowi limonga kwa lipindi lya masaa maivili, "Diana ni mkulu wa Waefeso."³⁵Badili gha myandika wa mmbwani kunyamalisa lipinga, akalonga, 'Mwenga walumi wa Efeso, ni ghani mwenikumanya ng'ogha yiwa mlima hau wa Efeso ni mvika wa lighua lya mulungu Diana mkulu na ilapicha vila iguwa kuhuma kundumba?³⁶Kulola yiwa mighalu hai itewesekana ng'ogha, tungupalwa kuwela na kufumilila na mkotoho kughola chochosi kwa kuloposela.³⁷Kwaikiva muwakema wandu hagma haku kuulamulo wavile ng'ogha wapokola wa lighuta lya mulungu na ng'ogha weni kumlighu mulungu wa twenga mdala.³⁸Kwa nagha, handa Demetilio na mafundi wenikuwela pamonga na mweni wavile na masitaka kwa yeyosi, mahala paulamlo palipala na walamula wapala. Na wayeghwi kuulongolo gha njengakaya.³⁹Ila handa wenga pauhakula chochosi kulongeleta mighalu mighangi, yategholelwa kasi kunjengakaya maha.⁴⁰Kwachakaka tuwela kuuhakata wa kulongelwa kulongeleta fuju lichuwa hali. Kwahela lukani lwa makologhanyu hagma, na tutewela ng'ogha na uweso wa kuyalongelela.⁴¹Badili gha kulongela hagma, awalekesili makongano wayendi.

20

¹Badili gha fuju kuyomoka, Paulo akawakema wavulwa na kuwataya moyu. Hinu kuwataula na kuhuka kuyenda ku Makedonia.²Na mweni pakapita kala kumimbwani hila na awelili akiwataya moyu wakwinila, akayingila ku Uyunani.³Badili gha mweni kuwela pala kwa lipindi lya miei itatu, miteghu ichengilwi kwa mweni na Wayahudi paawelili akiwela pabehi kuwela na mwanja kwa njila gha bahali kuyenda ku Shamu, hinu aliwachilile kupitila Makedonia.⁴Wala wayendili nayu mbaka Asia wawelili Sopatilo, mwana wa Pilho kuhuma ku Belea; Alisyaliko na Sekundo, wogha kuhuma kuwakwinila wa Wasesolonike; Gayo wa Delbe; Timoseo; Tikiko na Tilifimo kuhuma ku Asia.⁵Ila wandu hagma walongola kala na wawelili wangutulindila kula Tiloa.⁶Kwa njila gha bahali kuhuma ku Filipi badili gha machuwa gha mibumunda

itaywa ng'ogha simika, na kumachuwa maitano tutewahikila haku Tiloa. Tulikalile haku kwa machuwa isaba.⁷Hata lichuwa lya mtumbulo lya lijuma, patuwelili tulikungla pamonga ili kumegha libumunda, Paulo alongelili na wakwinila. Awelili akiyandala kuhuka kilau ghaki, hinu akayendelela kulongela mbaka uhiku wa mandandu.⁸Kuwelili na mimbamba mitangala kukyumba kya kunani kuvile tulikungulile pamonga.⁹Ku dilisa awelili kalikala mhongolo mmonga lihina lyaki Utiko, avile akolilwi na lughono litopehu. Hata Paulo paawelili akitangasa kwa lipindi litali, mhongolo hayu, akiwela kawonja, akaguwa pahi kuhuma kugholofa gha itatu na alokotilwi akiwela kahova.¹⁰Ila Paulo ahulukili pahi, akajinyolosa mweni kunani ghaki, akamkumbata. Hinu akalongela, "Mkotoho kutenyuka moyu, kwaikiva kamkomu."¹¹Hinu akakwela kangi kugholofa na akametula likati, akalyegha. Badili gha kulongela nau kwa lipindi litali mbaka malawila pee, akahuka.¹²Wakamyegha yula mhongolo akiwela mkomu wakahekelela nes.¹³Twenga weni tuhongolili kuulongo gha Paulo kwa meli na tukayendela ku Aso, kuvile twenga tuyandalile kumtola Paulo haku. Haki ndiwa hayu mweni apalile kughola, kwaikiva apalile kuyenda kupitila mlima myumu.¹⁴Paatuhikilile haku Aso, tukamkwelela kumeli tukayenda Mitileni.¹⁵Na twenga tukahuka kuhuma haku na lichuwa lya ivili tukahika mbandi gha ivili gha kijiwa kya Kio. Lichuwa lihikile, tukahika kukijiwa kya Samo, na kilau ghaki tukahika kumlima wa Mileto.¹⁶Kwaikiva Paulo awelili kalamula kuyenda mwanja kupitila ku Efesp, ili yiwa akotoho akatumila lipindi lolosi ku Asia; kwaikiva awelili na lukani lwa kuyenda kwa kuloposela kuhika njenji ku Yelusalemu kwaikiva gha mhambu wa Pentekosite, handa paikawesekana mweni kughola nagma.¹⁷Kuhuma ku Mileto akalaghila wandu mbaka ku Efeso na akawakema wagogolo wa lipinga lya wamkwinila Kilisito.¹⁸Pawahikile kwaki, akawalongela mwenga maweni mngumanya kuhuma lichuwa lya mtumbulo panihika haku Asia, vila niwelile kwa mwenga lipindi lyogha.¹⁹Nimtumikila Bambu kwa unyenyekelela wogha na kwa masosi, na mahakilo yanikolile nenga kwa uhakata wa Wayahudi.²⁰Mngumanya vila nilikanisa ng'ogha kutangasa kwa mwenga kindu chochosi kyenikuwela maha, na vila nenga niwavulile lipala lipala na hilahila kuyenda lighuta kwa lighuta.²¹Mngumanya vila nenga niyendelelile kuwakanisa Wayahudi na Wayunani kunani gha kumuhuyila Sapanga na ukwinila ku Bambu wa twenga Yesu Kilisito.²²Na hinaa, mloli, nenga, panikawela ningumuyitikila Mpumulo Mmbuleti pee kuyendela ku Yelusalemu, nikotoho kumanya mighalu ivile itenihumila nenga haku,²³ila kwaikiva Mpumulo Mmbuleti pee angunihighilisa nenga kukila mmbwani na angulonga yiwa minyololu na maghaso ndiwa vingunilindila.²⁴Ila nenga niliwachilile ng'ogha yiwa kulama kwa nenga ni kwa njila yeyosi gha samani kwa nenga, ili mbati kuyomola mwanja ghangu na lihengu nipokelile kuhuma kwa Bambu Yesu, kutangasa Habali Maha gha manemu gha Sapanga.²⁵Na hinaa, uloli, ningumanya yiwa wogha, paghati gha wala niyendili kuwatangasila Unkosi, mtenilola ng'ogha wuso kangi.²⁶Kwa nagma ninguwahighilisila lelo hai, yiwa nivili ng'ogha na uhakata kumwahi gha mundu yeyosi.²⁷Kwaikiva nilikanisa ng'ogha kuwatangasila mapalo hyigha mgha Sapanga.²⁸Kwa nagma muweli mihu kunani gha mwenga maweni, na kunani gha lipinga lolosi livile Mpumulo Mmbuleti pee kawavika mwenga kuwela waghokeloka. Muweli mihu kuhunga lipinga lya Bambu, livile alihemelile kwa mwahi ghaki mweni.²⁹Ningumanya yiwa badili gha kuhuka nenga mweni, ghalu mwitu wakalipa wateyingila kwa mwenga na wakaleka kuliwonela luhungu lipinga.³⁰Ningumanya yiwa hata paghati gha mwenga maweni amonga gha wandu watehika na kulongela mighalu gha kubyodosa, ili kuwakwegha wavulwa wawakovekeli weni.³¹Kwa nagma muweli mihu. mngumbuki yiwa kwa machuva maitatu niwesili ng'ogha kuleka kuwavula kila mmonga wa mwenga kwa masosi uhiku na pamuhi.³²Na hinaa nenga ninguwayegha kwa Sapanga, na kwa lilando lya manemu ghaki, livile linguwesa kuwachenga na kuwapegha ulihi pamonga na weni wogha wenikuyeghwa kwa Sapanga.³³Niwelili ng'ogha na lumatamata lwa mapesa, sahabu, au nguu.³⁴Mungumanya mwenga maweni yiwa mawoko hagma yanipatila vindu ghangu mweni na vindu vya wala wenikuwela pamonga na nenga.³⁵Kumighalu hyogha niwapeghili mlandano wa vila ingupalwa kuwatanga wala wanyengemangili kwa kughola lihengu, na vila mngupalwa kukumbwike milando gha Bambu Yesu, milando ivile mweni ailongelili: "Ni maha kupegha kupiti kupokela."³⁶Badili gha kulonga ndambu hai, atovili manung'una akayupa pamonga na weni.³⁷Wogha wakalila nesu na kumguwila Paulo kuntandala na kumbusi.³⁸Wanyengemangili kupiti hyogha kwaikiva gha kila kivile awelili kalongela, yiwa katu wateulola ng'ogha wuso ghaki kangi. Hinu wakamyegha kumelikebu.

21

¹Lipindi patuwelili tulekana nau, na tuyenda mwanja mbahali, tukahika monga kwa monga kumlima wa Kosi, na kilau ghaki tukahika kumbwani wa Rodo, na kuhuma haku tukahika mmbwani wa Patala.²Patupatile meli yenii kuhubuka kuyenda kufoinike, tukwelile kuyenda tukayenda mwanja.³Patuhikile kuulongo gha kijiwa kya Kipro, tukaileka mbandi gha soto, tukayenda mbaka Silia, tukavika nanga kumlima wa Tiro, kwaikiva haku ndiwa meli ipalilwe kuhulusa mhigo ghaki.⁴Badili gha kuwalola wavulwa, tukalikala haku machuwa isaba. Wavulwa hagma wakamlongela Paulo kupitila kwa Mpumulo yiwa mweni akotoho kuhika ku Yelusalemu.⁵Hata patutimilisa machuwa ghala, twenga tukahuka tukayenda zyetu. Wogha pamonga, na wadala ghau na wana ghau, watuyeghili kunjila zyetu mbaka patuhukili panje gha mbwani. Hinu tukatova manung'una pwani, tukayupa, tukataulana kila mmonga.⁶Tukakwela meli, kunu na weni wakahuya ukaya kwau kangi.⁷Hata patuyomola mwanja wa twenga kuhuma Tiro, tukahika kutolemai. Pala tujambusilile walongo, na kulikala naweni kwa lichuwa limonga.⁸Kilau ghaki tukahuka tukayenda kukaisalia. Twenga tukayingila ukaya kwa Filipino, mtangasa wa Habali Maha, mwenikuwela mmonga wa wala isaba, na twenga tukalikala pamonga na mweni.⁹Mundu hayu awelili na mabiti wainane wabikila wavile walotili.¹⁰Badili gha kulikala haku kwa machuwa matenu, akahuluka kuhuma Uyahudi mlota mmonga mwenikukumwa agabo.¹¹mweni ahikili kwa twenga na akatola ngoyi gha Paulo. Kwa hau ajiwopili maghulu na mawoku nghaki mweni na kulongela, "Mpumulo Mmbuleti pee

angulonga nagma," Wayahudi wa Yelusalemu watemuwopa mundu mwenikuwela na ngoyi hai, na weni watemyegha kumawoko gha wandu wa milima."¹² Patuyoghanila mighalu hai, twenga na wandu wenikuwela wangulikala kumahala pala tumluwili Paulo akotoho kukwela kuyenda ku Yelusalemu. ¹³Ndiwa Paulo ayangile, "Mngughola niki, mngulila na kunitenyula moyu ghangu? Kwaikiva niliyandala kala, ng'ogha weka kwa kuwopwa, ila hilahila kuhovila haku Yelusalemu kwaikiva gha lihina lya Bambu Yesu." ¹⁴Kwaikiva Paulo apalile ng'ogha kukweghwa, tulekili na kulonga, "Hinu mapalo gha Bambu na yagholeki." ¹⁵Badili gha machuwa hagma, tukatola mihaku gha twenga na tukakwela ku Yelusalemu. ¹⁶Amonga gha wavulwa kuhuma ku Kaisalia hilahila wakovekanili na twenga. Wakamyegha mundu mmonga mwenikukemwa mnasoni, mundu wa Kipro, mvulwa wa dahile. ¹⁷Patuhikile ku Yelusalemu, walongo watupokelili kwa luheku. ¹⁸Kilau ghaki Paulo ayendili pamonga na twenga kwa Yakobo, na wagogolo wogha wawelili pala. ¹⁹Badili gha kuwajambusa, awapeghili habali imonga badili gha ighangi gha mighalu ivile Sapanga ayagholile paghati gha milima kupitila lihengu lyaki. ²⁰Lipindi pawayoghanilile hagma, wakamuyinula Sapanga, na wakamlongela, "Ungulola, mlongo, kuvile na mailufu maninga wenikukwinila paghati gha Wayahudi. Weni wogha wavili na lukani lwa kukola selia. ²¹Walongelwa kulongelela wenga, yiwa unguvula Wayahudi wenikulikala paghati gha milima kulekana na Musa, na yiwa unguwalongela wakotoho kuwayingisa jandu wana wau, na wakotoho kukovekela ndyangilu gha dahile. ²²Tungupalwa tugholi niki? Bila holu wateyoghanila yiwa wenga uhika. ²³Hinu ugholi kila twenga tungukulongela hinaa; tuvili na wandu wanjechi weni kuvika nasili. ²⁴Watoli wandu hagma na ulighululi mweni pamonga na weni, na uwahipili mahipo ghau, ili wawesi kumoa mutu ghau. Hinu kila mmonga apati kumanya yiwa mighalu walongelilwi kulongelela wenga ni gha uhwangi. Watejivula yiwa wenga hilahila ungukovekela selia. ²⁵Ila kwa habali gha milima weni kuwela wakwinila, tuyandikile na kupegha malaghilo yiwa wangupalwa kulikinga na vindu vyenikuhumisililwa litambiku kwa ling'omung'omu, na mwahi, kukovekelana na kila kipuputulilwi, na walikingi na ungongola." ²⁶Ndiwa, Paulo akatola walumi, na lichuwa lya ipili, akajihulula mweni pamonga na weni, akayingila kulighuta lya Sapanga, kutangasa lipindi lya lichuwa lya kulighulula, mbaka litambiku liyeghwi kwaikiva gha kila mmonga. ²⁷Machuwa hagma isaba payahikile pabehi gha kuyomoka, amonga gha Wayahudi kuhuma ku Asia wakamlola Paulo kulighuta lya Sapanga, na makongano wakahyoma, na wakamnyolosela mawoku. ²⁸Wawelili wangutova lilowi, "Wandu wa Izilaeli, mtutangi. Hayu ni yula mundu mwenikuwawula wandu kila mahala mighalu ivile ni kihyetu na wandu, selia, na mahala haku. Hilahila kawayegha Wayunani kulighuta lya Sapanga na kupavika ndaka mahala haku pambuleti pee." ²⁹Kwaikiva mtumbulo wawelili wamlola Trofimo Muefeso akiwela pamonga na mweni kumbwani, na weni waliwachilile Paulo kamyegha kulighuta lya Sapanga. ³⁰Mlima wogha uwelili na holu, na wandu wakatula mbilo pamonga na kumkamula Paulo. Wakamuhumisa panje gha lighuta lya Sapanga, na milyango bwitu ikawopwa. ³¹Pawawelili wakiyesa kumkoma, habali zikamuhikila mkulu wa watovangondo wa ugholokela yiwa Yelusalemu yogha iwelili imema fuju. ³²Lipindi lilalila akawatola watovangondo na mkulu wau akalituilila lipinga. Lipindi wandu pawamlolile mkulu wa watovangindo na watovangondo, wakaleka kumtova Paulo. ³³Hinu mkulu wa watovangondo akamhikila na akamkamula Paulo, na akalamula awopwi minyololu miivili. Akamkonya mweni ni ghani na kaghola niki. ³⁴Amonga gha wandu kulipinga wawelili walilongela kindu haki na waghangi kighangi. Kwaikiva mkulu awesili ng'ogha kuwalongela chochosi kwaikiva gha lila lilowi, akalamula Paulo ayeghwi mghati gha ngomi. ³⁵Hinu paahikile kungasi, akatolwa na watovangondo kwaikiva gha fuju gha lipinga. ³⁶Kwaikiva lipinga lya wandu limkovekelili na wawelili wakiyendelela kutova lilowi, "Mumuhumisi hayu!" ³⁷Paulo paawelili anguyeghwa mghati gha ngomi, amlongelili mkulu wa watovangondo, "Ninguwesa kukulongela kindu?" Yula mkulu wa watovangondo akalonga, "Ghuli ungulongela Kiyunani?" ³⁸Ghuli, wenga kwa ng'ogha yula Mmisili mwenikuwela haku mtumbulo alongosili uhyuko na atolile magaidi ielufu njechi kumwitu?" ³⁹Paulo akalongela, "Nenga na Myahudi, kuhuma kumbwani wa Tarso gha Kilikia. Nenga ni mundu wa mlima umanyika nesu. Ninguwawula, mnilekeseli nilongeli na wandu." ⁴⁰Lipindi mkulu pakampegha fwasi, Paulo akagholoka kungasi na akalangiha kilangihi kwa wandu wa liwoko lyaki. Lipindi papawelili na ujii nesu, akalongela na weni kwa Kiebulania. Akalongela.

22

¹Walongo na watati wa nenga, myoghanili kulitetela kwa nenga niteughola kwa mwenga hinaa." ²Makongano pawayoghanila Paulo akilongela na weni kwa kiebulania, wakanyamala. Akalonga, ³Nenga na Myahudi, niwelekwa mbwani wa Tarso kumahala gha Kilikia, ila nipatile ilimu kumbwani hau, kumaghulu gha Gamalieli. Nivulilwi kukovekelana na njila chakaka zya selia zya watati wa twenga. Nenga niwela na uyangala wa Sapanga, handa mwenga wogha vila muwela lelo. ⁴Niwahakiloile kwa njila hai mbaka kuhova; nikawawopa walumi na wadala na kuwatagha mgelesa. ⁵Hata mtambika mkulu na wagogolo wogha wanguwesa kuyegha ughilisu yiwa mbokelili lihamba kuhuma kwa weni kwaikiva gha walongo weni kuwela ku Damesiki, kwa nenga kuyenda mwanja haku. Iwelili niwayeghi wandu Yelusalemu wa njila hila ili wawopwi na kunyokolwa. ⁶Ihumilile yiwa pala paniwelili nikiyenda mwanja nikawela pabehi na kuhika Damesiki, lipindi lya pamuhi bwitu mhana mkulu ukahumila kundumba ukatumbula kunilangasila. ⁷Nikaguwa pahi na kuyoghanila lilowi likinilongela, 'Sauli, Sauli kwa kyani ungunihyomelesa?' ⁸Nikayanga, 'Wenga ni ghani, Bambu?' Akanilongela, 'Nenga na Yesu Mnazaleti, nivile wenga ungunihyomelesa.' ⁹Wala wenikuwela na nenga walolile mhana, ila wayoghanilile ng'ogha lilowi lya yula alongelili na nenga. ¹⁰Nikalongela, 'Nigholi kyani, Bambu?' Bambu akanilongela, 'Ugholoki na uyingili Damesiki; haku utelongelwa kila kindu ungupalwa kughola.' ¹¹Niwesili ng'ogha kulola kwaikiva gha mhana hula, ndiwa nikayenda ku Damesiki kwa kulongoswa na mawoko gha wala wenikuwela na

nenga.¹² Haku nikakongine na mundu mwenikukemwa Anania, awelili ni mundu akolile selia na mwenikutundamilwa kuulongo gha Wayahudi wogha wenikulikala haku.¹³ Akahika kwa nenga, akagholoka kuulongo gha nenga, na kulongela, Mlango ghangu Sauli, upati kulola, 'Kwa lipindi lilalila nikamlola.¹⁴ Akalonga, 'Sapanga wa watati wa twenga kakuhaghula wenga upati kumanya mapalo ghaki, kumlola yula mweni haki, na kuyoghanila lilowi lyenikuhuma kumlomo ghaki.¹⁵ Kwaikiva utewela mhighilisa kwa mweni kwa wandu wogha kunani gha uyalolile na kuyoghanila.¹⁶ Hinu hinaa kwa kyani ungulindila? Uyimuki, ubatiswi, ukawofuli sambu syako, ukilikema lihina lyaki.¹⁷ Badili gha kuhika ku Yelusalemu, na paniwela nikiyupa mghati gha lighuta lya Sapanga, ikahumila yiwa nipeghilwi mawonu.¹⁸ Nikamlola akinilongela, 'Njenji na uhuki ku Yelusalemu kwa kuloposela, kwaikiva watejumila ng'ogha uhighilisu ghako kulongelela nenga.¹⁹ Nikalongela, 'Bambu, wau weni wangumanya niwawopili mgelesu na kuwatova wala wakukwinilile kukila lighuta lya kukonganikila Wayahudi.²⁰ Na mwahi gha Sitefano mhighilisa wa wenga iyitilwi, nenga hilahila niwelili nigholoka pabehi na kujumila na niwelili nikigholokela nguu zya wala wamkomili.²¹ Ila anilongelili, 'Uyendi, kwaikiva nenga nitekulaghila uyendi kutali kwa wandu wa milima.²² Wandu wakamlekesela alongeli kunani gha lilando hali. Ila kuulongo watovili lilowi na kulongela, "Muhumisi mundu hayu kumlila; kwaikiva angupalwa ng'ogha alikali."²³ Pawawelili wakitova lilowi, na kutagha nguu zya na kutagha malihu kunani,²⁴ kilongosi wa watovangondo mkulu akalamula Pulo ayeghwi kungomi. Akalaghila akonywi kunu angutovwa hyatu, ili hayu mweni amanyi kwakanyi wwawelili wakimtova lilowi vila.²⁵ Hata pawawelili wamuwopa kwa ngoyi, Paulo akamlongela yula mlamula mwenikugholoka pabei na mweni, Ghuli! ni maha kwa mwenga kumtova mundu mwenikuwela Mlumi na kambila kulamulwa?"²⁶ Yula malamula pakayoghanila milando hai, akayenda kwa mkulu wa watovangondo na kulongela, akilonga, "Ungupala kughola niki? Kwaikiva mundu hayu ni mlumi."²⁷ Kilongosi mkulu wa watovangondo akahika na kulongela, Nilongeli, ghuli wenga kwa mundu wa Rumi?" Paulo akalonga, "Ndiwa."²⁸ Kilongosi akamuyanga, "Ni kupitila mapesa ngenju ndiwa nikapokela kuwela mundu wa Rumi." Ila Paulo akamlongela, "Nenga na mrumi wa kuweleka."²⁹ Hinu wala wenikuwela wajiandala kuyenda kumkunya wakahuka na kumleka lipindi lilalila. Na mkulu wa watovangondo na mweni akatila, pakamanya Paulo ni mrumi, na kwaikiva kamuwopa.³⁰ Lichuwa likihile, kilongosi mkulu wa watova ngondo apalile kumanya uchakaka kulongelela masitaka gha Wayahudi kwa Paulo. Hinu akamuwoposola vihungu vyaki akalamula wakulu wa watambika na njengakaya hyogha wakonganiki. Akamyegha Paulo pahi, na kumvika paghati gha weni.

23

¹ Paulo akawalola monga kwa monga wandu wa njengakaya na kulongela, "Walongo wa nenga, nilikalile kuulongo gha Sapanga kwa lukani maha mbaka hai lelo." ² Mtambika mkulu Anania akawalaghila wala waghokile pabehi na mweni wamtovi mlomo ghaki. ³ Ndiwa Paulo akamlongela, "Sapanga atekutova wenga, likuta lyenikupakalwa chokaa. Ulikala ukinilamula kwa selia, na wenga ungulaghila nitovwi kihyetu na selia?" ⁴ Wala wenikuwela waghokile pabehi na mweni wakalongela, "Havi ndiwa ungumligu mtambika mkulu wa Sapanga?" ⁵ Paulo akalonga, "Walongo wa nenga, nenga nimanyile ng'ogha yiwa hayu ni mtambika mkulu. Kwaikiva iyandikwa, utelongela ng'ogha uhakata kunani gha mlongosa wa wandu ghako." ⁶ Paulo pakalola mbandi imonga gha njengakaya ni Msadukayo na waghangi Mafalisayu, akayongesa lilowi na kulonga, "Walongo wa nenga nenga na Mfalisayu, mwana wa Mfalisayu. Na kwaikiva gha nagha ninguliwachila kwa uhighiliso uhinduko wa kihu ningulamulwa nau." ⁷ Pakayalongela hagma, mabisano makulu yakahumila paghati gha Mafalisayu na Masadukayu, na mkongano ukalekanika. ⁸ Kwaikiva Msadukayu wangulonga yiwa kwahela uhinduko, mtumikila wa kundumba wa Sapanga wala mpumulo, ila Mafalisayu wangulonga yiwa hagma hyogha yanguwoneka. ⁹ Fuji ngulu ikahumila na amonga gha wayandika wenikuwela mbandi gha Mafalisayu waghokile na kulongelelana, wakilonga, "Tulolile ng'ogha kihakata chochosi kwa mundu hayu. Ghuli handa mpumulo au mtumikila wa kundumba wa Sapanga kalongela na mweni weka?" ¹⁰ Lipindi kukahumila milando mikulunga, mkulu wa watova ngondo atilile yiwa Paulo angalibalulwa vipandi vipandi na weni, hinu akalaghila watova ngondo wahuluki pahi na kumtola kwa makakala kwa wajumbi wa njengakaya, na kumyegha kungomi. ¹¹ Uhiku uhikile Bambu aghokile pabehi na mweni na kulonga, "Ukotoho kutila, kwaikiva unihighilisa ku Yelusalemu, hinu utehighilisa ku Roma." ¹² Pakuchia, amonga wa Wayahudi waghokile lilaghano na kukema kilapo kunani gha weni baha; walongile yiwa watelyegha ng'ogha wala kunywegha chochosi mbaka pawamkoma Paulo. ¹³ Kuwelili na wandu kupiti ialobaini wenikuwela wawikili mteghu hau. ¹⁴ Wakayenda kwa wakulu wa watambika na wagogolo na kulongela, "Tujivika weni kukilapo kikulu, tukotoho kulyegha chochosi mbaka patumkoma Paulo." ¹⁵ Hinu hinaa, njengakaya imlongeli mkilu wa watovangondo amyeghi kwa mwenga, iwoneki handa mngulamula mghali ghaki kwa uchakaka. Kwa twenga tuliyandala kala kumkoma pambila gha kuhika haku. ¹⁶ Ila mwana wa mhcha ghaki na Paulo ayoghanilile yiwa kuwelili na mteghu, akayenda akayingila mghati gha ngomi na kulongela Paulo. ¹⁷ Paulo akamkema mlamula mmonga akalongela, 'Umyeghi mhongolo hayu kwa mkulu wa watovangondo; kwaikiva kana lilando lya kulongela.' ¹⁸ Hinu mlamula akamtola yula mhongolo akamyegha kwa kilongosi mkulu wa watovangondo akamlongela, "Paulo yula muwopwa anikemili akapala nikuyegheli mhongolo hayu kwa wenga. Kana lilando lya kukulongela." ¹⁹ Yula kilongosi wa watovangondo mkulu akamkamula liwoku akajivika na mweni mmbali, na akamkonya, "Ni kindu niki ungupala kunilongela?" ²⁰ Mhongolo yula akalonga, "Wayahudi wajumilana kukuluwa umyeghi Paulo kilau kunjenga kaya iweli handa wangupala kupokela habali kuhuma kwa mweni kwa uchakaka nesu. ²¹ Hinu wenga ukotoho kujumila kwaikiva wandu kupiti ialobaini wangumnyatila. Wajiwopa kwa kilapo, wakotoho kulyegha wala kunywegha hata pawatemkoma. Hata hinaa waliyandala kala, wakilindila ulekeselo kuhuma

kwa mwenga."²²Hinu yula kilingosi mkulu wa watovangondo akamleka mhongolo ayendi zyaki, badili gha kumlaghilila "ukotoho kumlongela mundu yeyosi yiwa unilongela hagma."²³Akawakema walamula waivili akalonga muwayandali watovangondo imia imbili kuyenda ku Kaisalila na watovangondo wakwela falasi isabini, na weni migoha imia ivili, mtehuka samu gha itatu uhiku.²⁴Akawalongela kuyandala mikokolo ivile Paulo atemtola na kumyegha maha kwa Feliki Gavana.²⁵Akayandika lihamba kwa ndambu hai,²⁶Kilaudia Lisia kwa mlamula mkwilikihi Feliki, jambu.²⁷Mundu hayu akamulilwi na Wayahudi wakawela pabehi kumkoma, ndiwa nikayenda pamonga na lipinga lya watovangondo nikamlokola, panipatile habali yiwa mweni ni mundu kuhuma kwa warumi.²⁸Nipalile kumanya yiwa kwa kyani wamsitikili, hinu nikamyegha kunjengakaya.²⁹Nikalola yiwa awelili kasitakilwa kwaikiva gha milando gha selia ghau, wala kasitakilwa lilando lolosi lya kupalwa kukomwa hata kuwopwa.³⁰Hinu ikamanyika kwa nenga yiwa kuvili na mghali wakupala kumkoma, hinu kwa kuloposela nikamyegha kwa wenga, na kuwalaghila wala wenikumsitaki hilahila wayeghi masitaka ghaki kulongolo gha wenga. Wakataulana."³¹Hinu wala watovangondo wakayitikila amuli; wakamtola Paulo wakamyegha hata Antipatili uhiku.³²Lichuwa lihikile, watovangondo watangala wakawaleka wala wakwela falasi wayendi pamonga na mweni, na weni wakahuya kungomi.³³Na wakwela falasi pawahikile ku Kaisalia, na kumpegha mlamula lila lihamba, wakamvika Paulo kuulongolo ghaki.³⁴Na mweni mlamula pakalisoma lila lihamba, akamkonya Paulo ahumilile kumbwani ghani; paamanyile yiwa ni mundu wa Kilikia,³⁵akalonga, "Nitekuyoghanila wenga pawatehika wala weni kukusitaki," akalaghila avikwi kuikulu gha Helode.

24

¹Badili gha machuwa itano, Anania mtambika mkulu, amonga gha wagogolo na mlongela mmonga mwenikukemwa Telitulo, wakayenda pala. Wandu hagma wayegha masitaka kumsitaki Paulo kwa gavana.²Paulo pakagholoka kuulongolo gha gavana, "kwaikiva gha wenga tuvili na upongu mkulu; na kwa mawonu ghako yanguyegha mghalambulo mmaha kumlila wa twenga;³hinu kwa kushukwile kogha tungupokela kila kindu ukighila, jambu mtundamilwa Feliki.⁴Ila nikotoho kukughasa nesu, ningukuluwa uniyoghanili milando mayaghani kwa ulungwana ghako.⁵Kwaikiva tumpata mundu hayu mweni kinyengu, na anguyambusa Wayahudi wogha kuhyuka kumlimawogha. Na kangi ni kilongosi wa Wanazalayo. (Uvikili mkasu: Mahala gha milandu gha msitali hau 24:6⁶Na kangi ayesili kulitaya lighuta lya Sapanga ndaka hinu tutemkamula, uwela ng'ogha kumayandiko gha dahile). (Uvikili mkasu msitali hau⁷Lisiasi, afisa, alihika na akamtola kwa makakala kumawoku gha twenga, uwela ng'ogha kumayandiko maha gha dahile).⁸Paumkonya Paulo kulongeleta mighalu hai, hata utewesa kuivula ni kindu niki tumsitakila.⁹Wayahudi na weni wakamsitaki Paulo, wakilonga yiwa hai mighalu iwelile chakaka.¹⁰Liwali pakampungila liwoko ili Paulo alongeli, Paulo akayanga, "Ningumanya yiwa kwa machuwa matangala uwela mlamula wa mlima hau, na nivili na luheku kuilongela mweni kwa wenga.¹¹Uguwesa kuhighilisa yiwa yapita ng'ogha machuwa yapiti ikumi na ivili kuhuma panikwela kuyenda kuyupa ku Yelusalemu.¹²Na pawanilolile kulighuta lya Sapanga, nisindanili ng'ogha na mundu yeyosi, na nigholile ng'ogha fuju kumkongano, wala kumalighuta gha kukonganikila Wayahudi wala mghati gha mmbwani;¹³na hata wanguwesa ng'ogha kuhighilisa kwa wenga masitaka wanguyasitaki kwa nenga.¹⁴Ila ningujumilamhalimkwa wenga, yiwa kwa njila hila ivile wanikemili sehebu, kwa njila haihai ningumtumikila Sapanga wa tati zya twenga. Nenga na mchakaka kwa hyogha yenikuwela kuselia na mayandiko gha walota.¹⁵Nivile na mgangamalu hulahula kwa Sapanga uvile hata na weni wanguulindila, kuhika kwa uhinduko wa wahovili, kwa wogha weni haki na wenikuwela ng'ogha na haki;¹⁶na kwa hali ningughola lihengu ili niweli na lukani luwela ng'ogha na uhakata kuulongolo gha Sapanga na kuulongolo gha wandu kupitila mighalu yogha.¹⁷Hinaa badili gha machuwawa yatangala nihika kuyegha mtanga kwa mlima ghangu na hupo gha feza.¹⁸Panigholile nagma, Wayahudi watenu wa Asia wakanilola mghati mwa mhambu wa ughululo mghati gha lighuta lya Sapanga, bila lipinga lya wandu wala fuju.¹⁹Wandu hagma wavili wapalilwe kuwela kuulongolo gha wenga hinaa na walongeli kila wawela nachu kunani gha nenga handa wavile na lilando lolosi.²⁰Au wandu hagma weni na walongeli yiwa ni uhakata ghani waulolile kwa nenga panigholokile kuulongolo gha njengakaya gha Kiyahudi;²¹ila weka kwaikiva gha kindu kimonga nikilongilile kwa lilowi panigholokili paghati gha weni, 'ni kwaikiva gha uhinduko."²²Feliki awelili kalongelwa maha kulongeleta njila, na akamalila mkongano. Akalonga, "Lisia mkulu wa watovangondo paatehika pahi kuhuma Yelusalemu nitehumisa ulamulo kunani gha masitaka gha mwenga."²³Ndiwa akamlaghila mlamula amgholokeli Paulo, ila aweli na fwasi na akotoho kuwela mundu wa kuwakanisa waghanja ghaki wakotoho kumtanga na kumtyangila.²⁴Badili gha machuwa matenu, Feliki akahuya na Dulusila mhumbu ghaki mwenikuwela Myahudi, akalaghila kumkema Paulo na akayoghanila kuhuma kwa mweni habili gha ukwinila mghati gha Kilisito Yesu.²⁵Ila Paulo paawelili akilongelana na mweni kulongeleta haki, kuwela na kuikanisa mweni na ulamulo hula utehika, Feliki akawela na holu akayanga, 'Uyendi kutali kwa hinaa, ila panitepata lipindi kangi, nitekukema."²⁶Lipindi lilalila, aliwachelile yiwa Paulo atempegha mapesa kwa nagma akamkema mianja itangala akalongela na mweni.²⁷Ila machuva maivili yahongile, Polikio Fesito akawela mlamula badili gha Feliki, ila Feliki apalile kuwahekelesa Wayahudi, hinu akamleka Paulo pahi gha ugholokela.

25

¹Ndiwa Fesito pakayingila kumbwani hau na badili gha machuwa maitatu ayendili kuhuma Kaisalia mbaka Yelusalemu.²Mtambika mkulu wa Wayahudi wakola mlima wakayegha masitaka kunani gha Paulo kwa Fesito, na walongile kwa makakala kwa Fesito.³Na wamluwili Fesito agholi ulungwana kunani gha habali zya Paulo apati kumkema ku

Yelusalemu ili wawesi kumkoma kunjila.⁴Ila Fesito ayangile yiwa Paulo awelili muwopwa ku Kaisalia, na yiwa mweni atehuya haku njeni.⁵Alongile, "Kwa nagha, wala wenikuwesa, wanguwesa kuyenda haku na twenga. Handa kuvile na kindu kihakata kwa mundu hayu, mngupalwa kumsitaki."⁶Badili gha kulikala machuwa mainane au ikumi kupiti, akahuya Kaisalia. Na lichuwa lihikile akalikala kukikalilo kya ulamulo na kulamala Paulo ayeghwi kwaki.⁷Paahikile Wayahudi kuhuma ku Yelusalemu wakagholoka pabehi, wakahumisa masitaka matangala matopehu yavile wawesa ng'ogha kuyahighilisa.⁸Paulo alitetelile na kulongela, 'Ng'ogha kunani gha Wayahudi, ng'ogha kunani gha lighuta lya Sapanga, na ng'ogha kunani gha Kaisali, nighola mahakata.⁹Ila Fesito apalile kuipendekesa kwa Wayahudi, na hinu akamyanga Paulo kwa kulongela, 'Ghuli, ungupala kuyenda ku Yelusalemu na kulamulwa na nenga kulongelela mighalu hai haku?'¹⁰Paulo akalonga, 'Ningugholoka kuulongolo gha kikalilo kya ulamulo kya Kaisali ivile ningupalwa kulamulwa. Niwakosela ng'ogha Wayahudi, handa wenga vila ungumanya maha.'¹¹Paikawela ngosa na handa nigholile kila kipalwa kihu, nikanila ng'ogha kuhova. Ila handa masitaka ghau ng'ogha kindu, kwahela mundu kanawesa kuniyegha kwa weni. Ningumluwa Kaisali.'¹²Badili gha Fesito kulongela na njengakaya akayanga, "Ungumluwa Kaisali; uteyenda kwa Kaisali."¹³Badili gha machuwa matenu, nkosi Agilipa na Belinike wahikile Kaisalia kughola mwanja wa weka kwa Fesito.¹⁴Badili gha kulikala haku kwa machuwa matangala, Fesito akayegha kesi gha Paulo kwa nkosi; Akalonga, 'Mundu mmonga alekilwi haku na Feliki handa muwopwa.'¹⁵Paniwelili ku Yelusalemu watambika wakulu na wagogolo wa Wayahudi wayeghili masitaka kunani gha mundu hayu kwa nenga, na weni wakonyili kunanani gha ulamulo kwa mweni.¹⁶Kwa hali nenga niwayangile yiwa ng'ogha ndyangilu gha Waloma kumuhumisa mundu kwa upendeleu badili ghaki, msitakilwa angupalwa kuwela na fwasi gha kuwawesa wasitaki ghaki na kulitetela kunani gha masitaka hagma.¹⁷Kwa nagha, pawahikile pamonga haku, niwesili ng'ogha kulindila ila lichuwa lihikile nitamili kukitamilo kya ulamula mundu hayu ayeghwi mghati.¹⁸Lipindi wasitaki pawagholokili na kumsitaki, niliwachilile iwa kwahela masitaka makulu yayeghilwi kunani ghaki.¹⁹Badili ghaki, wawelili na masindano kumilando mitenu pamonga na mweni kulongelela dini ghau na kulongelela Yesu avile awelili kahova, ila Paulo angulongela iwa kamkomu.²⁰Niwelili nigubikwa vila ningupalwa kulolesa mghalu hau, na nikamkonya handa angaliyenda ku Yelusalemu kulamulilwa kulongelela mighalu hai.²¹Ila Paulo pakakemwa avikwi pahi gha ugholokela wa Nkosi, nilaghilile avikwi hata panitemyegha kwa Kaisali.²²Agilipa alongili na Fesito, "ningalipala hilahila kumuyoghanila mundu hayu." "Fesito, akalongela, "Kilau utemuyoghanila."²³Hinu kilau ghaki, Agilipa na Belinike wahikile na mhambu utangala; wahikile kulikuta na maafisa wa wa watovangondo, na wandu wakola mlima wa mmbwani. Na Fesito paalaghilile, Paulo ayeghwi kwa weni.²⁴Fesito akalongela, "Nkosi Agilipa, na wandu wogha wenikuwela baha pamonga na twenga, mngumlola mundu hayu; lipinga lyogha lya Wayahudi haku Yelusalemu na haku hiala hila wapalile niwasauli, na weni wakatowa lilowi kwa nenga yiwa akotoho kulama."²⁵Nilolile yiwa kaghola ng'ogha lolosi lyenikumghola ahovi; ila kwaikiva kamkema nkosi, nilamulili kumyegha kwa mweni.²⁶Ila nivili ng'ogha na kindu kikulu kya kuyandika kwa Nkosi. Kwaikiva gha nagha, nimeyegha kwa wenga, nesunesu kwa wenga, Nkosi Agilipa, ili mbati kuwela na kindu kya kuyandika kulongelela kesi.²⁷Kwaikiva ningulola ingumaanisa kindu ng'ogha kumyegha muwopwa na bila kuwonesha masitaka ghaki.

26

¹Hinu, Agilipa akamlongela Paulo, 'unguwesa kulitetela hinaa.' Ndiwa Paulo akalangiha liwoko lyaki akajitetela nagha.²"Ninguilola ni mweni luheku, Nkosi Agilipa, ili kughola kesi ghangu kuulongolo ghako lelo kunani gha masitaka hyogha gha Wayahudi.³Nesunesu, kwaikiva wenga ni mmanyi wa ndyangilo zya Wayahudi na vila wangukonya. Hinu ninguluwa uniyoghanili kwa kuponga.⁴Chakaka, Wayahudi wogha wangumanya vila nilikalile kuhuma uhongolo gha nenga kumlila wa nenga haku Yelusalemu.⁵Wangunimanya kuhuma mtumbulo na wangupalwa kujumila yiwa nilamili handa Mfalisyu, dini yeni ugholokela mkalipa kwa twenga weni..⁶Hinaa nigholoka baha ili nilamulwi kwaikiva nenga nilolile laghilile livile Sapanga aligholile na watati wa twenga.⁷Hali ni lilaghilo livile makabila gha twenga ikumi na ivili yanguwachilila kupokela handa pawamyupa Sapanga kwa kuyangala uhiku na pamuhi. Ni kwaikiva gha litumaini hali, nkosi Agilipa, Yiwa Wayahudi wangunisitaki.⁸Kwakanyi paghati gha twenga anguliwachila ni mkangaso yiwa Sapanga anguhindula wandu?⁹Lipindi litenu niliwachilile mweni yiwa ningalighola mighalu itangala kunani gha lihina lya Yesu wa Nazaleti.¹⁰Nigholile hagma ku Yelusalemu; niwawopili wakwinila watangala kugelesa, na niwelili na uwesa kuhuma kwa wakulu wa watambika kughola nagha; na lipindi wangukomwa, nitovili kula kunani gha weni.¹¹Mianja mitangala niwahakilile kumighuta gha kukonganikila Wayahudi hyogha na niyesili kuwagholo walekani na ukwinila ghau. Niwelili na lilaka nesu kunani gha weni na niwawingili hata kumimbwani gha kuuhenga.¹²Lipindi paniwelili nikighola hagma, niyendili ku Damesiki, nikiwela na uweso na malaghilo kuhuma kwa watambika wakulu;¹³paniwelili kunjila lipindi lya pamuhi, Nkosi, ilolile mhana kuhuma kundumba wenikuwela mkalipa kupiti lijuwa na ling'anyikili kututindila nenga na wandu wenikuwela na mwanja pamonga na nenga.¹⁴Twenga wogha patuguwile pahi, nikayoghanila lilowi likilongela na nenga likilongela kuluga gha Kiebulania: Sauli, Sauli! Kwakanyi ungunihakili? Ni yuyughu ng'ogha kwa wenga kuutova kwa maghulu mgoha.¹⁵Ndiwa nikalongela, 'Wenga kwa ghani, Bambu?' Bambu akayanga, 'Nenga na Yesu nivile ungunihakila.'¹⁶Hinaa uyunuki ugholoki kwa maghulu ghako; kwaikiva kwa lukani hali nenga niwoneka kwa wenga, nikuhaghu kuwela mtumikila na mhighilisa kunani gha mighalu ivile unguimaya kulongelela nenga hinaa na mighalu nitekulangiha kuulongolo;¹⁷Na nitekulokola kuhuma kwa wandu na wandu wa milima kula nitekulaghila,¹⁸kuwoposola mihu ghau na kuwahumisa mlwisa kuyenda kweni mhana na kuhukakumakakala gha lihyukana wamhukile Sapanga; ili wapati kupokela kuhuma kwa Sapanga ulekeselo wa sambu na ulihi uvile niwapegha wala niwalekanisa kwa ukwinila

uwela kwa nenga.¹⁹ Hinu, nkosi Agilipa, niwesili ng'ogha kuhyuka mawonu gha kundumba,²⁰ ila, kwa wala wenikuwela ku Damesiki mtumbulo, na hinu ku Yelusalemu na mlima wogha wa Yudea, na hilahila kwa wandu wa milima mighangi, nitangasili yiwa mleki sambu na kumhyukila Sapanga, waghali matendu yenikuyendana na kuleka sambu.²¹ Kwaikiva gha nagma Wayahudi wanikamulile kulighuta lya Sapanga, wakayesa kunikoma.²² Sapanga kanitanga mbaka hinaa, hinu nigholoka na kuhighilisa kwa wandu wakulu ng'ogha na kwa wala wakulu kunani gha yala yavili walota na Musa walongile yiwa yatehumila na ng'ogha vighangi;²³ yiwa Kilisito lasima ahakiliki na atewela wa mtumbulo kuhinduka kuhuma kuwahovile na kutangasa mhana kwa Wayahudi na wandu wa milima hyogha.²⁴ Paulo paamalilile kulitetela, Fesito akalonga kwa lilowi likulunga, 'Paulo, wenga ni msihisihi! masomo ghako yakughola kuwela msihisihi.²⁵ Ila Paulo akalongela, Nenga na msihisihi ng'ogha, mtundamilwa Fesito; ila kwa uhighiliso ningulongela milando gha chakaka weka.²⁶ Kwaikiva nkosi angumanya ughati gha milando hai; na kwa nagh, ningulongela kwa upekesu kwa mweni, kwaikiva nivili na uhighilisu yiwa kwahela chochosi kihighwa kwa mweni; kwaikiva hali ligholeka ng'ogha mmbali.²⁷ Ghuli, ungukwinila walota, Nkosi Agilipa? Ningumanya yiwa ungukwinila.²⁸ Agilipa akamlongela Paulo, 'Kwa lipindi lihupi unguwesa kunikwegha nenga na kunighola Mkilisito? ²⁹Paulo akalongela, "Ningumluwa Sapanga yiwa, kwa lipindi lihupi au litali, ng'ogha wenga weka, ila wogha weni kuniyoghanila lelo, wenga handa nenga, ila bila mhai minyololu gha mgelesa."³⁰ Ndiwa nkosi akagholoka, na mlamula, na Belnike hilahila, na na wala wenikuwela walikala pamonga na weni,³¹ pawahukile kulikuta, wakalongelana weni kwa weni na kulongela, 'Mundu hayu kapalwa ng'ogha kihu wala kihungu.'³² Agilipa akamlongela Fesito, "Mundu hayu angaliwesa kuvikwa pekesu handa angalidumula ng'ogha lufani kwa Kaisali."

27

¹Pailamulwa yiwa tungupalwa kuyenda kupitila mmasi kuyenda Italia, wakamyegha Paulo na wawopwa waghangi kwa afisa mmonga wa watovangondo lya Kiloma mwenikukemwa Julio, wa lipinga lya Agusitani.² Tukawela meli kuhuma Adilamitamumu, ivile iwelili iyendi mmbali mmbali gha ufuku gha Asia. Hinu tukayingila mubahali. Alisitaka kuhuma Tesalonike gha Makedonia akayenda pamonga na twenga.³ Lichuwa lihikile tukatula nanga kumbwani wa Sidoni, kuvile Julio amgholelile Paulo ulungwana na akamlekesela kuyenda kwa waghanga ghaki kupokela ulungwana wau.⁴ Kuhuma pala tukayenda mubahali tukayenda kutindila kihwi kya Kipro kivile kingingamili liyegha, kwaikiva liyegha liwelili lingutuyumbisa.⁵ Badili gha kuwela tuyenda kumasi yenikuwela pabehi na Kilikia na Pamfilia, tukahika mila, mlima wa Lisia.⁶ Pala yula afisa wa watovangondo wa Kiloma, akailola meli kuhuma Alekisandilia ivile iwelili iyendi kuyenda Italia Akatukwelela mghati ghaki.⁷ Badili gha kuwela tuyenda mbolimboli kwa machuwa matangala na ikawela tuhika kwa uyuyughu ng'ogha pabehi na Kidinasi, lupepo lutulekesela ng'ogha kangi kuyenda njila hila, hinu yukayenda mmbali mmbali gha kisizi kya Kilete tukingingama liyegha, tukilolana na ku Salmone.⁸ Tukayenda mmbali mbali gha ufuku kwa ukamala, mbaka tukahika kumahala wapakemili Fali Haveni yenikuwela pabehi na mmbwani wa Lasi⁹ Tuwelili tutola lipindi litangala nesu, na lipindi lya uwopo wa Kiyahudi uwelili upita hilahila, na hinaa iwelili maha ng'ogha kuyendelela na mwanja. Hinu Paulo akatulongela,¹⁰ na kulonga, "Walumi, ningulola mwanja uvile tungupala kuutola utewela na uhakata na hasala ngenju, ng'ogha weka gha mihighu na meli, ila hilahila gha ukomu wa twenga."¹¹ Ila afisa wa watovangondo wa Kiroma akamyoghanila nesu bambu ghaki na mweni meli, kupiti mighalu hila ivile ilongelilwi nesu na Paulo.¹² Kwaikiva kivuku kiwelili ngogha mahala payuyughu kulikala lipindi lya lupepo, mabahalia watangala wakatusauli tuyendi kuhuma pala, ili kwa njila yeyosi patuwesa kuuhikila mbwani wa Foinile, tulikali pala lipindi lya lupepo. Foinike ni bandali haku Kilete, na ingulola kukasikazini mashaliki na kusini mashaliki.¹³ Liyegha lya kusini palitumbulile kuwumba mboli mboli, mabahalia waliwachilele yiwa tupata kila kuvile tungukihakula. Waka nyakula nanga na kutumbula mmbali mmbali gha Kilete pabehi na ufuku.¹⁴ Ila badili gha lipindi lihupi liyegha likalipa, lyenikukemwa lya kaskazini mashaliki, likatumbula kututova kuhuma ng'wambu gha kihwi.¹⁵ Lipindi meli paiwonelwa na kusindwa kulijumila liyegha, tukajumilana na hali hai, tukayenda na weni.¹⁶ Tukatula mbilo kupitila hila mbandi iwelili ikilingingapa liyegha lya kihwi kyenikukemwa Kauda; na kwa maghasu yatangala tukawesa kulokola wato.¹⁷ Badili gha kuwela waukweghili, watumilile ngoi kuwopa meli. Watilile yiwa tungaliwesa kuyenda kumahala peni mhanga utangala wa Syiti, hinu wakahulusa nanga na wakayendeswa mmbalimbali.¹⁸ Tutovilwi kwa makakala nesu na liyegha, hinu lichuwa lihikile mabahalia wakatumbula kutagha mihighu kuhuma mmeli.¹⁹ Lichuwa lya itatu, mabahalia wakatumbula kuhumisa masi kwa mawoko ghau weni.²⁰ Lipindi livile lijuwa na ndondwa vitulangasila ng'ogha kwa machuwa matangala, lyambila liyegha likulunga litutovili, na litumanini yiwa tungalilokolwa yahukile.²¹ Badili gha kuwela wayenda lipindi litali bila mulyo, pala Paulo akagholoka paghati gha mabahalia akalongela, "Walumi, mpalilwe kuniyoghanila, na tungalitupula mng'ogha nanga kuhuma ku Kilete, ili kuwela na uyalamiso hau na hasala.²² Na hinaa ninguwakehesa mjitayi moyu, kwaikiva kutewela ng'ogha na kuyalamisa ukomu paghati gha mwenga, ila hasala gha meli weka.²³ Kwaikiva uhiku uhukile mtumikila wa kundumba wa Sapanga, ivile hayu Sapanga nenga na wa mweni, na avile ningumyupa hilahila- mtumikila ghaki agholokili mmbali mwa nenga²⁴ na kulongela, "Ukotoho kutiola Paulo. Lasima ugholoki kuulongolo gha Kaisali, na uloli, Sapanga kuulungwana ghaki kakupegha hagma wogha wavile wanguyenda mwanja pamonga na wenga.²⁵ Hinu, walumi, muipegha moyu, kwaikiva ningumkwinila Sapanga, yiwa itewela handa nilongelilwi.²⁶ Ila ni lasima tughasiki kwa kutovwa kuamonga gha vihiwa."²⁷ Pauhikile uhiku wa ikumi na njechi, patuwelilim tukiyendeswa haku na kula kubahali gha Adilatiki, handa uhiku wa mandandu vila, mabahalia waliwachilile yiwa wavili pabehi na mlima myumu.²⁸ Watumilile lilowi kupima utali wa masi na wakapokela mita iselaisini na isita, badili gha lipindi lihupi wakapinga kangi wakapokela imita iisilini na isaba.²⁹ Watilile yiwa mtumbulo

tunguwesa kutova mghomba, hinu wakahulusa inanga injechi kuhuma kumahala pakuvilika nanga na wakaluwa yiwa malawila kungalihika njenji.³⁰ Wala mabahalia wawelili wanguhakula vila wanguwesa kuileka weka hila meli na wahulusili mmasi wato sokombi sokombi zya kulokolela ukomu, na wakajighola yiwa wangutagha nanga kuhuma mbandi gha kuulongolo gha wato.³¹ Ila Paulo akamlongela yula mtovangondo mgholokela wa Kiloma na wala watovangondo, "Mutewesa ng'ogha kulokoka paikawela hagma watovangondo wanguhighala mmeli."³² Hinu wala watovangondo wakadumula ngoi zya hila wato na ikalekwa itolwi na masi.³³ Lipindi mhana wa malawila pauwelili ungunlangasa, Paulo akawaluwa wogha wawesi kulyegha hata mayaghani. Akalonga, "Hali ni lichuwa lya ikumi na njechi mngulindila bila kulyegha, mlyegha ng'ogha kind."³⁴ Hinu ninguwaluwa mtoli mulyo mayaghani, kwaikiva hai ni kwa ukomu wa mwenga; na kwahela hata hwila mmonga wa mutu gha mwenga itewesa kuyalamika.³⁵ Pakayomola kulonga yala, akatola libumunda akamshukwile Sapanga kuulongolo gha mihu gha kila mundu. Hinu akametula libumunda akatumbula kulyegha.³⁶ Hinu wogha wakataywa moyu na weni wakatola³⁷ mulyo. Tuwelili wandu imiambili na isabini na isita mghati gha meli.³⁸ Pawalyeghili na kukwila, wakaighola meli iweli yuyughu kwa kutagha nganu mghati gha bahali.³⁹ Paiwelili pamuhi, wamanyile ng'ogha mlima myumu, ila walolile mahala gha mlima myumu kweni kuyingila mmasi kweni kuwela na mhanga utangala. wakalongelana handa wanguwesa kuyendesela meli kuyendela pala.⁴⁰ Hinu wakalegesa nanga wakazileka mmbahali. akaulipindi lila lila wakalegea ngoi zya tanga na wakayinula mbandi gha kuulongolo kuyendela kweni liyegha, hinu wakayenda mahala pala kweni mhanga utangala.⁴¹ Ila wakahika kumahala peni kukongine kwa mikundu miivili, na meli ikayendela kumhanga. na hila mbandi gha kuulongolo gha meli ikatumbula kuvetuka kwaikiva gha ukalipa wa mawimbi.⁴² Mghalu wa wala watova ngondo uwelili ni kuwakoma wawopwa, ili yiwa kwahela kuwela mweni kuyoghelela na kutyelembuka.⁴³ Ila yula mtovangondo wa Kiloma apalile kumlokola Paulo, hinu akangingama mghalu hula wa weni; na akawalaghila wala wenikuwela kuyoghelela, wajumbi kuhuma mmeli mtumbulo na wayendi kumlina myumu.⁴⁴ Hinu walumi waghangi watekovekela, waghangi kunani gha vipandi vya mbau na waghangi kunani gha vindu vighangi kuhuma mmeli. Kwa nila hai ikahumila yiwa wogha tutehika tukiva wakomu kumlina myumu.

28

¹Patuhikiswa tukiva wakomu, tukamanya yiwa kihuwa kingukemwa Malita. ²Wandu wakola mlima wa pala watupeghili ulungwa na ila ng'ogha ulungwana weka, ila wakosili lyoto na kutukema wogha, kwaikiva gha ndonya na lupepo lweni kuwela lukiyendelela. ³Ila Paulo paawelili kakungula mhighu wa hanju na kuuvika mlyoto, njoka msokombi mweni sumu akahuka kweni zila hanju kwaikiva gha lila lifuki, na akajitindila kuliwoko lyaki. ⁴Wandu wenikaya wa pala pawawonile mng'ongolo anguning'inila kuhuma kuliwoko lyaki, wakalongelana weni kwa weni, "Mundu hayu chakaka ni mkoma wandu avile katyelembuka kubahali, ila haki imlekesela ng'ogha kulama."⁵ Ila mweni akamtaghila yula mng'ongolo kulyoto na apatile ng'ogha uhakata wowosi. ⁶Weni wamlindilile atutumuki handa uvina au aguwi bwitu na kuhova. Ila badili gha kumlola kwa lipindi litali na kulola yiwa kwahela mghalu uwoneka yiwa mhakata kwaki wakaghalambula mawachilo ghau na kulonga awelili Sapanga. ⁷Hinu mahala pala pabehi pawelili na mlima wenikuwela ni hindu gha mkulu wa kihuwa, mundu mwenikukemwa Pablo. atukemili na kutugholela ulungwana kwa machuwa maitatu. ⁸Thumile yiwa tati wa Pablo akolilwe na ulwala na uvina wa kupweka pweka. Na paulo paamuyendelile, ayupili na kuvika mawoko kunani ghaki, na kumlamisa. ⁹Badili gha hali kuhumila, wandu waghangi pala kukisima wenikuwela wanguvina hilahila wayendili na walamisilwi. ¹⁰Wandu wakatutundamila kwa utundamilu utangala. Patuwela tunguliyandala kuyenda mwanja, watupeghili vila tunguvipala. ¹¹Badili gha miehi miitatu, tuyendili mwanja mghati gha meli gha Isikanda ivile iwelile itovwa lupepo pala kukihuwa, ivile vilongosi ghaki wawelili walongo waivili mavila. ¹²Badili gha kuwela tutula kummbwani wa Silakusa, tutamili pala kwa machuwa maitatu. ¹³Kuhuma pala tuyendili mwanja tukihika kumlina wa Regio. Badili gha lichuwa limonga lupepo lwa kusini likahumila bwitu. ¹⁴Haku tukonginili na amonga gha walongo na watukemili tulikali na weni kwa machuwa isaba. Kwa njila hai tukahika Rumi. ¹⁵Kuhuma kula wala walongo, Badili gha kuwela wayoghanila habali zya twenga, wakahika kutupokela haku kusoku lya Apias Habali zyako na hoteli itatu. Paulo pakawalola wala walongo Sapanga akashukwile Sapanga akajivika uhighilis. ¹⁶Patuyingila ku Roma, Paulo akalekeselwa kulikala weka yaki pamonga na yula mtovangondo mwenikuwela akimgholokela. ¹⁷Hinu iwelili badili gha machuwa maitatu Paulo awakemili pamonga wala walumi wenikuwela vilongosi paghati gha Wayahudi. Pawahikile pamonga, akalongela kwa weni, "Walongo, pamonga na yiwa nighola ng'ogha uhakata wowosi kwa wandu hagma au kughola kihyetu na ndyangilu gha watati wa twenga watulongolile, nihumisilwi handa muwopwa kuhuma Yelusalemu mbaka kumawoku gha Walumi. ¹⁸Badili gha kunikonya, wapalile kunileka pekesu, kwaikiva kuwelili ng'ogha na lukani lwa nenga kupeghwa unyokolu wa kihu. ¹⁹Ila wala Wayahudi pawalongelilio kihyetu kya lukani lwau, nikalasimiswa kutenyula lufaa kwa Kaisalia, pamonga na yiwa iwelili ng'ogha handa ninguyegha masitaka kunani gha mlima wa nenga. ²⁰Kwaikiva gha kutenyula lufaa kwa nenga, hinu, niluwili kuwalola na kulongela na mwenga. Ni kwaikiva gha kila kyenikuwela Izilaili kana uhighilis kwa ikiva gha haki, niwopwa kwa kihungu haki. ²¹Hinu wakamlongela, "Tupokelioli ng'ogha lihamba kuhuma Yudea kukulongeleta wenga, wala kwahela mlongo mweni kuhika na kuyegha milando au kulongela lilando lolosi lihakata lyeni kukulongela wenga. ²²Ila tungupala kuyoghanila kuhuma kwa wenga ungulwachila niki kulongelana na hali lipinga lya wandu hagma, kwaikiva ingumanyika kwa twenga yiwa hali lipinga lingulongela kihyetu kila mahala."²³ Pawawelili wavika lichuwa kwaikiva gha mweni, wandu watangala nesu wamuhikilile kumahala awelili angulikala. Akalongela hula mghalu kwa weni na kuhighilisa unkosi wa Sapanga. Ayesili

kuwakwegha kulongelela Yesu, kwa njila zyogha ivili kuhuma kuselia zya Musa na kuhuma kwa walota, kutumbulila malawila mbaka lumihi.²⁴ Amonga gha weni wakweghilwi kulongelela mighalu hila ilongelilwe. lipindi waghangil wakwinilile ng'ogha.²⁵ Pawasindilwi kujumilana weni kwa weni, wahukile badili gha Paulo kulongela mghalu hau mmonga, Mpumulo mkwilikihi alongile maha kupitila Isaya mlota kwa watati wa mwenga.²⁶ Ailongile, 'Uyendi kwa wandu hagma ulongi, "Kwa mapulukilo gha mwenga mteyoghanila, ila mtemanya ng'ogha; na kwa mihu gha mwenga mtelola ila mteghalambula ng'ogha."²⁷ Kwaikiva gha mioyu gha wandu hagma iwela na ulepelelu, mapulukilo ghau yayoghanila kwa sida, wafumbata mihu ghau; ili lukani wakotoho kutambula kwa mihu ghau, na kuyoghanila kwa mapulukilo ghau, na kumanya kwa mioyu ghau, na kuhyuka kangi, na ningaliwalamisa."²⁸ Kwa nagha, mngupalwa kumanya yiwa hau ulokola wa Sapanga uyeghwa kwa wandu wa Milima, na wateyoghanila.' (Uviki mkasu: msitali hau²⁹ "Lipindi paawelili kalongela mighalu hai, wahukile, wakiwela na masindanu makulu paghati gha weni." uwela ng'ogha kumayandiko gha dahile).³⁰ Paulo atamili kulighuta lyaki apangilie kwa machuva hyogha ivili, na awakemili wogha wenikuhika kwaki.³¹ Awelili akitangasa unkosi wa Sapanga na awelili akivula mighalu kunani gha Bambu Yesu Kilisito kwa uhighilisile wogha. Kwahela amkanisile.

Romans

1

¹Paulo, mndumindumi wa Yesu Kilisito, akemilwi kuwela mndumindumi, na kubaghulwa kwaikiva gha Habali Maha gha Sapanga.² Hai ndiwa hila Habali Maha alaghilili dahile kupitila walota ghaki kumayandiko mambuleti.³ Ni kulongelela Mwana ghaki, awelekili kuhuma ukolu wa Daudi kwa njila gha kihigha.⁴ Mweni atangasilwi kwa Mwana wa Sapanga kwa makakala gha Mpumulo wa umbuleti kwa uhinduki wa kihu, Yesu Kilisito Bambu wa twenga.⁵ Kupitila mweni tupokela manemu na undumindumi kwa uyitikila wa ukwinila paghati gha milima hyogha, kwaikiva gha lihina lyaki.⁶ Paghati gha milima hai, mwenga hilahila mkemwa kuwela wa Yesu Kilisito.⁷ Lihamba hali ni kwa wogha weni kuwela ku Rumi, weni kupalwa na Sapanga, wakemilwi kuwela wandu wambuleti. Manemu na yaweli kwa mwenga, na kulikala kwa kukotoho kutovana kweni kuhuma kwa Sapanga Tati wa twenga na Bambu Yesu Kilisito.⁸ Mtumbulo, ningumshukwile Sapanga wanenga ku Yesu Kilisito kwaikiva gha mwenga wogha, kwaikiva ukwinila wa twenga ungutangaswa ku mlimawogha wogha.⁹ Kwaikiva Sapanga ni mhighilisa ghangu, avile ningumtumikila kwa mpumulo ghangu ku Habali Maha gha Mwana ghaki, vila ninguyendelela kukuwalongelelela.¹⁰ Machuwa hyogha ninguluwa kumayupo ghangu yiwa kwa nila yoyosi nipati kumwihu kuwela na fwauda hinaa kwa mapalo gha Sapanga kukuhika kwa mwenga.¹¹ Kwaikiva ningupala kuwalola, ili mbati kuwapegha mwenga amonga gha hupo gha Sapanga, mbati kuwagangamalisa.¹² Ningumaanisa, ninguliwachila nitetaywa moyu pamonga na mwenga, kwa nila gha ukwinila wa kila mmonga wa twenga, gha mwenga na ghangu.¹³ Hinaa walongo, ningupala ng'ogha mleki kumanya yiwa, mihanja itangala nipalile kuhika kwa mwenga, ila ningingamilwi mbaka hinaa. Nipalile nagha ili kuwela na matungula kwa mwenga handa iwela hilahila paghati gha wandu wa milima.¹⁴ Wayunani wangunidai na wahlenja hilahila, wamanyi na wanduyungi.¹⁵ Kwa nagha, kwa mbandi ghangu, nenga niliyandala kala kutangasa Habali Maha kwa mwenga hilahila weni kuwela haku ku Roma.¹⁶ Kwaikiva niwionela ng'ogha honi Habali Maha, kwaikiva ni uwesa wa Sapanga weni kuyegha ulokola kwa kila mweni kukwinila, kwa Myahudi mtumbulo na kwa Myunani hilahila.¹⁷ Kwaikiva haki gha Sapanga ihighiliswa kuhuma ukwinila hadi ukwinila, handa iyandikilwi, "Mweni haki atelama kwa ukwinila."¹⁸ Kwaikiva unyokolu wa Sapanga uhighiliswa kuhuma kundumba kwa uhyuka na uhakata wogha wa wandu, uvile kwa nila gha ululunganyi unguhigha uchakaka.¹⁹ Hai ni kwaikiva, hyogha yeni kuwesa kumanyikana kukumlongelelela Sapanga ni lipala kwa weni. Kwaikiva Sapanga kawamanyisa.²⁰ Kwaikiva mighalu ghaki yeni kuwoneka ng'ogha magha iwela lipala kuhuma kulumbwa kwa mlimawogha. Yangumanyika kupitila vindu vilumbilwi. Mighalu hai ni uwesa ghaki wa machuwa yayendelela na ndyangilu gha ulungu. Mwihi ghaki, wandu hagma wakotoho kuwela na lya lulitetela.²¹ Hai ni kwaikiva pamonga na yiwa wamanyili Sapanga, wamyinulili ng'ogha mweni handa Sapanga, hilahila wamshukwile ng'ogha. Badili ghaki, wawela wasihisihi kumawachilo ghau, na mioyu ghau yeni unduyungi itayilwi lwiwa.²² Wajikemili yiwa ni weni umanyi, ila wakawela wanduyungi.²³ Waughalambulili ukwilikihi wa Sapanga mweni kuwela ng'ogha na uyalamiso mlandano wa wuso wa mundu mwenekuwela na uyalamiso, na gha mbongu, mikokolu yeni maghulu manjechi, na gha viumbi vyeni kukwava.²⁴ Kwa nagha Sapanga awalekili wakovekeli lumatamata lwa mioyu ghau kwa undaka, kwa mihigha ghau kupughanywa paghati gha weni.²⁵ Ni weni wenikughalambula chakaka gha Sapanga kuwela uhwangi, na weni kuyupa na kutumikila viumbi badili gha mulumba, mweni kuwela anguyinulwa machuwa yayendelela. Hina.²⁶ Kwaikiva gha nagha, Sapanga awalekili wakovekeli lumatamata lwao lwa honi, kwaikiva wahumbu ghau waghambulili ndyangilu gha kutumila udala ghau kihyetu na vila inguwela.²⁷ Hilahila, walumi wakaleka ndyangilu gha kuwapala wadala badili ghaghi wakapalana weni kwa weni kwa lumatamata. Hagha wawelili walumi waigholile na walumi wayau ghala wapalilwi ng'ogha kuyagholi, na wavile wapokelili unyokolu wa namba ghaki.²⁸ Kwaikiva wakanili kuwela na Sapanga kumalangu ghau, awalekili wakovekeli malangu ghau gha maha ng'ogha, wagholi mighalu hila gha maha ng'ogha.²⁹ Wamema na upweli wogha, uhakata, lumatamata na umundu ng'ogha, wamemeswa na wifu, ukomawandu, magombi, uhwangi na lukani luhakata.³⁰ Weni hila hila ni wandu weni kulongela longela milando gha wandu kwa uhakata, weni kukupikila, na weni kumhyomela Sapanga. Weni makologhanyo, kinyengu, na mikwina kwina. Weni ni weni kuitungila mahakata, na weni kuyitikila ng'ogha walela ghau.³¹ Weni wavile ng'ogha na umanyi, wajumilwa ng'ogha, wavile ng'ogha

na mapalo gha ndyangilu gha wambuyi ghau, na weni kuwela ng'ogha na luhungu.³² Wangumanya selia gha Sapanga, yiwa wandu weni kughola mighalu gha nagha wangupalwa wahovi. Ila ng'ogha wangughola weka mighalu hai, weni hilahila wangujumilana na weni kughola mighalu hai.

2

¹Kwa nagha uvile ng'ogha na kya kulitetela, wenga mweni kulamula, kwaikiva ku ghala ungumlamula mghangi ungujivika kuulamulo mweni. Kwaikiva wenga mweni kulamula ungughola mighalu hilahila. ²Ila tungumanya yiwa ulamulo wa Sapanga nagha chakaka kwa hagma weni kughola mighalu handa hai. ³Ila wenga uliwachilile hali, wenga mweni kulamula wala weni kughola mighalu hai pamonga na yiwa wenga ungughola mighalu hai hai. Ghuli wenga utehyeta ulamulo wa Sapanga? ⁴Au unguliwachila mayaghani nesu utangala wa ulungwana ghaki, kuhika ng'ogha njenji kwa unyokolu ghaki, na ufumilifu ghaki? Ghuli, ungumanya ng'ogha yiwa ulungwana ghaki unguwalwa kukuyegha kukuleka sambi. ⁵Ila kwa vila mgangamalu ghako na kwa moyu ghako weni kuwela ng'ogha na kuleka sambi ungujivikila mweni ngoku gha unyokolu kwa lichuwa lila lya unyokolu, ningumaanisa, lichuwa lila lya ugubutulo wa ulamulo wa haki gha Sapanga. ⁶Mweni atemhipa kila mundu kipimu kilandine na matendu ghaki; ⁷kwa wala weni uchakaka wa matendu maha waihakulila uyinulo, utundamilu na kukotoho kuyalamika, atewapegha ukomu wa machuwa yayendelela. ⁸Ila kwa wala wenikuwela na ubinafusi, weni kuyitikila ng'ogha chakaka ila wanguyitikila upokola, unyokolu na lilaka likalipa litehika. ⁹Sapanga ateyegha njala na lung'ai kunani gha kila nafusi gha mundu agholile uhakata, akitumbula kwa Myahudi, na kwa Myunani hilahila. ¹⁰Ila uyinulo, utundamilu na kulikala kwa kukotoho kutovana kutehika kwa kila mundu mweni kughola gha maha, ingutumbula kwa Myahudi, na kwa Myunani hilahila. ¹¹Kwaikiva kuvile ng'ogha na ubaghulo kwa Sapanga. ¹²Kwaikiva handa vila wala waghohile mahakata lipindi selia iwela ng'ogha wateyalamika bila selia, na handa vila watangala waghohile mahakata kukovekelana na selia watelamulwa kwa selia. ¹³Kwaikiva ng'ogha wayoghanila wa selia wenikuwela na haki kuulongolo gha Sapanga, ila wala weni kughola selia watevalangililwa haki. ¹⁴Kwaikiva wandu wa milima, wavile wawela ng'ogha na selia, wangughola kwa ndyangilu ghau mighalu gha selia, weni, wawela selia kwa nafusi zyau, pamonga na yiwa weni wavile ng'ogha na selia. ¹⁵Kwa hali wangulangiha yiwa matendu yen kupalwa kwa kukovekelana na selia yayandikwa mghati gha mioyu ghau. mioyu ghau inguhighilisa, na mawachilo ghau weni yanguwasiitaki au yanguwaghohokela weni, ¹⁶na hilahila kwa Sapanga. Hagha yatehumila kulichuwa livile Sapanga atelamula vifisu vya wandu wogha, kulandana na Habali Maha ghangu, kwa njila gha Tesu Kilisito ¹⁷Tulongi yiwa ungujikema mweni Myahudi, mweni kulikala kuselia, uhekelei kwa kuliyinula ku Sapanga, ¹⁸uyamanyi mapalo ghaki, na kuyesa mighalu ivile ingulandana ng'ogha naye, badili gha kulongoswa na selia. ¹⁹Na tulongi yiwa unguhighilisa yiwa wenga mweni ni kilongosi wa wangali mihu, mhana kwa wala weni kuwela mlwisa, ²⁰mvula wa wanduyungi, mvula wa wana, kwaikiva kukovekelana na selia ungumanya uchakaka wa mighalu gha uvulaji na gha chakaka. ²¹Wenga hinu, mweni kutangasila mghangi, ghuli, ujivuli ng'ogha mweni? Wenga mweni kutangasa wakotoho kuhija, ghuli wenga unguhija ng'ogha? ²²Wenga mweni kulonga ukotoho ughola ngongola, ghuli ugholi ng'ogha? Wenga mweni kuhyomela ling'omung'omu, ghuli unguhija kulighuta lya Sapanga? ²³Wenga mweni kuliyinula kuselia, ghuli ungumpughanyisa ng'ogha Sapanga kukuvetula laghililo? ²⁴Kwaikiva "Lihina lya Sapanga lingupughanywa paghati gha wandu wa milima kwaikiva gha mwenga," handa iyandikilwi. ²⁵Kwaikiva kuyingiswa jandu chakaka kwa maha ikiva uteyitikila selia, ila handa ikawela wenga kwa mvetula wa selia, kuyingiswa jandu kwa wenga kunguwela kuyingiswa jandu ng'ogha. ²⁶Hinu paikawela, mundu mweni kuyingiswa jandu ng'ogha anguyendelela kukola kila kipalwa na selia, ghuli kula kukotoho kuyingiswa jandu kwaki kutelolwa ng'ogha yiwa kayingiswa jandu? ²⁷Na yulamweni kuyingiswa jandu ng'ogha kwa kumoyu atekulamula ng'ogha handa katimila selia? Hai ni kwaikiva uvile na mayandiko yailongile jandu ila wambila unguvetula selia! ²⁸Kwaikiva mweni ng'ogha Myahudi mweni kuwela kwa muwoneko gha panji; hata kuyingiswa lijandu ng'ogha kula kwa panji hela kuhigha. ²⁹Ila mweni ni Myahudi wa mghati, na lijandu ni lya moyu, kumpumulo, ng'ogha kumayandiko. Myinulo wa mundu wa nagha unguhumila ng'ogha kwa wandu ila kwa Sapanga.

3

¹Hinu ni fwaida niki kawela naye Myahudi? Na fwaida gha kuyingila jandu ni niki? ²Ni maha hinaa kwa kila njjala. Pambila gha hyogha, Wayahudi wapeghilwi ugubutulo kuhuma kwa Sapanga. ³Ila, itewela ghuli ikiva amonga wa Wayahudi wawela ng'ogha na ukwinila? Ghuli, kukotoho kukwinila kwa weni kuteghola uchakaka wa Sapanga kuwela uhwangi? ⁴Ng'ogha nagha. Badili ghaki, Uleki Sapanga awonekii kuwela chakaka, pamonga na yiwa kila mundu ni mhwangi. Handa iwelili iyandikwa, "Yiwa uwesi kuwoneka mweni haki kumilando ghako, na uwesi kusinda pausingila kuulamulo." ⁵Ila paikawela mahakata gha twenga yanguwonesha haki gha Sapanga, tulongi kyani? Sapanga kang'ogha mbaghula lipindi paawapegha unyokolu ghaki, ghuli ka nagha? Ningulongela kukovekelana na mawachilo gha mundu. ⁶Ng'ogha nagha! Ni kwa ukulu niki hinu vila Sapanga atetulamula mlimawogha? ⁷Ila paikawela chakaka gha Sapanga kupitila uhwangi ghangu inguhumisa uyinulo mtangala kwaikiva gha mweni, kwa kyani nambila kulamulwa handa mweni sambi? ⁸Kwa kyani tukotoho kulonga, handa tukupikiliwi na handa waghangi vila wanguhighilisa yiwa tungulonga, "Tugholi uhakata, ili gha maha yahiki?" ⁹Hinu ni kyani? Tungulitetela weni? Ng'ogha. Kwaikiva twenga tuwalamula kala Wayahudi na Wayunani wogha pamonga, yiwa wawela pahi gha sambi. ¹⁰Hai ni handa iyandikilwi: "Kwahela mweni haki, hata mmonga." ¹¹Kwahela Mundu mweni kumanya. Kwahela mundu mweni kumhakula Sapanga.

¹²Wogha wahyuka. Weni kwa pamonga wawela wawela ng'ogha na umaha. Kwahela mweni kughola gha maha, ng'ogha, hata mmonga. ¹³Makolumelu ghau ni limambi liwela lipala. lulimi lwau lungonga. Sumu gha njoka iwela pahi gha milomu ghau. ¹⁴Milomu ghau imema pamonga na utungu. ¹⁵Maghulu ghau yavile na mbilu gha kumwagha mwahi. ¹⁶Uyalamiso na mahakilo viwela kunjila zyau. ¹⁷Wandu hagma wamanya ng'ogha njila gha kulikala kwa kukotoho kutovana. ¹⁸Kwahela holu gha Sapanga kuulongolo gha mihu ghau. ¹⁹Hinaa tungumanya yiwa chochosi selia kila ingulonga, ingulonga na wala weni kuwela pahi gha selia. Hai ni ili iweli kila mlomu uwopwi, na nagma yiwa mlimawogha uwesi kugholwa kindu kwa Sapanga. ²⁰Hai ni kwaikiva kwahela mhigha utevalangililwa haki kwa matendu gha selia kuulongolo gha mihu ghaki. Kwaikiva kupitila selia unguhika umanyi wa sambu. ²¹Ila hinaa bila selia, haki gha Sapanga imanyikana. Ilongelilwi kwa selia na Walota, ²²hai ni, haki gha Sapanga kupitila ukwinila ku Yesu Kilisito kwa wala wogha weni kukwinila. kwaikiva kwahela mlekanu. ²³Kwaikiva wogha waigholile sambu, na kupungulwa na ukwikikhi wa Sapanga. ²⁴Wavalangililwi haki yaghi yaghi kwa manemu ghaki kwa njila gha ukumbola weni kuwela ku Kilisito. ²⁵Kwaikiva Sapanga amuhumisili Kilisito Yesu aweli ukonganiso kwa njila gha ukwinila kumwaghi ghaki. Amhumisili Kilisito handa uhighiliso wa haki ghaki, kwaikiva gha kulekesela sambu siyendili, ²⁶kuufumilifu ghaki. hagma hyogha yahikili ili kuwonesha haki ghaki lipindi hali lya hinaa. Hai iwelili ili awesi kujihighilisa mweni kuwela haki, na kuwonesha yiwa kangumvalangilila haki mundu yeyosi kwaikiva gha ukwinila ku Yesu. ²⁷Kwa kugha hinaa kulitutumula? Kulekaniswa, kwa mighomba liki? Mighomba gha matendu? Ng'ogha, ila kwa mighomba gha ukwinila. ²⁸Hinu tungumalila kwa kulonga yiwa mundu anguvalangililwa haki kwa ukwinila bila matendu gha selia. ²⁹Au Sapanga ni Sapanga wa Wayahudi weka? Ghuli mweni ng'ogha Sapanga wa wandu wa milima hilahila? Hina, wa milima hilahila. ³⁰Paikawela kwa chakaka Sapanga ni mmonga, atewavalangilila haki weni kuwela na lijandu kwa ukwinila, na wayingiswa jandu ng'ogha kwa njila gha ukwinila. ³¹Ghuli twenga tungughalambula selia kwa ukwinila? Ng'ogha! Kihyetu kya hagma, twenga tunguihighilisa selia.

4

¹Tutelonga kyani kangi yiwa Ablahamu, tati wa twenga kwa njila gha higha, kawoneka? ²Kwaikiva paikawela Ablahamu avalangililwi haki kwa matendu, angaliwela na lukani lwa kuliyinula, ila ng'ogha kuulongolo gha Sapanga. ³Kwaikiva mayandiko yangulonga ghuli? ⁴Ablahamu amkwinilili Sapanga, na ikavalangilwa kwa mweni kuwela haki. ⁵Hinaa kwa mundu mweni kughola haki, mahipo ghaki yanguvalangilwa ng'ogha yiwa ni manemu, ila kuwela ni lideni. ⁶Ila kwa mundu mweni kughola ng'ogha lihengu ila angumkwinila mweni kumvalangilila haki mweni kuwela ng'ogha mtumikila kwa Sapanga, ukwinila wa mundu hayu uvalangilwa kuwela haki. ⁷Daudi hilahila angulongela highili kunani gha mundu avile Sapanga kamvalangila haki bila matendu. ⁸Akalonga, ⁹Wahighilwa wala wavile mahakata ghau yalekeselwa na wala wavile sambu syau sigubikwa. ¹⁰Kahighilwa mundu yula avile Bambu kamvalangila ng'ogha sambu. ¹¹Hinu ghuli highili hazi ni kwa wala wenikuyingiswa jandu hela, au hilahila kwa wala wayingiswa jandu ng'ogha? Kwaikiva tungulonga, ¹²kwa Ablahamu ukwinila ghaki uvalangililwi kuwela ni haki. ¹³Hinu ivalangililwi ghuli? Lipindi Ablahamu awelili ku jandu, au pambila kuyingiswa jandu? Iwelili ng'ogha kukuyingiswa jandu, ila kukukoto kuyingiswa jandu. ¹⁴Ablahamu apokelili kilangihi kya kuyingiswa jandu. Hau uwelili ni muhuli wa hila haki gha ukwinila awelili nayu kala pambila gha kuyingiswa jandu. Mwihu wa kilangihi haki ni yiwa agholikiwi kuwela tati wa wogha weni kukwinila, hata paikawela wawela kukuyingiswa jandu ng'ogha. Hai ingumaanisa yiwa haki itevalangwa kwa weni. ¹⁵Hai hilahila imaanisili yiwa Ablahamu agholikili kuwela tati wa jandu ng'ogha weka kwa wala weni kuhumila na lijandu, ila hilahila wala weni kukovekela lyayu lwa watati gha twenga Ablahamu. Na hau ndiwa ukwinila kawela nau kwa wala wayingiswa ng'ogha jandu. ¹⁶Kwaikiva iwelili ng'ogha kwa selia yiwa laghililo lipeghilwi kwa Ablahamu na uwelekwa ghaki, laghililo hali yiwa watewela walihi wa mlimawogha. Ila, iwelili kupitila haki gha ukwinila. ¹⁷Kwaikiva handa wala wa selia ndiwa walihi, ukwinila uwela yaghiyaghi, na laghililo lighalambuka. ¹⁸Kwaikiva selia inguyegha unyokolu, ila pala pawela ng'ogha na selia, hilahila kwahela kukotoho kuyitikila. ¹⁹Kwaikiva gha nagma hali linguhumila kwa ukwinila, ili iweli ni kwa manemu. Kumwihu ghaki, laghililo ni chakaka kwa uwelekwa wogha. Na wawelekwa hagma ng'ogha weka wala weni kumanya selia, ila hilahila wala wavile wa ukwinila wa Ablahamu. Kwaikiva mweni ni tati wa twenga wogha, ²⁰handi iyandikwa, ²¹"Nikughola wenga kuwela tati wa milima itangala." Ablahamu awelili ku uwela wa yula amkwinilili, ingumaanisa, Sapanga avile anguwapegha wahovile ukomu na kuikema mighalu ivile iwela ng'ogha na iwoneki. ²²Pamonga na mighalu hyogha gha panji, Ablahamu kwa makakala amkwinilili Sapanga kwa machuwa yatehika. Hinu akawela tati wa milima itangala, kukovekelana nakila kilongilwi, ²³"Ndiwa vila utewela uwelekwa ghako." ²⁴Mweni kawela ng'ogha mpweli kuukwinila. Ablahamu ajumilili yiwa mhigha ghaki mweni uhovili kala- awelili na machuva pabehi na kuhika imia imonga. Hilahila ajumilili kuwela kwa kuhova kwa tumbu lya Sala. ²⁵Ila kwaikiva gha laghililo lya Sapanga, Ablahamu kawela ng'ogha na kuyumbila kukukwinila. Ila, atayilwi makakala kuukwinila na amyinulili Sapanga. ²⁶Awelili akimanya chakaka gha kuwela kila kivile Sapanga kalaghila, awelili hilahila na uweso wa kukitimilisa. ²⁷Kwa nagma hai hilahila ivalangililwi kwa mweni kuwela ni haki. ²⁸Hinaa iyandikwa ng'ogha weka kwa fwaida ghaki, yiwa ivalangililwi kwa mweni. ²⁹Iyandikiliwi kwaikiva gha twenga hilahila, kwa wenikuvikilwa kuvalangililwa, twenga tuwela tungukwinila kwa hayu mweni kumuhindula Bambu wa twenga Yesu kuhuma kuwahovili. ³⁰Hayu ni yula avile ahumisilwi kwaikiva gha mahakata gha twenga na kuhindulilwa ili tupati kuvalangililwa haki.

5

¹Kwaikiva tuvalangililwa haki kwa njila gha ukwinila, tuvile na kulikala maha na Sapanga kwa njila gha Bambu wa twenga Yesu Kilisito. ²Kupitila mweni twenga hilahila tuvile na njila kupitila ukwinila kumanemu hagha yavile mghati mwaki tungugholoka. Tutehekelela kumakakala atupeghili Sapanga kwaikiva gha kuulongolo, makakala yala tuteghola kuukwilikihi wa Sapanga. ³Ngogha hali weka, ila hilahila tunguhekelea kumahakilo gha twenga. Tungumanya yiwa mahakilo yangulela ufumilifu. ⁴Ufumilifu ungulela kujumilwa, na kujumilika kunguyegha makakala kwaikiva gha kuulongolo. ⁵Makakala hagha yangutenyula ng'ogha moyu, kwaikiva upalo wa Sapanga utaywa kumioyu gha twenga kupitila Mpumulo wa Sapanga, avile ayeghilwi kwa twenga. ⁶Kwa patuwela wambila wapweli, kwa lipindi lya chakaka Kilisito ahovili kwaikiva gha wahakata. ⁷Kwaikiva itewela ndopa mmonga kuhova kwaikiva gha muntu mweni haki. Hai ni yiwa, pangi muntu angaliyesa kuhova kwaikiva gha muntu maha. ⁸Ila Sapanga kahighilisa upalo ghaki mweni kwa twenga, kwaikiva lipindi patuwela wambila na sambi, Kilisito ahovili kwaikiva gha twenga. ⁹Hinu kupiti hyogha, hinaa kwaikiva tuvalangilwa haki kwa mwahi ghaki, tutelokolwa kwa hai kuhuka kuunyokolu wa Sapanga. ¹⁰Kwaikiva, ikiva lipindi patuwela wahakata, tukonganisilwi na Sapanga kwa njila gha kihu kya Mwana ghaki, kupiti hyogha, badili gha kuwela tukonganiswa kala, tutelokolwa kwa kulama kwaki. ¹¹Ng'ogha nagha hela, ila hilahila tutehekelela ku Sapanga kupitila Bambu Yesu Kilisito, kupitila hayu avile hinaa tupokela ukonganisu hau. ¹²Kwa nagha hinu, handa kupitila muntu mmonga sambi iyingilili mumlima, kwa njila hai kihu kiyingilili kwa njila gha sambi. Na kihu kikalandala kwa wandu wogha, kwaikiva wogha waghohile sambi. ¹³Kwaikiva mbaka selia, sambi iwelili kumlima, ila sambi inguvalangika ng'ogha papawela ng'ogha selia. ¹⁴Hata nagha, kihu kilongosili kuhuma Adamu mbaka Musa, hata kunani gha wala waghohile ng'ogha sambi handa kukotoho kuyitikila kwa Adamu, avile ni mlandano wa mweni avile angalihika. ¹⁵Ila hata nagha, hupo gha helahela ng'ogha handa uhakata. Kwaikiva paikawela kwa uhakata wa mmonga watangala wahovili, nesunesu manemu gha Sapanga na hupo kwa manemu gha muntu mmonga, Yesu Kilisito, iyendelela kuyongeseka kwa watangala. ¹⁶Kwaikiva hupo ng'ogha handa matungula gha yula aighohile sambi. Kwakiva kwa mbandi ghangi, ulamulo wa unyokolu uhikili kwaikiva gha uhakata wa muntu mmonga, kihu kikalongosa kupitila mmonga. Ila kwa mbandi ghangi, hupo gha yaghi yaghi yeni kuhuma kukuvalangililwa haki kihikili badili gha mahakata matangala. ¹⁷Kwaikiva, ikiva kwa mahakata gha muntu mmonga, kihu kikalongosa kupitila mmonga, nesu nesu wala wenikuwela watepokela manemu yatangala pamonga na hupo gha haki watelongosa kupitila kulama kwa mmonga, Yesu Kilisito. ¹⁸Hinu, handa kupitila uhakata mmonga wandu wogha wahikili kweni ulamulo, pamonga na yiwa kupitila tendu limonga lya haki kukahika kuvalangililwa haki gha kulama kwa wandu wogha. ¹⁹Kwaikiva handa kupitila kukotoho kuyitikila kwa muntu mmonga watangala waghohilwe weni sambi, hinu kupitila uyitikilo wa muntu mmonga watangala wategholwa weni haki. ²⁰Ila selia iyingilili pamonga, ili yiwa uhakata uwesi kulandala. Ila mahala penikuwela sambi iyendelelile kuwela itangala, manemu yayongesekili hata kupiti. ²¹Hai ihumilili ili yiwa, handa sambi pailongosa kukihu, ndiwa hata manemu yanguwesa kulongosa kupitila haki kwaikiva gha kulama kwa machuwa yayendelela kupitila Yesu Kilisito Bambu wa twenga.

6

¹Tulongi kyani hinu? Tuyendeleli kusambi ili manemu yayongeseki? ²Ng'ogha nagha. Twenga tuhovili kusambi, tunguwesa ghuli kulikala kuhai? ³Ghuli mmanya ng'ogha yiwa wala wabatisilwi ku Kilisito wabatisilwi kukihu kyaki? ⁴Tuwelili tusikwa pamonga na mweni kupitila ubatiso wa kihu. Hai igholekili ili yiwa handa vila Kilisito vila kayinulwa kuhuma kihu kupitila ukwilikihi wa Tati, ili na twenga tuwesi kutyanga kuuhyonu wa kulama. ⁵Kwaikiva paikawela tukonganiswa pamonga na mweni kumlandano wa kihu kyaki, hilahila tutekonganiswa kuuhinduko ghaki. ⁶Twenga tungumanya nagha, umundu wa twenga wa dahile uhakililwi pamonga na mweni, ili yiwamhigha wa Sambu uyalamiswi. Hai ihumilili ili tokotoho kuyendelela kuwela wahuusutu wa sambi. ⁷Mweni mweni kuhova kaghola mweni haki kukovekelana na sambi. ⁸Ila paikawela tuhova pamonga na Kilisito, tungukwinila yiwa tutelama pamonga na mweni hilahila. ⁹Tungumanya yiwa Kilisito kahindulilwa kuhuma kukihu, na yiwa kang'ogha muntu mweni kuhova kangi. Kihu kimlongosa ng'ogha kangi. ¹⁰Kwaikiva kwa habali ya kihu kila ahovili kwaikiva gha sambi, ahovili lihanja limonga kwaikiva gha wogha. Hata nagha, kulama kula angulama, angulama kwaikiva gha Sapanga. ¹¹Kwa njila hai hai, na mwenga hilahila mngupalwa kuivalangila kuwela mhova kusambi, ila wakomu kwa Sapanga ku Kilisito Yesu. ¹²Kwaikiva gha nagha ukotoho kulekesela sambi ilongosi mhigha ghako lukani uwesi kuyitikila lumatamata ghaki. ¹³Ukotoho kutola mahala gha mhigha ghako kusambi handa vyombu viwela ng'ogha na haki, ila mjiyeghi weni kwa Sapanga, handa wenikuwela wakomu kuhuma kukihu. Na myeghi mahala gha mhigha gha mwenga handa vyombu vya haki kwa Sapanga. ¹⁴Mkotoho kuleka sambi iwalongosi. Kwaikiva muwela ng'ogha pahi gha selia, ila pahi gha manemu. ¹⁵Niki hinu? Tugholi sambi kwaikiva tuwela ng'ogha pahi gha selia, ila pahi gha manemu? Ng'ogha nagha. ¹⁶Mmanya ng'ogha yiwa kwa hayu mwenga mngujitola weni handa watumikila ndiwa avile mwenga mnguwela watumikila ghaki, hayu mngupalwa kumuyitikila? Hai ni chakaka pamonga na yiwa mwenga ni wahuusutu kusambi yeni kuwayegha kukihu, au wahuusutu wa uyitikila wenikuyegha haki. ¹⁷Ila ashukwilwi Sapanga! kwaikiva muwelili wahuusutu wa sambi, ila muyitikila kuhuma mmoyu hila njila gha mavulo mpeghilwi. ¹⁸Mgholwa pekesu kuhuma kusambi, na mgholwa wahuusutu wa haki. ¹⁹Ningulongela handa muntu kwaikiva gha ulepelelu wa mhigha gha mwenga. Kwaikiva handa vila mhumisa vikongonu vya mihigha gha mwenga kuwela wahuusutu kwa ndaka na uhakata, kwa njila hai hai, hinaha mhumisi vikongonu vya mihigha gha mwenga kuwela wahuusutu wa haki kwa mghululo. ²⁰Kwaikiva pamuwelili wahuusutu wa sambi, muwelili pekesu kutali na haki. ²¹Kwa lipindi lila, muwelili na litungula ghani kwa mighalu ivile hinaa

mnguiwonela honi? Kwaikiva kumwihu gha hagma ni kihu.²² Ila kwaikiva hinaa mgholwa pekesu kutali na sambu na mgholeka wahusutu kwa Sapanga, mvili na litungula kwaikiva gha ughululo. Kumwihu ni ukomu wa machuwa yayendelela. ²³Kwaikiva msahala wa sambu ni kihu, ila hupo gha sapanga gha yaghi yaghi ni ukomu wa machuwa yayendelela ku Kilisito Yesu Bambu wa twenga.

7

¹Au mmanya ng'ogha, walongu ghangu (kwaikiva ningulongela na wandu weni kumanya selia), yiwa selia ingumlongosa mundu paanguwela mkomu? ²Kwaikiva mdala mweni kuposwa kawopwa na selia kwa mlumi ghaki aanguwela mkomu, ila paitewela mlumi ghaki atehova, atewela kavikwa pekesu kuhuma kuselia gha ndowa. ³Hinu, lipindi mlumi ghaki akali angulikala, ikiva angulama na mlumi mghangi, atekemwa mngongola. Ila paikawela mlumi ghaki kahova, kanguwela pekesu kutali na selia, hinu atewela ng'ogha mngongola ikiva angulama na mlumi mghangi. ⁴Kwa nagma, walongu ghangu, mwenga hilahila mgholilwi kuwela mhova kwa selia kwa njila gha mhigha wa Kilisito. iwela nagma ili mpati kukonganiswa na mghangi, kwa mweni avile kahinduliwa kuhuma kukihu ili tuwesi kumlelela Sapanga matungula. ⁵Kwaikiva patuwela kundyangilu gha higha, lumatamata lwa sambu luyimusilwi kuvikongonu vya twenga kwa njila gha selia na kulelela kihu matungula. ⁶Ila hinaa tuhindulilwa kuhuma kuselia. tuhovila hila ndyangilu itungingamili. ili twenga tupati kutumikila kungalilu hyonu gha Mpumulo, na ng'ogha ndyangilu gha dahile gha yandiko. ⁷Tulongi kyani hinu? Selia ni sambu? Ng'ogha nagma. Hata nagma, ningalimanya ng'ogha sambu, ingaliwela ng'ogha kwa njila gha selia. Kwaikiva ningalimanya ng'ogha kupala handa selia ingalilonga ng'ogha, "Ukotoho kupala." ⁸Ila sambu ipatili fwasi kwa hila amuli na ikayegha mghatingha nenga kila njila gha kupala. Kwaikiva sambu bila selia ihova. ⁹Na nenga niwelili mkomu haku mtumbulo bila selia, ila paihika hila amuli, sambu ikapokela ukomu, na nenga nikahova. ¹⁰Hila amuli ivile ingaliyegha ukomu ihukili na kuwela kihu kwa nenga. ¹¹Kwaikiva sambu ipatili fwasi kwa hila amuli na ikaningonga. Kupitila hila amuli, inikomili. ¹²Hinu selia ni kwilikih, na hila amuli ni kwilikih, gha haki, na maha. ¹³Hinu hila ivili maha iwelili kihu kwa nenga? Ikotoho kuwela nagma katu. Ila sambu, ili iwoneki yiwa ni sambu nesu kupitila hila maha, iyeghili kihu mghati gha nenga. Hai iwelili ili kupitila hila amuli, sambu iyongeseke kuwela ihakata nesu. ¹⁴Kwaikiva tungumanya yiwa selia ndyangilu ghaki ni gha kumpumulo, ila nenga na undu wa kumhigha. Niwuswa pahi gha uhusutu wa sambu. ¹⁵Kwaikiva lila niligholile, nilimanya ng'ogha lukani. Kwaikiva lila ningulipala kughola, nilighola ng'ogha, na lila nilihyomela, ndiwa ningulighola. ¹⁶Ila handa panilighola lila nilipala ng'ogha, ninguyitikilana na selia yiwa selia ni kindu maha. ¹⁷Ila hinaa ng'ogha nenga nafusi ghangu mweni kulighola hali, ila ni hila sambu yenikulikala mghati gha nenga. ¹⁸Kwaikiva nningumanya yiwa mghati ghangu, ningumaanisa mghati gha mhigha ghangu, ungulikala ng'ogha mghati mwa nenga. Kwaikiva lumatamata lwa lila liwela maha luwela mghati gha nenga, ila ningulughola ng'ogha. ¹⁹Kwaikiva lila lya maha nilingulipala nilighola ng'ogha. ila lila lihakata nilipala ng'ogha ndiwa ningulighola. ²⁰Hinaa handa ningughola lila nilipala ng'ogha, ng'ogha nenga mweni kulighola, ila ni hila sambu yeni kulikala mghati gha nenga. ²¹Nimanya, kangi, kuvili na kanuni mghati gha nenga gha kupala kughola lila livile maha, ila uhakata uwela bahala mghati gha nenga. ²²Kwaikiva ninguhekelelela selia gha Sapanga kwa umundu wa mghati. ²³Ila ningulola selia yeni kuwela weka kuvikongonu vya mhigha ghangu. Ingutova ngundu selia gha hyonu kumalangu ghangu. Ingunighola nenga kuwela mhusutu kwa selia gha sambu yeni kuwela kuvikongonu vya mhigha ghangu. ²⁴Nenga na mundu mweni kunyengemala! Ni ghani atenilokola na mhigha hau wa kihu? ²⁵Ila ningushukwile kwa Sapanga kwa Yesu Kilisito Bambu wa twenga! Hinu, nenga mweni kwa malangu ghangu ningutumikila selia gha Sapanga. Ila, kwa mhigha ningutumikila selia gha sambu.

8

¹Kwa nagma kwahela ulamulo wa unyokolu kunani gha weni kuwela ku Kilisito Yesu. ²Kwaikiva selia gha Mpumulo wa ukomu hula weni kuwela ku Kilisito Yesu inighola nenga kuwela pekesu kutali na selia gha sambu na kihu. ³Kwaikiva kila kivile selia isindilwi kughola kwaikiva iwelili na ulepelelu kumhigha, Sapanga agholile. Amyeghili mwana ghaki wa weka kwa mlandano wa higha wa sambu aweli litambiko lya sambu, na alamuli sambu kumhigha. ⁴Agholile nagma ili malaghilo gha selia yatimilisi mghati mwa twenga, twenga tuwela ng'ogha na ndyangilu gha kihigha, ila kwa kukovekela mighalu gha Mpumulo. ⁵Wala weni kukovekela mhigha wanguliwachilila mighalu gha kumhigha, ila wala weni kukovekela Mpumulo wnguwachila mighalu gha Mpumulo. ⁶Kwaikiva lukani lwa mhigha ni kihu, ila lukani lwa Mpumulo ni ukomu na kulikala kwa kukotoho kutovana. ⁷Hai ni kwaikiva lula lukani lwa higha ni uhakata kunani gha Sapanga, kwaikiva lungukovekela ng'ogha selia gha Sapanga, hata iwesa ng'ogha kuiyiyitikila. ⁸Wala weni kukovekela mhigha wanguwesa ng'ogha kumhekelesa Sapanga. ⁹Pamonga na hagma, muwela ng'ogha kumhigha ila kumpumulo, handa ni chakaka yiwa Mpumulo wa Sapanga angulikala mghati mwaki. Ila handa mundu kawela ng'ogha na mpumulo wa Kilisito, hayu kamundu ghaki ng'ogha. ¹⁰Handa Kilisito kawela mghati gha mwenga, mhigha uhova kwa mighalu gha sambu, ila mpumulo ni mkomu kwa mighalu gha haki. ¹¹Ikiva Mpumulo wa yula amuhindilil Yesu kuhuma kukihu angulikala mghati mwa mwenga, hayu mweni kumuhindula Kilisito kuhuma kukihu ateipegha hilahila mihigha gha mwenga gha kihu ukomu kwa njila gha Mpumulo ghaki, mweni kulikala mghati gha mwenga. ¹²Hinu, walongu ghangu, twenga twa wadeni, ila ng'ogha kwa mhigha yiwa tulikali kwa ngalilu gha kihigha. ¹³Kwaikiva paikawela mngulikala kwa ngalilu gha kihigha, muwela pabehi kuhova, ila paikawela kwa Mpumulo mnguyakoma matendu gha kihigha, na mwenga mtelama. ¹⁴Kwaikiva vila watangala wangulongoswa na Mpumulo wa Sapanga, hagma ni wana wa Sapanga. ¹⁵Kwaikiva mpokela

ng'ogha mpumulo wa uhusutu hata mtili. Badili ghaki, mpokelilk mpumulo wa kugholwa kuwela wana, na hai kwa yeni tungulila, "Abba, Baba!"¹⁶ Mpumulo mweni anguhighilisa pamonga na mipumulo gha twenga yiwa twa wana wa Sapanga.¹⁷ Ikiva twa wana, hinu twa walihi hilahila, walihi wa Sapanga. Na twenga twa walihi pamonga na Kilisito, ikiva kwa chakaka tunguhakilwa na mweni ili tupati kukwilikiwa pamonga na mweni.¹⁸ Kwaikiva ningualanga mahakilo gha lipindi hali yiwa kindu ng'ogha pangonganisa na ukwilikihi hula utegubutulwa kwa twenga.¹⁹ Kwaikiva viumbi vyogha hila hila vingulindila maheli ghatangala kugubutulwa kwa wana wa Sapanga.²⁰ Kwaikiva kulumba hilahila kuyeghilwi pahi gha uchakaka ng'ogha, ng'ogha kwa kupala mweni, ila kwaikiva gha mweni baha kuyagholo. Ni kulitumaini,²¹ yiwa kulumba kweni kutevikwa pekesu na kuyeghwa kuuhusutu wa uyalamiso, na kuyingiswa kuupekesu wa ukwilikihi wa wana wa Sapanga.²² Kwaikiva tungumanya yiwa kulumba vilavila kunguvina na kuhakilika kwa utungu pamonga hata hinaa.²³ Ng'ogha nagha hela, ila na twenga twaweni weni kuwela na mapegho gha Mpumulo- twenga hilahila tunguvina kunafusi, tukilindila kugholwa wana, ingumaanisa ukombola wa mihigha ghetu.²⁴ Kwaikiva ni kwa ulindilo hau tulokolilwi. Ila kindu kilindililwi pakiwoneka kwahela kwahela mlindilo kangi, kwaikiva ni ghani mweni kukilindila kila angukilola?²⁵ Ila patukikilindila kindu yukilola ng'ogha, tungukilindila kwa umaha.²⁶ Kwa njila hai hai, Mpumulo hilahila angututanga kuulepelelu tuwela nau. kwaikiva tumanya ng'ogha kuyupa vila ingupalwa tuyupi, ila Mpumulo mweni angutuyupila kwa kung'ung'ulika kula kuwesa ng'ogha kulongeleka.²⁷ Na mweni mweni kulolesa mioyu angumanya malangu gha Mpumulo, kwaikiva anguyupa kwaikiva gha weni wenikukwinila kukovekelana na mapalo gha Sapanga.²⁸ Na twenga tungumanya yiwa kwa wogha weni kumpala Sapanga, hayu angughola mighalu hyogha pamonga kwa ulungwana, kwa wala wogha wenikukemwa kwa lukani lwaki.²⁹ Kwaikiva wala wogha awamanyili kuhuma asili, hilahila awahaghulili kuhuma asili walandaniswi na mlandano wa Mwana ghaki, ili hayu aweli muwelekwa wa mtumbulo paghati gha walongo watangala.³⁰ Na wala awahaghulili kuhuma asili, na weni awakemili hilahila. Na wala awakemili, weni awavalangilile haki. Na wala awavalangilile haki, weni akawakwilikisa.³¹ Hinu tulongi kyani kunani gha mighalu hai? Sapanga pakawela mbandi gha twenga, nighani mwenikuwela kunani gha twenga?³² Hayu mweni kumleka ng'ogha Mwana ghaki mweni ila amhumisili kwaikiva gha twenga wogha atelekaghuli kutupegga na mighalu hyogha pamonga na mweni?³³ Ni ghani atewasitaki wahaghulwa wa Sapanga? Sapanga ndiwa mweni kuwavalangilila haki.³⁴ Ni ghani atewawonela luhungu unyokolu? Kilisito Yesu ndiwa ahovili kwaikiva gha twenga, na kupiti hagma, mweni hilahila ahindulilwi. Na mweni angulongosa pamonga na Sapanga mahala pa utundamilu, na kangi ndiwa mwenikutuyupila twenga.³⁵ Ni ghani atetubaghula na upalo wa Kilisito? Kulepelela hindu, au lung'ai, au mahakilo, au njala, au ngelengi, au vitisu, au lipanga?³⁶ Handa iyandikilwi, "Kwa fwaida ghako tungukomwa pamuhi hyogha. Tuvalangililwi handa kondolu wa kuhinjwa."³⁷ Kumighalu hai hyogha twenga twa kupiti wasinda kuhayu mweni kutupala.³⁸ Kwaikiva nikweghwa kala yiwa hata kihu, hata ukomu, hata watumikila wa kundumba wa Sapanga, hata ulongosi, hata vindu vyeni kuwela, hata vindu vitehika, hata makakala,³⁹ hata yenikuwela kunani, hata yenikuwela pahi, hata kiumbi kighangi, kitwesa ng'ogha kutubaghula na upalo wa Sapanga, na hayu ni Kilisito Yesu Bambu wa twenga.

9

¹Ningulonga chakaka ku Kilisito. Ningulonga ng'ogha uhwangi, na lukani lwangu linguhighilisa pamonga na nenga na nenga ku Mpumulo wa Sapanga, ²yiwa kuvile na kunyengemala kukulu na maumifu yenikuleka ng'ogha mghati gha moyu ghangu. ³Yiwa ningalipala nenga mweni kulapilwa na kubaghulwa kutali na Kilisito kwaikiva gha walongo ghangu, wala wa ukaya kihigha. ⁴Weni ni Waizilaeli. Wenikuwela na ngalilu gha kugholeka wana, wa ukwilikihi, wa malaghanu, na hupo gha selia, kumyupa Sapanga, na ahadi. ⁵Weni ni walongola ivile Kilisito kahika kwa utundamilu kuvala mhigha hau- avile mweni ni Sapanga wa vyogha. Na mweni ayinulwi machuwa yayendelela. Hina. ⁶Ila ng'ogha yiwa malaghilo gha Sapanga yalepelela kutimila. Kwaikiva ng'ogha kila mundu mweni kuwela ku Izilaeli ka Muizilaeli chakaka. ⁷Ng'ogha hata kwa uwelekwa wa Ablhamu yiwa ni wana ghaki chakaka. Ila, "Ni lipitila Isaka uwelekwa ghako utekemwa."⁸ Hai ni yiwa, wana wa higha ng'ogha wana wa Sapanga. Ila ni wana wa laghililo wangulolwa kuwela handa uwelekwa. ⁹Kwaikiva hali ndiwa lilando lya laghililo: "Kulipindi handa hali nitehika, na Sala atepeghwa mwana."¹⁰ Ng'ogha hali weka, ila badili gha Rebeka kukola ndumbu kwa mundu mmonga, Isaka tati wa twenga- ¹¹yiwa wana wawelili wambila kuwelekwa na awelili kaghola ng'ogha mghalu wowosi maha au mhakata, ili yiwa lukani lwa Sapanga kukovekelana na mhaghulo ligholoki, hata ng'ogha kwa matendu, ila ni kwaikiva gha yula mweni kukema. ¹²Ilongilwi kwa mweni, "Mkulu atemtumikila mnung'una." ¹³Handa ivila iyandikilwi: "Yakobo nimpalili, ila Esau nimhyomelili."¹⁴ Hinu tutelonga kyani? Ghuli kuvile na umbindingu kwa Sapanga? Ng'ogha nagha. ¹⁵Kwaikiva angulonga kwa Musa, "Nitewela na mtanga kwa yula nitemtanga, na nitewela na luhungu kwa yula temuwonela luhungu." ¹⁶Kwa nagha, ng'ogha kwaikiva gha yula mweni kupala, na ng'ogha kwaikiva gha yula mweni kutula mbilo, ila kwaikiva gha Sapanga, avile anguwonesa luhungu. ¹⁷Kwaikiva mayandiko yangulonga kwa Falao, "Kwa lukani hali lya weka nikuyinulili, ili niwonesi makakala ghangu kupitila wenga, na ili lihina lya nenga litangaswi kumlama wogha." ¹⁸Hinu, Sapanga anguwela na luhungu kwa yeyosi mweni kumpala, na kwa yula mweni kumpala, angumghola aweli mweni kinyengu. ¹⁹Hinu utelonga kwa nenga, "Kwa kyani ambila angulola uhakata? Ni ghani avile kafumilila mapalo ghaki?" ²⁰Kihyetu ghaki, mundu, wenga kwa ghani mweni kuyanga kihyetu na Sapanga? kuvile na kuwesa kokosi kukila kifunywa funywa kulonga kwa mhongola, "Kwa kyani unigholile nagha nenga?" ²¹Ghuli mhongola kahela haki kulutupi ghaki kughola kyombu kya utumikilo wa weka kuhumila kulidongi lilalila, na kyombu kighangi kwa kutumilwa kila lelo?²² Ghuli handa Sapanga, mwenikuwela kana myandalu wa kuwonesa unyokolu ghaki na kughola makakala ghaki kumanyika, afumilili kwa ufumilifu wa kubaka

vyombu vya unyokolu vyeni kuyandalwa kwa kuyalamisa? ²³Ghuli handa aigholile nagha ili awonesi utangala wa ukwilikihi ghaki kunani gha vyombu vya luhungu, vivile aviyandalili kala kwaikiva gha ukwilikihi? ²⁴Ghuli handa aigholile hilahila kwa twenga, avile hilahila atukemili, ng'ogha weka kuhuma kwa Wayahudi, ila hilahila kuhma kwa Wayahudi, ila hilahila kuhuma kwa wandu wa milima? ²⁵Handa ailongile hilahila ku Hosea: "Nitewakema wandu ghangu wavile wawelili ng'ogha wandu ghangu, na mpalwa ghaki avile apalilwe ng'ogha. ²⁶Na itewela yiwa pala pailongilwe kwa weni, 'Mwenga wa wandu ghangu ng'ogha,' pala watekemwa 'wana wa Sapanga mwenikuwela mkomu,'" ²⁷Isaya angulila kukovekelana na Izilaili, "Handa uvalangi wa wana wa Izilaili ingaliwela handa mhanga wa bahali, itewela ni mahighalo wavile watelokolwa. ²⁸Kwaikiva Bambu atelitola lilando lyaki kunani gha mlima, njenji na kwa kutimila. ²⁹Na handa vila Isaya ailongile haku mtumbulo, "Handa Bambu wa watovangonde katulekela ng'ogha kuhyetu uwelekwa kwaikiva gha twenga, tungaliwela handa Sodoma, na tungaligholwa handa Gomola. ³⁰Tutelonga niki hinu? Yiwa wandu wa mlima wavile wanguhakula ng'ogha haki, wapatili haki, haki kwa ukwinila. ³¹Ila Izilaili, avile ahakulili selia gha haki, kaihikila ng'ogha. ³²Kwa kyani ng'ogha nagha? Kwaikiva waihakula ng'ogha kwa ukwinila, ila kwa matendu. Walikwalili kunani gha liganga lya kulikwala, ³³handa vila iyandikilwi, "Uloli, niwonjesa liganga lya kulikwala ku Sayuni na mghomba wa kupokela ng'ogha. Hayu avile angukwinila kuhali atewela ng'ogha na honi."

10

¹Mlongo, lukani lwa moyu ghangu na mayupo ghangu kwa Sapanga ni kwaikiva gha weni, kwaikiva gha ulokola ghau. ²Kwaikiva ninguwahighilisila yiwa wavile na myangalo kwaikiva gha Sapanga, ila ng'ogha kwaikiva gha umanyi. ³Kwaikiva wangumanya ng'ogha haki gha Sapanga, na wanguhakula kuchenga haki ghau weni. Wawela ng'ogha wayitikila kwa haki gha Sapanga. ⁴Kwaikiva Kilisito ndiwa utimila wa selia kwaikiva gha haki gha kila mundu mweni kukwinila. ⁵Kwaikiva Musa anguyandika kulongela haki ivile inguhika kuhuma kuselia: "Mundu avile angughola haki gha selia atelama kwa haki hai." ⁶Ila haki yenikuhuma kukukotoho kutovana ingulonga nagha, "Ukotoho kulonga kumoyu ghako, 'Ngani atejumba kuyenda kundumba?' (Hai ni kumyegha Kilisito pahi). ⁷Na ukotoho kulonga, 'Ngani atehuluka kulyou?'" (Hai ni, kumyegha Kilisito kunani kuhuma kukihu). ⁸Ila ingulonga niki? "Lilando liwela pabehi na wenga, kumlomo ghako na kumoyu ghako." Hali ni lilando lya ukwinila, livile tungutangasa. ⁹Kwaikiva handa kwa mlomu ghako ungumjumila Yesu yiwa ni Bambu, na kukwinila kumoyu ghako yiwa Sapanga amuhindulili kuhuma kuwafu, utelokoka. ¹⁰Kwaikiva kwa moyu mundu angukwinila na kupokela haki, na kwa mlomo angujumila na kupokela ulokola. ¹¹Kwaikiva liyandiko lingulonga, "Kila mweni kumkwinila atekolwa ng'ogha na honi." ¹²Kwaikiva kwahela mlekanu paghati gha Myahudi na Myunani. Kwaikiva Bambu yulayula ni Bambu wa wogha, na ni naisa kwa wogha weni kumkema. ¹³Kwaikiva kila mundu mweni kulikema lihina lya Bambu atelokoka. ¹⁴Ni kwa ukulu ghani wanguwesa kumkola hayu avile wamkwinila ng'ogha? Na kwa ukulu ghani wanguwesa kukwinila kwa hayu avile wamyoghanila ng'ogha? Na wateyoghanila ghuli pakawela ng'ogha mtangasa? ¹⁵Na kwa ukulu ghani wanguwesa kutangasa, ila wayeghwa? - Handa iyandikilwi, "Ni kwa ukulu ghani vila iwela maheli maghulu gha wala weni kutangasa habali zya luheku lwa mighalu maha!" ¹⁶Ila wogha wayoghanilile ng'ogha Habali Maha. Kwaikiva Isaya angulonga, "Bambu, ni ghani ayoghanilile ujumbi wa twenga?" ¹⁷Hinu ukwinila unguhika kukovekelana na kuyoghanila kwa lilando lya Kilisito. ¹⁸Ila ningulonga, "Ghuli wayoghanila ng'ogha?" Hina, kwa uchakaka nesu. "Lilowi lyau lihuka kala panji kumlama wogha, na milando ghau kuyenda kumwihu gha mlimawogha." ¹⁹Kupiti hyogha, "Ghuli Izilaeli kamanya ng'ogha?" Mtumbulo Musa ailongile, "Nitewachokola kuwavika wifu kwa wandu wenikuwela ng'ogha mlima. Kwa njila gha mlima uwela ng'ogha na umanyi, nitewachochela mbaka mhyomi." ²⁰Na Isaya ni mweni makakala nesu angulonga, "Nipatikanili na wala wavile wanihakula ng'ogha. Niwonekanili kwa wala wenikunipala ng'ogha." Ila kwa Izilaeli angulonga, "Machuwa hyogha nilangilile liwoku lyangu kwa wala wayitikila ng'ogha na kwa wandu wakamala."

11

¹Hinu ningulonga, ghuli, Sapanga awakanili wandu ghaki? Katu hata mayaghani. Kwaikiva nenga hilahila ni Muizilaeli, wa ukolu wa Ablahamu, wa likabila lya Benyamini. ²Sapanga kawakanila ng'ogha wandu ghaki, awamanyile kuhuma mtumbulo. Ghuli mmanya ng'ogha liyandiku lingulonga niki kulongela Eliya, vila kamluwa Sapanga kunani gha Izilaeli? ³Bambu, wawakoma walota ghako, na weni wabomola vihanja vyaku vichengelwa kwa maganga. Nenga weka yangu nihighala, na weni wanguhakula ukomu ghangu. ⁴Ila Sapanga kayanga niki kwa wenga? "Nivika kwaikiva gha nenga wandu ielufu isaba wenikuwela wamtovela ng'ogha baali manung'una." Hata nagha, lipindi hali lya hinaa hilahila kuwela na weni kuhighala kwaikiva gha ubaghula wa manemu. ⁵Ila paikawela ni kwa manemu, ng'ogha kangi kwa matendu. kihyetu ghaki manemu tatewela ng'ogha kangi manemu. ⁶Ni niki kangi? Mghalu uvile Izilaeli awelili akiuhakula, kaupata ng'ogha, ila wahaghulwa wakaupokela, na waghangi watayilwi utopehu. ⁷Ni handa iyandikilwi: "Sapanga kawapegha mpumulo wa kuwesa ng'ogha, mihu ili wakotoho kulola, na mapulukilo ili wakotoho kuyughanila, mbaka lelu hai." ⁸Na Daudi angulonga, "Uleki mesa sau na ziweli wafu, mteghu, mahala pakulikwala, na kuhuyisika uhakata kwa weni. ⁹Uleki mihu ghau itaywi lwisa ili wakotoho kulola. Ukawayinamisi mighongu ghau machuwa yayendelela." ¹⁰Hinu ningulonga, "Ghuli, walikwala hata kugewa ikotoho kuwela nagha machuwa yayendelela. katu badili ghaki kwa kulepelela kwa weni, ulokola uhika kwa milima, ili hagha weni wataywi wifu. ¹¹Hinu paikawela kusindwa kwa weni ni unaisa wa mlimawogha, na paikawela hasala ghau ni unaisa wa milima, ni kwa ukulunghani itewela kutimila kwa weni?" ¹²Na hinaa ningulongela na mwenga wandu wa mlima. Kwaikiva niwela mndumindumi kwa wandu wa

milima ghangi, ninguitutumulila utumikila ghangu.¹⁴Pangi nitewataya wifu wenikuwela mhigha mmonga na nenga. Pangi tutewalokola amonga gha weni.¹⁵Kwaikiva ikiva kulemwa kwa weni ni majumilanu gha mlimawogha, kupokelwa kwa weni kutewelaghuli ila ukomu kuhuma kwa wahovili?¹⁶Handa matungula gha mtumbulo ni ngoku, ndiwa iwela kwa lidongi lya ukowa. Handa mkegha ni ngoku, maputula na yen i hlahila.¹⁷Ila paikawela amonga gha maputula yadumulwa, handa wenga, liputula lya kumanyahi lya mzeituni, likulililwi paghati gha weni, na handa ukonganili pamonga na weni kumikegha gha unaisa wa mzeituni,¹⁸ ukotoho kujitutumula kunani gha maputula. Ila paikawela ungujiyinula, ng'ogha wenga mweni kuitanga mkegha, ila mkegha, ingukutanga wenga.¹⁹Hinu utelonga, "Miputula idumulilwi ili mbati kukulilwa mlisina."²⁰Hai ni chakaka. Kwaikiva gha kukotoho kukwinila kwa weni wakadumuwa, ila wenga ugholokili maha kwaikiva gha ukwinila ghako. Ukotoho kujiwachililila mweni kwa ndyangilu gha kunani nesu, ila utili.²¹Kwaikiva paikawela Sapanga kayaleka ng'ogha maputula gha asili, atekuwonela ng'ogha luhungu na wenga hlahila.²²Ulohi, hinu, matendu maha na ukalipa wa Sapanga. Kwa mbandi imonga, ukalipa uhikili kunani gha Wayahudi weni kuwela waguwili. Ila kwa mbandi ghangi, luhungu lwa Sapanga lunguhika kunani gha wenga, ikiva pauteyendelela kuulungwana ghaki. Kihyetu na hali wenga hlahila utedumulililwa kutali.²³Na hlahila pawateyendelela kukukotoho kukwinila kwa weni, watekulilwa kangi. Kwaikiva Sapanga kana uweso wa kuwakulila kangi.²⁴Kwaikiva paikawela mwenga mdumulilwi panji kwa mzeituni wa asili ni mzeituni wa kumanyahi, na kihyetu kya asili mkulililwi kumzeituni weni kuwela maha, ng'ogha ngulu nesu hahga Wayahudi, wavile ni handa maputula gha asili kuwesa kukulilwa kangi mghati gha mzeituni wa weni baha?²⁵Kwaikiva walongo mbala ng'ogha mkotoho kumanya, kukovekelana na kifisu haki, ili mkotoho kuwela na luhala kukuliwachilila kwa mwenga weni. Kifisu haki ni kwa ugangamalu uhumila ku Izilaili, mbaka kutimila kwa milima kula kutehika.²⁶Hinu Izilaeli wogha watelokoka, handa iyandikiliwi: "Kuhuma Sayuni atehika Mkombola. Atehumisa uhakata kuhuma kwa Yakobo."²⁷Na hali litewela lilaghanu lyangu pamonga na weni, lipindi panitehumisa sambu syau."²⁸Kwa upandi mmonga kulongelela Habali Maha, watehyomelwa kwaikiva gha mwenga. Kwa mbandi ghangi kukovekelana na ubaghula wa Sapanga, wapalwa kwakiva gha wambui.²⁹Kwaikiva hupo na kukola kwa Sapanga kungughalambuka ng'ogha.³⁰Kwaikiva haku kihyetu mwenga muwelili mumkosela Sapanga, ila hinaa mupokela luhungu kwaikiva gha kukosela kwa weni.³¹Kwa njila haihai, hinaa hahga Wayahudi wamkosela, Kumwihu ghaki ni yiwa kukovekelana na luhungu mpeghilwi mwenga wanguwesa hlahila kupokela luhungu.³²Kwaikiva Sapanga kawawopa wandu wogha kukukosela, ili awesi kuwawonela luhungu wogha.³³Vila yawela makulu unaisa na luhala na malangu gha Sapanga! Unguloleswa ng'ogha ulamulo ghaki, na njila zyaki zimanika ng'ogha!³⁴Kwaikiva ni ghani mweni kumanya lukani lwa Bambu? Au ni ghani kwawela msauli ghaki?³⁵Au ni ghani mtumbulo kampegga kindu Sapanga, ili ahuyisilwi?"³⁶Kwaikiva kuhuma kwa mweni, na kwa njila ghaki na kwa mweni, vindu vyogha viwela. Kwa mweni uweli ukwilikihi machuwa yayendelela. Hinaa.

12

¹Kwa naha ninguwaluwa, walongo, kwa luhungu lwa Sapanga, muhumisi mhigha gha mwenga iweli litambiku likomu, mbuleti, lyeni kujumilika kwa Sapanga. Hai ndiwa kuyupa kwa mwenga kweni umaha.²Hata mkotoho kukovekela vila unguyenda mlimawogha hau, ila mghalambuswi kwa kugholwa hyonu lukani lwa mwenga. Mgholi naha mpoti kumanya mapalo gha Sapanga yen i kuwela maha, gha kumuhekelesa na yatimila.³Kwaikiva ningulonga, kwaikiva gha manemu nipeghilwi, yiwa kila mundu mweni kuwela paghati mwa mwenga kapalwa ng'ogha kuliwachila nesu kunani ghaki mweni kupiti vila angupalwa kuliwachila. Ila, angupalwa kuliwachila kwa luhala, handa vila Sapanga kawapegha kila mmonga uwesu mtenu wa ukwinila.⁴Kwaikiva tuwela na vikongonu vitangala kumhigha mmonga, ila ng'ogha vikongonu vyogha vyeni lihengu limonga.⁵Hilahila, twenga weni kuwela watangala twa mhigha mmonga ku Kilisito, na vikongonu kila mmonga kwa myaki.⁶Tuvile na hupo wekaweka kwa kukovekelana na manemu mpeghilwi. Ikiva hupo gha mundu ni ulota, na igholeki kwa kukovekelana na ukwinila ghaki.⁷Ikiva hupo gha mundu ni utumikila, na atumikili. Ikiva mghangi kana hupo gha kuvula, hinu, avuli.⁸Ikiva hupo gha mundu ni kuwahekelesa wandu, hinu, awahekelesi. Ikiva hupo gha mundu ni kupegga, agholi naha kwa unyenyekelela. Ikiva hupo gha mundu ni kulongosa, na ligholeki kwa kuwela mihu. Ikiva hupo gha mundu ni kuwonesha luungu, na igholeki kwa luheku.⁹Upalo ukotoho kuwela wa umbindingu. Mhyomelesi uhakata; mkoli yen i kuwela gha maha.¹⁰Kulongelela upalo wa ulongo, mpalani mwenga kwa mwenga. Kulongelela utundamilu, mtundamilani mwenga kwa mwenga.¹¹Kulongelela kuyangala, mkotohokuwela nying'inying'. Kulongelela mpumulo, muweli na luhujulu. Kulongelela Bambu, mumtumikili.¹²Mhekeleli kumakakala muwela nayu kulongelelela machuwa yahika. muweli na ulindilu kulung'ai lweni. Myendeleli kukuyupa.¹³Mkonganiki kukuwatanga wakwinila. Muhakuli njila zitangala zya kuwonesha unyenyekelelu.¹⁴Muwatakili highili wogha wala wanguwahakili mwenga; muwahighili na mkotoho kuwalapila.¹⁵Mhekeleli pamonga na weni kuhekelela, mlile pamonga na wala weni kulila.¹⁶Muweli na lukani lumonga mwenga kwa mwenga. Mkotoho kuwachola kwa kujiyinula, ila muwajumili wandu wa ndyangilu gha pahi. Mkotoho kuwela na luhala kunani gha mawachilo gha weni bahala.¹⁷Mkotoho kumuhipa mundu yeyosi lihakata kwa lihakata. Mgholi mighalu maha kumihu gha wandu wogha.¹⁸Handa paiwesekana, handa vila ivikwa kwa mwenga, muweli na kulikala kwa kukotoho kutovanan na wandu wogha.¹⁹Wapalwa mkotoho, mkotoho kuhuyisilana mahakata weni kwa weni, ila muhyeti unyokolu wa Sapanga. Kwaikiva iyandikwa, "'Kuhuyisila ni kwa nenga; Nenga nitehipa,' angulonga Bambu."²⁰Ila paikawela muhakata wa wenga kana njala, umpeghi mulyo. Pakawela na uyumililo, umpeghi masi anyweghi. Kwaikiva paughola naha, utempalila makala gha lyoto kunani gha mutu ghaki."²¹Ukotoho kusindwa na uhakata, ila uusindi uhakata kwa yenikuwela gha maha.

13 ¹Kila fwasi na iweli uyitikila kwa ulongosi wa kunani, kwaikiva kwahela ulongosi ila uhika kuhuma kwa Sapanga hela. Na ulongosi hula uwela uvikwa na Sapanga. ²Kwa nagha yula mweni kungingama ulongosi hayu angukingama amuli gha Sapanga, na wala weni kungingama watepokela kulamulwa kunani ghau weni. ³Kwaikiva vilongosi ng'ogha vitisu kwa wala weni kughola gha maha. Ghuli ungupala kukotoho kutila ulongosi? Ugholi yala yavile maha, na uteyinulwa na yeni. ⁴Kwaikiva ni mtumikila wa Sapanga kwa wenga kwaikiva gha maheli. Ila ikiva uteghola mahakata, utili; kwaikiva angupapa ng'ogha lipanga ikiva kwahela lukani. Kwaikiva ni mtumikila wa Sapanga, mhuyisila kwa unyokolu kunani gha yula mweni kughola uhakata. ⁵Kwa nagha ungupalwa uyitikili, ng'ogha hela kwaikiva lilaka, ila hilahila kwaikiva gha lukani. ⁶Kwaikiva gha hali hilahila unguhipa kodi. Kwaikiva weni ulongosi ni watumikila wa Sapanga, wavile wanguyendeleda kughola mghalu hau. ⁷Mumhipi kila mmonga kila wanguwapala muwahipi; kodi kwa mweni kupalwa kuhipwa kodi; usulu kwa mwenikupalwa kuhipa usulu; holu kwa mweni kupala holu; utundamilu kwa mweni kupala utundamilu. ⁸Mkotoho kuwela na lideni na mundu, ila kupalana mwenga kwa mwenga. Kwaikiva hayu mweni kumpala mundu wa pabehi ghaki katimilisa selia. ⁹Kwaikiva, "Uteghola ng'ogha ngongola, utekoma ng'ogha, utehija ng'ogha, utewela ng'ogha na luhujulu," na paikawela kuvile na amuli ghangi hilahila, ijumulwa kusendesi hai: "Utempala mundu wa pabehi ghako handa wenga mweni vila unguipala." ¹⁰Upalo ungumhakila ng'ogha mundu wa pabehi ghako. Kwa nagha, upalo ni utimila wa selia. ¹¹Kwaikiva gha hali, mngumanya lipindi, yiwa ni liwela kala lipindi lya kuhuka kuhuma kulughono. Kwaikiva ulokola wa twenga upabehi kupiti lipindi lila tukwinilili mtumbulo. ¹²Uhiku uyendeleda, na pamuhi kwa pabehi. na tuviki mmbali matendu gha lwisa, na tuvali migoha gha mhana. ¹³Na tuyendi vila ingupalwa, handa kumhana, ng'ogha kwa mhambu wa uhakata au ulowela. Na tukotoho kuyenda kungongola au lumatamata lweni kuwesa ng'ogha kungingamwa, na ng'ogha kuumbindingu au wifu. ¹⁴Ila tumvali Bambu Yesu Kilisito, na tukotoho kuvika fwasi kwaikiva gha mhigha, kwa lumatamata lwaki.

14

¹Mumpokeli yoyosi mweni kuwela mpweli kuukwinila, mkileka kumulamula kwa mawachilo ghaki. ²Mundu mmonga kana ukwinila wa kulyegha chochosi, na mghangi mwenikuwela ni mpweli angulyegha likolu gha mahamba weka. ³Mundu mweni kuwela angulyegha kila kindu akotoho kumpughanya hayu mweni kulyegha ng'ogha kila kindu. Na hayu avile kangulyegha ng'ogha kila kindu akotoho kumulamula mghangi avile angulyegha kila kindu. kwaikiva Sapanga kampokela kala. ⁴Wenga kwa ghani, wenga mweni kumlamula mtumikila avile ni mtumikila wa mundu ghangi? Ni kulongolo gha Bambu ghaki yiwa angugholoka au anguguwa. Ila ateyinula, kwaikiva Bambu anguwesa kumghola agholoki. ⁵Mundu mmonga anguwona lichuwa limonga lya maha nesu kupiti lichuwa lighangi. Mghangi angulola machuwa hyogha yngulandana. Uleki kila mundu na akwegwi na kukovekelana na malangu ghaki mweni. ⁶Hayu avile angukola lichuwa, angukola kwaikiva gha Bamb. Na kwa hayu mweni kulyegha, angulyegha kwaikiva gha Bambu, kwaikiva angumpeghe Sapanga kushukwile. Hayu mwenikulyegha ng'ogha, angulikingama kukotoho kulyegha kwaikiva gha Bambu. Hayu hilahila angumshukwile Sapanga. ⁷Kwaikiva kwahela mweni kulama kwa nafusi ghaki, na kwahela mweni kuhova kwaikiva gha mweni. ⁸Kwaikiva paikawela tungulama, tungulama kwaikiva gha Bambu. na paikawela tunguhova tunguhova kwaikiva gha Bambu. Hinu paikawela tungulama au tunguhova twenga twa hindu gha Bambu. ⁹Kwaikiva ni kwa lukani hali Kilisito ahovili na kulama kangi, yiwa aweli Bambu wa wogha wa wahovile na weni kulama. ¹⁰Ila wenga kwa kyani ungumlamula mlongu ghako? Na wenga, kwa kyani ungumpughanya mlongu ghako? Kwaikiva twenga wogha tutegholoka kuulongo gha kikalilo kya ulamulo kya Sapanga. ¹¹Kwaikiva iyandikwa, "Handa vila ningulama," angulonga Bambu, " Kwa nenga kila linung'una litetovwa, na kila lulimi litelonga uyinulo kwa Sapanga." ¹²Hinu, kila mmonga wa twenga ateyegha livalangu lyaki mweni kwa Sapanga. ¹³Kwa nagha, tukotoho kuyendeleda kangi kulamulana, ila badili ghaki ulamuli nagha, yiwa kwahela mwenikuhika na kuvika ungingamu au mteghu kwa mlongu ghaki. ¹⁴Ningumanya na nikweghwa ku Bambu Yesu, yiwa kwahela kindu kiwela ndaka kyeni baha. Ni kwa hayu weka mwenikuliwachila yiw chochosi ni ndaka, kwaikiva kwa mweni ni ndaka. ¹⁵Ikiva kwaikiva gha mulyo mlongu ghako angung'ung'ulika, unguyenda ng'ogha kuupalo. Ukotoho kumkologhanya kwa mulyo ghako mundu avile kwaikiva ghaki Kilisito ahovili. ¹⁶Hinu mkotoho kuleka matendu gha mwenga gha maha yayambusi wandu wawapughanyi. ¹⁷Kwaikiva unkosi wa Sapanga ng'ogha kwaikiva gha mulyo na kinywegha, ila ni kwaikiva ha haki, kulikala kwa kukotoho kutovana, na luheku ku Mpumulo wa Sapanga. ¹⁸Kwaikiva hayu mweni kumtumikila Kilisito kwa njila hai kajumilika kwa Sapanga na kajumilika kwa wandu. ¹⁹Kwa nagha hinu, na tuhakuli mighalu gha kulikalakwa kukotoho kutovana na mighalu ivile yeni kumchenga mundu na mghangi. ²⁰Ukotoho kuyalamisa lihengu lya Sapanga kwaikiva gha mulyo. Vinu vyogha kwa uchakaka ni uyinulo, ila ni vihakata kwa mundu yula mwenikuwela pakalyegha vingumbuyambusila mweni kulikwala. ²¹Ni maha kukotoho kulyegha miwondo, hata kunywegha dvai, hata chochosi kivile kwa haki mlongu ghako angung'ung'ulika. ²²Hau ukwinila wa weka uwelanau, uuviki paghati gha wenga mweni na Sapanga. Kahighilwa yula avile kailamula ng'ogha mweni kukila angukijumila. ²³Mweni holu kalamulwa paikawela angulyegha, kwaikiva inguhuma ng'ogha kuukwinil. Na chochosi kihumila ng'ogha na ukwinila ni sambu.

15

¹Hinaa twenga tuwela na makakala tungupalwa kuutola upweli, na tupalwa ng'ogha kuihekelesa twa weni. ²Kila mmonga wa twenga amhekelesi mundu wa pabehi ghaki kwaikiva ni mghalu maha, kwa likani lwa kumchenga. ³Kwaikiva hata Kilisito kaihekelesa ng'ogha mweni. Badili ghaki, iwelili handa vila iyandikilwi, "Malighu gha wala weni kukulighu

yanikola nenga." ⁴Kwa chochosi kilongola kuyandikwa, kiyandikilwi kwa kutulongela, kwa lukani yiwa kupitila uvfumilif na kupitila kutaywa moyu na mayandiku tungaliwela na makakala. ⁵Hinaa Sapanga wa ufumilifu na wa kutaya moyu awapeghi kuwela na lukani lilandine na kila mmonga kukovekelana na Yesu Kilisito. ⁶Awesi kughola nagma kwa lukani lumonga muwesi kumuyinula kwa mlomu mmonga Sapanga na Tati wa Bambu wa twenga Yesu Kilisito. ⁷Kwa nagma mumpokeli kila mmonga, handa vila Kilisito kawapokela mwenga, kwa ukwilikihi wa Sapanga. ⁸Kwa kyani ningulonga yiwa Kilisito kagholwa mtumikila wa lijandu kwa lukani lwa chakaka gha Sapanga. agholile nagma ili awesi kuhighilisa malaghilo wapeghilwi watati, ⁹na kwa milima kumkwilikihi Sapanga kwa manemu ghaki. Handa vila iyandikwa, "Kwa nagma nitehumisa uyinulo kwa wenga paghati gha milima na kuyimba ukwilikihi kulihina lyako." ¹⁰Kangi ingulonga, "Mhekeleli, mwenga wandu wa milima, pamonga na wandu ghaki." ¹¹Na kangi, "Mumyinu Bambu, mwenga milima hyogha; uleki wandu wa milima hyogha wamycinuli mweni." ¹²Kangi Isaya angulonga, "Kutewela na lisina lya Yese, na mmonga yula ateyinuka kulongosa kunani gha milima. Milima watewela na litumaini kwa mweni." ¹³Hinaa Sapanga wa litumaini awamemesi na luheku lyogha na kulikala kwa kukotoho kutovana kwa kukwinila, ili yiwa muwesi kuyendelela kulitumaini, kwa makakala gha Mpumulo wa Sapanga. ¹⁴Nenga mweni nikwegwa na mwenga, walongo ghangu. Nikweghwa yiwa hilahila mwenga maweni mmemeswa na ulungwana, mmemeswa na malangu hyogha. Ningukweghwa yiwa, mwenga mnguwa hilahila wangulongelana kwa mkasu kila mmonga na myaki. ¹⁵Ila ninguyandika kwa makakala nesu kwa mwenga kunani gha mighalu mitenu ili kuwakumbusa kangi, lukani lwa hupo nipeghilwi na Sapanga. ¹⁶Hupo hai iwelili yiwa niwesi kuwela mtumikila wa Yesu Kilisito ayeghilwi kwa milima, kulihumisa handa mtambika wa Habali Maha gha Sapanga. Ningaliwesa kughola nagma ili kujihmisa kwa nenga kwa milima kuweli kujumilwa, kubaghulwa na Sapanga kwa njila gha Mpumulo wa Sapanga. ¹⁷Hinu luheku lwangu luwela ku Kilisito Yesu na kumighalu ghangu. ¹⁸Kwaikiva nitewesa ng'ogha kuyesa kulonga losi ila yiwa Kilisito katimilisa kupitila kwa nenga uyitikilo wa milima. Hai mighalu itimiliswa kwa lilando na tendu, ¹⁹kwa makakala gha vilangihi vya kukangasa, na kwa makakala gha Mpumulo wa Sapanga. Hai iwelili ili yiwa kuhuma Yelusalemu, na na kutindilila kutali handa ililiko, niwesi kuitola panji kwa kutimila Habali Maha gha Kilisito. ²⁰Kwa njila hai, lukani lwangu luwela kutangasa Habali Maha, ili niwesi kuchenga mghomba kunani gha mundu ghanghi. ²¹Handa iyandikilwi: "Avile wawela ng'ogha na habali zyaki ahikili watemlola, na wala wavile wamyoghanila ng'ogha watemanya." ²²Kwa nagma niwelili hilahila ningingamwa mihanja itangala kuhika kwa mwenga. ²³Ila hinaa, nahela kangi mahala poposi kumimbwani hai, na niwelili na luhujulu kwa machuwa itangala kuhika kwa mwenga. ²⁴Hinu mihanja hyogha panikiyenda ku Hisipania, ningtumainila kuwalola pambita, na kuwesa kupokelwa njila ghangu na mwenga, badili gha kuwela nihekelela kukongine na mwenga kwa lipindi. ²⁵Ila hinaa ninguyenda ku Yelusalemu kuwatumikila wakwinila. ²⁶Kwaikiva iwahekelesili wandu wa Makeduni na Akaya kusanga mapesa handa mghalu wa weka kwa wandu wavile ng'ogha na hindu paghati gha wakwinila haku Yelusalemu. ²⁷Ndiwa, iwelili kwa mapalu ghau, na chakaka, wawela wadeni wau. Kwaikiva paikawela milima ikonganika na weni kumighalu ghau gha kimpumulo, wangupalwa na weni hilahila kuwatumikila kukuwapegha hindu. ²⁸Kwa nagma, lipindi panitimilisa nagma na na kuwela na kubaka kwa litungula hali kwa weni, nenga niteyenda mnjila pamonga na mwenga haku Hisipania. ²⁹Ningumanya yiwa, lipindi panihika kwa mwenga, nitehika kuutimila wa highili zya kumpumulo. ³⁰Hinaa ninguwaluwa, walongo, kwa Bambu wa twenga Yesu Kilisito, na kwa upalo wa Mpumulo, yiwa mkongine pamonga na nenga kumayupo gha mwenga kwa Sapanga kwaikiva gha nenga. ³¹Mluwi yiwa niwesi kulokolwa kuhuma kwa weni wenikuwela ng'ogha na uyitikila ku Yudea, na yiwa utumikila ghangu haku Yelusalemu uwesi kupokelwa na wakwinila. ³²Mluwi yiwa ninguwesa kuhika kwa mwenga kwa luheku kupitila mapalo gha Sapanga, na yiwa niwesi kuwela pamonga na mwenga, mbati kupumulia. ³³Na Sapanga wa kulikala kwa kukotoho kutovana aweli pamonga na mwenga wogha. Hina.

16

¹Ningumyegha kwa mwenga Fibi mhacha wa twenga, avili ni mtumikila wa lighuta lyeni kuwela, ²ili yiwa mnguwa kumpokela ku Bambu. Mgholi nagma kukila kya samani kya wakwinila, na mgholoki pamonga na mweni kumghalu wowosi atewela anguupala. Kwaikiva hayu mweni kawela mtumikila wa wandu watangala, na kwaikiva gha nenga mweni. ³Mumjambusi Pilisika na Akila, waghola lihengu pamonga na nenga ku Kilisito Yesu, ⁴wenikuwela kwa kulama kwa nenga waliyingsili kukihu kwaikiva gha nenga mbati kuwela mkomu. Ninguwashukwile weni, na ng'ogha nenga hela, ila hilahila kwa wandu weni kumkwini Kilisito hyogha gha milima. ⁵Ujambusi lipinga lyeni kumkwini Kilisito lyeni kuwela kuukaya ghau. Umjambusi Epanieto mpalwa wa nenga, avile ni muwelekwa wa mtumbulo wa Kilisito ku Asia. ⁶Umjambusi Mliamu avile kaghola lihengu kwa kuyangala kwaikiva gha mwenga. ⁷Mjambusi Androniko na Yunia, waghanya ghangu, na wawopwa pamonga na nenga. Ni wa maha nesu paghati gha wandumindumi, wavile hilahila walongolili kumanya Kilisito pambila gha nenga. ⁸Umjambusi Ampliato, mpalwa wa nenga ku Bambu. ⁹Mjambusi Urbano, mghola lihengu pamonga na nenga ku Kilisito, na Stakisi mpalwa ghangu. ¹⁰Mjambusi Apele, mwenikujumilwa ku Kilisito. Wajambusi wogha weni kuwela kulighuta lya Alistobulo. ¹¹Nijambusili Herodioni, ghanja ghangu. Nijambusili wogha wenikuwela kulighuta lya Narkiso, wenikuwela ku Bambu. ¹²Nijambusili Trifaina na Trifosa, wenikughola lihengu kwa kuyangala ku Bambu. mjambusi Persisi mpalwa, avile kaghola lihengu nesu kwa Bambu, ¹³Nijambusili Rufo mwenikuhaghulwa ku Bambu na nyongo ghaki na ghangu. ¹⁴Mjambusi Asinkrito, Flegon, Herme, Patroba, Herma, na walongo wogha weni kuwela pamonga na weni. ¹⁵Nijambusili Filologo na Yulia, Nerea na mhacha ghaki, na Olompa, na wakwinila wogha wenikuwela pamonga na weni. ¹⁶Nijambusili kila mmonga kwa busi mbuleti. Mapinga hyogha

yenikumkwinila Kilisito yanguwajambusa.¹⁷ Hinaa ninguwaluwa, walongo, kuliwachila kunani gha wala weni kuyambusa mlekanu na ngingamu. Wanguyenda kihyetu na mavulo yavile mjivula kala. Mhyuki mhuki kwa weni.¹⁸ Kwaikiva wandu handa hacha wangumtumikila ng'ogha Kilisito Bambu, ila mitima ghau weni. Kwa milando ghau pyekuu na kuyinula kwa uhwanga wangungonga mioyu gha wenikuwela ng'ogha na mahakata.¹⁹ Kwa mlandano wa uyitikila wa mwenga mungumuhikila kila mmonga. Kwa nacha, ninguhekelela kunani gha mwenga, ila ninguwapala mwenga muweli na luhala kungalilu gha ulungwana, na kukotoho kuwela na mahakata kuulongolo gha uhakata.²⁰ Sapanga wa kulikala kwa kukotoho kutovana atehika njenji kumyalamisa lihyukana pahi gha lyayu gha mwenga. Manemu gha Bambu Yesu Kilisito yaweli pamonga na mwenga.²¹ Timoseo, mghola lihengu pamonga na nenga, anguwajambusa, na Lukio, Yasoni na Sospeter, waghanja ghangu.²² Nenga, Tertio, mweni kuyandika ujumbi hau, ninguwajambusa kulihina Iya Bambu.²³ Gayo, mwenikunivika maha na kwa lipinga lyogha lyenikumkwinila Kilisito, linguwajambusa. Erasto, mvika ngoku wa mmbwani, anguwajambusa, pamonga na Kwato avile mlango.²⁴ (Ukoli: Ku jumbi zya dahile, musitali hau uwela ng'ogha. Uloli Walumi 16:20. "Manemu gha Bambu Yesu Kilisito yaweli na mwenga wogha. Hina.")²⁵ Hinaa kwa yula mweni uweso kughola mgholoki kukovekelana na Habali Maha na mavulo gha Yesu Kilisito, kukovekelana na ugubutulo wa kifisu kihighwa kwa lipindi litali,²⁶ ila hinaa kigubutulwa kala na kughola kimanyiki na mayandiko gha ulota kukovekelana na amuli gha Sapanga wa machuwa yayendelela, kwa uyitikila wa ukwinila paghati gha milima hyogha?²⁷ Kwa Sapanga wa weka mweni luhala, kupitila Yesu Kilisito, kuweli na ukwikilishi machuwa yayendelela hyogha. Hina.

1 Corinthians

1

¹Paulo mweni kukemwa na Kilisito Yesu kuwela mndumindumi kwa mapalo gha Sapanga, na Sostene mlango wa twenga,
²kwa lipinga Iya wamkwinila Kilisito wa haku Korintho, kwa wala wavile wakonganiswa na Kilisito Yesu, wavile wakolwa kuwela wandu wambuleti. Tanguwayandikila hilahila wala wogha weni kulikema lihina Iya Bambu wa twenga Yesu Kilisito kumahala kogha, Bambu wa weni na watwenga.³ Manemu na kuponga kuweli kwa mwenga kula kunguhuma kwa Tati Sapanga na twenga na Bambu wa twenga Yesu Kilisito.⁴ Machuwa hyogha ningumshukwile Sapanga na nenga kwikiva gha mwenga, kwaikiva gha manemu gha Sapanga yavile Kilisito Yesu kawapegha.⁵ Kawaghola kuwela wanaisa kukila njila, kukulongela na pamonga na malangu hyogha.⁶ Kawaghola wanaisa, handa uhighilisul kuongelela Kilisito yiwa kahighilisul kuwela chakaka paghati mwa mwenga.⁷ Kwa nacha mpungulwa ng'ogha na hupo zya kimpumulo, handa vila muwela na luhujulu lwa kulindila ugubutulo wa Bambu wa twenga Yesu Kilisito.⁸ Ate wagamgamalisa mwenga hilahila mbaka kumwihu, ili mkotoho kulalamikilwa lichuwa Iya Bambu wa twenga Yesu Kilisito.⁹ Sapanga ni mchakaka avile awakemili mwenga kuukonganiko wa Mwana ghaki, Yesu Kilisito Bambu wa Twenga.¹⁰ Hinaa ninguwaluwa wahaja na wahacha ghangu, kupitila lihina Iya Bambu wa twenga Yesu Kilisito, yiwa wogha mjumili, na yiwa kukotoho kuwela na milekanu paghati mwa mwenga. Ninguwaluwa yiwa mkonganili pamonga kulukani lumonga na liwachilo limonga.
¹¹Kwaikiva wandu wa lighuta Iya Kloe wanipeghili habali yiwa kuvile na mlekanu unguyendelela paghati gha mwenga.
¹²Ningumaanisa nacha: Kila mmonga wa mwenga angulonga, "Nenga ni wa Paulo," au "Nenga ni wa Apolo" au "Nenga ni wa Kefa" au "Nenga ni wa Kilisito."¹³ Ghuli! Kilisito kalekanika? Ghuli! Paulo awambilwi kwaikiva gha mwenga? Ghuli! Mbatisilwi kwa lihina Iya Paulo?¹⁴ Ningumshukwile Sapanga yiwa nimbatisa ng'ogha yeyosi, ila Kilisipo na Gayo.¹⁵ Hai iwelili yiwa kwahela yeyosi angalilonga mbatisilwi kwa lihina Iya nenga.¹⁶ (Hilahila niwabatisili wa lighuta Iya Stefania. Kupiti haku, nimanya ng'ogha yiwa nimbatisili mundu ghangi).¹⁷ Kwaikiva, Kilisito kanilaghila ng'ogha kubatisa ila kutangasa Habali Maha. Kanilaghila ng'ogha kutangasa kwa milando gha luhala lwa kimundu, ili iwa makakala gha lipingika Iya Kilisito yakotoho kuhumiswa.¹⁸ Kwaikiva ujumbi wa lipingika ni usihisihi kwa wala weni kuhova. Ila kwa wala wavile Sapanga anguwelokola, ni makakala gha Sapanga.¹⁹ Kwaikiva iyandikwa, "Nitekologhanya malangu gha weni luhala. Nitekologhanya umanyi wa weni malangu."²⁰ Kakugha mundu mweni luhala? Kakugha mweni malangu? Kakugha mweni kulonga na kukwegha wa mlimawogha hau? Ghuli, Sapanga kaghalambula ng'ogha luhala lwa mlimawogha hau kuwela undyungi? ²¹Kuhuma mlimawogha uwela kuluhala ghaki ummanyile ng'ogha Sapanga, umhekelesili Sapanga kuundyungi ghau gha kutangasa ili kulokola wala weni kukwinila.²² Kwa Wayahudi wangukonya vilangihili vya makangaso na kwa Wayunani wanguhakula luhala.²³ Ila tungumtangasa Kilisito mwenikuvambwa, mwenikuwela kikwasu kwa Wayahudi na ni undyungi kwa Wayunani.²⁴ Ila kwa wala wavile wakemilwi na Sapanga, Wayahudi na Wayunani, tungumtangasa Kilisito handa makakala na luhala lwa Sapanga.²⁵ Kwaikiva undyungi wa Sapanga uvili na luhala kupiti gha wandu, na ulepelelu wa Sapanga uvili na makakala kupiti wa wandu.²⁶ Uloli ukemu wa Sapanga kunani gha mwenga, wahaja na wahacha ghangu. Ng'ogha watangala wa mwenga weni kuwela na luhala kuuwesa wa kimundu. Ng'ogha watangala wa mwenga muwelili na makakala. Ng'ogha watangala wa mwenga muwelekili kuukulu.²⁷ Ila Sapanga ahaghulile vindu vinyungi vya kumlimawogha ili kuvipughanyisa vyeni luhala. Sapanga ahaghulile kyeni kuwela na ulepelelu kumlimawogha kukupughanisa kyeni makakala.²⁸ Sapanga ahaghulile kila kivile kya ndyangilu gha pahi na kipughaniswa kumlimawogha. Ahaghulile hata vindu vivile vivalangilwa ng'ogha kuwela hindu, kwa kuvighola ng'ogha viwoneki hindu ng'ogha.²⁹ Agholile nacha ili akotoho kuwela mweni kuwela na kya kulongela kya kuitutumula kuulongolo ghaki.³⁰ Kwaikiva gha kila Sapanga akigholile, hinaa muwela mghati gha Kilisito Yesu, avile kagholeka luhala kwaikiva gha twenga kuhuma kwa Sapanga. Awelili haki gha twenga, umbuleti na ukombola.³¹ Handa matungula, handa liyandiko vila lingulonga, "Mweni kuliyinula, ajiyinuli ku Bambu."

2¹ Panihikili kwa mwenga wahaja na wahacha ghangu, nihika ng'ogha kwa milando gha ukweghu na luhala handa vila nitangasili chakaka yeni kujihiha kulongeleta Sapanga. ² Nilamulile kukoto kumanya chochosi paniwela paghato gha mwenga ila Yesu Kilisito, na mweni avambilwi. ³ Na niwelili na mwenga kuulepelelu, na ku holu, na kukuhihimila nesu. ⁴ Na ujumbi ghangu na kutangasa kwa nenga kuwelili ng'ogha kumilando gha ukweghu na luhala. Badili ghaki, yawelili kukumpughanisa Mpumulo na gha makakala, ⁵ ili yiwa ukwinila wa mwenga ukotoho ukotoho kuwela kuluhala gha wandu, ila ku makakala gha Sapanga. ⁶ Hinaa tungulongela luhala paghati gha wandu weni kukula kimpumulo, ila ng'ogha luhala lwa mlimawogha hau, au gha vilongosi wa machuwa hagma, wavile wangupita. ⁷ Badili ghaki, tungulongela luhala lwa Sapanga kuuchakaka weni kulihigha, luhala lulihigha luvile Sapanga aluhaghulile pambila gha lipindi lya ukwilikihi wa twenga. ⁸ Kwahela yeyosi wa vilongosi wa lipindi hali mwenikumanya luhala hali, handa wangelimnya kulipindi lila, wangelimvamba ng'ogha Bambu wa ukwilikihi. ⁹ Ila handa iyandikililwi, "Mighalu ivile kwahela lisu liyalola, kwahela lipulikilo liyayoghanila, mawachilo yaliwachila ng'ogha, mighalu ivile Sapanga kayayandala kwaikiva gha wala wenikumpala mweni." ¹⁰ Hai ni mighalu ivile Sapanga kagubutula kwa twenga kupitila Mpumulo, kwaikiva Mpumulo angulolesa kila kindu, hata mighalu gha mghati gha Sapanga. ¹¹ Kwaikiva ni ghani mweni kumanya mawachilo gha mundu, ila mpumulo wa mundu mghati ghaki? Hinu hilahila, kwahela mweni kumanya mighalu gha mghati gha Sapanga, ila Mpumulo wa Sapanga. ¹² Ila tupokela ng'ogha mpumulo wa mlimawogha, ila Mpumulo avile anguhuma kwa Sapanga, ili yiwa tuwesi kumanya kwa upekesu mighalu tupeghilwi na Sapanga. ¹³ Tungulongela mighalu hai kwa milando, ivile luhala lwa mundu lunguwesa ng'ogha kuvula, ila ivile Mpumulo angutuvula. Mpumulo angughalambula milando gha kimpumulo kwa luhala gha kimpumulo. ¹⁴ Mundu mweni kuwela ng'ogha wa kimpumulo kapokela ng'ogha mighalu ivile ni gha Mpumulo wa Sapanga, kwaikiva hagma ni usihisihi kwa mweni. Kawesa ng'ogha kuyamanya kwaikiva yangumanyika kimpumulo. ¹⁵ Kwa yula wa kimpumulo angulamula mighalu hyogha. Ila angulamuwla na waghangi. ¹⁶ Ni ghani mwenikuwesa kuyamanya mawachilo gha Bambu, avile anguwesa kumvula mweni?" Ila tuvile na mawachilo gha Kilisito.

3

¹ Na nenga, wahaja na wahacha ghangu, nilongile ng'ogha na mwenga handa wandu kimpumulo, ila handa na wandu wa kihigha. Handa na wana wanung'una ku Kilisito. ² Niwayongesili maweke na ng'ogha miwundu, kwaikiva muwelili mkula ng'ogha kuwesa kulyegha miwundu. Na hata hinaa mkula ng'ogha. ³ Kwaikiva mwenga wambila wa kihigha. Kwaikiva wifu na kuitutumula vinguwoneka paghati gha mwenga. Ghuli, mngulikala ng'ogha kukovekelana na mhigha, na ghuli, mtyanga ng'ogha handa ndyangilu gha kimundu? ⁴ Kwaikiva mmonga angulonga, "Ningumkovekela Paulo," Mghangi angulonga "Ningumkovekela Apolo," mlikala ng'ogha handa wandu? ⁵ Apolo kaghani? na Paulo ni ghani? Watumikila wa yula mumkwini, kwa kila avile Bambu ampeghili lihengu. ⁶ Nenga nikulilili, Apolo akataya masi, ila Sapanga akamelesa. ⁷ Kwa nagma, ng'ogha mweni kukulila wala mweni kutaya masi kana chochosi. Ila ni Sapanga mweni kumelesa. ⁸ Hinu mwenikukulila na mwenikutaya masi wogha wanguindine, na kila mmonga atepokela lihomosi lyaki kukovekelana na lihengu lyaki. ⁹ Kwaikiva twenga twawagholi lihengu wa Sapanga, mwenga ni litawa lya Sapanga, lighuta lya Sapanga. ¹⁰ Kukovekelana na manemun gha Sapanga nipeghilwi handa mchenga mkulu, niuvikili mghomba, na mghangi anguchenga kunani ghaki. Ila mundu angupalwa kuwela mihu vila anguchenga kunani ghaki. ¹¹ Kwaikiva kwahela mghangi mwenikuwesa kuchenga mghomba mghangi kupiti gha hula uchengilwi, uvile ni Yesu Kilisito. ¹² Hinaa, ikiva mmonga wa mwenga anguchenga kunani ghaki kwa sahabu, feza, maganga gha mapesa yatangala, mibiki, manyahi, au mahamba, ¹³ lihengu lyaki litegubutulwa, kwa mhana wa pamuhi utelihighilisa. Kwaikiva litehighiliswa na lyoto. Lyoto liteyesa umaha wa lihengu lya kila mmonga lila aligholile. ¹⁴ Handa chochosi mundu akichengili kitehighala, mweni atepokela hupo. ¹⁵ Ila handa lihengu lya mundu paliteyalamika kwa lyoto, atewela na hasala. Ila hayu mweni atelokolwa, handa vila kuhyeta kulyoto. ¹⁶ Mngumanya ng'ogha yiwa mwenga ni lighuta lya Sapanga na yiwa Mpumulo wa Sapanga angulikala mghati mwa mwenga? ¹⁷ Handa mundu kalikologhanya lighuta lya Sapanga, Sapanga atemyalamisa mundu hayu. Kwaikiva lighuta lya Sapanga, ni mbuleti, na mwenga hilahila. ¹⁸ Mundu akotoho kulindanga mweni, handa yeyosi paghati gha mwenga kanguwachila yiwa kana luhala kulipindi hali, aweli handa "ndyungi" ndiwa atewela na luhala. ¹⁹ Kwaikiva luhala lwa mlimawogha hau ni undyungi kuulongolo gha Sapanga, kwaikiva iyandikwa, "Anguwawomela weni luhala kwa uhakata ghau" ²⁰ Na kangi "Bambu angumaya mawachilo gha weni luhala ni uhwangi." ²¹ Hinu mundu akotoho kuitutumulila wandu! Kwaikiva vindu vyogha ni vya mwenga. ²² Handa ni Paulo, au Apolo, au Kefa, au mlimawogha, au kulama, au kihu, au vindu vyeni kuwela hamu, au vila vitehika. Vyogha ni vya mwenga, ²³ na mwenga ni wa Kilisito na Kilisito ni wa Sapanga.

4

¹ Havi ndiwa mundu angutuvallanga twenga, handa watumikila wa Kilisito na wabadili wa vifisu vya chakaka vya Sapanga. ² Ku hali, kila kingupalwa kwa ubadili gha ni yiwa waweli wa kutumainilwa. ³ Ila kwa nenga ni kindu kinung'una nesu yiwa ningulamulwa na mwenga au kulamulwa kwa kimundu. Kwaikiva nijilamula ng'ogha hata nenga mweni. ⁴ Nijilamula ng'ogha nenga mweni, hai imaanisa ng'ogha yiwa nenga ni mweni haki. Ni Bambu mweni kunilamula. ⁵ Kwa nagma, mkotoho kulonga ulamulo kunani gha lolosi pambila gha lipindi, pambila gha kuhika kwa Bambu. Ateiyegha kumghana mighalu yeni kulihigha mlwisa na kugubutula lukani lwa moyu. Ndiwa kila mmonga atepokela kuyinulwa kwaki kuhuma kwa Sapanga. ⁶ Hinaa, wahaja na wahacha ghangu, nenga mweni na Apolo nitumila njila hazi kwaikiva

gha mwenga. Ili yiwa kuhuka kwa twenga mnguwesa kumanya ingumaanisa niki pailongwa, "Ukotoho kuyenda kupiti vila kiyandikwa." Hai ni yiwa kwahela mmonga wa mwenga mweni kuitutumula kunani gha mghangi. ⁷Kwaikiva ni ghani mwenikulola mlekano paghati mwa mwenga na mghangi? Ni niki uwela nachu ukipokelili ng'ogha yaghi yaghi? Handa upokela kala yaghi, kwa kyani mnguitutumula handa mghola ng'ogha nagha? ⁸Muwela navyu kala vyogha mvile mngalivipala! Mvile kala na unaisa! Mtumbula kulongosa- na yiwa mngukola nesu kupiti twenga! Chakaka, ninguwatakila kukola kwa maha ili yiwa tukoli pamonga na mwenga. ⁹Kwa nagha ninguliwachila Sapanga katuvika twenga wandumindumi handa kutulangiha wa kumwihu kumusitali wa ngondu na handa wandu wenikulamulwa kuhova. Tuwela handa kimbwanga kumlimawogha, kwa watumikila wa Sapanga wa kundumba na wandu. ¹⁰Twenga twa wanduyungi kwaikiva gha Kilisito, ila mwenga ni weni luhala ku Kilisito. Twa wanyengamala, ila mwenga mvile na makakala. Mngutundamilwa, ila twenga tungupughanywa. ¹¹Hata lisaa hali tuvile na njala na uyumililo, twahela nguu, tuvile na matovu, na kangi tuwela ng'ogha na maghuta. ¹²Tungughola lihengu kwa kuyangala, kwa mawoku gha twenga weni. Patupughanywa, tunguhighila. Lipindi patuhakilwa, tungufumilila. ¹³Patulighwa, tunguhuyisa kwa unyalinyali. Tuwela, na twambila tunguvalangilwa kuwela handa kulemwa na mlimawogha na ndaka kwa mighalu hyogha. ¹⁴Ninguyandika ng'ogha mighalu hai kuwapughanyisa mwenga, ila kuwakemela mwenga handa wana ghangu niwapala. ¹⁵Pamonga na yiwa mvile na wavula maikumi ielufu ku Kilisito, mvile ng'ogha na watati watangala. Kwaikiva niwela tati wa mwenga ku Kilisito Yesu kupitila Habali Maha. ¹⁶Hinu ninguwaluwa mgholi handa nighola nenga. ¹⁷Hali ndiwa lukani nimeyegha kwa mwenga Timoseo, mpalwa wa nenga na mwana mchakaka ku Bambu. Atewakumbusa njila zyangu ku Kilisito, handa ninguiwala kila mahala na kila lipinga lyeni kumkwinila Kilisito. ¹⁸Hinaa amonga gha mwenga wanguitutumula, wakighola handa nitehika ng'ogha kwa mwenga. ¹⁹Ila nitehika kwa mwenga njenji, handa Bambu paakipala. Ndiwa nitemanya ng'ogha ilando gha weni hela wenikujiyinula, ila ningulola makakala ghau. ²⁰Kwaikiva unkosi wa Sapanga unguwela ng'ogha ku milando ila kumakakala. ²¹Mngupala niki? Nihiki kwa mwenga na hyatu au kwa upalo na kumpumulo wa unyalinyali?

5

¹Tuyoghanila habali yiwa kuvile na ngongola paghati gha mwenga, ndanbu hai gha iwela ng'ogha hata paghati gha wandu wa milima. Tuvile na habali yiwa mmonga wa mwenga anguwonja na mhumbu wa tati ghaki. ²Na mwenga mnguijiyinula! Badili gha kung'ung'ulika? Yula mweni kughola nagha angupalwa kuhumiswa paghati mwa mwenga. ³Pamonga na yiwa napamonga ng'ogha na mwenga kihigha ila napamonga na mwenga kimpumulo, nimlamula kala hayu agholile nagha, handa vila niwelili haku. ⁴Pamkonganika pamonga kulihina Iya Bambu wa twenga Yesu, na mpumulo wa nenga unguwela pala handa kwa makakala gha Bambu wa twenga Yesu, nimlamula kala mundu hayu. ⁵Nimeyegha kala mundu hayu kwa lihyukana ili yiwa mhigha ghaki uyalamiswi, ili mpumulo ghaki uwesi kulokolwa kulichuwa Iya Bambu. ⁶Kuitutumula kwa mwenga ng'ogha kindu maha, Mmanyana ng'ogha yiwa simika mayaghani inguyalamisa lidongi lyogha? ⁷Mjighululi mwenga weni simika gha dahile, ili yiwa muweli lidongi lihyonu, ili yiwa muweli libumunda lisasa ng'ogha. Kwaikiva, Kilisito, Mwana Kondolu wa twenga wa pasaka kahinjwa kala. ⁸Kwa nagha tuhini mhambu hau ng'ogha kwa simika gha dahile, simika gha ndyangilu ihakata na uhakata. Badili ghaki, tuhini mhambu na libumunda litaywa ng'ogha simika gha unyenyekela na chakaka. ⁹Niyandikili kulihamba lyangu yiwa mkotoho kukonganika na wangongola. ¹⁰Ningumaanisa ng'ogha wangongola wa mlimawogha hau, au na weni lumatamata au wapokola au wayupa ling'omung'omu kwa kulikala kutali na weni, hinu mngalipalwa mhuki kumlimawogha. ¹¹Ila hinaa ninguwayandikila kukotoho kulihanganya na yeyosi mweni kukemwa mhacha au mhaja ku Kilisito, ila angulikala kuungongola au avile mwenilumatamata, au mpokola, au myupa ling'omung'omu, au mwenikulihu au mlowela. Mkotoho kulyegha na mweni mundu wa nagha. ¹²Kwa nagha nitejikonganisa ghuli kuwalamula wenikuwela panji gha lipinga Iya kumkwinila Kilisito? Badiloi ghaki, mwenga muwalamula ng'ogha wenikuwela mghati gha lipinga Iya wamkwinila Kilisito? ¹³Ila Sapanga anguwalamula wenikuwela panji. "Mumuhumisi mundu muhakata paghati gha mwenga"

6

¹Mmonga wa mwenga paanguwela na mahakata na myaki, anguyesa kuyenda kunjengakaya gha wawela ng'ogha na haki kupiti kuulongolo gha wakwinila? ²Mmanyana ng'ogha yiwa wakwinila wateulamula mlimawogha? na paikawela mteulamula mlimawogha, muwesa ng'ogha kulamula mighalu gha maha ng'ogha? ³Mmanyana ng'ogha yiwa tutewalamula watumikila wa kundumba wa Sapanga? Kwa ukulu ghani kupiti, tunguwesa kulamula mighalu gha kulama haku? ⁴Ikiva tunguwesa kulamula mighalu gha kulama haku, kwakanyi mnguyesa kuyegha masitaka kuulongolo gha wamkwinila ng'ogha Kilisito? ⁵Ningulongela hagha kwa honi gha mwenga. Kwahela mwenikuwela na luhala paghati gha mwenga wa kutimila kuvika mighalu maha paghati gha mlongo na mlongo? ⁶Ila handa iwela hinaa, mkwinila mmonga anguyenda kunjengakaya kumsitaki mkwinila mghangi, na masitaka hagha yanguvikwa kuulongolo gha mlamula mweni kukwinila ng'ogha! ⁷Uchakaka ni yiwa kuvile na ulepelelu paghati gha Wakilisito uvile uyegha kala maghasu kwa mwenga. Kwa kyani mkotoho kuhakilika kwa mahakata? Kwa kyani mngujumila kungongwa? ⁸Ila mghola uhakata na kungonga waghangi, na hagha ni wahaja na wahacha wa mwenga! ⁹Mmanyana ng'ogha yiwa wenikuwela ng'ogha wa haki wateulihi ng'ogha unkosi wa Sapanga? Mkotoho kukwinila uhwangi. Wangongola, wenikuyupa ling'omung'omu, wangongola, wawonja na walumi wayau, wawonja na wana wanung'una, ¹⁰wahija, wawimi, walowela, wapokola, wenikulighu- kwahela paghati gha hagha ateulihi unkosi wa Sapanga. ¹¹Na hagha wawelili amonga gha weni ni mwenga. Ila

mghululwa kala, ila muwofulwa kala, ila mbaghulwa kala kwa Sapanga, ila mgholwa haki kuulongolo gha Sapanga kulihina lya Bambu Yesu Kilisito na Mpumulo wa Sapanga wa twenga.¹²"Vindu vyogha ni maha kwa nenga" ila ng'ogha kila kindu kyeni fwaida. "Vindu vyogha ni maha kwa nenga," ila nitelongoswa ng'ogha na kimonga kya havi. ¹³"Mulyo ni kwaikiva gha mtima, na mtima ni kwaikiva gha mulyo," ila Sapanga atevihumisa vyogha. Mhigha ulumbwa ng'ogha kaikiva gha ungongola, badili ghaki, mhigha ni kwaikiva gha Bambu, na Bambu ateupegha vindu mhigha. ¹⁴Sapanga amuhindulili Bambu na twenga hilahila atetuhindula kwa makakala ghaki. ¹⁵Mmanya ng'ogha yiwa mihigha gha mwenga ivile na mkonganiko na Kilisito? Mnguwa ghuli kuvihumisa vikongonu vya Kilisito na kuyenda kuvikonganisa na mngongola? Hai iwesekana ng'ogha! ¹⁶Mmanya ngogha yiwa mwenikukongana na mngongola kawela mhigha mmonga na mweni? Handa liyandiko vila lingulonga, "Waivili watewela mhigha mmonga." ¹⁷Ila mwenikukonganika na Bambu anguwela mhigha mmonga na mweni. ¹⁸Muhyeti ngongola! "Kila sambi aigholile mundu ni panji gha mhigha ghaki. Ila ngongola, mundu angughola sambi mhigha ghaki." ¹⁹Mmanya ng'ogha yiwa mihigha gha mwenga ni lighuta lya Sapanga Mmbulete, mweni kulikala mghati mwa mwenga, yula avile mpeghilwi kuhuma kwa Sapanga? Mmanya ng'ogha yiwa ng'ogha wenibaha? ²⁰Yiwa mhemelilwi kwa mapesa yatangala. Kwa nagma Mumyinu Sapanga kwa mihigha muwela nayu.

7

¹Kulongeleta mighalu mniyandikilile: Kuvile na lipindi livile ni maha mlumi akotoho kuwonja na mhumbu ghaki. ²Ila kwaikiva gha mayeso yatangala gha ngongola kila mngwana aweli na mhumbu ghaki, na kila mhumbu aweli na mngwana ghaki. ³Mngwana angupalwa kumpegha haki ghaki gha ndowa, na hilahila mhumbu na mweni kwa mngwana ghaki. ⁴Ng'ogha mhumbu mwenekuwela na ulongosi kunanin gha mhigha ghaki, ni mngwana. Na hilahila, mmngwana kahela ulongosi kunanin gha mhigha ghaki, ila mhumbu kawela nau. ⁵Mkotoho kuwela wawimi pamuwonja pamonga, ila paikawela mjumilana kwa lipindi lya weka. Mgholi nagma ili kupata lipindi lya kuyupa. Hinu mnguwa kuwuyilana kangi pamonga, ili yiwa lihyukana likotoho kuwayesa kwa kulepelela kuikanisa weni. ⁶Ila ningulonga mighalu hai kwa heyali na ng'ogha handa amuli. ⁷Ningupala kila mmonga angaliwela handa nenga vila niwela. Ila kila mmonga kana hupo ghaki kuhuma kwa Sapanga. Hayu kana hupo hai, na yula kana hupo hila. ⁸Kwa wala waposwa ng'ogha na wala wahoviliwi na walumi ghau ningulonga yiwa, ni maha kwa weni handa wakahighala wakali kuposwa, handa vila niwela nenga. ⁹Ila handa wawesa ng'ogha kuikanisa, wangupalwa kuposwa. Kwaikiva mbaha kwa weni kuposwa kupiti kuyaka lumatamata. ¹⁰Hinaa kwa wala wenikuposwa ninguwapegha amuli, ng'ogha nenga ila ni Bambu. "Mhumbu akotoho kulekana na mngwana ghaki." ¹¹Ila handa kailekanisa kuhuma kwa mngwana ghaki, ahighali nagma akalikuposwa au pangi ajumilani na mngwana ghaki. Na "Mngwana akotoho kumpegha lihamba lya kulekana mhumbu ghaki." ¹²Ila kwa mwenga mhighala, ningulonga- nenga, ng'ogha Bambu- Handa kuvile na mundu yeyosi kana mhumbu mwenikukwinila ng'ogha na kangujumila kulikala nayu, kapalwa ng'ogha kumleka. ¹³Handa mhumbu kana mngwana mweni kukwinila ng'ogha, na handa angujumila kulikala nayu, akotoho kumleka. ¹⁴Kwa mngwana mweni kukwinila ng'ogha ateghululwa kwaikiva gha ukwinila hla kawela nau mhumbu ghaki. Na mhumbu mweni kukwinila ng'ogha ateghululwa kwaikiva gha mngwana ghaki mweni kukwinila. Kihyetu na hagma wana wa mwenga wangiwiwela wambuleti ng'ogha, ila kwa chakaka waghululika. ¹⁵Ila myaku mweni kukwinila ng'ogha pakahuka na ayendi. kwa njila hai, mhaja au mhacha kawopwa ng'ogha na vilapu ghau. Sapanga katukema tulamim kwa kuponga. ¹⁶Ungumanya ghuli handa mhumbu, pangi utemlokola mngwana ghako? Au ungumanya ghuli mngwana, pangi utemlokola mhumbu ghako? ¹⁷Kila mmonga alami ngalilu handa Bambu vila kawagawila, kila mmonga handa Sapanga vila kamkema. Hau ni ulongolelo wa nenga kwa mapinga hyogha yeni kumkwinila Kilisito. ¹⁸Kawela mwenikuwela kayingiswa jandu lipindi pakakemwa kukwinila? akotoho kuyesa kuhumisa kilangohi kyaki kya jandu. Kawela yeyosi mweni kukemwa kuukwinila kayingiswa jandu ng'ogha? Kangupalwa ng'ogha kuyingiswa jandu. ¹⁹Kwa hali pangi iweli kayingiswa jandu au kayingiswa jandu ng'ogha kwahela uhakata. Kyeni uhakata ni kuyitikila amuli zya Sapanga. ²⁰Kila mmonga ahighali kuukemu ghaki vila kawela paakemilwi na Sapanga kukwinila. ²¹Uwelili mhusutu lipindi Sapanga paakukemili? Ukotoho kukamula hali. Ila handa unguwesa kuwela pekesu, ugholi nagma. ²²Kwa mmonga mweni kukemwa na Bambu handa mhusutu ni mundu pekesu ku Bambu. Handa vila, mmonga mwenikuwela pekesu paakemilwi kukwinila ni mhusutu wa Kilisito. ²³Muhemelwa kala kwa mapesa ghatangala, hinu mkotoho kuwela wabusutu wa wandu. ²⁴Wahacha na wahaja gha nenga, kungalilu yoyosi kila mmonga wa twenga patukemilwi kukwinila, tuhighali handa nagma. ²⁵Hinaa wala wogha wavile waposwa ng'ogha, nivile ng'ogha na amuli kuhuma kwa Bambu. Ila ninguwapegha kila ningukiwachila handa niwoneka. Kwa luhungu lwa Bambu, lweni kujumilika. ²⁶Kwa nagma, ninguliwachila nagma kwaikiva gha ughasu, ni maha mlumi ahighali handa kawela. ²⁷Uwopwa kwa mdala na kilapo kya ndowa? Ukotoho kupala upekesu kupitila hai. Uvile na upekesu kuhuma kwa mhumbu au uposwa ng'ogha? Ukotoho kuhakula mhumbu. ²⁸Ila handa ukiposa, ughola ng'ogha sambi. Na handa mdala kaposwa ng'ogha pakaposwa, kaghola ng'ogha sambi. Yambila wala wanguposana wangupokela ughasu wa wekaweka. Na nenga ningupala niwahyetisi hagma. ²⁹Ila ningulongela nagma, wahacha na wahaja ghangu, lipindi ni lihupi. Kuhuma hinaa na kuyendelela, wala wenikuwela na wahumbu walikali handa wawela nau ng'ogha. ³⁰Wogha wenikuwela na unyengemalo waigholi handa wawela ng'ogha na unyengemalo, na wogha weni kuhekelela, wagholi lahila handa wawela ng'ogha na kuhekelela, na wogha weni kuhemela kindu chochosi, handa wahemela ng'ogha chochosi. ³¹Na wogha wenikuyangala na mahengu gha mlimawogha hau, waweli handa wavile ng'ogha na mahengu gha kumlimawogha. Kwaikiva ndyangilu zya mlimawogha zinguhikila mwihu ghaki. ³²Ningupala muweli pekesu kwa maghasu hyogha. Mlumi

mwenikuposa ng'ogha angughola mahengu gha Bambu, vila ingumuhekelesa mweni. ³³Ila mlumi mweni kuposa anguhighala na kulolela mighalu gha kumlimawogha, vila ingupalwa kumhekelesa mhumbu ghaki, ³⁴kalekanika. Mhumbu mwenikuposwa ng'ogha au bikila angughola mahengu gha Bambu, njila zya kuilekanisa kumhigha na kumpumulo. Ila mdala aposilwi anguhighala na kulolela mighalu gha kumlimawogha, vila angupalwa kumuhekelesa mhumbu ghaki. ³⁵Ningulonga nagha kwa fwaida gha mwenga maweni, na nivika ng'ogha mteghu kwa mwenga. Ningulonga nagha kwaikiva ni haki, ili yiwa mnguwa kuikonganisa na na Bambu bila kikwasu chochosi. ³⁶Ila handa mundu anguliwachila kawesa ng'ogha kumgholela kwa utundamilu mhinja ghaki, kwaikiva gha lumatamata lwaki luna makakala nesu, uleki aposani naye handa aipalile, ng'ogha sambu. ³⁷Ila handa kaghola ulamula kukotoho kuposa ateghola maha nesu. ³⁸Hinu, mweni kumposa mhinja ghaki angughola maha, na yeyosi avile angughola kukotoho kuposa ateghola maha nesu. ³⁹Mhumbu kawopwa na mngwana ghaki lipindi kamkomu. Ila handa mhumbu pakahova, kapekesu kuposwa na yeyosi mweni kumpala, ila ku Bambu hela. ⁴⁰Yambila kumalamulo ghangu, atewela na luheku nesu handa atelikala handa kawela. Na ninguliwachila yiwa na nenga hilahila nivile na Mpumulo wa Sapanga.

8 ¹Hinaa kulongelesa milyo ipeghwa litambiko kwa ling'omung'omu; tungumanya yiwa "twenga wogha tuville na malangu." Malangu yanguyegha kuitutumula, ila upalo unguchenga. ²Paikawela mundu yeyosi anguwachila yiwa angumanya mghalu mtenu, mundu hayu kambila kumanya vila angupalwa kumanya. ³Ila paikawela mmonga wa weni kampala Sapanga, mundu hayu angumanyikana naye. ⁴Hinu kulongelesa kulyegha milyo iyeghwa litambiku kwa ming'omung'omu; tungumanya yiwa "ming'omung'omu ng'ogha kindu kumlimawogha hau," na yiwa kwahela Sapanga ila mmonga hela. ⁵Kwaikiva kuvile na watangala weni kukemwa milungu ikiva ni kundumba au kumlima wogha, handa vila wawela milungu na mabambu watangala. ⁶"Pamonga na yiwa kwa twenga kuvile na Sapanga mmonga hela avile ni Tati, vindu vyogha vihuma kwa mweni, na twenga tungulikala kwa mweni, na Bambu mmonga Yesu Kilisito, avile kwa mweni vindu vyogha vinguwoneka, na kwa mweni twenga tunguwoneka." ⁷Hata nagha, umanyi hau uwela ng'ogha mghati gha kila mmonga. Badili ghaki, waghangi wakonganili kumayupo gha mang'omung'omu haku dahile, na hata hinaa wangulyegha mulyo wa nagha handa kindu kihumiswa litambiko kwa ling'omung'omu. Lukani lwau lubyodoswa kwaikiva lilepelela. ⁸Ila mulyo utetuhighilisa ng'ogha twenga kwa Sapanga. Twenga twawahakata ng'ogha nesu handa tulyegha ng'ogha, wala wa maha nesu ikiva tutelyegha. ⁹Ila muweli mihu yiwa upekesu wa mwenga ukotoho kuwela lukani lwa kumhyomelesa mweni kuwela kalepelela kuukwinila. ¹⁰Uyesi kuliwachila yiwa mundu kakulola, wenga mweni kuwela na umanyi, ungulyegha mulyo kulighuta lya ling'omung'omu. Lukani lwaki mundu hayu lutehighilika ng'ogha hata mweni naye alyeghi vila vihumiswa litambiku kwa ling'omung'omu? ¹¹Kwa nagha kwaikiva gha umanyi ghako wa uchakaka kunani gha ngalilu gha ling'omung'omu, mhacha au mhaja ghako mwenikuwela kalepelela, avile hilahila Kilisito ahovili kwaikiva gha mweni, anguyalamiswa. ¹²Hinu, paughola sambu kwa mhacha au mhaja ghako na kuhakila lukani lwau lweni kulepelela, mngughola sambu kwa Kilisito. ¹³Kwa nagha, ikiva mulyo unguyambusa kumhyomelesa mhacha au mhaja, nitelyegha ng'ogha liwundu machuwa hyogha, ili nikotoho kumyambusa mhacha au mhaja ghangu kuguwa.

9

¹Nenga nang'ogha pekesu? Nenga na mndumindumi ng'ogha? Nenga nimlola ng'ogha Yesu Bambu wa twenga? Mwenga mwamatungula gha lihengu lyangu ng'ogha ku Bambu? ²Ikiva nenga namndumindumi ng'ogha kwa waghangi, kwa utali ni mndumindumi kwa mwenga. Kwaikiva mwenga ni uhighiliso wa undumindumi ghangu ku Bambu. ³Hau ndiwa utetela wa nenga kwa wala weni kunilelesha nenga. ⁴Ghuli tuwela ng'ogha na haki gha kulyegha na kunywegha? ⁵Twahela haki kutola mhumbu mweni kukwinila handa waigholile wandumindumi waghangi, na walongo wa Bambu, na Kefa? ⁶Au ni nenga weka yangu na Barnaba tuville tungupalwa kughola lihengu? ⁷Ni ghani mwenikughola lihengu handa mtovangondu kwa mapesa ghaki mweni? Ni ghani mwenikupala mzabibu na akotoho kulyegha matungula ghaki? Au ni ghani mwenikuhunga lipinga na akaleka kunywegha maweke ghaki? ⁸Ghuli ningulonga hagma kwa uwesa wa kimundu? Selia naye ingulonga ng'ogha hagma? ⁹Kwaikiva iyandikwa kuselia gha Musa, "Ukotoho kumuwope ng'ombi mlomo paangunyukuta mpunga." Ni chakaka yiwa haku Sapanga angumpala ng'ombi? ¹⁰Au ghuli kalonga ng'ogha hagma kwaikiva gha twenga? iyandikwa kwaikiva gha twenga, kwaikiva hayu mweni kutukutula mpunga angupalwa kutukutula kwa matumaini, na hayu mweni kubena angupalwa abeni kwa matumaini, gha kukongine kumabeno. ¹¹Ikiwela tukulilili vindu vya kumpumulo paghati gha mwenga, Ghuli! Ni lilando likulu kwa twenga tukibena vindu vya kuhigha kuhuma kwa mwenga? ¹²Ikiva waghangi wapatali haki hai kuhuma kwa mwenga, Ghuli! Twenga ng'ogha watali? Hata nagha, tupala ng'ogha haki hai. Badili ghaki, tufumilili mighalu hyogha badili gha kuwela kikwasu kya Habali Maha gha Kilisito. ¹³Manya ng'ogha yiwa wogha wenikughola lihengu kulighuta lya Sapanga wangupokela mulyo ghau kulighuta lya Sapanga? Mngumanya ng'ogha yiwa wogha weni kughola lihengu kuluhanga wangupata kipandi kya kila kiyeghwa kuluhanga? ¹⁴Kwa njila hai hai, Bambu alaghilili yiwa wogha wenikutangasa Habali Maha wangupalwa wapati kulama kukovekelana na hai Habali Maha. ¹⁵Ila niyanga ng'ogha haki zyogha hazi. Na niyandika ng'ogha hagma ili mghalu wowosi ugholeki kwaikiva gha nenga. Ni mbaha nenga nihovi kupiti mundu yeyosi kughalambula haku kuitutumula kwa nenga. Kwaikiva ikiva ningutangasa Habali Maha, nivile ng'ogha lukani lwa kujiyinula, ¹⁶kwaikiva ni lasima nigholi nagha. Na chondi kwa nenga panileka kutangasa Habali Maha! ¹⁷Kwaikiva panighola nagha kwa kupala mweni, nivile na

hupo. Ila paikawela ng'ogha kwa kupala mweni, nambila nivile na lihengu nipeghilwi kuwela mbadili. ¹⁸Hinu hupo ghangu ni niki? Yiwa panitangasa, niteyegha Habali Maha bila mapesa na bila kutumila kwa utimila wa haki ghangu niwela nayu ku Habali Maha. ¹⁹Kwaikiva pamonga na yiwa niwela pekesu kwa wogha, nigholilwi muhusutu wa wogha, ili yiwa niwesi kuipatila watangala nesu. ²⁰Kwa Wayahudi niwelili handa Myahudi, ili niwapati Wayahudi. Kwa wala wenikuwela pahi gha selia, niwelili handa mmonga wa weni mwenikuwela pahi gha selia ili niwapati wala wenikuwela pahi gha selia. Nigholile nagma pamonga na yiwa nenga mweni niwela ng'ogha pahi gha selia. ²¹Kwa wala wenikuwela panji gha selia, niwelili handa mmonga wa weni panje gha selia, pamonga na yiwa nenga mweni niwela ng'ogha panji gha selia gha Sapanga, ila pahi gha selia gha Kilisito. Nigholile nagma ili niwapati wala wenikuwela panji gha selia. ²²Kwa wenikuwela wanyalinyali, ili niwapati wenikuwela wanyalinyali. Niwela kundyangu zygogha kwa wandu wogha ili kwa njila zyogha nipati kuwalokola amonga. ²³Na nenga ningughola mighalu hyogha kwaikiva gha Habali Maha, ili nipati kukongine kuhighili. ²⁴Mmanya ng'ogha yiwa kumbilu wogha weni kusindana wangutula mbilu, ila mwenikupokela hupo ni mmonga? Hinu mtuli mbilu ili mpati hupo. ²⁵Mundu wa kudinga angukanisa kumighalu hyogha lipindi anguwela kumavulo. Weni wangughola nagma ili wapokeli hupo yeni kuyalamika, ila twenga tungutula ili tupati hupo iwesa ng'ogha kuyalamika. ²⁶Kwa nagma nenga nitula ng'ogha papawela ng'ogha na hupo au nitovani limbandi yaghi yaghi. ²⁷Ila ningughasa mhigha ghangu na kuughola handa muhusutu, ili yiwa panimalila kuwatangasila waghangi, nenga mweni nikotoho kuwela wakukanilwa.

10

¹Ningupala mwenga mmanyi wahaja na wahacha ghangu, yiwa watati wa twenga wawelili pahi gha lihindu na wogha wapitili kubahali. ²Wogha wabatisilwi waweli wa Musa mghati gha lihindu na mghati gha bahali, ³na wogha walyeghili mulyo hulahula wa mpumulo. ⁴Wogha wanyweghili kinywegha kilakila kya mpumulo. Kwaikiva wanyweghili kuhuma kumghomba wa mpumulo uwakovekelili, na mghomba hula uwelili ni Kilisito. ⁵Ila Sapanga kahekeleswa ng'ogha nesu na watangala ghau, na mindumbi ghau iyanjasili kulivagha. ⁶Hinu mighalu hai hyogha iwelili mlandanu kwa twenga, ili twenga tukotoho kuwela wandu wa luhujulu luhakata handa na weni waigholile. ⁷Mkotoho kuwela wayupa ming'omung'omu, handa waghangi wau vila wawelili. Hai ni handa iyandikilwi, "Wandu watamili pahi wakilyegha na kunywegha, na wayinukili kuhina kwa lumatamata lwa ngongola." ⁸Tukotoho kughola ngongola handa watangala wa weni vila waghilile. Wakahova lichuwa limonga wandu isilini na itatu ielufu kwa lukani hali. ⁹Tukotoho kumyesa Kilisito, handa watangala wa weni vila waigholile na wakayalamiswa kwa njoka. ¹⁰Na hilahila mkotoho kung'ung'ulika, handa watangala wa weni vila wang'ung'ulikili na kuyalamiswa na mtumikila wa kundumba wa Sapanga mweni lihengu lya kihu. ¹¹Hinu mighalu hai igholekili handa milandanu kwa mwenga. Ikayandikwa ili kutukanisa twenga- tuwelili tuwachililwa na mwihu gha dahile. ¹²Kwa nagma kila mwenikujilola kagholoka aweli mihu ili akotoho kuguwa. ¹³Kwahela liyeso lyenikuwakola mwenga likawela lya weka kwa wandu. Ila Sapanga ni mchakaka. Atewaleka ng'ogha myeswi kupiti uweso wa mwenga. Pamonga na liyeso kuwela mweni atewapegha mlyangu wa kuhukila, ili muwesi kusinda. ¹⁴Kwa nagma, wapaalwa wa nenga, muhyeti mayupo gha ling'omung'omu. ¹⁵Ningulonga na mwenga handa wandu weni luhala, ili mulamuli kunani gha lila ningulilongela. ¹⁶Kikombi kya highili tungukitumila kuhighila, ng'ogha mkongano wa mwahi gha Kilisito? Libumunda lila tungulimetula, ng'ogha mkongano wa mhigha wa Kilisi? ¹⁷Kwaikiva libumunda ni limonga, twenga tuwela watangala twa mhigha mmonga. Twenga wogha tungupokela libumunda limonga kwa pamonga. ¹⁸Muwaloli wandu wa Izilaeli: Ghuli! Wala wogha wenikuwela litambiku ng'ogha wakwinila ng'ogha kukihanja? ¹⁹Ningulonga niki hinu? Yia ling'omung'omu ni kindu? Au yiwa mulyo weni kupeghwa litambiku kwa ling'omung'omu ni kindu. ²⁰Ila ningulilongela kunani gha vindu vila wanguvipeghe litambiku wandu wammanya ng'ogha Sapanga wa kumlila, yiwa wanguyegha vindu havi kwa mahoka na ng'ogha kwa Sapanga. Na nenga nipala ng'ogha mwenga kukonganika na mahoka! ²¹Muwesa ng'ogha kunyweghela kikombi kya Bambu na kikombi kya mahoka. Muwesa ng'ogha kuwela na mkonganiko kumesa gha Bambu na kumesa gha mahoka. ²²Au tungumtaya Bambu wifu? Tuvile na makakala kupiti mweni? ²³"Vindu vyogha ni maha," Ila ng'ogha vyogha vyeni kuwela maha kuvitumila. "Vindu vyogha ni maha," Ila ng'ogha vyogha vyenikuwachenga wandu. ²⁴Kwahela hata mmonga angalihakula maheli ghaki hela. Badili ghaki, kila mmonga angalihakula aheli gha myaki. ²⁵Mnguwesa kulyegha kila kindu kyeni kuwuswa kusoku mkileka kukonya- ukonyi kwaikiva gha lukani. ²⁶Kwaikiva "Mlimawogha ni hindu gha Bambu, na vyogha vyeni kuummesa." ²⁷Na mundu mweni kukwinila ng'ogha pakawakema myendi kulyegha, na mngupala kuyenda, mlyeghi chochosi kila anguwapegha mkotoho kukonya mighalu gha lukani. ²⁸Ila mundu pakawalongela, "Mulyo hau unghumila kulitambiku lya wamkwinila ng'ogha Sapanga," mkotohomkulyegha. Hai nikwaikiva gha mweni yula mwenikuwalongela, na kwaikiva gha lukani. ²⁹Na nenga nimaanisa ng'ogha lukani lwa mwenga, ila lukani lwa yula mghangi. Kwaikiva kwa kyani upekesu wa nenga ulamulwi na lukani lwa mundu mghangi? ³⁰Ikiva nenga ningutumila mulyo kwa kushukwile, kwa kyani nilighwi kwa kindu kivile nishukwile kwa kyeni? ³¹Kwa nagma, chochosi mngulyegha au kunywegha, au chochosi mngughola, mgholi hyogha kwaikiva gha ukwilikihi gha Sapanga. ³²Mkotoho kuwagholala Wayahudi au Wayunani wanyengemali, au lipinga lya wandu weni kumkwinila Kilisito. ³³Myesi handa nenga vila ninguyesa kuwahekelesa wandu wogha kwa mighalu hyogha. Nihakula ng'ogha hupo ghangu mweni, ila gha watangala. Na nenga ningughola nagma ili wapatikulokolwa.

11

¹Mnihakuli nenga, handa na nenga vila ningumkovekela Kilisito. ²Hinaa ninguwayinula kuikiva gha vila mngunikumbwike kumighalu hyogha. Ninguwayinula kwaikiva muakola mapokelo handa vila niyayeghili kwa mwenga. ³Hinu ningupala mmoanyi yiwa Kilisito ni mutu wa kila mlumi, na mlumi ni mutu wa mdala, na yiwa Sapanga ni mutu wa Kilisito. ⁴Kila mlumi mweni kuluwa au kulongela ulota pakawela kagubka mutu angupughanisa mutu ghaki. ⁵Ila kila mdala mwenikuluwa au kulongela ulota nakawela mutu ghaki uwela lipala angupughanisa mutu ghaki. Kwaikiva ni handa wammoa hwila ghaki. ⁶Ikiva handa mdala kagubika ng'ogha mutu ghaki, na adumulwi hwila zyaki ziweli hupi. Kwaikiva paikawela ni honi kwa mdala kudumula hwila zyaki au kumowa, hinu agubiki mutu ghaki. Kwaikiva impala ng'ogha mlumi kugubika mutu ghaki, kwaikiva mweni ni mlandanu na ukwilikihi wa Sapanga. Ila mdala ni ukwilikihi wa mngwana. ⁸Kwaikiva mlumi kahumila ngogha kumdala. Ila mdala ahumili kumlumi. ⁹Kangi mlumi kalumbwa ng'ogha kwaikiva gha mdala. Ila mdala alumbilwi kwaikiva gha mlumi. ¹⁰Hai ndiwa kwaikiva mdala angupalwa kuwela na kilanghi kya ulongosi kunani gha mutu ghaki, kwaikiva gha watumikila wa kundumba wa Sapanga. ¹¹Hata nagha, ku Bambu, mdala kaweka ng'ogha kumleka mlumi, au mlumi kumleka mdala. ¹²Kwaikiva handa vila mdala ahumili kwa mlumi, hilahila mlumi ahumili kwa mdala. Na vindu vyogha kuhuma kwa Sapanga. ¹³Mulamuli mwa weni: Ghuli! ni maha mdala amluwi Sapanga akiva mutu ghaki wa lipala? ¹⁴Ghuli hata ndyangilu weka iwawonesa ng'ogha yiwa mlumi pakawela na hwila ndali ni honi kwa mweni? ¹⁵Ghuli ndyangilu iwawonesa ng'ogha yiwa mdala pakawela na hwila ndali ni ukwilikihi kwa mweni? Kwaikiva kapeghwa zila hwila ndali handa nguu ghaki. ¹⁶Ila paikawela mundu yeyosi angupala kusindana kunani gha hali, twenga tuvile ng'ogha na njila ghanghi. ¹⁷Kumalaghilo yahika, nenga niwayinula ng'ogha. Kwaikiva pamkonganika, ng'ogha kwa fwaida ila kwa hasala. ¹⁸Kwaikiva niyoghanila pamkonganika kukonganiko lya wamkwini Kilisito, kuvile na milekano paghati gha mwenga, na kwa mayaghani ningujumila. ¹⁹Kwaikiva ni lasima paweli na kuhukumulana hukumulana paghati gha mwenga, ili yiwa wala weni kujumilwa wamanyiki kwa mwenga. ²⁰Kwaikiva pamkonganila, kila mngukilyegha ng'ogha mulyo wa Bambu. ²¹Pamlyegha, kila mmonga angulyegha mulyo ghaki pambila waghani walyegha ng'ogha. hata hayu kana njala, na hayu kalowela. ²²Ghuli kuwela ng'ogha na mighuta gha kulyeghela na kunyweghela? Ghuli mpughanyili lighuta lya Sapanga na kuwapughanisa wenikuwela wangali hindu? Nilongi kyani kwa mwenga? Niwayinuli? Nitewayinula ng'ogha kwa hali! ²³Kwaikiva nipokelili kuhuma kwa Bambu kila kivile niwapegha mwenga yiwa Bambu Yesu, uhiku hula paahyukilwi, atolili libumunda. ²⁴Badili gha kushukwile, akaumetula na kulonga, "Hau ndiwa mghigha ghangu, weni kuwela kwaikiva gha mwenga. Mgholi nagha kwa kuvika ngumbungumbu gha nenga kwa mwenga." ²⁵Na nagha nagha akatola kikombi badili gha kulyegha, na kulonga, "Kikombi haki ni lilaghanu hyonu kumwahi ghangu. Mgholi nagha mihanja itangala kala pamnywegha, kwa kungumbuka nenga." ²⁶Kwa kila lipindi pamlyegha libumunda hali na kunywegha kikombi, mungutangasa kihu kya Bambu mbaka lipindi paatehika. ²⁷Kwa nagha, kila mwenikulyegha libumunda hali au kunyweghela kikombi kaki kya Bambu vila ipalwa ng'ogha, atewela kaipatila uhakata kwa higha na mwahi gha Bambu. ²⁸Mundu ajikonyi mweni mtumbulo, na nagha alyeghi libumunda na kunyweghela kikombi. ²⁹Kwaikiva mweni kulyegha na kunywegha na kaleka kumanya mhigha, angulyegha na kunywegha ulamulo ghaki mweni. ³⁰Hali ndiwa lukani wandu watangala paghati gha mwenga ni wavina na walepelelwa, na amonga gha mwenga wahova. ³¹Ila patujilolesa weni tutelamulwa ng'ogha. ³²Ila patulamulwa na Bambu, tungunyokolwa ili tukotoho tukalamulwa pamonga na mlimawogha. ³³Kwa nagha, wahaja na wahacha ghangu, pamkonganika mpati kulyegha, mlindilani. ³⁴Mundu pakawela na njala, na alyeghi kuukaya ghaki, ili yiwa pamkonganika pamonga ikotoho kuwela ikotohokuwela ulamulo. Na kulongelela mighalu mighangi myandikile, nitewalongela panihika.

12

¹Kulongelela hupo gha kumpumulo, wahaja na wahacha ghangu nipala ng'ogha mleki kumanya. ²Mngumanya yiwa pamuwela mumanya ng'ogha Sapanga mlongosilwi kukovekela ling'omung'omu lilongela ng'ogha, kwa njila zyozyosi mlongosilwi na zenyi. ³Kwa nagha ningupala mmanyi yiwa kwahela yeyosi mweni kulongela kwa Mpumulo wa Sapanga akilonga. "Yesu kalapilwa." Kwahela yeyosi atelonga, "Yesu ka Bambu," ila ku Mpumulo wa Sapanga. ⁴Hinu kuvile na hupo weka weka, ila Mpumulo ni hayu yula yula. ⁵Na kuvile na utumikila weka weka, ila Bambu ni hayu yulayula. ⁶Na kuvile na ndambu wekaweka zya mahengu, ila Sapanga ni hayu yulayula mweni kughola mahengu hyogha kuwogha. ⁷Hinu kila mmonga angupeghwa ugubutulo wa Mpumulo kwa fwaida gha wogha. ⁸Kwaikiva mundu mmonga kapeghwa na Mpumulo lilando lya luhala, na mghangi lilando lya umanyi kwa mpumulo yulayula. ⁹Kwa mghangi angumpegha ukwinila kwa Mpumulo hayu hayu, na mghangi hupo gha kulamisa kwa Mpumulo mmonga. ¹⁰Kwa mghangi matendu gha makakala, na mghangi ulota. Na kwa mghangi uweso wa kumanya mipumulo, mghangi ndambu wekaweka zya luga, na kwa mghangi kughalambula luga. ¹¹Ila Mpumulo ni yulayula mweni kughola mahengu hagh hyogha, kumpegha kila mundu hupo kwa vila kahaghula mweni. ¹²Kwaikiva handa vila mhigha ni mmonga, na weni uvile na vikongonu vitangala, na vikongonu vyogha ni vya mhigha hula hula, hilahila na Kilisito. ¹³Kwaikiva ku Mpumulo mmonga twenga wogha tubatisilwi kuwela mhigha mmonga, yiwa twa Wayahudi au Wayunani, yiwa twawahusutu au pekesu, na wogha tunywesilwi Mpumulo mmonga. ¹⁴Kwaikiva higha ng'ogha kikongonu kimonga, ila ni vitangala. ¹⁵Paikawela lighulu litelongela, "Kwaikiva nenga ng'ogha liwoku, nenga ng'ogha mbandi gha mhigha," hai ingughola ng'ogha kukotoho kuwela mbandi gha mhigha. ¹⁶Na paikawela lipulikilo litelonga, "Kwaikiva nenga na lisu ng'ogha, nenga na mbandi gha mhigha ng'ogha," hai ingughola ng'ogha kukotoho kuwela mbandi gha mhigha. ¹⁷Paikawela mhigha wogha utewela lisu, kungaliwela kugha kuyoghanila? Paikawela mhigha wogha ukawela lipulikilo, kungaliwela kugha kumanya yiwa ingunung'ila au ng'ogha? ¹⁸Ila Sapanga avikili kila kikongonu kya mhigha kumahala ghaki handa aliwachilile mweni. ¹⁹Na

handa vyogha vighaliwela kikongonu kimonga, mhigha ungaliwela kugha? ²⁰Hinu hinaa vikongonu ni ngenju, ila mhigha ni mmonga. ²¹Lisu linguwesa ng'ogha kulongela liwoku, "Ningukupala ng'ogha uhuki." Hilahila mutu unguwesa ng'ogha kulongela maghulu, "Ninguwapala ng'ogha muhuki." ²²Ila vikongonu vya mhigha vila vinguwoneka kuwela na utundamilu mayaghani vingupalwa nesu. ²³Na vikongonu vya mhigha vila tunguliwachilila yiwa vivile na utundamilu mayaghani, tunguvipegha utundamilu nesu, na vikongonu vya twenga viwela ng'ogha na ukweghu viwela na umaheli nesu. ²⁴Na hinaa vikongonu vya twenga vyeni kuwela na mkweghu viwela ng'ogha na ulasima wa kupeghwa utundamilu, kwaikiva viwela kala na utundamilu. Ila Sapanga kavikonganisa vikongonu vyogha pamonga, na kavipegha utundamilu mkulu kupiti vila vitundamilwa ng'ogha. ²⁵Agholile nagma ili pakotoho kuwela na mlekano kumhigha, ila vikongonu vyogha viwikani kwa upalo wa mmonga. ²⁶Na lipindi kikongonu kimonga kikitundamilwa, vikongonu vyogha vihekeleli kwa pamonga. ²⁷Hinaa mwenga ni mhigha wa Kilisito, na vikongonu kila kmonga weka yaki. ²⁸Na Sapanga kavika kulipinga lya wamkwini Kilisito mtumbulo wandumindumi, na ivili ni walota, itatu ni wavula, hinu wala wogha wenikughola matendu makulunga, hinu hupo gha ulamisu, wala weni kutanga, wala wenikughola lihengu lya kulongosa, na wogha wenikuwela na ndambu wekaweka zya luga. ²⁹Ghuli twenga wogha twa wandumindumi? Twenga wogha ni walota? Twenga wogha ni wavula? Ghuli twenga wogha tungughola matendu gha makangaso? ³⁰Ghuli twenga wogha tuvile na hupo gha kulamisa? Twenga wogha tungulongela kwa luga? Twenga wogha tungughalambula luga? ³¹Mhakuli nesu hupo zyeni kuwela ngulu. Na nenga nitewalangiha njila iwela maha nesu.

13 ¹Nilongi yiwa ningulongela kwa luga zya wandu na zya watumikila wa kundumba wa Sapanga. Ila panilepelela upalo, niwela saba yeni kulila au lidebi lyeni kulila mghati pakiwela lipala. ²Na yiwa nivile na hupo gha ulota na umanyi wa chakaka wa chakaka ziwela mkifisu na malangu, na yiwa nivile na ukwinila wa kuhumisa mitumbi. Ila panikawela nahela upalo, nega na kindu ng'ogha. ³Na tulongi yiwa ninguhumisa vila ninguvikola vyogha na kuwapegha wangalimihu walyeghi, na yiwa ninguhumisa mhigha ghangu ili nihomwi lyoto. Ila handa niwela ng'ogha na upalo, ingunifwaidisa ng'ogha kindu. ⁴Upalo ungufumilila na ungupegha. Upalo ungujiyinu ng'ogha au kulikwina. Uwela ng'ogha na kinyengu au utatala. ⁵Unguhakula ng'ogha mighalu ghaki, ungulola ng'ogha utungu kwa kuloposela, kangu unguvalanga ng'ogha mahakata. ⁶Unguhekelelela ng'ogha wihi, Badili ghaki, unguhekelele kuchakaka. ⁷Upalo ungufumilila mighalu hyogha; ungukwinila mighalu hyogha, uvili na makakala kumighalu hyogha, na ungugholoka kumighalu hyogha. ⁸Upalo uvile ng'ogha na mwihu. Paikawela kuvile na ulota, wogha uteyenda. Paikawela kuvile na luga, zitepela. Paikawela kuvile na malangu, yateyenda. ⁹Kwaikiva tungumanya kwa mayaghani na tungughola ulota kwa mayaghani. ¹⁰Ila paihika hila yeni kutimila, ila itimila ng'ogha iteyenda. ¹¹Paniwelili mwana, nilongile handa mwana, niliwachilili handa mwana, nilamulili handa mwana. Paniwelili mundu mkomi, nivikilikutali mighalu gha kiuwana. ¹²Kwaikiva hinaa tungulola handa kukiou, handa wuso mlwisa, ila lipindi lila tungulola wuso kwa wuso. Hinaa ningumanya kwa mayaghani, ila lipindi hali nitemanya nesu handa na nenga vila nimanyika nesu. ¹³Ila hinaa mighalu hai miitatu inguyendelele: Ukwinila, litumainimlitehika, na upal. Ila lila lyenikuwela kulu kupiti hagma ni upalo.

14

¹Muhakuli upalo na kupala nesu hupo zya kumpumulo, nesu nesu mpati kuhumisa ulota. ²Kwaikiva hayu mweni kulongela kwa luga angulonga ng'ogha na wandu ila angulongela na Sapanga. Kwaikiva kwahela mwenikumanya kwaikiva angulonga mighalu ijifisili ku Mpumulo. ³Ila hayu mweni kuhumisa ullota, angulonga na wandu na kuwachenga, kuwataya moyu, na kuwahekelesa. ⁴Hayu mweni kulonga kwa luga angujichenga mweni, ila hayu mweni kuhumisa ulota anguchenga lipinga lya wamkwini Kilisito. ⁵Hinaa ningupala yiwa mwenga wogha mlongeli kwa luga hyonu. Ila kupiti hagma, ningupala yiwa uhumisi ulota. Hayu mweni kuhumisa ulota ni mkulu kupiti hayu mweni kulongela kwa luga (pangi kuweli na wakughalambula), ili yiwa lipinga lya wamkwini Kilisito lipati kuchengwa. ⁶Ila hinaa, wahaja na wahacha ghangu, panihika kwa mwenga na kulongela kwa luga, nitewela niwatanga niki mwenga? Niwesa ng'ogha, ila ningulongela na mwenga kwa njila gha ugubutulo, au kwa njila gha malangu, au ulota, au kwa njila gha livulo. ⁷Ikiva vindu viwela ng'ogha na ukomu handa filimbi au kinubi pavihumisa ng'ogha lilowi liwela ng'ogha na uweka, itemanyika ghuli yiwa ni kyombu ghani kinguhinwa? ⁸Kwaikiva paikawela balagumu litehumisa lilowi limanyika ng'ogha, ni kwa njila ghani mundu atemanya yiwa ni lipindi lya kuliyandala kwa ngondu? ⁹Hilahila na mwenga. Pamhumisa kwa lulimi lilando liwela ng'ogha lya lukani, ni kwa njila ghani mundu atemanya kila mngukilongela? Mtwela mkilongela, na kwahela atemanya kila mngukilongela. ¹⁰Niwela ng'ogha na holu yiwa kuvile na luga zitangala weka weka kumlama wogha, na kwahela hata imunga yenikuwela ng'ogha na umaha. ¹¹Ila paikawela nimanya ng'ogha luga itenu ingumaanisa niki, nitewela muhenja kwa yula mweni kulongela, na hayu mwenikulongela atewela mhenja kwa nenga. ¹²Hilahila na mwenga. Kwaikiva mngupala nesu kulola uhighiliso wa Mpumulo, mupali yiwa myendeleli nesu kulichenga lipinga lya wamkwini Kilisito. ¹³Hinu hayu mweni kulonga kwa luga na aluwi apegghu kughalambula. ¹⁴Kwaikiva paniluwa kwaluga, mpumulo ghangu unguypa, ila malangu ghangu yanguwela yangulepelela matungula. ¹⁵Nigholim niki? Niteyupa kwa mpumulo ghangu, ila hilahila niteyupa kwa malangu ghangu. Niteyimba kwa mpumulo ghangu, na niteyimba kwa malangu ghangu. ¹⁶Kihyetu kyaki, paumuyinu Sapanga kwa mpumulo, hayu mwenikuwela mhenja ateyitika ghuli "Hina" paushukwile, pakawela kamanya ng'ogha yala unguyalongela? ¹⁷Kwaikiva ni chakaka wenga ungushukwile maha, ila yula mghangi anguchengwa ng'ogha. ¹⁸Ningumshukwile Sapanga kwaikiva ningulonga

kwa luga kupiti mwenga wogha. ¹⁹Ila kulipinga lya wenikumkwinila Kilisito ni mbaha nilongeli milando mitano kwa umanyi ghangu ili mbati kuwavula waghangi, kupiti kulonga milando ikumi ielufu kwa luga. ²⁰Wahaja na wahacha ghangu, mkotoho kuwela wana kukuliwachila kwa mwenga. Badili ghaki, kwa uhakata, muweli handa wana wang'anya. Ila kukuliwachila kwa mwenga mkawelim wandu wakomi. ²¹Iyandikwa kuselia, "Kwa wandu wa luga ghangi na kwa milomu gha wahlenja nitelongana wandu hagma. hata nagma wateniyoghanila ng'ogha," angulonga Bambu. ²²Hinu, lulimi ni kilangihi, ng'ogha kwa wenikukwinila, ila kwa wala wakwinila ng'ogha. Ila kuhumisa ulota ni kilangihi, ng'ogha kwa wala wakwinilang'ogha, ila kwaikiva gha wenikukwinila. ²³Hinu paikawela lipinga lyogha lya weni kumkwinila Kilisito lijikungula pamonga na wagma walongi kwa luga, na wahlenja na wenikukwinila ng'ogha wayingila, ghuli watewesa ng'ogha kulonga yiwa muyingilwa na lukwali? ²⁴Ila paikawela wogha mnguhimisa ulota na mwenikukwinila ng'ogha au mhenja akayingila, atekweghwa na hyogha ayayoghanilile. Atelamulwa na hyogha yangulongwa. ²⁵Kifisu kya moyu ghaki kingaliwopolwa. Kumwihu ghaki, angaliguwa kifulifuli na kumyupa Sapanga. angalijumila yiwa Sapanga kapaghati gha twenga. ²⁶Niki kinguhika hinu, wahaja na wahacha ghangu? Pamkongine pamonga, kila mmonga kanasabuli, mavulo, magubutulo, luga au ughalambulo. Mgholi kila kindu ili yiwa mchengi lipinga lya weni kumkwinila Kilisito. ²⁷Paikawela yeyosi angulongela kwa luga, waweli waivili au waitatu, na kila mmonga kusamu. Na mundu ni lasima aghalambuli kila kilongelwa. ²⁸Ila paikawela handa pawela ng'ogha na mundu wa kughalambula, hinu kila mmpnga wa weni alikali jii mghati gha lipinga lya wenikumkwinila Kilisito. Hinu kila mmpnga alongeli wekayaki na kwa Sapanga. ²⁹Na walota waivili au waitatu walongi, na waghangi wawayoghanili kwa kumanya kila wakilongile. ³⁰Ila yula alikalile pakagubutulilwa mghalu kuutumikila, yula awelili akilongela na atami nuu. ³¹Kwaikiva kila mmonga wa mwenga anguwesa kuhumisa ulota mmonga badili gha mghangi ili yiwa kila mmonga awesi kuivula na wogha wawesi kutaywa moyu. ³²Kwaikiva mipumulo gha walota iwela pahi gha ulolesu wa walota. ³³Kwaikiva Sapanga ng'ogha Sapanga wa magombi, ila wa upongi. Handa iwela kumapinga gha wenikumkwinila Kilisito wogha. ³⁴Iwapalile wadala watami nuu kulipinga lya wamkwinila Kilisito. Kwaikiva wangulekeselwa ng'ogha kulongela. Badili ghaki, wangupalwa kuwela kuunyenyekela, handa vila selia ingulonga. ³⁵Handa kuvile na chochosi wangukipala kuivula, hinu wawakonyi wangwana ghau ukaya. Kwaikia ni honi kwa mdala kulongela kulipinga lya wamkwinila Kilisito. ³⁶Ghuli lilando lya Sapanga lihumili kwa mwenga? Ghuli liwahikila mwenga hela? ³⁷Paikawela mundu kajilola yiwa ni mlota au wa kumpumulo, angupalwa amanyi mighalu hai ninguwayandikila yiwa ni malaghililo gha Bambu. ³⁸Ila pakamanya ng'ogha hagma, mumleki akotoho kumanyika. ³⁹Hinu, wahaja na wahacha ghangu, mpali nesukuhumisa ulota, na mkotoho kumkanisa mundu yeyosi kulongela kwa luga. ⁴⁰Ila mighalu hyogha igholeki kwa umaha na kwa na kwa kukovekela hatua.

15

¹Hinaa ninguwakumbusa, wahaja na wahacha, hila Habali Maha niwatangasilli, ivile muipokelili na kugholoka kwa yeni. ²Ni ku Habali Maha hai mlokolwa, handa mtekola maha lilando niwatangasilili, ila mkwinilili hela. ³Handa mtumbulo vila niipokelili kwa umaha niyeghili kwa mwenga handa iwela; yiwa kukovekelana na mayandiko, Kilisito ahovili kwaikiva gha sambu tusighola, ⁴kukovekelana na mayandiko asikilwi, na yiwa ahindikili lichuwa lya itatu. ⁵Na yiwa akamuhumila Kefa, hinu kwa wala ikumi na ivili. ⁶Hinu akawahumila kwa pamonga wahaja na wahacha kupiti wandu imiatano. Wamonga wa weni wambila wakomu, ila amonga gha weni wawonja luwono. ⁷Hinu akamuhumila Yakobo, hinu wandumindumi wogha. ⁸Mwihu wa hyogha, anihumilili nenga, handa vila kwa mwana awelekili kulipindi lipalilwi. ⁹Kwaikiva nenga ni mnunguna paghati gha wandumindumi. Nipalwa ng'ogha kukemwa mndumindumi, kwaikiva nilihakilili lipinga lya wamkwinila Kilisito. ¹⁰Ila kwa manemu gha Sapanga niwela handa niwoneka, na manemu ghaki kwa nenga yawelili ng'ogha yaghi yaghi. Badili ghaki, nigholile kuyangala kupiti wogha. Ila iwela ng'ogha nenga, ila manemu gha Sapanga yeni kuwela mghati gha nenga. ¹¹Kwa nagma handa ni nenga au weni, tungutaghasa nagma na tungukwinila nagma. ¹²Hinaa handa Kilisito wamtangasili handa ahovile kwa kihu, inguwela ghuli amonga gha mwenga mlongi kwahela uhinduko wa wahovili? ¹³Ila handa kwahela uhinduko wa wahovili, hinu hata Kilisito hilahila kahinduka ng'ogha. ¹⁴Na handa Kilisito kahinduka ng'ogha, hinu kutangasa kwa twenga ni yaghi yaghi, na ukwinila wa mwenga ni yaghi yaghi. ¹⁵Na tuwoneka yiwa wahighilisa wa uhwangi kwa habali gha Sapanga, kwaikiva tumlongelile Sapanga kihyetu, kulonga amuhindulie Kilisito, na kunu kamuhindula ng'ogha. ¹⁶Paikawela wahovili wanguhindulwa ng'ogha, Yesu hilahila kahindulwa ng'ogha. ¹⁷Na paikawela Kilisito kahindulwa ng'ogha, ukwinila wa mwenga ni yaghi yaghi na mwambila muwela musambi. ¹⁸Hinu hata wala wenikuhova ku Kilisito hilahila wayalamika. ¹⁹Ikiva kwa kulikala haku weka yaki tuville na makakala kwa lipindi lihika mghati mwa Kilisito, wandu wogha, twenga ni wakuwonelwa luhungu kupiti wandu wogha. ²⁰Ila hinaa Kilisito kahinduka kuhuma kuwahovili, matungula gha mtumbulo gha wala wahovili. ²¹Kwaikiva kihu kihikili kupitila mundu, hilahila kupitila mundu uhinduko wa wahovili. ²²Kwaikiva handa ku Adamu wogha wanguhova, hinu hilahila ku Kilisito wogha wategholwa wakom. ²³Ila kila mmonga kumghalu ghaki: Kilisito, matungula gha mtumbulo, na hinu wala weni kuwela wa Kilisito wategholwa wakomu lipindi lya kuhika kwaki. ²⁴Ndiwa utewela mwihu, pala Kilisito ateyegha unkosi kwa Sapanga Tati. Hai ni pala ateyomola ulongosi wogha na uweso wogha na makakala. ²⁵Kwaikiva lasima alongosi mbaka paatevika wahakata ghaki wogha pahi gha lwayu ghaki. ²⁶Mhakata wa kumwihu kuyalamiswa ni kihu. ²⁷Kwaikiva "kavika kila kindu pahi gha lwayu ghaki." Ila paingulonga "kavika kila kindu," ni lipala yiwa hai ingulongela ng'ogha wala wenikuvika kila kindu pahi ghaki mweni. ²⁸Ikiva vindu vyogha vivikwa pahi ghaki, hinu mwana mweni atevikwa pahi kwaki mweni mwenikuvivika vindu vyogha pahi ghaki. Hai itehumila ili yiwa

Sapanga Tati aweli hyogha ku vyogha.²⁹ Au hilahila wateghola niki wala wenikubatiswa kwaikiva gha wahovili? Handa wahovili wanguhindulwa katu, kwa kyani kangi wangubatiswa kwaikiva gha weni? ³⁰Na kwa kyani tuwela kuhatali kila lisaa.³¹ Wahaja na wahacha ghangu, kupitila kujiyinula kwa nenga mweni kumwenga, ivile niwela nayu ku Kilisito Yesu Bambu wa twenga, ningutangasa nagma: ninguhova kila lelo. ³²Ingunifwaidisa niki, kumlolelo wa kimundu, handa nitovanili na wakokolo wakalipa haku ku Efeso, handa wandu wanguhindulwa ng'ogha? "Uleki hinu tulyeghi na kunywegha, kwaikiva kilau tunguhova."³³ Mkotoho kungongwa: "Mapinga mahakata yanguyalanisa ndyangilu maha.³⁴" Muweli na kuikanisa weni! mlami kuhaki! mkotoho kuyendelela kughola sambi. Kwaikiva amonga gha mwenga mvile ng'ogha na malangu gha Sapanga. Ningulonga nagma kwa honi gha mwenga.³⁵ Ila mundu ghangi atelonga, "Ni kwa ndambu niki wahovili wanguhindulwa? Na weni watehika na ndyangilu liki gha mhigha? ³⁶Wenga kwa ndyungi nesu! Kila ukikulili kinguwesa ng'ogha kutumbula kukula ila pakihova.³⁷ Na kila ungukikulila ng'ogha mhigha uvile utekula, ila ni mbeyu yeni kuchipula. Inguwesa kuwela nganu au kindu kighangi. ³⁸Ila Sapanga ateipegha mhigha handa aipalile mweni, na kukila mbeyu mhigha ghaki mweni. ³⁹Mihigha hyogha ingulandine ng'ogha. ila kuvile na mhigha mmonga wa wandu, na mhigha mghangi wa mikokolu, na mhigha mghangi wa mbongu, na mghangi kwaikiva gha homba.⁴⁰ Hila hila kuvile na mihigha gha kundumba na mihigha gha kumlimawogha. Ila ukwilikihi wa mihigha gha kundumba ni ndambu imonga na ukwilikihi wa kumlimawogha ni mghangi. ⁴¹Kuvile na ukwilikihi mmonga wa lijuwa, na ukwilikihi mghangi wa mwehi, na ukwilikihi mghangi wa ndondwa. Kwaikiva ndondwa imonga ingulekanika na ndondwa ighangi kuukwilikihi.⁴² Hinu ndiwa uwela hilahila uhinduko wa wahovili. Kila kingukulilwa kinguyalamika, na kila kingumela kinguyalamika ng'ogha. ⁴³Kikulilwi kumatumilo gha machuwa hyogha, kingumeleswa kuukwilikihi. Kikulilwa kuulepelelu, kingumeleswa ku makakala. ⁴⁴Kikulilwa kumhigha wa asili, kingumeleswa kumhigha wa kimpumulo. Handa pawela na mhigha wa asili, kuvile na mhigha wa kimpumulo hilahila.⁴⁵ Hinu hilahila iyandikwa, "Mundu wa mtumbulo Adamu agholekili mpumulo weni kulama." Adamu wa kumwihu agholekili mpumulo weni kuhumisa ukomu. ⁴⁶Ila wa kimpumulo kahika ng'ogha mtumbulo ila wa asili. na hinu wa kimpumulo.⁴⁷ Mundu wa mtumbulo ni wa mlimawogha, achengilwi kwa lihu. Mundu wa ivili anguhuma kundumba. ⁴⁸Handa vila yula agholilwe kwa malihu, hinu hilahila wala wachengilwi kwa malihu. Handa vila mundu wa kundumba kawela, hilahila wala wa kundumba. ⁴⁹Handa vila tupapa mlandano wa mundu wa malihu, tuteppa hilahila mlandano wa mundu wa kundumba.⁵⁰ Hinaa ninguwalongela, wahaja na wahacha ghangu, yiwa mhigha na mwahi vinguwesa ng'ogha kulihi unkosi wa Sapanga. Wala wakuyalamika kulihi wakukotoho kuyalamika. ⁵¹Ulo! Ninguwalongela mwenga kifisu kya chakaka: Tutehova ng'ogha wogha, ila wogha tuteghalambuswa.⁵² Tuteghalambuswa kulipindi, kukuwopa lisu na kuwoposola, kutalumbeta gha mwihu. Kwaikiva talumbeta itelila, na wahovile watehindulwa na uwela wa kukotoho kuyalamika, na tuteghalambuswa. ⁵³Kwaikiva hau wa kuyalamika lasima uvali wa kukotoho kuyalamika, na hau wa kuhova lasima uvali wa kukotoho kuhova.⁵⁴ Ila lipindi hali lya kuyalamika pauvikwa lya kuyalamika ng'ogha, na hau wa kuhova paukavala wa kukotoho kuhova, ndiwa utehika ulongela uvile uyandikwa, "Kihu kimilwa kuusindi." ⁵⁵"Kihu, usindi ghako uwela kugha? Kihu, uwela kugha utungu ghako?"⁵⁶ Utungu wa kihu nisambi, na makakala gha sambi ni selia. ⁵⁷Ila kushukwile kumuhikili Sapanga, atupeghi twenga usindi kupitila Bambu wa twenga Yesu Kilisito!⁵⁸ Kwa nagma, wapalwa wahaja na wahacha ghangu, muweli mgangamala na mkotoho kuyumbila. Nachuwa hyogha mgholi lihengu gha Bambu, kwaikiva mngumanya yiwa lihengu lya mwenga lya yaghi yaghi ng'ogha.

16

¹Hinu kulongelela mapegho kwaikiva gha wakwinila, handa niwalongilile mapinga gha wandu wamkwini Kilisito gha haku Galilaya, hilahila mngupalwa kughola. ²Kulichuwa lya mtumbulo wa wiki, kila mmonga wa mwenga aviki kindu kitenu mmbali na kukivika, handa vila mnguwesa. Mgholi nagma ili yiwa kukotoho kuwela na kuchangisana panihika.³ Na pala nitehika, yeyosi mtemhaghula, nitemlaghila pamonga na lihamba kupegha litambiku lya mwenga haku Yelusalemu. ⁴Na handa ni maha kwa nenga kuyenda hilahila, wateyenda pamonga na nenga. ⁵Ila nitehika kwa mwenga, lipindi ningupitila ku Makedunia. Kwaikiva nitepitilila ku Makedunia. ⁶Pangi nitewesa kulikala na mwenga au hata kuyomola lipindi lya lupepo, ili yiwa muwesi kunitanga kumwanja ghangu, kokosi ninguyenda.⁷ Kwaikiva niliwachila ng'ogha kuwalola hinaa kwa lipindi lihupi. Kwaikiva ningutumaini kulikala na mwenga kwa lipindi litenu, handa Bambu atenilekesela. ⁸Ila nitelikala ku Efeso mbaka Pentekoste, ⁹Kwaikiva mlyangu mkulu uwoposolwa kwaikiva gha nenga, na kuvile na wahakata watangala wenikuningingama.¹⁰ Hinu lipindi Timoseo pakahika, mloli yiwa kapamonga na mwenga mkaleka kutila, angughola lihengu lya Bambu, handa ningughola nenga. ¹¹Mundu yeyosi akotoho kumpughanya. Mumtangi kunjila ghaki kwa upongu, ili yiwa awesi kuhika kwa nenga. Kwaikiva ninguliwachila ahiki pamonga na walongo. ¹²Hinaa kwa habali gha mlongo wa twenga Apolo. Nintayili moyu nesu kuwatyangila mwenga pamonga na mlongu. Ila alamulili kukotoho kuhika kwa hina. Hata nagma, atehika lipindi kana fwasi.¹³ Muweli mihu, mgholoki kwa kukamala, mgholi handa walumi, muweli na makakala. ¹⁴Hinu hyogha mnguyaghola muyagholi kuupalo.¹⁵ Mngumanya kaya gha Sitefana. Mngumanya yiwa wawelili wakwinila wa mtumbulo haku Akaya, na yiwa wajivikili weni kuutumikila wa wakwinila. Na hinaa ninguwaluwa, wahaja na wahacha ghangu, ¹⁶Muweli wandu wa kunyenyekela kwa wandu handa hagma, na kila mundu mweni kutanga kulihengu na waghpla lihengu pamonga na twenga.¹⁷ Na ninguhekelela kwa kuhika kwa Sitefana, Fotunato, na Akiko. Waghholoka kumahala pavile mwenga mngalipalwa kuwela. ¹⁸Kwaikiva wahekelesa moyu ghangu na gha mwenga. Kwa nagma hinaa, muwamanyi wandu handa hagma.¹⁹ Mpinga gha wamkwini Kilisto gha haku Asia wayegha lijambuso kwa mwenga. Akila na Pilisika wanguwajambusa ku Bambu,

pamonga na lipinga lya wamkwini Kilisito lya ukaya kwau. ²⁰Wahaja na wahacha ghangu wogha wanguwajambusa kwa busi mbuleti. ²¹Nenga, Paulo, ninguyandika nagma kwa liwoku lyangu. ²²Handa yeyosi kampala ng'ogha Bambu, hinu alanilwi. Bambu wa twenga, njoo! ²³Manemu gha Bambu Yesu yaweli pamonga na mwenga. ²⁴Upalo ghangu uweli pamonga na mwenga ku Kilisito Yesu.

2 Corinthians

1

¹Paulo, mndumindumi wa Kilisito Yesu kwa mapalo gha Sapanga, na Timotheo mlango wa twenga, kwa lipinga lya wamkwini Kilisito lya Sapanga lyenikuwela lyenikuwela ku Korintho, na kwa wakwini wogha weni kuwela kummbwani wogha wa Akaya. ²Manemu na yaweli kwa mwenga na kulikala kwa kukotoho kutovana kuhuma kwa Sapanga Tati wa twenga na Bambu Yesu Kilisito. ³Na ayinulwi Sapanga na Tati wa Bambu Yesu Kilisito. Mweni ni Tati wa luhungu na Sapanga wa maheli hyogha. ⁴Sapanga angutuhekelesa twenga kumahakilo gha tenga hyogha, ili yiwa tuwesi kuwahekelesa wala wenikuwela kumahakilo. Tunguwahekelesa waghanga kwa luheku lulalula luvili Sapanga atumili kutuhekelesa twenga. ⁵Kwaikiva handa vila mahakilo gha Kilisito yanguyongeseka kwaikiva gha twenga, hilahila a luheku lwa twenga lunguyongeseka kupitila Kilisito. ⁶Ila handa tunguhakilwa, ni kwaikiva gha luheku lwa mwenga na ulokola wa mwenga. Na paikawela tunguhekeleswa, nikwaikiva gha luheku lwa mwenga. Luheku lwa mwenga lungughola lihengu kwa kutimila pamkongine kumahakilo kwa ufumilifu handa twenga hilahila vila tunguhakilwa. ⁷Na makakala gha twenga kunani gha mwenga ni uhighilis. Tungumanya yiwa handa vile iwela mngukongine kumahakilo, hila hila mngukongine kuluheku. ⁸Kwaikiva tungupala ng'ogha mwenga muweli wandungu, walongo, kulongelesa maghasu tuwela naye haku Asia. Tuwonelilwi nesu kupiti vila tuwesa kupapa, handa tuwela ng'ogha na litumaini lya kulama kangi. ⁹Chakaka, tuwelili na ulamulo wa kihu kunani gha twenga. Ila hai iwelili ni kutughola twenga tukotoho kuvika litumaini kunani gha twenga twaweni, badili ghaki tuviki litumaini ku Sapanga, mwenikuhindula wahovili. ¹⁰Atulokolili twenga kuhuma hagma maafwa gha kihu, na atetulokola kangi. Tuvika makakala kwa mweni yiwa atetulokola kangi. ¹¹Ateghola nagma handa vila mwenga hilahila vila mngututanga kwa mayupo gha mwenga. Hinu watangala watehumisa kushukwile kwaikiva gha twenga kulukani lwa kuwapendelesa manemu tupeghilwi twenga kupitila mayupo gha watangala. ¹²Tunguitutumilila hali; uhighilis wa lukani lwa twenga. Kwaikiva ni kulukani maha na umbuleti wa Sapanga yiwa tulamili twaweni kumlima. Tughola nagma nesu na mwenga, na ng'ogha kuluhala gha mlimawogha, ila badili ghaki nikumanemu gha Sapanga. ¹³Tunguwayandikila ng'ogha chochosi kila muwesa ng'ogha kukisoma au kumanya. Nivili na makakala ¹⁴yiwa kwa mayaghani mtumanya kala. Na nivili na makakala yiwa kulichuwa lya Bambu Yesu tutewela lukani lwa mwenga kwaikiva gha kinyengu kya mwenga, handa vila pamtewela kwa twenga. ¹⁵Kwaikiva niwelili na makakala kulongelesa hali, nipalile kuhika kwa mwenga mtumbulo, ili yiwa muwesi kupokela fwaida gha kutyangililwa mianja ivili. ¹⁶Niwelili nikiliyandala kuwatyangilila lipindi panikiyenda ku Makedonia. Kangi nipalile kuwatyangila kangi lipindi panihuya kuhuma ku Makedonia, na kangi mwenga kunilaghila nenga lipindi paniyenda ku Uyahudi. ¹⁷Paniwelili nikiliwachila njila hai, ghuli, niwelili ningusitasita? Ghuli ninguyandala mighalu kukovekela na na ndyangilu gha kimundu, ili yiwa nilongi, "Ndiwa, ndiwa" na "Ng'ogha" kwa lipindi limonga? ¹⁸Ila handa vila Sapanga kawela mchakaka, tungulonga ng'ogha vyogha "Ndiwa" na "Ng'ogha." ¹⁹Kwaikiva Mwana wa Sapanga, Yesu Kilisito, avile Silvanu, Timotheo na nenga tumtangasili paghati mwa mwenga, ng'ogha "Ndiwa" na "Ng'ogha." Badili ghaki, mweni lipindi lyogha ni "Ndiwa." ²⁰Kwaikiva malaghilile hyogha gha Sapanga ni "Chakaka" ku mweni. Hinu hilahila kupitila mweni tungulonga "Hina" kwa ukwilikihi wa Sapanga. ²¹Hinaa ni Sapanga avile angutuhighilisa twenga pamonga na mwenga ku Kilisito, na atulaghilile twenga. ²²Avikili muhuli kunani gha twenga na atupeghili Mpumulo ku moyu gha twenga handa hindu gha kila kivile angalitupatila kuulongolo. ²³Badili ghaki, ningumluwa Sapanga kunighilisa nenga yiwa lukani lunigholile nikotoho kuhika Korintho ni yiwa nikotoho kuwahyaghamila mwenga. ²⁴Hai ng'ogha kwaikiva tunguyesa kungingama vila ukwini gha mwenga ungupalwa kuwela. Badili ghaki, tungughola pamonga, tungughola pamonga na mwenga kwaikiva gha luhekulwa mwenga, handa mgholoka kuukwini gha mwenga.

2 ¹Kwa nagma nilamulile kwa mbandi ghangu mweni yiwa ningalihika ng'ogha kangi kwa mwenga kundi yangilu gha lutungu. ²Handa niwayambusilila mwenga mahakilo, ni ghani angalinihekelesa nenga, ila ni yula avile ahakililwi na nenga? ³Niyandikili handa nigholile ili yiwa lipindi panihika kwa mwenga nikotoho kuwesa kuhakilwa na wala wavile wangiwele wani ghola nihekeleli. Niwela na makakala kulongela mwenga wogha yiwa luheku lwa nenga niluheku lulalula muwela nau mwenga wogha. ⁴Kwaikiva niwayandikilile mwenga kukovekelana na mahakilo makulunga, na lung'ai lwa moyu, na kwa masosi matangala. Nipalile ng'ogha kuwayambusilila mwenga mahakilo. Badili ghaki, nipalile mmanyi upalo wa mghati niwela nau kwaikiva gha mwenga. ⁵Handa kuvile na yeyosi kayambusa mahakilo, kayambusa ng'ogha weka kwa nenga, ila kwa ukulu mtenu- bila kuvika ukalipa nesu- kwa mwenga wogha. ⁶Hau unyokolu wa mundu hayu kwa watangala ungubaka. ⁷Kwa nagma hinaa badili gha unyokolu, mngupalwa kumlekesela na kumtaya moyu. Mgholi nagma ili akotoho kusindwa na kunyengemala kweni kuyongeseka. ⁸Kwa nagma ninguwataya moyu kuhighilisa upalo wa mwenga lipala kwaikiva gha mweni. ⁹Hali ndiwa lukani niyandikile, ili niwesi kuwayesa na kumanya yiwa handa ni wayitikila kukila kindu. ¹⁰Ikiva mtemlekesela yeyosi, na nenga hilahila ningumlekesela mundu hayu. Kila nikilekesela- handa nilekesela chochosi- kilekeselwa kwa fwaida gha mwenga kuwela wa Yesu Kilisito. ¹¹Hai ni ywa

lihyukana likotoho kuhika na kutugholela uhwangi. Kwaikiva twenga ng'ogha wandyungi wa mighalu ghaki.¹² Mlyango uwoposelilwi kwa nenga na Bambu panihikili kumbwani wa Troa kutangasa Habali Maha gha Kilisito pala.¹³ Hata nagha, niwelili ng'ogha na upongi wa moyu, kwaikiva nimpata ng'ogha mlongo ghangu Tito pala. Hinu niwalekile na nikahuya ku Makeonia.¹⁴ Ila ashukwilwe Sapanga, avile ku Kilisito mianja hyogha angutulongosa twenga kukusinda. kupitila twenga angulandala unungilo maha wa malangu ghaki kumahala kogha.¹⁵ Kwaikiva twenga kwa Sapanga, ni manungilo maha gha Kilisito, wogha paghati gha wala walokolilwi na paghati gha wala weni kuyalamika.¹⁶ Kwa wandu wavile wanguyalamika, ni unungilo kuhuma kukihu mbaka kihu. Kwa wala wenikulokolwa, ni manungilo maha kuhuma ukomu mbaka ukomu. Ni ghani mwenikupalwa ayendani navyu havi!¹⁷ Kwaikiva twenga ng'ogha handa wandu watangala wenikuwusa lilando lya Sapanga kwa fwaida. Badili ghaki, kwa umbuleti wa lukani, tungulonga ku kilisito, handa vila tungulaghilwa kuhuma kwa Sapanga, kuulongo gha Sapanga.

3¹ Ghuli, tutumbula kuliynila weni kangi? Tungupala ng'ogha lihamba lya vila tunguvipala kwa mwenga au kuhuma kwa mwenga, handa amonga gha wandu, ghuli tungupala? Mwenga maweni ni lihamba lya twenga lya kila tungukipala, lyeni kuyandikwa kumioyu gha twenga, limanyika na kusomwa na wandu wogha.³ Na mngulangiha yiwa mwenga ni lihamba kuhuma kwa Kilisito, lihumisilwi na twenga. Iyandikilwi ng'ogha kwa wino ila kwa Roho wa Sapanga mwenikuwela mkomu. Iyandikwa ng'ogha kunani gha vibau vya maganga, ilakunani gha vibau vya mioyu gha wandu.⁴ N hagma ndiwa makakala tuwela nayu ku Sapanga kupitila Kilisito.⁵ Tungulitutumula ng'ogha weni kwa kupala chochosi handa kuhuma kwa twenga. Badili ghaki, kuitutumula kwa twenga kunguhuma kwa Sapanga.⁶ Ni Sapanga avile atugholile tuwesi kuwela watumikila wa lilaghanu lyonu. Hali ni lilaghanu ng'ogha lya baluwa ila ni lya Mpumulo. Kwaikiva lihamba lingukoma, ila mpumulo unguhumisa ukomu.⁷ Hinaa lihengu lya kihu liwelili lihongolwa kuhelufi kunani gha maganga lihikili kwa njila gha ukwilikihi yiwa wandu wa Izlaili walolile ng'ogha monga kwa monga ku wuso wa Musa. Hai ni kwaikiva gha ukwilikihi wa wuso ghaki, ukwilikihi uvile uwelili unguusisila.⁸ Ghuli, lihengu lya Mpumulo litewela ng'ogha na ukwilikihi kupiti.⁹ Kwaikiva paikawela ulamula uwelili na ukwilikihi, ni mianja mininga uwela wa haki ingulekana na kupiti nesu kuukwilikihi!¹⁰ Ni chakaka yiwa, kila kigholilwe ukwilikihi mtumbula chakaka ukwilikihi kangi kuutundamilu hau, kwaikiva gha ukwilikihi weni kuyongeseka.¹¹ Kwa kuwela handa kila kivile kiwelili kingupita kiwelili na ukwilikihi, ni kwa ukulu ghani kupiti kila kuvile ni kya kulikala lipindi litali kitewela na ukwilikihi!¹² Kwaikiva tungulikwinila hai, tuville na makakala nesu.¹³ Tuwela ng'ogha handa Musa, mwenikuvika likokoma kunani gha wuso ghaki, ili yiwa wandu wa Izlaili wakotoho kulola monga kwa monga kweni mwihu wa ukwilikihi uvile uwelili unguhuka.¹⁴ Ila umanyi ghau uwelili uwopwa. Hata nagha mpaka lichuwa hali likokoma lilalila lyambila kunani gha kusoma lilaghanu lya dahile. Ivikwa ng'ogha lipala, kwaikiva ni ku Kilisito weka yaki ndiwa inguhumisilwa kutali.¹⁵ Ila hata lelo, lipindi losi Musa paangusomwa, likokoma lingukala kunani gha mioyu ghau.¹⁶ Ila mundu paanguhyuka kwa Bambu, likokoma linguhumiswa.¹⁷ Hinaa Bambu ni Mpumulo. Pala pawela na Mpumulo wa Bambu, kuvile na upekesu.¹⁸ Hinaa twenga wogha, pamonga na wuso uvikilwa ng'ogha likokoma, ungulola ukwilikihi gha Bambu. Tungughalambulwa mghati gha muwoneko hulahula wa ukwilikihi kuhuma njila monga gha ukwilikihi kuyenda ghangi, handa iwela kuhuma kwa Bambu, avile ni Mpumulo.

4

¹ Kwa nagha kwaikiva tuville na utumikila hau, na handa vila tupokela luhungu, tutenyuka ng'ogha moyu.² Badili ghaki, tulema njila zyogha zya honi na zijihighili. Tungulikala ngogha kwa uhakata, na tungulitumila ng'ogha hofyo lilando lya Sapanga. Kwa kuyegha hai chakaka, tungujilangiha weni kwa lukani lwa kila mundu kuulongo gha Sapanga.³ Ila handa habali maha gha twenga ijihigha, ijihigha kwa wala weka wenikuyalamika.⁴ Kuubaghula ghau, Sapanga wa mlimawogha hau kawadosola malangu ghau yenikukwinila ng'ogha. Kumwihu ghaki, wawesa ng'ogha kulola mhana gha Habali Maha gha ukwilikihi wa Kilisito, avile ni mlandano wa Sapanga.⁵ Kwaikiva tungutangasa ng'ogha weni, ila Kilisito Yesu handa Bambu, na twenga weni handa watumikila wa mwenga kwaikiva gha Yesu.⁶ Kwaikiva Sapanga ndiwa yula avile ailingile, "Mhana utelangasa kuhuma mlwisa." Kalangasa kumioyu gha twenga, kuhumisa mhana wa malangu gha ukwilikihi wa Sapanga kuhuma uwela wa Yesu Kilisito.⁷ Ila tuville na ngoku hai kuvyombu vya lutupi, ili yiwa imanyiki yiwa makakala makulu nesu ni gha Sapanga na ng'ogha gha twenga.⁸ Tungughasika kukila njila, ila tutindilwa ng'ogha. Tungulola holu ila tumemwa ng'ogha na kutenyuka moyu.⁹ Tunguhakilwa ila tulekwa ng'ogha. Tungutaghwa pahi ila tuyalamiswa ng'ogha.¹⁰ Machuwa hyogha tungupapa kumihigha gha twenga kihu kya Yesu, ili yiwa ukomu wa Yesu uloleki hilahila kumihigha gha twenga.¹¹ Twenga weni kuwela wakomu machuwa hyogha tumumiswa kuhova kwaikiva gha Yesu, ili yiwa ukomu wa Yesu uwoneki kumihigha gha twenga gha kimundu.¹² Kwaikiva gha nagha, kihu kingughola lihengu mghati mwa twenga, ila ukomu ungughola lihengu mghati mwa mwenga.¹³ Ila tuville na mpumulo yulayula wa ukwinila kukovekelana na kila kiyandikilwi: Nikwinilili, na nagha nikalonga." Twenga hilahila tungukwinila, na ngagha hilahila tungulonga.¹⁴ Tungumanya yiwa yula amhindulile Bambu Yesu hilahila atetuhindula twenga pamonga nayu. Tungumanya yiwa atetuyegha twenga pamonga na mwenga kuuwela ghaki.¹⁵ Kila kindu ni kwaikiva gha mwenga ili yiwa, kwavila manemu yangulandala kwa wandu watangala, kushukwile kuyendeleli kuyongeseka kwa ukwilikihi wa Sapanga.¹⁶ Hinu tungutenyuka ng'ogha moyu. pamonga na yiwa kwa panji tunguhakala, kwa mghati tungugholwa hyonu kila lelo.¹⁷ Kwa lipindi hali lihupi, mahakilo hagma mayuyughu yangutuyandala twenga kwaikiva gha umachuwa yayendelela mtopehu wa ukwilikihi weni kupiti vipimu vyogha.¹⁸ Kwaikiva tulola ng'ogha kwaikiva gha vindu vivile

vinguwoneka, ila kwaikiva gha vindu viwoneka ng'ogha. Vindu vila tunguwesa kuvilola ni vya lipindi hela, ila vindu vivile viwoneka ng'ogha ni vya machuwa yayendelela.

5

¹Tungumanya yiwa handa ukaya gha mlimawogha uvile tungulikala hamu kunguyalamiswa, tuvile na lighuta kuhuma kwa Sapanga. Ni lighuta lichengwa ng'ogha kwa mawoku gha mundu, ila ni lighuta lya machuwa yayendelela, kukundumba. ²Kwaikiva kukibimilo haki tunguvina, tukipala kuvaliswa kwa kaya ghetu kundumba. ³Tungupala kwaikiva gha hali kwaikiva kwa kuvala tutewoneka ng'ogha yiwa twa ngeleghi. ⁴Kwa uchakaka lipindi tuwela mghati gha kibimilo haki, tunguvina tukihinikilwa. Tupala ng'ogha kuvulwa. Badili ghaki, tungupala kuvaliswa, ili yiwa kila kihovile kiwesi kumilwa na ukomu. ⁵Yula mweni kutuyandala twenga kwa kindu haki ni Sapanga, avile atupeghili twenga Mpumulo handa ahadi gha kila kitehika. ⁶Kwa nagha muweli na makakala machuwa hyogha. Muweli mihu yiwa lipindi patuwela ukaya kuhigha, tunguwela kutali na Bambu. ⁷Kwaikiva tungutyanga kwa ukwinila, ng'ogha kwa kulola. Kwa nagha tuvile na makakala. ⁸Ni maha tuweli kutali kuhuma kumhigha na ukaya pamonga na Bambu. ⁹Kwa nagha tunguighola kuwela lukani lwa twenga, handa patukawela ukaya au kutali, tumuhekelesi mweni. ¹⁰Kwaikiva ni lasima wogha tuwoneki kuulongolo gha kikalilo kya ulamulo kya Kilisito, ili yiwa kila mmonga awesi kupokela kila kingupalwa kupokelwa nayu kwa mighalu igholokilwi kuhigha, ikiwela ni kwa umaha au kwauhakata. ¹¹Kwa nagha, kwa kumanya holu gha Bambu, tunguwakwegha wandu. Vila tuwela, inguwoneka lipala na Sapanga. Ningutumaini yiwa ingumanyika hilahila kulukani lwa twenga. ¹²Tunguyesa ng'ogha kuwakwegha mwenga kangu kutulola twenga handa wachakaka. Badili ghaki, tunguwapegha mwenga lukani lwa kulitutumula kwaikiva gha twenga, ili muwesi kuwela na lya kuwayanga wala weni kuitutumulila mwoneko ila ng'ogha kila kiwela mghati gha moyu. ¹³Kwa nagha paikawela handa tuwela na lukwale, ni kwaikiva gha Sapanga. Na paikawela tuwela kumalangu gha twenga yatimila, ni kwaikiva gha mwenga. ¹⁴Kwaikiva upalo wa Kilisito ungutuhinisa, kwaikiva tuvile na uchakaka na hali: yiwa mundu mmonga ahovili kwaikiva gha wogha, na kwa nagha, na kwa nagha wogha wahova. ¹⁵Na Kilisito ahovili kwaikiva gha wogha, ili yiwa wala weni kulama wakotohokulama kangu kwaikiva gha wenibaha. Badilin ghaki, lasima walikali kwaikiva gha mweni avile ahovili na akahindulwa. ¹⁶Kwaikiva gha nagha, kuhumila hinaa na kuyendelela tungumulamula ng'ogha mundu kukovekelana na ndyangilu zya kimundu, pamonga na yiwa haku mtumbulo tumlolile Kilisito kwa njila hai, Ila hinaa tumlamula ng'ogha yeyosi kwa njila hai kangu. ¹⁷Kwa nagha, ikiva mundu yeyosi kawela mghati gha Kilisito, mweni ni kiumbi kihyonu. Mighalu gha dahile ipita. Uloli, yawela mahyonu. ¹⁸Vindu vyogha havi vinguhuma kwa Sapanga. Atukonganisili twenga kwaki mweni kupitila Kilisito, na katupatila lihengu lya ukonganisu. ¹⁹Hai ni kulonga, ku Kilisito, Sapanga kana angukonganisa mlimawogha kwaki mweni, ng'ogha kuvalanga mahakata ghau kwa weni. Anguvika kwa twenga ujumbi wa ukonganisu. ²⁰Kwa nagha tunguhaghulwa handa wandu badili gha Kilisito, inguwoneka handa Sapanga awelili angughola lufwaa ghaki kupitila twenga. Tunguwaluwa mwenga kwaikiva gha Kilisito: Mkonganiswi kwa Sapanga!" ²¹Amgholile Kilisito kuwela litambiko kwaikiva gha sambu sya twenga. mweni ndiwa avile kaghola ng'ogha sambu. Agholile nagha ili tuwesi kugholeka haki gha Sapanga kumweni.

6

¹Na kwa nagha, kughola lihengu pamonga, tunguwaluwa mwenga mkotoho kupokela manemu gha Sapanga bila matungula. ²Kwaikiva angulonga, "Lipindi lijumilika niwelili mihu kwa mwenga, na kulichuwa lya ulokola niwatangili." Uloli, hinaa ni lipindi lyeni kujumilika. Uloli, hinaa ni lichuwa lya ulokola. ³Tunguvika ng'ogha liganga lya kungingama kuulongolo gha mundu yeyosi, kwaikiva tungupala ng'ogha utumikila wa twenga uyeghwi kumwoneku mahakata. ⁴Badili ghaki, tungujihighilisa twa weni kwa matendu tunguyaghola hyogha, yiwa twawatumikila wa Sapanga. Tu watumikila ghaki kuutangala wa kufumilila, mahakilo, lung'ai, ukamala wa kulama, ⁵kutovwa, vifungu, maghasu, kukughola lihengu kwa kuyangala, kukuleka kusisila lipindi lya uhiku, kunjala, ⁶kuumbuleti, malangu, ufumilifu, ulungwana, ku Pumulo wa Sapanga, kuupalo wa chakaka. ⁷Tuwatumikila ghaki kulilando lya chakaka, kumakakala gha Sapanga. Tuvile na mgoha wa haki kwaikiva gha liwoku lya kulumi na sotu. ⁸Tungughola lihengu kuutundamilu na kukupughaniwa, ku upughanyu na uyunulo. Tungulongwa yiwa wahwani na ikiva twa wachakaka. ⁹Tungughola lihengu handa tumanyika ng'ogha na twambila tungumanyika maha. Tungughola lihengu handa wenikuhova na -Uloli!- twambila tungulama. Tungughola lihengu handa weni kuhakilwa kwaikiva gha matendu tunguyaghola ila ng'ogha handa wenikulamulwa hata kuhova. ¹⁰Tungughola lihengu handa weni kung'ung'ulika, ila machuwa hyogha tuvile na luheku. Tungughola lihengu handa wangali kindu, ila tunguwaghola watangala waweli wanaisa. Tungughola lihengu handa tupokela ng'ogha kindu ila handa weni kukola kila kindu. ¹¹¹²Tulongela uchakaka wogha kwa mwenga, Wakorintho, na mioyu gha twenga iwopoka kwa utali, ¹²mioyu gha mwenga ingungingamwa ng'ogha na twenga ila mngungingamwa na mawonu gha weni baha. Hinaa kukupeghana kwa haki -ningulongela handa kwa wana- muwopoli mioyu gha mwenga kwa utali. ¹⁴Mkotoho kukonganiswa pamonga na weni kukwinila ng'ogha. Kwaikiva kuvile na mkongano ghani paghati gha haki na kuhyuka? Na kuvile na mkongano ghani paghati gha mhana na lwisa? ¹⁵Ni majumilano ghani Kilisito anguwesa kuwela nayu na Beliani? Au hayu mweni kukwinila kana liki pamonga na hayu mweni kukwinila ng'ogha? ¹⁶Na kuvile na majumilano ghani paghati gha lighuta lya Sapanga na ling'omung'omu? Kwaikiva twenga ni lighuta lya Sapanga mweni kuwela mkomu, handa vila Sapanga ailingile: "Nitelikala paghati gha na kutyanga paghati gha weni. Nitewela Sapanga wa weni, na weni watewela wandu ghanghu." ¹⁷Kwa nagha, "Mhuki paghati gha weni, na mkalekeniswi na weni," angulonga Bambu.

"Mkotoho kuyavisa kindu kimbuleti ng'ogha, na nitewakema mwenga. ¹⁸Nitewela Tati kwa mwenga, na mwenga mtewela wana ghangu wa kilumi na wa kidala," angulonga Bambu Sapanga.

7

¹Wapalwa ghangu, kwaikiva tuville na malaghilo hagha, na tujighululi twa weni kwa kila mghalu uville ungutughola kuwela wambuleti ng'ogha kumihigha tuwela nayu na kumpumulo. Na tuuhakuli umbuleti kuholu gha Sapanga. ²Mgholi njila kwaikiva gha twenga! Tumkosela ng'ogha mundu yeyosi. Tumhakila ng'ogha mundu yeyosi. Tufwaidika ng'ogha kwa fwaida gha mundu yeyosi. ³Ningulonga hali ng'ogha kwa kuwang'ung'ulikila. Kwaikiva nilongela kala yiwa muwela kumiuyu gha twenga, kwa twenga kuhova pamonga na kulama pamonga. ⁴Nivile na makakala matangala mghati mwa mwenga, na ningulitutumula kwaikiva gha mwenga. Nimemwa na luheku. Ningumemwa na luheku pamonga na yiwa na paghati gha mahakilo gha twenga hyogha. ⁵Tuhikili ku Mkedonia, mihigha gha twenga iwelili ng'ogha na mbumulilo. Badili ghaki, tupatili lung'ai lwa njila zyogha kwa kutovwa ngundu mbandi gha panje na holu mbandi gha mghati. ⁶Ila Sapanga, mweni kuhekelesa wala weni kutenyuka moyu, atuhekeselili kwa kuhika kwa Tito. ⁷Iwela ng'ogha kwa kuhika kwaki hela yiwa Sapanga atuhekeselili, iwelili hilahila luheku lula Tito apokelili kuhuma kwa mwenga. Mweni atulongelili upalo mkulu kawela nau, kunyengemala kwa mwenga, na vila muwela na holu kwaikiva gha nenga. Hinu niyongeseka kuwela na luheku nesu. ⁸Pamonga nayiwa ujumbi ghangu uwagholile kung'ung'ulika, nenga niujutula ng'ogha. Ila ningujutula lipindi paniwonile ujumbi hau uwagholile mwenga kuwela na unyengemalu, ila muwelili na kunyengemala kwa lipindi lihupi. ⁹Hinaa ninguwela na luheku, ng'ogha kwaikiva muwelili na lung'ai, ila kwaikiva kunyengemala kwa mwenga kuwayeghili kukuleka sambi. Mkolilwi na unyengemalo wa kiulungu, hinu mhakililwi ng'ogha kwa kuyaghamisa kwaikiva gha twenga. ¹⁰Kwaikiva unyengemalu wa kiulungu unguyegha kuleka kula kweni kutimilisa ulokola bila gha kuwela na kuijutula. Unyengemalu wa mlimawogha, hata nagma, inguyegha kihu. ¹¹Mloli unyengemalu hau wa kiulungu ulelili lukani liki lukulunga mghati mwa mwenga. Ni kwa njila ghani lukani luwela lukulu mghati mwa mwenga kuhighilisa yiwa muwela ng'ogha na lihakata. Kwa njila ghani utungu wa mwenga vila uwela mkulu, holu gha mwenga, luhujulu lwa mwenga, kuyangala kwa mwenga, na kupala kwa mwenga kulola yiwa haki ingupalwa kugholeka! Kukila mghalu mhighilisa weni kukotoho kuwela na lihakata. ¹²Pamonga na yiwa niwayandikilile mwenga, niyandika ng'ogha kwaikiva gha mweni mahakata, hilahila ng'ogha kwa mundu ahakililwi na mahakata. Niyandika ili yiwa uchakaka wa mioyu gha mwenga kwaikiva gha twenga igholwi kumanyika kwa mwenga kuulongo gha mihi gha Sapanga. ¹³Ni kwaikiva gha hai yiwa tunguhekelela. Kumyongeseko wa luheku lwa twenga, tunguhekelela hilahila, hata kupiti kwaikiva gha kuwela na Tito, kwaikiva mpumulo ghaki uhekesilwi na mwenga wogha. ¹⁴Kwaikiva handa niitutumulili kwa mweni kulongelana na mwenga, niwela ng'ogha na honi. Kihyetu kyaki, handa hela kila lilando tulilongilile kwa mwenga liwelili chakaka, kuitutmula kwa twenga kwa mwenga kwa Tito yahighilisi yiwa chakaka. ¹⁵Upalo ghaki kwaikiva gha mwenga hata ni mkulu nesu, handa pakumbwike uyitikila wa mwenga wogha, vila mumpokela mweni kwa holu na kuhighimila. ¹⁶Ninguhekelela kwaikiva nivile na makakala yatimila mghati mwa mwenga.

8

¹Tunguwapala mwenga mmanyi, mhaja na mhacha, kulongelela manemu gha Sapanga yavile yayeghwa kumalipinga gha wandu wenikumkwinila Kilisito gha haku Makedonia. ²Lipindi lya liyeso likulunga lya mahakilo, utangala wa luheku lwau na kuyongeseka kwa ungali kindu kwa weni ulela unaisa mkulu wa unyenekela. ³Kwaikiva ninguhighilisa yiwa wapeghili kwa vila wanguwesa, na hata kupiti gha vila wawesili. ⁴Na kwa kupala kwau weni kwa kutuluwa nesu, watuluwili kwaikiva gha kukonganika kulihengu hali kwa wakwinila. ⁵Hai ihumila ng'ogha handa vila tuwelili tukiliwachila. Badili ghaki, mtumbulo wajihumisi weni kwa Bambu. Hinu wakajihumisa weni kwa twenga kwa mapalo gha Sapanga. ⁶Hinu tumluwili Tito, mwenikuwela kanguwesa kutumbulisa lihengu hali, kuyegha kuutimila mghalu hau wa unyenekela kunani gha mwenga. ⁷Ila mwenga mvile na utangala kukila kindu- kuukwinila, kukulongela, kumalangu, kukuyangala, na kuupalo gha mwenga kwaikiva gha twenga. Hinu mhighilisi yiwa mwenga mnguwela na utangala hilahila kutendu hali lya unyenekela. ⁸Ningulonga hali ng'ogha amuli. Badili ghaki, ningulonga hali ili kuyesa uchakaka wa upalo wa mwenga kwa kulandanisa na luhujulu lwa wandu waghani. ⁹Kwaikiva mngumanya manemu gha Bambu wa twenga Yesu Kilisito. Pamonga na yiwa awelili mnaisa, kwaikiva gha mwenga awelili mngali kindu. Ili yiwa kupitila ungali kindu ghaki muwesi kuwela wanaisa. ¹⁰Kumghalu hau nitewapegha usauli uville utewatanga. Lichuva limonga lipitili, mtumbulile ng'ogha hela kughola lihengu. Ila mpalile kulighola. ¹¹Hinaa mlitimilisi. Handa hela vila kuwelili na luhujulu na lukani gha kulighola, hinu, ghuli, mngaliwesa hilahila kuliyegha kuutimila, kwa vila mnguwesa. ¹²Kwaikiva mvile na luhujulu lwa kughola mghalu hau, ni mghalu wa maha na ungujumilika. Lasima ugholoki kunani gha kila kawela nachu mundu, ng'ogha kunani gha kila kawela nachu ng'ogha mundu. ¹³Kwaikiva lihengu hali ng'ogha yiwa waghani wawesi ipatila uyuyughu na mwenga muwesi kuhinyikilwa. Badili ghaki kuweli na ulandanu. ¹⁴Utangala wa mwenga walipindi hali lya hinaa utetanga kwa kila wangukipala. Hai ni nagma hilahila yiwa utangala wa weni uwesi kutanga hindu mahakulile, na yiwa kuweli na ulandine. ¹⁵Hali ni handa iyandikilwi; "Hayu mweni vitangala kawelile ng'ogha na hindu chochosi kihighalile na yula mweni kuwela na kimayaghani kawela ng'ogha na ulepelelu wowosi." ¹⁶Ila ushukulwi Sapanga, mweni kuvika mghati gha moyu gha Tito moyu hulahula wa kuyangala kutanga uville ninau kwaikiva gha mwenga. ¹⁷Kwaikiva ng'ogha weka apokelili mayupo gha twenga, ila hilahila awelili na kuyangala

kulongelana na mayupo hacha. Ahikili lwa mwenga kwa kupala mweni.¹⁸ Tumlaghila pamonga na mlengu avile angulongelwa maha paghati gha mapinga yamkwiniila Kilisito kwaikiva gha lihengu lyaki kukutangasa Habali Maha.¹⁹ Ng'ogha nacha hela, ila hilahila ahaghulilwi na mapinga yamkwiniila Kilisito kuwela na mwanja pamonga na twenga kukulipapa tendu mahala wekaweka tendu hali lya unyenyekela. Hai ni kwa ukwilikihi wa Bambu mweni na kwa luhujulu lwa twenga lwa kutanga.²⁰ Tunguhyeta uwesekanu yiwa yeyosi angupalwa kulalamika kulongelela twenga kulongelelaunyenyekela hau tunguupapa.²¹ Tungulikala mihu kughola kila kya utundamilu, ng'ogha hela kuulongolo gha Bambu, ila hilahila kuulongolo gha wandu.²² Hilahila tungumlaghila mlengu mghangi pamonga na weni. Tumesa mianja itangala, na tumlola ni mweni luhujulu kwaikiva gha mahengu matangala. Hata hinaa kanguyangala nesu kwaikiva gha makakala makulu avile naye mghati mwa mwenga.²³ Kwa habali gha Tito, mweni ni mtumikila myangu na mghola lihengu myangu kwaikiva gha mwenga. handa kwa walongo wa twenga, wangulaghilwa na mapinga yeni kumkwiniila Kilisito. Ni wandu wa kutundamilwa kwa Kilisito.²⁴ Hinu, muwalangihi upalo wa mwenga, na mlangihi kwa mapinga yamkwiniila Kilisito lukani lwa kuitutumula kwa twenga kwaikiva gha mwenga.

9

¹Kulongelela utumikila kwaikiva gha wakwiniila, ni maha nesu kwa nenga kuwayandikila. ²Ningumanya kulongelelela luhujulu lwa mwenga, luvile nilitutumulila kwa wandu wa Makedonia niwalongelelele yiwa Akaya iwelakala kuhuma lichuwa lipitile. Luhujulu lwa mwenga liwataya moyu watangala wa weni kughola.³ Hinaa, niwalaghila walongo ili yiwa kuitutumula kwa twenga kulongelela mwenga kukotoho kuwela kwa yaghi yaghi, na ili mngaliyandala, handa niilongile mngaliwela. ⁴Kihyetu kyaki, handa mundu yeyosi wa Makedonia pakahika pamonga na nenga na kuwalola muliyandala ng'ogha, tungalola hacha- nilonga ng'ogha chochosi kulongela mwenga- kwaikiva nivile na makakala nesu ku mwenga. ⁵Hinu nilolile iwelili gha maha kuwaluwa walongo kuhika kwa mwenga na kughola mighalu njenji kwaikiva gha hupo mlaghilili. Hai ni nacha ili yiwa ziweli handa highili, na ng'ogha handa hindu ilamulwa kuwela. ⁶Liwachilo ni hali; mundu mweni kukulila mayaghani hilahila atebena mayaghani, na yeyosi mweni kukulila kwa lukani lwa highili hilahila atebena highili. ⁷Hinu na kila mmonga mweni kupegha handa akulilili mmoyu ghaki. Hinu na mweni akotoho kupegha kwa kunyengemala au kwa kuhukumulwa. Kwaikiva Sapanga angumpala yula mweni kupegha kwa luheku.⁸ Na Sapanga anguwesa kuiyongesela kila highili kwaikiva gha mwenga, ili yiwa , kila lipindi, kumighalu hyogha, muwesi kupokela hyogha munguyapala. Hai itewela ili yiwa muwesi kuyongesa kila tendu maha. ⁹Ni handa iyandikilwi: "Kalandala unaisa ghaki na kuupegha kwa wandu wavile na hindu ng'ogha. Haki ghaki inguyendelele machuwa yayendelele."¹⁰ Na mweni kupegha mbeyu kwa mkulila na libumunda kwaikiva gha mulyo, hilahila atephega na kuyongesa mbeyu gha mwenga kwaikiva gha kukulila. Mweni ateyongesa mabeno gha haki gha mwenga. ¹¹Mtepeghwa unaisa kwa kila njila ili yiwa muwesi kuwela wanyenyekela. Hai iteyegha kushukwile kwa Sapanga kupitila twenga.¹² Kwa kughola lihengu hali ng'ogha hela inguyavisa hindu gha wakwiniila. Hilahila inguyongesa ku matendu matangala gha kushukwile kwa Sapanga. ¹³Kwaikiva gha kuyeswa kwa mwenga na kuhighiliswa kwa lihengu hali, hilahila mtemyinula Sapanga kwa uyitikila kwa ujumla wa mwenga wa Habali Maha gha Kilisito. Hilahila mtemyinula Sapanga kwa unyenyekela wa hupu gha mwenga kwa weni na kila mmonga. ¹⁴Wanguwela na luhujulu na mwenga, na wanguluwa kwaikiva gha mwenga. Wangughola nacha kwaikiva gha manemu makulu gha Sapanga yawela kuna gha mwenga. ¹⁵Ashukwilwe Sapanga kwa hupo ghaki yeni kuyongeseka ng'ogha!

10

¹Nenga Paulo, mweni ninguwaluwa kwa unyenyekela na unyalinyali wa Kilisito. Nenga na mnyalinyali lipindi paniwela kuulongolo gha mwenga, ila nivile na makakala kwa mwenga lipindi paniwela kutali na mwenga. ²Ninguwaluwa mwenga yiwa lipindi panikawela pamonga na mwenga, nitepala ng'ogha kuwela na makakala na kuitutumula mweni. Ila ninguliwachila yiwa ningupala kuwela na makakala lipindi paniwangingama wala wenikuliwachila yiwa tungulama kwa ndyangilu gha kihigha.³ Kwaikiva pamonga na yiwa tungutyanga kuhigha, tungutovana ng'ogha ngondu kwa ndyangilu gha mhigha. ⁴Kwaikiva migoha hila tungutumila kutovanila ng'ogha gha kihigha. Badili ghaki, ivile na makakala gha kiulungu gha kuyalamisa ngomi. Inghumisilila kutali malongelo yeni kubyodosa.⁵ Hilahila, tunguyalamisa kila kyeni ulongosi kyeni kujiyinula kupiti malangu gha Sapanga. Tungulighola mateka kila liwachlo kuuyitikila kwa Kilisito. ⁶Na tungupokela uyandalu wa kunyokola kila matendu yawela ng'ogha na uyitikila, lipindi uyitikila wa mwenga pauwela utimila.⁷ Uloli kila kiwela lipala kuulongolo gha mwenga. handa yeyosi angukweghwa yiwa mweni ni wa Kilisito, na uleki ajikumbusi mweni yiwa handa hela kawela ni wa Kilisito, havi ndiwa na twenga tuwela nacha. ⁸Kwaikiva hata nakajitutumula mayaghani nesu kulongelela ulongosi gha twenga, yavile Bambu ayahumisili kwaiwa gha twenga kuwachenga mwenga na ng'ogha kuwayalamisa, nitelola ng'ogha honi.⁹ Nipala ng'ogha hali liwoneki yiwa ninguwatisa mwenga kwa jumbi zyangu. ¹⁰Kwaikiva amonga gha wandu wangulonga, "Jumbi zyaki zikalipa na zyeni makakala, ila kihigha mweni kana ulepelelu. Milandu ghaki ingupalwa ng'ogha kuyoghanilwa."¹¹ Hinu wandu wa nacha wamanyi yiwa kila tukilongela kwa kupitila ujumbi wa lihamba lipindi patuwela kutali, vilandine na vila tuteghola lipindi patuwela pala. ¹²Tunguyenda ng'ogha kutali nesu handa kulikungula weni au kulilandanisa weni na wala weni kuliyinula weni. Ila pawajiyandala weni na kila mmonga ghau, wavile ng'ogha na mawachilo.¹³ Twenga, hata nacha, tuteitutumula ng'ogha kupiti mimbaka. Badili ghaki, tuteghola nacha, tuteghola nacha hela mghati mwa mimbaka ivile Sapanga katupimila twenga, mimbaka yeni kuhika utali handa wa mwenga vila uwela. ¹⁴Kwaikiva tujiyongesela ng'ogha weni patuwahikila

mwenga. Tuwelili wa mtumbulo kuhika kwa utali handa wa mwenga kwa Hbali Maha gha Kilisito.¹⁵Tuitutumula ng'ogha kupiti mimbaka kulongelela mahengu gha wandu waghangi. Badili ghaki, tungutumaini handaukwinila wa mwenga vila ungukula yiwa mbandi gha twenga gha lihengu itepanulwa nesu, na yambila ni mghati gha mimbaka chakaka.

¹⁶Tungutumaini kwa hali, ili yiwa tuwesi kutangasa Habali Maha hata kumimbwani kupiti mwenga. Tuteitutumula ng'ogha kulongelela lihengu lyeni kugholwa kumbandi ghangi.¹⁷"Ila yeyosi mweni kuiutumula, aitungumuli ku Bambu."

¹⁸Kwaikiva ng'oghamyula mweni kuihighilisa mweni anguhighiliswa. Ila, ni ula mwenikuwela Bambu ndiwa mweni kumuhighilisa.

11

¹Ninguliwachila yiwa mngalifumililana na nenga kuamonga gha usihisihi. Ila kwa chakaka mngufumililana na nenga.

²Kwaikiva ni mweni wifu kulongelela mwenga. Nivile na wifu wa Sapanga kwaikiva gha mwenga, kuhuma niwaahidi mwenga kweni ndowa gha mlumi mmonga. Nilaghalie kuwayegha mwenga kwa Kilisito handa Bikila mbuleti.³Ila ningutula yiwa kwa njila tenu, handa njoka vila amngongile Eva kwa uhakata ghaki, mawachilo gha mwenga yanguwesa kubyodoswa kutali kuhuma kweni mayupo chakaka na mbuleti kwa Kilisito. ⁴Kwaikiva kwa mlandano yiwa muntu mtenu akahika na kutangasa Yesu mghangi weka na yula tuwatangasilile. Au kwa mlandano yiwa mkapokela mpumulo mghangi weka na yula mumpokelili. Au kwa mlandano yiwa mkapokela Habali maha ghangi weka na hila muipokelili. Mkafumilila mighalu hai maha ingubaka!⁵Kwaikiva yiwa nenga ng'ogha paghati gha wenikuwela wa ndyangilu gha pahi kwa hacha wenikukemwa wandumindumi- maha. ⁶Ila pamonga na yiwa nenga nivulwa ng'ogha kukulongela hotuba, na naga ng'ogha kumalangu. Kwa kila njila na kumighalu hyogha tulighola hali kumanyika kwa mwenga.⁷Ghuli, nigholile sambi kwa kulinyenyekesa mweni ili mwenga muwesi kuyinulwa? Kwaikiva nitangasili kwa upekesu Habali Maha gha Sapanga kwa mwenga. ⁸Nipokolili mapinga yeni kumkwinila Kilisito maghangi kwa kupokela mtanga kuhuma kwa weni ili yiwa ningaliwesa kuwatumikila mwenga. ⁹Lipindi paniwela na mwenga na niwelili ningali kindu, nimhyaghamila yeyosi. Kwaikiva vila nivipalile viyeghilwi na walongo wahikili kuhuma ku Makeduni. Kukila kindu nijingingamili mweni kukotoho kuwela mhigo kwa mwenga.¹⁰Handa chakaka gha Kilisito vila iwela mghati mwa nenga, haku kuliyinula kwa nenga, kutenyamaliswa ng'ogha kumahala pa Akaya. ¹¹Kwa kyani? Kwaikiva niwapala ng'ogha? Sapanga angumanya yiwa ninguwapala.¹²Ila kila ningukighola, nitekighola hilahila. Nitekighola ili niwesi kungingama fwasi gha wala weni kuwela na luhujulu lwa fwasi gha kuwela handa tuwela kukila wakitutumulilila. ¹³Kwaikiva wandu wala ni wandumindumi wa uhwani na waghola lihengu wahwani. Wangujighalambula weni handa wandumindumi wa Kilisito.¹⁴Na hai ingukangasa ng'ogha, kwaikiva hata lihyukana angulighalambula mweni handa mtumikila wa kundumba wa mhana. ¹⁵Hai ivile ng'ogha na mkangaso mkulu handa watumikila ghaki hilahila kulighalambula weni handa watumikila wa haki. Mwihi ghau kutewela handa matendu ghau vila yanguwoneka kupokela.¹⁶Ningulonga kangi: Hinu na akotoho kuwela muntu yeyosi mwenikuliwachila nenga na ndyungi. Ila handa mkagholi, mnipokeli nenga handa msihisihi ili niwesi kuliyinula mayaghani. ¹⁷Kila nikilongela kulongelela haku kuitutumula kunguhukumilwa ng'ogha na Bambu. Ila ningulonga handa msihisihi. ¹⁸Kwaikiva wandu watangala wanguitutumula kwa njila gha mhiga, niteitutumula hilahila.¹⁹Kwaikiva mpapisanili kwa luheku na wasihisihi, mwenga mwa weni muwela na mvile na luhala!²⁰Kwaikiva mngupipana na muntu handa pakakuvika muuhusutu, handa anguyambusa mlekanu paghati mwa mwenga, handa pakawatumila mwenga kwa fwaida ghaki, handa pakajivika kunani, au handa pakawatova kuwuso. ²¹Nitelonga kwa honi gha twenga kwa twenga patuwela wapweli nesu kughola naga. Na pambila handa yeyosi pakalitutumula- ningulongela handa msihisihi- nenga hilahila nitelitutumula.²²Ghuli, weni ni Wayahudi? Na nenga ni naga. Ghuli, weni ni Waizilaili? Na nenga ni naga. Ghuli, weni ni uwelekwa wa Ablahamu? Na nenga ni naga. ²³Ghuli, weni ni watumikila wa Kilisito? (Ningulonga handa niwela na lukwali.) Nenga na kupiti. Niwela hata kumahengu yakamala nesu, kutali nesu gha kuwela mkihungu, kukutovwa kupiti vipimu, kukusindana na mighalu mihakata gha kihu.²⁴Kuhuma kwa Wayahudi nipokela mihanja mhano "matovo ialobaini kuhumila limonga." ²⁵Mianja itatu nitovilwi kwa hyatu. Lianja limonga nitovilwi maganga. Mianja itatu nityelembulili kuhova mmeli. Nitumila uhiku na pamuhi kubahali lipala. ²⁶Nilwela kumianja gha kila lelo, kuhatali zya milweni, kuhatali zya wapokola, kuhatali kuhuma kwa wandu ghangu mweni, kuhatali kuhuma kwa wandu wa milima, kuhatali gha mlima, kuhatali gha mlivagha, kuhatali gha bahali, kuhatali kuhuma kwa walongo wahwani.²⁷Niwela kulihengu likamala na kungalilu ikamala, kuuhiku mtangala wa kukesa, kunjala na kuyumilila, mihanja itangala kukuwopa mulyo, kulupepu na ngelengi. ²⁸Kutali na kila kindu kighangi, kuvile na mkukumulano wa kila lelo kunani gha nenga wa holu ghangu kwaikiva gha mapinga gha wandu weni kumkwinila Kilisito. ²⁹Ghani ni mpweli, na nenga na mpweli ng'ogha? Ghani kayambusa mghangi kuguwa msambi, na nenga nilungula ng'ogha mghati?³⁰Handa ni lasima niitutumuli, nitejitutumulila kila kingulangiha upweli ghangu. ³¹Sapanga na Tati wa Bambu Yesu, hayu avile angukwilikiwa machuwa yayendelela, angumanya yiwa nenga ningonga ng'ogha.³²Kula Dameski, mkulu wa mmbwani pahi gha nkosi Areta awelili akigholokela mmbwani wa Dameski ili kunikamula. ³³Ila nivikilwi mkibaja, kupitila mdilisa kulikuta, na niwela babehi kuhova kuhuma kumawoku ghaki.

12

¹Ni lasima nilitutumuli, ila kwahela kyeni kuyongeseka na hali. Ila niteyendelela kumawonu na magubutulo kuhuma kwa Bambu. ²Ningummanya muntu mmonga ku Kilisito avile machuva ikumi na njechi ihukili avile- ikiva kuhigha, au panji gha mhiga, nenga nimanya ng'ogha, Sapanga angumanya-anyakulilwi kunani kundumba gha itatu.³Na ningumanya

yiwa mundu hayu- ikiva kumhigha, au panje gha mhigha, nenga nimanya ng'ogha, Sapanga angumanya- ⁴atolilwi kunani mbaka kuparadiso na kuyoghanila mighalu mimbuleti nesu kwa mundu yeyosi kuyalongela. ⁵Kwa badili gha mundu handa hayu niteitutumula, ila kwaikiva gha nenga mweni niteitutumula ng'ogha. Ila kwa upweli ghangu. ⁶Ikiva nikapala kuitutumula, ningawela ng'ogha msihisihi, kwaikiva ningaliwela ningulongela uchakaka. Ila niteleka kuitutumula, ili akotoho kuwela yeyosi ateniwachilila nesu gha hagma kupiti kila kinguwoneka mghati mwa nenga au kuyoghanika kuhuma kwa nenga. ⁷Niteitutumula ng'ogha hilahila kwaikiva gha hagma magubutulo gha kukangasa. Kwa nagma, nitememeswa ng'ogha na kinyengu, mhomu uvikilwi mghati gha mhigha ghangu, mjumbi wa lihyukana kunighasa nenga, ili nikotoho kuhyuka kuwela mweni kuitutumula. ⁸Mianja itatu nimluwili Bambu kulongelela hali, ili mweni kuhumisa kuhuma kwa nenga. ⁹Na mweni akanilongela, "Manemu ghangu yangubaka kwaikiva gha wenga, kwaikiva makakala yangugholwa yatimili kuulepelelu. Hinu, ningalipala nesu kuitutumula nesu kwa ulepelelu ghangu, ili yiwa uwesa wa Kilisito uwesi kulikala kunani gha nenga. ¹⁰Kwa nagma ningutoseka kwaikiva gha Kilisito, kuulepelelu, kumalighu, kulung'ai, kumahakilo, kundyangilo gha unyengemalo. Kwaikiva lipindi paniwela nilepelelwa, hinu ninguwela na makakala. ¹¹Nenga niwela msihisihi! mwenga mnilasimisili kwa hali, kwaikiva nangaliwela niyinulwa na mwenga. Kwaikiva niwela ng'ogha ningali kindu nesu kwa hagma wenikukemwa wandumindumi- maha, pamonga na yiwa nenga nakindu ng'ogha. ¹²Vilangihi vya chakaka vya mndumindumi vigholwili paghati gha mwenga kwa ufumilifu, vilangihi na makakaso na matendu makulu. ¹³Kwa ukulu ghani muwelili na umaha wa pahi kupiti mapigha hyogha yeni kumkwinila Kilisito yahighalile, ila yiwa niwela ng'ogha mhighu kwa mwenga? Mnilekeseli kwa uhakata hau! ¹⁴Uloli! nenga niliyandala kuhika kwa mwenga kwa lihanja lya itatu. Nitewela ng'ogha mhighu kwa mwenga, kwaikiva nipala ng'ogha kindu kiwela kya mwenga. Ninguwapala mwenga. Kwaikiva wana wangupalwa ng'ogha kuvika ngoku kwaikiva gha walela. Badili ghaki, walela wangupalwa kuvika ngoku kwaikiva gha wana. ¹⁵Nitehekelela nesu kutumila kutumilwa kwaikiva gha nafusi zyenu. Handa ninguwapala nesu, ningupalwa kupalwa mayaghani? ¹⁶Ila handa vila inguwela, niwahinyikila ng'ogha mhighu mwenga. Ila kwaikiva nenga ni mundu mweni umanyi nesu, nenga ni yula awakolile mwenga kwa niwela avile kawapokela mwenga kwa uhwangi. ¹⁷Ghuli, nitolili kwa kuigholela fwaida kwa yeyosi nimlaghila kwa mwenga? ¹⁸Nimluwili Tito kuhika kwa mwenga, na nilaghilile mundu ghangi pamonga na mweni. Ghuli Tito awagholilile fwaida mwenga? Ghuli, tutyanga ng'ogha kunjila hilahila? Ghuli, tutyangili ng'ogha kulwayu lululula? ¹⁹Mnguliwachila kwa lipindi hali lyogha tuwela tukilitetela twenga twa weni kwa mwenga? Kuulongolo gha Sapanga, na ku Kilisito, tuwela tukilonga kila kindu kwaikiva gha kuwagangamalisa mwenga. ²⁰Kwaikiva nivile na holu yiwa panitehika ninguwesa nikakotoho kuwalola mwenga handa ningupala. Nivile na holu yiwa mnguwesa mkasindwa kunilola nenga handa mngupala. Ninguwela na holu yiwa kutewesa kuwela na malongelano, wifu, mihimbuko gha lilaka, lumatamata lwa uwekaweka, umbeya, kinyengu, na magombi. ²¹Nivile na holu yiwa panihuya kangu, Sapanga gha nenga anguwesa kuninyenyekesa kuulongolo gha mwenga. Nivile na holu yiwa nitewesa kunyengemaliswa na watangala wavile waghola sambu pambila gha hinaa, na wavile waleka ng'ogha ndaka, na ungongola na mighalu gha lumatamata wanguyaghola.

13

¹Hali ni lianja lya itatu yiwa ninguhika kwa mwenga. "Kila sitaka lasima lichengwi na uhighiliso wa wahighilisa waivili au waitatu." ²Nilonga kala kwa hagma weni kughola sambu pambila na kwa waghangi wogha lipindi paniwelili haku lihanja lya ivili, na ningulonga kangu: Panitehika kangu, nitewafumilila ng'ogha. ³Ninguwalongela mwenga hali kwaikiva mnguhakula uhighiliso yiwa Kilisito angulonga kupitila nenga. Mweni kalepelelwa ng'ogha kwa mwenga, badili ghaki, hayu ni mweni makakala mghati mwa mwenga. ⁴Kwaikiva ahakililwi kuulepelelu, ila ka mkomu kwa makakala gha Sapanga. Kwaikiva twenga hilahila tulepelela mghati mwaki, ila tutelama nayu kwa makakala gha Sapanga paghati gha mwenga. ⁵Mjilolesi maweni mloli handa muwela muukwinila. Muipimi maweni. Mmanga ng'ogha yiwa Yesu Kilisito kamghati mwa mwenga? Mweni kamghati, kihyetu kyaki handa mhighiliswa ng'ogha. ⁶Na niwela na makakala yiwa mwenga mtemanya yiwa twenga tukanilwa ng'ogha. ⁷Hinaa tunguluwa kwa Sapanga yiwa mkotoho kuwesa kughola chochosi kihakata. Niluwa ng'ogha yiwa twenga tuwesi kuwoneka yiwa tuhyeta liyeso, badili ghaki ninguluwa yiwa muwesi kughola kila kya chakaka, pamonga na yiwa tunguwesa kuwoneka tusindwa liyeso. ⁸Kwaikiva twenga tuwesa ng'ogha kughola lolosi khyetu na chakaka, ila ni kwaikiva gha chakaka weka. ⁹Kwaikiva tunguhekelela lipindi patuwela tulepelelwa na mwenga mkiwela na makakala. Tunguluwa hilahila yiwa muwesi kugholwa mtimili. ¹⁰Ninguyandika mighalu hai lipindi nikiwela kutali na mwenga, ili yiwa panikawela pamonga na mwenga nipala ng'ogha kuwawonesha ukalipa mwenga. Nipala ng'ogha kutumila ulongosi Bambu kanipegha nenga niwachengi ng'ogha kuwayaghamila pahi. ¹¹Kumwihu, walongu walumi na wadala, mhekeleli! mgholi lihengu kwaikiva kwaikiva gha mahuyiso, mtaywi moyu, myjumililani mwenga kwa mwenga, mlikali kukukotoho kutovana. Na Sapanga wa upalo na kulikala kwa kukotoho kutovana atewela pamonga na mwenga. ¹²Mjambusani kila mmonga kwa busi mbuleti. ¹³Wakwinila wogha wanguwajambusa. ¹⁴Manemu gha Bambu Yesu Kilisito, upalo wa Sapanga, na mkonganiko wa Mpumulo wa Sapanga uweli pamonga na mwenga wogha.

Galatians

1

¹Nenga ni Paulo mndumindumi. Nenga namndumindumi ng'ogha kuhuma kwa wandu wala kupitila kwa wandu, ila kupitila kwa Yesu Kilisito na Sapanga Tati mweni kumuhindula kuhuma kukihu. ²Pamonga na walongu wogha na nenga, ninguyayandikila malipinga yenii kumkwinila Kilisito gha haku Galatia. ³Manemu yaweli kwa mwenga na kulikala kwa kukotoho kutovana kweni kuhuma kwa Sapanga Tati wa twenga na Bambu Yesu Kilisito, ⁴mweni kujihumisa mweni kwaikiva gha sambii zila tuzighola ili atukomboli na lipindi hali Iya uhakata, kuhumila na mapalo gha Sapanga wa twenga na Tati. ⁵Kwa mweni kuweli na ukwilikihi machuwa yayendelela. ⁶Ningulikangasa yiwa mnguhukila kwa kuloposela kweni Habali Maha ghangi. Ningulikangasa yiwa mnguhukila kutali kuhuma kwa mweni hayu mweni kuwakema kwa manemu gha Kilisito. ⁷Kwahela Habali maha ghangi, ila kuvile na amonga gha wandu weni kuwayambusila mwenga lung'ai na kupala kughalambula Habali Magha gha Kilisito. ⁸Ila pamonga na yiwa ni twenga au watumikila wa kundumba wa Sapanga kuhuma kundumba atatangasa kwa mwenga Habali Maha hyonu kutali na hila tuitangasili kwa mwenga, hayu na alapilwi, ⁹Handa tuilongile haku mtumbulo, na hinaa ningulongela kangi, "Ikiva kutewela na mundu mweni kuwatangasila Habali Maha ghangi weka na hila muipokelili alapilwe." ¹⁰Kwaikiva hinaa ninguhakula uhighiliso wa wandu au Sapanga? Ninguhakula kuwahekelesa wandu? Handa ninguyendelela kuyesa kuwahekelesa wandu, nenga namtumikila ng'ogha wa Kilisito. ¹¹Walongu, ningupala mwenga mmanyi yiwa Habali Maha hila niitangasili ihumila ng'ogha kwa wandu. ¹²Niipokela ng'ogha kuhuma kwa mundu, hilahila nivulwa ng'ogha. Badili ghaki iwelili ni kwa ugubutulo wa Yesu Kilisito kwa nenga. ¹³Myoghanila kala vila niwelili nikilama haku hyetu kudini gha Kiyahudi, vila niwelili nikilihakila kwa kukalipa lipinga Iya Sapanga kupiti kipimu na kuliyalamisa. ¹⁴Niwelili niyendelela kudini gha Kiyahudi walongu ghangu watangala Wayahudi. Niyangalili nesu kutamaduni zya tati ghangu. ¹⁵Ila Sapanga ahekilesilwi kunihagula nenga kuhuma mumtima wa nyongo. Anikemili nenga kupitila manemu ghaki, ¹⁶kumhighilisa mwana ghaki mghati mwa nenga, ili nintangasi mweni paghati gha wandu wa milima hyogha. Nenga nihakulile ng'ogha usauli wa higha na mwahi, ¹⁷na nikwela ng'ogha kuyenda Yelusalemu kwa wala weni kuwela wandumindumi pambila gha nenga. Badili ghaki nikayenda ku Ualabuni na kuulongolo kuhuya ku Damesiki. ¹⁸Hinu badili gha machuva maitatu nikakwela kuyenda Yelusalemu kumtyangilila Kefa, nikalikala na mweni kwa lipindi Iya machuwa ikumi na mhano. ¹⁹Ila nilolile ng'ogha wandumindumi waghangi ila Yakobo weka, mlongo ghaki na Bambu. ²⁰Uloli kuulongolo gha Sapanga, ningonga ng'ogha kwa kila ningukiyandika kwa mwenga. ²¹Hinu nikayenda kumimbwani gha Shamu na Kilikia. ²²Niwelili ng'ogha nikimanyika kwa mihu kwa mapinga yenii kumkwinila Kilisito gha haku ku Uyahudi yala yenii kuwela ku Kilisito, ²³ila wawelili wakiyoghanila weka "Yula mweni kuwela akituhakila hinaa angutangasa ukwinila hula awelili akiuyalamisa." ²⁴Wawelili wakimuyinula Sapanga kwaikiva gha nenga.

2

¹Badili gha machuva ikumi na njechi niyendile kangi ku Yelusalemu pamonga na Barnaba. Hilahila nimtolile Tito tuyendi pamonga. ²Niyendile kwaikiva Sapanga ajihighilisili kwa nenga yiwa nipalilwe kuyenda. Nivikili kuulongolo gha weni Habali Maha hila nitangasili kwa wandu wa milimahyogha. (Ila nilongelili kwa kuhigha kwa wala wawonekanili yiwa ni vilongosi maha maha). Nigholile na ili kuhighilisa yiwa niwelili nitula ng'ogha mbilo, au nitulile mbilo yaghi yaghi. ³Ila hata Tito, mwenikuwela pamonga na nenga, mwenikuwela ukaya, wamlasimisili kuyingiswa jandu. ⁴Mghalu hau uhumili kwaikiva gha walongo wa uhwangi weni kuhika kwa kuhigha kulolesa lolesa upekesu hula tuwelili nau ku Kilisito Yesu. Wapalile kutughola twenga tuweli watusutu wa laghililo. ⁵Twenga tughola ng'ogha kuwatundamila hata kwa lisaa limonga, ili Habali Maha gha chakaka ihighali ikotoho ghalambuka kwa mwenga. ⁶Ila wala wenikulongelelelwa yiwa wawelili ni vilongosi wayongesili ng'ogha chochosi kwa nenga. Chochosi wawelili wakikighola kiwelili ng'ogha kya maha kwa nenga. Sapanga kapala ng'ogha mbaghulo wa wandu. ⁷Badili ghaki, wanilolile yiwa nijumililwi kutangasa Habali Maha kwa wala wawelili wayingiswa ng'ogha jandu. Iwelili handa Petelo atangasi Habali maha kwa wala wenikuyingiswa jandu. ⁸Kwaikiva Sapanga mweni kughola lihengu mghati mwa Petelo kwaikiva gha undumindumi kwa wala weni kuyingiswa jandu, hilahila agholile lihengu mghati mwa nenga kwa wandu wa ilima hyogha. ⁹Lipindi Yakobo, Kefa, na Yohana, wenikumanyika yiwa ndiwa wachengili Ukilisito, wamanyile manemu manemu nipeghilwi nenga, watupokelili kuumonga nenga na Balinaba. Wagholile naha ili tuyendi kwa wandu wa milimahyogha, na hilahila wawesi kuyenda kwa wala wayingisilwi jandu. ¹⁰Hilahila wapalile twenga tuwakumbuki wandu wavile na hindu ng'ogha. Nenga hilahila nipalile kughola mghalu hau. ¹¹Lipindi Kefa paahikili ku Antiokia, nimngingamili lipalalipala kwaikiva awelili kakosela. ¹²Pambila gha wandu watenu kuhika kuhuma kwa Yakobo, Kefa awelili akilyegha pamonga na wandu wammanyi ng'ogha Sapanga. Ila hagma wandu pawahikili, akaleka na kuhuka kwa wandu wammanyile ng'ogha Sapanga. Awelili akitila wandu wenikupala kuyingiswa jandu. ¹³Hilahila Wayahudi waghangi wakonganili na umbindingu hau pamonga na Kefa. Na kumwihu ghaki ikawela yiwa hata Balinaba akatolwa na umbindingu ghau. ¹⁴Ila panilolile yiwa wawelili wakovekela ng'ogha Hbali Maha gha chakaka, nimlongilile Kefa kuulongolo gha weni wogha, "Handa mwenga ni Wayahudi ila mngulama ndyangilu gha wandu wammanyi ng'ogha Sapanga badili gha ndyangilu gha Kiyahudi, kwakanyi mngwalasimisa wandu wammanyang'ogha Sapanga kulikala ndyangilu gha Kiyahud?" ¹⁵Twenga tuville Wayahudi kwa kuwelekwa na ng'ogha, "Wandu wammanyi ng'ogha Kilisito weni sambii" ¹⁶umanyi yiwa kwahela mweni kuvalangilwa haki kwa matendu gha laghililo. Badili ghaki, wanguvalangilwa haki kwa njila gha ukwinila mghati gha Yesu Kilisito. Tuhikili kwa ukwinila mghati gha Yesu Kilisito ili tuvalangilwi haki kwa ukwinila mghati gha Yesu Kilisito na ng'ogha kwa matendu gha laghililo. Kwa matendu gha laghililo kwahela higha weni kuvalangilwa haki. ¹⁷Ila handa ikawela tungumhakula Sapanga ili atuvalangilile haki mghati gha Kilisito, tunguilolela weni hilahila tuville na sambii,

ghuli Kilisito agholilwe mhusutu wa Sambi? Ng'ogha nagma! ¹⁸Ingumaanisa yiwa handa nikavika mawacilo ghangu kwa kuyenda na laghililo, liwachilo livile nilhumisa kala, nnguilangiha mweni yiwa namtenyula lilaghililo. ¹⁹Kupitila laghililo nihovili kwa laghililo, hinu ningupalwa kulikala kwaikiva gha Sapanga. ²⁰Nihakilwa pamonga na Kilisito. Ng'ogha nenga kangi mweni kulikala, ila Kilisito angulikala mghati mwa nenga. Ng'alilu hila ningulikala kuhigha ningulikala kwa ukwinila mghati mwa Mwana wa Sapanga, yula mweni kunipala na akajihumisa kwaikiva gha nenga. ²¹Nenga nikanila ng'ogha manemu gha Sapanga, kwaikiva handa haki iwelli kupitila laghililo laghililo, hinu Kilisito angaliwela kahova yaghi yaghi.

3

¹Wagalatia wandungu, ni lisu ghani lihakata lyeni kuwayalamisa? Ghuli Yesu Kilisito kalangilwa ng'ogha handa mhakilwa kuulongolo gha mihu gha mwenga? ²Nenga ningupalala hela kumanya hali kuhuma kwa mwenga. Ghuli mumpokelili Mpumulo kwa matendu gha laghililo au kwa kukwinila kila mkiyoghanilile? ³Ghuli, mwenga mwa wandungu handa nagma? Ghuli mtumbulili ku Mpumulo ili mkayomoli ku higha? ⁴Ghuli mhakiliwa kwa mighalu mitangala yaghi yaghi, handa chakaka yawelili gha yaghi yaghi? ⁵Ghuli hayu mweni kuhumisa Mpumulo kwa mwenga na kughola matendu gha makakala paghati gha mwenga hayu angughola kwa matendu gha laghililo au kwa kuyoghanila pamonga na ukwinila? ⁶Ablahamu "Amkwinilili Sapanga akavalangilwa yiwa mweni haki." ⁷Kwa njila hilahila mmanyi yiwa, wala weni kukwinila ni wana wa Ablahamu. ⁸Liyandiko lilotili yiwa Sapanga angalivalangilila haki wandu wammanya ng'ogha Sapanga kwa nila gha ukwinila. Habali Maha itangasilwi mtumbulo kwa Ablahamu: "Kupitila wenga milima hyogha itehighilwa." ⁹Ili kuulongolo wala weni ukwinila wahighilwi pamonga na Ablahamu, yula mweni uwela na ukwinila. ¹⁰Wala wenikutegemela matendu gha laghililo wangulikala pahi gha ulapilo. Kwaikiva iyandikwa, "Kalapilwa kila mundu yula kaikonganisa ng'ogha na mighalu hyogha yeni kuyandikwa kukihitabu kya laghililo, kughola hyogha." ¹¹Hinaa ni lipala yiwa Sapanga kamvalangila ng'ogha haki hata mmonga kwa laghililo, kwaikiva, "mweni haki atelama kwa ukwinila." ¹²Laghililo lihuma ng'ogha kuukwinila, ila badili ghaki, "yula mweni kughola mighalu hai kulaghililo, atelama kupitila laghililo." ¹³Kilisito atukombolili twenga kuhuma kulilapilo lya laghililo lipindi paagholeka lilapilo kwaikiva gha twenga. kwaikiva iyandikwa, "Kalapilwa kila mundu mweni kuvambwa kunani ha libiki." ¹⁴Kila kupalilwi kiwelili ni highili zyeni kuwela kwa Iblahimu zingalihika kwa wandu wa milimahyogha ku Kilisito Yesu, ili tuwesi kupokela malaghililo (ahadi) gha Mpumulo kupitila ukwinila. ¹⁵Walongo, ninglongela kwa njila gha kimundu. Hata lipindi lilaghililo lya kimundu livikwa kala ugangamalu, kwahela hata mweni kuwesa kupughanya au kuyongesela. ¹⁶Hinaa malaghililo yalongelelilwi kwa Ablahamu na kwa kiwelekwa kyaki. Ilongela ng'ogha, "kwa kiwelekwa," kumaanisa watangala, ila badili ghaki kwa mmonga weka, "kwa kiwelekwa kyako," avile ni Kilisito. ¹⁷Hinaa ningulongela nagma, laghililo livile lihikili machuva gha 420 kuulongolo, lihumisa ng'ogha lilaghano lya kuyetu lila livikilwi na Sapanga. ¹⁸Kwaikiva handa ulihi ungalihika kwa njila gha laghililo, ungalihika ng'ogha kangi kwa njila gha malaghililo. Ila Sapanga auhumisili yaghi yaghi kwa Iblahimu kwa njila gha malaghililo. ¹⁹Kwakyani hinaa laghililo likayeghwa? Liyongesilwi kwaikiva gha mahakata, mbaka uwelekwa wa Iblahimu ahiki kwa wala wavile kwa weni awelili kalaghililwa. Laghililo livikilwi kulukani kupitila watumikila wa kundumba wa Sapanga kwa liwoko lya mkonganisa. ²⁰Hinaa mkonganisa ingumaanisa nesu ni kupiti mundu mmonga, ila Sapanga kammonga weka yaki. ²¹Kwa nagma ghuli laghililo lya kihyetu na malaghililo gha Sapanga? Ng'ogha nagma! Kwaikiva handa laghililo livile livikwa liwelili na uweso wa kuyegha ukomu, haki ingaliwela kwa kupitila laghililo. ²²Ila badili ghaki, liyandiko liwopa mighalu hyogha pahi gha sambi. Sapanga agholile nagma ili lilaghililo ghaki lya kutulokola twenga kwa ukwinila ku Yesu Kilisito iwesi kuwela kwa wala weni kumkwinila. ²³Ila pambila gha hau ukwinila ku Kilisito kuhika, tuwelili tuwopwa na kuwela pahi gha Laghililo mbaka uhiki ugubutulo wa ukwinila. ²⁴Hinu laghililo liwelili ni kilongosi wa twenga mbaka Kilisito paahikili, ili tuvalanililwi haki kwa njila gha ukwinila. ²⁵Hinaa kwaikiva ukwinila uhika, tuvile ng'ogha kangi pahi gha ugholokela. ²⁶Kwaikiva mwenga wogha ni wana wa Sapanga kupitila ukwinila ku Kilisito Yesu. ²⁷Wogha weni kubatiswa ku Kilisito mumvala Kilisito. ²⁸Kwahela Myahudi wala Myunani, mhusutu wala mpekesu, mlumi wala mdala, kwaikiva mwenga wogha ni mmonga ku Kilisito Yesu. ²⁹Handa mwenga ni Wakilisito, hinu ni uwelekwa wa Iblahimu, walihi kwa kupitila lilaghililo.

4

¹Ningulonga yiwa kwaikiva mlihi ni mwana, avile ng'ogha kalekanila ng'ogha na mhusutu, hata pamonga na yiwa kamgholokela wa hindu hyogha. ²Badili ghaki kapahi gha wagholokela na wenikumwesesa mpaka lipindi lila livikilwi na tati ghaki. ³Hilahila na twenga patuwelili wana, tukamulilwi kuuusutu wa kanuni zya mtumbulo zya mlimawogha. ⁴Ila lipindi lyenilyeni palihikili, Sapanga amyeghili mwana ghaki muwelekwa wa mdala, muwelekwa wa paghi gha laghililo. ⁵Agholile nagma ili kuwakombola wala weni kuwela pahi gha laghililo, tupokeli hali gha kuwela handa wana. ⁶Kwaikiva mwenga ni wana, Sapanga amyeghili Mpumulo wa mwana ghaki mghati gha mioyu gha twenga, Mpumulo mweni kukema, "Abba, Tati." ⁷Kwaikiva gha nagma wenga kwa ng'ogha mhusutu kangi ila kwa mwana. handa ni mwana, hinu wenga hilahila kwa mlihi kupitila Sapanga. ⁸Hata pambila, lipindi mummanya ng'ogha Sapanga, muwelili wahuusutu kwa wala wawoneka kwa wuso ni milungu chakaka. ⁹Ila kwa hinaa yiwa mmngummanya Sapanga, au yiwa mngumanyikana na Sapanga, kwakyani mnguhuya kangi ku kanuni ng'anya zya mtumbulo na zivile ng'ogha na umaha? Ghuli mngupala kuwela wahuusutu kangi? ¹⁰Mngukola kwa maha lichuwa lya weka, kuwoneka kwa mwehi, lipindi, na machuva. Ningutula kwaikivagha mwenga. ¹¹Ningutula yiwa kwa njila itenu nijighasa yaghi yaghi. ¹²Ninguwaluwa, walongo, muweli handa

muwela, kwaikiva hilahila nenga niwela handa muwela mwenga. Mnikosela ng'ogha.¹³ Ila mngumanya yiwa iwelili ni kwaikiva gha uvina wa higha yiwa nitangasili Hahali Maha kwa mwenga kwa lihanja lya mtumbulo.¹⁴ Pamonga na yiwa muwoneko ghangu gha higha uwavikili mwenga kumayeso, mwenga muwesa ng'ogha kunipughanya au kunileka. Badili ghaki mkanipokela handa mtumikila wa kundumba wa Sapanga, iwoneka niwela handa Kilisito mweni.¹⁵ Kwa nagha, lwa kugha hinaa luheku lwa mwenga? Kwaikiva ningulola kwa mwenga yiwa, paikawesekana, mungalikolopola mihu gha mwenga na kunipegha nenga.¹⁶ Hinaa, ghuli nenga niwela mhakata kwa mwenga kwaikiva ninguwalongela uchakaka?¹⁷ Wanguwahakula nesu, ila si kwa umaha. Wangupala kuwalekanisa mwenga na nenga ili muwakovekeli.¹⁸ Ni maha machuwa hyogha kuwela na kupala kweni kuyegha umaha, na ng'ogha hela lipindi paniwela na mwenga.¹⁹ Wana ghangu wanung'una, ninguvina utungu kwaikiva gha mwenga kang'i mbaka Kilisito alumbiki mghati mwa mwenga.²⁰ Ningalipala kuwela pala pamonga na mwenga hinaa na kughalambula lilowi lyangu, kwaikiva nivile na holu kwaikiva gha mwenga.²¹ Mnilongeli, mwenga mvile mngupala kuwela pahi gha laghililo, muyoghanila ng'ogha vila laghililo lingulonga?²² Kwaikiva iyandikwa yiwa Ablahamu awelili na wana walumi waivili, mmonga kwa yula mhumbu mhusutu na ghangi kwa yula mhumbu mpekesu.²³ Hata nagha yula wa mhusutu awelekili kwa higha weka, ila yula wa mhumbu mpekesu awelekili kwa lilaghililo.²⁴ Mighalu hai inguwesa kulongelelwa kwa njila gha milandano, kwaikiva wadala hagma wangulandana na malaghililo maivili. Imonga lya hagma kuhuma kulitumb Sinai. Wanguwelekwa wana weni kuwela wahusutu. Hayu ni Haili.²⁵ Hinaa Hajili ni litumbi Sinai lyen kuwela haku Alabuni. Kungulandaniswa na Yelusalemu gha hinaa, kwaikiva ni mhusutu pamonga na wana haki.²⁶ Ila Yelusalemu yeni kuwela kunani ni pekesu, na hai ndiwa nyongo gha twenga.²⁷ Kwaikiva iyandikwa, "Uhekeleli, wenga mdala mweni kuwela ungalikulela, wenga ulela ng'ogha. Uguti lilowi na utovi lilowi kwa luheku, wenga mweni kuwela uwesa ng'ogha kulela. Kwaikiva watangala ni wana wa angali kulela, kupiti wa yula mwenikuwela na mlumi."²⁸ Hinaa mlongo, handa Isaka, mwenga n wana wa lilaghililo.²⁹ Kwa lipindi lila mundu mweni kuwelekwa kihigha amhakilili yula mweni kuwelekwa kwa Mpumulo. Kwa hinaa ni hilahila.³⁰ Mayandiko yangulonga ghuli? "Muhumisi mdala msutu pamonga na mwanaghaki mlumi. Kwaikiva mwana wa mdala mhusutu atelihi ng'ogha pamonga na mwana wa mdala mweni kuwela mpekesu."³¹ Kwa nagha, walongo, twenga twa wana ng'ogha wa mdala mhusutu, ila ni wa mdala mpekesu.

5

¹Ni kwaikiva Kilisito atupeghili upekesu ili tuweli pekesu. Hinu mugholoki kwa kugangamala na mkotoho ghomela kang'i kumteghu wa uhusutu.² Uloli. Nenga Paulo, ninguwalongela yiwa paikawela mteyingiswa jandu, Kilisito atehekeleswa ng'ogha kwa njila yeyosi hila.³ Kangi, ningumlongela kila mlumi mweni kuyingiswa jandu yiwa angupalwa kuwoneka kulaghililo lwogha.⁴ Mbaghulwa kutali na Kilisito, wala wogha "weni kuvalangilwa haki" kwa laghililo. Mguwa kutali na manemu.⁵ Kwaikiva kwa njila gha Mpumulo, kwa ukwinila tungulindila makakala gha haki.⁶ Ku Kilisito Yesu kuyingiswa jandu au kukotoho kuyingiswa jandu kungumanisa ng'ogha kindu. Ni ukwinila weka weni kughola lihengu kupitila upalo ndiwa ungumaanisa kindu.⁷ Muwelili mngutuwa mbilu maha. Ghani kawakanisa kukotoho kutundamila chakaka?⁸ Mkweghu wa kughola nagha unghuma ng'ogha kwa yula mweni kuwakema mwenga.⁹ Simika mayaghani inguwesa kuyalamisa lipipa lyogha.¹⁰ Nivile na litumaini na mwenga ku Bambu yiwa mteliwachila ng'ogha kwa njila ghangi yoyosi. Yeyosi yula atewabyodosa hayu atepapa ulamulo ghaki mweni, yeyosi yula.¹¹ Mlongo, ikiva ninguyendelela kutangasa jandu, kwa kyani ninguyendelela kuhakilwa? Kwa mghalu hau kila kyeni kuwoneka yiwa ni kikwasu kya lipingika kitewesa kuyalamiswa.¹² Ni mapalo gha nenga kwa wala weni kuwalongosa maha ng'ogha watejihyuka weni.¹³ Sapanga kawakema mwenga, walongo, weni upekesu. Ila mkotoho kutumila upekesu hau handa njila kumhigha. Badili ghaki kwa upalo mtangani mwenga kwa mwenga.¹⁴ Kwaikiva laghililo lwogha litimila kulaghililo limonga; na lyeni ni "lasima umpali mundu ghako wa pabehi handa wenga mweni."¹⁵ Ila paikawela mkalumana na kulyeghana, mjiloli yiwa mkotoho kajiyalamisa mwenga kwa mwenga.¹⁶ Ningulonga, mtyangi kwa Mpumulo, kwa nagha mtehimilisa ng'ogha lumatamata lwa higha.¹⁷ Kwaikiva mhigha uvile na lumatamata lukulu kupiti Mpumulo, na Mpumulo uvile na lumaamata lukulunga kupiti mhigha. Hagma yangungingamana kila mmonga na ghangi. Mwihu ghaki ni kughola ng'ogha vindu vila mngupala kuvighola.¹⁸ Ila paikawela Mpumulo anguwalongosa mwenga, mwenga muwela ng'ogha pahi gha laghililo.¹⁹ Hinaa matendu gha higha yanguwoneka. Na yeni ni ungongola, ndaka, kuikanila ng'ogha mweni,²⁰ kuyupa mang'omung'omu, uhawi, uhakata, magombi, wifu, kuyaka lilaka, kusindana, kubaghulana, kulekana kwa mapanga gha kumkwinila Yesu Kilisito,²¹ kuwonelalana wifu, ulowela, ulafi na mighalu ghangi handa hai. Ninguwakanisa mwenga, handa vila niwakanisili haku mtumbulo, yiwa wala weni kughola mighalu handa hai watulihi ng'ogha unkosi wa Sapanga.²² Ila litungula lya Mpumulo ni upalo, luheku, kulikala kwa kukotoho kutovana, ufumilifu, kugholelana maha, umundu wa maha, ukwinila,²³ unyalinyali, na kuikanila mweni. Kwahela laghililo kunani gha mighalu handa hai.²⁴ Wala wenikuwela na Kilisito Yesu wawoneka kuuhakila mhigha pamonga na mapalo na lumatamata ghau mhakata.²⁵ Ikiva tutelikala kwa Mpumulo, hilahila tutyangi kwa Mpumulo.²⁶ Tukotoho kuwela na likwina kwina, tukotoho kuwela na cjokolela kwa kila mmonga na myaki, hilahila tukotoho kuwonelana wifu.

6

¹Mlongo, paikawela mundu kakamulwa kuuhakata, mwenga weni kuwela wandu wa kimpumulo, mngupalwa kumhuyisa hayu mlongo kumpumulo wa unyalinyali. Kunu mkijilolesa na mwenga weni ili mkotoho kuyeswa.² Mtolelani mihighu, na kwa hai mteligangamalisa laghililo lya Kilisito.³ Paikawela mundu yoyosi angujilola yiwa mweni kamaha

kupiti wayaki lipindi kahindu ng'ogha, hau anguingonga mweni. ⁴Kila mmonga na avalangi lihengu lyaki. Hinu atewela na hindu mwen weka yaki gha kuitutumulila, na kuleka kuilandanisa mweni na mundu yeyosi. ⁵Kwaikiva kila mundu atetola mhighu ghaki mweni. ⁶Mundu mweni kuvulwa lilando ni lasima amlongeli ghala hyogha gha maha mvula ghaki. ⁷Mkotoho ngonganika. Sapanga kapughanyika ng'ogha. Kila kiakikulila mundu, ndiwa haki haki atebena hilahila. ⁸Kila mweni kukulila mbeyu kundyangilu ghaki gha sambu atebena uyalamiso, ila yula mweni kukulila mbeyu ku Mpumulo, hayu atebena ukomu wa machuwa yayendelela kuhuma kwa Mpumulo. ⁹Tukotoho kutoka kula kughola gha maha, kwaikiva kwa lipindi lyaki tutebena paikawela tutenyuka ng'ogha moyu. ¹⁰Hinu kwa nagma lipindi patutewela na fwasi, tugholi gha maha kwa kila mmonga. Tugholi gha maha nesu na nesu nesu kwa wala weni kuwela mghati gha ukwinila. ¹¹Mloli ukulunga wa malihamba ghala niwayandikila kwa mawoku ghangu mweni. ¹²Wala weni kupala kughola gha maha kwa muwoneku wa mhigha ndiwa weni kuwalasimisa myingiswi jandu. Wangughola hagma kwaikiva wakotoho yingila kumayeso gha lipingika lya Kilisito. ¹³Kwaikiva hata hagma weni kuyingiswa jandu wangulikola ng'ogha laghililo. Badili ghaki wangupala mwenga myingiswi jandu ila wawesi kuitutumulila mhigha gha mwenga. ¹⁴Ikotoho kuwoneka nikaitutumula ilakwa lipingika lya Bambu watwenga Yesu Kilisito. Ni kwa mweni hayu mlimawogha uhakilwa kwa nenga na nenga kumlimawogha. ¹⁵Kwaikiva iwonesha ng'ogha yiwa kuyingiswa jandu au kukotoho yingiswa lijandu yiwa ni kindu. Badili ghaki uweleka hyunu ndiwa wamaha. ¹⁶Kwa wogha weni kulama kwa ndyangilu hai, waweli na kulikala kwa kukotoho kutovana na luhungu luweli kunani gha wogha, na kunani gha Izraeli gha Sapanga. ¹⁷Kuhumila hinaa mundu yoyosi na akotoho nighasa. Kwaikiva nipapa vilangihi vya Yesu mhigha ghangu. ¹⁸Manemu gha Bambu wa twenga Yesu Kilisito yaweli pamonga na mbumulo gha mwenga.

Ephesians

1

¹Paulo, mndumindumi wa Kilisito Yesu kwa mapalo gha Sapanga, kwa wenikubaghulwa kwaikiva gha Sapanga wenikuwela haku Efeso na wenikuwela wachakaka ku Kilisito Yesu. ²Manemu na yaweli kwa mwenga na kulikala kwa kukotoho kutovana kweni kuhuma kwa Sapanga Tati wa twenga na Bambu Yesu Kilisito. ³Sapanga na Tati wa Bambu wa twenga Yesu Kilisito apeghevi kuyinulwa. Ni mweni mwenikutuhighila kwa kila highili zenyi kuhuma kumpumulo, kumahala pakundumba mghati gha Kilisito. ⁴Pambila gha kulumbwa mlimawogha, Sapanga atuhaghulile twenga weni kukwinila ku Kilisito. Atuhaghulile twenga ili tuwesi kuwela wahaghulwa ghaki na weni kulalamikilwa ng'ogha kuulongolo ghaki. ⁵Kuupalo Sapanga atuhaghulile mtumbulo kwa kututola handa wana ghaki kw njila gha Yesu Kilisito. Agholile nagma kwaikiva apalilwi na kukighola kila akipalile. ⁶Kumwihu ghaki ni yiwa Sapanga anguyinulwa kwa manemu gha ukwilikihi ghaki. Haki ndiwa atupeghevi yaghi yghi bule kwa njila gha mpalwa ghaki. ⁷Kwaikiva kuupalo ghaki, tuvile na ukombola kupitila mwahi ghaki, mlekeselo wa sambu. Tuvili na hali kwaikiva gha unaisa wa manemu ghaki. ⁸Agholile manemu hagma kuwela yatngala kwaikiva gha twenga kuluhala na umanyi. ⁹Sapanga agholile imanyiki kwa twenga ila chakaka yeni kuwela mkifisu gha mghali, kukovekelana na luhujulu lweni kuhighiliswa mghati mwa Kilisito. ¹⁰Palipindi li. timila kwa utimila wa mighalu ghaki Sapanga atevika pamonga kia kindu kya kundumba na kya kunani gha mlima mghati mwa Kilisito. ¹¹Kukilisito tuwelili na tuhaghulwa na tukagholwa lukani kwa lipindi. Hai iwelili kukovekelana na vila mwenikughola vindu vyogha kwa lukani lwa mapalo ghaki. ¹²Sapanga agholile nagma ili tuwesi kuwoneka kwa kuyinulwa ukwilikihi ghaki. Tuwelili wa mtumbulo kuwela na makakala mghati mwa Kilisito. ¹³Iwelili kwa njila gha Kilisito yiwa myoghanilile lilando lya chakaka, Habali Maha gha ulokola wa mwenga kwa njila gha Kilisito. iwelili kumweni hilahila mkwinila na kuvikwa mhuli na Mpumulo wa Sapanga mweni kulaghililwa. ¹⁴Mpumulo ndiwa zaman gha ulihi wa twenga mbaka pala patutewela wenga ndiwa weni kugholokela. Hai iwelili ni kwa uyinulo wa ukwilikihi ghaki. ¹⁵Kwaikiva gha nagma, kuhuma lipindi paniyoghanilile kulongelesa ukwinila wa mwenga mghati mwa Bambo Yesu Kilisito na kulongelesa upalo wa mwenga kwa wala wogha weni kuwela wabaghulwa kwaikiva gha mweni. ¹⁶Nileka ng'ogha kumshukwile Sapanga kwaikiva gha mwenga na kuwalongela kumayupo ghangu. ¹⁷Ninguluwa yiwa Sapanga wa Bambu wa twenga Yesu Kilisito, Tati wa ukwilikihi, atewapegha mpumulo wa luhala, magubutulo gha umanyi ghaki. ¹⁸Ninguluwa yiwa mihu gha mwenga gha kumpumulo ivikwi mhana kwa mwenga kumanya ni niki makakala gha kukemwa kwa mwenga. Ninguluwa yiwa mmanyi unaisa wa ukwilikihi wa ulihi ghaki paghati gha wala wenikubaghulwa kwaikiva gha mweni. ¹⁹Ninguluwa yiwa umanyi ukulu weni kupiti wa makakala ghaki mghati gha twenga weni kukwinila. Hau ukulu ni kukovekelana na kughola lihengu ku makakala ghaki. ²⁰Hagma ni makakala yagholile lihengu mghati gha Kilisito lipindi Sapanga paamkovekelile kuhuma kukihu na kumtamisa kuliwoku lyaki lya kuliyla kumahala pakundumba. ²¹Amtamalisili Kilisito kunani kutali na ulongosi, kulongosa, makakala, ukulu, na kila lihina lyeni kukemwa. Amtamalisili Yesu ng'ogha weka kwa lipindi hali ila kwa lipindi litehika hilahila. ²²Sapanga kavitumikilisa vindu vyogha paghi gha maghulu gha Kilisito. Kamghola mweni kuwela mutu kunani gha vindu vyogha kulipinga lya weni kumkwinila Kilisito. ²³Ni lipinga lyeni kumkwinila Kilisito yiwa ndiwa mhigha ghaki, utimila ghaki mweni kumemesa vindu vyogha kunjila zygaha.

2

¹Handa vila muwela mhova kumahakata na sambu zya mwenga. ²Iwelili ku hagma yiwa mtumbulo muyendili na lipindi lya mlimawogha hau. Muwelili mkiyenda kwa kukovekela ulongosi wa unkosi wa kunani. Hau ndiwa mpumulowa yula

mweni kughola lihengu kwa wana weni kumyitikila ng'ogha Sapanga. ³Twenga wogha haku mtumbulo tuwelili amonga gha hacha wakwinila ng'ogha. Tuwelili tukighola kwa kukovekela lumatamata luhakata lwa kihigha. Tuwelili tukighola mapalo gha mhigha na umanyi wa twenga weni. Tuwelili kwa uwelekwa ni wana wa kunyokolwa handa waghangi. ⁴Ila Sapanga ni mtangala wa luhungu kwaikiva gha upalo ghaki mkulu atupalile twenga. ⁵Lipindi patuwelili wahovili kumahakata gha twenga, atukonganisili pamonga kungalilu hyonu mghati mwa Kilisito. Ni kwa manemu yiwa mlokolwa. ⁶Sapanga atuhindulile pamonga na kutughola tulikali pamonga kumahala pakundumba mghati mwa Kilisito Yesu. ⁷Agholile na ili kulipindi lila litehika awesi kutulangiha unaisa mkulu wa manemu ghaki. Angutuwonesha hali kwa njila gha ulungwana ghaki mghati gha Kilisito Yesu. ⁸Kwa manemu mlokolwa kwa njila gha ukwinila. Na hai ihuma ng'ogha kwa twenga. Ni hupo gha Sapanga. ⁹Inguhumila ng'ogha kwa matendu. Kumwihu ghaki, akotoho kuhumila hata mmonga mweni kuidumbila. ¹⁰Kwaikiva twenga twa lihengu lya Sapanga, tulumbwa ku Kilisito Yesu kughola matendu gha maha. Ni matendu hacha yeni kuwela Sapanga ayavikili kuhuma dahile kwaikiva gha twenga, ili tutyangi kuhagha. ¹¹Kwa nacha, mkumbwiki yiwa haku dahile muwelili wandu wa milima kwa kihigha. Mngukemwa, "Muwela ng'ogha na kuyingiswa jandu" kwakila cheni kukemwa lijandu lya kihigha yeni kugholwa kwa mawoku gha kundu. ¹²Kwa lipindi hali muwelili mbagholwa na Kilisito. Muwelili wakenja kwa wandu wa Izilaili. Muwelili wakenja kwa lilaghanu lya ahadi. Muwelili ng'ogha na uhighiliso wa lipindi litehika. Muwelili ng'ogha na Sapanga kumlimawogha. ¹³Ila hinaa ku Kilisito Yesu mwenga wenikuwela haku mtumbulo muwelili kutali na Sapanga muyeghwa pabehi na Sapanga kwa mwahi gha Kilisito. ¹⁴Kwaikiva mweni ndiwa kulikala kwa kukotoho kutovana kwa twenga. Agholile waivili kuwela mmonga. Kwa mhigha ghaki ayalamisili likuta lya mlekeno weni kuwela utulekanisa, hau uhakata. ¹⁵Yiwa akomesili selila gha amuli na ndyangilu ili alumbi munda mmonga mhyonu mghati mwaki. Akagholi kulikala kwa kukotoho kutovana. ¹⁶Agholile nacha ili kughola ndulumu gha mapinga maivili gha wandu kuwela mhigha mmonga kwa Sapanga kupitila lipingika. Kwa njila gha lipingika aukomili uhakata. ¹⁷Yesu ahikili na kutangasa kulikala kwa kukotoho kutovana kwa mwenga weni kuwela kutali na kulikala kwa kukotoho kutovana kwa wala wawelili pabehi. ¹⁸Kwaikiva kwa njila gha Yesu twenga wogha waivili tuville na fwasi kwa yula Mpumulo kuyingila kwa Tati. ¹⁹Hinu kwa nacha, mwenga wandu wa mlimawogha ng'ogha wa wandu wa mwanja na wakenja kangi. Ila ni wakolamlima pamonga na wala wenikubagholwa kwaikiva gha Sapanga na wajumbi kulighuta lya Sapanga. ²⁰Mchengwa kunani gha mghomba wa wandumindumi na walota. Kilisito Yesu mweni awelili liganga likulnga lya mbali. ²¹Kupitila mweni lighuta lyogha likonganiswa pamonga na kukula handa lighuta lya Sapanga mghati mwa Bambu. ²²Ni mghati mwaki mwenga mwenga mnguchengwa pamonga handa mahala pakulikala pa Sapanga ku Mpumulo.

3

¹Kwaikiva gha nacha, nenga Paulo, ni muwopwa wa Yesu Kilisito kwaikiva gha mwenga milima. ²Ningukwinila yiwa myoghanila kunani gha lihengu gha manemu gha Sapanga anipeghili kwaikiva gha mwenga. ³Ninguwayandikila kukovekelana na vila ugubutulo ugubutulwa kwa nenga. Hau ni uchakaka ujihighili uvile niyandikile kwa kihupi kulihamba lighangi. ⁴Pausoma kulonelela hacha, utewesa kumanya luhala ghangu kuuchakaka hau weni kulihigha wa Kilisito. ⁵Kwa viwelekwa vighangi uchakaka hau ugholilwi ng'ogha umanyiki kwa wana wa wandu. Ila kwa hinaa uvikwa lipala kwa Mpumulo kwa wandumindumi weni kubagholwa na walota. ⁶Uchakaka hau ulihighili ni yiwa wandu wa milima ni wayetu na wajumbi wayetu wa higha. Niwayetu pamonga na malagholi gha Kilisito Yesu kupitila Habali Maha. ⁷Na kwa hali nigholeka mtumikila wa hupo gha manemu gha Sapanga yeni kupeghwa kwa nenga kupitila matendu gha makakala ghaki. ⁸Sapanga ambeghili hupo hai nenga, pamonga na yiwa nenga na munda msokombi wa wogha paghati gha wala weni kubagholwa kwaikiva gha Sapanga. Hupo hai ni yiwa ningupalwa kuwatangasila milima Habali Maha yeni unaisa uloleka ng'ogha wa Kilisito. ⁹Ningupalwa kuwalangasila wandu wogha kunani gha niki ni mghalu wa Sapanga wa kifisu. Hau ni mghalu uvili uwelili ufiswi kwa machuva yatangala yahongili, na Sapanga avile alumbili vindu vyogha. ¹⁰Hai iwelili yiwa, kupitila lipinga lya wamkwinila Kilisito, vilongosi na ulongosi kumahala gha kundumba wapati kumanya mbandi zitangala zya uchakaka wa luhala lwa Sapanga. ¹¹Hacha yangalihumila kupitila mghalu wa machuva yayendelela uvile autimisili mghati gha Kilisito Yesu Bambu wa twenga. ¹²Kwaikiva ku Kilisito tuville na makakala na uweso wa kuyingila kwa makakala kwaikiva gha ukwinila wa twenga kwa mweni. ¹³Kwa nacha ninguwaluwa mkotoho kuteyuka moyu kwaikiva gha mhakilo gha nenga kwaikiva gha mwenga. Hacha ni ukwilikihi wa mwenga. ¹⁴Kwaikiva gha nacha ningutova manung'una kwa Tati. ¹⁵Avile kwa mweni kula familiya kundumba na kunani gha mlima ipegha lihina. ¹⁶Ninguluwa yiwa apati kuwapegha manemu, kukovekelana na unaisa wa ukwilikihi ghaki, awagholi mgangamali kwa makakala kupitila Mpumulo ghaki, mweni kuwela mghati mwa mwenga. ¹⁷Ninguluwa yiwa Kilisito alikali mghati mwa mioyu gha mwenga kupitila ukwinila. ¹⁸Ninguluwa yiwa muweli na lisina na mghomba wa upalo ghaki. Muweli kuupalo ghaki ili muwesi kumanya, pamonga nawogha weni kukwinila, vila ukulu, na utali na utopa wa upalo wa Kilisito. ¹⁹Ninguluwa yiwa mmani ukulu wa upalo wa Kilisito, weni kupiti umanyi. Mgholi hacha ili mmemeswi na utimila wogha wa Sapanga. ²⁰Na hinaa kwaki mweni awesayi kughola kila mghalu, kupiti gha hyogha tunguyaluwa au tunguwachila, kupitila makakala ghaki yeni kughola lihengu mghati gha twenga, ²¹kwaki mweni kuweli ukwilikihi mghati gha lipinga lya wamkwinila Kilisito na ku Kilisito Yesu kwa viwelekwa vyogha machuva yayendelela na machuva yayendelela. Hina.

4

¹Kwa nagha, handa muwopwa kwaikiva gha Bambu, ninguwaluwa mtyangi kukovekelana na vila Sapanga kawakema. ²Mulami kwa unyenyekela mkulu na unyalinyali na ufumilifu. Mkitangana kuupalo. ³Mgholi kuyangala kuuvika maha umonga wa Mpumulo kukihungu kya kulikala kwa kukotoho kutovana. ⁴Kuvili na mhigha mmonga na Mpumulo mmonga, handa hilahila vila muwela mkemwa kuuchakaka wa kila mkilindila ku mkemu wa mwenga. ⁵Na kuvili na Bambu mmonga, ukwinila mmonga, ubatiso mmonga, ⁶na Sapanga mmonga na Tati wa wogha. Mweni kakunani gha hyogha, na kuhyogha na mghati gha hyogha. ⁷Kwa kila mmonga wa twenga kapeghwa hupo kukovekelana na kipimu kya hupo gha Kilisito. ⁸Ni handa mayandiko yailongile: Paijumbili kunani nesu, alongosili wala wakamulilwi kuuhusutu. Akapegha hupo weka weka kwa wandu. ⁹Ni niki ingumanisa, "Ajumbili," ila yiwa ahulukili hilahila mbandi zya pahi gha mlimawogha? ¹⁰Yula avili ahulukili ni mundu yula yula avile hilahila ajumbili kutali kunani gha kundumba. Agholile nagha ili uwela ghaki uweli kuvindu vyogha. ¹¹Kilisito apegghili hupo handa hazi; wandumindumi, walota, weni kutangasa Habali Maha, wahungaji, na wavula. ¹²Agholile nagha kuwawesesa wakwinila kwaikivagha gha lihengu lya utumikila, kwaikiva gha kuchenga higha gha Kilisito. ¹³Angughola nagha mbaka twenga wogha tuhikili umonga wa ukwinila na umanyi wa Mwana wa Sapanga. Angughola nagha mbaka tuwesi kukamala handa wala wahikilile utali utimila wa Kilisito. ¹⁴Hai ni yiwa ili tuweli ng'ogha kangi handa wana, tukotoho jumbwa jumbwa haku na kula. Ili iweli tukotoho kutolwa na kila liyegha lya mavulo, kwa ukambenga wa wandu kuukambenga wa kundanga weni kubyodoka. ¹⁵Badili ghaki, tutelonga uchakaka kuupalo na kukula nesu kunjila zyogha mghati ghaki avile ndiwa mutu, Kilisito. ¹⁶Kilisito kakonganisa, kwa pamonga, mhigha wogha wa wakwinila. ukonganiswa pamonga na kila kikongonu ili mhigha wogha ukuli na kuichenga weni kuupalo. ¹⁷Kwa nagha, ningulonga hali, na ninguwaluwa ku Bambu: Mkotoho kutyanga kangi handa wandu wa milima vila wangutyanga kuululunganyi wa malangu ghau. ¹⁸Wataywa lwisa kumawachilo ghau. Wawingwa kuhuma ku ukomu wa Sapanga kwa undyungi weni kuwela mghati mwau kwaikiva gha ukamala wa mioyu ghau. ¹⁹Wangulola ng'ogha honi. Wajiyegha weni ku wihi wa matendu mahakata, kukila njila gha uwimi. ²⁰Ila, havi ng'ogha vila mjivula kulongelela Kilisito. ²¹Ninguliwachila yiwa myoghanila kulongelela hayu. ninguliwachila yiwa muwelili mkivulwa kumweni, handa vila uchakaka uvili mghati gha Yesu. ²²Lasima muwoposoli mighalu hyogha yeni kuyendana na ndyangilu gha mwenga gha haku dahile, umundu wa dahile. Ni umundu wa dahile weni kuwola kwaikiva gha lumatamata lwa uhwangi. ²³Mvali umundu wa mwenga wa haku dahili ili mgholwi hyonu kumpumulo wa malangu gha mwenga. ²⁴Mgholi nagha ili muwesi kuvala umundu hyonu, weni kuyendana na Sapanga. Ulumbwa ku haki na umbuleti wa chakaka. ²⁵Kwa nagha, uwiki kutali uhwangi. "Mlongi uchakaka, kila mmonga na mundu wa pabehi ghaki," kwaikiva twenga twa wamonga kwa kila mmonga kwa myaki. ²⁶Muweli na lilaka, ila mkotoho kughola mahakata." Lijuwa likotoho kuhonga mkiva na lilaka. ²⁷Mkotoho kumpegga lihyukana fwasi. ²⁸Yeyosi mweni kuhija ni lasima akotoho kuhija kangi. Badili ghaki ni lasima agholi lihengu. Agholi mahengu yeni fwaida kwa mawoku ghaki, ili awesi kumtumikila mundu mweni kuwela na sida. ²⁹Milando mihakata ikotoho kuhumila kuhuma kumilomu gha mwenga. Badili ghaki, milando ni lasima ihumi kumilomu gha mwenga yeni fwaida, kuwapegha fwaida wala weni kuyoghanila. ³⁰Na mkotoho kumnyengemalisa Mpumulo wa Sapanga. Ni kwa mweni yiwa muvikilwa mihuli kwaikiva gha lichuwa lya ukombola. ³¹Lasima muviki kutali utungu wogha, mnyokolu, lilaka, magombi, na malighu, pamonga na kila njila gha uhakata. Muweli wandu maha mwenga kwa mwenga. ³²Muweli na luhungu. Mlekeselani mwenga kwa mwenga, handa vila Sapanga ku Kilisito.

5

¹Kwa nagha muweli wandu wa kumkovekela Sapanga, handa wana ghaki weni kupalwa na mweni. ²Mtyangi kuupalo, hilahila handa Kilisito vila atupalile twenga, Mweni awelili litambiko na litambiku lyeni kunungila maha lya kumuhekelesa Sapanga. ³Ngongola au ndaka yoyosi na lumatamata luhakata ni lasima vikotoho kulongelwa paghati mwa mwenga, handa vila ingupalwa kwa weni kukwinila, ⁴hilahila mahyomelo yakotoho kulongelwa, malongelo gha kisihisihi, au mayeso gha kupughanyana, yeni kuwela ng'ogha maha, badili ghaki paweli na kushukwile. ⁵Mnguwsa kuwela na uhighilisu yiwa kuvile na ngongola, ndaka, hata mweni lumatamata, hayu ni myupa ling'omung'omu, anguwela ng'ogha na ulihi wowosi kuunkosi wa Kilisito na Sapanga. ⁶Mundu yoyosi akotoho kukungonga kwa milando gha helahela, kwaikiva gha mighalu hai lilaka lya Sapanga linguhika kunani gha wana wamyitikila ng'ogha. ⁷Hinu ukotoho kukonganika nau. ⁸Kwaikiva mwenga haku mtumbulo muwelili lwisa, ila hinaa muwela mhana ku Bambu. Hinu mtyangi handa wana wa mhana. ⁹Kwaikiva matungula gha mhana yangujumula umaha wogha, haki na uchakak. ¹⁰Uhakuli kila kyeni kuhekelesa kwa Bambu. ¹¹Ukotoho kuwela ukonganilu kulihengu lwa lwisa lweni kuwela ng'ogha na matungula, badili ghaki uwiki lipala. ¹²Kwaikiva mighalu yeni kugholwa na weni mkifisu ni honi nesu hata kuilongelela. ¹³Mighalu hyogha, paivikwa lipala na mhana inguwela lipala. ¹⁴Kwaikiva kila kindu kyeni kuvikwa lipala kinguwela kumhana. Hinu ingulongwa nagha, "Uyimuki wenga mweni kuwonja, na uyimuki kuhuma kukihu na Kilisito ateng'ala kunani gha wenga." ¹⁵Hinu muweli mihu vila mngutyanga, ng'ogha handa wandu wawela ng'ogha wamanyi. ¹⁶Mulikomboli lipindi kwaikiva machuwa ni gha uhakata. ¹⁷Mkotoho kuwela wanduyungi, badili ghaki, mmanyi niki ni mapalo gha Bambu. ¹⁸Mkotoho kulowela kwa uyimbi, unguwalongosa kumayalamiso, badili ghaki mmemesi kwa Mpumulo wa Sapanga. ¹⁹Mlongeli na kila mmonga wa mwenga kwa zabuli, na myinulo, na uyimbo wa kumpumulo. Muiyimbi na mumiynuli Bambu kwa moyu. ²⁰Machuwa hyogha mshukwile kwa mighalu hyogha kulihina lya Kilisito Yesu Bambu wa twenga kwa Sapanga Tati. ²¹Mjihumisi weni kila mmonga kwa mghangi kwa utundamilo wa Kilisito. ²²Wahumbu, mjitoli kwa wangwana wa mwenga, handa kwa Bambu. ²³Kwaikiva mngwana ni mutu wa mhumbu, handa

Kilisito vila kawela mutu wa lipinga lya wamkwinila Kilisito. Ni mlokola wa mhigha. ²⁴Ila handa lipinga lya wamkwinila Kilisito vila liwela pahi gha Kilisito, hilahila wahumbu lasima waghali nagma kwa walumi ghau kukila mghalu.

²⁵Wangwana, muwapali wahumbu wa mwenga handa vila Kilisito alipalile lipinga lya wamkwinila Kilisito na akajitola mweni kwaikiva gha mweni. ²⁶Agholile nagma ili liweli mbuleti. Alighululili kwa kuwofula na masi kulilando. ²⁷Agholile nagma ili awesi kujiyeghela mweni lipinga lya wamkwinila Kilisito kwilikihii, pakiwela ng'ogha na lidowa hata lihakata au kindu kyeni kulandana na hagma, badili ghaki ni mbulete pee. ²⁸Kwa njila hilahila, wangwana wangupalwa kuwapala wahumbu ghau handa mhigha ghau. Yula mweni kumpala mhumbu ghaki angujipala mweni. ²⁹Kwahela hata mmonga mweni kuhyomela mhigha ghaki. Badili ghaki, anguuvika maha na kuupala, handa Kilisito hilahila vila kalipala lipinga lya wamkwinila Kilisito. ³⁰Kwaikiva twenga ni ngonganilu gha mhigha ghaki. ³¹"Kwaikiva gha nagma mhumbu atemleka tati ghaki na nyongo ghaki na atekongine na mhumbu ghaki, na hagma waivili watewela mhigha mmonga." ³²Hau uwelili ulihigha. Ila ningulonga kulongelesa Kilisito na lipinga lya wamkwinila Kilisito. ³³Pamonga na yiwa kila mmonga wa mwenga ni lasima ampali mhumbu ghaki handa mweni, na mhumbu hilahila lasoma amtundamili mngwana ghaki.

6

¹Wana muwayitikili walela wa mwenga ku Bambu, kwaikiva hai ni haki. ²"Mtundamili tati ghako na nyongo ghako" ³ili iweli manemu kwa wenga na kulikala ngalilu ndali kunani mwa mlima."⁴Na mwenga mwatati, mkotoho kuwahyomelesa wana na kuwayambusila lilaka, badili ghaki, muwachengi kumakanilo na malaghilo gha Bambu. ⁵Mwenga wahusutu, muweli wayitikila kwa wabambu wa mwenga wa haku kumlima wogha kwa utundamilu mkulunga na kuhihimila kwa holu yeni kuhuma kumioyu gha mwenga. muweli weni kuyitikila kwa weni handa vila mummytikila Kilisito. ⁶Uyitikila wa mwenga ukotoho kuwela pala weka wabambu pawawalolile ili kuwahekelesa. Badili ghaki, muweli wayitikila handa wahusutu wa Kilisito. Mgholi mapalo gha Sapanga kuhuma mummyyu, ⁷muwatumikili kwa mioyu hyogha, kwaikiva mngumtumikila Bambu na ng'ogha wandu, ⁸mngupalwa kumanya yiwa kukila tendu maha mundu angulighola, atepokela hupo kuhuma kwa Bambu, ikiva ni mhusutu au mundu pekesu. ⁹Na mwenga mabambu mgholi hunagma kwa wahusutu wa mwenga. Mkotoho kuwatata mkimanya yiwa mweni mwenikuwela Bambu wa wogha ni yulayula weka yaki kundumba. Mkimanya yiwa kwahela uhaghulo mghati ghaki. ¹⁰Kumwihu, muweli na makakala ku Bambu na kuuwesa wa makakala ghaki. ¹¹Mwali migoha hyogha gha Sapanga, ili yiwa mpati kugholoka kihyetu na uhakata wa lihyukana, ¹²kwaikiva ngonda gha twenga ng'ogha gha mwahi na liwonda, ili ni gha nkosi na ulongosi na mlongosa wa mlimawogha hau wa uhakata na lwisa, na mahoka kumbandi zya kundumba. ¹³Kwa nagma, mwali migoha hyogha gha Sapanga, ili mpati kugholoka maha kihyetu na uhakata kulipindi hali lihakata. Badili gha kuyomola kila kindu, mtegholoka maha. ¹⁴Kumwihu mgholoki maha. Mgholi nagma badili gha kuwela muwopa ngowi ku chakaka na haki kukitivi. ¹⁵Mgholi nagma ikiva mvala ujumilo kumaghulu gha mwenga wa kutangasa Habali Maha gha ukwinila. ¹⁶Kukila njila mkitola lipangalala lya ukwinila, lyeni kukuwesesa kujimisa migoha gha yula mahakata. ¹⁷Mwali likokoma lya ulokola na lipanga lya Mpumulo, lyeni kuwela ni lilando lya Sapanga. ¹⁸Pamonga na mayupo na sala. Mluwi kwa Mpumulo kila lipindi. Kwa mlolole hau muweli mihu kila lipindi kwa ufumilifu wogha na mayupo kwaikiva gha wakwinila wogha. ¹⁹Mluwi kwaikiva gha nagma, ili nipeghwi ujumbi paniwoposola mlomu ghangu. Mluwi yiwa nimanyisi kwa makakala nesu yala yajifisili yeni kulongelesa Habali Maha. ²⁰Ni kwaikiva gha Habali Maha nagma na mjumbi niwopwa minyololu, ili mghati mwa weni nilongi kwa makakala handa ningupalwa kulongela. ²¹Ila mwenga hilahila mmanyi mighalu ghangu na vila ninguyendelela, Tikiko mlomu ghangu mpalwa na mtumikila wa chakaka ku Bambu, atewalongela kila kindu. ²²Nimyegeha kwa mwenga kwa lukani hali lyeni umaha weka, ili mpati kumanya mighalu yeni kutulongela twenga, awesi kuyinula mioyu gha mwenga. ²³Upalo na uweli kwa walongo, na upalo pamonga na ukwinila kuhuma kwa Sapanga Tati na Bambu Yesu Kilisito. ²⁴Manemu na yaweli pamonga na wogha wangumpala Bambu Yesu Kilisito kwa upalo hula uhova ng'ogha.

Philippians

1

¹Paulo na Timoseo, watumikila wa Kilisito Yesu. Kwa wala weni kulekanisawa weni kulikala ku Filipi, pamonga na waghoolokela na mashemasi. ²Manemu na yaweli kwa mwenga na kulikala kwa kukotoho kutovana kweni kuhuma kwa Sapanga Tati wa twenga na Bambu wa twenga Yesu Kilisito. ³Ningumshkwile Sapanga gha nagma kila pala paniwakumbwili mwenga wogha. ⁴Mianza hyogha kukila mayupo ghangu kwaikiva gha mwenga wogha, ninguwela naluheku pakila ninguwayupila. ⁵Nivile na kushkwile kutangala kwaikiva gha utumikila wa mwenga ku Habali Maha kuhuma lichuwa lya mtumbula mbaka lelo. ⁶Niwela na uhighilisii yiwa yula mweni kutumbulisa lihengu maha mghati mwa mwenga ateyendelela kulitimilisa mbaka lichuwa lya Bambu Yesu Kilisito. ⁷Ni maha kwa nagma kuiyoghanila nagma kwaikiva gha mwenga wogha kwaikiva niwavika kumoyu ghangu. Kwaikiva mwenga muwela watumikila wayangu kumanemu kukihungu kyangu na kuutetela na uhighilisi ghanu wa Habali Maha. ⁸Sapanga ni mhighilisa wa nagma, vila niwela na luhujulu kwa mwenga wogha kuughati wa upalo wa Kilisito Yesu. ⁹Na ninguluwa yiwa upalo wa mwenga uyongeseki nesu na nesu kumalangu na umanyi wogha. ¹⁰Ninguluwa kwaikiva gha hali ili muweli na uweso wa kuyesa na kuhaghula mighalu yeni kuwela maha nesu. Hilahila ninguwayupila ili muweli wambuleti mkotoho kuwela na mahakata yoyosi kulichuwa lya Kilisito. ¹¹Na hilahila mmemeswi na litungulalya haki lyeni kuhika kupitila Yesu Kilisito,

kwa ukwilikihi na sifa gha Sapanga.¹² Hinaa walongu wa nenga, ningupala mmanyi yiwa, mighalu yeni kuhumila kwa nenga ighola Habali Maha iyendelevi nesu.¹³ Ndiwa kwaikiva vihungu vya nenga ku Kilisito, vimanyika kwa waghokela wa ikulu hyogha na kwa kila mundu hilahila.¹⁴ Na walongo watangala ku Bambu, kwaikiva gha vihungu vya nenga, wakweghwa na kuyesa kutangasa Lilando wakiva ng'ogha na holu.¹⁵ Amonga chakaka hata wangumtangasa Kilisito kwa umbindingu na magombi, na hilahila waghangi kwa lukani maha.¹⁶ Wala weni kumtangasa Kilisito kwa upalo wangumanya yiwa nivikwa haku kwaikiva gha utetela wa Habali Maha.¹⁷ Ila waghangi wangumtangasa Kilisito kwa ubinafusi na lukani luhakata. Wanguliwachila yiwa wanguyambusa mahakata kwa nenga ku minyololu ghangu.¹⁸ Kwa nagha! Nenga nilola ng'ogha yiwa ikiva kwa uhakata au kwa chakaka, Kilisito angutangaswa, na kuhali ninguhekelelela! Hina, nitehekelelela.¹⁹ Kwaikiva ningumanya yiwa hali liteyegha kuwoposolwa kwa nenga. Mghalu hau utehumila kwaikiva gha mayupo ghangu na kwa mtanga wa Mpumulo wa Yesu Kilisito.²⁰ Kukovekelana na malindililo ghangu gha uchakaka na chakaka ni yiwa, nitelola ng'ogha honi. badili ghaki kwa makakala hyogha, handa vila iwela machuwa hyogha na hinaa, ningulindila yiwa Kilisito ateyinulwa kumhigha ghangu, ikiva kuukomu au kukihu.²¹ Kwaikiva kwa nenga kulama ni Kilisito na kuhova ni fwaida.²² Ila, paikawela kulikala kumhigha kungulela litungula kulihengu lya nenga, kwa nagha nimanya ng'ogha ni liki lya kuhaghula.²³ kwaikiva ninguhukumulwa sana na mawachilo hacha maivili. Nivile na luhujulu lwa kuuleka mhigha na kuwela pamonga na Kilisito, kindu kyeni kuwela ni kya samani nesu nesu.²⁴ Pamonga na yiwa, kuhighala kumhigha hau ni mghalu wa maha nesu kwaikiva gha mwenga.²⁵ Kwaikiva nivile na uchakaka kunani gha hali, ningumanya nitehighala na kuyendelevi kuwela pamonga na mwenga wogha, kwaikiva gha kuyendelevi na luheku lwa ukwinila wa mwenga.²⁶ Na hai iteyegha luheku lwa mwenga lukulu kwa Kilisito Yesu, kwaikiva gha nenga luteyongeseka, kwaikiva gha kuwela kwa nenga kangi pamonga na mwenga.²⁷ Mngupalwa kulikala ngalilu maha yeni kupalwa na Habali Maha gha Kilisito. Mgholi nagha li panihika kuwalola au panihika ng'ogha, niyoghanili yiwa mgholoka maha kumpumulo mmonga. ningupala kuyoghanila yiwa mvili na mpuulo mmonga.²⁸ na mkotoho kutiswa na kindu chochosi kyeni kugholwa na wahakata wa mwenga. Ha kwa weni ni kilangihi kya mayalamiso. Ila kwa mwenga ni kilangihi kya ulkola kuhuma kwa Sapanga.²⁹ Kwaikiva mwenga mpeghwa kwaikiva gha Kilisito, ng'ogha kumkwinila hela, ila na kuhakilwa hilahila kumweni.³⁰ Kwaikiva muwela na makologhanyo ghalaghala handa muyalolile kwa nenga na mnguyoghaila yiwa nivili nayu mbaka hinaa.

2

¹ Ikiva kuvile na kutaywa moyu ku Kilisito. Ikiva kuvile na luheku kuhuma ku upalo ghaki. Ikiva kuwela na ukonganiko wa Mpumulo. Ikiva kuvile na ulungwana na luhungu.² Mutimilisi luheku lwangu kwa lukani lumonga mkiwela na upalo mmonga, mkiwela wamonga kumpumulo, na mkiwela na mawachilo mamonga.³ Mkotoho kughola kwa uweka na mikwina kwina. Ila kwa unyenyekelela mkiwalola waghangi yiwa ni wa maha kupiti mwenga.⁴ Kila mmonga akotoho kughola mighalu ghaki weka kiuweka, ila hilahila agholi na mighalu gha waghangi.⁵ Muweli na lukani handa aigholile Kilisito Yesu.⁶ Pamonga na yiwa mweni ni handa Sapanga. Ila kaliwona ng'ogha yiwa ka handa Sapanga ni kindu kya kuyendana nachu.⁷ Badili ghaki, ajighulusili mweni. Atolili mhigha wa kitumikila. akajiwonesha kumlandano wa wandu. Awonekanili mundu.⁸ Mweni ajinyenyekeleli na kuwela myitikila mbaka kihu, kihu kya lipingika.⁹ Hinu Sapanga amyinulili nesu. Ampeghili lihina likulunga lyeni kupiti kila lihina.¹⁰ Agholile nagha ili kulihina lya Yesu kila linung'una ligondami. Manung'una gha weni kuwela kundumba na wenikuwela kunani gha mlima.¹¹ Na aigholile nagha ili kila lulimi ujumili myiwa Yesu Kilisito ni Bambu, kwa ukwilikihi wa Sapanga Tati.¹² Kwa nagha, wupalwa ghangu handa vila myitikila machuwa hyogha, Ng'ogha hela kuuwela wa nenga ila hinaa ni kupiti hata papawela ng'ogha na uwela ghangu, muyendani na ulokola kwa holu na kuhighimila.¹³ Kwaikiva ni Sapanga mweni kughola lihengu mghati mwa mwenga ili kuwawesesa kughola mighalu hila yeni kumuhekelele mweni.¹⁴ Mgholi mighalu hyogha bila kumlalamikila mundu na mabisano.¹⁵ Mgholi nagha ili mkotoho kulalamikilwa na kuwela wana wa Sapanga wachakaka weni kuwela ng'ogha na kung'ung'ulikilwa. Mgholi nagha ili muweli mhana wa mlimawogha, kukiweleka kya uhyuka na uhakata.¹⁶ Mkoli nesu lilando lya ukomu ili niweli na lilando lya kuyinula lichuwa lya Kilisito. Hinu nitemanya yiwa ni tuwa ng'ogha mbilo yaghi yaghi hilahila nighasika ng'ogha yaghi yaghi.¹⁷ Ila pamonga na yiwa ninguyitwa handa handa litambiku lya sabibu na utumikila wa ukwinila wa mwenga, ninguhekelelela, na ninguhekelelela pamonga na mwenga wogha.¹⁸ Hilahila na mwenga mnguhekelelela, na mnguhekelelela pamonga na nenga.¹⁹ Ila ningutumaini ku Bambu Yesu kumlaghila Timoseo kwa mwenga machuwa gha hinaa, ili niwesi kutaywa moyu panimanyile mighalu gha mwenga.²⁰ Kwaikiva nahela mghangi mweni mawachilo handa ghaki, mweni lukani lwa uchakaka kwaikiva gha mwenga.²¹ Waghangi wogha wenikuwela ningaliwayegha kwa mwenga wanguhakula mighalu gha weni weka hela, na ng'ogha mighalu gha Yesu Kilisito.²² Ila mngumanya samani ghaki, kwaikiva handa mwana vila angumtumikila tati ghaki, ndiwa mweni awelili katumikila pamonga na nenga ku Habali Maha.²³ Kwa nagha ningutumaini kumlaghila kwa kuloposela lipindi panitemanya yiwa niki kitehumila kwa nenga.²⁴ Ila nivile na uhighilisu kwa Bambu yiwa nenga mweni hilahila nitehika machuwa gha pabehi.²⁵ Ila ninguliwachila yiwa ni maha kumhuyisa kwa mwenga Epafradito. Mweni ni mlongo ghangu na mghola lihengu myangu na mtovangondvu myangu, mjumbi na mtumikila wa mwenga kwaikiva gha vila ninguvipala.²⁶ Kwaikiva awelili na holu na awelili na luhujulu lya kuwela pamonga na mwenga wogha, kwaikiva myoghanilile yiwa awelili mvina.²⁷ Kwaikiva chakaka awelili mvina nesu hata kuhova. Ila Sapanga amuwonelili luhungu, na ulungwana hau uwelili ng'ogha kunani gha mweni weka, ila hilahila uwelili kunani gha nenga, ili nikotoho kuwela na unyengemalu kunani gha unyengemalu.²⁸ Kwa nagha ningumhuyisa kwa kuloposela vila ipalilwe, ili pamumlola kangi mpati kuhekelelela na nenga

nitewela nihumisilwa holu.²⁹ Mumpokeli Epafradito ku Bambu kwa luheku lwogha. Muwatundamili wandu handa mweni.³⁰ Kwaikiva iwelili kwaikiva gha lihengu lya Kilisito yiwa awelili pabehi na kuhova. avikili ukomu ghaki kukihu ili anilokoli nenga na akaghola kila mwenga muwesa ng'ogha kukighola kukunitumikila nenga kwaikiva mwa kutali na nenga.

3

¹Pamonga na hyogha, walongu ghangu mhekeleli ku Bambu. Nilola ng'ogha maghaso kuwayandikila kangi milando hilahila. Hai milando itewapegha kulikala maha. ²Mlikali mihu na ghalu. Mlikali mihu na waghola lihengu wahakata. Mlikali kutali na wala weni kujihinja mihigha ghau. ³Kwaikiva twenga ndiwa lijandu. Twenga ndiwa tungumyupa Sapanga kwa mtanga wa Mpumulo. Weni kuitutumula ku Kilisito Yesu, na weni kuwela ng'ogha na makakala kuhigha. ⁴Hata nagha, handa kungaliwela na mundu kuutumainila mhigha hau, nenga ningaliwesa kughola naha kupiti. ⁵Kwaikiva niyingisilwi jandu lichuwa lya inane, niwelekilwi kulikabila lya Waizilaeli. Ni wa likabila lya Benjamini. Ni Mwebulania wa waebulania. Kukuitimila haki ya selia ya Musa, niwelili, Falisayu. ⁶Kwa kuyangala nilihakilili lipinga lya wamkwinila Kilisito. Kwa kuyitikila haki gha selia, niwela ng'ogha na kulalamikilwa kiselia. ⁷Ila kumighalu hyogha nilolie yiwa gha fwaida kwa nenga, nivalangilile ni handa ndaka kwaikiva gha kummanya Kilisito. ⁸Kwa chakaka, ningualanga mighalu hyogha yiwa mbotesa kukovekelana na umaha wa kummanya Kilisito Yesu Bambu wa nenga. Kwaikiva gha mweni nileka mighalu hyogha, ninguyavalanga handa ndaka ili nimpati Kilisito, ⁹na niloleki mghati mwaki. Nahela haki ghangu mweni weka kuhuma kuselia, ila nivile na haki hila yeni kuhuma ku ukwinila wa Yesu, yeni kuhuma kwa Sapanga, yeni mghomba kuukwinila. ¹⁰Hinaa ningupala kummanya mweni na makakala gha uhinduki ghaki na ukonganiko ghaki kumahakilo. Ningupala kuhyukiswa na Kilisito kumlandano wa kihu kyaki, ¹¹niwesi kuwela hata na matumaini kuuhinduko wa kihu. ¹²Ngogha chakaka yiwa nipokela kala mighalu hai, au yiwa niwela nitimila kuhagha. Ila ninguyangala ili niwesi kupata kila kipatikanili na Kilisito Yesu. ¹³Walongu ghangu, niliwachila ng'ogha yiwa nipokela kala mighalu hai. Ila ningughola mghalu mmonga: Ninguisemwa gha kuyetu na kulola ghala gha kuulongolo. ¹⁴Ninguyangala kuhikila lukani ili mbati hupo gha kunani gha ukemi wa Sapanga ku Kilisito Yesu. ¹⁵Wogha tuukulila ulokola, tungupalwa kuliwachila nagha. Na paikawela mghangi ateliwachila kwa njila ghanghi kulongelela mghalo wowosi, Sapanga hilahila ateligubutula hali kwa mwenga. ¹⁶Hata nagha, hinu na tukoli hila njila tuihikila kala hinaa. ¹⁷Walongo wa nenga, mgholi handa nighola nenga. Muwaloli kwa umaha wala weni kuyenda kwa mlandando handa wa twenga. ¹⁸Watangala wenikulikala ni wala weni kuwela mihanja itangala niwalongela, na hinaa ningualongela kwa masosi- watangala wangulikala handa wahakata wa lipingika lya Kilisito. ¹⁹Mwihu gha weni ni uyalamiso. Kwaikiva Sapanga wa weni ni mtima, na kinyengu chau kiwela kuhoni ghau. Wanguliwachila mighalu gha kimlimawogha. ²⁰Ila ukolamlima wa twenga uvili kundumba, kweni kuwela tungumlindila mlokola wa twenga Yesu Kilisito. ²¹Ateghalambula mihigha gha twenga mipweli kuwela handa mhigha ghaki wa ukwilikihi; kwa uwesa hulahula weni kumuwesesa kuvivika vindu vyogha pahi gha ulongosi ghaki.

4

¹Kwa nagha wupalwa ghangu, muwela ninguwapala, weni kuwela luheku na likokoma lya nenga. Mgholoki maha ku Bambu, mwenga waghanja wupalwa. ²Ningukuluwa wenga Eudia, hila hila ningukuluwa wenga Sintike, muhuyisi umonga wa kulikala kwa kukotoho kutovana paghati gha mwenga, kwaikiva mwenga, wogha waivili mkonganikili na Bambu. ³Kwa chakaka, ninguwaluwa hilahila mwenga waghola lihengu wayangu, muwtangi hagha wadala kwaikiva watumikili pamonga na nenga kukulandala Habali Magha gha Bambu tukiwela na Kelementi pamonga na watumikila waghangi wa Bambu, weni kuwela mahina ghau yayandikwa kukihitabu kya ukomu, ⁴ku Bambu machuwa hyogha, kangi nitelonga, mhekeleli. ⁵Unyalinyali wa mwenga na umanyiki kwa wandu wogha. Bambu kapabehi. ⁶Mkotoho kujighasa kwa mghalu wowosi. Badili ghki mgholi mighalu hyogha kwa njila gha kuyupa, kuluwa na kushukwile, na vila mnguvipala vimanyiki kwa Sapanga. ⁷Hinu kulikala kwa kukotoho kutovana kweni kuyeghwa na Bambu weni kuwela mkulu kupiti umanyi wogha, utegholokela mioyu na mawachilo gha mwenga kwa mtanga wa Kilisito Yesu. ⁸Kumwihu ghaki, walongo wa nenga; muiwachilili nesu mighalu yeni uchakaka, utundamilu, haki, umbuleti, upalo na ghala yeni ujumbi maha, yeni luhala, pamonga na ghala yeni yeni kupala kuyinulilwa. ⁹Mgholi mighalu hila mjivulili, mpokelili myoghanilile, myalolile kwa nenga na mweni Tati wa twenga wa kukotoho kutovana atewela pamonga na mwenga. ¹⁰Nivile na luheku lukulu nesu kunani gha mwenga kuBambu kwaikiva mwenga mlangiha kangi lukani lwa kunitanga yala niyapalile. Kwa uchakaka, haku mtumbulo mpalile nesu kunitanga kwa vila ninguvipala pamonga na yiwa mpatili ng'ogha njila gha kunitanga. ¹¹Nenga nilonga ng'ogha nagha ili nilipatili hindu kwaikiva kunitanga. Kwaikiva nilivula kubaka kungalilu zyogha. ¹²Ningumanya kulikala paniwela ng'ogha na kindu na hilahila kungalilu gha kuwela na vindu vitangala. Kungalilu zogha hazi nenga nijivula kifisu kya kulyegha lipindi lya njala ng'ogha na vila ingupalwa kulyegha lipindi lya njala, ingumaanisa unaisa na uyumililo. ¹³Ninguwesa kughola hagha kwa kuwesesa na Hayu mweni kunitaya makakala. ¹⁴Hata nagha, mgholile maha kukonganika na nenga paniwelili na njala. ¹⁵Mwenga Wafilipi mngumanya yiwa mtumbulo wa Habali Maha panihukile ku Makedonia, kwahela Lipinga lya wamkwinila Kilisito lyeni kuniwesesa kumighalu gha upegha na upokela ila ni mwenga weka yenu. ¹⁶Hata paniwela ku Sesalonika, mwenga mniyeghilili mtanga kupiti lihanja limonga kwa kunitanga vila niwela ng'ogha navyu. ¹⁷Nimaanisa ng'ogha yiwa ninguhakula mtanga. Ila ningulonga ili mpati matungula yeni kuyegha fwaida kwa mwenga. ¹⁸Nipokela vindu vyogha, na hinaa nimemeswa na

vindu vitangala. Nipokela vindu vya mwenga kuhuma kwa Epafradito. Ni vindu maha vyeni kunungila handa manungilo, vyeni kujumilwa na vyogha ni vyeni sadaka yeni kumhekelesa Sapanga.¹⁹ Kwaikiva gha nagma, Sapanga wa nenga atewamemesa vila mvile ng'ogha navyu kwa unaisa wa ukwilikihi ghaki ku Yesu Kilisito.²⁰ Hinaa kwa Sapanga na Tati wa twenga uweli ukwilikihi machuwa yayendelela na machuwa yayendelela. Hina.²¹ Jambuso lyangu limhikili kila mkwinila ku Kilisito Yesu. Wapalwa niwela nau haku wanguwajambusa.²² Hilahila wakwinila wogha haku wanguwajambusa, nesu nesu wala wa familia gha Kaisali.²³ Na hinaa manemu gha Bambu wa twenga Yesu Kilisito yaweli na mbumulo zya mwenga.

Colossians

1

¹Paulo, mndumindumi wa Kilisito Yesu kwa mapalo gha Sapanga, na Timoseo mlongo wa twenga, ²kwa wakwinila na walongo wa maha ku Kilisito weni kuwela ku Kolosai. Manemu na yaweli kwa mwenga, na kulikala kwa kukotoho kutovana kweni kuhuma kwa Sapanga Tati wa twenga. ³Tungushukwile kwa Sapanga, Tati wa Bambu wa twenga Yesu Kilisito, na tunguwayupila lipindi kwa lipindi. ⁴Tuyoghanila ukwinla wa mwenga ku Yesu Kilisito na upalo uwela kwa mwenga kwa wala wogha weni kubaghulwa kwaikiva gha Sapanga. ⁵Mvile na upalo hau kwaikiva gha kila mkilindila kwa chakaka kila kivikilwi kunani kwaikiva gha mwenga. myoghanilili kila mkilindila kwa chakaka pambila kulilando lya chakaka, Habali Maha, ⁶ivile ihika kwa mwenga. Habali Maha hai ingulela matungula na ingulandala kumlimawogha kogha. iwela ikighola nagma mghati mwa mwenga kangi kuhuma lichuwa lila muiyoghanila na kujivula kulongelela manemu gha Sapanga kuchakaka. ⁷Hai ndiwa Habali Maha mjivulile kuhuma kwa Epafila, mpalwa wa twenga mtumikila myet, mwenikuwela mtumikila wa maha wa Kilisito kwaikiva gha twenga. ⁸Epafila kaughola umanyikani kwa twenga upalo wa mwenga ku Mpumulo. ⁹Kwaikiva gha upalo hau, kuhuma lichuwa lila patuyoghanila nagma, tuleka ng'ogha kuwayupila. Tuwelili tukiyupa yiwa mtememeswa na malangu gha mapalo ghaki kuluhala lwogha na umanyi wa kimpumulo. ¹⁰Tuwelili tukiyupa yiwa mtetyanga kwa ufumilifu wa Bambo ku njila zyeni kuhekelela. Tuwelili tukiyupa yiwa mtelelela litungula kukila tendu lya maha na yiwa mtewela kumalangu gha Sapanga. ¹¹Tunguluwa yiwa muwesi kutaywa makakala kukila uweso kukovekelana na makakala gha ukwilikihi kuufumilifu kugholoka kogha. ¹²Tunguluwa yiwa, kwa luheku, mtemshukwile Tati, mweni kuwagholwa mwenga muwesi kuwela na mbandi kuulihi wa wakwinila kumhana. ¹³Katulokola kuhuma kuulonosi wa lwisa na kutuyegha kuunksi wa Mwana ghaki mpalwa. ¹⁴Ku Mwana ghaki tuville na ukombola, kulekeselwa sambi. ¹⁵Mwana ni mlandano wa Sapanga mweni kuwoneka ng'ogha. Ni muwelekwa wa mtumbulo wa kulumba kwogha. ¹⁶Kwaikiva kupitila hayu vindu vyogha vilumbilwi, vila vyeni kuwela kundumba na vila vyeni kuwela kumlimawogha, vindu vyeni kuwoneka na vindu vyeni kuwoneka ng'ogha. ikiva ni vya enzi au ulongosi au ukulu au weni makakala, vindu vyogha vilumbilwi na mweni na kwaikiva gha mweni. ¹⁷Mweni kawela pambila gha vindu vyogha, na ku hayu vindu vyogha vingukolana kwa pamonga. ¹⁸Na mweni ndiwa mutu wa mhigha ingumaanisa lipinga lya wandu weni kumkwinila Kilisito, mweni ni mtumbulo na muwelekwa wa mtumbulo kuhuma paghati gha wahovile, hinu, kana fwasi gha mtumbulo paghati gha vindu vyogha. ¹⁹Kwaikiva Sapanga apalile yiwa kutimila kwaki kwogha kulikali mghati mwa mweni, ²⁰na kukonganisa vindu vyogha kwaki kwa njila gha mwana ghaki. Sapanga agholile kulikalakwa kukotoho kutovana kupitila mwahi gha lipingika lyaki. Sapanga akonganisili vindu vyogha kwa mweni baha, ikiva ni vindu vya kumlimawogha au vya kundumba. ²¹Mwenga hilahila, kwa lipindi limonga muwelili wahlenja kwa Sapanga na muwelili wahakata ghaki kumalangu na matendu mahakata. ²²Ila hinaa kawakonganisa mwenga kwa mhiha ghaki kupitila kihu. Agholile nagma ili kuwayegha mwenga wahaghulwa wa Sapanga kwaikiva gha lihengu lyaki, ²³ikiva mteyendelela kuukwinila, hila mgangamaliswa naye na kuwela mgholoka maha, mkalekwa msitolwi kutali na lukani lwa makakala lwa Habali Maha hila myoghanila. Hai ndiwa Habali Maha yeni kutangaswa kwa kila mundu mweni kulumbwa pahia gha kundumba. Hai ndiwa Habali Maha ivile kwa yeni nenga, Paulo, niwela mtumikila. ²⁴Hinaa ninguhekelelela mahakilo ghangu kwaikiva gha mwenga. Na nenga ningutimilisa kuhigha ghangu kila kipungula kwa mahakilo gha Kilisito kwaikiva gha mhigha ghaki, na hau ni lipinga lya weni kumkwinila Kilisito. ²⁵Nenga na mtumikila wa lipinga hali lya weni kumkwinila Kilisito, ingulandine na lihengu lila nipeghilwi kuhuma kwa Sapanga kwaikiva gha mwenga, kulimemesa lilando lya Sapanga. ²⁶Hau ndiwa uchakaka wa kila kifiswa kwa machuwa yatangala na kwa viwelekwa. Ila hinaa uguutulilwa kwa wogha weni kukwinila kwa hayu. ²⁷Ni kwa wala wavile Sapanga apalile kugubutula vila uwela utajili wa ukwilikihi weni kufiswa wa chakaka hai paghati gha milimahyogha. Ni yiwa Kilisito kamghati mwa mwenga, makakala gha ukwilikihi hula utehika. ²⁸Hayu ndiwa yula tungumtangasa. Tungumkanisa kila mundu, na kumvula kila mundu kwa luhala lwogha, ili tumyeghi kila mundu mweni kutimila ku Kilisito. ²⁹Kwa nagma, nenga ningholwa lihengu na kuyangala kukovekelana na makakala ghaki yeni kughola lihengu mghati gha nenga kuuwesa.

2

¹Kwaikiva ningupala mmanyi vila niwela na maghaso yaangala kwaikiva gha mwenga, kwa wogha weni kuwela ku Leodokia na wogha wavile walola ng'ogha wuso ghangu kuhigha. ²Ningughola lihengu ili mioyu ghau iwesi kuhekelela kwa kuyeghwa pamonga kuupalo na kuutajiri wogha wa utangala wa uchakaka weni kutimila malangu, kukumanya ufisu wa chakaka wa Sapanga, avile ni Kilisito. ³Kupitila hayu ngoku hyogha gha luhala na malangu vifiswa. ⁴Ningulonga

nagha ili mundu yeyosi akotoho kuwabyodosa kwa milando yeni kuwakwegha. ⁵Na pamonga na yiwa napamonga ng'ogha na mwenga kuhigha, ila napamonga na mwenga kimpumulo. Ninguhekelela kulola njila maha zya mighalu na makakala gha ukwinila gha mwenga ku Kilisito. ⁶Handa vila mumpokela Kilisito Bambu, mtyangi kupitila hayu. ⁷Mgangamaliswi kupitila hayu, mchengwi kupitila hayu, mgangamaliswi kuukwinila handa vila mvulilwi, na kuwopwa kukushukwile kutangala. ⁸Mloli yiwa mundu yoyosi akotoho kuwawomela kwa milando na milando yaghi yaghi gha uhwangi kukovekelana na mapokelo gha wandu, kukovekelana na njila zya kimlimawogha, na ng'ogha kukovekelana na Kilisito. ⁹Kwaikiva kupitila hayu utimila wogha wa Sapanga ungulama kuhigha. ¹⁰Na mwenga mmemeswa kupitila mweni. Mweni ni mutu wa kila uwesa na ulongosi. ¹¹Kupitila mweni hilahila myingisilwi jandu kwa jandu lyeni kugholwa ng'ogha na wandu kukuhumilwa mhigha gha liwundu, ila ni kulijandu lya Kilisito. ¹²Msikilwi pamonga na mweni kuubatiso. na kwa njila gha ukwinila kupitila mweni muhindulilwi kwa uwesa wa Sapanga, mweni kumuhindula kuhuma kukihu. ¹³Na pamuwela muhova kumahakata mgholile na kukotoho kuyingiswa jandu kwa mhigha gha mwenga, awagholile wakomu pamonga na mweni na kutulekesela mahakata gha twenga hyogha. ¹⁴Apyatili ngumbungumbu gha yala tupalilwi kuhipa yeni kuyandikwa, na njila zyeni kuwela kihyetu na twenga. Ahumisili hyogha na kugongelela kulipinika. ¹⁵Ahumisili makakala na ulongosi. Ayavikili lipala na kuyaghola kuwela mhambu wa usindi kwa njila gha lipingika lyaki. ¹⁶Kwa nagha, mundu yeyosi akotoho kuwalamula mwenga kukulyegha au kukunywegha, au kulongelela lichuwa lya mhambu au mwehi mhyonu, au macuwa gha mbumulilo. ¹⁷Hagha ni visisi vya mighalu hila itehika kuulongo, ila moyu ni Kilisito. ¹⁸Mundu yoyosi akotoho kupokwa hupu ghaki kwa lumatamata lwa utundamilu na kwa kuyupa watumikila wa kundumba wa Sapanga. Mundu wa njila hai anguyingila kumighalu ailolile na kukweghwa na mawachilo ghaki gha kihigha. ¹⁹Mweni kakola ng'ogha mutu. Ni kuhuma kumutu yiwa mhigha wogha kupitila vikongonu vyaki na mihupa ingulungwa na kukongamaniswa kwa pamonga; na vingukula kwa kukula kula kweni kuyeghwa na Sapanga. ²⁰Ikiva mhovili pamonga na Kilisito kwa ndyangilu zya kimlimawogha, kwa kyani mngulkala handa mnguugholela mlimawogha: ²¹"Mkotoho kukola, hilahila kuyesa, hilahila kuyavisa"? ²²Hagha hyogha yayeghwa kwaikiva gha ubyodosu weni kuhika na kutumila, kweni kuhika na malaghililo na mavulo gha wandu. ²³Selia hazi ziwela na luhala gha dini zyeni kuchengwa kwa ubinafusi na kunyenyekela na mahakilo ha higha. Ila ziwela ng'ogha na samani kulumatamata lwa higha.

3

¹Paikawela kangi Sapanga kawaindula pamonga na Kilisito, muhakuli mighalu ha kundani kula kuvile Sapanga angulikala liwoku lya kulumi lya Sapanga. ²Mliwachili kumighalu gha kunani, ng'ogha mighalu gha kumlimawogha. ³kwaikiva mhova, na kulama kwa mwenga kuhighwa pamonga na Kilisito ku Sapanga. ⁴Lipindi Kilisito paatewoneka, yula mweni kuwela ni kulama kwa mwenga, ndiwa na mwenga hilahila mtewoneka na mweni kuukwilikihi. ⁵Hinu mlekani nayu mighalu yenikuwela kumlima ingumaanisa; ungongola, ndaka, lumatamata luhakata, lukani luhakata, na lumatamata luhakata, ivile ni mayupo kuling'omung'omu. ⁶Ni kwaikiva gha mighalu hai mnyokolu wa Sapanga unguhika kwa wala wana wayitikila ng'ogha. ⁷Ni kwaikiva gha mighalu hai hilahila mtyangili kupitila yeni pamlama paghati gha yeni. ⁸Ila hinaa ni lasima muhumisi mighalu hai yogha. Ingumaanisa, mnyokolu, lilaka, lukani luhakata, malighu, na milando mihakata yeni kuhuma mumilomu gha mwenga. ⁹Mkotoho ngongana mwenga kwa mwenga, kwaikiva muuvula umundu hula wa dahile na matendu ghaki. ¹⁰Mvala umundu hyonu, weni kugholwa hyonu kumalangu kulandana na mlandano a yula mweni kulumba. ¹¹Kumalangu hagha, kwahela Myunani na Myahudi, kuyiniswa jandu na kukotoho yingiswa jandu, msomi, mweni kuwela msomi ng'ogha, mhusutu, mweni kuwela mhusutu ng'ogha, ila badili ghaki Kilisito ndiwa mighalu hyogha kuhyogha. ¹²Handa wahaghulwa wa Sapanga, wajumilwa na Sapanga na weni kupalwa, mjiviki umundu maha, kutumikilana, kunyenyekelana, unyalinyali, na ufumilifu. ¹³Mtolelani mwenga kwa mwenga. Muwonelani luhungu kila mmonga na myaki. Ikiva mundu kana mlalamikila myaki, amlekeseli kwa njila hilahila vila Bambu kawalekesela mwenga. ¹⁴Kupiti hai mighalu hyogha, muweli na upalo, uvile ndiwa kilangihi kya kutimila mundu. ¹⁵Kulikala kwa kutokutovana kweni kuyeghwa na Kilisito na kuwalongosi kumioyu. Iwelili ni kwaikiva gha kulikala kwa kukotoho kutovana haku yiwa mkemilwi kuhigha mmonga. Muweli na kushukwile. ¹⁶Na lilando lya Kilisito likali mghati mwa mwenga kwa utajili. Kwa luhala lwogha, mvulani na kulongelana mwenga kwa mwenga kwa ufumilifu, uyimbo, na nyimbu zya kumpumulo. Muyimbi kwa kushukwile miou gha mwenga kwa Sapanga. ¹⁷Na chochosi mkighola, kumilando au matendu, mgholi hyogha kwa lihina lya Bambu Yesu. Mumshukwile Sapanga Tati kupitila mweni. ¹⁸Wahumbu muwanyenyekeli wangwana wa mwenga, handa vila inguhekelesa kwa Bambu. ¹⁹Namwenga wangwana, muwapali wahumu gha mwenga, na mkotoho kuwela wakalipa kwa weni. ²⁰Wana, muwayitikili walela wa mwenga kumighalu hyogha, kwaikiva ndiwa ingumuhekelesa Bambu. ²¹Mwawatati mkotoho wachokola wana wa mwenga, ili ikotoho kuwela wakatenyuka moyu. ²²Wahusutu, muwayitikili wabambu wa mwenga kuhigha kumighalu hyogha, ng'ogha kwa kughola kwa kutumila mihu handa wandu wa kuhekelesa weka, ila kwa moyu wa chakaka. Mumtili Sapanga. ²³Chochosi mkighola mkigholi kuhuma mumioyu gha mwenga handa kwa Bambu na ng'ogha handa kwa wandu. ²⁴Mngumanya yiwa mtepokela hupo gha kukola vindu kuhuma kwa Bambu. Ni Kilisito Bambu yula mungumtumikila. ²⁵Kwaikiva yeyosi mweni kughola ghala gha haki ng'ogha atepokela ulamulo kwa matendu yawela ng'ogha gha haki ayagholili, na kwahela ubaghula.

4

¹Mabambu, myeghi kwa wahusutu mighalu yeni haki na yeni umaha. Mngumanya hilahila yiwa mvile na Bambu kundumba.²Myendeleli kuwela mgangamala kumayupu. Mlikali mihu ku hali kwa kushukwile.³Myupi kwa pamonga kwaikiva gha twenga hilahila, ili Sapanga awoposoli mlyangu kwaikiva gha lilando, kulonga kila kifiswa kuuchakaka wa Kilisito. kwaikiva gha hali niwopwa minyololu.⁴Na mluwi yiwa niwesi kulivika lipala, handa vila ningupalwa kulongela.⁵Uyendi kwa luhala kwa wala weni kuwela panji, na mukomboli lipindi.⁶Milando gha mwenga na iweli na manemu lipindi lyogha, na ikoleswi na munyu vipindi vyogha, ili muwesi kumanya vila mngupalwa kumuyanga kila mundu.⁷Kwa mighalu yeni kunilongela nenga, Tikiko ateighola imanyiki kwa mwenga. Mweni ni mlongu mpalwa, mtumkila wa maha, na mhusutu myetu ku Bambu.⁸Ningumyegha kwa mwenga kwaikiva gha hali, yiwa muwesi kumanya mighalu hila itulongela twenga na awesi kuwataya moyu.⁹Ningumyegha pamonga na Onesimo, mlongo wa twenga mpalwa wa maha, na mmonga wa mwenga. Watewalongela kila kindu kihumila haku.¹⁰Alisitako, muwopwa myangu, anguwajambusa, hilahila na Miliko binamu yake na Balinaba yula mpokelili njila kuhuma kwa mweni, "Handa pakahika kwa mwenga,"¹¹Na hilahila Yesu mweni kukemwa Yusito. Hagha weka yau wa lijandu ni waghola lihengu wayangu kwaikiva gha unkosi wa Sapanga. Wawela ni kindu kya kunitaya moyu kwa nenga.¹²Epafula anguwajambusa. Mweni ni mmonga wa mwenga na mhusutu wa Kilisito Yesu. Mweni anguyangala kumayupo, ili muwesi kugholoka kwa maha na kuhighiliswa maha kumapalo hyogha gha Sapanga.¹³Kwaikiva ningumlola, yiwa angughola lihengu kwa kuyangala kwaikiva gha mwenga, kwa hacha wenikuwela Leodekia, na hacha weni kuwela ku Hielapoli.¹⁴Lukasi yula Dakitali mpalwa, na Dema wanguwajambusa.¹⁵Wajambusi walongu wa nenga weni kuwela ku Leodekia, na Nimfa, na lipinga lila limkwinila Kilisito lyeni kuwela ukaya kwaki.¹⁶Lihamba hali paliwela lisomwa kala paghati mwa mwenga, isomwi hilahila na lipinga lya weni kumkwinila Kilisito lya Leodekia, na mwenga hilahila muhighilisi yiwa mungulisoma lila lihamba kuhuma Leodekia.¹⁷Ulongi Alkipo, "Uloli hula utumikila uwela uupokela ku Bambu, yiwa ungupalwa kutimilisa."¹⁸Lijambuso hali ni kwa liwoku lyangu mweni Paulo. mviki ngumbungumbu gha minyololu ghangu. manemu na yaweli kwa mwenga.

1 Thessalonians

1 ¹Paulo, Siliwano na Timoseo kwa lipinga lya wandu weni kumkwinila Yesu Kilisito haku Thesalonike ku Sapanga Tati na Bambu Yesu Kilisito. Manemu na kulikala kwa kukotoho kutovana kuweli na mwenga.²Tungumshukwile Sapanga kila lipinga kwaikiva gha mwenga wogha, lipindi patuwalongelelela kumayupo gha twenga.³Tungulikumbwiki bila kunyamala kuulongolo gha Sapanga na Tati wa twenga lihengu lya mwenga gha ukwinila, kuyangala kwa upalo, na ufumilifu weni makakala kwaikiva gha kuulongolo ku Bambu Yesu.⁴Walongu weni kupalwa na Sapanga, tungumanya kukolwa kwa mwenga.⁵Na vila Habali Maha gha twenga ihika kwa mwenga ng'ogha kwa lilando weka, ila hilahila kumakakala, ku Mpumulo wa Sapanga, na kuuchakaka. Kwa njila hai mngumanya hilahila twenga tuwelili wandu wa ukulu ghani paghati gha mwenga kwaikiva gha mwenga.⁶Muwelili wandu wa kughola kila tukigholile twenga na Bambu, handa vila mpokelili lilando kumaghaso kwa luheku lweni kuhuma kwa Mpumulo wa Sapanga.⁷Na kumwihu ghaki, mkawela mlandano kwa wogha ku Makedonia na Akaiya weni kuwela wangukwini.⁸Kwaikiva kuhuma kwa mwenga lilando lya Sapanga liyandala kogha, na ng'ogha kwa Makedonia na Akaya weka yaki. Badili ghaki, kwa kila mahala ukwinila wa mwenga ku Sapanga ulandala kogha. Na kumwihu ghaki, twenga tupala ng'ogha kulonga chochosi.⁹Kwaikiva wala weni wangulongela yiwa kuhika kwa twenga uwelili na ukulu ghani paghati gha mwenga. Wanguhimulila vila mumhyukila Sapanga kuhuma ku ling'omung'omu na kumtumikila Sapanga mweni kuwela mkomu na wachakaka.¹⁰Walongilile yiwa mngumlindila Mwana ghaki kuhuma kundumba, mweni kuhindulilwa kuhuma mkihu. Na hayu ni Yesu, mweni kutuvika pekesu kuhuma kuunyokolu hula utehika.

2

¹Kwaikiva mwenga mwa weni mngumanya, walongo, yiwa kuhika kwa twenga kwa mwenga kuwelili ng'ogha yaghi yaghi.²Mngumanya yiwa lipindi lya mtumbulo tughasiliki na watugholile mighalu gha honi kula Filipi, hnda vila mmunya. Tuwelili na makakala ku Sapanga kutangasa Habali Maha gha Sapanga hata kulung'ai lutangala.³Kwaikiva mkonganiko wa twenga unghuma ng'ogha kumahakata, hilahila kundaka, hilahila kuumbingu.⁴Badili ghaki, handa vila tujumilika na Sapanga na kuyitikiwa Habali Maha, ndiwa tuilongela. Na tunguilongela, ng'ogha kwa kuwahekelesa wandu, ila kumuhekelesa Sapanga. Hayu mweni ndiwa mweni kulolesa mioyu.⁵Kwaikiva tuumila ng'ogha milando kuiwonesha kwa wandu lipindi lolosi, handa vila mngumanya, hilahila kutumila milando handa kusingisila kwa lumatamata, Sapanga ni mhighilisa wa twenga.⁶Hata tuhakula ng'ogha ukwilikihi kwa wandu, hata kuhuma kwa mwenga au kwa waghangi. Tungaliwesa kuwapala muhipi upendeleu handa wandumindumi waghangi.⁷Badili ghaki tuwelili wanyalinyali paghati gha mwenga handa nyongu vila anguwataya muyo wana ghaki mweni.⁸Kwa njila hai uwelili na upalo kwa mwenga. Tuwelili tuliyandala na kuwakonganisa ng'ogha hela Habali Maha gha Sapanga ila hilahila na ngalilu gha twenga weni. Kwaikiva muwela wapalwa wa twenga.⁹Kwakuwela walongo, mngukumbwiki lihengu na maghasu gha twenga. Uhiku na pamuhi tuwelili tukighola lihengu lukani tukotoho kumhinyikila yeyosi. Lipindi hali, tuwatangasilili Habali Maha gha Sapanga.¹⁰Mwenga ni wahighilisa, na Sapanga hilahila, ni kwa umbuleti wa ukulu ghani, haki, na pakiwela ng'ogha na kulalamikilwa vila tuyendili weni kuulongolo gha mwenga weni kukwinila.¹¹Kwa njia hai hai, mngumanya ni kwa ghuli kwa kila mmonga wa mwenga handa Tati vila kawela kwa wanaghaki vila tuwakumbusili kumbusili na kuwataya moyu. Tuwonili kwa mihu,¹²yiwa mpalilwi kuyenda handa vila uwela ukemi wa mwenga kwa Sapanga, mweni kuwakema kweni unkosi na ukwilikihi ghaki.¹³Kwa nacha tungumshukwile Sapanga hilahila kila lipindi.

Kwaikiva lipindi pampokelili kuhuma kwa twenga ujumbi wa Sapanga hula muuyoghanile, mupokelili yiwa ng'ogha lilando kuhuma kwa wandu. Badili ghaki, mpokelili handa chakaka vila inguwela, lilando lya Sapanga. Ni lilando hali lyeni kughola lihengu paghati mwa mwenga weni kukwinila.¹⁴Kwa nagha mwenga, walongo, muweli wandu wa kughola vila yangughola mapinga gha wandu weni kumkwiila Kilisito yeni kuwela ku Uyahudi ku Kilisito Yesu. Kwaikiva mwenga hiahila mghasikili kumighalu haihai kuhuma kwa wandu wa mwenga, handa iwela kuhuma kwa Wayahudi.¹⁵Wawelili ni Wayahudi ndiwa wamkomili Bambu Yesu pamonga na walota. Ni Wayahudi ndiwa watuwingili tuhuki panji. Wangumhekelesa ng'ogha Sapanga na ni wahakata kwa wandu wogha.¹⁶Watukanisili tukotoho kulongela na Mamilima ili ipati kulokolwa kulokolwa. Kumwihu ghaki ni yiwa wanguyendelela na sambu zyau.¹⁷Twenga, walongo, tuwelili tulekanila na mwenga kwa lipindi lihupi, kihigha, ng'ogha kumpumulo. Tugholile kwa uwesa wa twenga twaweni na kwa luhujulu lukulu kulola wuso gha mwenga.¹⁸Kwaikiva tupalile kuhika kwa mwenga, nenga Paulo, kwa lihanja limonga na lihanja lighangi, ila lihyukana litungingamili.¹⁹Kwaikiva kujitutumula kwa twenga ni liki kwa kuulongolo, au luheku, au likokoma lya kuitutumulilila kuulongolo gha Bambu wa twenga Yesu Kilisito lipindi lya kuhika kwaki? Ghuli ng'ogha mwenga kupiti handa vila wawela waghangi?²⁰Kwaikiva mwenga ni ukwilikihi na luheku lwa twenga.

3 ¹Kwa nagha, patuwela tuwesa ng'ogha kufumilila nesu, tuliwachilili yiwa iwelili maha kuhighala kula ku Asene weka yetu.²Tumlaghilili Timoseo, mlongo wa twenga na mtumikila wa Sapanga ku Habali Maha gha Kilisito, kuwagangamalisa na kuwataya moyu kulongelana na ukwinila wa mwenga.³Tugholile hagma ili lukani akotoho kuwela yeyosi wa kuyumbila kukovekelana na mahakili hagma, kwaikiva weni baha mngumanya yiwa tuhaghulwa kala kwaikiva gha hali.⁴Kwa chakaka, lipindi patuwelili pamonga na mwenga, tulongolili kuwalongela yiwa tuwelili pabehi kupeghwa mahakilo, na yeni yahumilili handa vila mngumanya.⁵Kwaikiva gha nagha, paniwelili niwesa ng'ogha kufumilila kangi, niyeghili ili nipati kumanya kunani gha ukwinila gha mwenga. Pangi yula myesa awelili kawayesa, na lihengu lya twenga likawela ni yaghi yaghi.⁶Ila Timoseo ahikili kwa twenga kuhumila kwa mwenga na akatuyeghela habali maha gha ukwinila na upalo wa mwenga. Atulongelili yiwa muwela na ngumbungumbu maha kwa twenga, na yiwa mngupala kutulola handa vila twenga tungupala kuwalola mwenga.⁷Kwaikiva gha nagha, walongo tuhekelelili nesu na mwenga kwaikiva gha ukwinila wa mwenga, kulung'ai na mahakili gha twenga hyogha.⁸Kwa hinaa tungulikala, handa mkigholoka maha kwa Bambu.⁹Kwaikiva ni kushukwile kugha tumpeghi Sapanga kwaikiva gha mwenga, kwa luheku lwogha tuvile nalu kuulongolo gha Sapanga kwa mwenga?¹⁰Tunguluwa nesu uhiku na pamuhi ili tuwes kulola wuso gha mwenga na kuwayongesela kila kipungula kuukwinila gha mwenga.¹¹Sapanga wa twenga na Tati mweni, na Bambu wa twenga Yesu atulongosi njila tuhiki kwa mwenga.¹²Na Bambu awagholi muyongeseki na mpiti kuupalo, mkipalana na kuwapala wandu wogha, handa vila tunguwagholela mwenga.¹³Na agholi nagha ili kugangamalisa mioyu gha mwenga iweling'ogha na kulalamikilwa kuumbulete kuulongolo gha Sapanga wa twenga na Tati wa twenga kuuhika wa Bambu Yesu pamonga na wambuleti ghaki wogha.

4

¹Kumwihu, walongo, tunguwataya moyu na kuwaluwa kwa Yesu Kilisito. Handa mpokelile milando mlongelwa kuhuma kwa twenga vila mngupalwa kuwela na kumhekelesa Sapanga, kwa njila hai lilahila mlikali na kughola nesu.²Kwaikiva mngumanya ni milando ghani tuwapeghili kupitila Bambu Yesu.³Kwaikiva hagma ndiwa mapalo gha Sapanga: mghululo wa mwenga- yiwa mhyeti ngongola, ⁴yiwa kila mmonga wa mwenga angumanya vila anguwes kulikala na mhumbu ghaki mweni kuumbuleti na utundamilu.⁵Ukotoho kuwela na mhumbu kwikiva gha lumatamata lwa kihigha (Handa milima immanya ng'ogha Sapanga).⁶Akotoho kuwela mundu yeyosi atehubhuka mimbaka na kumkosela mlongo ghaki kwaikiva gha mghalu hau. Kwaikiva Bambu ndiwa mweni kuhika kuhuyisila kumighalu hyogha, handa tulongolile kuwakanila na kuhighilisa.⁷Kwaikiva Bambu katukema ng'ogha kwa ndaka, ila kwa umbuleti.⁸Kwa nagha mweni kulikanila hali kawakanila ng'ogha wandu, ila angumkanila Sapanga, mwenikuwapegha Mpumulo wa Sapanga ghaki.⁹Kulongela upalo wa wandu, kwahela ulasima wa mundu yeyosi kukuyandikila, kwaikiva mvulwa na Sapanga kupalana mwenga kwa mwenga.¹⁰Chakaka mgholile hagma hyogha kwa walongo weni kuwela ku Makedonia hyogha, ila tunguwaluwa, walongo, mgholi hata na kupiti.¹¹Tunguwaluwa mpali kulikala ngalilu gha kuponga, kulolesa mahengu gha mwenga, na kughola mahengu kwa mawoku gha mwenga, handa tuwalaghilile.¹²Ugholi hagma ili uwesi kulikala kwa umaha na kwa utundamilu kwa hagma weni kuwela panji gha ukwinila, ili ukotoho kupungulwa na chochosi.¹³Tungupala ng'ogha mwenga mmanyi vila iwela ng'ogha chakaka, mwenga walongo, kunani gha hagma weni kuwonja, ili mkotoho mkanyengemala handa waghangi weni kuwela ng'ogha na uchakaka kulungelela lipidi lila litehika.¹⁴Ikiva tungukwinila yiwa Yesu ahovili na akahinduliwa kangi, hila hila Sapanga atewayegha pamonga na Yesu hagma waiwonjile kihu kumweni.¹⁵Kwaikiva gha hagma tunguwalongela mwenga kwa lilando lya Bambo. yiwa twenga wenikuwela wakomu, tutekuwela lipindi lya kuhika kwaki Bambu, chakaka tutewalongola ng'ogha wala waiwonjile kihu.¹⁶Kwaikiva Bambu mweni atehuluka kuhuma kumahindu. Atehika kwa llowi likulunga, pamonga na lilowi lya mtumikila wa kndumba wa Sapanga mkulu, pamonga na palapanda gha Sapanga, na weni wahovili ku Kilisito watehinduka mtumbulo.¹⁷Hinu twenga weni kuwela wakomu, tuhighalile, tutekongana kumahindu pamonga na weni kumkusukila Bambu kuan. Kwa njila hai tutewela na Bambu machuwa hyogha.¹⁸Kwa nagha, mpeghani moyu mwenga kwa mwenga kwa milando hai.

5

¹Hinaa, kwa habali gha lipindi na malawila au lumihi, walongo, lasima ng'ogha kindu chochosi kiyandikwi kwa mwenga. ²Kwaikiva mwenga maweni mngumanya kwa uchakaka yiwa lipindi lya Bambu linguhika handa mwihi lipindi lya uhiku. ³Pala pawailongile kuvili "Kukotoho kutovana na ugholokela", ndiwa uyalamiso unguhika bwitu. Ni handa utungu vila ungumuhikila nyongo mweni ndumbu. Watehyeta ng'ogha kwa njila yoyosi. ⁴Ila mwenga, walongo muwela ng'ogha mlwisa hata lila lichuwa palikahika handa mwihi. ⁵Kwaikiva mwenga wogha ni wana wa mhana na wana wa pamuhi. Twenga ng'ogha wana wa uhiku au mlwisa. ⁶Hinu kwa nagha, tukotoho kuwonja handa waghangi vila wanguwonja. Ila tukesi na kuwela mihu tukilolesa. ⁷Kwaikiva weni kuwonja wanguwonja uhiku na weni kulowela wangulowela uhiku. ⁸Kwaikiva twenga ni wana wa pamuhi, tuweli mihu. Tuvali lipangalala lya ukwinila na upalo, na, ukwinila handa likokoma lya lyuma, yeni kuwela uhighilisu wa ulokola wa lipindi lyahika. ⁹Kwaikiva Sapanga katuhaghula mng'ogha mtumbulo kwaikiva gha unyokolu, ila kwa kupokela ulokola kwa njila gha Bambu Yesu Kilisito. ¹⁰Mweni ndiwa ahovili kwaikiva gha twenga ili patukawela mihu au tuwonja, tutelikala pamonga na mweni. ¹¹Kwa nagha, mtayani mou na kuchengana mwenga kwa mwenga, handa vila mngughola. ¹²Walongo, tunguwaluwa muwamanyi wala weni kughola lihengu kwa kuyangala paghati mwa mwenga na wala weni kuwela kunani mwa mwenga ku Bambu na wala weni kuwasauli. ¹³Tunguluwa hilahila muwamanyi na kuwapegha utundamilu kuupalo kwaikiva gha lihengu lyao. muweli na kulikala kwa kukotoho kutovana paghati gha mwenga weni. ¹⁴Tunguwaluwa, walongo; muwakanili wala weni kuyenda ng'ogha mnjila gha chakaka, muwatayi moyu wala watenyukili moyu. Muwatangi wala wanyengemalili, na mfumilili kwa wogha. ¹⁵Mlolesi akotoho kuwela mundu yeyosi mweni kuhipa uhakata kwa uhakata kwa mundu yeyosi. Badili ghaki, mgholi yeni kuwela gha maha kwa kila mmonga wa mwenga na kwa wandu wogha. ¹⁶Mhekeleli machuwa hyogha. ¹⁷Mluwi na mkotoho kuleka. ¹⁸Mumshukwile Sapanga kwa kila mghalu, kwaikiva hagma ndiwa mapalo gha Sapanga kwa mwenga kupitila Yesu Kilisito. ¹⁹Mkotoho kumjimisa Mpumulo. ²⁰Mkotoho kuupughanya ulota. ²¹Muyesi mighalu hyogha. Mlikoli lyeni kuwela lya maha. ²²Mhyeti kila muwoneko wa uhakata. ²³Sapanga wa kulikala kwa kukotoho kutovana awatimilisi ku kuumbuleti. Mpumulo, nafusi na mhigha vivikwi maha vikiwela ng'ogha na uhakata kukuhika kwaki Bambu wa twenga Yesu Kilisito. ²⁴Mweni awakemili ni mchakaka, na mweni ndiwa mweni kughola. ²⁵Walongo, mtuyupili hilahila. ²⁶Muwajambisi walongo wogha kwa ngusukilo maha. ²⁷Ninguwaluwa ku Bambu yiwa balua hai isomwi kwa walongo wogha. ²⁸Manemu gha Bambu wa twenga Yesu Kilisito yaweli pamonga na mwenga.

2 Thessalonians

1

¹Paulo na Siliwano na Timoseo kukipinga kya wandu weni kumkwiniwa Sapanga haku Sesolaniki ku Sapanga Tati wa twenga na Bambu wa twenga Yesu Kilisito. ²Manemu na yaweli kwa mwenga na kulikala kwa kukotoho kutovana kweni kuyeghwa na Sapanga Tati wa twenga na kwa Bambu Yesu Kilisito. ³Ingutupala twenga kumshukwile Sapanga machuwa hyogha kwaikiva gha mwenga, walongu. Kwaikiva havi ndiwa tungupalwa tugholi, kwaikiva ukwinila wamwenga ungukula nesu, na upalo wa mwenga kwa kila mmonga uyongiseki nesu. ⁴Hinu twenga weni tungulongela kwa luheku kunani kwa mwenga kumapinga gha wandu weni kumkwiniwa Kilisito. ⁵Tungulongela habali gha sabuli gha mwenga na ukwinila hula muwela nau kumaghasu hyogha. Tungulongela kwa habali gha mahakilo ghala mnguyafumilila. Haki ndiwa kilangihi kya ulamulo wa chakaka wa Sapanga. Mwihi gha hagma ni kuwela mwenga mvalangililwe yiwa mngupalwa kuuyingila unkosi wa Sapanga uvile kwaikiva gha hau mnguhakilwa. ⁶Kwaikiva ni chakaka kwa Sapanga kuwahipa mahakilo mwenga, ⁷na kuwapegha luheku mwenga weni kuhakilwa pamonga na twenga. Ateghola nagha lipindi lya kugubutulwa kwaki Bambu Yesu kuhuma kundumba pamonga na watumikila wa kundumba wa Sapanga. ⁸Kumwoneko wa lyoto atewahuyisila kuwahipa wala weni kummanya ng'ogha Sapanga na weni kutundamila ng'ogha Habali Maha gha Bambu wa twenga Yesu. ⁹Wateghasika kwa mayalamiso gha machuwa yayendelela wakilela wavikwa weka na kuwela na Bambu na ukwilikihi wa makakala ghaki. ¹⁰Ateghola lipindi pahika ili akwilikiwe na wandu ghaki na kukangaswa na wogha weni kukwinila. Kwaikiva muwoneko wa twenga kwa mwenga ujumililwi na mwenga. ¹¹Kwaikiva gha nagha tunguwayupila machugha hyogha. Tunguluwa yiwa Sapanga wa twenga awavalangi yiwa mpalilwe kukemwa. Tunguluwa yiwa apati kutimilisa kila akipalile kya maha na kila lihengu lya ukwinila kwa makakala. ¹²Tunguluwa mighalu hai ili mpati kuliynula lihina lya Bambu Yesu. Tunguluwa yiwa mpati kuyinulwa na mweni, kwaikiva gha manemu gha Sapanga na gha Bambu wa twenga Yesu Kilisito.

2

¹Hinaa kwa habali gha kuhika kwa Bambu wa twenga Yesu Kilisito na kukungulwa pamonga ili tuweli na mweni, tunguwaluwa mwenga walongu wa twenga, ²yiwa mkotoho kughaswa hata kuhakilwa kwa uyuyuhu, kwa mpumulo, au kw ujumbi au kwa lihamba lyeni kuwoneka yiwa lihuma kwa twenga, ikilongela yiwa lichuwa lya Bambu lihika kala. ³Mkotoho kundangwa na mundu yoyosi. Kwaikiva litehika ng'ogha mbaka kula kuguwa kuumili huti na yula mhakata agubutulwi, yula mwana wa uyalamiso. ⁴Hayu ndiwa mweni kungingama na hayu angujiyinula mweni akimngingama Sapanga na chochosi kyeni cheni kuyupwa. Na kumwihu, angulikala kweni lighuta lya Sapanga na kujilangiha yiwa mweni handa Sapanga. ⁵Ghuli, mkumbwike ng'ogha yiwa paniwela na mwenga niwalongilile kunani gha mighalu hai? ⁶Hinaa mngumanya kila kyeni kumngingama, ili awesi kugubutulwa kwa lipindi lipalilwe palihika. ⁷Kwaikiva kila kijihigha kya yula mundu mweni kuhyuka kingughola lihengu mbaka hinaa, ila kawela yula mweni kumngingama hinaa

mbaka paatehumiswa mnjila.⁸Ndiwa yula mweni kuhyuka ategugutulilwa, yula atekomwa na Bambu Yesu kwa mbumulilo gha mlomu ghaki. Bambu atemghola kuwela kindu ng'ogha kwa ugubutulo wa kuhika kwa mweni.⁹Kuhika kwa yula mweni kuhyuka kutewela kwaikiva gha lihengu lya lihyukana kwa makakala hyogha, vilangihi na makakaso gha uhwangi,¹⁰ na uhwangi wogha weni uhakata. Mighalu hai itewela weni kubyodoka, kwaikiva waupokela ng'ogha upalo wa chakaka kwaikiva gha kulokolwa weni.¹¹Kwaikiva gha nagha Sapanga anguwatumila lihengu lyeni uhakata ili wakwinili uhwangi.¹²Kumwihu ghaki ni yiwa wogha watelamulwa, wala weni kuwela wakwinila ng'ogha uchakaka ila wangujikelesha kumahakata.¹³Ila tungupalwa kumshukwile Sapanga kila lipindi kwaikiva gha mwenga walongu weni kupalwa na Bambu. Kwaikiva Bambu awahagholili mwenga handa malimbuku gha ulokola kwa mghululo wa Mpumulo na ukwinila kuhila chakaka.¹⁴Haki ndiwa kimghola Bambu awakemi mwenga, yiwa kupitila Habali Maha muwesi kupokela ukwilikihi wa Bambu wa twenga Yesu Kilisito.¹⁵Kwa nagha, walongo mgholoki kwa kugangamala. Mumanyi hila ndyangilu muvulilwi, kwa lilando au kwa lihamba lya twenga.¹⁶Hinaa Bambu wa twenga Yesu Kilisito mweni, na Sapanga Tati wa twenga mweni kutupala na kutupegha luheku lwa machuwa yayendelela na uweso maha kwaikiva gha kulama kwa kuulongolo kupitila manemu,¹⁷awahekelesi na kughola mioyu gha mwenga igangamali kukila lilando na lihengu maha.

3

¹Na hinaa, walongo, mtuyupili, yiwa lilando lya Bambu liwesi kulandala na kuvikwa, handa iwela kwa mwenga.²Myupi yiwa tuwesi kulokolwa kuhuma kuhakata na wandu weni kuhyuka, kwaikiva ng'ogha wogha weni ukwinila.³Ila Bambu kamchakaka, hayu atewagangamalisa mwenga na kuwagholokela kuhuma kwa yula mhakata.⁴Tuvile na makakala ku Bambu kwaikiva gha mwenga, yiwa mngughola na mnguyendelela kughola mighalu ivile tunguwalaghila.⁵Bambu awesi kulongosa mioyu gha mwenga kuupalo na kuufumilifu wa Kilisito.⁶Hinaa tunguwalaghila, walongo, kulihina lya Bambu Yesu Kilisito, yiwa mumhyeti kila mlangu mweni kulikala kungalilu gha ufifu na ng'ogha kupitila ndyangilu mpokela kuhuma kwa twenga.⁷Kwaikiva mwenga weni mngumanya ni mbaa mwenga kutuigisa twenga. Twenga tulikala ng'ogha paghati mwa mwenga handa wala weni kuwela ng'ogha na utundamilu.⁸Na tulyegha ng'ogha mulyo wa mundu yoyosi tukaleka kuhipa, badili ghaki, tugholile lihengu uhiku na pamuhi kwa mahengu matopehu na kwa lung'ai, ili tuwesi ng'ogha kuwela mhigu kwa yeyosi paghati mwa mwenga.⁹Tugholile nagha ng'ogha kwaikiva tuwela ng'ogha na uweso, badili ghaki, tugholile nagha ili tuweli mlandanu kwa mwenga, na ili muwesi kutuigisila twenga.¹⁰Lipindi patuwela pamonga na mwenga tuwalaghilili, "Paikawela mmonga wa mwenga kalema kughola lihengu, na akotoho kulyegha."¹¹Kwaikiva tunguyoghanila yiwa amonga gha mwenga wangughola ufifu paghati gha mwenga. Wangughola ng'ogha lihengu ila badili ghaki ni wandu wawela ng'ogha mighalu.¹²Hinaa hagma na weni tungulaghila na kuwalongela ku Bambu Yesu Kilisito, yiwa wangupalwa waghola mahengu kwa unyalinyali na kulyegha mulyo waughola weni.¹³Ila mwenga, walongo, mkotoho kuyunga mpumulo pamghola ghala gha chakaka.¹⁴Paikawela mundu yoyosi kalema kutundamila lilando lya twenga kulihamba hali, mulikali mihu na mweni na mkotoho kukonganika nayu, ili awesi kukolwa na honi.¹⁵Mkotoho kumlola handa mundu mhakata, ila mumkanisi handa mlango.¹⁶Bambu myegha kulikala kwa kukotoho kutovana awapegha kulikala kwa kukotoho kutovana lipindi lolosi kunjila zygoga. Bambu aweli na mwenga wogha.¹⁷Hali ni lijambuso lya nenga, Paulo, kwa liwoko lyangu mweni lyeni kuwela kilangihi kukila lihamba. Havindiwa nginguyandika.¹⁸Manemu gha Bambu wa twenga Yesu Kilisito iwesi kuwela na mwenga wogha.

1 Timothy

1

¹Paulo, mndumindumi wa Kilisito Yesu, kukovekelana na amuli gha Sapanga na mlokola wa twenga Yesu Kilisito mweni kuwela mghomba wa twenga,²kwa Timoseo mwana ghangu wa chakaka kuukwinila. Manemu na ulungwana na kulikala kwa kukotoho kutovana vyeni kuhuma kwa Tati Sapanga na Kilisito Yesu Bambu wa twenga.³Handa nikulongilile panihukile kuyenda ku Makedonia, uhighali Efeso ili uwesi kuwalaghila wandu watenu wakotoho kuvula mavulo gha uhwangi.⁴Hilahila wakotoho kuyoghanila mahimulilo gha mnyololu wa wambui zyeni kuwela ng'ogha na mwihu. Hagha yanguyambusa mabisanu nesu kupiti kupiti kuwatanga kuyendeleza mghalu wa ukwinila.⁵Hinu lukani lwa laghililo ghali ni upalo hula weni kuhuma kumoyu maha, kumawachilo maha na kuukwinila wa maha.⁶Amonga gha wandu walepelelwa lukani wakaleka mavulo hagma na kuhyukila malongelano gha kindyungi.⁷Wangupala kuwela wavula wa laghililo, ila wamanya ng'ogha kila wangukilongela au wangukikasila.⁸Ila tungumanya yiwa laghililo ni kindu maha ikiva mundu kalitumila kwa umaha.⁹Tungumanya yiwa laghililo liyandalwa ng'ogha kwaikiva gha wandu wachakaka, ila kwaikiva gha wandu weni kuvetula laghililo na weni kuhyuka, wandu weni kuwela ng'ogha watumikila wa Sapanga na weni sambu, na wandu wala wavile ng'ogha na Sapanga na wahakata. Liyandalwa kwaikiva gha weni kukoma tati na wanyongu ghau, kwaikiva gha mghalu wa kukoma,¹⁰kwaikiva gha wangongola, kwaikiva gha wawonja panji gha ndowa zyau, kwaikiva gha wala weni kukamula wandu na kuwagholi waweli wahusutu, kwaikiva gha wahwangi, kwaikiva gha wala walola ng'ogha kwa mihu ila wangulonga walolile, na yoyosi mweni kuwela kihyetu na milando gha uchakaka.¹¹Milando hai ihika kupitila habali maha yeni ukwilikihi wa Sapanga mweni kuhighilwa kwa kupitila hai nenga nikwinilwa.¹²Ningumshukwile Yesu Kilisito Bambu wa twenga. Anipeghili makakala, kwaikiva anivangalilile nenga yi wa na mundu maha, na akanivika ku utumikila.¹³Niwelili mundu wa kulighu, mweni kuhakila na mundu mtatala. Ila

nikapokela ulungwana kwaikiva nigholile kwa undyungi kwa kukotoho kukwinila. ¹⁴Ila manemu gha Sapanga wa twenga yamema ukwinila na upalo weni kuwela ku Kilisito Yesu. ¹⁵Ujumbi hau ni wa kujumilwa na ingupalwa kupapwa na wogha, yiwa Bambu Kilisito Yesu ahikili kumlima wogha kulokola wala weni sambu. Nenga na mhakata nesu kupiti wogha. ¹⁶Ila kwaikiva gha hali nenga nipeghilwi manemu lukani mghati mwa nenga, pambila gha hyogha Kilisito Yesu ahihilisi kufumilila kogha, agholile nagma handa kilangihi kwa wogha wala watemkwinila mweni kwaikiva gha ukomu wa machuwa yayendelela. ¹⁷Na hinaa kwa Nkosi mweni kuwela ng'ogha na mwihu, mweni kuhova ng'ogha, mweni kuwoneka ng'ogha, Sapanga wa weka, iweli utundamilu na ukwilikihi machuwa yayendelela na machuwa yayendelela. Hina. ¹⁸Ningulivika lilaghilo ghali kuulongolo gha wenga Timoseo, mwana ghangu. Ningughola nagma kukovekelana na ulota weni kulotwa haku mtumbulo weni kukulonelela wenga, ili uwesi kuwela kungundu maha. ¹⁹Ugholi nagma ili uwesi kuwela na ukwinila na lukani maha. Amonga gha wandu walema hagma hinu wakayalamisa ukwinila. ²⁰Handa vila Himeneyo na Alekizanda wavile nimpegga lihyukana ili wavulwi wakotoho kulighu.

2

¹Hinu pambila gha hyogha, ningupala myupi, na mayupo, na kushukwile kugholeki kwaikiva gha wandu wogha, ²kwaikiva gha wankosi na wogha wenikuwela kuulongosi, ili tuwesi kulikala ngalilu gha kukotoho kutovana na gha kuponga kuutumikila wogha na utundamilu. ³Hali ni maha na lyeni kujumilwa kuulongolo gha Sapanga Mkombola wa twenga. ⁴Mweni angupala yiwa wandu wogha walokolwi na wapati kumanya chakaka. ⁵Kwaikiva kawela Sapanga mmonga, na mweni kutukonganisa mmonga paghati gha Sapanga na wandu na mweni ni Kilisito Yesu. ⁶Ajihumisili mweni handa mahipo kwa wogha, handa uhighiliso kwalipindi lya lyaki. ⁷Kwaikiva gha nagma, nenga mweni nigholilwe kuwela mjumbi wa Habali Maha na mndumindumi. Ningulonga chakaka. Nilonga ng'ogha uhwangi. Nenga na mvula wa wandu wa milima ghangi lukani wapati kumkwinila Sapanga na kumanya chakaka. ⁸Kwa nagma, ningupala walumi kila mahala wayupi na kuyinula mawoko yeni kughululwa wakiwela ng'ogha na lilaka pamonga na utatala. ⁹Hilahila, ningupala wadala wajiviki nguu zyeni kujumilika, kwa utundamilu na kujikanisa. Wakotoho kuwela na hwila zyeni kulukwa, au zahabu, au lulu, au nguu zyeni kuhemelwa na mapesa ngenju. ¹⁰Hilahila ningupala waveli nguu zila zijumilwa kuvalwa na wadala weni kuyitikila utumikila kwa matendu maha. ¹¹Mdala na ajivuli kungalilu gha kuponga na kuutumamilu wogha. ¹²Nimlekesela ng'ogha mdala kuvula, au kuwela na uweso kunani gha mlumi ila alikali kungalilu gha ujii. ¹³Kwaikiva Adamu alumbilwi mtumbulo, na kuulongolo Eva. ¹⁴Adamu kangongwa ng'ogha, ila mdala angongilwi kuuhukaji. ¹⁵Pamogha na hagma hyogha, atelokolwa kwa kupitila kulela wana, ikiva wateyendelela kuukwinila na upalo na kuughululo na malangu maha.

3

¹Mlongelo hau ni wa kujumilwa. Handa mundu angupala kuwela mgholokela, angupala lihengu maha. ²Hinu mgholokela ni lasima akotoho kuwela na kulalamikilwa. Ni lasima aweli mlumi wa mhumbu mmonga. Ni lasima aweli na kuikanisa mweni, luhala, mwenikupangilila mighalu ghaki, mpokela wandu. Ni lasima aweli na uweso wa kuvula. ³Akotoho kuwela angutumila uhimbi, akotoho kuwela mundu wa magombi, ila mnyalinyali, mweni kupala kulikala kwa kukotoho kutovana. Ni lasima akotoho kuwela mpala mapesa. ⁴Angupalwa kuwagholokela maha wandu wa ukaya ghaki mweni, na wana ghaki wangupalwa wamyitikili kwa utundamilu wogha. ⁵Kwaikiva paikawela mundu kamanya ng'ogha kuwagholokela wandu wa ukaya kwaki mweni atewesa ghuli kulela lipinga lya wandu wa Sapanga? ⁶Akotoho kuwela mkwinila mhyonu, ili akotoho kuitutumula na kuguwa kuulamulo handa yula mhakata. ⁷Lasima hilahila aweli na sifa maha kwa wogha weni kuwela panji, ili akotoho kuguwa kuhoni na mteghu wa mhakata. ⁸Mashemasi hilahila wangupalwa kuwela weni ndyangilu maha, wakotoho kuwela weni milando miivili miivili. Wakotoho kutumila uhimbi kupiti vila ingupalwa au kuwela na lumatamata. ⁹Wawesi kugholokela kwa lukani maha hila chakaka gha ukwinila igubutulilwa. ¹⁰Waweli hilahila wahighiliswa mtumbulo, kuulongolo wawesi kutumikila kwakiva wangulalamikilwa ng'ogha. ¹¹Wadala hilahila waweli weni utundamilu. Wakotoho kuwela weni kukupikila. Waweli na kuikanisa weni na weni kujumilwa kumighalu hyogha. ¹²Mashemasi ni lasima wawe wangwana wa mhumbu mmonga. Lasima wawesi kuwagholokela maha wana ghau na wandu wa kaya ghau. ¹³Kwaikiva wala watumikila maha wangupokela ndyangilu maha na mgangamalo mkulu kuukwinila weni kuwela ku Kilisito Yesu. ¹⁴Ninguyandika mighalu hai kwa wenga, na ninguliwachilila kuhika kwa wenga machuwa gha pabehi. ¹⁵Ila panitehika kwa kuloposela ng'ogha, ninguyandika uli upati njila gha ndyangilu kulighuta lya Sapanga, lyeni kuwela lipinga lya wamkwinila Sapanga mkomu, mghomba na mtanga wa chakaka. ¹⁶Na ingingamwa ng'ogha yiwa uchakaka wa Usapanga weni kugubutulwa ni mkulu, "Awonekanili kuhigha, akahighiliswa na Mpumulo, akawoneka na watumikila wa kundumba wa Sapanga, akatangaswa paghati gha milimahyogha, akajumilwa na mlimawogha, na akayeghwa kunani kuukwilikihi."

4

¹Hinaa Mpumulo angulonga lipala lipala yiwa kulipindi lila lihika amonga gha wandu wateleka ukwinila na kuwela mihu kwa kuyoghanila mpumulo wa uhwangi na mavulo gha kimahoka yeni kuvulwa, ²kuuhwangi na umbindingu. Lukani lwau luteghalambuswa. ³Watewakanisa kuposa na kupokela mulyo uville Sapanga kalumba ulyeghwi kwa kushukwile paghati mwa weni kuukwinila na weni kuimanya chakaka. ⁴Kwaikiva kila kindu cheni kulumbwa na Sapanga kya maha.

Kwahela kila kivile tungukipokela kwa kushukwile kingupalwa kulemwa.⁵Kwaikiva kingughululwa kupitila lilando lya Sapanga na kwa njila gha mayupo.⁶Ikiva utevika mighalu hai kuulongolo gha walongo, utewela mtumikila wa maha wa Yesu Kilisito. Kwaikiva uchengilwi kwa milando gha ukwinila na kwa mavulo gha maha uyakovekelile.⁷Ila ulemi mahimulilo gha kimlimawogha yeni kupalwa na wadala wagogolo. Badili ghaki jivuli mweni kuutumikila wa Sapanga.⁸Kwaikiva mavulo gha kuchenga higha ni gha maha kwa mayaghani, ila kumtumikila Sapanga kwa maha nesu kwa mighalu hyogha. Yanguvika laghililo kwa kulama kwa hinaa na kula kunguhika.⁹Ujumbi hau ni wakujumilwa na ungupalwa kukovekelwa nesu.¹⁰Kwaikiva ni kwa lukani hali tungughasika na kughola mahengu kwa kuyangala nesu. Kwaikiva tuvile na uweso kupitila Sapanga mweni kuwela mkomu, avile ni mlokola wa wandu wogha, ila nesunesu kwa wala weni kukwinila.¹¹Ulongi na kuvula mighalu hai.¹²Mundu yoyosi akotoho kupughanya uhongolo ghako. Badili ghaki, uweli mlandano kwa wogha weni kukwinila, ku malongelo, ndyangilu, upalo, ugholokela, na kujighulula.¹³Mbaka panitehika, uyangalai kulikala kumavulo, ku kukanisa, na kukuvula.¹⁴Ukotoho kupughanya hupo yeni kuwela mghati gha mwenga, ivile upeghilwi kupitila ulota, kwa kuvikilwa mawoko na wagogolo.¹⁵Ugholi mighalu hai. ulami ku hagma ili kukula kwa wenga kuloleki na wandu wogha. Uloli nesu ndyangilo ghako na mavulo.¹⁶Uyangalai kulikala kumighalu hai. Kwaikiva kwa kughola nagma utejilokola mweni na wala wenikukuyoghanila.

5

¹Ukotoho kumkalipila mdala mgogolo. Ila umtayi moyu handa tati ghako. Uwatayi moyu wahongolo wa kilumi handa walongo ghako.²Uwatayi moyu wadala wagogolo handa nyongu ghako, na wadala wahongolo handa wahacha ghako kwa usafi wogha.³Uwatundamili wala weni kuhovilwa na walumi ghau chakaka chakaka.⁴Ila handa mweni kuhovilwa na mlumi ghaki kana mwana au wahukulu, waleki huti wajivuli kuwonesha utundamilu kwa wandu wa ukaua kwau weni. Waleki wawahipi walela ghau ulungwana, kwaikiva hai ingumhekelesa Sapanga.⁵Ila mdala mweni kuhovilwa na mlumi ghaki chakaka chakaka ni yula mweni kulekwa weka yaki. Na mweni anguvika litumaini lyaki kwa Sapanga. Machuwa hyogha angulikala kuyupa na mayupo uhiku na pamihi.⁶Hata nagma, mdala yula mweni kulikala kwa kupala sitalehe kahova, pamonga na yiwa kamkomu.⁷Na utangasi mighalu hai ili wakotoho kukulalamikila.⁸Ila handa mundu pakalema kuwagholokela walongo ghaki, nesunesu wala weni kuwela ukaya ghaki, kakanila ukwinila na ni mhakata kupiti mundu mweni kukwinila ng'ogha.⁹Hinu mdala ayandikiswi kumnyololu handa mdala mweni kuhoviwa na mlumi akiva na machuva yapungula ng'ogha isitini, na ni mhumbu wa mlumi mmonga.¹⁰Lasima aweli kamanyika kwa matendu maha, ikiva ni yiwa kawagholokela wana, au kawela kala mlungwana kwa wahlenja, au kaghulula maghulu gha weni kukwinila, au atangili wala weni kuwela wakihakilwa, au agholile lihengu lolosi maha.¹¹Ila kwa wala wenikuhovilwa na walumi ila wahongolo, ulemi kuwayandikisa kumnyololu wa weni kuhovilwa na walumi ghau. Kwaikiva pawayingila kulumatamata lwa kihigha kihyetu na Kilisito, wangupala kuposwa.¹²Kwa njila hai wanguyingila kumasitaka kwaikiva wangutenyula kuitolela kwa mtumbulo.¹³Na kangi wanguyingila kukuzyoweleda kwa upweli. Weni wangutindila lighuta kwa lighuta. Ng'ogha yiwa wapweli, ila hilahila wanguyenda kulongela mighalu gha wandu na weni kuyingilila mighalu gha waghangi. weni wangulonga mighalu ingupalwa ng'ogha kulongelwa na weni.¹⁴Hinu nenga ningupala wadala wahongolo waposwi, waleli wana, waghokoleli mighuta ghau, ili wakotoho kumpegga mhakata fwasi kutusitaki kwa kughola sambi.¹⁵Kwaikiva amonga gha weni wamhyukila kala Lihyukana.¹⁶Ikiva kawela mdala mweni kukwinila kana wadala weni kuhoviwa na walumi ghau, hinu na awatangi, ili lipinga lya weni kumkwinila Kilisito likotoho kuhinyikilwa, ili liwesi kuwatanga wala weni kuhovilwa na walumi chakaka.¹⁷Hinu wagogolo wala weni kulongosa maha wavalangililwe yiwa wangupalwa kutundamilwa nesu, nesunesu wala weni kughola lihengu lya kuvula lilando lya Sapanga.¹⁸Kwaikiva mayandiko yangulonga, "Ukotoho kumuwoa ng'ombi mlomu paangunyuka mpunga," na "Mghola lihengu angupalwa ahipwi msahala ghaki."¹⁹Ukotoho kupokela masitaka gha mgogolo ila pakuwela na masaidi waivili au waitatu.²⁰Uwakanisi wala wenikukosela kuulongolo gha wandu wogha ili waghangi weni kuhighala pangi watetila.²¹Ningukulaghila kwa kupala kuulongolo gha Sapanga, na kuulongolo gha Kilisito Yesu, na watumikila wa kundumba wa Sapanga wa weka, yiwa uviki malaghilo hagma ukikotoho kuvika ubaghula wowosi, na yiwa ukotoho kughola mghalu wowosi kwa kulola hayu ni maha kupiti ghangi.²²Ukotoho kumvikila mawoko mundu yoyosi kwa kuloposela. ukotoho kujiyingisa kusambi gha mundu ghangi. Ungupalwa kuigholokela mweni uweli swafi.²³Upalwa ng'ogha kunywegha masi weka hela. Badili ghaki, unyweghi uyimbi mayaghani kwaikiva gha mtima na mavina ghako gha lihanja kwa lihanja.²⁴Sambi gha amonga gha wandu zingumanyika kwa ulipala, na zinguwalongola kuulamulo. Ila amonga gha sambu zingukovekela kuulongolo.²⁵Hilahila, amonga gha mahengu maha yangumanyika kwa ulipala, ila hata mahengu ghangi yatejihigha ng'ogha.

6

¹Wala wogha weni kuwel pahi gha vihungu handa wahusutu wawaloli wahumbu gha weni handa wandu weni utundamilu wogha, wangupalwa kughola nagma ili lihina lya Sapanga na mavulo yakotoho kulighwa,²Wahusutu weni wabambu wakwinila wakotoho kuwapughanya kwaikiva weni ni walongu. Badili ghaki wawatumikili nesu. Kwaikiva mabambu weni kutangwa mahengu ghau ni wakwinila na wangupalwa. Uvuli na kutangasa mighalu hai.³Paikawela mundu tenu anguvula kwa kubyodosa na angupokela ng'ogha mighalu gha twenga yeni kujumilwa, hila milando gha Bambu wa twenga Yesu Kilisito, paikawela wajumila ng'ogha mavulo yeni kulongosa kukumtumikila Sapanga.⁴Mundu hayu angujiyinula na angumanya ng'ogha chochosi. Badili ghaki, kana utatala na mabisano kumilando. Milando hai

ingulela wifu, magombi, malighu, mawachilo mahakata,⁵ na mkologhanyo wa lihanja kwa lihanja paghati gha wandu weni malangu yeni kuyalamika. Wanguileka chakaka. Wanguliwachila yiwa ukwinila ndiwa njila gha kuwela wandu weni hindu ngoo.⁶ Hinaa utumikila na kubaka ni fwaida ngulu.⁷ Kwaikiva tuhika ng'ogha na chochosi kumlimawogha. Hata tuwes ng'ogha kutola chochosi kuhuma kumlimawogha.⁸ Badili ghaki tubakwi na mulyo na nguu.⁹ Hinaa hagma watewela na hindu wanguguwa kumayeso, kumteghu. Wanguguwa kuundyungi utangala na lumatamata luhakata, na kukindu chochosi kyeni kuwaghola wandu wawomeli kumayalamiso na mayaghamiso.¹⁰ Kwaikiva kupala mapesa ni mtumbulo wogha wa mahakata. Wandu weni kupala hagma, wabyodoswa kutali na ukwinila na wajihoma weni kwa lung'ai lutangala.¹¹ Ila wenga mundu wa Sapanga, ukali kutali na mighalu hai, ukovekeli haki, utumikila, uaminifu, upalo, ugangamalu, na unyalinyali.¹² Utovani ngondu maha gha ukwinila. Ukoli ukomu wa machuwa yayendelela hula weni kukughola uweli baha. Iwelili ni kwa lukani hali yiwa uwonesili ghala ugholile kuulongolo gha masaidi watangala kwa kila kiwoneka kya maha.¹³ Ningukupegha laghililo hali kuulongolo gha Sapanga, mweni kughola vindu vyogha vilami, na kuulongolo gha Yesu Kilisito, alongilile chakaka kwa Ponitio Pilato,¹⁴ uviki laghililo kwa kutimila, ukiwela ng'ogha na holu, mbaka kuhika kwa Bambu wa twenga Yesu Kilisito.¹⁵ Sapanga atehighilisa kuhika kwaki kwa lipindi chakaka, Mhighilwa, makakala weka, Nkosi mweni kulongosa, Bambu mweni kulongosa.¹⁶ Mweni weka angulikala machuwa yayendelela na mweni kulikala kumhana weni kuhikilwa ng'ogha pabehi. Kwahela mundu mweni kuwesa kumlola hata mweni kuwesa kumlola ndunda ndunda. Kwamweni uweli utundamilu na uwesa wa machuwa yayendelela. Amina.¹⁷ Walongeli wanaisa kumlimawogha hau wakotoho kuitutumula, na wakotoho kukwinila uunaisa ghau, uville wachakaka ng'ogha. Badili ghaki, Wangupalwa kumkwinila sapanga. Avile angutupatila unaisa wogha wa chakaka ili tuhekeleli.¹⁸ Walongeli waghola gha maha, waweli wanaisa kumahengu gha maha, waweli walunwana, na myandalu gha kupegha.¹⁹ Kunjila hai watejivikila mghomba maheli kwa mighalu itehika, ili yiwa wawesi kukoja ndyangilu ipalilwe.²⁰ Timoseu, ugholokeli kila upeghilwi. uiviki kutali na malongelano gha kisisihi na masindanu yeni kuingingama yavile kwa uhwanga yangukemwa milangu.²¹ Amonga gha wandu wangutangasa mighalu hai, na kwa nagha walepelela ukwinia. Manemu na yaweli pamonga na wenga.

2 Timothy

1

¹Paulo mndumindumi wa Yesu Kilisito kwa mapalo gha Sapanga, pamonga na lilaghilo lya ukomu weni kuwela mghati mwa Kilisito Yesu, ²kwa Timoseo mwana mpalwa: Manemu, luhungu, na kulikala kwa kukotoho kutovana kula kuhumile kwa Sapanga Tati na Kilisito Yesu Bambu wa twenga.³ Ningumshukwile Sapanga, yula ningumtumikila kwa lukani maha handa waigholile watati wa nenga, pala panikumbiki machuwa yogha kumayupo ghangu.⁴ Uhiku na pamuhi luhujulu lwangu ni kukulola, ili nimemeswi na luheku. Ninguyakumbiki masosi ghako.⁵ Niweelili nikikumbuswa kulongela ukwinila ghako wa chakaka, hila haku mtumbulo ilikalili kwa mbuyi mdala ghako loisi na nyongu ghako Yunisi. Na niwela na uhighilisu yiwa ukwinila hau ungulikala mghati mwako hilahila.⁶ Hai ndiwa kwaikiva ningukukumbusa kusosela hupo gha Sapanga yeni kuwela mghat gha wenga kwa njila gha kuvikilwa mawoku ghangu.⁷ Kwaikiva Sapanga katupegha ng'ogha mpumulo wa holu, ila gha makakala na upalo na utundamilu.⁸ Kwa nagha ukotoho kuuwonela honi uhighilisu weni kumlongelela Bambu wa twenga, wala wa nenga Paulo muwopwa ghaki. Ila ukonganiki kumahakilo kwaikiva gha Habali Maha kukovekelana na uweso wa Sapanga.⁹ Ni Sapanga atulokolile na kutukema kwa mkemu wa weka. Kaghola ng'ogha nagha kukovekelana na mahengu gha twenga ila kukovekelana na manemu na vila aipalile mweni. Atupeghili mighalu hai ku Kilisito Yesu pambila gha lipindi kutumbula.¹⁰ Ila hinaa ulokola wa Sapanga ugubutulwa kala kwa kuhika kwa mlokola wa twenga Kilisito Yesu. Ni Kilisito mweni kuyalamisa kihu na kuyegha ukomu weni kyomoka ng'ogha kwa mhana wa Habali Maha.¹¹ Kwaikiva gha nagha nihaghulilwi kuwela mtangasa habali, mndumindumi na mvula.¹² Kwaikiva gha nagha ningughasika hilahila, ila niwona ng'ogha honi kwaikiva ningummanya hayu nimkwinila kala. Nivile na uchakaka yiwa anguwesa kukivika kila nimphegili hata lichuwa lila.¹³ Ukumbwiki mlandano wa ujmbi wa uaminifu hula uuyoghanila kuhuma kwa nenga, pamonga na ukwinila na upal weni kuwela mghati gha Kilisito Yesu.¹⁴ Uiviki mighalu yenikuwela maha upeghilwi na Sapanga kupitila Mpumulo wa Sapanga mwenikulikala mghati mwa twenga.¹⁵ Ungumanya yiwa, wogha wenikulkala ku Asi wanilekili. Kulipinga hali kuvile na Fegelo na Hemogene.¹⁶ Bambu awonel luhungu lighuta lya Onesiforo kwaikiva mihanja itangala anihekelesili na kawonela ng'ogha honi minyololu gha nenga.¹⁷ Badili ghaki, pakawela ku Roma anihakulili kwa kuyangala na akanilola.¹⁸ Sapanga amuwesesi kupela luhungu lwaki lichuwa lila. Handa nitangili paniwelili ku Efeso, wenga ungumanya maha.

2

¹Kwa nagha, wenga mwana ghangu, utaywi makakala kumanemu yeni kuwela mghati mwa Kilisito Yesu.² Na mighalu uiyoghanile kwa nenga paghati gha wandu watangala, uwapeghi wandu waaminifu weni kuwesa kuwavula waghangi hilahila.³ Ukonganiki kumahakilo pamonga na nenga, handa mtovangondy wa maha wa Kilisito.⁴ Kwahela mtovangondy mwenikutumikila na lipindihalihali akatumikila mighalu ghanghi gha kulama kwai, ili amhekelesi afisa ghaki mkulu.⁵ Hilahila handa mundu pakasindana handa mtula mbilo, atepeghwa ng'oghahupo pakasindana kwa kukovekela ng'ogha njila zya kusindanila.⁶ Ni maha yiwa mtukutulayula mweni kuyangala aweli wa mtumbulo kupokela lihomosi lya masau

ghaki.⁷Uwachili haki nikilongela, kwaikiva Bambu atekupeghe umanyi kumighalu hyogha.⁸Umkumbwiki Yesu Kilisito, kuhuma uwelekwa wa Daudi, yula aweili kahindlilwa kuhuma kukihu. Hai ni kukovekelana na ujumbi ghangu wa Habali Maha,⁹ivile kwaikiva gha hau ninguhakilwa na hata kuwopwa minyololu handa munda mghola mahakata. Ila lilando lya Sapanga linguwopwa ng'ogha kwa minyololu.¹⁰Kwa nagma, ningufumilila mighalu hyogha kwaikiva gha wala wavile Sapanga kawahaghula kala, ili hilahila na weni wapokeli ulokola weni kuwela kwa Kilisito Yesu pamonga na ukwilikihi wa machuwa yayendelele.¹¹Ulongela hau ni chakaka: "Ikiva tuhova pamonga na mweni, tutelama pamonga na mweni hilahila,¹²ikiva tutefumilila, tutelongosa pamonga na mweni hilahila, ikiva tutemkanila mweni, na mweni hilahila atetukanila twenga.¹³Handa tutewela ng'ogha waaminifu, mweni atehighala kuwela muaminifu, kwaikiva anguwesa ng'ogha kuikanila mweni baha."¹⁴Uyendeleli kuwakumbusa mighalu hai. uwakanisi kuulongolo gha Sapanga waleki kubisana kwa habali gha milando. Kwaikiva kwahela fwaida kunani gha mghalu hau. Kukovekelana na hali kuvile na mayaghaniko kwa wala weni kuyoghanila.¹⁵Ugholi kuyangala kujiwonesha yiwa ujumilwa kwa Sapanga handa mghola lihengu mweni kuwela ng'ogha na lilando lya kulalamikilwa. Ulitumili lilando lya chakaka kwa utimili.¹⁶Ujiviki kutali na malongelano gha kimlimawogha, yeni kulongosa nesu kupiti uhakata.¹⁷Malongelo ghau yatelandala handa lilonda mbama. Paghati gha weni ni Himenayo na Fileto.¹⁸Hagha ni wandu weni kulepelela uchakaka. Wangulonga yiwa uhinduko yiwa uhumila kala. Wangughalambula ukwinila gha amonga gha wandu.¹⁹Hata nagma, mghomba weni makakala wa Sapanga ungugholoka, kweni mayandiko hagha, "Bambu anguwamanya wandu ghaki, na kila mweni kulikema lihina lya Bambu ni lasima ajiviki kutali na uhakata."²⁰Kweni lighuta lya unaisa, ng'ogha yiwa kuvili na vyombu vya sahabu na shaba weka. Hilahila kuvile na vyombu vya mibiki na lutupi. Amonga gha havi ni kwaikiva gha kutumilwa kwa utundamilu na amonga gha hagha ni kwaikiva gha matumikilo gha utundamilu ng'ogha.²¹Ikiva munda atejighulusa mweni kuhuma kweni kuhuma kumatumikilo gha utundamilu ng'ogha, mweni ni kyombu kyeni kutundamilika. Kavikwa handa munda wa weka, mweni fwaida kwa Bambu, na kayandalwa kwa kila lihengu maha.²²Mlikali kutali na lumatamata lwa kuuhongolo. Ukikovekela haki, ukwinila, upalo na klikala kwa kukotohokutovana pamonga na wala weni kumkema Bambo kwa moyu mbulete.²³Ila ulemi usihisihi na kula kukonywa kwa upughanyo. Kwaikiva ungumanya yiwa vingulela magombi.²⁴Mtumikila wa Bambu angupalwa ng'ogha kuwela na magombi, badili ghaki angupalwa kuwela mnyalinyali kwa wandu wogha, mweni kuwesa kuvula, na mvumilifu.²⁵Ni lasima awavuli kwa unyalinyali wala weni kumngingama. Pangi Sapanga awesi kuwalekesela sambu kwa kumanya chakaka.²⁶Wawesi kupokela umanyi kangi na kuhyeta mteghu wa Lihyukana, badili gha kuwela wakumulwa na mweni kwaikiva gha mapalo ghaki.

3

¹Ila umanyi hali: kumachuwa gha mwihu kutewela na mighalu ikamala.²Kwaikiva wandu watewela weni kujipala weni, weni kupala feza, weni kujilinula, weni mikwinakwina weni mapughanyu weni kuwatundamila ng'ogha walela ghau, weni kuwela ng'ogha na kushukwile na wahakata.³Weni kuwela ng'ogha na upalo wa chakaka, weni kupala ng'ogha kulikala kwa kukotoho kutovana na yeyosi, weni kusongesela na weni kukupikila, weni kuwesa ng'ogha kulikana weni, weni fulughu, weni kupala ng'ogha umaha.⁴Watewela weni kuwahyika wayau, weni kinyengu, weni kuipala weni na weni kupala mawamba kupiti kumpala Sapanga.⁵Kwa panje watewela na wuso wa kumtundamila Sapanga, ila watelema makakala ghaki. Ulikali kutali na wandu hagha.⁶Kwaikiva amonga gha weni ni walumi wenikuyingila kufamilia zya wandu na kuwakwegha wadala wandungu. Hagha ni wadala weni kumema sambu na weni kulongoswa na lumatamata lwa njila wekaweka.⁷Wadala hagha wangujivula machuwa hyogha, ila katu watewesa ng'ogha kuhikila umanyi wa hila chakaka.⁸Handa vila iwela kwa Yane na Yambre waghokile kihyetu na Musa. Kwa njila hai wavula hagha wa uhwanga wangugholoka kihyetu na chakaka. Ni wandu weni kuyalamiswa kumawachilo ghao, weni kujumilwa ng'ogha kwa habali gha ukwinila.⁹Ila wateyendelele ng'ogha kutali. Kwaikiva undyungu ghau utevikwa lipala kwa wandu wogha, handa vila uwelili wa wala wandu.¹⁰Ila wenga uyakovekelile mavulo ghangu, ndyangilu ghangu, lukani lwangu, ukwinila ghangu, ufumilifu ghangu, upalo ghangu na kugholoka kwa nenga,¹¹maghasu mahakilo na ghala yanikolile kula ku Antiokia, Ikonia na Lisitila. Nifumililili mahakilo. Bambu anilokolile kuhyogha hagha.¹²Wogha weni kupala kulama kungalilu gha kumtundamila Sapanga ku Kilisito Yesu watehakilwa.¹³Wandu wahakata na wahwanga wateyendelele kuwela wahakata nesu. Watewabyodosa waghanga. Weni wabyodosa.¹⁴Ila wenga, uyendeleli kulikala kumighalu ujivulile na kuikwinila kwa chakaka. Kwaikiva ungumanya ujivulile kwa ghani.¹⁵Ungumanya yiwa kuhuma uwana ghako uyamanyile mayandko gha Sapanga. Hagha yanguwesa kukutundamalisa kwaikiva gha ulokola kwa njila gha ukwinila ku Kilisito Yesu.¹⁶Kila liyandiku livikwa mumulilo na Sapanga. Ila maha kwa mavulo yeni hupo, kwa njokulelo, kwa kuvika magha yala yeni kuwela ng'ogha maha, na kwa kuvula yala gha haki.¹⁷Hai ni yiwa Munda wa Sapanga aweli katimila, akiva kapeghwa vindu vyogha kwaikiva gha kughola kila lihengu maha.

4

¹Ningukupeghe lilaghilo hali lyeni utopa kuulongolo gha Sapanga na Kilisito Yesu, yula atewaamula wala wavile wakomu na wala wahovile, na kwaikiva gha kugbutulilwa kwaki na unkosi ghaki:²Litangasi Lilando. Ugholi lihengu kwa lipindi lya maha na lipindi lya maha ng'ogha. Uwalongeli wandu sambu syau, ukalipili, ukumbusili kumbusili, kwa ufumilifu wogha na mavulo.³Kwaikiva lipindi lilehika livile wandu wateyendana ng'ogha na mavulo gha chakaka. Badili ghaki, watejihakulila wavula wa kuvula kukovekelana na lumatamata lwau. Kwa njila hai mapulukilo ghau yatewela

yatekenywa. ⁴Wateleka kuyoghanila mavulo gha uchakaka, na kuhyukila mahimulilo. ⁵Ila wena uweli mchakaka kumighalu hyogha, ufumilili mighalu ikamala, ugholi lihengu lya mtangasa Habali Maha; utimilisi lihengu lyaku. ⁶Kwaikiva nenga niyitwa kala. Lipindi lya kuhuka kwa nenga lihika kala. ⁷Nisindanili kuhaki, kutyanga nimalila, ukwinila niugholokela. ⁸Likokoma lya haki livikwa kala kwaikiva gha nenga, ivile Bambu, mweni kulamula kwa haki, atenipegha lichuwa lla. Na ng'ogha kwa nenga hela ila hilahila kwa wogha wenikulindila kwa luhujulu kuwoneka kwa mweni. ⁹Uyangalai kuhika kwa nenga kwa kuloposela. ¹⁰Kwaikiva Dema kanileka. Anguupala mlimawogha wa hinaa na kayenda ku Sesoloniki, Kileseni ayendili ku Galatia, na Tito ayendili ku Dalimatia. ¹¹Luka weka yaki ndiwa kapamonga na nenga. Umtoli Maliko uhiki na mweni kwaikiva mweni ni wa maha nesu kwa nenga kulihengu. ¹²Nimlaghila Tikiko Efeso. ¹³Lila lihabiti livile nililekili ku Tiloa kwa Kalipo, pauhika kwa nenga uhiki nalu, pamonga na vila vihitabu nesu nesu vila vya ngozi. ¹⁴Alekizanda yula mhongola malyuma anigholilile mahakata matangala. Bambu atemhipa kukovekelana na matendu ghaki. ¹⁵Nawenga hilahila ulikali mihu na mweni, kwaikiva angingamili nesu milando ghanghu. ¹⁶Kuutetela ghanghu wa mtumbulo, kwahela mundu yeyosi mweni kugholoka pamonga na nenga, badili ghaki, kila mmonga anilekili. Sapanga akotoh kuwavalangilila yiwa wakosa. ¹⁷Ila Bambu agholokila pamonga na nenga, akanitaya makakala ili kupitila nenga, lilando lilongelwi kwa utimila na milima ipati kuyoghanila. Nilokolilwi kumlomu wa himba. ¹⁸Bambu atenilekanisa na matendu hyogha mahakata na kunilokola kwaikiva gha unkosi ghaki wa kundumba. Ukwilikihili uweli kwa mweni machuwa yayendelela na machuwa yayendelela. Hina ¹⁹Umjambusi Pilisika, Akila na Lighuta lya Onesifolo. ²⁰Elasito ahighalile haku Kolinto, ila Tilifimo nimlekili ku Mileto akiwela mvina. ²¹Ugholi kuyangala uhiki pamila gha lipindi lya lupepu. Eubulo angukujambusa, hilahila Pude, Lino, Kilaudia na walongo wogha. ²²Sapanga aweli pamonga na mpumulo ghako, Manemu yaweli na wenga.

Titus

1

¹Paulo, mtumikila wa Sapanga na mndumindumi wa Yesu Kilisito, kwa ukwinila wa wahaghulwa wa Sapanga na mavulo gha uchakaka yeni kuyegha kumtumikila Sapanga. ²Wawela kulitumaini lya ukomu wa machuwa yayendelela ivile Sapanga mweni kulonga ng'ogha uhwangi aulaghilili kuhuma dahili. ³Kwa lipindi chakaka, agubutulili lilando lyaki kuujumbi anipeghili nenga niutangasi. Inipalile kughola nagha kwa amuli gha Sapanga mlokola wa twenga. ⁴Kwa Tito, mwana wa chakaka kuukwinila wa twenga. Manemu, luhungu na kulikala kwa kukotoho kutovana kula kweni kuyeghwa na Sapanga Tati na Yesu Kilisito mlokola wa twenga. ⁵Kwaikiva gha nagha nalikuleka ku Kilete, yiwa ugholi mighalu hyogha hila itimilili ng'ogha na kuwavika wagogolo wa kugholokela mapigha gha wenikumkwinila Kilisito kwa kila mlima handa vila nikulaghilile. ⁶Mgogolo wa mlipinga lya weni kumkwinila Kilisito akotoho kuwela na kung'ung'ulikilwa, mngwana wa mhumbu mmonga, mweni kuwela na wana walungwana weni kulongelelwa ng'ogha mahakata au wawela ng'ogha na utundamilu. ⁷Ni maha nesu kwa mgholokela, handa mgholokela wa lighuta lya Sapanga, akotoho kuwela na kung'ungulikilwa. Akotoho kuwela mundu wa milowi, au mweni kuwesa ng'ogha kujikanisa. Ni lasima akotoho kuwela mundu myuyughu wa lilaka, akotoho kuwela mlowela, akotoho kuwela mundu wa kusababisa magombi, na akotoho kuwela mweni lumatamata. ⁸Badili ghaki aweli mundu mweni kukalibisa, mweni kupala ulungwana, ni lasima aweli mundu mweni malangu yatimila, mweni chakaka, mweni kumtumikila Sapanga, mweni kuilongosa mweni. ⁹Mweni kuwesa kugholokela mavulo gha chakaka yeni kuvulwa, ili awesi kuwataya moyu kwa mavulo maheli na mweni kuwesa kuwachenga wogha weni kumngingama. ¹⁰Kwaikiva kuvile na weni kuhyuka watangala, nesunesu wala weni lijandu. Milando ghau ni gha kupughanywa. Wanguwandanga wandu na kuwalongosa kuubyodoso. ¹¹Ni lasima kuwakanisa wandu handa hagma. Wanguvula ghala yapalilwe ng'ogha kuvula kwa hupu gha kuyalamisa familiya zyogha. ¹²Mmonga wa weni mundu mweni luhala, ailongile, Wakilete wavile na uhwangi weni kuwela ng'ogha na mwihu, wahakata na mikokolo yeni kutilwa, wafifu na walafi. ¹³Hagma malongelo ni gha uchakaka, hinu uwakanisi kwa makakala ili wawesi kulonga uchakaka kuukwinila. ¹⁴Wenga ukotoho konganika na weni kumahimulilo yawela ng'ogha na uchakaka gha Kiyahudi au amuli zya wandu, wenikuhuyisa kuhyetu uchakaka. ¹⁵Kwa wogha weni kuwela maha, vindu vyogha ni maha. ila kwa wogha wavile na ndaka na weni kukwinila ng'ogha, kwahela kyeni kuwela kya maha. Kwaikiva mawachilo ghau na lukani lwau vyogha vitaywa ndaka. ¹⁶Wanguyitikila kummanya Sapanga, ila kwa matendu ghau wangumkanila. Weni ni wahakata na weni watundamila ng'ogha. Wahihiliswa ng'ogha kwa mhalu wowosi maha.

2

¹Ila wenga uyalongeli ghala yeni kuyendana na mavulo gha uchakaka. ²Wagogolo waweli na kujilongosa weni, utundamilu, luhala, ukwinila wa maha, kuupalo, na kuufumilifu. ³Hilahila wadala wagogolo ni lasima machuwa yayendelela walangihi yiwa ni weni kuitundamila, na ngogha weni kulongela milandu gha wandu kwa uhakata. Ni lasima wakotoho kuwela wahuutu wa uyimbi. ⁴Wangupalwa kuvula ghala gha maha ili kuwayandala wasikana kwa luhala kuwapala walumi ghau na wana ghau. ⁵Wangupalwa wawavuli kuwela na luhala, wakotoho kuwela na ndaka, weni kuvika maha mighuta ghau, na watundamili kwa walumi ghau weni, wangupalwa kughola mighalu hai ili lilando lya Sapanga likotoho kulighwa. ⁶Kunjila haihai, muwatayi moyu wahongolo wa kilume waweli na luhala. ⁷Kunjila zyogha mjiviki weni kuwela na mlandano kulihengu maha, na pamvula muwonesi uyitikila na utundamilu. ⁸Mlongeli ujumbi

weni kumanyika na weni kuwela ng'ogha na lidowa, ili yoyosi mweni kungingama ataywi honi kwaikiva kahela mghalu mhakata wa kutulongela twenga.⁹Wahusutu na wawatundamili mabambu ghau kukila kindu. Wapalwa kuwahekelesa na ng'ogha kusindana kulonga na weni.¹⁰Wangupalwa ng'ogha kuhija. Badili ghaki, wangupalwa kuwonesha ukwinila wogha maha ili kunjila zyogha wapambi mavulo gha twenga yailongile Sapanga mlokola wa twenga.¹¹Kwaikiva manemu gha Sapanga yawoneka kwa wandu wogha.¹²Ingutuvula kukanila mighalu iwela ng'ogha gha ki Sapanga na lumatamata lwa mlimawogha. Ingutuvula kulama kwa luhala, kwa chakaka, na kunjila zya ki Sapanga kwa lipindi hali.¹³Lipindi tukilindila kupokela litumaini lyetu lyeni highili, mwoneko wa ukwilikihi wa Sapanga wa twenga mkulu na mlokola wa twenga Yesu Kilisito.¹⁴Yesu ajihumisilili mweni kwaikiva gha twenga ili kutukombola kuhuma kuuhyukaji na kutughola tuweli ng'ogha na ndaka, kwaikiva gha mweni, wandu chakaka weni kuwela na kupala kughola lihengu maha.¹⁵Uyalongi na kusisitisa mighalu hai. ukalipili kwa uweso wogha. Ukotoho kujumila mundu yoyosi akupughanyi.

3

¹Uwakumbusi kuwanyenyekela vilongosi na uweso, kuwatundamila na kuliandala kukila lihengu maha. ²Uwakumbusi wakotoho kumgholela mundu yeyosi uhakata, wahyeti kusindana kwa milando, wawapeghi nafwasi wandu ghangi lipindi lya kupala kughola mghalu, na kuwonesha kunyenekela kwa wandu wogha. ³Kwaikiva natwenga hilahila tuwelili na mawachilo gha kubyodoka na weni utatala. Tuwelili kuuyalamiso na tugholilwe kuwela wahusutu kwa lumatamata lutangala na luheku. Tulikalili kuwifu na uhakata. Tuhyomile na kuhyomelana. ⁴Ila lipindi luhungu lya Sapanga mlokola wa twenga na upalo ghaki kwa wandu pauwoneka, ⁵iwelili ng'ogha kwa kughola matendu maha tugholili, ila atulokolili kwa manemu ghaki. Atulokolili kwa kutughulula kwa kuwelekwa hyonu na kukugholwa hyonu na kukugholwa hyonu ku Mpumulo. ⁶Sapanga ayitili Mpumulo mhangulwa kwa kutangala kunani kwa twenga kupitila Yesu Kilisito mlokola wa twenga. ⁷Agholile nagha ili, patuwela tualangililwa chakaka kwa manemu ghaki, tuweli wakwinila kuuchakaka wa ndyangili gha machuwa yayendelela. ⁸Hau ni ujumbi wa kujumilika. Ninguwapala mlongeli kwa kugangamala mighalu hai, ili wala weni kumkwinila Sapanga waweli na lukani kunani gha lihengyu maha lyeni kuvikwa kuulongolo gha weni. Mighalu hai ni maha na yeni fwaida kwaikiva gha wandu wogha. ⁹Ila mjiviki kutali na malongelano gha kupughanyika, mahimulilo gha mambuyi, kusindana, na mikologhanyi yeni kulongelela shalia. mighalu hai ivileng'ogha gha maha na ilepelela hupo. ¹⁰Mumlemi mundu yoyosi mweni kuyambusa mikologhanyi paghati gha mwenga. Badili gha kumkanisa lihanja lya mtumbulo na lya ivili, ¹¹mmanyi yiwa mundu wa nagha kaleka kala njila hila gha chakaka na angughola sambu na kujilamula mweni. ¹²Panimlaghila kwa wenga hayu Alitemi au Tikiko, uloposeli kuhika kwa nenga haku Nikopoli haku nilamula mweni kulikala lipindi lya lupepo. ¹³Uloposeli na umlaghili Zena mweni malangu gha shalia, na Apolo, na uhighilisi yiwa wavile na kila kindu kyeni kupalwa haku. ¹⁴Wandu wa twenga ni lasima wajivuli kughola mahengu kumahengu maheli yeni kuyavisa vindu vila tungupala kila lelo ili wakotoho kuwela weni kulela ng'ogha matungula. ¹⁵Wogha weni kuwela pamonga na nenga wangukujambusa wala weni kutupala kuukwinila. Manemu yaweli na mwenga wogha.

Philemon

1

¹Paulo, muwopwa wa Kilisito Yesu, na mlongo Timoseo, tungumuyandikila Filemoni, mpalwa ghanja wa twenga na mghola lihengu pamonga na twenga, ²na kwa Afia mhacha wa twenga, na kwa Akipasi mtovangonde myetu, na kulipinga lila limkwinila Kilisito lyeni kukonganika ukaya kwa wenga. ³Manemu yaweli kwa mwenga na kulikala kwa kukotoho kutovana kula kunguhuma kwa Sapanga Tati wa twenga na kwa Bambu Yesu Kilisito. ⁴Lipindi lyogha ningumshukwile Sapanga. Ningulikema lihina lyaku kumayupo ghangu. ⁵Nihyoghanila upalo na ukwinila uwela nau ku Bambu Yesu na kwaikiva gha wakwinila wogha. ⁶Ninguluwa yiwa mkongano wa Kiukwinila wa ukwinila wa mwenga uweli na uweso kumanyi wa kila mghalu maha weni kuwela paghati gha twenga ku Kilisito. ⁷Kwaikiva niwela na luheku na mbumulilo kwaikiva gha upalo ghako, kwaikiva mioyu gha wakwinila iwelili ikipongwa na wenga, mlongo. ⁸Kwa nagha pamonga na yiwa niwela na makakala hyogha kukulongela wenga kughola kila ungukiwesa kukighola, ⁹ila kwaikiva gha upalo badili ghaki ningukuluwa nenga Paulo, mwenikuwela mgogolo na hinaa ni muwopwa kwaikiva gha Kilisito Yesu. ¹⁰Ningukulongela kwa hayu mwana ghangu Onesimo, nimlela kuvifungu vya nenga. ¹¹Kwaikiva haku dahili awelili ng'ogha maha, ila hinaa wa maha kwa wenga na nenga. ¹²Nimyegeha mweni mwenikuwela wa moyu ghangu chakaka ahiki kangi kwa wenga. ¹³Ninguliwachila angaliyendelela kuhighala pamonga na nenga, ili anitumikili badili gha wenga, lipindi paniwela mukihungu kwaikiva gha Habali Maha. ¹⁴Ila nipala ng'ogha kughola mghalu wowosi bila luhusa ghaku. Nigholile nagha ili mghalu wowosi wa Maha ukotoho kugholeka kwaikiva nikulasimisa, ila kwaikiva upalile mweni kughola. ¹⁵Labuda ni kwaikiva avikilwi weka na wenga kwa lipindi, iwelili nagha ili uweli pamonga na mweni machuwa yayendelela. ¹⁶Ili akotoho kuwela kangi mhusutuna, ila maha kupiti mhusutu, handa mlongo mpalwa, nesu nesu, kwa nenga, na nesu kupiti ni kwa wenga, kuhigha na ku Bambu. ¹⁷Na paikawela unguniwachila nenga ni mkwinila, umpokeli handa vila ungalinipokela nenga. ¹⁸Ila paikawela kakukosela mghalu wowosi, au kana chochosi kukuhipa wenga, ukilidili haki kuhuma kwa nenga. ¹⁹Nenga Paulo ninguyandika kwa liwoko gha nenga mweni, nenga nitekuhipa. Ningulonga ng'ogha kwa wenga yiwa utenihipa kulama kwa wenga kogha. ²⁰Hina mlongo uleki mbati luheku lwa Bambu kuhuma kwa wenga, uuhekelesi moyu ghangu ku Kilisito. ²¹Panikawela na imani kulongela utundamili ghako, ningukuyandikila

kunu nikimanya yiwa uteghola kupiti vila ningukuluwa.²² Lipindi hali hali uyandali kyumba kya wahlenja kwaikiva gha nenga, kwaikiva ningutumaini kupitila mayupo ghako nitekutyangilila machuwa gha pabehi.²³ Epafula muwopwa muyangu ku Kilisito Yesu angukujambusa,²⁴ na handa vila aigholile Maliko, Alisitako, Dema, Luka, waghola lihengu pamonga na nenga.²⁵ Manemu gha Bambu Yesu Kilisito yaweli pamonga na mpumulo wa wenga. Hina.

Hebrews

1 ¹Lipindi lipitili Sapanga alongili na wagogolo wa twenga kupitila walota mianja itangala na kwa njila zitangala. ²Ila kumachuwa hagma tuwela naye, Sapanga kalongela na twenga kupitila Mwana, avile amvikili kuwela mlihi wa vindu vyogha, na avile kupitila mweni hila hila alumbili mlimawogha. ³Mwana ghaki ni mhana wa ukwilikihi ghaki ndyangilu weka gha asili ghaki, na mweni kuyendeleza vindu vyogha kwa lilando lya makakala ghaki. Badili gha kutimilisa ughululo wa sambu, atamili pahi liwoku lya kuliyila wa ukulu haku kunani. ⁴Kawela maha kupiti watumikila wa kundumba wa Sapanga, handa vila lihina lila kalilihi liwela maha kupiti mahina gha weni. ⁵Kwaikiva ni kwa mtumikila ghani wa kundumba wa Sapanga ayesili kulonga, "Wenga ni mwana ghangu, lelo niwela tati ghako?" Na kangi, "Nitewela tati kwa mweni, na mweni atewela mwana kwa nenga?" ⁶Kangi, lipindi Sapanga paamyeghili muwelekwa wa mtumbulo kumlimawogha, ailongile, "Watumikila wogha wa kundumba wa Sapanga ni lasima wamtundamili." ⁷Kwa kulongelela watumikila wa kundumba wa Sapanga ailongile, "Hayu mweni kughola watumikila ghaki wa kundumba kuwela mipumulo, na watumikila ghaki kuwela mivalika gha lyoto." ⁸Ila kwa kulongelela mwana angulonga, "Kikalilo kyako kya ukulu, Sapanga, ni kya machuwa yayendelela na machuwa yayendelela. Hyatu gha unkosi ghako ni hyatu gha haki. ⁹Upalile haki na kuhyomela utenyula wa selia, kwa nagha Sapanga, Sapanga ghako, kakupakala mahuta gha luheku kupiti wayako." ¹⁰Haku mtumbulo, Bambu, uvikili mghomba wa mlima wogha. Kundumba ni mahengu gha mawoko ghako. ¹¹Kutehuka ila wenga uteyendelela. Zogha zitehakala handa nguu. ¹²Utekubindilila bindilila handa likoti, na kweni kutehyuka handa nguu. Ila wenga ni yulayula, na machuva ghako iteyomoka ng'ogha. ¹³Ila ni kwa mtumikila wa wa kundumba wa Sapanga gha ni ailongile lipindi losi, "Uliali liwoku lya mbani gha ukulu mbaka paniwaghilile wahakata ghako kuwela pahi gha maghulu ghako?" ¹⁴Ghuli, wogha ng'ogha mipumulo ilaghilwa kuwatumikila na kuwavika maha wala watelihi ulokola?

2

¹Kwa nagha ni lasima tuviki kuulongolo nesu ghala tuyoghanilile, ili tukotoho tukabaghuwa kutali na yeni. ²Kwaikiva paikawela ujumbi ulongilili na watumikila wa kundumba wa Sapanga ni chakaka, na kila uhakata na uhyuka vingupokela unyokolu hela, ³tutewesa ghuli kuhyeta paikawela tuukasila ng'ogha ng'ogha ulokola hau? -ulokola uvile umtumbulo utangasilwi na Bambu na kuhighiliswa kwa twenga na wala wa uyoghanilile. ⁴Sapanga hila hila auhighilisili kwa vilanghi, malolosu na kwa matendu makulunga wekaweka, na kwa hupo gha Mpumulo wa Sapanga azipegihili kukovekelana na mapalo ghaki. ⁵Sapanga kauvika ng'ogha mlimawogha hula utehika, uvile tunguulongelela habali zyaki, pahi gha watumikila wa tumikila wa kundumba wa Sapanga. ⁶Badili ghaki, mundu mtenu kahighilisa kumahala kutenu akilonga, "Mundu ni niki, hata uwesi kumkumbwike? Au mwana wa mundu, hata umviki maha?" mundu kuwela mnung'una kupiti mtumikila wa kundumba wa Sapanga; umvika likokoma lya ukwilikihi. (Uwikili mkasu: Kumayandiko gha mtumbulo, musitsli hau uwela ng'ogha." ⁸Uvika kila kindu pahi gha maghulu ghaki." Kwa nagha Sapanga kavika kila kindu pahi gha mundu. Kaleka ng'ogha chochosi kivile kiwela ng'ogha pahi ghaki. Ila hinaa tulola ng'ogha kyambila kula kindu kikiwela pahi ghaki. ⁹Hata nagha, tungulola yula awelili kagholwa kwa lipindi, pahi kupiti watumikila wa kundumba wa Sapanga- Yesu, avile, kwaikiva gha mahakilo ghaki na kihu kyaki, kavikwa likokoma lya ukwilikihi na utundamili. Hina hinaa kwa manemu gha Sapanga, Yesu kayesa kihu kwaikiva gha kila mundu. ¹⁰Iwelili chakaka yiwa Sapanga, kwaikiva kila kindu kiwela kwaikiva gha mweni na kupitila mweni, apalilwi kuwayegha wana watangala kuukwilikihi, na yiwa apalilwi kumghola kilongosi kuulokola wau kuwela utimila kupitila mahakilo ghaki. ¹¹Kwa ikiva wogha waivili yula mwenikughulula na wala weni kughululwa, wogha wanguhumila kwa mmonga, Sapanga Kwaikiva gha nagha yula mweni kughulula kwa Sapanga kangulola ng'ogha honi kuwakema walongo. ¹²Angulonga, "Nitetangasa lihina lya wenga kwa walongo ghangu, niteyimba kulongelela wenga kuhuma mghati gha konganiko." ¹³Kangi angulonga, "Nitekwinila kumweni." Na kangi, Uloli, haku niwea na wana wavile Sapanga kanipegha." ¹⁴Kwa nagha, kwaikiva wana wa Sapanga wogha wangukongine mwahi, Hila hila Yesu akonganikili vindu vilavila, ili yiwa kupitila kihu apati apati kumhulusa yula avile kana ulongosi kunani gha kihu, avile ni lihyukana. ¹⁵Hai iwelili nagha ili awaviki pekesu wala wogha wavile kupitila holu gha kihu walikalili ngalilu ghau hyogha kuuhusutu. ¹⁶Kwa chakaka ng'ogha mtumikila wa kundumba wa Sapanga mweni kuwatanga. Badili ghaki, anguwatanga wawelekwa wa Ablahamu. ¹⁷Kwa nagha, iwelili lasima mweni aweli handa walongo ghaki kunjila zogha, ili awesi kuwela mtambika mkulu mweni luhungu na mchakaka kwa vindu vya Sapanga, na yiwa aweli na uweso wa kughola mlekeselo kwa sambu sya wandu. ¹⁸Kwaikiva Yesu mweni kahakilika, na kuyeswa, kana uweso wa kuwatanga wala weni kuyeswa.

3

¹Kwa nagha, walongo wambulete pee, wakonganika wa ukemu wa kundumba, mumuwachilile Yesu, Mndumindumi na Mtambika Mkulu wa uyitikila wa twenga. ²Awelili mchakaka kwa Sapanga mweni kumhaghula, handa Musa vila awelili

mchakaka hilahila kulighuta lyogha lya Sapanga.³ Kwaikiva Yesu kavalangililwa kuwela na utundamilu mkulunga kupiti hula awelili nau Musa, kwaikiva yula mwenikuchenga lighuta kanguvalangwa kuwela na utundamilu mkulunga kupiti lighuta lyeni.⁴ Kwaikiva kila lighuta linguchengwa na mundu mtenu, ila yula mwenikuchenga kila kindu ni Sapanga.⁵ Chakaka Musa awelili mchakaka handa mtumikila kulighuta lyogha lya Sapanga, akitola uhighiliso kulongelela mighalu itelongwa lipindi litehika.⁶ Ila Kilisito ni Mwana kuugholokela wa lighuta lya Sapanga. Twenga nilighuta lyaki patutekola njenji kukuihighilisa na umaha wa uhighiliso.⁷ Kwa nagma, ni handa Mpumulo vila angulonga, "Lelo, handa mteyoghania lalowi lyaki,⁸ ukotoho kuughola moyu ghako kuwela ukamala handa Waizilaili vila waigholile kuuhyuko, kulipindi lya kuyeswa kuluvagha.⁹ Hali liwelili lipindi livile watati wa mwenga wanihyukile kwa kuniyesa, na lipindi, kwa machuva ialobaini, walolile matendu ghangu.¹⁰ Kwa nagma nihekeleswa ng'ogha na kiwelekwa haki. Nilongile, 'Wanguyaghamila kila lipindi kumioyu ghau, na wangumanya ng'ogha njila zyangu.¹¹ Ni handa vila nilapili kulilaka lya nenga: Wateyingila ng'ogha muluheku lwangu."¹² Muweli mihu, walongo, ili yiwa kukotoho kuwela moyu muhakata wa kukotohomkukwinila kwa mmonga wa mwenga, moyumuvile uteyenda kutali na Sapanga mwenikuwela mkomu.¹³ Badili ghaki, mlongelani kila lichuwa kila mmonga na myaki, ili kila paikemwa lelo muweli na luhujulu, ili yiwa mmonga paghati gha mwenga akotoho kugholwa mkamala kwa kungongwa na sambi.¹⁴ Kwaikiva tuwela tukonganika ku Kilisito paikawela tutematilana na uhighiliso wa twenga kwa makakala kumweni kuhuma mtumbulo mbaka kumwihu.¹⁵ Kulongelela hali ilongelwa kala, "Lelo handa mteliyoghania lalowi lyaki, mkotoho kughola mioyu gha mwenga kuwela mikamala, handa Waizilaili vila waigholile lipindi lya uhyuko."¹⁶ Ni akina ghani hagma wamyoghaniile Sapanga na kuhyuka? Wawelili ng'ogha wala wogha wavile Musa kawalongosa kuhuma ku Misili? ¹⁷Na kina ghani wavile Sapanga kawahyomela kwa machuva ialobaini? Ng'ogha pamonga na wala waigholile sambi, wavile mindumbi ghau yeni kuhova iwonjili kuluvagha? ¹⁸Ni akina ghani awalapilili Sapanga yiwa wateyingila ng'ogha kuluheku lwaki, handa ng'ogha wala wavile wamuyitikila ng'ogha Sapanga? ¹⁹Tungulola yiwa wawesili ng'ogha kuyingila kuluheku lwaki kwaikiva gha kukotoho kukwinila.

4

¹Kwa nagma, tungupalwa kuwela mihu ili yiwa paghati gha mwenga akotoho kuwela hata mmonga atewoneka kusindwa kuhikila kila alongelilwi yiwa atepeghwa kyeni kuyendeleva kya mbumulilo gha Sapanga.² Kwaikiva tuville na habali maha kulongelela mbumulilo gha Sapanga litangaswa kwa twenga handa Waizilaeli vila wawela nayu, ila ujumbi hau uwatangili ng'ogha wala wauyoghaniile wakaleka kukonganisa ukwinila kwa hali.³ Kwa twenga, tuville tukwinila kala-twenga ndiwa paghati tuteyingila kuhila mbumulilo, "Handa nilapile kwa lilaka lyangu, wateyingila ng'ogha kumbumulilo ghangu." Alongile hali, pamongana yiwa mahengu hyogha ayagholile yakiva yatimila kuhuma mtumbulo wa mlimawogha.⁴ Kwaikiva kalonga kala kumahala kutenu kulongelela lichuwa lya isaba, "Sapanga apumulili lichuwa lya isaba kuhyogha ayagholile." ⁵Kangi ailongile kala, "Wateyingila ng'ogha kumbumulilo ghangu." Kwaikiva hagma, kuhuma mbumulilo gha Sapanga lyambila lipala kwaikiva gha amonga kuyingila, na kuhuma Waizilzeli watangala wavile waiyoghaniila habali maha kulongelela mbumulilo ghaki wayingila ng'ogha kwaikiva gha kukotoho kuyitikila.⁷ Sapanga avikili kangi lichuwa litenu, lyeni kukemwa "Lelo." Mweni aliyoghesili lichuwa hali paailongile kupitila Daudi, avile ailongile kwa lipindi litali badili gha yala yalongli, "Lelo handa mteyoghania lalowi lyangu, mkotoho kughola mioyu gha mwenga kuwela mikamala."⁸ Kwaikiva handa Yoshuwa awapeghili mbumulilo, Sapanga angalilonga ng'ogha kunani gha lichuwa lighangi.⁹ Kwa nagma kwambila kuvile na Sabato gha mbumulilo ivikilwi kwaikiva gha wandu wa Sapanga.¹⁰ Kwaikiva mwenikuyingila kumbumulilo gha Sapanga hayu mweni hilahila kapumulila kukekelana na matendu ghaki, handa sapanga vila kaighola kwa mweni.¹¹ Kwa nagma tuweli na luhujulu lya kuyingila kuhila mbumulilo, ili yiwa pakotoho kuwela ateguwa kuuhakata waugholile.¹² Kwaikiva lilando lya Sapanga liwela likomu na livile na makakala na livile na ukalipa kupiti lipanga lyolosim lyeni makalipa mbandi ivili. Na linguhoma hata kuhiki kulekanisa nafusi na mpumulo, na viungu kuubongu. Na lyeni kuwesa kumanya mawachilo gha moyu lukani lwaki.¹³ Kwahela kila kilumbwa kyeni kulihigha kuweso gha Sapanga. Badili ghaki, kila kindu ni lipala kwa mihu gha mmonga avile ni lasima tuyeghi mavalangu kwaki.¹⁴ Kuulongolo kuwela na mtambika mkulu mwenikuyingila kala kundumba, Yesu Mwana wa Sapanga, kwa ugangamalu tukoli ukwinila wa twenga.¹⁵ Kwaikiva tuwela ng'ogha na mtambika mkulu mwenikuwela kawesa ng'ogha kulola luhungu kwaikiva gha ulepelelu wa twenga, ila hayu avile kwa njila zogha kawela akiyeswa handa twenga, ila hayu avile kahela sambi.¹⁶ Na tuhiki kwa uhighilisu kukikalilo kya ukulu kya manemu, ili yiwa luhungu na kupokela manemu gha kututanga lipindi lya ulepelelu.

5

¹ Kwaikiva kila mtambika mkulu, mwenikuhaghuwa kuhuma paghati gha wandu, kahaghuwa kugholoka badili gha weni kuvindu vyeni kumlongelela Sapanga, ili awesi kuyegha kwa pamonga hupo na matambiku kwaikiva gha sambi.² Anguwesa kuigholela kwa unyalinyali na wandungu na watatala kwaikiva hayu mweni hilahila katindilwa na ulepelelu.³ Kwaikiva gha hali, angupalwa kuyegha litambiku kwaikiva gha sambi zyaki handa aigholile kwa sambi sya wandu.⁴ Na kwahela mundu mwenikutola utundamilu hau kwaikiva gha mweni handa mweni, ila badili ghaki, ni lasoma akemwi na Sapanga, handa awelili Haluni.⁵ Hata Kilisito kaipegha ng'ogha utundamilu kwa kuighola mweni kuwela mtambika mkulu. Badili ghaki, Sapanga ailongile kwa mweni, "Wenga ni mwana ghangu, lelo niwela Tati ghako."⁶ Ni handa ailongile hilahila mbandi ghangi, "Wenga ni mtambika machuwa yayendeleva badili gha mlandano wa Melkizedeki."⁷ Lipindi lyaki kumhigha, ayupili Sapanga kwa masosi, kwa hayu mwenikuwesa kumlokola kuhuma kukihu. Kwaikiva gha unyenyekelela

ghaki kwa Sapanga, akayoghanilwa. ⁸Pamonga na yiwa awelili mwana, aivulile kuyitikila kwa mighalu imhakilile. ⁹Atimilisilwi na kwa njila hai agholikili kwa kila mundu mweni kumkwinila kwaikiva gha ulokola wa machuva yayendelela, ¹⁰kwa kubaghulwa na Sapanga handa mtambika Mkulu badili gha lipindi lya Melikizedeki. ¹¹Tuvili na matangala gha kulongela kulongelela Yesu, ila ni yuyughu ng'ogha kuwalongelela kwaikiva mwenga ni wapweli wa kuyoghanila. ¹²Pamonga na yiwa kwa lipindi hali mpalilwe kuwela wavula, kwambila kuwela na mkasu wa mundu kuwavula mavulo gha mtumbulo gha ndyangilu gha lilando lya Sapanga. Mngupala maweke na ng'ogha mulyo ukamala. ¹³Kwaikiva yeyosi mweni kunywegha maweke weka kahela umanyi wa kukwila kuujumbi wa haki, kwaikiva kambila mwana. ¹⁴Kwa mbandi ghangi, mulyo mgangamalu ni wa wandu wakomi, wala wavile kwaikiva gha umanyi ghau kukulekanisa haki na uhakata wavulwa kumanya umaha na uhakata.

6

¹Kwa nagha, patuleka kila tujivula mtumbulo kulongelela ujumbi wa Kilisito, ungupalwa kuwela na kuyangalai kuyenda kuukomi, tukotoho kuvika kanghi mighomba gha kuleka sambi kuhuma kumahengu yawela ng'ogha na ukomu na ukwinila ku Sapanga, ²hilahila mighomba gha mavulo gha ubatiso, na kuwavikila mawoko, uhinduko wa kihu, na ulamulo wa machuwa yayendelela. ³Na tuteghola nagha ikiva Sapanga atetupa lipindi. ⁴Kwaikiva iwesekana ng'ogha kwa wala wavile waipatile mhana haku mtumbulo, wavile wayesa uwesa wa kundumba, na kugholwa kuwela wakonganika wa Mpumulo wa Sapanga, ⁵na wavile wayesa umaheli wa lilando lya Sapanga na kwa makakala gha lipindi litehika, ⁶na kuulongo wakaguwa- iwesekana ng'ogha kuwahuyisa kanghi kukuleka sambi. Hai ni kwaikiva wamuwamba Mwamba wa Sapanga lihanja lya ipili kwa nafusi zyau, wakimghola kuwela kyombi kya kupughanyika paluagha. ⁷Kwaikiva lutupi lupokelili ndonya yeni kutonya lihanja kwa lihanja kunani ghaki, na ikahumisa masau gha maha kwa hacha weni kughola lihengu kuhali lutupi, wangpokela highili kuhuma kwa Sapanga. ⁸Ila paikawela ikalela mihomi na migugu, iwela ng'ogha kanghi na samani na inguwela kumahala maha ng'ogha gha kulapilwa. Kumwihu ghaki ni kuyalamiswa. ⁹Pamonga na yiwa tungulonga nagha, waghanja wapalwa, tungukweghwa na mighalu maheli yeni kuwalongelela mwenga na mighalu yeni kulongelela ulokola. ¹⁰Kwaikiva Sapanga kang'ogha mlulunganyi hata akaisemwa lihengu lya mwenga na kwa upalo hula muulangile kwaikiva gha lihina lyaki, ku hali muwatumikilile wakwinila na mmbila munguwatumikila. ¹¹Ningutumaini nesu yiwa kila mmonga wa mwenga awesi kulangiha kuyangala kulakula mbaka kumwihu kwa uchakaka wa kuhighilika. ¹²Tungupala ng'ogha muweli wapweli, ila muweli watumikila wa wala weni kulihi kila wahighilisilwi yiwa watepeghwa kwaikiva gha ukwinila na ufumilifu. ¹³Kwaikiva Sapanga paampegibili Ablahamu kila amlongelile atempeghe, alapili kwa nafusi ghaki, kwaikiva angalilapa ng'ogha kwa mghangi yeyosi mwenikuwela mkulu kupiti mweni. ¹⁴Ailongile, "Chakaka nitekuhighila, na nitekuyongesa uweleka ghako kupiti," ¹⁵Kwa njila hai, Ablahamu apokelili kila alongelilwi yiwa atepheghwa badili gha kulindilila kwa ufumilifu. ¹⁶Kwaikiva wandu wangulapa kwa yula mweni kuwela mkulu kupiti weni, na kwa weni mwihu wa kusindana kogha ni kilapo kwa kuhighilisa. ¹⁷Lipindi Sapanga paalamulile kulangigha kwa lipala nesu kwa ulihi wa kulongela ateghola lukani lwaki maheli lighalambuka ng'ogha, alihighilisili kwa kilapo. ¹⁸Agholile nagha ilikwa vindu viivili viwesa ng'ogha kughalambuka, vivile kupitila havi Sapanga kangwesha ng'ogha kulonga uhwangi, twenga tutuililile kuvikwa maha tupati kutaywa moyu kukola kwa makakala litumaini livikwa kuulongo gha twenga. ¹⁹Tuvili na uhighilisu hau handa nanga igangamala na gha kuhyaghamila gha mipumulo gha twenga, uhighilisu weni kuyingila mahala gha mghati kuhyetu gha lipasila. ²⁰Yesu ayingilili mahala pala handa mlongolelu wa twenga, akigholeka kala mtambika mkulu hata machuwa yayendelela badili gha mlandano wa Melikizedeki.

7

¹Iwelili nagha Melikizedeki, nkosi wa Salemu, Mtambika wa Sapanga wa kunani, mweni kukonganika na Ablahamu akihuya kuhuma kuwakoma wankosi na akamhighila. ²Ablahamu ampegibili imonga gha ikumi gha kila kindu kya awelili kakopokola. Lihina lyaki "Melikizedeki" ingumaanisa "Nkosi wa haki" na hilahila nkosi wa Salemu" avile ni nkosi wa upongu." ³Kahela tati, kahela nyongo, kahela walela, kahela mtumbulo wa machuwa hata mwihu wa kulama kwaki. Badili ghaki. anguhighala mtambika machuwa yayendelela, handa mwana wa Sapanga. ⁴Hinaa uliwachilie vila mundu hayu vila kawela mkulu. Mlela wa twenga Ablahamu ampegibili imonga gha ikumi gha hindu maha vila atolile kungondu. ⁵Na chakaka, ukolu wa Walawi wapokelile ofisi zya kiutambika wawelile na amuli kuhuma kuselia kukungula imonga gha ikumi kuhuma kwa wandu, ivile ni kuhuma kwa Waizilaili wayau, pamonga na yiwa weni, hilahila, ni ukolu kuhuma kwa Ablahamu. ⁶Ila Melikizedeki, avile kawela ng'ogha wa ukolu kuhuma kwa Walawi, apokelile imonga gha ikumi kuhuma kwa Ablahamu, na akamhighila, hayu mwenikuwela na uhighilisu wa kulonelwa yiwa atepheghwa kundu. ⁷Haku ingingamwa ng'ogha yiwa mundu mnung'una anguhighilwa na mkulu. ⁸Kwa mghalu hau mundu mwenikupokela imonga gha ikumi atehova lichuwa limonga, ila kwa mghalu mghangi mmonga apokelile imonga gha ikumi kwa Ablahamu ikalongwa yiwa mwenikulama. ⁹Na kwa njila gha kulongela, Lawi apokelile imonga gha ikumi, hilahila ahipili imonga gha ikumi kwa Abrahamu, ¹⁰kwaikiva Lawi awelili kukibulibulilo kya tati ghaki Ablahamu lipindi Melikizedeki paakonganili na Ablahamu. ¹¹Hinu handa utimila uwesekanili kupitila utambika wa Lawi, (hinu pahi ghaki wandu wangupokela selia), kuwelili na kindu niki kupiti kwa mtambika mghangi kuyinuka badili gha mlandanu wa Melikizedeki, na ng'ogha kukemwa badili gha myendelelo wa Haluni? ¹²Kwa nagha utambika paughalambuka, lasima selia na yeni ighalambuki. ¹³Kwa mmonga avile mighalu hai ilongilwi kulongelela likabila lighangi, kuhuma kwaki

kwahela atumikilile luhanja lwa maganga.¹⁴Hinaa ni lipala yiwa Bambu watwenga ahumili ku Yuda, likabila Musa alikemili ng'ogha kulongelesa watambika.¹⁵Na hacha tunguyalanga ni lipala nesu paikawela mtambika mghangi atehumila kwa mlandanu wa Melikizedeki.¹⁶Mtambika hayu mhyonu ng'ogha mmonga avile kawela mtambika kunani gha mghomba wa selia zenyi kulongelesa uwelekwa wa mundu, ila kumghomba wa makakala gha kulama yawesa ng'ogha kuyalamika.¹⁷Hinu mayandiko yanguhighilisa kulongelesa mweni: "Wenga ni mtambika machuwa yayendelesa badili gha njila zya Melikizedeki."¹⁸Kwaikiva amuli ilongolili ivikilwi mmbali kwaikiva iwelili ilepelelwa na gha maha ng'ogha.¹⁹Hinu selia igholile ng'ogha chochosi kitimila. Ila, kuwelili na makakala gha uhighilisu maheli kwa nacha tungumhikila Sapanga.²⁰Na uhighilisu hau maheli uhumila ng'ogha ukaleka kulongelesa kilapo, kwa hali watambika waghangi watolile ng'ogha kilapo chochosi.²¹Ila Sapanga atolile kilapo lipindi paalongile kulongelesa Yesu, "Bambu kalapa na ateghalambula ng'ogha mawachilo ghaki." Wenga ni mtambika machuwa yayendelesa.²²Kwa hali Yesu hilahila kahika kuwela mbadili wa liaghanu maha.²³Kwa chakaka, kihu kingungingama watambika kutumikila machuwa yayendelesa. Hai ni kwaikiva wawelili watambika watangala, mmonga badili gha mghangi.²⁴Ila kwaikiva Yesu angulama machuwa yayendelesa, utambika ghaki ungughalambuka ng'ogha.²⁵Kwa nacha mweni hilahila kanguwesa kwa utimila kutimilisa kuwalokola wenikumuhikila Sapanga kupitila kwaki, kwaikiva mweni angulikala machuwa yayendelesa kwa kuyupa kwaikiva gha weni.²⁶Kwa nacha mtambika mkulu wa nacha angupalwa kwa twenga. Mwenikuwela ng'ogha na sambu, uhakata, mmbuleti, abaghulilwi kuhuma kwa weni sambu, na kawela kunani kupiti kundumba.²⁷Mweni kawela ng'ogha na ulepelelu, mlandanu wa watambika wakulu, kuyegha litambiku kila lelo, mtumbulo kwa sambu ghaki mweni, na kuulongo kwa sambu zya wandu. Agholile nacha lihanja limonga kwa wogha, paahumisili mweni.²⁸Kwa selia wanguhaghuwa wandu weni ulepelelu kuwela watambika wakulu, ila lilando lya kilapo, lihikili badili gha selia, amhaghulile Mwana, mwenikugholwa kuwela katimila machuwa yayendelesa.

8¹Hinaa mghalu uvile tunguulanga ni hau; tuvile na mtambika mkulu mweni kulikala pahi kuliwoko lya kuliyla wa kikalilo kya ukulu Kundumba.²Mweni ni mtumikila kumahala pambuleti pee, kibimilo kya chakaka kivile Bambu kakaivika, ng'ogha mundu yeyosi wa kuhova.³Kwaikiva kila mtambika mkulu anguvikwa kuyegha hupo na litambiku; kwa nacha ni maha kuwela na kindu kya kuyegha.⁴Hinaa handa Kilisito awelili kunani gha mlima, mweni angeliwela ng'ogha mtambika kupiti haku. Kwaikiva wawelili kala wala wayeghili hupo kukovekelana na selia.⁵Watumikilile kindu kivile ujumbi na kisisi kya hindu gha kundumba, ingulandine handa vila musa vila akanisilwi na Sapanga lipindi paapalile kuchenga kibimilo. "Lola," Sapanga akalanga, "Yiwa ugholi kila kindu kukovekelana na vila ulangilwa kunani gha litumbi."⁶Ila hinaa Kilisito kapokela utumikila maha kupiti kwaikiva mweni hilahila ni mghola ndulumu wa lilaghanu maha, livile ligangamaliswa kala kwa kila maha kilongelilwi yiwa kiteyeghwa.⁷Hinu handa lilaghanu lya mtumbulo lingaliwela ng'ogha na mahakata, ndiwa kungaliwela ng'ogha na lukani lwa kuhakula lilaghanu lya ivili.⁸Kwaikiva lipindi Sapanga paamanyile mahakata kwa wandu ailongile, "Uloli, 'angulanga Bmbu, 'lipindi paniteghola lilaghanu lihyonu pamonga na lighuta lya Izilaeli, na lighuta lya Yuda.⁹Litewela ng'ogha handa lilaghanu igholile na watati ghau lichuwa livile niwatolile kwa liwoku kuwalongosa kuhuma kumlima wa Misili. Kwaikiva wayendelesa ng'ogha kulilaghanu lyangu, na nenga niwalolile ng'ogha kang'i, 'angulanga Bambu.¹⁰Kwaikiva hali ndiwa lilaghanu niteghola kulighuta lya Izilaeli badili gha machuwa hacha, 'angulanga Bambu. 'nitevika selia zyangu kumawachilo ghau, na nitezuyandika kumioyu ghau. Nitewela Sapanga ghau, na weni watewela wandu ghang'u.¹¹Watevulana ng'ogha kila mmonga na mundu wa pabehi ghaki, na kila mmonga na mlongo ghaki, akilonga, "Mmanyi Bambu," hinu wogha watenimanya nenga, kuhuma mnung'una mbaka mkulu ghau.¹²Hinu nitelangiha luhungu kwa matendu ghau yawela ng'ogha gha haki, na nitekumbwiki ng'ogha sambu syau kang'i."¹³Kwa kulonga "Hyonu," kalighola lilaghanu lya mtumbulo kuwela lihakala. Na hali livile kalitangasa kuwela lihakala liyandalwa kuhuka.

9

¹Hinaa lilaghanolya mtumbulo liwelili na mahala kwa mayupo haku kumlimawogha na ndyangilu zya mayupo.²Kwaikiva kukibimilo kuwelili na lyuma liyandalwa, lyuma lya panje, pakemilwi mahala pambulete pee. Kumahala haku pawelili na undangawala gha limbamba, mesa na mibumunda gha ulangihi.³Na kuhyetu gha lipasila lya ipili kuwelili na kyumba kighangi, pakemilwi mahala pambulete pee nesu.⁴Kuwelili na luhanja gha sahabu kwa kutumililila ufumba. Hilahila kuwelili na lisanduku lya lilaghanu, livile lichengwa kwa sahabu weka. Mghati ghaki kuwelili na bakuli lya sahabu lyeni mana, hyatu gha Haluni imelile mahamba, na zila mbau zya maganga zya lilaghanu.⁵Kunani gha lisanduku lya lilaghanu maumbu gha maselafi wa ukwilikihi wagubika mbawa zyau kuulongo gha kitamilo kya ndulumu, kivile kwa hinaa tunguwesa ng'ogha kulongelesa kwa utali.⁶Badili gha vindu havi kuwela viyandalwa kala, Watambika ndyangilu ghau yiwa wanguyingila kyumba kya panji kya kibimilo kutumikila.⁷Ila mtambika mkulu anguyingila kila kyumba kya ivili weka lihanja limonga kila lichuva, na kaleka ng'ogha kuyegha litambiko kwaikiva gha mweni handa mweni, na kwa sambu zya wandu zila wazigholile wakiva wamanya ng'ogha.⁸Mpumulo wa Sapanga anguhighilisa yiwa njila gha mahala pakwilikihi nesu yambila kugubutulilwa kwa vila kila kibimilo kya mtumbulo kya mbila kingugholoka.⁹Haki ni kilangihi kya lipindi hali lya hinaa. Vyogha hupo na sabibu vivile vinguyeghwa hinaa vinguwesa ng'ogha kutimilisa lukani lwa mweni kuyupa.¹⁰Ni milyo na vinywegha weka vikonganiswa kunjila gha ndyangilu gha mayupo gha kujighulula. Vyogha havi viwelili ndyangilu gha kihigha viwelli viyandalwa mbaka ihiki amuli hyonu hila itevikwa kumahapa paki.¹¹Kilisito ahikili handa mtambika mkulu wa mighalu maha yavile yahika kupitila ukulu na utimila wa

kibimilo kikulu kivile kigholwa ng'ogha na mawoku gha wandu, kivile ng'ogha kya mlimawogha hau weni kulumbwa. ¹²Iwelili ng'ogha kwa mwahi gha mbuhi na ng'ombi mnung'una, ila kwa mwahi ghaki mweni yiwa Kilisito ayingilile kumahala pambuleti pee lihanja limonga kwa kila mmonga na kutuhighilisila ukombola wa twenga wa machuwa yayendelela. ¹³Handa kwa mwahi gha mbuhi na ming'ombi mikambaku na kuyitila kwa malifu gha ng'ombi msokombi kuhagha wawela ng'ogha wambuleti wabaghulilwi kwa Sapanga na kugholwa mihigha ghau mbuleti, ¹⁴Ghuli ng'ogha kupiti nesu mwahi gha Kilisito avile Mpumulo wa machuwa yayendelela ajihumisili mweni bila mahakata kwa Sapanga, kuwofula lukan lwa twenga kuhuma kumatendu mahakata kumutumikila Sapanga avile mkomu? ¹⁵Kwaikiva gha nagha, Kilisito ni ujumbi wa lilaghanu lyonu. Hai ndiwa kwaikiva kihu kiwaleka wogha weni kuwela kulilaghanu lya mtumbulo kuhuma kumahakata sambu syau, ili yiwa wogha wenikikemwa na Sapanga wawesi kulongelelwa kila watepeghwa kya ulihi wau wa machuwa yayendelela. ¹⁶Handa kuvile na lilaghanu lingutama machuwa yayendelela, ni lasima lihighiliswi kwa kihu kya mundu yula mweni kulighola. ¹⁷Kwaikiva lilaghanu linguwela na makakala mahala kwenikuhumila kihu, kwaikiva kwahela makakala lipindi yula mwenikulighola pakawela angulama. ¹⁸Hinu ng'ogha lila lilaghanu lya mtumbulo liwelili livikwa pavika kwahela mwahi. ¹⁹Lipindi Musa paawelili kahumisa kila laghililo lya selia kwa wandu wogha, atolili mwahi gha ng'ombi na mbuhi, pamonga na masi, litambala lingeli, na hisopo, na kuwayitila gombo lyeni na wandu wogha. ²⁰Hinu ailongile, "Hau ni mwahi gha lilaghanu livile Sapanga kawapegha amuli mwenga." ²¹Kundyangilu hilahila, ayitili mwahi kunani gha kibimilo na vyombu vyogha vitumililwi kwa utumikila wa utambika. ²²Na kukovekelana na selia, pabehi na kila kindu kingughululwa kwa mwahi. kwa bila kuyita mwahi kwahela kulekeselwa. ²³Kwa nagha iwelili lasima yiwa ujumbi wa vindu vya kundumba vingupalwa kughululwa kwa hai sabibu gha mikokolo. Hata nagha, vindu vya kundumba na vyeni ipalilwi vighululwi kwa litambiku liwela maha nesu. ²⁴Kwaikiva Kilisito kayingila ng'ogha kumahala pambuleti nesu pala pagholilwe na mawoko, ivile ni ujumbi wa kindu chakaka. Badili ghaki ayingilile kundumba kweni, mahala kuvile hinaa kawela kuulongolo gha wuso wa Sapanga kwaikiva gha twenga. ²⁵Kayingila ng'ogha kula kwaikiva gha kujihumisa litambiku kwaikiva gha mweni lihanja kwa lihanja, handa aigholile mtambika mkulu, avile anguyingila kumahala pambuleti pee kupiti anguyingila lichuva badili gha lichuva pamonga na mwahi gha mghangi, ²⁶handa hai iwelili chakaka, hinu ingaliwela lasima kwaki kuhakilwa mihanja itangala kupiti kuhuma mtumbulo gha mlimawogha. Ila hinaa ni lihanja limonga mbaka mwihu gha machuva aigubutlile kuhumisa sambu kwa sabibu ghaki mweni. ²⁷Handa iwela kwa kila mundu kuhova lihanja limonga, na badili gha hagha unuhika ulamulo, ²⁸ndiwa nagha Kilisito na mweni avile ahumisililwi lihanja limonga kuhumisa sambu sya watangala, atehumila lihanja lya ipili, ng'ogha kwa lukani lwa kulongelela sambu, ila kwa ukombola kwa wala weni kumlindila kwa ukwinila.

10

¹Kwaikiva selia ni kisisi kya mighalu maha itehika, ng'ogha ghala yenikuwela chakaka. Selia machuwa hyogha iwesa ng'ogha kuwatimilisa wala weni kumhikila Sapanga kwa njila gha litambiko lilalila livile watambika wayendelelile kuyegha lichuva badili gha lichuva. ²Au pangi matambiku hagha yangaliwesa ng'ogha kuyomoka kuyeghwa? Kwa hali wenikuyupa pawakawela waghululwa lihanja limonga, wangaliwela ng'ogha na umanyi kupiti wa sambu. ³Ila matambiku hagha kuvile na ngumbungumbu gha sambu zigholilwe lichuva badili gha lichuva. ⁴Kwaikiva iwesekana ng'ogha kwa mwahi gha ng'ombi likambaku na mbuhi kuhumisa sambu. ⁵Lipindi Kilisito paahikili kumlimawogha, ailongile, "Mwelili ng'ogha na lumatamata lwa mapegho na matambiku, badili ghaki, myandalile mhigha kwaikiva gha nenga. ⁶Muwela ng'ogha na samani kumapegho hyogha gha kulunguswa au matambiku kwaikiva gha sambu. ⁷Hinu nikalanga, "Uloli, haku ningughola mapalo ghako, Sapanga handa vila iyandikilwi kunilongelela nenga ku gombo." ⁸Ailongile handa ilongilwi haku kunani: "Muwelili ng'ogha na luhujulu lwa matambiku, au litambiku gha kulunguswa kwaikiva gha sambu, wala ulolile ng'ogha luheku mghati mwaki" matambiku yavile yanguyeghwa kukovekelana na selia. ⁹Hinu ailongile, "Uloli, na haku kughola mapalo ghako." Kavika mmbali ndyangilu zya kuhyetu ili kugangamalisa zila zya ipili, ¹⁰Kundyangilu zya ipili, tuvikwa kala weka kwa Sapanga kwa mapalo ghaki kupitila kujihumisa kwa mhigha wa Yesu Kilisito lihanja limonga kwa lipindi lyogha. ¹¹Ni chakaka, kila matambika angugholoka kwa utumikila lichuva kwa lichuva, akiyegha litambiku lila lila, kwa vyocyosi, katu ingaliwesa ng'ogha kuhumisa sambu. ¹²Ila badala gha Kilisito kuhumisa litambiku lihanja limonga kwa sambu machuwa yayendelela hyogha, atamili liwoku lya upanda wa kuulumi wa Sapanga, ¹³akilindila mbaka wahakta ghaki wavikwi pahi na kugholwa kitamilo kwaikiva gha maghulu ghaki. ¹⁴Kwaikiva kwa njila litambiku limonga kawatimilisa machuwa yayendelela wala wenikuwela wabaghulwa kwa Sapanga. ¹⁵Na Mpumulo mmbulei pee hilahila angighilisila kwa twenga. Kwaikiva mtumbulo ailongile, ¹⁶"Hali ni lilaghanu niteghola pamonga na weni badili gha machuwa hagha; angulonga Bambu: Nitevika selia zyangu mghati gha mioyu ghau, na niteyandika kumalangu ghau." ¹⁷Hinu akalanga, "Watekumbike ng'ogha sambu na matendu ghau yahovili." ¹⁸Hinaa mahala pawela na mlekeselo kwa weni, kwahela kangi litambiku losi kwaikiva gha sambu. ¹⁹Kwa nagha walongo, tuwela na unaisa wa kuyingila kumahala pambuleti pee kupiti kwa kupitila mwahi gha Yesu. ²⁰Hai ni njila ivile kaiwoposola kwaikiva gha twenga kwa njila gha mhigha ghaki, mhyonu na hai yenikupitila kulipasila. ²¹Na kwaikiva tuvile na mtambika mkulu kunani gha lighuta lya Sapanga, ²²na tumuhikili na moyu wa chakaka kuutimila wa uchakaka wa ukwinila tukiwela na mioyu iyitililwi umbuleti kuhuma uhakata wa lukani na kuwela na mihigha gha twenga yeni kuwofulwa kwa masi mabuleti. ²³Hinu na tukoli kwa umaha kumahala pakulongelela sambu kwa litumaini lyetu, tukileka kughalambuka, kwaikiva Sapanga alongilile ni mchakaka. ²⁴Na tuyangali kuliwachila njila gha kumtaya moyu kila mmonga kupala na matendu maha. ²⁵Na tukotoho kuleka kuonganika pamonga, handa waigholile waghangi. Badili ghaki, kupeghana moyu

kila mmonga kupiti na kupiti, handa mlolile lichuwa lya pabehi.²⁶Handa patughola lukani kuyendelela kughola sambi badili gha kuwela tupokela mavulo gha uchakaka, litambiku lighangi lya sambi lihighala ng'ogha kangi.²⁷Badili ghaki kuvile na litumaini lya weka lya ulamulo wa kutisa, na ukalipa wa lyoto uvile utewayalamisa wahakata wa.²⁸Yeyosi avile kalema selia gha Musa anguhova kunu kawela ng'ogha na luhungu kuulongolo gha uhighilisu wa wahighilisa waivili au waitatu.²⁹ukulu ghani wa mnyokolu unguliwachila yiwa utemkwila kila mmonga kila mmonga mweni kumpughanya mwana wa Sapanga, yeyosi augholilile mwahi wa lilaghano handa kindu kiwela ng'ogha kimbuteti pee, mwahi uvile kwa hau ughululilwi kwa Sapanga- yeyosi avile kamlighu Mpumulo wa manemu?³⁰Kwaikiva tungumanya mmonga avile ayalongile, "Kuhuyisila ni kwa nenga, nitehipa." Na kangi, "Bambu atewalamula wandu ghaki."³¹Ni mghalu wa kuogofya mundu kuguwila kumawoko gha Sapanga mkomu!³²Ila kukumbwike machuwa yahongile, badili gha kuvikwa kwa mwenga mhana, ni kwa ukulu ghani muwesili kufumilila mahakilo makalipa.³³Muwelili mvikwa lipala kuupughanyu gha malighu na mahakilo, na muwelili mkongana pamonga na wala weni kupitila mahakilo handa hagma.³⁴Kwaikiva muwelili na moyu wa luhungu kwa hagma wenikuwela wawopwa, na mpokelile kwa luheku unyokolu wa ulihi wa mwenga, mkimanya yiwa mwenga maweni muwelili na ulihi maha na wa kulikala machuwa yayendelela.³⁵Kwa nagha mkotoho kutagha uhighilisu wa mwenga, wenikuwela na hupo ngulu.³⁶Kwaikiva mngupala ufumilifu, ili mpati kupokela kila Sapanga kakilongela atewapegha, badili gha kuwela myaghola kala mapalo ghaki.³⁷Kwaikiva badili gha lipindi mayaghani, mmonga mwenikuhika, atehika chakaka na atekawila ng'ogha.³⁸Mweni haki ghangu atelikala kwa kuponga. Paikawela atehuya kuhyetu, nitehekeleswa nayu ng'ogha."³⁹Ila twenga ng'ogha handa wala wenikuhuya kuhyetu kwa kuyalamika. Badili ghaki, twenga ni amonga gha wala tuwela na ukwinila na ukwinila wa kugholokela mopumulo gha twenga.

11

¹Hinu ukwinila ni uhighiliso kawela nau mundu lipindi paangulidila kindu kitenu kwa uhighilisu. Ni chakaka gha kindu kivile kyambila kuwoneka.²Kwaikiva gha nagha wagogolo wa twenga wamanyikanili kwa kwa ukwinila ghau.³Kwa ukwinila tungumanya yiwa mlimawogha ulumbilwi kwa amuli gha Sapanga, ili yiwa kila kinguwoneka kighengwa ng'ogha kwa kuhumila kuvindu vivile vinguwoneka.⁴Iwelili kwaikiva gha ukwinila yiwa Habili ampeghili Sapanga litambiku lya maha kupiti Kaini, iwelili ni kwa lukani hali yiwa ayinulilwi kuwela mweni haki. Sapanga amyinulili kwaikiva gha hupo ayeghili. Kwaikiva gha nagha, Habili kambila angulonga, pamonga na yiwa kahova kala.⁵Iwelili kwa ukwinila yiwa Enoko atolilwi kundumba na kalola ng'ogha kihu. "Kawoneka ng'ogha. kwaikiva Sapanga amtolile" kwaikiva ilongilwi kunani ghaki yiwa amhekelesili Sapanga pambila gha kutolwa kunani.⁶Paukaleka ukwinila iwesekana ng'ogha kumhekelesa Sapanga, kwaikiva yula mwenikuhika kwa Sapanga ni lasima akwinili mtumbulo yiwa Sapanga angulama na yiwa anguwapatila hupo wala wenikumuhakula.⁷Iwelili ni kwa ukwinila yiwa Nuhu, akiva kakaniswa na Sapanga kulongelelela mighalu iwelili iwonekanan ng'ogha, kwa utundamilu wa ki Sapanga achengili safina kwaikiva gha kulokola familia ghaki. Kwa kughola nagha, alamulili mlimawogha na akawela mlihi wa haki ivile inguhika kupitila ukwinila.⁸Iwelili ni kwa ukwinila yiwa Iblahimu, paakemilwi ayitikilili na kuyenda kumahala kuvile apalilwi kupokela handa ulihi. Ahukili akiva kamanya ng'ogha yiwa kumahala kugha awelili anguyenda.⁹Iwelili ni kwa ukwinila yiwa atamili kumlama hula alongelilwi atepeghwa handa mhenja. Alikalili kuvibimilo pamonga na Isaka na Yakobo, walihi wayaki wa kulongelwa yiwa watepeghwa vilavila.¹⁰Hai ni kwakiva alindilili kupokela mlima uvile mwenikuuwachila na kuuchenga angaliwela ni Sapanga.¹¹Iwelili ni kwa ukwinila yiwa Iblahimu, na Sala mweni, wapokelili makakala gha kukola ndumbu pamonga na yiwa wawelili wagogolo nesu, kwaikiva wamlolile Sapanga kuwela mchakaka, avile awalongilile atewapegha mwana mlumi.¹²Kwa nagha hilahila kuhuma kwa hayu mundu mmonga avile kapabei kuhova wakawelekwa wana wawesa ng'ogha kuvalangika. Wawelili watangala handa ndondwa zya kunani na watangala handa mbeyu zya mhanga kuufuku wa mmbahali.¹³Hagma wogha wahovili kuukwinila bila kupokela kila walongelilwi. Ila, wakiwela walolile na kukikema kwa kutali, wajumilili yiwa wawelili wahlenja na weni kutyanga hela kunani gha mlumi.¹⁴Kwa wala weni kulonga mighalu handa hai wanguvika paluagha yiwa wanguhakula malima wau weni.¹⁵Kwa chakaka, handa wangaliwela wanguliwachilila mlima uvile weni wahumili, wangaliwela na fwasi gha kuhuya.¹⁶Ila handa inguwela, wangupala mlima wa maha, wenikuwela ni wa ki Sapanga. Kwa nagha Sapanga kalola ng'ogha honi kukemwa Sapanga wa weni, kwaikiva kayandala mlima kwaikiva gha weni.¹⁷Iwelili ni kwa ukwinila yiwa Iblahimu badili gha kuyeswa, amuhumisili Isaka. Hina, hayu avile apokelili kwa luheku kila alongelilwi, amhumisili mwana ghaki wa weka,¹⁸ivile kunani ghaki ilongilwi, "Kuhuma kwa Isaka uwelekwa ghako utekemwa."¹⁹Iblahimu amanyile yiwa Sapanga awelili na uweso wa kumuhindula Isaka kuhuma kukihu, na kwa kulongela kwa luga gha maumbu ampokelile.²⁰Iwelili ni kwa ukwinila yiwa Isaka amhighilile Yakobo na Esau kulongelela mighalu itehika.²¹Iwelili ni kwa ukwinila yiwa Yakobo paawelili kundyangilu gha kuhova, amhighilile kila mmonga wa wana wa Yusufu. Yakobo akayupa, akihyaghamila kunani gha hyatu ghaki.²²Iwelili ni kwa ukwinila yiwa Yusufu lipindi lyaki lya mwihu palihika, alongili habali gha kuhuma kwa wana wa Izilaili ku Misili na akawalaghila wahuki na mihupa ghaki.²³Iwelili ni kwa ukwinila yiwa Musa, paawekekili, afisilwi kwa miehi itatu na walela ghaki kwaikiva wamlolile yiwa ni mwana mng'enya mwenikuwela mmaheli, na watisilwi ng'ogha na amuli gha nkosi.²⁴Iwelili ni kwa ukwinila yiwa Musa, paawelili mundu mkomi, akanili kukemwa mwana wa biti Falao.²⁵Badili ghaki, akahaghula kukongana kumahakilo pamonga na wandu wa Sapanga badili gha kuhekelelela luheku lwa sambi kwa lipindi lihupi.²⁶Aliwachilile honi gha kumkovekela Kilisito yiwa ni unaisa kupiti ngoku gha Misili kwaikiva agangamisili mihu ghaki kuhupo gha lipindi lyaki

litehika.²⁷ Iwelili ni kwa ukwinila yiwa Musa ahukili ku Misili. Katila ng'ogha lilaka lya Nkosi, kwaikiva afumilili kwa kulola kwa yula kawoneka ng'ogha.²⁸ Iwelili kwa ukwinila yiwa akolile pasaka na kupakala mwahi, ili yiwa myalamisa wa muwelekwa wa mtumbulo asindwi kuwayavisa wawelekwa wa mtumbulo walumi Waizilaeli.²⁹ Iwelili ni kwa ukwinila yiwa wapitili kubahali gha shamu handa kumlina myumu. Lipindi Wamisili pawayesili kutyanga, wamililwi.³⁰ Iwelili ni kwa ukwinila likuta lya Yeliko liguwili pahi, badili gha kutindilwa kwa machuwa isaba.³¹ Iwelili ni kwa ukwinila yiwa Rahabu yula mngongola kayalamika ng'ogha pamonga na wala wenikuwela ng'ogha wayitikila, kwaikiva awelili kawapokela wala wahakula habali na kuwavika maha.³² Na nilongi niki kupiti hyogha? Kwaikiva lipindi likwila ng'ogha kuhimulila gha Gideoni, Balaki, Samsoni, Yefta, Daudi Samweli na gha walota,³³ wavile kupitila ukwinila wasindili nkosi, waghohile haki, na wapakokela kila walongililwi. Wangingamili milomu gha himba,³⁴ wajimisili makakala gha lyoto, wahyetili ukalipa wa lipanga, walamisilwi kuhuma kumavina, wawelili wasinda ngondu kungondu, na wayambusili watovangondu wahlenja kutula mbilo.³⁵ Wadala wapokelili wandu ghau wenikuwela wahovili kwa njila gha uhinduko. Waghangi wahakililwi, wakileka kujumila kulekwa pekesu ili yiwa wawesi kupokela usoefu wa uhinduko wenikuwela maha.³⁶ Waghangi wahakililwi kwa upughanyu na kwa kutovwa hyatu, hina, hata kwa vihungo na kwa kuvikwa mgelesa.³⁷ Watovilwi maganga. Wadumulilwi vipandi kwa misumenu. Wakomilwi kwa lipanga. Wayendili kwa ngozi gha kondolu na ngozi zya mbuhi wawelili walepelela, wakiyendelela kumahakilo na wakigholelwa mahakata³⁸ (ivile mlimawogha upalilwi ng'ogha kuwela wa weni). wakiyeleja yeleja kumwitu, kumitumbi, kumbangu na kumiwumba gha mlutupi.³⁹ Pamonga na yiwa wandu wogha hagma wasindanili na Sapanga kwaikiva gha ukwinila ghau, wapokelili ng'ogha kila walongililwi.⁴⁰ Sapanga alongolili kutupatila kindu kiwela maha, ili yiwa patulekwa twenga wangiwea ng'ogha kutimiliswa.

12

¹Kwa nagma, kwaikiva tutindilwa na lihindu likulunga lya wahighilisa, na tutaghikila kindu kyeni kutuhyaghamila pamonga na sambu ivile ingututindila kwa uyuyughu. Tutuli mbilu kwa mayupo kumasindanu yenikuvikwa kuulongo gha twenga.² Tuviki mihu gha twenga kwa Yesu, mwenikuwela mtumbulisa na mweni kutimilisa ukwinila wa twenga, avile kwaikiva gha luheku luvikilwi kuulongo ghaki afumililili lipingika, akipughanya honi ghaki, na akalikala pahi liwoku lya kuliyila lya kitamilo kya ukulu kya Sapanga.³ Kwaikiva mumuwachilile hayu afumililile milando gha kuhyomelesa kuhuma kwa weni sambu, kwa mweni ilim yiwa mkotoho mkatoka au kujimika mioyu gha mwenga.⁴ Mghasika ng'ogha au kuhakilika mkisindana na sambu ukulu wa kupelelwa na mwahi.⁵ Kangi mhisemwa kula kutaywa moyu kuvile kunguwalongela handa wana walumi: "Mwana ghangu, ukotoho kuyatola kwa uyuyughu mahuyilo gha Bambu, wala ukotoho kutenyuka moyu paunguvikwa maha na mweni."⁶ Kwaikiva Bambu angumuhakila yeyosi avile angumpala, na angumnyokola kila mwana avile angumpokela.⁷ Ufumilili mayeso handa kukalipilwa. Sapanga angughola lihengu na mwenga handa angughola na wana, kwaikiva ni mwana ghani avile tati ghaki kanguwesa ng'ogha kumkalipila?⁸ Ila paikawela kwahela kukalipilwa, kula twenga wogha tungugholwa, hinu mwenga ni wana wa panje na mwa wana ghaki ng'ogha.⁹ Kupiti hyogha, tuwelili na watati wa twenga kimlimawogha wa kutukalipila, na tuwatundamilile. Ghuli tungupalwa ng'ogha hata kupiti kumyitikila Tati wa kimpumulo na kulama?¹⁰ Kwa chakaka watati wa twenga watunyokolile kwa machuwa mayaghani handa iwonekanili maha kwa weni, ila Sapanga angutunyokola kwa fwaida gha twenga ili tukonganiki kuumbuleti ghaki.¹¹ Kwahela unyokolu weni kuhekelesa kulipindi hali. kunguwela na maumifu. Hata nagma, kuulongo kungulela litungula lya ukwinila wa kumtumikila Sapanga kwa wala wenikuvulwa na yeni.¹² Kwa nagma muyinuli mawoku yeni kuleeleka na kughola manung'una gha mwenga yenikuwela na ulepelelu kuwela yeni makakala kangi;¹³ mnyolosi mula mngutyanga, ili yiwa yeyosi mwenikuwela mlemafu atelongoswa ng'ogha kuubyodoso ila apati kulamiswa.¹⁴ Mhakuli kuponga na wandu wogha, nam kangi umbuleti pee uvile paukaleka hau kwahela mwenikuwesa kumlola Bambu.¹⁵ Muweli mihu ili yiwa akotoho kuwela atebagholwa kutali na manemu gha Sapanga, na yiwa likotoho kuhika lisina lya utungu litetipuka na na kuyambusa lung'ai na kubyodosa watangala.¹⁶ Mloli yiwa kwahela ngongola au mundu kawela ng'ogha mundu wa Sapanga handa vila Esau, avile kwaikiva gha mulyo mmonga awusili haki ghaki gha kuwelekwa.¹⁷ Kwaikiva mngumanya yiwa kuulongo, paapalile kulihili highili, akailiwi, kwaikiva papata ng'ogha fwasi gha kuluwa kuleka sambu pamonga na tati ghaki, pamonga na yiwa ahakulile nesu kwa masosi.¹⁸ Kwaikiva mhika ng'ogha kulitombi livile linguwesa kuyaviswa, Litombi lyeni kuyaka liloto, lwisa, kutenyula moyum na liyegha.¹⁹ Muhika ng'ogha kwa lilowi lya lipembi, au kwa milando yeni kuhika na lilowi livile linguyambusa kila weni kuyoghanila wakotoho kuyupa lolosi kulongwa kwa weni.²⁰ Kwaikiva wawesa ng'ogha mkufumilila kila kila kilamulwa: "Ikawela hata mkokolo mweni kuyavisa litumbi, lasima atovwi kwa maganga."²¹ Gha kutisa kupiti ghala ayalolile Musa, "Nitila nesu mbaka kuhihimila."²² Badili ghaki, mhika kulitumbi Sayuni na kummbwani wa Sapanga mkomu, Yelusalemu gha kundumba, na kwa watumikila wa kundumba wa Sapanga ielufu ikumi weni kuhina.²³ Mhika kukongamano lya wawelekwa wa mtumbulo wogha weni kuyandikwa kundumba, kwa Sapanga mlamula wa wogha, na kwa mipumulo gha wambuleti wavile watimiliswa.²⁴ Mhika kwa Yesu mghola ndulumu wa lilaghano lyonu, na kwa mwahi uyitwa uvile ungulongela gha maha kupiti mwahi gha Habili.²⁵ Uloli yiwa ukotoho ukamlema mmonga mweni kulonga. Kwaikiva handa wahyeta ng'ogha pawamkanili mmonga awakanisili kumlimawogha, kwa chakaka tutehyeta ng'ogha ikiva tuteghalambuka kutali kuhuma kwa yula mweni kutukanisa kuhuma kundumba.²⁶ Kwa lipindi hali lilowi lyaki litikanili mlimawogha. Ila hinaa katulongela yiwa atetupeghe na kulonga, "Kwambila lijanja lighangi kangi nitehihimisa ng'ogha mlimawogha weka, ila kundumba hilahila."²⁷ Milando hai,

"Lianja limonga kang'i," ingulangiha kuhumiswa kwa vindu vila vyeni kuhihimiliswa, havi ni vindu, vila vivile vilumbwa, ili yiwa vila vindu vihihimiliswa ng'ogha vihighali.²⁸ Kwa nagma, tupokeli unkosi uvile unguhihimiliswa ng'ogha, tuhekeleli kundyangilu gha kumuyupa Sapanga kwa kujumila pamonga na kunyenyekelela kuhali,²⁹ kwaikiva Sapanga wa twenga ni liloto lyakulyegha.

13

¹Hinu upalo wa ulongu na uyendeleli. ²Mkotoho kuisemwa kuwakema wahlenja ukaya, kwaikiva kwa kughola nagma, amonga wawakemili watumikila wa kundumba wa Sapanga bila kumanya. ³Ukumbwiki wogha wenikuwela mgelesa, handa muwelili nau kula pamonga na weni, na handa mihigha gha mwenga igholelilwi handa weni. ⁴Hinu ndowa na itundamilwi na wogha na hinu kindanda kya ndowa kigholwi kuwela mbuleti, kwaikiva Sapanga atewalamula wasyembelu na wangongola. ⁵Hinu njila zya mwenga zya kulama ziweli pekesu kuupalo wa mapesa. Muweli wandu weni kukwila na vindu vila muwela navyu, kwaikiva Sapanga mweni aiongile, "Katu nitewaleka ng'ogha mwenga, wala kuwaleka weka yenu." ⁶Hinu tubakwi ili tulongi kwa uhighilis, "Bambu ni mtanga wa nenga; niteyila ng'ogha. Mundu anguwesa kunighola niki?" ⁷Muwawachilile wala wawalongosil, wala walongilile lilando lya Sapanga kwa mwenga, na mkwimbuki kumwihu gha matendu ghau; mugholi handa waighola weni kuukwinila ghau. ⁸Yesu Kilisito ni hayu lichu, lelo, na hata machuwa yayendelela. ⁹Ukotoho ukalongoswa na mavulo wekaweka gha kihinja kwaikiva ni maha moyu uchengi kwa manemu, na ng'ogha kwa selia kulongelesa mulyo hagma yatewatanga ng'ogha wala wenikulama kupitila hagma. ¹⁰Tuvile na luhanga luchengwa na maganga luvile wala weni kutumikila mghati gha luhanga hali wavile ng'ogha na haki gha kulyegha. ¹¹Kwaikiva mwahi wa mikokolo, wenikuyeghwa handa litambiku kwaikiva gha sambu, liyeghilwi na mtambika mkulu kughati gha mahala kumbuleti pee, ila mihigha ghau inyanyilwi panje gha likambi. ¹²Kwa nagma Yesu na mweni ahakililwi panje gha mlyango wa mmbwani, hili yiwa kughulula wandu kwa Sapanga kupitila mwahi ghaki. ¹³Na kwa nagma tuyendi kwaki panji gha likambi, tukipapa kupughanyika kwaki. ¹⁴Kwaikiva tuwela ng'ogha na mahala pakulikala machuwa yayendelela kumlama hau. Badili ghaki tuhakuli mmbwani uvile unguhika. ¹⁵Kupitila Yesu mngupalwa lihanja kwa lihanja kujihumisa litambiko lya kumuyinula Sapanga, kumuyinula yiwa litungula lya milomo gha twenga lijumili lihina lyaki. ¹⁶Na ukotoho kuisemwa kughola maheli na kutangana mwenga kwa mwenga, kwaikiva ni kwa litambiku handa hali ndiwa Sapanga anguhekeleswa nesu. ¹⁷Myitikili na kujihulusa kwa vilongosi wa mwenga, kwaikiva wanguyendelela kuwagholokela kwaikiva gha nafusi gha mwenga, handa wala watehumisa mavalango. Myitikili ili yiwa vilongosi wa mwenga wawesi kuwagholokela kwa luheku, na ng'ogha kwa unyengemalo, uvile utewatanga ng'ogha. ¹⁸Tuyupi, kwaikiva tuvile na uchakaka yiwa tuvili na lukani maha, tungupala kulikala ngalilu gha utundamilu kumighalu hyogha. ¹⁹Na vyogha ninguwataya moyu nesu mgholi nagma, ili yiwa niwesi kuhuya kwa mwenga machuwa gha pabehi. ²⁰Hinaa Sapanga wa upongu, avile awayeghili kang'i kuhuma kukihu muhunga mkulu wa kondolu, Bambu wa twenga Yesu, kwa mwahi gha lilaghano lya machuwa yayendelela, ²¹atewapegha uweso kwa kila mghalu maha kughola mapalo ghaki, akighola lihengu mghati gha twenga lyeni kuwela maha na lya kuhekelesa kumihun ghaki, kupitila Yesu Kilisito kwaki uweli ukwilikihi machuwa yayendelela na machuwa yayendelela. Hina. ²²Hinaa nitekutaya moyu, mlongo, kutolelana na lilando lya kutaya moyu livile kwa kihupi niliyandikili kwa mwenga. ²³Umanyi yiwa mlongo wa twenga Timoseo kalekeselwa kala pekesu, avile pamonga na mweni tutewalola paikawela kahika njenji. ²⁴Mjambusi vilongosi ghako wogha na watumikila wogha. Wala weni kuhuma ku Italia wangukujambusa. ²⁵Na manemu yaweli na mwenga wogha.

James

1

¹Yakobo, mtumikila wa Sapanga na Bambu Yesu Kilisito, kwa makabila ikumi na ivili yeni kulandala, jambu. ²Mvalangi yiwa ni luheku nesu, walongu ghangu, pampita kulung'ai weka weka, ³mkimanya yiwa kuyeswa kwa ukwinila wa mwenga kunguwaoegha ufumilifu. ⁴Mleki ufumilifu utimilisi lihengu lyaki, yiwa muwesi kukamala kwa kutimila, bila kulepelelwa kulolosi. ⁵Ila handa mundu paghati gha mwenga angupala luhala, alului kuhuma kwa Sapanga avile angupegha kwa upalo na kwakukemela ng'ogha kwa wogha weni kumluwa, na atewapegha luhala. ⁶Ila uluwi kwa ukwnila, ukotoho kuwela na holu, kwaikiva mweni kuwela na holu ni handa mawimbi kubahali, yangutolwa na liyegha na kutagha kuni na kuni. ⁷Kwa chakaka muni hayu akotoho kuliwachila yiwa atepokelwa kuyupa kwaki kuhuma kwa Bambu; ⁸mundu hayu kaka mawachilo maivili, kang'ogha na mkasu kunjila zyaki zyogha. ⁹Malongo angali hindu angupalwa aitutumuli kukugholoka kwaki kunani, ¹⁰lipindi hali hali mlongo mnaisa kuunyenyekelela ghaki, kwaikiva atehuka handa uwa lya kumgunda kulitawa angutyanga. ¹¹Lijuwa linguhomoka na jotu lya kulungusa kuyumisa mimela, na maua yanguguwa na umaheli ghaki unguhova. Hilahila wandu wanaisa watehakala paghati gha mahengu ghau. ¹²Kahighilwa mundu yula mweni kufumilila mayeso, kwaikiva badili gha kusinda liyeso hali, atepokela likokoma lya ukomu, livile ilongelwa yiwa watepeghwa wala weni kumpala Sapanga. ¹³Mundu yeyosi angupalwa ng'ogha kulonga yiwa anguyeswa, "Liyeso hali linguhuma kwa Sapanga," kwaikiva Sapanga anguyeswa ng'ogha na uhakata, na Sapanga mweni angumyesa ng'ogha yeyosi. ¹⁴Kila mundu anguyeswa na lumatamata lwaki lihakata lweni kumjongesela na kumkwegha kutali. ¹⁵Ndiwa badili gha lumatamata lwa sambu kupapa ndumbu, sambu kuwelekwa, na badili fha sambu kukamala kwa kutimila, inguyomokela ku kihu. ¹⁶Walongo ghangu wupalwa, mkotoho kululunganyika. ¹⁷Kila hupo yeni kuwela maheli na

kila hupo yeni kutimila inguhuma kunani, inguhuluka pahi kuhuma kwa Tati wa mhana. Katu angughalambuka ng'ogha handa kisisi vila kingughalambuka.¹⁸ Sapanga ahaghulile kutupeghe twenga ukomu kwa Lilando lya chakaka, ili yiwa tuwesi kuwela handa uwelekwa wa mtumbulo paghati gha viumbi vyaki.¹⁹ Mngumanya hali, walongo ghangu wapalwa. Kila mmonga angupalwa kuwela myuyughu wa kuyughanila, ng'ogha myuyughu wa kulonga hata kuhyoma,²⁰ kwaikiva lilaka lya mundu inguwesa ng'ogha kughola haki gha Sapanga.²¹ Kwa nagha mviki kutali undaka wa sambu na uhakata wogha weni kuwela kumahala poposi, na kwa kunyenekela mlipokeli lilando lyeni kukulilwa mghati gha mwenga, livile lina uweso kulokola mipumulo gha mwenga.²² Ila lilando, mkotoho kulihyoghanila weka, mkijindanga nafusi gha mwenga maweni.²³ Kwaikiva handa yeyosi mweni kuliyoghanila lilando akaleka kuligholela mahengu ni handa mundu mweni kulola wuso ghaki chakaka kukiou.²⁴ Anguulola vila wa maheli wuso ghaki, na anguyenda zyaki na kwa lipindi lihupi angulihisemwa vila angulandine.²⁵ Ila mundu yula mweni kulola kwa umaheli selia zitimila, selia gha upekesu, na kuyendelela kuiyitikila, ng'ogha kwaikiva mweni ni myoghanila mweni kuisemwa, hayu mundu atehighilwa paangughola.²⁶ Paikawela mundu yeyosi ateliwachila mweni yiwa ni mundu wa dini, ila kanguwesa ng'ofha kulongosa lulimi ghaki, angungonga moyu ghaki na dini ghaki ni yaghi yaghi.²⁷ Dini yeni kuwela maha na iyalamiswa ng'ogha kuulongolo gha Sapanga wa twenga na Tati ni hai: kuwatanga weni kuhovilwa na walela ghau na weni kuhoviwa na wangwana ghau kumaghasu ghau, na kuigholokela weni na uwihi wa mlimawogha

2

¹Walongo ghangu mkotoho kukovekela ukwiila wa Bambu Yesu Kilisito, Bambu wa ukwilikihi, kwa njila gha kulola mbandi imonga hela.² Handa mundu tenu pakayingila kumawoku gha mwenga kavala peti zya zahabu na nguu mahaeli, na hilahila akayingila angali hindu mweni nguu maha ng'ogha,³ na mkalangiha nesu kumpala yula mweni nguu maheli na kulongela, "Pepai wenga ulikali haku mahala maheli," ila mkamlongela yula angali hindu, "Wenga ugholoki pala," au "Ulikali pasi gha maghulu ghangu."⁴ Ghuli, mulamulana ng'ogha mweni kwa mweni, na kuwela weni malamulo mahakata weni mawachilo mahakata?⁵ Myohanili, walongo ghangu wapalwa, ghuli, Sapanga kawahaghula ng'ogha wangali hindu wa mlimawogha kuwela wanaisa kuukwinila na kuulihi unkosi awalongilile wala wangumpala?⁶ Ila muwapughanya wangali hindu! Ghuli, ng'ogha wanaisa wenikuwahakila mwenga, na ng'ogha weni weni kuwahukumula kunjenga kaya?⁷ Ghuli, ng'ogha wanaisa weni kululughu lihina lya maheli livile kwa lyeni mngukemwa?⁸ Hata nagha, handa munguitimilisa hila selia gha kinkosi handa vila iyandikwa kumayandiko, "Utempala mundu wa pabehi na wenga handa wenga mweni," mngughola maha.⁹ Ila handa pamlola mbandi imonga hela, mngughola sambu, mungulamulwa na selia yiwa ni watenyula selia.¹⁰ Kwaikiva yeyosi mweni kuyitikila selia hyogha, na ambila akalikwala kunukuta imonga hela, hayu kawela na uhakata wa kutenyula selia hyogha!¹¹ Kwaikiva Sapanga ailongile, "Ukotoho kughola ngongola," ndiwa hayu hayu ailongile, "Ukotoho kukoma." Handa ungughola ng'ogha ngongola, ila ungukoma, utenyula kala selia gha Sapanga.¹² Kwa nagha mlongeli na kuyitikila handa wala mvile pabehi kulamulwa na selia gha upekesu.¹³ Kwaikiva ulamulo unguhika bila luhungu kwa wala weni kuwela ng'ogha na luhungu. Luhungu lungujiyinula kunani gha ulamulo.¹⁴ Ukville na umaheli ghani, walongo ghangu, handa mundu angulongela nivile na ukwinila, ila kahela matendu? Ghuli, ukwinila hau unguwesa kumlokola?¹⁵ Handa mlongo wa kilumi au mdala kana ulepelelo wa nguu au mulyo wa kila lelo,¹⁶ na mmonga wa mwenga akawalongela, "Myendi kwa upongi, mkayoti liloto na mlyeghi maheli," ila munguwapegha ng'ogha vindu maha vya mihigha, hai ingumaanisa niki?¹⁷ Hilahila, ukwinila wa weka, handa uwela ng'ogha na matendu, uhova kala.¹⁸ Hilahila kambila mundu mtenu anguwesa kulonga, "Uvili na ukwinila, na nenga nivili na matendu." Nilangihi ukwinila ghako ukaleka matendu, na nenga nitekulangiha ukwinila ghangu kwa matendu ghangu.¹⁹ Ungukwinila yiwa kuvili na Sapanga mmonga; ungughola chakaka. Ila mahoka na yeni yangukwinila nagha na kuhihimila.²⁰ Ghuli, ungupala kumanya, wenga mundu mndyungi, vila ukwinila hau ukwinila ukaleka matendu vila inguwela maha ng'ogha?²¹ Ghuli, ng'ogha tati wa twenga Abulahamu avalangililwi haki kwa matendu pakamtola mwana ghaki Isaka kunani gha kihanja?²² Mngulola yiwa ukwinila ghaki ugholile lihengu na matendu ghaki, na kwa matendu ghaki, ukwinila ghaki uhikilile lukani lwaki.²³ Mayandiko yatimilisilwi yeni kulonga, "Abulahamu amkwinilili Sapanga, na akavalangililwa yiwa ni mweni haki." Hinu bulahamu akemili ghanja wa Sapanga.²⁴ Mngulola yiwa kwa matendu mundu anguvalangililwa haki, na ng'ogha kwa ukwinila weka.²⁵ Hila hila, ghuli, kawela ng'ogha Lahabu yula mngongola avalangililwi haki kwa matendu, paawakemili wajumbi na kuwayegha kwa njila ighangi?²⁶ Kwaikiva handa vila mhigha pauwela ng'ogha na mpumulo uhova kala, hilahila ukwinila ukaleka matendu uhova kala.

3

¹Walongo ghangu, ng'ogha watangala wa mwenga mngupalwa kuwela wavulwa, mkimanya yiwa tungupokela ulamulo mkulunesu.² Kwaikiva wogha tungukoelsa kunjila zitangala. Handa yeyosi anguwela kangulikwalang'ogha kumilando ghaki, hayu ni mundu mweni kutimila, anguwesa kukanisa mhigha ghaki wogha hilahila.³ Hinaa handa tunguvika ngowi gha falasi kumilomu ghau wangutuyitikila, na tunguwesa kughalambula mihigha ghau hyogha.⁴ Umani hilahila yiwa meli, pamonga na yiwa ni ngulu na inguhukumulwa na liyegha litopehu, zingulongoswa na usikani msokombi nesu kuyenda kokosi kula angupala mayendesha.⁵ Hilahila, lulimi ni kikongonu kinung'una kya mhigha, ila ungulilongela makulu nesu. Uloli mwitu mkulu vila unguwesa kukoswa kwa mivalika misokombi gha lyoto!⁶ Lulimi hilahila ni liloto, ni mlimawogha wa uhakata, uvikwa paghati gha vikongonu vya mihigha gha twenga, uvili ungutaya ndaka mhigha wogha na kuivika kunani gha lyoto njila gha ukomu, na weni ungunyanywa lyoto lya kumambi.⁷ Kila ndambu gha likokolu lya

kumanyahi, mbongu, kya kukwava na kiumbi kya mmbahali kingulongoswa na mundu. ⁸Ila kwahela mundu hata mmonga mwenikuwesa kulongosa lulimi; ni uhakata weni kuponga ng'ogha, umema sumu gha kukoma. ⁹Kwa lulimi tungumuyinula Bambu na Tati wa twenga, na kwa hau tungulapila wandu wavile walumbwa kwa mlandano wa Sapanga. ¹⁰Kumlomu hau hau tungulonga milando gha highili na kulapila. Walongo ghangu mighalu hai ingupalwa ng'ogha kuwela. ¹¹Ghuli, lihumba limongalinguwesa kuhumisa masi ghanowa na makalipa? ¹²Walongo ghangu, ghuli, libikilya mtini linguwesa kulela matungula gha mzeituni, au mzabibu ungulela matungula gha mtini? Hata uhimbuki wa masi munyu unguhumisa ng'ogha masi gha munyu ng'ogha. ¹³Ni ghani paghati gha mwenga mwenikuwela na luhala na umanyi? Mundu hayu alangihi ngalilu maha kumahengu ghaki kwa unyenyekela weni kuhuma kuluhala. ¹⁴Ila handa pamuwela na wifu mkalipa na lukani lwa ubinafusi kumioyu gha mwenga, mkotoho kuitutumula na kulonga uhwangi mkiungingama uchakaka. ¹⁵Halu ng'ogha luhala lula lweni kuhuluka kuhuma kunani, ila badili ghaki ni gha kimlimawogha, ng'ogha gha kimpumulo, na ni gha kimahaoka. ¹⁶Kwaikiva pala pawela na wifu na ubinafusi wabaha, kuvile na mkologhanyu na kila matendu mahakata. ¹⁷Ila luhala lweni kuhuma kunani, mtumbulo ni maha, na hinu lungupala kuponga, unyali nyali na upalo, lweni kumema luhungu na matungula gha magha, lukileka kupendelela wandu watenu, na chakaka. ¹⁸Na litungula lya haki lingukulilwa kuupongu kwa wala wangughola mighalu gha maha.

4

¹Magombi na mikologhanyu paghati ha mwenga vinguhuma kugha? Vinguyinuka ng'ogha kuhuma kulumata mata lwa mwenga luhakata lweni kuyegha ngondu mghati gha wakwiila wa mwenga? ²Mngupala kila muwela ng'ogha nachu. Mngukoma na mungukovekela kila muwesa ng'ogha kuwela nachu. Mngutovana na magombi, na mwambila kupokela ng'ogha kwaikiva mungumluwa ng'ogha Sapanga. ³Mnguluwa na mpokela ng'ogha kwaikiva mnguluwa kwaikiva gha mighalu mihakata, ili yiwa muwesi kutumila kwa luhakata lwa mwenga luhakata. ⁴Mwenga wangongola! Mmanga ng'ogha yiwa ughanja na mlimawogha ni uhakata kwa Sapanga? Kwa nagha, yeyosi mwei kulamula kuwela ghanja wa mlimawogha angujighola mweni kuwela mhakata wa Sapanga. ⁵Au mnguliwachila yiwa mayandiko yangumaanisa ng'ogha kindu pala payangulonga Mpumulo ayavikili mghati gha twenga kana wifu nesu kwaikiva gha twenga? ⁶Ila Sapanga angupegha manemu kupiti, ndiwa kwaikiva mayandiko yangulongela, "Sapanga angumngingama mweni kinyengu, ila angumpegha manemu mweni unyenyekela." ⁷Hinu, mjitoli kwa Sapanga. Mumngingami lihyukana na mweni atetula mbilo kuhuma kwa mwenga. ⁸Mjongeli pabehi na Sapanga, na mweni atehika pabei na mwenga. Muwofuli mawoku gha mwenga, mwenga weni sambu, na mughululi mioyu gha mwenga, mwenga weni mawachilo maivili. ⁹Munyengemali, mulumbilile, na kulila! Mghalambuli luheku lwa mwenga kuwela unyengemalu na luheku lwa mwenga kuwela malumbililo. ¹⁰Mjinyenyesesi weni kuulongolo gha Bambu, na atewayinula kunani. ¹¹Mkotoho kulongelelana kihyetu mwenga kwa mwenga, mlango. Mundu mweni kulonga kihyetu na mlango ghaki, au kumlamula mlango ghaki, angulonga kihyetu na selia gha Sapanga. Pamulamula selia, munguiyitikila ng'ogha selia ila mnguulamula. ¹²Ni mmonga hela avile ni muhumisa selia, Sapanga, mweni mweni uwesa wa kulokola na kuyalamisa. Na wenga kwa ghani uvile ungumlamula mundu wa pabehi ghako? ¹³Myoghanili, mwenga mweni kulonga, "Lelo au kilau tuteyenda kummbwani hau, na kulikala lichuva haku, na kughola biasala, na kuchenga fwaida." ¹⁴Ni ghani mweni kumanya niki kitehumila kilau, na kulama kwa mwenga ni niki nesu nesu? Kwaikiva mngulandine handa ukungweta weni kuhumila kwa lipindi lihupi na kangu unguhuka. ¹⁵Badili ghaki mngalilonga, "Handa ni mapalo gha Bambu, tutelama na kughola haki na kila," ¹⁶Ila hinaa munguitutumula kunani gha mighalu gha mwenga. Kuitutumula kogha haku ni uhakata. ¹⁷Kwa nagha, kwaki hayu mweni kumanya kughola gha maha ila anguyagholo ng'ogha, kwa hayu ni sambu.

5

¹Mhiki hinaa, mwenga mwenikuwela wanaisa, mlile kwa lilowi lya kunani kwaikiva gha lung'ai lweni kuhika kunanim gha mwenga. ²Unaisa wa mwenga uyalamiswa na nguu zyenu zitahunwa na wang'ongolo wenikuyaghamisa. ³Zahabu zya mwenga na mapesa gha mwenga yalepelela samani, na uyalamisu ghaki utehighilisa kupiti mweng na kuyalamisa mihigha gha mwenga handa lyoto. Mjivikila ng'oku gha mwenga kumachuwa gha mwihu. ⁴Mloli, mahipu gha waghola lihengu- wala mvile muwahipa ng'ogha kwa kubena kumatawa gha mwenga- wangulila! Na kililo kya wala wabenili masau gha mwenga kihikila mapulukilo gha Bambu wa Watova ng'ondo. ⁵Mlikala kwa kuyananga mapesa kumlimawogha na kuihekelesa mwenga maweni. Mlinenepesa mioyu gha mwenga kwa lichuva lya mahinju. ⁶Mumlamula na kumkoma mweni haki mweni kuwesa ng'ogha kuwangingama. ⁷Kwa nagha mfumilili, walongo, mbaka kuhika kwa Bambu, handa mtukutula angulindila mabeno gha samani kuhuma kumlima, akilindila kwa ufumilifu kwaikiva gha mweni, mbaka ndonya zya mtumbulo na zila zya kumwihu zikitonya. ⁸Hilahila mwenga muweli wafumilifu; mkasi mioyu gha mwenga, kwaikiva kuhika kwaki Bambu ni pabehi. ⁹Walongo, mkotoho kunung'ulikilana mwenga kwa mwenga, lukani mkotoho kulamulwa. Uloli, ulamula angugholoka pamlyango. ¹⁰Kwa mlandano, walongo, mlolesi mahakilo na ufumilifu wa walota wenikulandala kulihina lya Bambu. ¹¹Uloli tunguwakema wala weni kufumilila, "Maha," Myoghanila ufumilifu wa Ayubu, na mngumanya lukani lwa Bambu kwaikiva gha Ayubu, ni kwa utali ghani Bambu kamema luhungu na upalo. ¹²Kupiti hyogha, walongo ghangu, mkotoho kulapa, iweli kwa kundumba au iweli kwa mlima, au kilapo kya njila ghangi. Ila iweli "Hina" gha mwenga imaanisi "Hina" na "Ng'ogha" gha mwenga na imaanisi "Ng'ogha," ili mkotoho kuguwila pahi gha ulamulo. ¹³Kuvilina yeyosi paghati gha mwenga kana maghaso? Lasima aluwi. Ghuli, mundu yeyosi ni mweni kulilimka? Na ayimbi uyinulo. ¹⁴Ghuli, kuvili na yeyosi paghati fha mwenga mweni

kuwela mvina? Na awakemi wagogolo wa lipinga lya wamkwini Kilisito, na weni wayupi kwaikiva gha mweni, wakimpeghe mahuta kulihina na Bambu,¹⁵ na mayupo gha ukwini yatemlamisa mvina, na Bambu atemuyinula. Na paikawela kaghola sambu, Sapanga atemlekesela.¹⁶ Kwa nasha mlongelani mwenga kwa mwenga kila mkosela, na myupilani kila mmonga na myaki, ili muwesi kulamiswa. Mayupo gha mweni haki yangulela matungula makulunga.¹⁷ Eliya awelili mundu mweni ndyangilu handa zya twenga, ayupili kwa kuyangala yiwa ndonya ikotoho kutonya, na itonyili ng'ogha kumlama kwa lipindi lya macuva itatu na miehi isita.¹⁸ Na Eliya ayupili kangi, na kundumba kukayita ndonya kunani gha mlima na mlima ukahumisa mabeno.¹⁹ Walongo ghangu, handa yeyosi paghati gha mwenga angubodoka kuhuma kuuchakaka, ilamundu ghangi akamuhuyisa,²⁰ hinu amanyi yiwa yeyosi mweni kumlongosa mweni sambu kuhuka kunjila ghaki gha kughola mahakata atelamisa nafusi ghaki kuhuma ku kihu na ategubika utangala wa sambu.

1 Peter

1

¹Petelo, mndumindumi wa Yesu Kilisito, kwa wakenja wa mlandalo, kwa wahagholwa, ku Ponto hyogha, Galatia, Kapadokia, Asia na Bisinia, ²kwa kuwela kwa umanyi wa Sapanga, Tati, kwa kughululwa na Mpumulo wa Sapanga, kwa utundamilu wa Yesu Kilisito, na kwa kuyitilwa mwahi ghaki. Manemu yaweli kwa mwenga, n kulikala kwa mwenga kwa kukotoho kutovana kuyongeseki.³ Sapanga Tati wa Bambu wa twenga Yesu Kilisito na ahighilwi. Kuukulu wa luhungu ghaki, atupeghele kuweleka hyonu kwa makakala gha ulihi kupitila ugubutulo wa Yesu Kilisito kuhuma kukihu, ⁴kwa ulihi uwesa ng'ogha kuyalamika, utewela ng'ogha na ndaka wala kupungula. Uvika kundumba kwaikiva gha mwenga.⁵ Kwa uweso wa Sapanga mngugholokelwa kupitila ukwini kwa ulokola hula ungulindilwa kugubutulilwa ku lipindi lya kumwihu.⁶ Uhekelele kupitila hali, pamonga na yiwa ni lasima kwa mwenga kuwela na unyengamalu kumayeso gha wekaweka. ⁷Hai, ni kwaikivaukwini wa mwenga uwesi kuyeswa, ukwini weni kuwela na samani kupiti zahabu, yeni kuwes kuyalamika kulyoto lyeni kuyesa ukwini wa mwenga. Hai inguhumila ili ukwini wa mwenga upati kulela kuyinulwa, ukwilikihi, na utundamilu kuugubutulo wa Yesu Kilisito.⁸ Mumola ng'ogha mweni, ila mungumpala. Mumola ng'ogha hinaa, ila mngukwini kwa mweni na mvile na luheku luwesa ng'ogha kulongeleka kwa luheku lwani kumema ukwilikihi. ⁹Hinaa mngupokela weni matungula gha ukwini wa weni baha, ulokola wa umundu wa mwenga. ¹⁰Walota wahakulili na kukonya kwa makakala ngenji ulokola hau, kulongelela makakala yala yangaliwela gha mwenga. ¹¹Whakulile kumanya yiwa ni ulokola ghani uvile ungalihihi. Wahakulile hilahila kumanya ni lipindi ghani Mpumulo wa Kilisito mweni kuwela mghati mwa weni awelili akilongela liki na weni. Hai iwelili ihumila lipindi paawelili akiwalongela njeni kulongelela mayeso gha Kilisito na ukwilikihi hula ungaliwela ukimkoveleka. ¹²Igubutulilwi kwa walota yiwa wawelili wakitumika mighalu hai, na ng'ogha kwaikiva gha weni baha, ila nikwaikiva gha mwenga-mahimulilo gha mighalu hai kupitila wala weni kuyegha Habali Maha kwa mwenga kwa kupitila Mpumulo wa Sapanga mweni kulaghiwa kuhuma kundumba, mighaluvile hata watumika wa kundumba wa Sapanga wangukupala kugubutulwa kwaki.¹³ Hinu muwopi vibulibulilo vya malangu gha mwenga. Mulikali jii kumawachilo gha mwenga. Muweli na makakala yeni kutimila kumanemu yenikuwela yatayeghwa kwa mwenga lipindi lya kugubutulilwa kwa Yesu Kilisito. ¹⁴Handa wana weni kutundamila, mkotoho kuwopwa weni na lumatamata lula mlukovelele lipindi pamuwela ng'ogha na umanyi. ¹⁵Ila handa vila mweni kuwakema kawela mbulete pee, na mwenga, hilahila muweli wambulete pee kundyangilo hyogha pamlama. ¹⁶Kwaikiva iyandikwa, "Muweli wambulete pee kwaikiva nenga nambulete pee." ¹⁷Na ikiva mkola "Tati" yula mweni kulamula kwa haki kukovekelana na lihengu lya kila mundu, utumili lipindi lya mwanja ghaku kuunyenyekele. ¹⁸Mngumanya yiwa iwela ng'ogha kwa feza au zahabu- vindu vyeni kuyalamika- vivile mkombolwa kuhuma kundyangilu gha mwenga gha undyungi zila muwelili mulivula kuhuma kwa matati wa mwenga. ¹⁹Ila mkombolwa kwa mwahi gha utundamilu wa Kilisito, handa kondolu mweni kuwela ng'ogha na uhakata wala ndaka. ²⁰Kilisito ahaghalilwi pambila gha mighomba gha mlimawogha, ila hinaa machuwa hacha gha mwihu, kagubutulwa kwa mwenga. ²¹Mngumkwini Sapanga kupitila mweni, yula mweni kuwela Sapanga amuhindulile kuhuma kukihu na hilahila ampeghele ukwilikihi ili ukwini makakala gha mwenga uweli ku Sapanga. ²²Mghola nafusi zyenu kuwela mbulete kwa mjumilo wa hila chakaka, kwa lukani lwa upalo wa kilongo lyeni kuwela ng'ogha na ngingamilu, hinu mpalani kwa kuyangala kuhuma kumoyu. ²³Muweleka kala lihanja lya ivili, ng'ogha kwa mbeyu yenikuyalamika, ila kuhuma kumbeyu yeni kuyalamika ng'ogha, kupitila ukomu na lilando lya Sapanga lyeni kuhighala. ²⁴Kwaikiva, "Mihigha hyogha ni handa manyahi, na ukwilikihi ghaki wogha ni handa liua lya manyahi. Linyahi linguyuma, na liua linguhuka, ²⁵ila lilando lya Bambu linguhighala machuwa yayendelele." Hau ni ujumbi uwelili utangaswa handa Habali Maha kwa mwenga.

2

¹Hinu mviki mmbali uhakata wogha, uhwani, umbindingu, wifu na kashifa. ²Handa wana wang'anya, mpali maweli maha gha kimpumulo, ili muwesi kukula mghati gha ulokola, ³handa myesa yiwa Bambu ni mlungwana. ⁴Muhiki kwaki hayu mweni kuwela liganga likomu lyeni kulama livile lilemwa na wandu, ila hali lihagholwa na Sapanga na ni la samani kwa mweni. ⁵Mwenga hilahila ni handa maganga makomu yeni kuchengwa kunani kuwela lighuta lya kimpumulo, ili kuwela utambika mbulete weni kuhumisa matungula gha kimpumulo yeni kujumilwa na Sapanga

kupitila Yesu Kilisito.⁶Liyandiko lingulonga nagma, "Uloli, nivika ku Sayuni liganga lya mmbali, likulu na lyeni kuhaghulwa na lya samani. Yeyosi mweni kukwinila kwa mweni atelola ng'ogha honi.⁷Hinu utundamilu ni wa mwenga kwa mwenga weni kukwinila . ila, "Liganga lyeni kulemwa na wechengaji, hali liwela liganga likulu lya mmbali"-⁸na, "Liganga lya kulikwala na mghomba wa kulikwala." Weni wanguulikwala, wenikulilema lilando, kwa lila livile hilahila wawelili wahaghulilwa kupitila hali.⁹Ila mwenga ni ukolu weni kuhaghulwa, utambika wa kinkosi, mlima wa Sapanga, wandu wa ulongsi wa Sapanga, ili muwesi kutangasa matendu gha kukangasa gha yula mweni kuwakema kuhuma mlwisa kuhika kumhana ghaki gha kukangasa.¹⁰Mwenga mtumbulo muwela ng'ogha wandu, ila hinaa mwenga ni wandu wa Sapanga. Mwenga mpokela ng'ogha luhungu, ila hinaa mpokela luhungu.¹¹Wapalwa, niwakema handa wahlenja na weni kuyejeleja yeleja kuleka lumatamata luhakata lwa sambu, zweni kutovana ngongu na mipumulo gha mwenga.¹²Mngupalwa kuwela na ndyangilu maha paghati gha milima, ili yiwa, handa watewalongelela yiwa mghola mighalu mihakata, watelola mahengu gha mwenga ghala gha maha na kumuyinula Sapanga kulichuwa lya kuhika kwaki.¹³Myitikili kila ulongosi wa mundu kwaikiva gha Bambu, ¹⁴paikawela nkosi handa mkulu, paikawela vilongosi weni kulaghililwa kuwahakila waghola mahakata na kuwasifila wala weni kughola gha maha.¹⁵Kwakiva ni mapalo gha Sapanga, yiwa kwa kughola maheli mngunyamalisa malongelano gha upughanyu gha wandu wandungu.¹⁶Handa wandu pekesu, mkotoho kutumila upekesu hau handa kigubiko kwa mahakata, ila muweli handa watumikila wa Sapanga.¹⁷Muwatundamili wandu wogha. Muwapali walongo. Mumtuli Sapanga. Mumtundamili nkosi.¹⁸Wahusutu, muwayitikila mabambu wa mwenga kwa utundamilu wogha, ng'ogha kwa wabambu wa maha hela na wanyalinyali, ila hilala kwa wala weni kuwela wahakata.¹⁹Kwaikiva ni sifa handa yeyosi atefumilila mahakilo lipindi anguhakilwa bila haki kwaikiva gha lukani lwaki kwa Sapanga.²⁰Ni fwaidaliki yenikuwoneka handa mundu kughola sambu hinu muyendeleli kuhakilwa? Ila handa mghola gha maha na ndiwa mhakilwi kwa kulamulwa, hai ni sifa maha kwa Sapanga.²¹Kwa hali mkemilwi, kwaikiva Kilisito hilahila ahakililwi kwaikiva gha mwenga, kawalekala mlandano kwaikiva gha mwenga kukovekela lwayu ghaki.²²Mweni kaghola ng'ogha sambu, hilahila uwonekana ng'ogha uhwangi wowosi pamlo mu ghaki.²³Lipindi mweni pakalighwa, mweni kahuyisila ng'ogha malighu, na pala paahakililwi, atisili ng'ogha ila aihumsili mweni kwa yula mweni kulamula kwa haki.²⁴Hayu mweni apapili sambu zya twenga kumhigha ghaki kweni libiki, ili tukotoho kuwela na mbandi kangi kusambu, na yiwa tulami kwaikiva gha haki. Kwa kukomwa kwa mweni mwenga mlamiswa.²⁵Wogha muwelili mkiyeleja yeleja handa kondolu mweni kukosela njila, ila hinaa muhuya kwa mhungaji na mgholokela wa mipumulo gha mwenga.

3

¹Kwa njila hai, mwenga weni kuwela wahumbu mngupalwa kujihumisa kwa wangwana wa mwenga weni, ili, hata ikawela amonga gha weni wajumila ng'ogha lilando, kupitila ndyangilu gha wahumbu ghau wanguwesa kukweghwa bila lilando, ²kwaikiva weni watewela walola kala ndyangilu gha mwenga maha pamonga na utundamilu.³Hai igholeki ng'ogha kwa malembu gha panje- kuhuluka hwila, lilingili na heleni zya zahabu, au nguu zya ndyangilu hyonu. ⁴Ila badili ghaki igholeki kwa umundu wa mghati wa moyu, na kupiti kuumaheli wa kunyenyekele na upongu wa moyu, weni kuwela ni wa samani kuulogolo gha Sapanga.⁵Kwaikiva wadala wahaghulilwi kwaikiva gha Sapanga wajilembili weni kwa njila hai. Wawelili na ukwinila ku Sapanga na wawayitikilili wangwana ghau weni. ⁶Kwa njila hai Sala amtundamilili Iblahimu na kumkema mweni "bambu" ghaki. Mwenga hinaa ni wana ghaki handa mteghola yala yeni kuwela gha maha na ikawela mtila ng'ogha mahakata.⁷Kwa njia haihai, mwenga walumi mngupalwa kulikala na wahumbu gha mwenga mkimanya yiwa weni ni wayenu wa kidaladala wapweli, mkiwatambula weni handa wapokela wayenu wa hupo gha ukomu. Mgholi nagma ili mayupo gha mwenga yakotoho kungingamwa.⁸Na kumwihu, mwenga wogha, muweli na lukani lumonga, weni luhungu, upalo handa walongo, weni kunyenyekele, na wanyalinyali. ⁹Mkotoho kuhuyisila lihakata kwa lihakata, au lilighu kwa lilighu. kihyetu kyaki, muyendeleli kuhighila, kwaikiva gha nagma mwenga mkakemwa, ili muwesi kulihighi.¹⁰Yula mweni kupala kulama na kulola lichuwa maha ni lasima angingami lulimi lwaki kwa mahakata na milomu ghaki kulonga uhakata. ¹¹Na ahyuki na kuleka mahakata na kughola ghala gha maha. Ahakuli kulikala kwa kukotoho kuwela na ngondu na akukovekeli haku. ¹²Mihu gha Bambu ingumlola mweni haki na mapulukilo ghaki yanguyoghanila mayupo ghaki. Ila wuso gha Bambu ukuhyetu na wala weni kughola mahakata.¹³Ni ghani atewahakila mwenga, ikiva mngupala lila liwela maheli? ¹⁴Ila handa mteghasika kwa haki, mhighilwa. Mkotoho kutila ghala yavile weni wanguyatila. Mkotoho kuwela na holu.¹⁵Badili ghaki mumviki Kilisito Bambu ku mioyu gha mwenga handa mmbuleti. Kila lipindi muweli mliyandala kumyanga kila mundu mweni kuwakonya mwenga kwa kyani mngutumaini kwa Sapanga. Mgholi nagma kwa unyalinyali na utundamilu. ¹⁶Muweli na lukani maha ili wandu weni kulighu ngalilu gha mwenga maha ku Kilisito wawesi kulola honi kwaikiva wangulonga kihyetu kwa mwenga handa muwelili waghola mahakata. ¹⁷Ni maha nesu, ikiva Sapanga angupala, yiwa mnguhakilwa kwa kughola gha maha kupiti kwa kughola mahakata.¹⁸Kilisito hilahila ahakililwi lihanja limonga kwaikiva gha sambu. Mweni akiva ni mweni haki aghasikili kwaikiva gha twenga, tuwile tuwela ng'ogha na haki, ili atuyeghi twenga kwa Sapanga. Ahovili kumhigha, ila agholilwi mkomu kumpumulo. ¹⁹Kumpumulo, ayendili na kutangazila Habali Maha mipumulo ivile mkihungu hinaa.²⁰Iwelili ng'ogha ikimiyitikila lipindi lya ufumilifu wa Sapanga pauwela ungulindila lipindi lya Nuhu, machuwa gha uchengaji wa lisafina, na Sapanga alokolili wandu mayaghani- wandu wainane kuhuma mmasi.²¹Haki ni kilanghi kya ubatiso weni kuwalokola mwenga hinaa, ng'ogha handa kughulula ndaka kuhuma kuhigha, ila handa mayupo gha lukani

maha kwa Sapanga, kupitila uhinduko wa Yesu Kilisito. ²²Mweni kalikala liwoku lya kulumi kwa Sapanga. Ayendili kundumba. Watumikila wa kundumba wa Sapanga, ulongosi, na makakala ni lasima vimyitikili mweni.

4

¹Kwa nagha, kwaikiva Kilisito ahakililwi kuhigha, mjiviki migoha gha lukani lula lula. Mweni mweni kuhakilwa kuhigha kalekana na sambu. ²Mundu hayu anguyendelela ng'ogha kangi kulikala kulumatamata lwa kihigha, ila kwa mapalo gha Sapanga, kwa ngalilu ghaki ywei kuhighala. ³Kwaikiva lipindi lipitili linguwesa kughola mighalu ivile wandu wa mlimawogha wangupala kughola- ululunganyi, lukani luhakata, ulowela, kulyegha nesu, mihambu gha wandu wammanya ng'ogha Sapanga na mayupo gha king'omung'omu yeni kuhyomelesa. ⁴Wanguliwachila yiwa ni makangaso pala pamlivika kutali na kughola mighalu hai pamonga na weni, hinu wangulongela mahakata kunani gha mwenga. ⁵Wateyegha mavalangilo kwa hayu mweni kulamula weni kuwela wakomu na wahovili. ⁶Kwa lukani hali Habali Maha itangasilwi kwa weni kuhovakala, yiwa pamonga na yiwa walamulilwi kala kumihigha ghau handa wandu, ili wawesi kulikala kukovekelana na Sapanga kumpumulo. ⁷Mwihu wa mighalu hyogha unguhika. Hinu, muweli na umanyi uwela chakaka, na muweli na lukani maha kwaikiva gha mayupo gha mwenga. ⁸Pambila gha mighalu hyogha, muweli na kuyangala kuupalo kukila mmonga, kwaikiva upalo unguhakula ng'ogha kugubutula sambu zya waghangi. ⁹Muwonesi unyenyekele kwa kila mmonga mkileka kung'ung'ulika. ¹⁰Handa vila kila mmonga wa mwenga kapokela hupo, muitumila kukutumikilana, handa waghlokela wa maha wa hupo zitangala zyezi kuyeghwa kwa mwenga yaghi yaghi na Sapanga. ¹¹Handa mundu pakalongela, na iweli handa malongelo gha Sapanga, na paikawela mundu katumikila, na iweli handa uweso apegilwi na Sapanga, ili iweli kwa kila mghalu Sapanga awesi kukwilikiwa kupitila Yes Kilisito. Ukwilikihini na uwesa ni vya mweni machuwa yayendelela na machuwa yayendelela. Hina. ¹²Wapalwa mkotoho kuvalanga liyeso lila linguhika kuwayesa handa kindu kihinja, pamonga na yiwa kuvile na kindu kihinja kyeni kuwela kikihumila kwa mwenga. ¹³Ila kwa vila mnguyendelela kuzyowelela kupokela mahakilo gha Kilisito, mhekeleli, ili mhekeleli na hilahila mhini kuugubutulo wa ukwilikihi ghaki. ¹⁴Ikiva mhighwa kwaikiva gha lihina lya Kilisito, mhighilwa, kwaikiva gha Mpumulo wa ukwilikihi na Mpumulo wa Sapanga angulikala kunani gha mwenga. ¹⁵Ila akoyoho kuwela yeyosi mweni kuhakilwa handa mkomawandu, mwihu, mghola mahakata, au mweni kulolesa lolesa mighalu gha wandu waghangi. ¹⁶Ila ikiva mundu anghakilwa handa Mkilisito, akotoho kulola honi, ila amuyinuli Sapanga kupitila lihina hali. ¹⁷Kwaikiva lipindi lihika kala kwa ulamula kutumbula kulighuta lya Sapanga. Na paikawela ingutumbula kwa twenga, itewela ghuli kwa wala wenikujumila ng'ogha Habali Maha gha Sapanga? ¹⁸Na handa "mweni haki angulokolwa kupitila mighalu ikamala, itewela ghuli kwa mundu mweni kuwela ng'ogha wa haki na mweni sambu?" ¹⁹Kwa nagha wogha wenikuhakilwa kwaikiva gha mapalo gha Sapanga wajiyeghi kwa mlimba mchakaka wakiva wangughola gha maha.

5

¹Ninguwaluwa wagogolo weni kuwela paghati mwa mwenga, nenga, mweni kuwela mgogolo mwayau na mhighilisa wa mahakilo gha Kilisito, na hilahila mweni kuwela mmonga kuukwilikihi hula utehighika. ²Kwa nagha, ninguwataya moyu mwenga wagogolo, mlihungi lipinga lya Sapanga lyeni kuwela paghati mwa mwenga. Mliloli, ng'ogha kwaikiva mngupalwa, ila kwaikiva mvile na luhujulu na hagh, kukovekelana na Sapanga. Mliloli, ng'ogha kwa kupala mapesa gha honi, ila kwa kupala. ³Mkotoho kujighola mabambo kunani gha wandu weni kuwela pahi gha ugholokela wa mwenga, ila muweli mlandao kulipinga. ⁴Pala mtambika mkulu paatehighiliswa, mtepokela likokoma lya ukwilikihi yeni kuyalamisa ng'ogha usamani ghaki. ⁵Hilahila, na mwenga wahongolo wasokombi, mnyenyekeleli kwa wakulu wa mwenga. Mwenga wogha, muuvali unyenyekele na kutumikilana mwenga kwa mwenga, kwaikiva Sapanga angwakingama weni kinyengu, ila anguwapegha manemu weni kunyenyekele. ⁶Kwa nagha mnyenyekeleli pahi gha liwoku lya Sapanga weni kuwela na makakala ili awayinuli kwa lipindi lyaki. ⁷Mumvikili honi mvili nazu kunani ghaki, kwaikiva anguwapala. ⁸Muweli na luhala, muweli mihu. Yula muhakata wa mwenga, lihyukana, handa hima mweni kulunguluma angunyatila, akihakula mundu wa kumlalula. ⁹Mgholoki kihyetu na hayu. Muweli na makakala kuukunila wa mwenga. Mkimanya yiwa walongo wa mwenga weni kuwela kumlimawogha wangupitila mayeso handa hagh. ¹⁰Badili gha kughasika kwa lipindi, Sapanga wa manemu hyogha, mweni kuwakema kuukwilikihi wa machuwa yayendelela mghati gha Kilisito, atewatimilisa, atewagangamalisa na kuwavika makakala. ¹¹Ukwilikihini uweli kwa mweni machuwa yayendelela na machuwa yayendelela. Hina. ¹²Ningumlola Silwano handa mundu mchakaka, na niwayandikila mwenga kwa uhupi kupitila kwa mweni. Ninguwataya moyu na ninguhighilisa yiwa kila nikiyandika ni manemu gha chakaka gha Sapanga. Mgholoki mghati mwaki. ¹³Wakwinila weni kuwela Babeli, weni kuhaghuwa pamnga namwenga, wanguwajambusa, na Maliko mwana ghangu, anguwajambusa. ¹⁴Mjambusani kila mmonga kwa busi lya upalo. Na kulikala kwa kukotoho kutovana kuweli na mwenga mwenga mvili mghati gha Kilisito.

2 Peter

1

¹Simoni Petelo, mhusutu na ndumindumi wa Yesu Kilisito ninguwayandikila wala wenikupokela ukwinila hula wa maha handa vila tupokela twenga, ukwinila wa chakaka weni kuwela mghati mwa Sapanga na mlokola wa twenga Yesu Kilisito. ²Manemu na kulikala kwa kukotoho kutovana kula kweni kuyeghwa na mavulo gha Sapanga na Bambu wa

twenga Yesu.³Kupitila mavulo gha Sapanga tupata mighalu hyogha yeni kulongela ndyangilu gha kulama, kuhuma kwa Sapanga mweni kutukema kwaikiva gha umaha wa ukwilikihi ghaki. ⁴Kwanjila hai atulaghilili kutupegha mighalu gha maha. Aigholile nagha ili kutughola tuweli walihi wa ndyangilu gha Sapanga, kwa vila tunguyendelela kuleka uhakata wa mlimawogha hau.⁵Kwaikiva gha nagha, myangalai kuyongesa umaheli kwa njila gha ukwinila wa mwenga, kwaikiva gha umaheli, mavulo. ⁶Kupitila mavulo, kuikanila mweni, na kupitila sabuli, kumtumikila Sapanga. ⁷Kupitila kumtumikila Sapanga, upalo, na kupitila upalo wa walongo, upalo.⁸Handa mighalu hai iwela mghati mwa mwenga, na inguyendelela kukula mghati mwa mwenga, hinu mwenga mtewela ng'ogha waghumba au wandu walela ng'ogha matungula kumavulo gha Bambu wa twenga Yesu Kilisito. ⁹Ila yoyosi mweni kuwela ng'ogha na mighalu hai, angulola mighalu gha pabehi hela, hayu kangalikulola. kahisemwa mghululo wa sambu zyaki zya machuwa yayenda.¹⁰Kwa nagha, walongu wa nenga, myangalai ili kujihihilisila kuhaghulwa na mkemu kwaikiva gha mwenga. Ikiva mteyaghola hagha, mtelikwala ng'ogha. ¹¹Hinu mtelipatila utangala wa milyangu gha kuyingilila ku Unkosi wa machuwa yayendelela wa Bambu wa twenga na mlokola Yesu Kilisito.¹²Kwa nagha nenga nitewela haku kwa kuwakumbusa mighalu hai kila lipindi, pamonga na yiwa mnguimanya, na hinaa muwela mkamala kuuchakaka. ¹³Ningulihwachila yiwa niwela chakaka kuwayimusa na kuwakumbusa kunani gha mighalu hai, nambila niwela mukibimilo haki. ¹⁴Kwaikiva ningumanya yiwa lipindi litali ng'ogha nitehumisa kibimilo kyangu, handa Bambu Yesu Kilisito vila kaniwonesha. ¹⁵Niteyangala nesu kwaikiva gha mwenga ili mkumbwiki mighalu hai badili gha nenga kuhuka. ¹⁶Kwaikiva twenga tukovekela ng'ogha mahimulilo yeni kuyingiswa kwa malangu pala patuwalongela kunani gha makakala na kujihihilisila kwa Bambu wa twenga Yesu Kilisito, ila twenga tuwelili masaidi wa ukwilikihi ghaki. ¹⁷Mweni apokelili ukwilikihi na utundamilu kuhuma kwa Tati Sapanga pala lilohi paliyoghanika kuhuma kuukwilikihi mkulu likilonga, "Hayu ndiwa mwana wa nenga, mpalwa wa nenga mweni kumbendeza nenga." ¹⁸Tuyoghanilile lilowi hali likihuma kundumba pala patuwela na mweni kulila litumbi likwilikihi. ¹⁹Tuwela na hali lilando lya ulota lyeni kuhihiliswa, livile kwa lyeni mngughola maha kulighola. Ni handa limbamba lyeni mng'anyimo mulwisa mbaka malawila na ndonwa zya malawila vila ziwoneka kumioyu gha mwenga. ²⁰Mmanyi hagha yiwa, kwahela ulota weni kuyandikwa kwaikiva gha kuihwachila kwa mlota mweni baha. ²¹Kwaikiva kwahela ulota weni kuhika kwa mapalo gha wandu, ila wandu wawesetilwi na Mpumulo Mhaghulwa mweni kulongela kuhuma kwa Sapanga.

2

¹Walota wa uhwangi wahumilili kwa Waisilaeli, na wavula wa uhwangi watehika hilahila kwa mwenga. Kwa kuhigha watewayeghela mavulo gha uhwangi na weni watemkanila Bambu mweni kuwahemela. Wanguiyeghela uyalamiswa wa mangupa kunani kwa weni. ²Watangala watekovekela njila zyau zya honi na kupitila weni watelighu njila gha uchakaka. ³Kwa uwimi watewachwemba wandu wakitumila milando gha uhwangi, ulamulo wa weni utehika kwa kuloposela, uyalamiso utewakovekela. ⁴Kwaikiva Sapanga kawaleka ng'ogha watumikila ghaki wa kundumba weni kubyodoka. Ila awataghili kulimambi ili wawopwi minyololu mbaka pala ulamulo utewahikila. ⁵Hata Sapanga kawafumilila ng'ogha mlimawogha wa haku dahile. Ila, amvikili Nuhu, mweni mkemu wa chakaka, pamonga na waghangi isaba, lipindi pakayegha lung'ai kunani gha mlimawogha weni kumkanila. ⁶Sapanga alamulili milima gha Sodoma na Gomola mbaka wakawela malifu na uyalamiswa ili iweli mlandnu kwaikiva gha wahakata kumachuwa gha kuulongolo. ⁷Ila pakaghola nagha, amlokolili Lutu mundu wa chakaka, mweni kuwela kahyomeleswa na mighalu mihakata gha wala weni kukovekela ng'ogha malaghililo gha Sapanga. ⁸Kwaikiva hayu mundu wa chakaka, mweni kulikala na weni lichuwa mbaka lichuwa akihakila nafusi ghaki kwaikiva gha ghala ayoghanilili na kuyalola. ⁹Kwa nagha Bambu angumanya njila gha kuwalokola wandu ghaki lipindi lya na kuwafumilila wahakata kwaikiva gha ulamulo kulichuwa lya mwihu. ¹⁰Kwa uchakaka hau ndiwa uchakaka kwa wala weni kuyendelela kulama kulumatamata lwa higha hau na kupughanya ulongosi. wandu wa nagha wavile na makakala kulukani lwau, watila ng'ogha kuwalighu wahaghulwa wa Sapanga. ¹¹Pamonga na yiwa watumikila wa kundumba wa Sapanga wavile na uweso na makakala kupiti wandu, ila wawesa ng'ogha kuyegha ulamulo kwa Bambu. ¹²Ila hagha mikokolu ivile ng'ogha na malangu igholwa kwaikiva gha kukamulwa na kuyalamiswa. ¹³Wanguhakilwa kwaikiva gha mahipo gha mahakata ghau. Pamuhi hyogha wangulikala kwa mahakata. Wamema ndaka na mahakata. Wanguhekelelela mahakata gha uhwangi pawahekelelela na wenga. ¹⁴Mihu ghau igubikwa na ungongola, wabaka ng'ogha kughola sambu. Wanguwangonga na kuwaguwisa wakwinila wang'anya kusambi. Wavile na mioyu yeni kumema lumatamata, ni wana weni kulapilwa. ¹⁵Waileka njila gha chakaka. Wabyodoka na wakovekela njila gha Baalamu mwana wa Beori, mweni kupala kupokela mahipo gha kupokola. ¹⁶Ila akalipililwi kwaikiva gha uhakata ghaki. Punda mweni kuwela angali kulonga akilongela kulilowi lya kimundu, angingamili undyungi wa mlota. ¹⁷Wandu hagha ni handa uhimbuki weni kuwela ng'ogha na masi. Ni handa mahindu yeni kuhumiswa na liyegha. Lihindu litopehu livikwa kwaikiva gha weni. ¹⁸Hulongela kwa kulitutumula nesu. Huwaguwisa wandu kwa lumatamata lwa kihigha. Huwangonga wandu weni kuyesa kuwahyeta wala wenikulikala kuuhakata. ¹⁹Wanguwalaghila wandu upekesu lipindi weni ni wahusutu wa sambu gha uhakata. Kwaikiva mundu angugholwa kuwela mhusutu wa kila kyeni kumlongosa. ²⁰Yula mweni kujivika kutali na ndaka gha mlimawogha kwakutumila mavulo gha Bambu na mlokola Yesu Kilisito, na kangi akahuyila ndaka hilahila kangi, ndyangilo ghaki inguwela maha ng'ogha kupiti gha haku dahili. ²¹Ingawela maha handa wandu hagha wangalimanya ng'ogha njila gha chakaka kupiti kumanya njila hai na kuulongolo wakaleka njila zihaghulwa na Bambu zila wapeghilwi. ²²Misali hai inguwela na uchakaka kwa weni yiwa, Ghalu anguhuyila matapisi ghaki, na lighuluwi lyeni kughululwa linguhuya kangi kumandakali."

3

¹Hinaa, ningukuyandikila wenga, mpalwa hali lihamba lya ivili ili kukuyimusa kumalangu, ²ili ukawesa kukumbwike milando yeni kulongwa haku kuhyetu na walota weni kuhaghulwa na Sapanga, na kullongelela amuli gha Bambu wa twenga na mlokola kwa kutumila wandumindumi. ³Utumbuli kumanya, yiwa wahyukaji watehika kumachuwa gha mwihu kuwahyuka mwenga, wakiyenda chakaka na ghala wanguyapala weni. ⁴Na wakilonga, "Livile kugha laghililo lya kuhuya? watati wa twenga wahovili, ila vindu vyogha viwelili nagma kuhuma mtumbulo wa kulumba. ⁵Wakajighola kuisemwa yiwa mlima na kundumba vitumbulili kwaikiva gha kuwela masi na kupitila masi haku dahile, kwa lilando lya Sapanga, ⁶na yiwa kupitila lilando ghaki na masi yakawela mlimawogha kwa lipindi lila, paikawela imema masi, ikologhanyikilwi. ⁷Ila hinaa kundumba na mlimawogha vivikwa kwa lihengu halihali kwaikiva gha lyoto. Vivikwa kwaikiva gha lichuwa lya ulamulo na mayalamiso gha wandu wawela ng'ogha wa Sapanga. ⁸Hai iwesa ng'ogha kutyelembuka ujumbi ghaku, wapalwa lichuwa limonga kwa Bambu nihanda machuva ielufu imonga. Na machuva ielufu imonga ni handa lichuwa limonga. ⁹Ngo'gha yiwa Bambu angughola nyalinyali kutimilisa laghililo lyaki, handa vila inguwachilwa iweli, ila mweni ni mfumilifu kwaikiva gha mwenga, mweni kapala ng'ogha hata mmonga ayalamiki, ila angupala awapeghi lipindi ili wogha wapati kuleka sambi. ¹⁰Pamonga na yiwa, lichuwa lya Bambu litehika handa mwih, kundumba kuteyenda kwa lilowi. Vindu vityealamiswa kwa lyoto. Mlima na vindu vyogha vyeni kuwela mghati vityegubutulwa lipala. ¹¹Kwaikiva vindu vyogha vityealamiswa kwa njila hai. Ghuli utewela mundu wa liki? Ulkali handa mhaghulwa wa Sapanga na kulama kisapanga. ¹²Ungupalwa kumanya na kutambula mangupa kuhika kwa lichuwa lya Sapanga. Lichuwa hali kundumba kutyealamiswa kwa lypoto. Na vindu vityeyuswa kulihuki likalipa. ¹³Ila kwa kuwela kwa laghililo lyaki, tungulindila Kundumba kuhyonu na mlima mhyonu, haku wala weni kuwela wachakaka watelikala. ¹⁴Hinu wapalwa kwaikiva tungulindila vindu havi, uyangali kuwela mihu na ukotoho ng'ung'ulikilwa na kuwela na kukotoho kutovana pamonga na mweni. ¹⁵Na ukovekeli ufumilifu wa Bambu wa twenga kuulokola, handa mpalwa mhaja wa twenga Paulo, vila kawayandikila mwenga, kwa kuwela na luhala lula apegilwi. ¹⁶Paulo anguyayongelela hagma hyogha kumalihamba ghaki, kuvile na vindu vyeni kuwela vitopehu kumanyika. Wandu watundamila ng'ogha na ugangamalo wavikologhayisa vindu havi, na handa waigholile kwa mayandiko, Kuyendela mayalamiso ghau. ¹⁷Hinu wapalwa kwaikiva mnguyamanya hagma. mjigholokeli weni ili mkotoho kubyodoswa na uhwangi wa walulunganyaji na kuyalamisa uchakaka. ¹⁸Ila mkuli kumanemu na umanyi wa Bambu na mlokola Yesu Kilisito. Na hinaa ukwikilahi uvile na mweni hinaa na machuwa yayendelela. Hina.

1 John

¹Kila kyeni kuwela kumila haku mtumbulo, kila tukiyoghanile, kila tukilolile kwa mihu, kila tukilola ndunda ndunda, na mawoku gha twenga yakolile kilakilongela milando gha ukomu. ²Na hula ukomu ugholeka kumanyika lipala, na tulolile, na kuuhighilisa, na kuwatangasila ukomu wa machuwa yayendelela, hula weni kuwela kwa Tati na ukagholwa umanyiki kwa twenga. ³Kila tukilolile na kukiyoghanila tungukitangasa kwa mwenga hilahila, ili muwesi kukonganika na twenga, na umonga wa twenga na Tati na mana ghakia Yesu Kilisito. ⁴Na tunguwayandikila mighalu hai mwenga ili kuhekelela kwa twenga kutimili. ⁵Hau ndiwa ujumbi tuuyoghanila kuhuma kwaki na kuwatangasila: Sapanga ni mhana na mghati ghaki kwahela lwisahata mayaghani. ⁶Handa tuilongile yiwa tuvile na umonga na mweni kunu tukityanga mlwisa, tungulonga uhwangi na tungulonga ng'ogha chakaka. ⁷Ila patutyanga kumhana handa mweni vila kawela kumhana, tungughola pamu twenga kwa twenga, na mwahi gha Yesu Kilisito, mwana ghaki ungutughulula kuhuma kusambi tuzigholile. ⁸Handa tuilongile twahela Sambu, tunguingonga twaweni, na chakaka iwela ng'ogha kwa twenga. ⁹Ila patuleka sambu tusighola, mwei ni mchakaka na haki kutulekesela sambu na kutughulula uhakata wogha. ¹⁰Patulonga yiwa tugholile ng'ogha sambu, tungumghola mweni kuwoneka yiwa muhwangi, na lilando lyaki liwela ng'ogha mghati mwa twenga.

2

¹Wana ghangu wapalwa, ninguwayandikila mighalu hai mwenga ili mkotoho kughola sambu. Ila handa mmonga wa mwenga pakagholu sambu, tuvile na mundu wa kutulongelela akiva pamonga na Tati, Yesu Kilisito mwenikuwela mweni haki. ²Mweni ni mghola ndulumu kwa sambu tuzighola, na ng'ogha kwa sambu tuzighola twenga weka, ila hilahila kwa mlima wogha. ³Kwa hali tungumanya yiwa tungumanya mweni, ikiva tutekovekela amuli zyaki. ⁴Mweni mwenikulonga, "Ningumanya Sapanga," ila kakola ng'ogha amuli zyaki, kamwangi, na uchakaka uwela ng'ogha mghati ghaki. ⁵Ila yeyosi mweni kukola lilando lyaki, kweli kwa mundu hayu upalo wa Sapanga ugangamaliswa. Ku hali tungumanya yiwa twa mghati ghaki. ⁶Yula mweni kulonga angulikala mghati gha Sapanga angupalwa mweni hilahila kuwela na ndyangilu handa vila Yesu Kilisito kalikala. ⁷Wapalwa, ninguwayandikila ng'ogha mwenga amuli hyonu, ila amuli gha dahile ivile muwela naye kala kuhuma mtumbulo. Amuli gha dahile ni lilando lila mliyoghanila. ⁸Hata nagma ninguwayandikila mwenga amuli hyonu, ivile ni chakaka ku Kilisito na kwa mwenga, kwaikiva lwisa linguyenda, na mhana wa chakaka uwela kala ungulangasa. ⁹Yula mweni kulonga yiwa kamumhana na angumhyomokela mlangu ghaki kamlwisa hata hinaa. ¹⁰Yula mweni kumpala mlangu ghaki angulikala mumhana na kwahela mghalu wowosi weni kuwesa kumyomelesa. ¹¹Ila yula mweni kumhyomela mlangu ghaki kamlwisa na angutyanga mlwisa, mweni angumanya ng'ogha kugha anguyenda, kwaikiva lwisa lipofula mihu ghaki. ¹²Ninguwayandikila mwenga, wana weni kupalwa, kwaikiva

mlekeselwa sambu kwaikiva gha lihina lyaki. ¹³Ninguwayandikila mwenga, akina tati, kwaikiva mngumanya mweni mweni kuwela kuhuma mtumbulo. Ninguwayandikila mwenga wahongolo, kwaikiva mumsinda kala yula muhakata. Niwayandikila mwenga, wana wanung'una, kwaikiva mnumanya Tati. ¹⁴Niwayandikila mwenga, akina tati, kwaikiva mngumanya yula mweni kuwela kuhuma mtumbula. Niwayandikila mwenga, wahongolo, kwaikiva mgangamala, na lilando lya Sapanga lingulikala mghati mwa mwenga, na mumsinda yula muhakata. ¹⁵Mkotoho kuupala mlimawogha hata mighalu yen kuwela mumlimawogha. Paikawela yula kapala mlimawogha, upalo wa kumpala Tati uwela ng'ogha mghati mwaki. ¹⁶Kwaikiva kila kindu kyeni kuwela kumlimawogha- lumata mata lwa higha, lumatamata lwa mihu, na kinyengu kya ukomu- vihuma ng'ogha kwa Tati ila vinguhuma kumlimawogha. ¹⁷Mlimawogha na lumatamata lwaki vinguyenda. Ila yula mweni kughola mapalo gha Sapanga hayu angulikala machuwa yayendelela. ¹⁸Wana wanung'una, ni lipindi lya mwihu. Handa vila mhyoghanila yiwa yula mweni kumngingama Kilisito anguhika, hata hinaa weni kumngingama Kilisito wahika kala, kwa nagma tungumanya yiwa ni lipindi lya kumwihu. ¹⁹Wahukili kuhuma kwa twenga, kwaikiva wawelli ng'ogha wa twenga. Handa wangaliwela wa twenga wangaliyendelela kuwela pamonga na twenga. Ila lipindi pawahuka, haki kilangilile yiwa watwenga ng'ogha. ²⁰Ila mutaywa mahuta na yula mhaghulwa kwa lihengu lya Sapanga, na mwenga wogha mngumanya chakaka. ²¹Niwayandikila ng'ogha mwenga kwaikiva mumanya ng'ogha chakaka, ila kwaikiva mungumanya na kwaikiva kwahela uhwani wa hila chakaka. ²²Ghani kamhwani ila ni yula mweni kungingama yiwa Yesu ni Kilisito? Hayu mundu kamngingama Kilisito, pala paamngingama Tati na Mwana. ²³Kwahela mwenikumngingama mwana na akawela na Tati. Yeyosi mweni kumjumila Mwana hayu kana Tati hilahila. ²⁴Handa kwaikiva gha mwenga, kila mkiyoghanila kuhuma mtumbulo uleki kiyendeleli kuwela mghati mwa mwenga. Handa kila mkiyoghanila kuhuma mtumbulo kitelikala mghati mwa mwenga, hilahila, mtelikala mghati gha Mwana na Tati. ²⁵Na hagma ndiwa malaghililo atupughili twenga: Ukomu wa machuwa yayendelela. ²⁶Niwayandikila mwenga kulongeleta wala weni kuwalongosa mwenga kuubyodoso. ²⁷Na kwaikiva gha mwenga, ghala mahuta muyapokela kuhuma kwa mweni yangulikala mghati mwa mwenga, na mpala ng'ogha mundu yoyosi kuwavula. Ila handa mahuta ghaki yanguwavula kulongeleta mighalu hyogha na ni chakaka ng'ogha uhwani, na hata paiwela yawavulakala, mlikali mghati mwaji. ²⁸Na hinaa, wana wapalwa, mlikali mghati mwaki, ili lipindi paatehumila, tuwesi kuwela na makakala na ng'ogha kulola honi kuulongolo ghaki kukuhika kwaki. ²⁹Handa mngumanya yiwa mweni ndiwa mweni haki, mngumanya yiwa kila mmonga mweni kughola haki kawelekwa na mweni.

3

¹Mloli ni upalo wa liki katupegha Tati, yiwa tungukemwa wwana wa Sapanga na nagma ndiwa tunguwoneka. Kwaikiva gha nagma mlimawogha ungutumanya ng'ogha kwaikiva ummanyili ng'ogha mweni. ²Wapalwa twenga hinaa ni wana wa Sapanga, na yambila kuhighiliswa vila tutewela. Tungumanya yiwa Kilisito paatewoneka, tutelanda na mweni, kwaikiva tutemlola handa vila kawela. ³Na kila mmonga mweni ugangamalu hau weni kulongela lipindi hali lilehika weni kulongelwa kwa mweni, angijghulula mweni handa mweni baha vila kawela mhaghulwa wa Bambu. ⁴Kila mundu mweni kuyendelela kughola sambu angutenyula selia. Kwaikiva sambu ni utenyula selia. ⁵Mngumanya Kilisito ahighilisilwi ili kuhumisa sambu zyogha. Na mghati mwaki kwahela sambu. ⁶Kwahela hata mmonga mweni kuyendelela kulikala mghati ghaki na kuyendelela kughola sambu. Kwahela hata mundu mmonga mweni kuyendelela kulikala msambu ikiva kamlola au kumanya hayu. ⁷Wana wapalwa mkotoho kujumila kubyodoswa na mundu yeyosi. Mweni kughola haki ni mweni haki, ⁸Mwenikughola sambu ni wa lihyukana, kwaikiva lihyukana ni mghola sambu kuhuma mtumbulo. Kwa nagma Mwana wa Sapanga ahighilisisilwi ili awesi kupopotola lihengu lya lihyukana. ⁹Yeyosi mweni kuweleka na Sapanga kawesa ng'ogha kughola sambu, kwaikiva mbeyu gha Sapanga inglikala mghati mghati mwaki. Hayu kanguwesa ng'ogha kughola sambu kangi kwaikiva awelekilwi na Sapanga. ¹⁰Ku hali wana wa Sapanga na wana wa lihyukana wangumanyika. Yeyosi mweni kughola ng'ogha kila kiwela kya haki ng'ogha, wawela wa Sapanga ng'ogha, hata yula mwen kuwesa ng'ogha kumpala mlangu ghaki. ¹¹Kwaikiva hau ndiwa ujumbi muwelili muuyoghanila kuhuma mtumbulo, yiwa tungupalwa kupalana twenga kwa twenga, ¹²ng'ogha handa Kaini mweni awelili ni wa mahakata na amkomili mlangu ghaki. Na kwa kyani alimkoma? Kwaikiva matendu ghaki yawelili mahakata, na ghala gha mlangu ghaki yawelili gha haki. ¹³Walangu wa nagma, mkotoho kulikangasa, paikawela mlimawogha ukawalema. ¹⁴Tungumanya yiwa tuhuka kala kukihu na kuyingila kuukomu, kwaikiva tunguwapala walangu. Yeyosi mweni kuwela ng'ogha na upalo anguyendelela kulikala kukihu. ¹⁵Mundu yeyosi mweni kumhyomelela mlangu ghaki hayu kamkomaji. Na mngumanya yiwa ukomu wa machuwa yayendelela ungulikala ng'ogha mghati gha mkoma wandu. ¹⁶Ku hali tungumanya upalo, kwaikiva Kilisito ahumisili ukomu ghaki kwaikiva gha twenga. Na twenga tungupalwa kuhumisa ukomu kwaikiva gha walangu. ¹⁷Ila yeyosi mweni kuwela na vindu, na angumlola mlangu ghaki mweni kupungukilwa, ila anguulemesa moyu ghaki wa luhungu kwaikiva gha mweni baha; ghuli, upalo wa Sanganga unguwesa ghuli kulikala mghati mwaki? ¹⁸Wana ghangu wapalwa, tukotoho kupala kwa milomo hilahila kwa milando hela ila kuvitendu na chakaka. ¹⁹Ku hali tungumanya yiwa twenga tuwela kuchakaka, na mioyu inguhighilisa kumweni. ²⁰Ikiva handa mioyu gha twenga ingutulamula, Sapanga kamkulu kupiti mioyu hai, na mweni angumanya mighalu hyogha. ²¹Wapalwa, paikawela mioyu itulamula ng'ogha, twenga tuwela tuwela na makakala gha kulongela kwa Sapanga. ²²Na chochosi tukilwa tutekipokela kuhuma kwa mweni, kwaikiva tungukola amuli zyaki na tungughola mighalu yen kumhekelesa kuulongolo ghaki. ²³Na hai ndiwa amuli ghaki yiwa tungupalwa kukwinila kupitila lihina lya Mwana ghaki Yesu Kilisito na kupalana twenga kwa twenga

handa vila atupegibili amuli ghaki. ²⁴Mweni kukovekela amuli zyaki hayua anguyendeleda kulikala mghati mwaki. Na kwaikiva gha nagma tungumanya yiwa angulikala mghati mwa twenga, kwa yula Mpumulo atupegibili.

4

¹Wapalwa, mkotoho kukwinila kila mpumulo, ila muyesi mipumulo hai ili muwesi kulola yiwa inguhuma kwa Sapanga au ng'ogha, kwaikiva walota watangala wa uhwani wahumila kumlimawogha. ²Kwa hali mtemanya Mpumulo wa Sapanga kila mpumulo weni kujumila yiwa Yesu Kilisito kahika kuhigha ni gha Sapanga, ³na kila mpumulo weni kumjumila ng'ogha Yesu ng'ogha gha Sapanga. Hau ni mpumulo wa mningama Kilisito, hula muuyoghanila yiwa unghika, na hinaa uhka kala kumlimawogha. ⁴Mwenga ni wa Sapanga, wana wapalwa, na muwasinda kala kwaikiva mweni mwenikuwela mghati mwa mwenga ni mkulu kupiti hayu mweni kuwela kumlimawogha. ⁵Weni ni wa mlimawogha, kwa nagma kia wangukilongela ni kya kimlimawogha, na mlimawogha unguwayoghanila. ⁶Twenga ni wa Sapanga. Yula mweni kummanya Sapanga angutuyoghanila twenga. Yula mweni kuwela ng'ogha wa Sapanga anguwesa ng'ogha kutuyoghanila. kupitila hali tunumanya mpumulo wa chakaka na mpumulo wa uhwani. ⁷Wapalwa, tupalani twenga kwa twenga, kwaikiva upalo ni wa Sapanga, na kila mmonga mweni kupala kalelwa na Sapanga na kummanya Sapanga. ⁸Yula mweni kumpala ng'ogha Sapanga, kwaikiva Sapanga ni upalo. ⁹Ku hali upalo wa Sapanga ukagubutulilwa paghati gha twenga, yiwa Sapanga amyegibili mwana ghaki wa weka kumlimawogha ili tulami kupitila mweni. ¹⁰Ku hau upalo, iwonesha ng'ogha yiwa twenga tumpalile Sapanga, ila mweni atupalile, na akamyegha Mwana ghaki wa weka aweli mahipo gha sambu tusigholile. ¹¹Wapalwa ikiva Sapanga atupalile twenga, hila hila tungupalwa kupalana twenga kwa twenga. ¹²Kwahela hata mmonga mweni kumlola Sapanga. Ikiva tutepalana twenga kwa twenga, Sapanga angulikala mghati mwa twenga na upalo ghaki ungutimila mghati mwa twenga. ¹³Kupitila hali tungumanya yiwa tungulikala mghati mwaki na mweni mghati mwa twenga, kwaikiva katupegha Mpumulo ghaki. ¹⁴Na tulola pamonga na kuhighilisa yiwa Tati kamlaghila Mwana kuwela mlkola wa mlimawogha. ¹⁵Kila yula mweni kujumila yiwa Yesu ni Mwana wa Sapanga, Sapanga angulikala mghati mwaki na mweni mghati mwa Sapanga. ¹⁶Natungumanya na kukwinila upalo uwela kwa Sapanga mghati kwa twenga. Sapanga ni upao, na hayu mweni kulikala mghati mwa upalo angulikala mghati mwa Sapanga, na Sapanga angulikala mghati mwaki. ¹⁷Kuupalo hali litimiliswa kala paghati gha twenga, ili tuweli na makakala lipindi lya ulamulo, kwaikiva anda mweni vila kawela, na twenga ndiwa tuwela nagma kumlimawogha hau. ¹⁸Kwahela holu mghati mwa upalo. Ila upalo hula weni kutimila ungutagha holu panje, kwaikiva holu inguyendana na ulamulo. Ila yula mweni kutila katimiliswa ng'ogha kuupalo. ¹⁹Tungupala kwaikiva Sapanga atupalile mtumbulo. ²⁰Ikiva mmonga atelanga, "Ningumpala Sapanga" ila angumhyomela mlangu ghaki, ni mhwani. Kwaikiva yula mweni kumpala ng'ogha mlango ghaki, yula agumlola, anguwesa ng'ogha kumpala Sapanga yla kamlola ng'ogha. ²¹Na hai ndiwa amuli tuwela naye kuhuma kwa mweni: Yeyosi mweni kumpala Sapanga, angupalwa kupala mlango ghaki hila hila.

5

¹Yeyosi mweni kukwinila yiwa Yesu ni Kilisito kalelwa na Sapanga. Na yeyosi kweni kumpala hayu awela kahuma kwa Tati hila hila hayu anguwapala wana ghaki. ²Kwa hali tungumanya yiwa tunguwapala wana wa Sapanga pala patumpala Sapanga na na kuzighola amuli zyaki. ³Havi ndiwa tumpala Sapanga yiwa tungukola amuli zyaki. Na amuli zyaki ni yuyughu. ⁴Kwaikiva kila yula mweni kulelwa na Sapanga angusinda mlimawogha. Na hau ndiwa usindi wa uusinda mlimawogha, ukwinila wa twenga. ⁵Ni ghani awelili kausinda mlimawogha? N i yula mweni kukwinila yiwa Yesu ni Mwana wa Sapanga. ⁶Hayu ndiwa yula ahikile kwa masi na mwahi Yesu Kilisito. Kaka ng'ogha kwa masi hela ili kwa masi na mwahi. ⁷Kwaikiva kuvile na waitatu weni kuhighilisa: ⁸"Mpumulo, masi na mwahi. Hagha waitatu wangujumilana. (Ukasili milandu hai, "Tati, Lilando, na Mpumulo wa Sapanga" hagha yawoneka ng'ogha kumayandiko gha maha gha haku dahile). ⁹Ikiva tnguupokela uhighiliso wa wandu uhighiliso wa Sapanga ni mkulu kupiti hau. Kwaikiva uhighiliso wa Sapanga ni hau- yiwa anawu uhighiliso weni kumlongelela mwana ghaki. ¹⁰Yula mweni kumkwiila Mwana wa Sapangakana uhighilisu mghati mwaki mweni. Na yeyosi mweni kumkwinila ng'ogha Sapanga kamghola kuwoneka mhwani, kwaikiva kaukwinila ng'ogha uhighiliso hula Sapanga kauyegha weni kumlongela Mwana ghaki. ¹¹Na uhighilisu ndiwa hau- yiwa Sapanga atupegibili ukomu wa machuwa yayendeleda, na ukomu hau uwela mghati gha Mwana ghaki. Yula mweni kuwela na Mwana kanaukomu. ¹²Yula mweni kuwela ng'ogha na Mwana wa Sapanga kanaumomu ng'ogha. ¹³Niwayandikila hagha ili muwesi kumanya yiwa muwela nau ukomu wa machuwa yayendeleda- mwenga weni kukwinila kulihina lya Mwana wa Sapanga. ¹⁴Na hagha ndiwa makakala tuwela naye kuulongolo ghaki, yiwa ikiva tuteluwa chochosi kukovekelana na mapalo ghaki, angutuyoghanila. ¹⁵Na handa tungumanya yiwa angutuyoghanila- chochosi kila tungumluwa tungumanya yiwa tuvili nachu haki tumluwile. ¹⁶Handa mundu mweni kumlola mlangu ghaki angughola sambu yen kuyegha ng'ogha kihu, ingumpala kuluwa na mweni Sapanga atempegha ukomu. Ningulonga kwa wala weni kuwela sambu ghau ni hila yen kuyegha ng'ogha kihu- kuvile na sambu yen kuyegha kihu- nilonga ng'ogha yiwa angupalwa kuyupa kwaikiva gha sambu hai. ¹⁷Uhakata wogha ni sambu- ila kuvile na sambu yen kuyegha ng'ogha kihu. ¹⁸Tungumanya yiwa yula mweni kulelwa na Sapanga angughola ng'ogha sambu. Ila mweni kulelwa na Sapanga angulelelwa na mweni na kuwoneka maha machuwa yayendeleda, na yula mhakata kanguwesa ng'ogha kumhakila. ¹⁹Tungumanya yiwa twenga ni wa Sapanga na tungumanya yiwa mlimawogha wogha uwela pahi gha ulongosi wa yula mhakata. ²⁰Ila tungumanya yiwa Mwana wa Sapanga kahika na kutupegha umanyi, yiwa tungummanya mweni

mwenikuwela chakaka na yiwa tuwela mghati mwaki hayu mweni kukemwa chakaka, hata ku Mwana ghaki Yesu Kilisito. Ni sapanga wa chakaka na ukomu wa machuwa yayendelela. ²¹Wana wapalwa, mlikali kutali na ling'omung'omu.

2 John

1

¹Kuhuma kwa mgogolo kuyenda kwa mdala mhanhalwa na mwanaghaki wavile ni wapalao kuuchakaka na nikotoho nenga hela bali na woga wala wanguimanya chakaka. ²Kwaikiva gha dakaka iwelili iwelili mghati gha twenga machuma yayedelela. ³Manemu,lehema,Aman zitewela na twenga kuhuma kwa sapanga Tati na kuhuma kwa Yesu kilisto,mwana wa tati ku chakaka na upalo.⁴Ninguhekelela nesu yiwa ninanyili baasi gha wana wanguyenda ku chakaka banda vila tuipokeleli laghi'lilo kuhuma kwa tati. ⁵Na hinaa na kuluwa wenga,mdala,nikotoho yiwa na kuyandikwa kila laghililo mliyoni bali ila tuwelili nayu kuhuma mwihu yiwa tungu palwa kupalana twenga kwa twenga nahau ndiwa upalo ,tugupalwa kuyenda kukovekela kulandana na laghililo ghaki. ⁶Hai ndiwa ila laghililo handa muiyoghanili kuhuma mwihu yiwa ngupalwa kuyenda ku hayi.⁷Kwakiva wahwangi watangala walandala kumlima wogha na wakwinila ng'ogha yiwa yesu kilisto ahikiliku mhigha haya ndiwa muhwangi na mngingama kilisto. ⁸Jiloleni weni bahayiwa wapotesa nglagha mighalu yala tuyomili ghoti lihengu ila ili yiwa muwese kuipatesa hupo itimila.⁹Yoyose ayendelaye kuulongo na ukomala kuvulo lya kilisto ammanya ng'ogha sapanga.Mweni ayenda deleye catimila kuvulo avile na tati na mwana kangi. ¹⁰Handa munda anguhika kwa mwenga na ayeghi ng'onga vulo hali mkotoho kumkalibisa ku malighuta zya mwenga na mkotoho kumjalimbasa. ¹¹Kwaikiva amjambu suye ughola pamonga ku matendu ghaki mahakata.¹²Nivile na mighalu gha kukuyandi kila na nikotoho kupala kukuyandi kila kwa lihamba kwa mwenga na kulongela whuso kwa whuso yiwa luheko yatwenga ipati kugholwa itinila. ¹³Wana wa mhacha wa mwenga mhaghulwa wangu wa jambusa.

3 John

¹ ¹Mghogholo ku Gayo mpalwa nimpalile kuuchakaka. ²Mpalwa neniyo pa ufanikiwe ku mighalu yogha na kuwela na afia yamaha anda lupumulo lwako lunavyofanikiwa. ³Kwa ikiva nilihekela nesu lipindi panilongelelwa na bhalongo pawahikili kulongela uchakaka wawenga handa vila pa ntama kuuchakaka. ⁴Na hela luheko lukulu kupiti halu.Nikayuwani wana bhangu wangutyanga kuuchakaka.⁵Mpalwa anguyenda kwa uchakaka pa anguwatumikila bhalongo na bhagheni. ⁶Wa vile wahunile usuhuda wa upato wawenga kuulongo gha lipinga lya wantu wamkwini kilistu unghotola maheli kuwasafilisa kukuyanda kwa weni kwa ikiva ivile ingumpala sapanga. ⁷Kwa ikiva kwa lilina wayendeli kutola ng'ol ilia kindu chochose kubuma kwa wangu wa milima ghanghi. ⁸Hinu tungupala kuwapokela bhandu handa habha ili tubheghe wagola kasi bhayitu kwa ikiva ya uchakaka.⁹Nibhayandikila lipinga mighalu ghanghi ila Diotilofa angupala kuwela wa uti pamonga mwa weni kayitiki na ng'ongha na twenga. ¹⁰Nagha handa nikihika nile yakumbwike matendu ghaki anguyagola vila angulonga milando mihakata kuhyetu na twenga kayitikila ng'ogha na matendu hacha mwenga mwenibaha kapokelang'ogha walongo .Hata uwakemela naghanghi wa vile wangupala kuwakalibisha hao walongo na kuluo hungo wahaki kweni konganiko.¹¹Mpalwa ukotoho kukovekela kiwela kihakata nangali kukovekela kivila mheli mweni ateghola maheri niwa sapanga na mweni ateghola mahakata kamwonang'ogha sapanga . ¹²Demitilio kawoneswa na wogha na chakaka yenibaba twenga kangi ni wawone ungumja yiwa uwoneka uwoneka wa twenga niwa chakula.¹³Ni vile na mighalu mitangala gha kukuyandikila ila nikotoho kupata kukuyandikila na winu. ¹⁴Nangali nunguwachila kukulola havibabehi na tutelongela na wenga whusokwa whuso. ¹⁵Amani iweli pamonga na wenga maganja wangu kujambusa wajambusi maganja kwa lilina lywaki.

Jude

1

¹Yuda, mhutusutu wa Yesu Kilisito na mwenikuwela mlangu ghaki Yakobu, kwa wala weni kukemwa na weni kupalwa na Tati Sapanga na wenikuyandalwa kwaikiva gha Yesu Kilisito. ²Luhungu na upalo wa viyongeswi kwa mwenga.³Wapalwa, lipindi paniwelili nikiyangala kuwayandikila mwenga ghala yalongela ulokola wa twenga wogha, inipalili kuwayandikila ili kuwalongela msindanile kwa chakaka ukwinila hula weni kuyeghwa kwa twenga kwa lihanja limonga hela kwa wakwinila. ⁴Kwaikiva wangu watenu wajiyingisa kwa kujihigha kwa mwenga wangu hacha wawelili wavikwa vilangihiki kwaikiva gha kulamulwa, wangu weni kuwela ng'ogha watumikila wa Sapanga na weni kughalambula manemu gha Sapanga wa twenga na kuwoneka kindu maha ng'ogha, na kumkanila Bambu wa twenga wa weka na Bambu Yesu Kilisito.⁵Hinaa ningupala kuwakumbusila mwenga pamonga na yiwa kuwelili na lipindi mwenga mkamanya yiwa Bambu awalokolili wangu kuhuma mlima wa Misilii, ila kuulongo kuwayalamisa wala weni kukwinila ng'ogha. ⁶Na Watumikila wa Sapanga weni kusindwa kuygholokela lipindi lyau weni ila wakaleka kaya ghau chakaka, Sapanga kawavika kuminyololu gha machuwa yayendelela na mghati gha lwisa, kwaikiva gha ulamulo wa lichuwa lila likulu. ⁷Handa vila Sodoma na Gomola na milima yen kutindila , yen kujiyingisa kweni hila hila kungongola na wakakovekela lumatamata lweni kuwela lwa weni ng'ogha. Wawonesilwi handa milandanu gha wala weni kughasika kuulamulo gha liloto lya machuwa yayendelela. ⁸Hilahila kwa njila haihai weni kulota ndotu hacha hila hila wanguvika ndaka mhigha ghau, na wangulema ulongosi, na wangumkupikila mkwilikihi.⁹Hilahila hata mtumikila mkulu wa Sapanga mweni

kukemwa, lipindi pakawela akisindana na lihyukana na kukonyana naye kwaikiva gha mhigha wa Musa, kayesa ng'ogha kuyegha ulamulo wa uhwanga kwa mweni, ila badili ghaki ailongile, "Bambu akukemeli!"¹⁰ Ila wandu hagma wanguyegha uhwanga wa chochosi wakimanya ng'ogha. Na kila wakimanya ng'ogha - kila kivile mikokolu ivile ng'ogha na malangu ingumanya kwa ndyangilu ghau- hagma ndiwa yawabyodosa.¹¹ Chondi kwa weni! kwaikiva watyangila kunjila gha Kaini, na kukovekela uhakata wa Baalamu. Wayalamika kuuhakata wa Kora.¹² Hagma ndiwa mighomba kumihambu gha mwenga gha upalu, wakihina kwa kuwela ng'ogha na honi, wakilyegha weni hela. Ni mahindu yawela ng'ogha na masi, yeni kupapwa na liyegha, ni mibiki yeni kulaghala na kuwela ng'ogha na matungula na yeni kuhova lihanja lya ivili, yeni kutupulwa mkegha.¹³ Ni mawimbi gha kubahali yeni lilowi yakihumisa honi ghau weni, Ni ndondwa zyeni kuyeleyajeleja na kughola mbile gha lwisa uvikwa kwaikiva gha weni machuwa yayendelela.¹⁴ Enoko, wa isaba kumnyololu wa Adamu, alotili ghala yatewahumila weni, akilonga, "Uloli! Bambu anguhika na maielufu kwa maielufu gha wahaghulwa ghaki,¹⁵ ili agholi ulamulo kwa kila mundu, na kuvika masitaka wogha weni kumkwinila ng'ogha Sapanga kwa ghala matendu ghau hyogha wayagholile kunjila ziwela ng'ogha zya kiutumikila gha Sapanga, na kwa milando hyogha gha ukalipa ivile wala wogha wawela ng'ogha watumikila wa Sapanga wamlongelelela."¹⁶ Hagma ni wala wenikung'ung'ulika, weni kuitutumula nesu, hagma kwa kupala manemu wangughola kuwangonga waghangi.¹⁷ Ila mwenga, wapaalwa, mkumbwike milando ivile ilongwa wachuva yayendili na wandumindumi wa Bambu Yesu Kilisito.¹⁸ Wailongile kwa mwenga, "Kulipindi lya kumwihu kutewela na wandu weni kupughanya weni kukovekela lumatamata lwau lweni kuwela ng'ogha wa kiutumikila."¹⁹ Wandu hagma ni weni kulekanisa, wangulongoswa na lumatamata lwa ndyangilu ghau, na wawela ng'ogha na Mpumulo.²⁰ Ila mwenga, wapaalwa, handa vila mngujichenga kuukwinila wa mwenga weni kuhaghulwa na Sapanga, na handa vila mnguyupa kumpumulo yula mweni kuwahaghula,²¹ mjiviki kuupalo wa Sapanga, na mlindili luhungu lwa Bambu wa twenga Yesu Kilisito luvile lunguwapatila ukomu wa machuwa yayendelela.²² Mulangihi luhungu kwa wala weni kuwajumila ng'ogha.²³ Muwalokoli waghangi kwa kuwanyakula kuhuma kulyoto. Kwa waghangi mlangihi luhungu kwa holu, mkihyomela hata nguu yeni kuvikwa lidowa na mhigha.²⁴ Hinaa kwa hayu mweni kuwagholokela mkotoho kulikwala, na kuwaghola mgholoki kuulongolo gha ukwilikihi ghaki, kwa kuwela ng'ogha na lipingilo na kuwela na luheku lukulu,²⁵ kwa mweni Sapanga wa weka mlokola kupitila Yesu Kilisito Bambu wa twenga, ukwilikihi uweli kwa mweni, ukulu, uwesu na makakala pambila gha lipindi lyogha, na hinaa na hata machuwa yayendelela. Hina.

Revelation

1

¹Hau ni ugubutulo wa Yesu Kilisito uvile Sapanga ampeghili ili kuwalangiha watumikila ghaki mighalu ivile ni lasima ihumili pabehi. Agholile imanyiki kwa watumikila ghaki wa kundumba kwa mtumikila ghaki Yohana.² Yohana ahumisili uhighilisu wa kila kindu akilolile kulongeleta lilando lya Sapanga na kwa uhighiliso uyeghilwi kulongeleta Yesu Kilisito.³ Kahighilwa yula mwenikusoma kwa lilowi na wala wogha wenikuyoghanila milando gha ulota hau na kuyitikila kila kiyandikwa hamu.⁴ Yohana, kwa mapinga isaba yeni kumkwinila Kilisito yenikuwela haku Asia; manemu yaweli kwa mwenga na kuponga kweni kuhuma kwa mweni mweni kuwela, mwenikuwela na atehika,⁵ na kuhuma kwa mipumulo isaba weni kuwela kuulongolo gha kikalilo kyaki kya ukulu, na kuhuma kwa Yesu Kilisito avile ni mhighilisa mchakaka, muwelekwa wa mtumbulo wa wenikuhova, na mlongosa wa walongosa wa mlimawogha hau. Kwaki hayu mweni kutupala na katuvika pekesu kuhuma kusambi tusighola kwa mwahi ghaki,⁶ katughola kuwela unkosi, watambika wa Sapanga na Tati ghaki- kwaki kuwela ukwilikihi na makakala machuwa yayendelela. Hina.⁷ Uloli, anguhika na mahindu; kila lisu litemlola, pamonga na wogha wamuhomili. Na kabila zyogha zya kumlimawogha watelumbilila kwa mweni. Ndiwa, Hina.⁸ "Nenga ni Alifa na Omega," angulonga Bambu Sapanga, "Hayu mweni kuwela, na awelili, na mweni kuwela anguhika, Mweni makakala."⁹ Nenga, Yohana- mlongo wa mwenga na mmonga mweni kukonganika pamonga na mwenga kumahakilo na unkosi na ufumilifu chakaka wenikuwela ku Yesu; niwelili kukihiwa kyeni kukemwa Potimo kwaikiva gha lilando lya Sapanga na uhighiliso kulongeleta Yesu.¹⁰ Niwelili ku Mpumulo lichuwa lya Bambu. Niyoghanilile kuhyetu ghangu lilowi lya kunani handa gha libembi,¹¹ likilonga, "Uyandiki kukihitabu hagma unguyalola, na uyayeghi kumapinga gha wamkwinila Kilisito isaba, kuyenda Efeso, kuyenda Similna, kuyenda ku Peligamo, kuyenda Tiatila, kuyenda Saldi, kuyenda Philadelifia, na kuyenda leodikia."¹² Nikahyuka kulola ni lilowi lya ghani mwenikuwela akilongela na nenga, na panihyukile nilolile kindangawala kya sahabu kyeni mimbamba isaba.¹³ Paghati gha kindangawala kya limbamba awelili mmonga handa Mwana wa Adamu, kavala lihabiti litali lyeni kuhika pahi gha maghulu ghaki, na ngiyi gha sahabu kutindila mutu ghaki.¹⁴ Mutu ghaaki na hwila ghaki ziwelili mbuleti handa sufu mbuleti handa seluji, na mihu ghaki iwelili handa mivalika gha lyoto.¹⁵ Lwayu ghaki luwelili handa saba yeni kuwofulwa nesu, handa saba ivile ityangiliswa kala kulyoto, na lilowi lyaki liwelili handa lilowi lya masi ghatangala yeni kughulula kuloposela.¹⁶ Awelili kakola ndondwa isaba kulwoku lyaki lya kulumi, na kuhumisa kumlomo ghaki kuwelili na lipanga likalipa lyeni makalipa kuuvili. wuso ghaki uwelili uking'ala handa mghana mkalipa wa lujwa.¹⁷ Panimwiili, nikaguwa kumaghulu ghaki handa mundu ahovile. Akavika liwoku lyaki lya kuliyila kunani ghangu na kulongela, "Ukotoho kutila! Nenga ni wa mtumbulo na wa kumwihu,¹⁸ na nivile ningulama. Niwelili nihova, ila uloli, ningulama machuwa yayendelela! Na niwela na funguu zya kihu na kumamambi."¹⁹ Kwa nagma, uyayandiki yala uyalolile, yenikuwela hinaa, na yala yatehgumila badili gha hagma.²⁰ Kwa kumaanisa ghala yajihighili kulongeleta ndondwa isaba uzilolile kuliwoku lya nenga lya kulumi, na kila

kindangawala kya sahabu kya mimbamba isaba; ndondwa isaba ni watumikila wa kundumba wa Sapanga wa ghala mapinga gha wamkwini Kilisito isaba, na kindangawala kya mimbamba isaba ni ghala mapinga gha wamkwini Kilisito isaba."

2

¹Kwa mtumikila wa kundumba wa Sapanga wa ku Efeso uyandiki: 'Hai ni milando ghanyula mwenikukola zila ndondwa isaba kuliwoku lyaki lya kulumbe. Yula mweni kutyanga paghati gha vindangawala vya sahabu vya mimbamba isaba angulonga nagha, " ²"Ningumanya kila ugholile na kuyangala kwaku kwa lihengu na ufumilifu ghako chakaka, na yiwa unguwesa ng'ogha kukongana nau wahakata, na uwayesa wogha weni kujikema yiwa wandumindumi na lipindi ng'ogha, na wawoneka yiwa wahwanga. ³Ningumaya yiwa uvili na ulindila na ufumilifu, na upitila matangala kwaikiva gha lihina lyangu, na wambila kutoka. ⁴Ila hali ndiwa niwela nalu kwa wenga, uuleka upalo ghako wa mtumbulo. ⁵Kwa nagha ukumbwiki yiwa kugha uguwile, ukaleki na kughola mighalu ugholile kuhuma mtumbulo. Pauleka ng'ogha kuleka, nitehika kwa wenga na kukihumisa kindangawala kyako kuhuma kumahala paki. ⁶Ila wenga kuna hali, unguhyomela ghala Wanikolai wayagholi, yavile hata nenga ninguyahyomela. ⁷Handa uvili na lipulukilo, uyughanili ghala yavile Mpumulo anguyalongela mapinga gha wenikumkwini Kilisito. Na kwa yula mweni kusinda nitempeghe kibalikua kulyegha kuhuma kulibiki lya ukomu lyenikuwela ku Paladiso gha Sapanga. ⁸Kwa watumikila wa kundumba wa Sapanga wa lipinga lya wamkwini Kilisito lya Smilna uyandiki: 'Hagha ni milando gha yula mwenikuwela mtumbulo namwihu avile ahovili na kuwela mkomu kangi: ⁹"Ningumanya mahakilo ghako na ungali hindu ghako (Ila wenga ni mnaisa), na uhwanga wa wala wenikujikema Wayahudi (Ila ng'ogha- weni ni lighuta lya kukonganika Wayahudi lya lihyukana). ¹⁰Ukotroho kutila maghaso yatekumila ghala yatekumila. Uloli! Lihyukana lingupala kuwatagha amonga gha mwenga mgelesu ili mpati kuyeswa, na mteghasika kwa lipindi lya machuwa ikumi. Muweli wachakaka mbaka kuhova, na nitewapegha likokoma lya ukomu. ¹¹Handa uvili na mapulukilo uyughanili vili Mpumulo anguwalongela mapinga yeni kumkwini Kilisito. Hayu mweni kusinda atekolwa ng'ogha na mahakilo gha kihu kya ipili. ¹²Kwa watumikila wa kundumba wa Sapanga wenikuwela kulipinga lya wamkwini Kilisito haku Peligamo uyandiki: 'Hagha ndiwa angulonga yula mwenikuwela na lipinga likalipa, lyeni ukalipa mbandi ivili. ¹³"Ningumanya kumahala ungulama mahala penikuwela kikalilo kya ukulu kya lihyukana. Pamonga na nagha wenga ungulikola nesu lihina lyangu, na ukanile ng'ogha ukwini ghako kwa nenga, hata machuwa ghala gha Antipasi mhighilisa wa nwenga, mchakaka wa nenga, akomilwi paghati gha mwenga, haku ndiwa lihyukana lingulikala. ¹⁴Ila nivili na mighalu mayaghami kwa wenga; wenga haku uwela na wandu wenikukola mavulo gha Balaamu, hayu amvulile Balaki kuvika ngingamu kuulongo gha Izilaili, ili walyeghi mulyo iyeghilwi litambiku kwa milungu na kughola ng'ongola. ¹⁵Kundyangili haihai, hata wenga kuna amonga gha weni wenikukola mavulo gha Wanikolai. ¹⁶Hinu mleki sambu! Na paughola ng'ogha nagha, ninguhika kwa kuloposela, na niteghola ng'ndo kwa weni kwa lipinga lyenikuhika kuhuma kumlomo wa nenga. ¹⁷Handa uvili na lipulukilo, uyughanile Mpumulo kila anguwalongela mapinga gha wamkwini Kilisito. Hayu mweni kusinda, nitempeghe amonga gha hila mana ihighilwi, hilahila nitempeghe liganga mbuleti lyeni kuyandikwa lihina Lyonu kunani gha liganga, lihina livile kwahela mwenikulimanya ila yula mwenikulipokela. ¹⁸Kwa mtumikila wa kundumba wa Sapanga wa lipinga likwini Kilisito lya haku Thiatila uyandiki: "Hagha ndiwa milando gha Mwana wa Sapanga, hayu mweni mihu ghaki handa mgoha wa lyoto, na lwayu handa saba yeni kuwofulwa nesu: ¹⁹"Ningumanya kila ugholile-upalo ghako na ukwini na utumikila na ufumilifu ghako chakaka, na yiwa kila ugholile hinaa pabehi ni kupiti kila ugholile haku mtumbulo. ²⁰Iakini nigholokea kwa wenga: ungumfumu mdala Yezebeli kangujikema mweni mlota mdala kwa mavulo ghake kanguwabyodo sawakinila wanenga kughola ngongola na kulyegha mulyo uvulilwi hupugha kulungusa kwa hindu fya kuhongola; ²¹panimpeghu lipindi lya kuleka uhakata lakini kuwela ng'ogha kuyaleka uhagata ghako. ²²uloli! nitemtaghakukindandakya uvina. nawala wangu ghula ngongola naweni kumahalili makulunga ilapangi waleki uhakata kwa kila wakigholii; ²³Nite watova wanaghako wahovi na mighuta lyogha watemanya yiwa nenga ndiwa mlolesa mawchilo na kupala. Nitempagha kila mmonga mwamenga kwa kila agholiii. ²⁴Iakini kwa wamonga wa mwenga mhighaliliku Thiatila ningulongakwa walawogha wako vikelaghogha mavulo hagha na mmanga ng'ogha kilayiwa hukikema matumba gha lilyukana ningulonga kwa mwanga nite vikang'ogha kunani mwa mwanga mhighau wowosi! ²⁵kwa mhalu wowosi a lasima muweli mgangamala mbaka panitehika. ²⁶yoysi mwani kusinda na kughola kila nikigholiki hadi mwihu kwa mweni nitempeghe uweso kunani mwa wammanyang'ogha Sapanga. ²⁷Atawalongosa kwa msubati wa lyuma handa mabakuligha miganga atewatwenyula vipimbilo vipimbilo! ²⁸Handa panipokeliii kuhuma kwa Titi wa mwenga nitampeghe ndondwa sya malawila. ²⁹Ukiva na pulikilo uyughanili kilakanyi upumulo kangu ya longela maghuta!

3

¹Kwa watumikila wakundumba wa Sapanga walighuta lya Sardi; uyandiki milando gha yula kangu yughanila yilamilandu gha yula zyazula upumulo zya Sapanga nandondwa saba. "Ningu manya yawakukighola ungapalwa kuweolamkomu lakini kuhwegha. ²uyumuki na kuvika maha yahighaliii lakini yakiva pabehi kuhova kwa ikiva niyawonili ng'ogha matendo ghako yawela yamaha pamihughana Sapanga wanenga. ³kwamaha ukumbwiki ghala uyapokelili na kuyaghanila nauya yughanili na kuleka lakini ikiva pauyimuka ng'ogha nitehika hana mwivhi na utemanyang'ogho lipindi liki nite hika kunani ghako. ⁴Ila kuna mahina gha wandu ku Sardi i kiva wakapyaka ng'ogha ndaka nguu zyao

watyanga panonga na nenga wa vala nguu mbuleti kwa ikiva wangupalwa.⁵ mweni kusinda atemvaliswa nguu gha mbuleti na ng'ogha kulihumisalihi na lyake kuu kihitabu kya lekomo na niteilonga lihina lyaki kuulongulugha Bamb ghangu na kuwongulugha watumikila wa Sapanga wa kundumba. ⁶Ukiva na pulikilo uyughnili upumilo paanguyalongela mighuta;⁷ kwa watanikila wa Sapanga wakundamba walighuta lya Philadefia uyandiki; muandu gha awelii Mtakatifu na wachakaka na awelii na kifuulilu kya mlima wogha huwopola na kwa hela mweni kuwesa kuwopola. ⁸Ningumanya kila ugholili uloli nikuvikila kuulongolu ghako mlyangu uwopoliliwi ikiva kwa hela mwenikuwesa kuwapa ningumanya yiwa kunamakakala gha mayaghani lakini kuliyitikila ulandu nakulilemang'ogha lihina lyangu. ⁹ULloli!wogha waweliliwa lighuta lya lihyukana wala wangulonga wenine wayahudi na kumbi ng'ogha badili ghake wangu wa syanga. nitewa ghola wahiki na kuyupa kuulongolu gha maghu lughako na watemanyayiwa nikupalili. ¹⁰kwa ikiva kuvula maha lahililu lyangu kwa ufumilifu wa uchalaka nitakuwolokela kangi kulipindi lyakuyeswa ikiva inuhika kumlima wogha wangu tamakumlima. ¹¹Ningumanya kwakulopusela ukolinesu kila uwelili nakyu ili akoto mundu wa kuitola likokoma lyaku. ¹²Nitemghola mwai kusinda kuwela mghomba kulighuta lya Sapanga wanenga na hata humapaying'o. Niteliyandika kwa mweni lihina lya Mbwani wa Sapanga wa nenga, (Yerusalemu gha hyonu, uhuluka pahikuhuma kundumba kwa Sapanga wa nenga) na lihina lyangu lya hyonu. ¹³mweni awelili na ayughaniliikiva upumula kalonga kwa mighuta! ¹⁴Kwa watemi kila wakundumba wa Sapanga walighuta lya Laodikia uyandiki; milandu ghaki awelili Hama, kujidumbila na sahidi wa uchakaka kilongosi wa kunanigha ulumbaji wa Sapanga. ¹⁵Ningumanya kyeni kughola na yiwa wenga ng'ogha wa HIHIMU wala wa lyoto, ningupala yiwaunga weelu wa HIHIMU au lyoto! ¹⁶Hinu, kwa ikiva wenga mi wa hutuhutu walsng'ogha wa hihimu, nitekulukula uhuvi mlomughangu. ¹⁷Kwa ikiva ungulonga "nenga ni naisa, niliva na hindungoo na ningupala ng'ogha kindi chochosii" Lakini kumanya ng'ogha yiwa wenga ni kwa hela kindu chochosii, wakung'ung'ulikiwa kapuku, na ungali mihu na ungelengi. ¹⁸uniyaghanili usaughangu: uhemu kwa nenga sahabu ihululilwi kwa lyoto ili upati kuwela ikehilwi na hisa na nguu mbuleti zya kung'anyima ili uvali mweni na ukokuwalangisha wandu ngelengi ghako na mahata gha kupakala kumghako apati kulola. ¹⁹Kila ni mpalili ningumlongela na kuwavula vila ingupalwa kutama; kwa hinu kuwela mchakaka na kuleka sambu. ²⁰Uloli ningugholoka kumlyangu na kukema, yoyosi mweni kumyaghanila ulovi lyangu na kuwapola miyangu nachuka nakuyingila mnyamba ghake, na kulyegha pamonga na mweni, pamoja na nenga. ²¹Mweni atesinda nitempeghe hakigha kutama pahi pamonga na nenga kunanigha kitamilu kyangu kya ukulu, Handa vila nenga nisindili na kutama pahi pamonga na Tatighangu kunanigha kitamilu kya ukulu. ²²Mweni awelili na mapulikilo, na ayughanile kyemi upumulo kanguyalonela mighuta"

4 ¹Badili gha mihalu hayi nikalola, yiwamlyangu uwelu uwopo lwa kundumba yila lulowi lya utumbula, ikalongela nengahanda upambi ikilongu "uhiki kuno nitekulangisha yatekuhumi badili gha mihalu hayi" ²Lipindi limonga nikivakuupumolo niwonikukivana kitamila kya ukulu kivikwa kundumba na namundu katuwa. ³mmonga aweweli kutama awanekanili handa liganga lya yaspi na akiki, kuwelili na upindi wandonya ukitindila kitamilu kya ukulu. upindi wandonya uwonelanili handa zumanieli. ⁴kukitindila kitamilu ky ukulukuwelili na vitamilufya ukulu, upindi wa ndonya viwalili vitamili, ghangi isilini na mchechi na watamili kuvitamili fya ukulu wawelili wagogolu isilini na mchechi vavaliswa guwgha mbulete na likokoma lya dhahabu mmutughao. ⁵kuhuma kukitamila kya ukulu kukahuma myalegha radi, mlindimu na radi. mumbamba isaba ziwekali sikiyaka kuulongolugha kukitamulu kya ukulu mimbamba yemni upumulo isaba sya Sapanga. ⁶Kangi kuulongolugha kukitamila kya ukulu kuwelili sikiyaka kuwelili na bahali, iwetili lipala handa kilolelu wagha kukitindela kitamilu kya ukulu kuwelili na weni ukomu mcheche, wawelili na mihu kuulongolu na kuhyetu. ⁷Kiumbi wa utumbula mweni ukomu awelili handa muana wa ng'ombi kiumba wa itata mweni ukomu awelili handa mwana wa ng'ombi kiumbi wa i tatu mweni ukomu awelili na wusu handa wa mundu na yula mweni ukomu wa mchehechi awelili handa ngunda mweni kughuluka. ⁸Viumbi weni ukomu wamchechi kila mmonga awelili na mbapatilu i sita, wamema mihu kunamina pahighaki uhuka na pamuhi walekang'gha kulonga "Mtakatifu, Mtakatifu, Mtakatifu ni Bambu wa Sapanga mlongosi kunanigha waha, awelili na aweli na atehika" ⁹kila lipindi viumbi weni ukomu pawahumisili, utukufu, utundamilu na kusengwile kuulongo lugha avile katama kukitamutu kya ukulu waghondamili mwani atamili machuvaghoha na machughaha, ¹⁰Wagogolo isilini na mchechi waghondamili kya ukulu, wakilonga machuvaghoha na kutagha pahi likokoma kuulongolugwa kitamilu kya ukulu wakilonga. ¹¹Ungu palewa wonga, Babu ghetu na Sapanga ghetu, kukupokela ukwilikihi na utundamilu na makakala kwa ikiva ufumbili findu fyogha na kwa upalu ghako vulawela na fikalumbwa.

5

¹Hinu niwanili kuliwoku wa yula awelili katama kukitamulu kya ukulukihitabu kiyandikilwi kuulongoluma kuhyeta na kiwelili kitaywa mihuli isaba, ²Miwawonili mtumikila wa Sapanga wa kundimba mweni makakala akitangasa kwa ulovile kulanga, "nighara apalilwi kulifughala kihitabu makusitwenyala mihuli ghaki?" ³Kwahela mundu kundumba au mlima au waha au pahigha mlima au awesili kusitwenyula au kufughula kihitabu au kulivula. ⁴Nilili kwa kung'ung'ulika kwa ikiva kapatikani ling'ogha yoyosi apalilwi kufughula kihitabu kulivula. ⁵Lakini mmonga wa wala wagogolu akanilongela "ukotokulela uloli Humba wa lukabila lya Yuda, lisina lya Daudikasinda na mmonga wa wagogolu nimowonili" ⁶paghati gha kitamilu kya ukulu na wani ukomu mchechi na mmonga gha wala wagogolu nawawonili mwanakondolu kawoloka, akiwoneka handa kakomwa awelili na pembi isaba na mihuri isaba hazini upumula zya Sapanga asitumili kumlima wogha. ⁷Akayenda akalitoza ligombu kuhuna kuliwokulya kulyela wa yula awelili katana kuu

kitamili kitamilu kya ukulu.⁸pautolili kihitabu mweni ukomu mchechi na wagogolu isilini na mchechi wakano ndama mbaka pahi kuulongolugha mwanakondolu kila mmonga awelili na kinubi na bakuli gha sahabu imemili mafumba ikiva ni mayupu gha wakwinila.⁹wayimbili nyimbu wahyanu;"ungupalwa kukitala kihitabu na kusigubitula muhuli ghaki.kwa kuwela usinjulwe na kwa mwahi ghako ukamuhemilela Sapanga wandu wakila kabila,kulonga,koo namlima.

¹⁰ukawagola wakosi na watambika kwa ikiva gha kumtumikila Sapanga watwenga,naweni watelongosa kunani gha mlima"¹¹Hinu nikalola na nikayaghanila lilowi lya watumikila watangala wakikitindila kitamilu kya ukulu-ualangi ghao uwelili 200,000,000 na weni ukomu na wagogolu. ¹²wakalonga kwa ulovi lukulunga"Apalilwi Mwanakondolunweni kahinjwa kupokela uweso,unaisa, utundamilu,makakala,mawachiloghahala,ukulu na ukwilikihi"¹³nikayughanila kila kiwumbilwi kiwelili kindumbana pamumu wagha na pahipa mlima na kunani mwa bahai,kilakindu mghati ghaki kikilonga" kwa mweni atamiliki kunani mwa kitomilu kya ukulu na kwa mwanakondolu,kuwei,ukwilikihi,utundamilu,ukuu na makakala gha kulongosa machuvaghoha na ghoha. ¹⁴Weni ukomu wamchechi wakalonga"Hina" na wagogolu wakagondama pahina kuyupa.

6

¹Nikalola Mwanakondolu paafuaghulili mwonga wazila muhuli isaba nikayughanila mmonga wa wala weni ukomu mchechi akilonga kwa lilovi lilandanilina ladi"uhiki". ²Nikalola na pawelili na fwalasi mbuletie ampandili awelili na bakuli na apegthuwi likokoma akahumula handa,msindi asindili ili asindi.³Lipindi mwanakondolu paawoposolili muhuli wa ipili, nikayaghanila mweni ukomu wa ipili akilonga, "Uhiki!" ⁴Hinu falasi mghangi akahumila- mngeli handa lyoto. Yula amkwelili apeghilwi ulekeselu gha kuhumisa upongu kumlima wogha, ili yiwa wandu wahinjani. Hayu amkwelili apeghilwi lipanga likulunga.⁵Lipindi mwanakondolu pakawoposola hula muhuli wa itatu, nikayaghanila mweni ukomu wa itatu akilonga, "Uhiki!" Nikalola falasi mbile, na yula mwenikumkwela kana mizani mumawoku ghaki.⁶Nikayaghanila lilowi lyeni kuwoneka yiwa ni lya mmonga paghati gha wala weni ukomu likilonga, "Kipimilo lya nganu kwa dinali immonga na vipimu viitatu vya shayili kwa dinali immonga. Ila ukotoho kuyayalamisa mahuta gha divai."⁷Lipindi mwanakondolu pakawopola muhuli wa njechi, nikayaghanila lilowi lya mweniukomu wa njechi akilonga, "Uhiki!" ⁸Hinu nikalola falasi wa kijifu. Mwenikumkwela akemilwi lihina lyaki kihu, na kumambi kuwelili kukimkovekela. Wapeghilwi ulongosi kunani gha mpumulo wa mlima, kukoma kwa lipanga kwa njala na kwa uvina, na kwa mikokolu wa kumwitu kumlima.⁹Lipindi mwanakondolu pakawoposola muhuli wa mhano, nilolile pahi gha kihanja kyeni kuchengwa kwa maganga mipumulo gha wala wawelili wacomwa kwaikiva gha lilando lya Sapanga na kukovekelana na uhighilisu waukolile kwa uchakaka. ¹⁰Wakalila kwa lilowi likulunga, "Mbaka ligha, Mlongosa wa vyogha, mbuleti pee na mchakaka, uteuwalamula wenikulikala kunani gha mlima, na kuhuyisila uhakata mwahi gha twenga?" ¹¹Hinu kila mmonga apeghilwi lihabiti mbuleti na wakalongelwa yiwa wangupalwa walindili mayaghani hata payatimila mavalango yatimila kwa watumikila wayau na walongo ghau wa kidala na walumi paitetimila wavile watekomwa, handa vila ivile weni wakomilwi.¹²Lipindi mwanakondolu pafughulili mhuli wa isita nikalola na paweli na uhihimilu mkulu. liwa likawela lititu handa lilobotu lya ngata na mweni msina ukawela handa mwahi. ¹³Ndondwa syakundumba sikaguwa kumtini ungulaghaba matungula ghaki gha Lipindi lya mhuhiimi pautikwa na liyegha. ¹⁴Ndumba ikaghuka handa kihitabu pakinyegwilili kila litumbi na kighunguli mahaapaki.¹⁵Hinu wakosi wa mlima na wandu malufuna wakulu watova ngonda manahisa weni makakala na kila mmonga awelili mhusutu na huru wakajihigha kumbaku na kumighomba gha mitumbi. ¹⁶Wakailongela mighomba na mitumbi tuguwili mtu highi kwaikivagha wosughaki utamilukitamili kya ukuluna kuhuma ulaka lya mwanakondolu. ¹⁷Kwa ikiva lung'ahi likulunga lyaulihika na nanighani atewesa kugholoka.

7

¹Badili ghahagha nimuwanini watani kilawa kundumba mchechi wawoloka kuvihokuhoku mchechi zya mkina wogha.waekingama pepu mchechi zya mkina kwa makakakala iliyiwa pakotokuwela na liyegha lya kupupila au kiwumba kumlima kunani mwa bahali au kunani mwa libiki lyolyosi. ²Niwawonili watumikila wa kunduma ghangikihihika kuhuna upandi wa kuhumila lijuwa awelili na muhuli wa Sapanga awelili mkomu akalila kwa lilovi likulunga kwa watumikila mchechi ikiva wapeghilwi uweso gha kukologhanya mlima wa bahai. ³mkoto kukologhanya mlima, bahali,au mibikimbaka patupala patute vika muhuli kupakiwungi zya mutugha wandumindumi wa Sapanga wa twenga. ⁴nikayaghanila uvalangiawala wavikilwi mhuli 144,000.weni watyilwi mhuli kuhana kilalikabila lya wandu wa israeli; 12000kihina kulikabila lya Yuda wataywili mhuli ⁵12000kuhuna ku kabila la Rubeni,12000kuhuna likabila lya Gadi. ⁶12000kuhuna ku likabila lya Asheri,12000kuhuna likabila lya Naftali,12000kuhuma kulikabila lya Manase.⁷12000 kuhuma kabila lyaSimioni, 12000kuhuma likabila lya Lawi, 12000kuhuma kabila Isakari. ⁸12000 kuhuma likabila lya zabuloni, 12000 kuhuma likabilalya Yusufu,na 12000kuhumalikabila lya Benyamini wataywili mhuli.⁹Badili gha mihaluhayi nuolili makuwelili na lipinga lukulunga wamikuvalangika ng'ogha kwahela mundu anawesili kuwa valenga kuhuma kila mlima,likabila,malangu na kulonga ukulu na kuulongolu gha mwanakondolu,wawelili wawala mihabiti mbuleti na wawelili na mipatilagha mtendi mumawoezo ghao, ¹⁰na wakiva wakisema kwa lilovi lya kunani"ulokolani kwa Sapangamweni katama kitamwilukya ukulu,na kwa mwanakondolu"¹¹mtani kila wakundumba wa Sapanga wogha wawelili wawoloka kukitindila kitamilu kya ukulu,na kukitindila wala wagogolu pamonga na weni ukomu wamchechi,wakagondama pahi ghaalisima wakavika wusughao kunani ghalisi kuulongolugha kitamilu kya ukulu na

waka myupa Sapanga. ¹²wakilonga "Amina! ukulu na kwilikilu, mawachilo ghaluhala,sengwile, utundamilu,uweso na makakala viweli kwa sapana watwanga machuva ghoha na machuva ghoha"¹³Hinu mwonga wawala wagogolu akakonya,haghani wakina ghani wavalili mihabiti gha mbuleti na wahuma kugha? ¹⁴Nikamlongela "Bambu mkulu,ungumanya wenga" na akanilongela,haghan ni wala wahuniliku kulung'ahi likulunga.wasifuwili nguu syau na kusighola mbuleti kwa mvahigha mwanakondolu. ¹⁵kwaikivagha;wakiva kuulongolugha kitamilu kya ukulu kya Sapanga,na wanga myupa mweni uhukuna pamuhi kulighuta lyaki mweni avile katama kunanigha kitamilu kwa ukulu ateyanjasakidumilu kyaki kunani ghao. ¹⁶watewona lung'ahi kanging'o wala kuyumililiwa kangli,lujua litewalungusa wala lyoto lya kulungusa. ¹⁷kwa ikiva mwanakondolu avili kukitamilu kya ukulu atewela mhugajighao,na atewalongohu kuhimbuhimbu gha masigha ulumu na Sapanga atekovitela kila lisosi kumihughao"

8 ¹lipindi mwanakondolu paafughulili muhuli gha isaba,kakawetana lijli kundumba lipindi lya mayaghani handa nusu saa. ²hinu niwonili watumikila wa kundumba waSapanga na wapeghilwi lupambi isaba. ³Watumikila wakundumba wa sapanga ghangi akahika,kakamulua libakuli lya sahabu yeni ufumba, kawoloka kukihanja akampegha ufumba uttangala iliyiwa aughusi pamonga na mayupu gha wakwinila wagha kukihanja gha sahabu kuulongolu gha kukitamilu kya ukulu. ⁴Lyohi gha wala ufumba,pamonga wakwinila,ukakwela kunani gha kitami kuulongolugha Sapanga kuhuna mmawokagha watumikila wakundumba wa Sapanga. ⁵Watumikila wa kundumba wa Sapanga akatola libakuli lya mafumba na akalimemesa lyoto kuhuma kukihanja .Hinualakidaaga pahi kunani gha mlima nakukahumika lilovi zya ladi miai gha ladi na mhihimilu wa mlima. ⁶wala watumikila wa kundumba isaba weni waweliki na lipambi isaba na wakaji vikamaha kuzitowa. ⁷watumikila wa kundumba wa S apNG wautambulakaitova lipambi lyaki nakukahumila ndonya gha maganga na lyoto na ihanganyikilwi na mwahi fikadangwa pahi kuumlina yiwa thelusi ghabaahai kawela mwali. ⁸watumikila wa Sapanga waipil akaitova lipambi lyaki na kindu handa titumbi likulunga uvile ungulungula kwa lyoto wadangwa kubahali thelusi gha bahali ikawela mwali. ⁹Thelusi gha vumbi wakomu kuubahai vikahwegha na thelusi gha meli sikakolong'onyoka. ¹⁰Mtumikila wa Sapanga wa kundumba waitatu akaitova lipambi lyaki na thelusi gha lijua mandondwa ngulu ikaguwa kuhuma kundumba,ikilangasa handa kuluzkunani gha thelusi gha milweni na mihumbuku zya maji. ¹¹Jina lya ndondwa ni pakanga thelusi gha masi ikawela pakanga, na wandu watangala wakahova kuhumila maasi ya welili makalipa. ¹²mtanikila wa kundumba wa Sapanga wa mchechi akalitova lipambi lyaki na thelusi gha lijua ikatovwa,pamonga na thelusi gha mwehi na thelusi gha uhiku na ndondwa kwahinu thelusi uhuku ikivangomihana. ¹³nikalola na nikayaghanila ngunda awelili kangughuluka kundumba, akikema kwa lilovi kuu chondichondi kwa wala watamili kumlima,kwa ikiva gha ulipakugha lipambi ihighalili ihighala na mtumikila wa itatu

9

¹Hinu mtumikila wa kundumba wa mhanu akatova lipambi lyaki niwonili ndondwa kuhuma kundumba lweusi igawa ku mlimawogha ndondwa ipeghilwi kifughulili wa liwumba lingayanda kuliwomuliweli mgoha na mwihu. ²Alifughulili liwomba lili na lyohi ukakwela kunani kwa safu kuhuma mghati gha liwomba handa lyohi kuhuma tanuri likulunga lijua na kundumba vikanyaka vikawela lwisa kwa ikiva gha lyohi uhurinimu liwumba. ³mghati mwa lyohi nziye wakahuma kunani gha mlima naweni wapeghilwi makakala handa ila yangu kunamwa mlima na weni wapeghilwi makakala handa yilagha kunani gha mlima. ⁴wakalongelwa wakotoo kulyegha manyahi kumwa au mmea wowosi wa mahamba mavihi au libiki,ilatatu wandu wawelili na mhuli wa Sapanga kupaki vungi handa ile zya wusughaw. ⁵Wapeghilwi ng'agha kuwakoma hagma wandu bali kuwahakila hela kwa michi mhanu,ukalipa ghaki uweli handa wala wa ukaipa ghaki kulumwa na ng'e pamlu mamundu. ⁶kulichuwa hali wandu watehakula kuhova lakini kuhova kutewatuwa. ⁷Nziye walandanili na falasi wawilikiliwi maha kwa ngondu, kumuta ghao kuwrla na kindu handa likokoma lya sahabu na waso zyau siwelili handa zya mundu. ⁸wawelili na hwila handa zya wadala na maliuma ghao yawelili handa gha himba. ⁹wawelili vitivi handa vitivi vya lyima na lilovigha mbambativu ghao iwelili handa lilovigha mbutuka sitangala gha ngondu na falasi wangutuwa kuyenda mungondu. ¹⁰wawelili na mikua inguluma handa nge; ilumikila ghao wawelili na makakala gha kuhakili wandu kwa michi mhanu. ¹¹wawelili na mweni handa nkosi kunani ghao watamikila wakundumba wa liwumba uwilili ng'ogha na mvihu lihina lyaki kukieblania ni Abadani na kiyunani ana lihina Apolioni. ¹²Chondi gha utumbulo ipita,mloli!Badili kutewela lung'ahi lwa ipili lya njala. ¹³Watumikila wakundumba wa isita akatova lupambi lyaki na nikayaghanila lilovi kuhuma kulupambigha kuhanja gha sahabu yeni ikiva kuulongola gha Sapanga. ¹⁴ulovi umlongelili mtumikila wa isita awelili na lipambi"uwaleki watumikila mchechi weni wa wapwa kulyoto mikulunga Efrata". ¹⁵watumikila wa mchechi wawalili wawikwa mahu kwa lupindi hai lya wela ghaki lichuwahai mwemhihau na lichuva hali;wakaleke selwa wawakomi thelusi gha wandu. ¹⁶uvalangi wa watova ngondumi wakivani wawelili kunanigha fwalasi iwelili 200,000,000. nikuyaghanila uvalangi ghao. ¹⁷havi ndiwa niwonili fwalasi kuniwonili kuumihumihu ghangu na wala wamkwelili kunanighaw,vitivi fyau viwelili lyenda lyoto, buluu ipiyi na njana ipiyili ng'ogha mutughao fwalasi vilandanili nahimba na mumilomughaouhumilyoto lyohina salfa. ¹⁸Theluthi gha wandu wakakomuama hagma lung'ahi mchechi:lyoto,lyohi,na salfa ihumiliku mkomu ghao. ¹⁹kwa ikiva makala gha fwalasi iweleli kumlomu ghao na kuu mikila ghau kwa kuwela mikila ghaw iwelili handa njokama wawelili na mutu uliva watumilili kuwataya mivanga wandu. ²⁰wandu wohighalili,wala wavile waweliliwakomwa ngogha na lung'ahi halu wayaleka ng'ogha matendu ghao wa gholili wa gholi,wala waleka ng'ogha kuyupa mahoka na milugughu sahabu,mbiya,saba,magana mibiki-na hindu vyeni

viwesang'ogha kulola,kuyughanila au kutyang'o. ²¹Wala wauleka ng'ogha ukomaji ghao, uhavighaw lugongolagha,au nji la zyaau zya ghwili.

10 ¹hinu nimuwonili mtumikila wakundumba ghanghi mkulu akihuluka pahi kuhuma kundumba.awelili kakaawa kukihindu na kuwelili na upinde wandonya kunani ghamuta ghaki wusughaki uwelili handa lijuwa na mghulu ghaki iwelili handa mghomba wa lyoto. ²akolili kihitabu kidoku ku liwoku lyaki uwelili ugubutulwa.na mweni avikili mghulu ghaki na mguli ghaki wa shotu kuanigha mlimamyumu.³hinu akali kwetu la lilovi ukulunga handa himba pabanguluna,na lupindi paalikwetu lilovi sikabungalama. ⁴Lipindi ladi saba pasi bunguluma,nikiva nakalebia kuyandika lakini nikayughanila lilovi kuhuma kundumba ikilonga"uviki mahalu mbwepo kila kyeni ladi isaba silongela ukoto kuyandika".⁵Hinumtumikila wa kundumba wa Sapanga nimuwonili kawoloka kunani mwa bahali na vyoha mlima myamu,akayinula liwokuliyaki kunani kundumba. ⁶na kulapa kwa yula atamili machava ghuha na machuva ghohu awumbii kundumbana vyogha viwelili,mu mlima wogha,na bahali na vyoghe kutewela na kukawilila kanghi. ⁷lakini kulichuwalila lipindi mtani kilawa kundumba wa Sapanga wa isaba paatehika kutova lipembi lyaki hinu mbwepu gha Sapanga itewela itimili swaa handa patangasui kwa watumikila ghaki walota".⁸Lilovi nugughanili kuhuma kundumba kanilongela kanghi"uyendi utoli kihitabu kidoko lugubutulilwi likiva likakuliwokolya mtumikila wa Sapanga awalokili kunani gha bahali na kunani gha mlima myunu" ⁹Hinu nikayenda kwa mtumikila wa Sapanga na kumlongela anipeghi kihitabu kidoko .akanilongela, utoli kihitabu na ulyeghi litenighola mtima ghako liwelina ukalipa, lakini kumlomu ghaku litewela linagha handa vuche"¹⁰Nikatola kihitabu kidoku kuhuma mumawoku mwa mtumikila na kulilyegha,liwelili linogha handa vuche kumlomu ghangu,lakini badili gha kulyegha mtima wanenga luwelili na lukalipa. ¹¹Hinu wamonga gha lilovi suri longelili"lenga palwa ulotikanghi kwa ikiva wandu ghani mama milina na likabila na wakosi"

11

¹Nipeghilwi ludengi wa kutamila handamsimbati gha kupimilu nilongililiwi"ughuki na likapimi lighuta lya Sapanga na kihanja,na wala wangu kuyupa mghati ghaki. ²Lakini utokupina eneu lya lyiwa wapanji gha lighuta kwaikiva wawapegha wandu wa mmanyang'ogha Sapanga'wateuvatanga mbwani wa maha kwa lipindi lya miyehi ialobaini au ikumi mchechi na mivili.³Nitewapegha wakunilongelela ghangha waivili wongosi gha kulota kwa lipindi lya lilichuwa1260,wakiva wawala mkobota. ⁴Hagha wakanilongelela nengami mibiki miviligha misentuni na vihanja vivili fyeeni viwoloka kuulongolugha Bambu wa mlima wogha. ⁵Handa mundu yoyosi paapala kuwahakila lyoto kuhuwa mumlomughao na kuwahakila wahakata ghao yoyosi kapala kuwahakila lasema akomwi kwa njilahai.⁶Hagha wakunilongelela nenga wanauwesu wa kuliwopa kundumba ilikiva ndonga ikoto kutonya lipindi walota au watungandunga wana makakala gha kughalambula masi kuwela mwahi na kutotova mlima kwa kila kindu chochosi kya lang'ahi lipindi lyolyosi pawapala. ⁷lipini pawapala wayomola kulola kwa weni ,yula mkokolo kanguhuna liwelili ngogha namwehu aleghola ngonda naweni atawasinda na kuwakoma.⁸Higha zyau zitewonga kumbwani mikulu (yiwa kilamlandanu ungakemwa sodoma na mishi)ikiva Bambu ghao,ahakilwi. ⁹kwa lichuwa lya lichuwa itatu na nusu wamonga kuhuma kuwalongu gha wandu likabila kulonga,na kila mlima walalo higha zyau na watepeng'wa ng'ogha kibai kuvika kulimambi.¹⁰wala wangutama kumlima atehekelela kwa ikiva ghaweni na kuhekelela hata kupeghena hupu kwa ikiva wani walota waivili wawahakili wala watamili kumlima. ¹¹lakini badili gha machuwa itatu na nusu upumulu waukomu kuhuma kwa Sapanga itewayingilana weni na watewoloka kwa maghulu ghao holu nguli itewanguwila wala wawawonili. ¹²Hinu wateyughanila lilovi lukulunga kuhuma kundumba ikawalongela"mhuki kwina"naweni wateyenala kunani kundumba kulihindu,lipindi mundu mhakata wakilola.¹³Kulipindi hai kutewela na lihihimilu mkulu wa alisima imogbugha ikumi mbwani itegawa.wandu ielfu saba watehova kuwatehighala watempegha ukulu Sapanga. ¹⁴Chondi gha ipili uloli chondi gha itatu inguhika kwa kulopasela.¹⁵Hinu mtumikila wakundumba wa Sapanga wa isaba akatova lupembi lyaki na lilovi lukulunga likakalonga kundumba na kulonga"ukosi wa mlima wonga uwela kua ukosi wa Bambu watwenga na wa kristo ghaki atelongosa machuva ghaha.¹⁶Hinu wagogolu ikumi ivili na mchechi waweliti watama kuu vitamighao fya ululu kuulongolugha Sapanga wakagawa wavipahi kualisi wusughao siyinama pahi nawaina nawemi waka myapa Sapanga. ¹⁷walangili tunga kupaghe sengwile wenga bambu sapanga mlongosi wa hundu hyoha,ikiva utewela na utehighala kwa ikiva kuwela na makakala ghako makulunga na kutumbula kilongosa.¹⁸Wandu wammanyangongha sapana wakahyoma lakini uhakili ghako ukahika lipindi uhika kuwa wahovili kulamulwa na wenga kuwapegha hupu watumikila ghako walota na wala wawelili na holugha lihina lyaku wagha waivili wawelili wamhangogha na weni makakala na lipindi lyoko uhika wa kuwalongela wala wawelili akiva waki ikologhanya wala mlima wagha".¹⁹Hini lighuto lya Sapanga kundumba likagubutulwa na sanduku lya lilaghanu lya dahli liwonekani limghati gha lighutalyaki kuwelili na miali gha mhuna,umatu,mlindimo,wa ladi utuhimilo la alisi.

12

¹kilagili kikilu iwonekanili kundumba mdala agubikilwi na juwa akiva na mwehi pahigha mighulu ghaki na likokomagha ndondwa na ikumi na ivili iwalili kuanigha mutughaki. ²Awelili na ndumba na awelili kangulila kwa ikiva gha kulela kuumang'ang'ulika gha kulela³Nakilangihi kingi iwonekanili kundumba;uloli kuwelee na joka mkeli mkulunga mweni awelili na mwitu isaba na pembi ikumi na kuwelili na likokoma isaba kumutu ghaki. ⁴mkila ghaki akuluwili thelusi immonga gha ndondwa kundumba na kusiflanga pahi pamunjoka akawoloka kulongolu gha mdala awelili hamba

kangalila ili yiwa lipindi kangulela apati kummila mwana ghaki.⁵Akamlea mwana,mwana mkuni mwani ateya longosa mamilima hyogha kwa msumbati wa lyuma mtoto ghaki akabululwa kunani kwa Sapanga na mwanaghaki ku lipindi kuyakikya ukulu. ⁶na mdala akatuwa muivangha mweni kugholelwa kwa lipindi lya 1,260.⁷Hinu kuwelili na ngondu kundumba mikaeli namtumikila wa Sapanga wa kundumba zyaki wakatovana yula joka na mwani njoka mkulunga wakatovana na mweni. ⁸lakini nyaka kahela makakala zya kumema kusinda kwa hinu ikawelili ng'ogha kangi kusinda nafwasi kundumba kwa jiligha na mtumikila. ⁹Njoka mkulu yula wa dahili akemilwi lihyukana au mweni huwajanga mlima wogha atekangwa pahi akivaawa siakii na watumikila wa kundumba watedangwa pahi pamonga na mweni¹⁰hinu nikayughanila lilovi lukulunga kuhuna kundumba hinu ukombolo uhuka makala na ukosi wa sapanga watwenga na ulongosi gha kristo wakikwa kuwela msitaki wa walongu watwenga katangwa pahi kwa awasitakili kuwongolu gha Sapanga pamuhi na uhiku.¹¹wami sudi kwa mwahi wamwanakondolu na kwalilandu lya waliwonini weni mngutama mghati lakini wapaliling'o kutama kwa weni wapalili hata kuhova. ¹²kwanahu mhekileli mwenga kundumba na waghumugutana mgheti ghati lakini chondi mlima na bahali kwa ikiva mhakata kaihula kwa mwenga kunema lilaka kwa ikiva kungu mamya kana lupindilya mayaghani hela.¹³Lipindi njoka paamanyini yiwa kudanwa pahi kumlama kamkovikela mundu ikiva kalela mwana milami amilovilimweni yiwa. ¹⁴Lakini mdala apaghiliwi mbatiluli maivili ghangwasi mkulunga iliyiwa awesi kuhuluka mbaka kulakuyandalilwi kwa ikiva ghamweni kula kuivagha lipandi yiwa angawesili kulikula kwa kulelwa kwa umaha kwa lipindi na lipindi lya mayaghiani na nusu lipindi mahali pawesili ng'ogholo kufikila hayanjoka.¹⁵njoka akamumasi kuhuma mmulomu ghaki handa lyoto ili aghalila ng'ahi kumghaliki kupafikila hayunjaka angolilung'ali lwa kumghaikisha. ¹⁶lakini alisi imitangili mdala iliwopola mlima ghaki na kuumila lyoto autemili njoka'. ¹⁷Hinu njoka akamnyomela mdala na kughola ngondu na ulali ghaki woghu wala wa ayatikila ulamilogha Sapanga na kukivekela ghala kwa ikiva YESU. ¹⁸Hinu njoka akawoloka kunanigha mhanga mu mbalimbali mwa bahali.

13

¹Hinu niwonili mkokolo akihuma kibakwe awelili na pambi ikumi na mutu isaba kupambizyeke kuwelili luko mkomu ikumi kumtu ghaki kuwelili na milanda gha malibiu kwa Sapanga. ²Haya mkokolo amlolili handa gha dubu na mlomu ghaki uwelili handa walimba yula njoka akampegha makakala na kukitamili kyaki kya ukulu na mtumikila wa Sapanga wa kundumba yeni makukumakakalagha kulongosa.³mwitu gha mkokolo mmonga kiwonekanili kuwela na livanga likulunga lyeni ungali mghola alihavi lakini lilanga lyaki likapona na mlima wogha akakangaswa naikamkovulda mkokolo. ⁴kangi wakamyupa njoka ikiva ampeghili ulongosi yula mkokolo wakamtundamila mkokolo kangi na wakayendelela kulonga"ghani handa mkokolo na ghama atetovana na mweni?⁵mkokolo aeghilwi mlomu ili alangi milandu gha kujikwina kwino na wala wangu lukalu kundumba kwa kulongaha myehi alubaini na mivila. ⁶Hinu mkokolo akawapola mlomo ghaki kalihu kwa ikiva gha sapanga akakelihi luhina lyaki mahai paatamili na wala wangu lukala kundumba.⁷Mkokolo apeghilwi fasi kughula ngondu na wakwinila na kuwasinda kangi apanghilili ulongosi kunanimwa kila likabila wandu wa ikelabika na kila mlima. ⁸wogha watamili mlima wogha wowote myupa mweni kila mmonga yiwa lihina lyaki liyandikwa ng'ogha kutoka ikulwa bwa wa mlima wogha ku kihitabu kya ukomu kyani kya mwanakondolu mweni ahinjwili.⁹Ikiva yoyosi kunguyaghanila na ayughanili. ¹⁰Ikiva paghati mwa mwana kutolwa kwa makakala na kukumakakala ateyenda ikiva mwenga gha atakomwa kwa lipanga,kwa atekamwa hauni mkemeluwa utelifu na uvumilifu na ukiwinila kwa hagma wawelili watakatifu.¹¹Kungi nikamloka mkokolo ghangi kangahuka kuhuma kumlama awelili mweni pambi ivili kanda kondoluma akalonga handa njoka. ¹²Alongihi ulongosi wogha kuumkokolo lyula wa utumbula ku lwesu ghaki,na kughosa kumlama wogha na wala watanili wakimyupa mkokolo wa utumbulu yalamweni luanga lyaki lupona.¹³akaghola maloloso yeni makakala hata akaghola lyoto uhulukumili mawaglu kuhuma kundumba kwilongolugha wandu. ¹⁴Na kwa kilangihi apeggili fasi kughola akajanga hagma wakawatola wadala kumlama wogha akiwalongela kughola hudugha kuhongola kwa utundamilughu mkokolo mweni awelili kahengwa kwa lipanga,lakini lyabila atamili¹⁵Apeggiliwi kughusi upumuli kukakundugha kuhongola gha mkokolo ilihindu iwesi kulonga na kughola wala wogha walemili kumtundamila mkokolo akomwi. ¹⁶Kangi akalasimisha kila mmonga awelili na lyame hang'ogha na mweni makakala,naisa na kapuku kahela na mhusutu, kupokila alama kuliwokuwa kuuyila ai kupakivungi ghawasu. ¹⁷iliwelili iwese kana ng'ogha kwa kila mundu kuusa au kuhemeka ila mweni alamagha mkokolo,na huiami namba yani kuhighilisa lihina lyaki.¹⁸Hai ingapalo mawachilogha luhala ikiva yoyosi anakangumanga mleki awesi kughola uvalangi gha namba gha mkokolo.kwa ikiva ni namba gha kimundu namba ghaki ni 666.

14

¹Nilolili na mwanakondolu kanoloka kuulongulu ghanga kunani mwamlima Sayuni panga na mweni wawili144000,wini lihina lyki na lihina lya Tati ghaki liyandikwa kupakivungi kya wusunghao. ²Nikayaghanila kuhuma kundumba ikiyughanika handa mlandimu zya masingatangala na lilovi likulunga lya ladi.Lilovi liyughaniliki handa watova vihela wakuwa vihela ghao.³wakiyimba uwumbuwa hyonu kuuongolugha kitanilukya kitamilukya ukulu na kuulongolu weni ukomu wamchechi na wagogolu kwa hela hata mweni wakajifula hau mwimbu ilakwa 144000 ikiva wakombolwa kuhina kumlama wogha. ⁴Hagma ni wala ikiva wajitayang'ogha ndaka weni kwa wadala ikiva wajivikili maha mahaki mighuta hyaghu kwa ikiva gha matandu ghawapalili.Nihagma weni wankovekelili mwanakondolu poposi ayendili hawa walokoliwe kuhuma kwa wandu wakiva matungala gha utumbula kwa Sapanga na mwanakondolu. ⁵Kwahela uhwangi

upatikanili kumilomo ghaki wamonga ng'ogha kwa uhakata.⁶mwani mtenikila ghangi ikighuluka paghati mvela kundumba,ikiva mweni ujumiwa kundumba wa bahali njano kwa kuwatangasila weni kutawa kwa kila mlima likabila kulongu na wandu.⁷akawakema kwa lilovi likulunga"mumtili Sapanga na mipeghi kwilu kwa ikiva gha kilamila wapabehi mumiapi mweni miweni kaumba kundumba na bahali na himbuhimbu zya masi".⁸Mumikila mwingine wa kundumba wa Sapanga ghangha kuguwa" kuguwa,kuguna babeli mkula mweni uwanywesili miluna mfwai yeni iyehghi gha saba kununi mwa mweni"⁹mtumikila ghangi mtumikila wa itatu akalungu kwa lilovi likulunga awakovekelili akilonga kwa lilovi kuu yoyosi ate myupa haya mkokolo na hindu gha kuhongola na kupokela alama kukivungi kyaki kya wasu au mmawaku.¹⁰Mwani kangi atanywegha sahabu gha Sapanga difai iwelili lyandalilwa na kuyitwa bila kihanganywa ku kikombi kya luaka lyaki mundu atenywegha atehakilwa kwa lyoto ,moto wa ngwatilu kulangolu gha mtumikila wa kundumba wahaghlili na kuulilangolugha mwanakondolu.¹¹Na lyohi wa maumifu ghaolikayenda machuva ghoha na machuva ghohama wawelili na kupumulila paniuhi na lihina hagha na wangu myupa mkoko na hindugha kuhongola na kila mundu apokelili alama gha lihina lyaki.¹²Hau ni ukemwa wakulindilomu ufumilifu kwa wakwinila walaikiva huyitikilaamili za Sapanga na lulwinila kuYESU"¹³Niyaghaniki lilovi kuhina ikilonga"uyandiki hagha mbaa wahovui wahova ku Bambu" hina alanga upumulo ili wawesi kupumulila kuhuma kulichenga lyau kwa ikiva kwa ikiva matendu ghau yatewakovekela"¹⁴Nivalili na niwonili kuwelili na lihindu mbuleti na atamili kulihindu ni mmonga awelili na mlandanu na mwana wa mundu awelili na likokomagha sahabu kumutu ghaki na mbopu ikalipa mumawo kughaki.¹⁵mtumikila ghangi ahikili kuhuka ku lighuta na akakema kwa kulikwetu la nesu kuyenda kwa yula atamili kuulihudu"utoli lipindi wa mabenu uhikakala mabenu gha kumlama hau yapiya.¹⁶kangi yula awelili kulihindu akauhyeta lipindi lyaki kunani gha mlimahau na mlimawogha ukabenwa.¹⁷Namtumikila ghangi akahika kuhuma kulighuta kindimba namweni namweni awelili na lipindi likalipa.¹⁸na yambilamtani ghangi akahika kuhuma kuhija na mtumikila awelili na uwesu gha kunanigha lyoto akamikema kwa lilovi likulunga mtumikila mwani awatima lipindi lukalipa latolo mbopu ikalipana uyakungali mipatila gha sabiba kuhumu kusabibu wa mlima kwa kuakiva sabibu hino sipiya".¹⁹mtumikila akayegha lipindi lyaki kumlama wogha naakakungula mabenugha sabubagha mlima wogha na alidanga kulipipa lukulunga lya difaigha sahabugha Sapanga.²⁰chujio lya difai ipondilwipondilwi panji gho mbwai na mwahi ukayitika kuhuma kumlama kuhaki kimu kya lughoyigha falasi kwa stadia 1600.

15 ¹Kangi nilolili kilangihi ghangi kundumba na kyeni ngulu kulikangasa;kuwelini mtunikila wa kundumba isaba wari lung'ali isaba ,yiwa wamwihu(kuhagha wakalya Sapanga iwelili itimila).²niwonoli muchunili kuwezla habai gha bilaul kiva ihanganywa na lyoto na ikalanga lupembi mwa bahali ikiva walawawelili wasindi kuliku mikokolo na hindu ghaki na kunanigha namba inguhighilisa lihina lyaki wawelili wavikola vikubi wapeghilwi na Sapanga.³wawelili wakiyumba wimbu gha Musa mtumikila wa Sapanga nawimbu wa mwanakondolu " lihengu lyaku ni lyamaha mkosi wa wandu wammanyana ngogha Sapanga.⁴Ghani atesindwa kukiwachila wenga Bambu na kukukindamila lihina lyaku?kwa wenga weka ghako kwa ikiva mwema na matandu ghako ghamanyika.⁵Badiligha mihalu hayi niwonili na upandi mana hananesu wakahika ikiva na kibimilo kya kulongela iwopoliwi kundumba.⁶kuhum mahala pawaghililwi nesu wakahika watumikila wa kundumba isaba weni lung'hahi isaba wawala nyanyi kitani yeni kung'anyimana msipi wa sahabu kutindila vitivi fyau.⁷Mmongawa wala weni ukomu mchechi akahumisa kwa watumikila wa kundumba isaba mabakuli isaba gha sahabu yameamili dhahau zya Sapanga mweni kulama machuva ghaha na ghaha.⁸Mahalu pakwilikuhi nesu pakamena lyohi kuhuma ku ukulu wa Sapanga kumaku uwesu ghaki kwahela hata mmonga awesili kiyingilo mbaka lughali isaba gha mtumikila wa kundumba wa Sapanga kwahela hata mmonga awesili kuyingila lughai isaba pawayawelili yatimila.

16

¹Nikayaghanila lilovi likalangaikikema kuhuma ku upande gha pakwilikihi na ikilonga kwa wal watumikila isaba"uyandi na ukayiti kunani gha mlima wogha mabakuli saba gha likala lya Sapanga"²Mtumikila wa kundumba wa Sapanga wa utumbula ayendili na kuyita bakuli lyaki ku mlima.Mivanga mahakata na yeni mahakili makulunga gha kahika kwa wandu weni alama gha milokolo kwa wala akiva wakamtundamila hihindu gha kuhongola ghaki.³Mtumikila wa ipli akayita bakuli lyaki kubakuli ikawela handa mwahigha mundu ahovili, na kila kumbu kikomu kibakuli kihakova.⁴Mtumikila wa kundumba wa Sapanga wa kundumba wa itatu akayita bakuli lyaki kumlweni na kuhimbu himba zya masi sikawela mwahi.⁵Nikayughanila mtumikila wa Sapanga wa masi akilonga"wenga ni mundu wa maha mmonga uwelili mkwilililahi kwa ikivanga kusyegha ulamulo hau.⁶kwaikiv wayitini mvahigha wakwinila na watota kuwapegha weni wanywehighi mwahi ndiwa wakipalili.⁷Nikayughanika kihanja kiki yangu "Hina Bambu Sapanga mweni kulongosa kunani gha vyogha ulamilo,ulamilo gha mlima uchakaka na haki"⁸Mtumikila wa mchechi akayita kuhuma kubakuli lyaki kunani gha lijua na kiwesili kulungu sa wandu kwa lyoto.⁹wakalunguswa kwa lyoto lyeni kutisa na wahlilighu lilandu lya Sapanga, mweni makoka kunani mwa lung'ahi lwosi waleka kang'ogha wala kumpegha mweni ukuulu.¹⁰mtumikila wa kundumba wa sapanga wa ihanu akayita kuhuma kubakuli lyaki kukitamilu kya ukuu kya mkokolo na lwiha likaugubuka ukosi ghaki waka hyagha makoza ku maumifu makalipa.¹¹wakamilighu sapanga wa kundumba kwa ikiva maumifu ghao na mivanga ghao na yamba la wakayendeula kotokuleka ng'ogha kwa kila wakigholili.¹²mtumikila wa kundumba wa sapanga wa isita akamwagha kuhuma kubakuli lyaki kulweni mkulunga,frati na masi ghaki yakayumu ili kuwesa kuyandala njila kwa mkasi watehika kuhuma kuhumila lujua.¹³Nisiwonoli upanulo ntatka ndaka siwonekanili

handa lyuka wakahuna panji gha mlomu wa yula njoka yula mkokolo na yula mlota wa uhwangi.¹⁴ ni upumulo lya lihoka singughola lihangu lya kilangihi na maloloso!wakiva wakiyenda kwa wakosi wamlima wagha ili kuwesakuwakungala pamonga kwa ngondu kumhambu gha sapanga,mweni kulongosa kunani mwa wanga.¹⁵ ("uloli !nitehika handa mwihu! mbaayula atamili kutamamihu kavika maha nguu ghaki ili kuwesa kuyesa kieblania Amagedoni. ¹⁶wakawayegha pamonga ku lipandi ulemilwi katika kieblania Amagedoni.¹⁷ mtumikila wa isaba akayita kuhuma kubakuli lyaki kui kundumba lya kutesa hinu lilovi likilenga ikayughanila kuhuma pakwilikihi na kuhuma kitamilu kya ukulu ikilonga "Imekwisha".¹⁸kuwelikimu miali gha mhana gha ladi mhihimilu na visindu fya ladi na mikihimilu mkuluma wa asili weni likiva uhumela ng'ogha kangu kuhui wandu kuhumila mlima hau, hinu mhihimilu mkulunga nesu. ¹⁹mbwani mkulu ukalekanika kumbandi itatu na mibwani gha wandu wammanya ng'ogha sapanga ikaguwa akamkubwisa babeli mkuu na akampegha mbwani hau kulombi kiweli kimema difa kuhuma lilaka lyaki iwelukali.²⁰kila kighunguli kulayaghamila na mitumbi iwoneka kangu ng'ogha kangu. ²¹ndonya ngulugha maganga,ikawela na utopa wa talanta ikahuluka kuhuma kundumba kunani gha wandu na wakamlapila sapanga kwa ikiva lila lung'ahi luwelili lihakati kutanesu.

17

¹mmonga wa watumikila wa Sapanga wa kundumba wa isaba awelili na vitasa isaba ahikilima kumlongela" uhiki nitekulangiha ulamulo gha ngong'ola mkulinga kangutama kunani mwa masi ghatangala. ²ikiva wakosi wa mlima waghala mihalu gha ngongola na mweni na kunani ughimbi wakiwatamili mmulima hau kawalowesa.³mtumikila wa kundumba wa sapanga akanitola kuupumulo mbaka kulivagha .na nimuwonili mdala katamia kunani mwa mkokolo mkeli amemili mahina gha malihu mkokolo awelili mutu isaba na pambi ikumi. ⁴mdala akavaliswa nguu gha sambalau na ngelima atembwili kwa sahabu,na maganga gha thamani na lulu,awelili kakala muna woku ghaki kikombi kya sahabu kimemili vinelu fya mahakilu gha ndaka wa ngongola ghaki. ⁵Kunagha pakivungi kya wasu ghaki kuyandikwa lihina lya ikiva kupwepa"BABELI MKUU MAMA WA MAKAHABA NA YA VITU VYA MACHUKIZO YA NCHI"⁶Niliaeli ikiva mdala hayu awelili kalowela mwahi wa wakwinila na mwahi wa wahovili kwa ikivagha YESU lupindi panimuwonili niwelili na mkangasu,mkulu. ⁷Lakini mtumikila wa kundumba akanilongela kwa kyani ungulikangasa?nitekulongela ikiva gha mdala na mkokolo amtolili(mkokolo hayu mwani mutu isaba na sila pembi kumi)⁸mkokolo amuwonili awelili, kuwela bahang'ogha kangu hinaa, lakini haya akivamaha kukwela kuhuma ku liwomba liwelu ng'ogha na mwihu akayendelila na ukolong'anyu wala wangutama kunani mwa mlima wala wakiva mahina yayandikilwi ng'ogha kukihitaba kya ukomu tangu kuvikwa mihingi gha mlima hau watelikangasa pawa mwana mkokolo akiva kabaha ng'oghu babehi kuhuka lakini akiva pabehi kuhika. ⁹Kukemwa hakuni kwa ikiva gha luhala luwela na mawa chuogha luhala mutu isaba mutumbi saba ikiva mdala akahika kunani ghaki. ¹⁰Nakangini wakosi isaba na wakosi mhanu wakgana,mmagu kabaha na ghanghi kahuka ghau yambila lipindi patehiko, atetama kwa lipindi lyama yaghanihela.¹¹mkokolo awelili lakini hina kabaha ng'ogha ni mweni wa mchechi lakini mmonga wawala wakosi isaba,naangayendelela kuuukolo ng'anyu.¹²Zila pambi kumi usiwonili ni wakosi kumi weni wapokela ng'ogha ukosi lakini watepeleka ulongosi handa wakosi kwa hinao pamonga pamonga na mkokolo. ¹³Hagha wakiva na usauli mmonga na watempegga likakala lyau na ulongosi ghayala mkokolo. ¹⁴Wateghola ngondo paghati mwanakondolu atewasinda kwa ikiva ni Bambu wa Mabambu na Mkosi na kumwani tukemilwi,tuhaghulilino wandu wamahu.¹⁵Mtumikila wa Sapanga akanilongela"yala masi uyawonili hapa patamili yula mwani ngongoni wandu,lipinga,mamilima na likabila.¹⁶Zila pembi kumi usiwonili -hazi na yula mkokolo wate mhyomela yula mweni ngongola,na wtemghola yiwa kawala ghaki na mlima, watemilyegha higha ghaki, na wate uyalamisa kwa lyoto. ¹⁷Kwa ikiva Sapanga kuvula mumuyoyu mwawani kupapa ikiva kwa kujumilana kumpegga mkokolo makakala ghao kumlongosa mbaka mihalu gha Sapanga patimila.¹⁸Yula mdala umuwonili ni mubwani wala mkulunga ulongosa kunanigha wakosi wa mlima"

18

¹Badili gha hafu nimuwonili mtumikila wa Sapanga ghanghi akihuluka pahi kuhuma kundamba mweni aweli na ulongosi mkulu, ma mlima akalangaswa kwa ukulu ghaki. ²Aluvikwa lilovi likulunga akilona" kuguwa kugua wala mbwani mkulunga babeli!uwela kipandi kya kutama mahoko na kipandi kya kutama kila mahoka kangutama,na kila pakutama mahakata na mbongu wahakata. ³Kwaikiva na milima yogha yanyweghu ughimbi gha kupala ngongolu ghaki yiwa humnyeghela lilaka wakosi ghaki ngha kuyanangayananga!!⁴Hinu nikayughanila lilovi ghanghi kuhina kundumba ikilonga mughuki kwa mweni wandu ghangu ili mkokuwela pamuku sambu syaki na ili mkotoo kupokela mahakili ghaki yoyosi. ⁵Sambu syaki simlundikani kunani handa kundumba, na Sapanga kayayajumili kuyakumbugeki matendu ghaki mahakata. ⁶Mumhipi handa uwalipili ghanghi na mkalipi myanja ivili kwa ikiva paaghalili ku kikombi paakihanganyili,mumuhanganyili maaivili kwa ikivagha mweni.⁷Handa paalikwinili mweni na atailikwa kuyananga mpeggi mahakili yatangalama mang'ung'uluku kwa kuwela hulonga mumlomu ghaki makulunga mumoyaghaki ndama handa mtumikila wala ahovilili na mlumighaki na ng'ogha kuyawona malumbulilu ghaki; ⁸kwa naha mghati gha lichuva limonga lung'ahi lwaki yatemyeghemela:kihu mlumbiliwi na njala ate yalmisa kwa lyoto kwa ikiva gha Bambu Sapanga ni mweni makakalama ni mlamulu wako.⁹wakosi wa mulima wagholili ngongola na kuhanganyikiwa pamonga na mweni watelili na kumilambilika,pa watemlola lyohi lya kukungala kwa mweni. ¹⁰wategholoka kutali na mweni wakilonga"chondichondi kwa mbwani mkuulu babeli mbwani kwa hina lumonga ulanulughaku ihuka".¹¹wachuusi wa mlima mlelii na kulumbuwo,kwa kivaghaki, kwa ikiva kwa hela hata mmonga anguhemela hata mmonga hundu ghaki

kangi. ¹²Hindu gha sahabu,mbiya,maganga gha samani,lalu,kitani syamha sambalau, huwi,ngeli na hinda hyinga gha mibikigha kunungila,kila kyambu kya pambi zya ndembu,kila kyombu kigholulwi kwa kubaligha maha,saba,lyiyuna,liganga. ¹³mdalasini, ndimbulu,ufumba,manemane,ubani,nakondolu,fwalasi, na mbutuka na wahasutu, na myoyugha wandu. ¹⁴matungula uyapalili kwa makala ghako yaghuka kuhuma kwa wenga kuyananga kwa wenga kwa wenga na malemba gha ghuka,yatepatikana kangi ng'ogha. ¹⁵wachuusi wa hindu haki waupatili unaisa kwa upaki ghaki wategholoka kutali kuhuma kwa mweni kwa ikiva halugha maumifu ghaki, wakilite na lilovi lya malumbililu. ¹⁶wakilonga chondichondi ,mbwani wula kuuvalisulwi kitani ya nyanyi,sambalau,na ngeli na kulembwa kwa sahabu,na vinto vya samani na lulu". ¹⁷mghati gha lisaa limonga unaisa wogha hauka ghaka kila nahodha wa meli,kila bahalia na wagha wakina masi na wagha waghola lihengu bahalini,wakagholoka kutali. ¹⁸wakalila pawawonili lyohi lya kulungula kwaki walongili nmbwani ghani ulandanili na mbwani hau mkulunga? ¹⁹wadangilu malifu kunani mvaa mutu ghao na wakalika wakihumuwa masasi na kulumbika chondichondi mbwani mkulunga mahala koha waweli na meli zyau bahalini waweli manaisa kuhuma na hindi ghaki mghati gha sasa limonga kuyalamiswa," ²⁰mhekileli kunani ghaki kundumba mwanga wakwinila mitumi na walota,kwa kwaikiva sapanga kayegha ulamulu wa mwenga kunani ghaki. ²¹mtumikila mwani makakala aliyinula liganga handa liganga kuu la kuhyaghila na akalidanga bahalini,akilonga" kwa njila hayi,babeli ula mbweni mkuu utedangwa pahikwa lilaka na utewoneka kanging'o. ²²lilovi gha vinanda,wanamusiki,wahina mluli na talumbeta wateyughanilika kanging'o,kwa mwenga wala fundi yoyosi hatawoneka ng'o hata woneka kwa mwenga ng'o wala lilovi lya lituli iteyughanilika kanging'o kwa mwenga. ²³mhana wa limbamba wala litelanga sa ng'o gha mghati ghaku lilovi lya bambu wa muhamba na mdala wa uposu ziteyughanilika kanging'o mghati ghako ikiva waghulu biasala waweli wakulu wa mlima na wamilwa wajangwa kwa uhavi wao. ²⁴mghati ghaki mwahi wa walota na walwinula iwonekanili na mwahi wagha wako mweyo kanani mwa mlima.

19

¹Badili gha mihala hagma niyughamili lilovi handa gha mlulu mkulunga wa lipinga likulunga lya wandu kundumba"ikilonga Haleluya ukombola,ukwilikihi na makakala ni fya Sapanga watwenga. ²ulamula ghaki ni chakaka na haki, kwa mwahi ikiva kamlamila mngongola mkulu akologhanyili mlima kwa ngongola ghaki kaghola kulipisa kwaa mwahi watumikila ghaki wakiva aiyitili mweni. ³kwa lyanja lya ipini wakalonga "Haleluya"lyohi huhuma kwa mweni machuva ghohu aa ghaha. ⁴wala wakomu mchechi wakayupa na kumtundamila Sapanga atamili kwa kitamilu kyaki kya ukulu wawelili wakilonga Amina Haleluya"⁵Hinu lilovi ikahuna kuu kitamilu kya ukulu ikilonga "mumkighili Sapanga watwenga, mwenga watumikila ghaki wohga mwenga mngu mkovikela mweni mwenga wagha wagha wakiva na umuhimu na weni makakala"⁶Hinu nikayughanila lilovi handa lilovi lya lupinga likulunga lya wandu handa lilovi mungimwigha masighatangala,na handa mlindimu wa ladi,ikilonga "Haleluya Bambu ni Sapanga."natuhakileli na kuhuma na kumpegha ukwilikihi kwa ikiva halusi na mhambu gha mwanakondolu ihika,na mdala wa uposu akivakala kaliyanda lakala ⁸ipalilwi ng'ogha kuvaliswa kitani nyanyi na yeni kung'anyima(kitani nyanyi ni matendo gha haki gha wakwinila).⁹mtumikila wasapanga wa kundumba akalonga na nenga"yayandikihagha:wahighilwa wahlilili kumhambu wa mwanakondolu"hilahila akanilongela"hagha ni milandu gha chakaka gha Sapanga!! ¹⁰nigondamili pamagholu ghaki nikamyupa, lakini akanilongela"ukoto kughola naa mimi ni mtumikila myaku na wawalongu ghaku mweni kuokolamlimahau woghu kulongakwa YESU.mtundamil sapanga kwa ikiva utundamilu na Yesu ni upumiulo wa ulota."¹¹Hinu nilolili ndumba siwopoka na uloli kuwelili na fwalasi wambulete!na yula awelili kamkwela kangu ke mwa lilandu wa uchakea.hulamula kwa haki na kughola ngonda. ¹²mihun ghaki ni handa mwali wa lyoto na kunanimwa mutughaki analikokoma analihina anakuyandikwa kunani ghaki kalumanya ng'ogha mundu yoyosi isipokuwa mwanihela. ¹³kavala gaw ijwikilimu mwahi na lihina akemilwi lilandu lya Sapanga. ¹⁴watova ngonda wa kundumba yawelili yakimkovikela kunani mwa fwalasi wa mbulete, wavalisilwi kitani ya nyanyi mbuleti na nyanyi. ¹⁵Mumlomu ghaki huhina lipanga likalipa ukiva haya yalamisa wandu wammonya ng'ogha na mweni atawalongosa kwa msimbati wa lyuma na hutimbanga hindu gha ughumbi kwa lilaka kali gha Sapanga, hulongosa kunani gha wogha. ¹⁶Namweni kayandikwa kunani gha nguu lyaki na kuliwonda lyaki lihina. MKOSI WA WAKOSI NA BAMBU WA MABAMBU.

¹⁷Nimuwonili mtumikila kawoloka kulijua,awakemili kwa lilovi likulunga mbonga wogha wawuluka kunani"mhuki,mjikunguli pamonga kumuyo mkulunga wa Sapanga. ¹⁸mhiki mlyeghi minohugha wakosi,minolugha majemedali,mimohugha wandu wakulunga,,miwandu gha fwalasi na wakwela fwalasi na minohugha wandu wogha, wavile wayamahela na wohusutu, na wawelili umaha ng'ogha na weni makala. ¹⁹nimuwonili mkokolo na wakosi wa mlima pamonga na watova ngonda ghao,wawelili wajivika maha kwa ikiva gha kuiovana ngondoma mmonga akwelili fwalasi na ngonda ghaki. ²⁰mkokolo akolilwi na mlota ghaki wa uhwanga asigolili kilangihi ku makala ghaki. kwa kilangihi haki awalongilili uhwango wala waipokelihi chapa gha mkokolo na waitundamilili hindu gha kuhongola ghaki wogha waivili wakadangwa wakiva wakomu kulihwi lya lyoto liyakili kwa ngwatila. ²¹wala wahighalili wakomwa kwa lipanga uhumi kumlomu gha mmonga akwelili kunani gha fwalasi,mbongu wogha wawelili mindumbi gha higha ghao.

20

¹Hinu nimuwonili mtumikila akihuluka kuhuma kundumba akiva na kifughuliku kya liwumba liwelili ng'ogha na mwihu na myololu mkulunga mliwoko ghaki. ²Amkolili yula njoka wa utumbula mweni ibilisi aviliyukana na kunwapa machuva

elfu.³ Aamdangili kuliwumba liwelili na mwihu akali wopa na kulitaya mhudi kunani ghaki hai iwelili naha ili ikiva akoto kuwajanga mundu amanyili sapanga,kangi badili gha naha teleke sela kwa lipindi yamayahaki⁴Hinu mwonili vitamilu fya ukulu wawi wavitamila ni walawakiva wapeghilwi ulongosi wa kulamula, hilahila niwonili fasi zya wala wawelili wadumulwa mutu kwa ikivagha kulongela kwa ikivagha YESU na kwa luandu lya Sapanga wawelili wamkwini ng'ogha mkokolo au midugha kuhongola na wakalema kupokela alama kunani mwa wusughao au pakivangi au liwoku,wakahika kuukomu.⁵wahovili wahighi mghaliki wahika ng'ogha kuukomu na mbaka machuva ielfu paihwelili kitana haweliwa ugubutulo wa utumbulu. ⁶mhinghmlwama na mkwilimini mundu yoyosi akiva katola fasi ku uhinduki wa utumbula lundumbi lya ipili ya hela makakala kunani mwa wandu handa hagma atoliwefasi kuugubutulo wa utumbula lundumbi lyalpin lyahela makakala kunani muawandu apatawela na watambika wa Sapangana wa kristo na vilongosi na weni kwa machuva elfu.⁷Lipindi machuva elfu paitehika mweni,uyikana na atelekeselwa kuhina kugelesa ghaki. ⁸atayenda panji kuwajanga wandu kumbandi mchechi zya mlima-gogu na magogu kuwayegha pamonga kwa ikivagha ngundu watetangala wawela handa mhanga wa bahalini.⁹wakagena kunani tambalai gha mlima na weni wakatindila kambigha wakwinika,mbwani upalilwi,lakini lyoto ukahika kuhina kundumba na kuwayalamisa. ¹⁰lihyukana akiva kawajanga akadangwa mghati gha lihiona linguyaka ngwatilu,ikiva mkokolo na mlota wa uhwani wakiva wadangwa kalawate haki lwa panuhi na uhiku machuva ghaha.¹¹Hinu niliwonili kitamilu kya ukulu kikulu kyambu lete na yula ikiva atanuu kunani ghaki mlima wogha na ndumba sitawili kutali kuhuma ku uwepaghan lakini pakivang'o ghanafasi,ghu weni kuyenda. ¹²niwawonili wahovili hodari na wasiohodari kukitamilu kya ukulu na vihitabu vigubutulilwi. hinu kuhitabu kingi kikagubutulwa kihitabu kya ukoma,wahovili wakalamulwa kwa kila kiyandikilwi mghati gha kihitabu mahumilu kyaki wakigholili.¹³Bahari ili wahumisa wandavili wakiva wawelili mghati ghaki kihuna kumambi viwa hunisili wahovili weni wawelili mghati ghaki na wahovili wakala mulwa kwa ikiva na wakigholili. ¹⁴kihuna kumambi sidangilwi mghati gha lihiwa lya lyoto hami ni lundumbi lya ipili--lihina lya lyoto. ¹⁵handa lihina yoyosi lipatikana ng'ogha liyandikwa mghati gha kihitabu kya ukomu,adangilu mghati gha lihina lya lyoto*.

21

¹hinu niwoniindumba hyonu mlima hyona kwa ikiva ndumbagha utumbula wa mlima gha utumbula sepelakala,na bahali ikivang'ogha kangi. ²niuwonili mbwani mkwilikihi Yerusalemu gha hyonu,ikiva uhukapahi kuhuma kundumba kwa sapanga na uyandikili handa mdala wa uposa atembwili kwa ikivagha bambu ghaki.³nikayughanila lilovi likulunga kuhuma kukitamilu kya ukulu ikilonga"uloli,lukaya kwa sapanga yakiva pamonga na wandu na mweni atatama pamonga na weni wawela wandu ghaki na sapanga mweni,atewela na weni na mweni atewela sapanga ghao. ⁴kangu hakula kila lisosi kuhina kumcughao na patawela ng,ogha na kihukangi au kulumbilele au kulila,au maumifu mihalu gha dahili yapela kala.⁵mwani akivakatama kunani mwa kitamilu kya ukulu,akalonga"uloli! ningughola mihalu yogha ililwegha hyonu.akalonga uyandiki huikwa kwaikiivagha milandu hayi ni ya haki na chakaka" ⁶anongili mihalu hayi ipetilelikala!menga ni wa mwihu na wautumbula,alfa na umega,kwa yoyosi nitempatila awonili kiu nitempeghe kinywe gha bilaa kumbegha mbiya kuhuma himbuhimbu'mweni kusida ateyalihi mihalu hagma,na niteweka sapanga ghaki,na mweni atewela mwana wa nenga. ⁷lakini handa vila ivili kwa wahwani,wakwinila ng'ogha, wahakili,wakomaji,wihi,wahawi,watundamila hindu gha kuhongola na wahwani wogha wahwaniwote wawela upandi ghao itewela kulihwalya lyoto wa ndwatilu ungalungusa hinu na undumbi lya ipili.⁹mmonga wa mtumikila isaba akahika kwa nenga mmonga akiva awelili na mabakuli isaba ghamemili lung'ahi isaba gha mwihu na "alongili"uhuka kunu. nitekulangiha mdala wa uposa,mdala wa mwanakondolu. ¹⁰hinu akatola kutali ku upumulu kulitumbi likulunga na mtali na anilangihi mbwani mkwilikihi wa Yerusalemu ,ukihuluka pahi kuhuma kundumba kwa Sapanga.¹¹Yerusalemu uwelili na ukwilikihi wa Sapanga na unyanyi wa ghaki uwelili handa kito kya thamani,handa handa liganga lugana lya kilolelu kya samani lya yaspi. ¹²uwelili na likuta likulunga mtali weni mkyangu ikumi na mivili pamonga na muni lyanga kunani mwa pawelili payandikwa mahina gha mikabila kumi na ivili gha wana gha isilaeli. ¹³upandi gha kuhumila lijuwa pawelili na milyangu mchechi,upandi wa kusini milyangu mchechi,upandi wa kaskazini milyangu mitatu na upandi wa kulihongela lijuwa milyangu mchechi.¹⁴kigula zya mbwani siwelili na vitamilu ikumi na ivili na kunani ghaki pawelili na mahina kumi na ivili gha mitumi kumi na wavili wa mwanakondolu. ¹⁵mmonga alongili na nenga awelili na kipimila kya msimbati ugholilwi kwa sahabu kwa kwaikiva gha kupimila mbwani kipinu kuta zyaki na milangu ghaka.¹⁶mbwani uvikilwi mghati gha mbani silinganilili utaighaki,uwelili sawa na upana ghaki uwelili ulinganini apimilu mbwani kwa kipimilu kya msimbati stadia12000 kwa utali(ulefu,upana na kimo vilinganili) ¹⁷hilahila apimili kigula kyaki,uneni ghaki uwelili dhira 144 kwa vipimilu vya kimundu(ikiva kangi ni vipimo mtumikila).¹⁸Kigula kiweli kijengwa kwa yaspi na mbwani weni dhahabu nyanyi, hanada kilolela nyanyi? ¹⁹kitamilu kya kugula uwelili uchengwa kwa yaspi na mbwani weni dhahabu ilembwili na kila ndamba gha liganga lyamaha lakiniyanu au lya utumbula kuwelili yaspi,lyapili liweki yakuti samwi la itatu liweli kalkedoni, la mchechi zumaridi. ²⁰Lya mhanu sardoniki,lya isita akiki,la isaba krisolitho,la nane zabarajadi wa tisa yakuti ya manjanu la ikumi krisoprasso,la ikumi na monga hiakitho la kumi ivili amethiso. ²¹mnyanga ikumi na mivili iwelili lulu kumi na mbili,kila milyangu ugholilwi kwa lulu imonga,mitatu gha mbwani,kwa ikiva Bambu Sapanga akiva angulongosa wa dhahabu nyanyi, iwonekanili handa kilolelu kya nyanyi. ²²nimwonili ng'ogha lighuto lyolyosi kila mghati mwa mbwani kwa ikiva Bambu Sapanga mweni kangu longosa kunani gha vyogha na mwanakondolu ni lighuto lyaki.²³mbwani kutepala ng'ogha lijaa au mwehi ili kulangasa kunani ghaki kwa kwaikiva ukwelikihi wa Sapanga ulangasil kunani gha mwanakondolu ni lighuta lyaki. ²⁴wamanyana ng'ogha sapanga wateyenda

na kutyanga kwa mhana wa mbwani wakosi wa mlima wogha wateyagha likwinakwina zyao mghati ghaki.²⁵milangu ghaki itewopwa ng'ogha lipindi lya pamuhi,na patewela ng'ogha na uhiku pala.²⁶Wateyegha ikwina kwina na utundamilu gha wammanya ng'ogha sapanga mghati ghaki.²⁷na kwahela kuwelili na ndaka kitepala kuyingila mghati ghaki,wala yoyosi mweni kughola mhalu wowosi wa honi au uhwani hatiyingila bali ni walahela weni mahina ghau yayandikwa kukihitabu kya mwanakondolu.

22

¹hinu mtumikila wakundumba wa sapanga akanilangiha lyoto lyaa masi gha ukomu masi yawelili gha nyimu handa wa bilauli yawelili yakuhuluka kuhuna kukitamili kya ukulu kya sapanga na mwanakondolu.²kupitila paghati gha mtaa wambwani kukila pembi gha lweni pawelili na libiki lya ukomu.ungulela ndamba wekaweka ikumi zya matungula na hulela na hulela kila mwehi maha mbagha libiki ni kuwalamisa wandu wammang'ogha sapanga.³wala hapatewela na kulapilana kokosi kangi kitamili kikulu kya sapanga na kya mwanakondolu kitewela mghati mwambwani, na watumikila ghaki watemtumikila.⁴wate mlola wusu ghaki na lihina lyaki litewela kunani gha vivungi fya wasughao.⁵hapatewela na uhiku kanging'o wala patewela kupala kwa mhana wa limbamba au lijua kwa ikiva Bambu Sapanga atelangasa kunanighau naweni watelongosa machuva ghaha na ghoha.⁶watumikila wa kundumba akanilongela milandu hayi ni ya chakaka na gha chakaka,Bambu sapanga wa upumulu gha walota amtumikila mtumikila ghaki kuwalangha watumikila ghaki.⁷uloli nitehika kanongola! kahighilwa mwene kuyitikila milandu gha ulota wa kihitabu aki.⁸nenga yuhani ndiwa niyaghanilili na kulola mihalu hagma,paniya yughanili na kuyalola nikagu wapahi mwe kuulongolu ghaki mtumikila na kumtundamila aniwesili mihalu hayi.⁹akanilongela "ukoto kughola ncha!nenga ni mtumikila myaku,pamonga na walungu ghaku walota,pamonga na wala wanguyitikila milandu gha kihitabu aki, myupi sapanga"¹⁰akanilongela"ukoto kuyataya mhuli milandu gha ulota wa kihitabu haki kwaikiva lipindi lyapabehi.¹¹akatokuwela mweni haki akanilongela, muhuli wa milandu gha ulota wa kihitabu haki.yiwa ni kanandaka kwa kughola na kanguyendeleva kuwela kanandaka kwa kughola kuwela ndaka.¹²"uloli!ningumanya njenji msahala ghanga upamonga na nenga,kumhipa kila mmonga ikiva kyagholili.¹³Nenga ni Alfa na Omega,wa kwanza na wa mwisho,mwanzo na mwisho.¹⁴wahighilwa wala wangu hulula nguu zyau ili yuwa wapatihaki gha kulyegha ku libiki lya ukomu na kuuyingila mbwani kupitila mlyangu.¹⁵ghuli kuna galu,wahavi,wagholo ngongolo wacomaji watundamila hindu gha kuhongola na kila apalayi na mweni kulonga u sahudwa uhwani.¹⁶nenga Yesu, ni mmtumi mtumikila ghanga kuwalongelela ikiva mihala hayi kwa mighuta nenga ni mghola ngongolawa uwele kwa Daudi,ndondwa gha malawila ingung'ala¹⁷upumulomu mbala wauposu kalonga uhiki na mweni nanwi ni kuyughanila alanga,uhiki yoyosi awelili na kuyumila na ahiki na yoyosi,kangapala na apati masigha wamuhela¹⁸ningu mlongila kilamindu mweni kuyughanila milandu gha mlata wa kihitabu haki:handu yoyosi atelongela kuhagha,sapanga atamyongesela lung'ahi luyandikilwi kukihitabu aki.¹⁹handu mundu yoyosi paateghusia milandu gha kihitabu aki kya ulota wa sapanga ateghusia upandi ghaki ku libiki lya ukomu na ku mbwani mkwilikihi,ikiva muhalu ghaki uyandikwa mghati gha kihitabu aki.²⁰mweni kuyalana mihalu hayi kangulonga,"Hina ninguyisa njenji"Hina uhiku kwa Yesu.²¹manenu gha Bambu Yesu iweli na kila mundu,HINA.